Mein kampf

de Adolf Hitler

PREFAŢĂ

La 1 aprilie 1924, Tribunalul popular din München dispunea încarcerarea mea la Landsberg-am-Lech.

Pentru prima dată, după ani de muncă neîntreruptă, aveam astfel posibilitatea de a mă consacra unei opere pe care mulţi stăruiau s-o scriu şi pe care eu însumi o consideram oportună pentru cauza noastră. M-am hotărât aşadar să expun în aceste două volume, nu numai ţelurile mişcării noastre, ci şi geneză ei. O astfel de lucrare va fi mai rodnică decât un tratat pur doctrinar.

În plus, aveam astfel ocazia să prezint propria mea formare, în măsura în care acest lucru este necesar pentru înţelegerea cărţii şi poate servi la distrugerea legendei create în jurul persoanei mele de presa evreiască.

Această lucrare nu se adresează străinilor, ci acelor partizani ai mişcării cărora le-a câştigat inima şi a căror raţiune caută acum o explicaţie mai temeinică.

Ştiu bine că oamenii se cuceresc mai uşor prin cuvinte decât prin cărţi: toate mişcările importante înregistrate de istorie datorează mult mai mult oratorilor decât scriitorilor.

Nu este mai puţin adevărat că o doctrină nu-şi poate apăra unitatea şi uniformitatea decât statornicită în scris, odată pentru totdeauna. Acest volum constituie piatra pusă de mine la edificiul comun.

AUTORUL
Închisoarea din Landsberg-am-Lech.

La 9 noiembrie 1923, la douăsprezece şi jumătate, în faţa Feldherrnhalle şi în curtea fostului Minister de Război, bărbaţii al căror nume urmează mai jos au căzut pentru credinţa lor fidelă în deşteptarea poporului lor:

ALFARTH Felix, negustor, născut la 5 iulie 1901.

BAURIEDL Andreas, pălărier, născut la 4 mai 1879.

CASELLA Theodor, funcţionar bancar, născut la 8 august 1900.

EHRLICH Wilhelm, funcţionar bancar, născut la 10 august 1894.

FAUST Martin, funcţionar bancar, născut la 27 ianuarie 1901.

HECHENBERGER Ant., lăcătuş, născut la 28 septembrie 1902.

KORNER Oskar, negustor, născut la 4 ianuarie 1875.

KUHN Karl, pivnicer, născut la 26 iulie 1897.

LAFORRE Karl, elev inginer, născut la 28 octombrie 1904.

NEUBAUER Kurt, servitor, născut la 27 martie 1899.

PAPE Claus (von), negustor, născut la 16 august 1904.

PFORDTEN Theodor (von der), consilier la Tribunalul regional superior, născut la 14 mai 1873.

RICKMERS Joh, căpitan de cavalerie, născut la 7 mai 1881.

SCHEUBNER RICHTER Max-Erwin (von), Dr. inginer, născut la 9 ianuarie 1884.

STRANSKY Lorenz-Ritter (von), inginer, născut la 14 martie 1899.

WOLF Wilhelm, negustor, născut la 19 octombrie 1898.

Autorităţile naţionale le-au refuzat, după moarte, acestor eroi un mormânt comun.

Dedic acest volum memoriei lor, pentru ca martiriul lor să strălucească neîncetat asupra partizanilor noştri.

Închisoarea Landsberg-am-Lech,
16 octombrie 1924

ADOLF HITLER

VOLUMUL I

Bilanţ

CAPITOLUL I

Casa părintească

O predestinare fericită a făcut să mă nasc la Braunau-am-Inn, târguşor aşezat tocmai la graniţele acelor două state germane a căror nouă contopire ni se pare a fi misiunea fundamentală a vieţii noastre, care trebuie urmărită prin toate mijloacele.

Austria germană trebuie să se întoarcă la marea patrie germană, şi aceasta nu în virtutea unor oarecare raţiuni economice. Nu, nu: chiar dacă, din punct de vedere economic, această contopire este lipsită de interes sau chiar prejudiciabilă, ea trebuie să aibă loc. Unui aceluia şi imperiu îi aparţine acela şi sânge. Poporul german nu va avea dreptul la vreo activitate politică colonială atâta timp cât nu îşi va fi reunit fiii în acelaşi stat. Atunci când teritoriul Reichului îi va include pe toţi germanii, şi dacă acesta se va dovedi incapabil să-i hrănească, din nevoile acestui popor se va naşte dreptul său moral de a cuceri pământuri străine. Atunci sabia va lua locul plugului şi lacrimile războiului vor pregăti recoltele lumii viitoare.

De aceea aşezarea oraşului meu natal mi se pare a fi simbolul unei îndatoriri importante El are şi alte merite menite să-l întipărească în minte. Acum mai bine de un secol, acest colţişor îndepărtat a fost teatrul unei tragedii îngrozitoare, care va rămâne veşnic în analele naţiunii germane. Într-adevăr, acolo a murit pentru acea Germanie pe care o iubea atât de înflăcărat chiar şi în nenorocire, în vremea celei mai complete prăbuşiri pe care a cunoscut-o patria noastră, Johannes Palm, un librar din Nürnberg, naţionalist înverşunat şi duşman al francezilor. Refuzase cu încăpăţânare să-şi dea în vileag complicii, de altfel principalii responsabili. Aşa cum făcuse Leo Schlageter, ca şi acesta, el fusese denunţat Franţei de un reprezentant al guvernului. Un şef al poliţiei din Augsburg şi-a câştigat această tristă faimă, dând astfel exemplu autorităţilor neo germane ale Reichului de la Severing.

În acest orăşel de pe Inn, aureolat de acel martir german, orăşel bavarez de sânge, dar politiceşte austriac, locuiau părinţii mei către anul 1890. Tatăl meu era un funcţionar conştiincios, mama vedea de casă, plină de grijă şi de dragoste faţă de copiii ei. Perioada aceasta mi s-a întipărit puţin în minte, fiindcă peste câţiva ani tatăl meu a ocupat un alt post,

ceva mai jos pe Inn, la Passau, aşadar chiar în Germania.

Dar soarta unui funcţionar al vămilor austriece comporta pe atunci multe deplasări În scurt timp, tatăl meu s-a întors la Linz şi a ieşit la pensie Pentru dragul meu bătrân, asta nu avea să însemne odihnă. Fiu al unui biet muncitor agricol cu ziua, odinioară mai fusese nevoit să plece de acasă. La treisprezece ani abia împliniţi, şi-a făcut bagajele şi a părăsit cantonul silvic care era ţinutul său natal. În ciuda sfatului unor săteni cu experienţă, a plecat la Viena, să înveţe o meserie. Acestea se petreceau pe la 1850. Această plecare, această pornire la drum către necunoscut fără bani în buzunar a constituit o hotărâre dureroasă. Peste patru ani devenise meseriaş, şi totuşi nu era mulţumit. Dimpotrivă. Mizeria persistentă a acelei epoci i-a întărit hotărârea de a renunţa la meseria lui, pentru a deveni cineva „mai important”. În vreme ce, odinioară, bietului tânăr situaţia preotului din sat i se părea summum-ul condiţiei umane, acum când marele oraş îi lărgise orizontul, el punea mai presus de orice demnitatea de funcţionar. Cu toată străşnicia celor pe care mizeria şi necazurile i-au maturizat înainte de vreme, acest tânăr de şaptesprezece ani şi-a urmărit cu încăpăţânare realizarea noilor sale

planuri şi a devenit funcţionar. Cred că şi-a atins scopul pe la douăzeci şi trei de ani, îndeplinindu-şi astfel promisiunea de a nu se întoarce în satul său drag decât după ce a devenit cineva.

Acum scopul era atins; dar în sat nimeni nu-şi mai aducea aminte de băieţelul de odinioară şi satul îi devenise lui însuşi străin.

Părăsind în sfârşit viaţa activă la cincizeci şi şase de ani, n-ar fi putut totuşi suporta nici măcar o zi de lenevie. A cumpărat o bucată de pământ în împrejurimile târguşorului Lambach, în Austria de sus, şi a început să-l lucreze. Ciclul lungii sale cariere laborioase îl readucea astfel la originea sa familială.

Din această perioadă datează primele mele idei personale. Zbenguiala nestingherită, chiulul de la şcoală, tovărăşia unor băieţi viguroşi – care pricinuiau adesea îngrijorarea mamei – n-au făcut din mine un sedentar. Rar îmi puneam întrebări asupra vocaţiei mele; în orice caz, gusturile nu mă împingeau deloc spre o existenţă asemănătoare cu a tatălui meu. Cred că talentul meu de orator începea să se formeze de atunci, în discursurile mai mult sau mai puţin convingătoare pe care le ţineam tovarăşilor mei: devenisem un mic conducător, greu de condus el însuşi,

altminteri un şcolar bun, care învăţa cu uşurinţă.

În timpul liber, urmam cursuri de canto la consiliul canonicilor din Lambach şi găseam acolo numeroase prilejuri de a mă îmbăta de luxul strălucitor al serbărilor religioase. Fireşte că astfel situaţia cuviosului abate mi s-a părut atunci un ideal demn de cele mai mari eforturi, cu tot prestigiul pe care-l avusese odinioară în ochii tatălui meu umilul preot din satul lui. Aşa s-au petrecut lucrurile. Dar fiindcă pe tata greutăţile din tinereţe nu 1-au determinat niciodată să aprecieze suficient talentele de orator ca să poată trage de aici concluzii favorabile legate de viitorul vlăstarului său, bineînţeles că el nu putea înţelege astfel de gânduri de tinereţe. Cumpănea îngrijorat această divergenţă a firii.

De fapt, această înclinaţie a disparat curînd, făcând loc unor speranţe mai potrivite temperamentului meu. Scotocind prin biblioteca tatei, am dat peste ediţia populară a unor tratate militare despre războiul franco german din 1870 1871. Erau acolo două volume de reviste ilustrate din acei ani. Au devenit lectura mea preferată. În scurt timp, marele război eroic a trecut pe primul plan al preocupărilor mele morale, de atunci am

început să adun progresiv tot ce era legat de război şi de cariera militară.

Aceasta era pentru mine încă o revelaţie importantă. Fiindcă, pentru prima oară, într-un mod desigur încă nedesluşit, mintea mea era frământata de anumite întrebări: există aşadar o diferenţă, şi care anume, între germanii care au dat aceste lupte şi ceilalţi? De ce tata şi ceilalţi austrieci nu au luat parte la ele?

Oare noi nu suntem aidoma celorlalţi germani?

Nu avem acelaşi drum?

Mintea mea de copil se gândea în fel şi chip la aceste probleme şi din răspunsurile primite la întrebările pe care le puneam cu prudenţă am fost nevoit să conchid, cu o invidie ascunsă în suflet, că nu toţi germanii aveau norocul de a aparţine statului lui Bismarck.

Asta nu puteam să înţeleg.

*

*   *

Trebuia să învăţ.

Din întregul meu comportament şi mai ales din temperamentul meu, tata a tras concluzia că nu aveam nici un fel de aptitudini pentru studiile clasice din liceu. I se părea că mi se potriveşte mai degrabă Realschule. Uşurinţa mea la desen, materie care, după părerea lui,

era prea neglijată în liceele austriece, l-a întărit în opinia lui. Poate că şi amintirea propriei sale vieţi de muncă îl făcea să respingă studiile umaniste, lipsite, în ochii lui, de avantaj practic. În fond, avea ideea fixă că, bineînţeles, şi fiul său va fi funcţionar, ca şi el. Din cauza tinereţii sale grele îşi supraaprecia, în mod firesc, succesele tardive, cu atât mai mult cu cât ele erau rodul exclusiv al sârguinţei şi al puterii sale de muncă. Mândru că-şi datora numai sieşi situaţia, visa pentru mine o situaţie asemănătoare şi, dacă se poate, mai bună; ţinea la asta cu atât mai mult cu cât avusese el însuşi grijă să faciliteze cariera fiului său.

Nu concepea că eu aş putea respinge ceea ce reprezentase odinioară întreaga lui viaţă. Hotărârea tatălui meu era deci simplă, certă şi firească în ochii lui. Un bărbat cu un asemenea caracter, pe care luptă grea pentru existenţă îl făcuse dominator, nu îngăduia unor copii lipsiţi de experienţă şi iresponsabili să decidă asupra carierei lor.

Aceasta ar fi însemnat o slăbiciune condamnabilă şi nefastă a autorităţii şi responsabilităţii paterne în privinţa viitorului copilului său, incompatibilă cu concepţia sa despre datorie.

Totuşi lucrurile aveau să se petreacă altfel.

Pentru prima dată în viaţa mea – aveam unsprezece ani – m-am împotrivit. Oricât de tenace se vădea tatăl meu ca să-şi ducă la bun sfârşit planurile, fiul nu era mai prejos în încăpăţinarea cu care refuza o idee de ia care nu aştepta nimic bun.

Nu voiam să devin funcţionar.

Nici discursurile, nici mustrările severe n-au putut veni de hac acestei împotriviri. N-am să fiu funcţionar, nu şi iarăşi nu! Zadarnic încerca tata să trezească în mine astfel de înclinaţii, descriindu-mi propria lui viaţă; efectul era invers. Îmi provocă silă gândul că într-o zi aş putea fi prizonier într-un birou; că n-aş fi stăpân pe timpul meu, ci aş fi obligat toată viaţa să completez nişte formulare.

E lesne de înţeles ce gânduri trezea această perspectivă într-un tânăr care era orice altceva, numai un băiat „bun”, în sensul obişnuit al cuvântului nu! Învăţământul puţin absorbant din şcoală îmi lăsa atâta răgaz încât trăiam mai mult în aer liber decât închis în casă. Astăzi, când adversarii mei politici îmi cercetează cu de-amănuntul viaţa mergând, cu o atenţie prietenoasă, până la anii mei tineri, ca să poată arăta, cu o oarecare satisfacţie, ce de boroboaţe făcea acest Hitler încă din tinereţe, îi mulţumesc cerului că-mi oferă prilejul de-a retrăi acele vremuri fericite.

Pajiştile şi pădurea erau pe-atunci terenul pe care puneam capăt oricăror neînţelegeri.

Frecventarea cursurilor de la Realschule nu mi-a schimbat câtuşi de puţin programul.

Dar curînd aveam să dau o nouă bătălie.

Atâta vreme cât proiectul patern de a face din mine un funcţionar se lovea numai de repulsia mea de principiu faţă de această carieră, conflictul era suportabil. Într-o oarecare măsură, îmi puteam tăinui punctele de vedere şi puteam evita dezacordul neîntrerupt. Ca să fiu pe de-a-ntregul liniştit, îmi ajungea hotărârea mea fermă de a nu deveni niciodată funcţionar – şi ea era de neclintit. Chestiunea a devenit însă mai delicată atunci când proiectul tatălui meu s-a lovit de al meu. Cum s-a întâmplat? Nu-mi mai aduc aminte; dar într-o zi mi-a fost limpede că trebuie să mă fac pictor. Talentul meu la desen era indiscutabil; fusese chiar una dintre cauzele pentru care tata mă trimisese la Realschule, dar nu se gândise niciodată să mă ajute să-mi perfecţionez aptitudinile pentru a putea îmbrăţişa această meserie; dimpotrivă. Când, după un nou refuz de a-mi însuşi ideea lui preferată, tata m-a întrebat pentru prima oară ce voiam de fapt să mă fac, hotărârea pe care o luasem mi-a dictat un răspuns imediat: tatei aproape că i-a pierit graiul de uimire.

„Pictor? Pictor?”

Se îndoia de bunul meu simţ, credea că n-a auzit ori n-a înţeles bine. Dar când explicaţiile complete referitoare la acest subiect i-au demonstrat seriozitatea planurilor mele, s-a opus din toate puterile. Hotărârea lui a fost din cale afară de simplă şi excludea orice consideraţie legată de aptitudinile mele reale.

„Pictor, nu, niciodată”. Dar, fiindcă odată cu celelalte calităţi, fiul său moştenise de la el o îndărătnicie asemănătoare cu a lui, răspunsul meu potrivnic a fost la fel de hotărât.

Ambele părţi au rămas pe poziţii. Tata nu a renunţat la „niciodată”, iar eu continuam să-l susţin pe „totuşi”.

În realitate, acest conflict nu avea consecinţe îmbucurătoare. Vrednicul bărbat era plin de amărăciune, şi eu la fel, într-atât îl iubeam. Tatăl meu mi-a retezat orice speranţă de-a studia vreodată pictura. Am mai făcut un pas, declarând la rândul meu că nu vreau să-mi continui studiile. Fireşte că, cu asemenea declaraţii, am rămas mai prejos şi din acel moment vrednicul bărbat se pregăti să-şi instituie autoritatea fără alte argumente; văzând acestea, m-am închis într-o tăcere prudentă, punându-mi însă ameninţarea în aplicare. Mă gândeam că văzând că nu fac nici

un progres la Realschule, vrând-nevrând tata mă va lăsa în voia fericirii la care visam.

Nu ştiu dacă mi-ar fi ieşit socoteala. Cert este că la şcoală nu făceam nici un progres vizibil. Învăţam ce-mi plăcea, mai ales ceea ce credeam că-mi va putea folosi mai târziu ca pictor. Făceam de mântuială ceea ce mi se părea lipsit de importanţă în această privinţă sau ceea ce nu mă interesa. Carneţele mele de note din vremea aceea arătau întotdeauna nişte extreme, în funcţie de materie şi de interesul pe care i-o purtam. Pe lângă foarte bine şi excelent, primeam calificative de mediocru sau chiar insuficient. Cel mai bine mă descurcam la geografie şi mai ales la istorie universală. Erau materiile mele preferate, la care întreceam toată clasa.

Acum, când după atâţia ani fac bilanţul acelei epoci, mi se înfăţişează două fapte semnificative.

1. Am devenit naţionalist.

2. Am învăţat să înţeleg şi să pătrund adevăratul sens al istoriei.

Vechea Austrie era un stat multinaţional.

Şi atunci unui cetăţean al Reichului îi era foarte greu să înţeleagă ce putea însemna viaţa cotidiană a fiecăruia într-un asemenea stat. După războiul franco german, măreţ marş triumfal al eroicelor armate, germanii au

devenit din zi în zi mai indiferenţi faţă de Germania de dincolo de graniţele lor şi, în mare măsură, n-au catadicsit sau n-au fost în stare să-i aprecieze valoarea.

În ceea ce-i priveşte mai cu seamă pe austriecii germani, se confunda prea uşor o dinastie cu declinul ei şi cu un popor esenţialmente sănătos.

Totuşi germanul din Austria a aparţinut fără îndoială uneia din cele mai bune rase, din moment ce şi-a pus pecetea asupra unui stat cu cincizeci şi două de milioane de locuitori într-o asemenea măsură încât până şi în Germania se putea crede – pe nedrept, de altfel – că Austria era un stat german. Eroare cu consecinţe grave, dar şi o minunată mărturie pentru cele zece milioane de germani participanţi la Marşul spre Răsărit. Puţini germani din Reich bănuiau că în Austria era necesară o luptă neîncetată pentru triumful limbii germane, al şcolilor germane şi pur şi simplu pentru a fi german.

Abia astăzi, când această tristă constrângere este resimţită de milioanele de fraţi ai noştri care, aflaţi în afara Reichului, sub dominaţie străină, visează la patria comună, îşi îndreaptă către ea năzuinţele şi încearcă să dobândească cel puţin dreptul sfânt la limbă maternă, un

cerc mai larg înţelege semnificaţia necesităţii de a lupta pentru rasă.

Poate tot de aceea unii catadicsesc să măsoare măreţia Deutschtum-ului Marşului către Răsărit care, prin propriile-i mijloace s-a îndreptat timp de secole mai întâi spre est, apoi, printr-un şir extenuant de scurte hărţuieli de trupe s-a opus restrângerii graniţelor limbii germane: şi asta într-o vreme când Reichul se interesa în realitate de nişte colonii şi nu de carnea şi sângele său, în faţa porţilor lui.

Ca pretutindeni şi ca întotdeauna, ca în orice luptă, În rivalitatea dintre limbile vechii Austrii au existat trei clanuri: luptătorii, indiferenţii şi trădătorii.

Aşa se petreceau lucrurile încă din şcoală, deoarece se remarcă faptul că rivalitatea dintre limbi bântuie mai cu seamă în acest loc în care se formează generaţia viitoare. Copilul trebuie cucerit şi lui trebuie să i se adreseze cel dintâi îndemn al luptei:

„Copil german, nu uita că eşti un german”.

„Fetiţo, gândeşte-te că într-o zi trebuie să devii o mamă germană”.

Cine cunoaşte sufletul tineretului va înţelege că el este cel mai apt să asculte bucuros un asemenea îndemn. Mai târziu, el va lupta în nenumărate chipuri, în felul său şi cu armele sale. El va refuza să cânte cântece străine; vă

ridica în slăvi gloriile germane cu atât mai mult cu cât va fi mai îndemnat să le respingă; va face economii la dulciuri pentru tezaurul de război al celor mari; va fi răzvrătit şi foarte precaut faţă de profesorii străini; va purta insignele interzise ale propriului său popor, fericit să fie pedepsit sau chiar bătut pentru această cauză. El reprezintă deci imaginea miniaturală fidelă a celor mari, adesea mai inspirată şi cu o orientare mai bună.

Aşadar am avut şi eu ocazia să iau parte fiind relativ tânăr la înfruntarea dintre naţionalităţile vechii Austrii. Făceam chetă pentru Marşul spre Sud şi Liga şcolară şi strigam Heil cu imaginaţia înflăcărată de albăstrele şi de culorile roşu, negru şi galben; în locul imnului imperial, intonam, în ciuda avizelor şi a pedepselor, iubitul nostru Deutschland über alles . Tinerii erau astfel educaţi politic într-o vreme când supuşii unui stat aşa-zis naţional nu cunoşteau altceva legat de rasa lor decât limba. Se înţelege de la sine că eu n-am fost niciodată un indiferent. Am devenit curînd un „naţional-german” fanatic, lucru de altfel destul de diferit de partidul care poartă astăzi acest nume.

Evoluţia mea în acest sens a înregistrat progrese rapide şi încă de la vârsta de cincisprezece ani reuşisem să disociez

patriotismul dinastic de naţionalismul de rasă, fiind categoric atras de acesta din urmă.

Cine nu şi-a dat niciodată osteneala să studieze situaţia internă a monarhiei habsburgice înţelege greu o astfel de preferinţă. Ea nu putea lua naştere în acest stat decât din învăţarea istoriei universale în şcoală, căci există oare într-adevăr o istorie aparte a Austriei? Destinul acestui stat este în aşa măsură legat de viaţa şi dezvoltarea a tot ceea ce este german, încât disocierea istoriei în istorie germană şi istorie austriacă este de neconceput. Când Germania se va diviza în două puteri, se va diviza însăşi istoria Germaniei.

Simbolurile apusei măreţii imperiale păstrate la Viena păreau să acţioneze mai degrabă printr-un prestigiu miraculos, decât ca o garanţie a unei comunităţi eterne.

În zilele prăbuşirii Habsburgilor, austriecii germani simţeau trezindu-se în ei o chemare instinctivă la unirea cu patria mamă. Acest apel unanim, care exprima sentimentul adânc ce dormita în sufletul fiecăruia, nu se explică decât printr-o educaţie istorică, izvor pururi nesecat care, în chiar clipele de uitare, dincolo de bunăstarea de moment, face ca vocea trecutului să vorbească în şoaptă despre un viitor nou.

Chiar şi astăzi, în şcolile primare superioare istoria mondială se predă adesea prost. Puţini profesori înţeleg că scopul predării istoriei nu constă în învăţarea unor date şi fapte; că este lipsită de importanţă cunoaşterea exactă de către copil a datei unei bătălii sau a naşterii vreunui mareşal, ori a încoronării unui monarh. Nu despre asta e vorba.

A învăţa istorie înseamnă a cerceta cauzele care au determinat evenimentele istorice.

Arta de a citi şi de a învăţa constă în a ţine minte esenţialul a uita accesoriile.

Întreaga mea viaţă a fost poate hotărâtă de faptul că am avut un profesor de istorie care înţelegea, că puţini alţii, importanţa primordială care trebuie acordată acestor consideraţiuni la predare şi examinare: Doctorul Leopold Poetsch, de la Realschule din Linz era personificarea ideală a acestui procedeu. Era un bătrân demn, cu o înfăţişare hotărâtă, dar plin de bunătate. Verva lui scânteietoare ne capta şi ne entuziasma în acelaşi timp. Nici astăzi nu-mi pot aminti fără emoţie de bărbatul acela încăruntit care adesea, în toiul expunerii, ne face a să uităm prezentul, transpunându-ne ca prin minime în trecut şi făcea să reînvie vreo reminiscenţă scoţând-o din negura vremurilor. Rămâneam

aşezaţi, cu mintea luminată, emoţionaţi până la lacrimi.

Din fericire, acest profesor se pricepea nu numai să lămurească trecutul prin prezent, ci şi să tragă din trecut învăţăminte pentru prezent. El explica mai bine ca oricine problemele de actualitate de care eram avizi. Scotea din micul nostru fanatism naţional metode de educaţie: reuşea să restabilească ordinea printre noi, mai repede decât prin orice alte mijloace, făcând adesea apel la sentimentul nostru naţional al onoarei.

Un astfel de profesor a făcut ca istoria să devină materia mea preferată.

Este adevărat că în acelaşi timp el a făcut din mine, cu totul involuntar, un tânăr revoluţionar.

Dar cine ar fi putut studia istoria Germaniei cu un astfel de profesor fără să devină duşmanul unei dinastii a cărei influenţă asupra destinelor naţiunii se dovedea atât de dezastruoasă?

Cine ar fi putut rămâne supusul credincios a] unei dinastii pe care trecutul şi prezentul ne-o arătau ca pe eterna trădătoare a intereselor germane în favoarea unor josnice avantaje personale?

Tineri germani, oare noi nu ştiam deja că statul austriac nu nutrea, nu putea să

nutrească pentru noi, germanii, nici o afecţiune?

Întâmplările de fiecare zi nu făceau decât să confirme învăţăturile istoriei despre activitatea Habsburgilor. În nord şi în sud otrava străină mistuia trupul poporului nostru şi Viena însăşi devenea un oraş din ce în ce mai puţin german. „Augusta Casă de Austria” făcea cu orice prilej jocul cehilor. Pumnul zeiţei dreptăţii eterne şi a pedepsei implacabile l-a doborât pe duşmanul de moarte al Germaniei austriece, marele duce Franz Ferdinand. El a fost străpuns de gloanţele la a căror fabricare contribuise. Dar oare nu el patrona acea slavizare a Austriei care se manifestă de sus în jos?

Poverile poporului german erau uriaşe, i se cereau uimitoare sacrificii băneşti şi de sânge, şi până şi cei mai orbi vedeau zădărnicia lor. Cea mai dureroasă pentru noi era totuşi constatarea că politica Habsburgilor faţă de noi avea o acoperire morală în alianţa lor cu Germania: astfel, aceasta din urmă aprobă într-un fel lenta exterminare a germanismului din vechea monarhie. Încercând cu ipocrizie să creeze în afară impresia că Austria rămânea un stat german, casa imperială întreţinea împotriva ei sentimente de revoltă, de dispreţ şi de ură.

Numai conducătorii Reichului nu vedeau nimic din toate acestea. Ca loviţi de orbire, păşeau pe lingă un cadavru, crezând că descoperă în semnele descompunerii lui dovezile unei reînvieri.

Această nefericită alianţă a tânărului Reich cu iluzoriul stat austriac purta germenii războiului mondial şi ai dezastrului.

*

*   *

Pe parcursul cărţii voi trata temeinic această problemă; deocamdată e suficient să precizez că încă din prima tinereţe desprinsesem câteva idei esenţiale pe care mai târziu n-am încetat niciodată să le consolidez, şi anume:

Că salvarea germanismului era condiţionată de nimicirea Austriei.

Apoi, că nu există nici o legătură între sentimentul naţional şi fidelitatea faţă de o dinastie.

Că, mai cu seamă, Casa de Austria va aduce nenorocirea naţiunii germane.

Încă din acea perioadă, ajunsesem în cunoştinţă de cauză la următoarele sentimente: dragostea fierbinte faţă de patria mea, Austria germană, ură profundă faţă de statul austriac.

*

*　　*

Mai târziu, datorită acestor concepţii, pe care le datorăm şcolii, istoria universală mi-a facilitat tot mai mult înţelegerea acţiunii istorice în prezent, adică a politicii: aşadar, nu eu voi fi nevoit s-o învăţ, ci ea va fi cea care va trebui să mă instruiască.

Deja revoluţionar precoce în politică, n-am întârziat să fiu la fel nici în materie de artă.

În capitala Austriei de Sus exista pe atunci un teatru care, în fond, nu era prost. Se dădeau reprezentaţii destul de des. La doisprezece ani am auzit aici pentru prima oară Wilhelm Tell şi, peste câteva luni, prima operă din viaţa mea, Lohengrin. M-a cucerit de la început. Entuziasmul meu juvenil faţă de maestrul de la Bayreuth nu cunoştea limite. De atunci operele sale m-au atras întotdeauna şi am avut norocul ca după acele modeste interpretări dintr-un teatru de provincie, mai târziu să ascult altele, mult superioare.

Însă toate acestea – mai cu seamă după dureroasa traversare a vârstei ingrate – mi-au întărit aversiunea profundă faţă de carieră pe care mi-o hărăzea tatăl meu. Mă convingeam din ce în ce mai mult că nu voi fi niciodată

fericit în pielea unui funcţionar. Iar talentul meu la desen, confirmat la Realschule, mă incita să perseverez în hotărârea mea.

Nici rugăminţile, nici ameninţările n-au putut s-o schimbe.

Voiam să devin pictor şi pentru nimic în lume funcţionar.

De altfel, cu vârsta, arătam tot mai mult interes pentru arhitectură.

Pe atunci o consideram drept o complinire firească a ariei de a picta şi mă bucuram în sinea mea de această lărgire a cadrului activităţii mele artistice.

Nu bănuiam câtuşi de puţin că într-o zi lucrurile se vor petrece cu totul altfel.

Chestiunea profesiunii mele avea să fie rezolvată mai repede decât mă aşteptam.

Aveam treisprezece ani când, pe neaşteptate, mi-am pierdut tatăl. Un atac de apoplexie l-a doborât în plină putere şi a pus capăt fără suferinţă drumului său pământesc, cufundându-ne pe toţi într-o durere profundă. Dorinţa lui cea mai fierbinte fusese să-şi ajute fiul să facă o carieră, ca să-l scutească de încercările propriilor sale începuturi. A trebuit s-o vadă neîmplinită. Dar, fără să-şi dea seama, sădise în mine germenii unui viitor pe care nu-l bănuia nici unul din noi.

Aparent, la început nu s-a schimbat nimic.

Mama se socotea obligată să-mi supravegheze mai departe educaţia conform dorinţei tatei, cu alte cuvinte în vederea carierei de funcţionar. Eu însumi eram mai hotărât ca oricând să n-o fac. Programa şi metodele din şcoala primară superioară mă interesau din ce în ce mai puţin, pe măsură ce se îndepărtau tot mai mult de idealul meu. O îmbolnăvire de câteva săptămâni a rezolvat pe neaşteptate chestiunea viitorului meu, punând capăt conflictelor din familie. Aveam plămânii grav bolnavi. Doctorul a sfătuit-o pe mama ca pe viitor să nu mă închidă sub nici o formă într-un birou şi în special să-mi întrerupă pentru cel puţin un an studiile de la Realschule. Astfel, ţinta dorinţelor mele ascunse şi apoi a luptei mele perseverente era dintr-odată atinsă.

Aflată încă sub impresia bolii mele, mama a fost de acord să părăsesc Realschule în favoarea Academiei.

Au fost zile fericite care păreau aproape un vis şi care, de altfel, nici n-aveau să fie decât un vis. Peste doi ani, moartea mamei zădărnicea brutal frumoasele mele planuri de viitor.

A doborât-o o boală lungă şi grea, care de la bun început n-a lăsat decât o slabă speranţă de vindecare. Cu toate acestea, a fost o

lovitură teribilă. Pe tata îl respectasem, dar pe mama o iubisem.

Realitatea dură a existenţei m-a obligat să iau hotărâri rapide. Puţinele fonduri ale familiei fuseseră aproape în întregime epuizate de boală gravă a mamei; pensia de orfan ce-mi era alocată nu-mi ajungea ca să trăiesc şi trebuia să-mi câştig eu însumi existenţa cu orice chip.

Am plecat la Viena cu o valiză cu îmbrăcăminte şi lenjerie. Purtăm în suflet o voinţă de nezdruncinat. Cu cincizeci de ani mai devreme, tatăl meu reuşise să-şi învingă destinul. Voi face ca el. Voi deveni „cineva" – dar nu funcţionar!

CAPITOLUL II

Anii de studiu şi de suferinţă de la Viena

La moartea mamei, eram oarecum lămurit asupra viitorului meu.

În timpul ultimei sale boli, fusesem la Viena pentru susţinerea examenului de admitere la Academia de arte frumoase. Înarmat cu un teanc gros de desene, pornisem la drum, convins că voi fi admis cu uşurinţă. Fusesem de departe cel mai bun desenator de la Realschule şi de atunci aptitudinile mele se dezvoltaseră extrem de mult, astfel că, destul de mulţumit de mine însumi, aveam mari speranţe.

Totuşi mă preocupă ceva: mi se părea că sunt mult mai dotat pentru desen decât pentru pictură, în special pentru desenul arhitectural. De asemenea mi se dezvolta tot mai mult gustul pentru arhitectură însăşi, Această evoluţie s-a precizat în timpul unei şederi de cincisprezece zile la Viena, pe când nu împlinisem nici şaisprezece ani. Mă dusesem să studiez la Galeria de pictură de la Hofmuseum, dar n-avusesem ochi decât pentru clădirea respectivă. Alergam de la o

curiozitate la alta, de dimineaţă până la căderea nopţii, dar edificiile mă captivau în mod deosebit. Rămâneam ore în şir în faţa Operei, ore întregi în faţa Parlamentului: întreaga Ringstrasse mi se părea o minune apărută din o mie şi una de nopţi.

Mă aflam aşadar pentru a doua oară în acel oraş frumos şi aşteptam, arzând de nerăbdare, dar plin de o încredere trufaşă în succesul la examenul de admitere. Eram atât de convins că voi reuşi, încât vestea eşecului a avut asupra mea efectul unui fulger pe un cer senin. Şi totuşi, trebuia să cred. Când m-am prezentat în faţa rectorului solicitând explicaţia nereuşitei la secţia de pictură a Academiei, acesta m-a asigurat că desenele pe care le prezentasem dezvăluiau indiscutabil lipsa de înclinaţii pentru pictură, în schimb vădeau posibilităţi în domeniul arhitecturii. În ceea ce mă privea, nu putea fi vorba de secţia de pictură a Academiei, ci numai de secţia de arhitectură. De la bun început nu puteau admite că nu frecventasem niciodată o astfel de şcoală sau că nu primisem o pregătire corespunzătoare.

Am părăsit foarte abătut Palatul Hansen din Schiller Platz, îndoindu-mă de mine însumi pentru prima oară în viaţa mea. Căci cele auzite în legătură cu aptitudinile mele îmi

dezvăluiau brusc, într-o străfulgerare neaşteptată, discordanţa pe care o resimţeam deja de mult, fără să-mi pot da exact seama de natură şi cauzele ei.

Atunci, în câteva zile, m-am şi văzut arhitect.

În realitate, drumul era plin de greutăţi, căci ceea ce neglijasem până atunci, sfidător, la Realschule, avea să se răzbune amarnic. Înaintea cursurilor şcolii de arhitectură din cadrul Academiei, trebuia urmat cursul tehnic de construcţii, iar admiterea la acesta din urmă necesita studii complete la o şcoală primară superioară. Toate acestea îmi lipseau. Se părea deci că visul meu nu putea fi împlinit.

Când, după moartea mamei, m-am reîntors pentru a treia oară la Viena, – de astă dată pentru câţiva ani – îmi regăsisem liniştea şi hotărârea. Îmi redobândisem demnitatea şi-mi fixasem definitiv scopul pe care voiam să-l ating. Voiam să devin arhitect, iar dificultăţile întimpinate făceau parte din categoria celor ce trebuie înfrânte şi nu din a celor în faţa cărora capitulezi. Iar eu voiam să le înfrâng, având mereu în faţa ochilor imaginea tatei, modest cizmar de ţară, devenit funcţionar. Porneam de pe baze mai solide, deci luptă avea să fie mai uşoară; în vitregia soartei, cum o vedeam pe-atunci, astăzi văd înţelepciunea Providenţei.

Zeiţa ananghiei m-a luat în braţe, ameninţându-mă adesea cu distrugerea: astfel, voinţa mea s-a călit odată cu piedicile înfruntate şi în final a triumfat.

Îi mulţumesc acestei epoci că m-a făcut sever şi capabil de asprime. Mai mult chiar, îi sunt recunoscător pentru că m-a îndepărtat de deşertăciunea unei vieţi uşoare, că a smuls din blândeţea cuibului un copil prea răsfăţat, că grijă a devenit noua lui mamă, că l-a azvârlit, împotriva voinţei lui, într-o lume de mizerie şi de lipsuri, dându-i astfel prilejul să i cunoască pe cei pentru care avea să lupte mai târziu.

*

*   *

Este perioada în care mi s-au deschis ochii asupra a două pericole pe care abia le cunoşteam din auzite, fără să bănuiesc influenţa lor înspăimântătoare asupra existenţei poporului german: marxismul şi iudaismul.

Viena, al cărei nume evocă pentru atâta lume veselie şi nepăsare, loc de petreceri al unor fericiţi muritori, pentru mine nu înseamnă, vai! decât amintirea vie a celei mai triste perioade din viaţa mea.

Chiar şi astăzi, numele ei trezeşte în mine doar amintirea neplăcută a cinci ani de suferinţe cumplite. Cinci ani în care a trebuit, mai întâi ca muncitor necalificat şi apoi ca zugrav, să-mi asigur subzistenţa, subzistenţă redusă, ce nu-mi putea astâmpăra nici măcar foamea cronică. Fiindcă foamea era pe atunci paznicul fidel care nu mă părăsea niciodată, tovarăşa care a împărţit totul cu mine. Ea a fost părtaşa la cumpărarea fiecărei cărţi; o reprezentaţie la Operă însemna tovărăşia ei în ziua următoare; era o luptă neîntreruptă cu o prietenă nemiloasă. Totuşi, în vremea aceea am învăţat mai multe decât oricând înainte. În afară de arhitectură, în afara rarelor reprezentaţii de la Operă, rod al unor zile de post, singura mea bucurie erau cărţile, tot mai numeroase.

Pe atunci citeam enorm şi temeinic; timpul rămas liber după orele de muncă era consacrat exclusiv studiului. În câţiva ani, am dobândit astfel cunoştinţe care îmi sunt şi astăzi de folos.

Voi mai adăuga că în această perioadă au început să mi se contureze opiniile şi teoriile generale care au devenit fundamentul neclintit al activităţii mele din acea vreme De atunci am avut puţine lucruri de adăugat şi nimic de schimbat

Dimpotrivă.

Astăzi sunt convins că esenţialul gândirii creatoare a omului se manifestă în general în tinereţe. Eu fac o distincţie între înţelepciunea bătrânului, care comportă mai multă profunzime şi prevedere, rezultate din experienţa unei vieţi îndelungate şi geniul creator al tinereţii care răspândeşte cugetări şi idei cu o fertilitate inepuizabilă, fără a le putea pune imediat în valoare, tocmai din pricina bogăţiei lor. Ea furnizează materiale şi planuri de viitor din care se va inspira omul matur, în măsura în care pretinsa înţelepciune a anilor nu va fi înăbuşit geniul tinereţii.

*

*   *

Viaţa pe care o dusesem până atunci acasă era, evident, cea a tuturor tinerilor de vârsta mea nu cunoşteam grija zilei de mâine şi problema socială era inexistentă.

Anturajul din tinereţea mea era format din mici burghezi, adică o lume care avea foarte puţine legături cu cea a adevăraţilor muncitori, fiindcă, oricât de ciudat ar părea la prima vedere, prăpastia care desparte această clasă puţin favorizată din punct de vedere economic de cea a lucrătorilor manuali este adesea mult

mai adâncă decât se crede. Există aproape o duşmănie motivată de faptul că oameni care s-au ridicat de curînd deasupra nivelului lucrătorilor manuali, se tem de recăderea în vechiul mediu pe care îl dispreţuiesc puţin, sau cel puţin de faptul că ar putea să pară ca făcând încă parte din el. Adăugaţi la aceasta tot ce este respingător în amintirea grosolăniei relaţiilor cu aceste clase inferioare şi a totalei lor lipse de cultură pentru nişte oameni de condiţie, fie şi modestă, care au depăşit odată acest nivel social, o scurtă recădere în vechiul mediu reprezintă o obligaţie insuportabilă.

Se constată de asemenea că de multe ori oameni aflaţi la un nivel social ridicat se coboară la cei mai umili dintre concetăţenii lor cu mai puţină părtinire decât parveniţii.

Numesc parvenit orice persoană care s-a ridicat de la o situaţie dată la o situaţie superioară prin propriile sale mijloace.

Pe acesta, luptă aprigă pe care a dus o îl face foarte adesea să şi piardă orice sensibilitate şi orice sentiment de milă faţa de nenorociţii rămaşi în urmă.

Din acest punct de vedere soarta m-a favorizat. Obligat să mă întorc în lumea sărăciei şi a nesiguranţei materiale, pe care tatăl meu o cunoscuse deja, am pierdut ochelarii de cal ai prea limitatei mele educaţii

de „mic-burghez”. Am învăţat atunci să-i cunosc pe oameni şi să fac diferenţa între înfăţişarea unui om înfometat sau brutal şi adevărata lor natură.

La începutul secolului, Viena era deja un oraş plin de nedreptăţi sociale.

Bogăţia şi lipsurile se învecinau aici fără tranziţie. În centru şi în cartierele învecinate se simţea bătând pulsul unui imperiu de cincizeci şi două de milioane de locuitori, împodobit cu toate frumuseţile multiplelor lui naţionalităţi. O curte magnifică atrăgea ca un magnet bogăţia şi inteligenţa din restul statului. Adăugaţi la acestea efectele centralizării sistematice a monarhiei habsburgice.

Această centralizare se impunea pentru a menţine strâns legate nişte popoare atât de deosebite; dar ea avea drept consecinţă concentrarea extraordinară a înaltelor şi a celor mai înalte autorităţi în capitala imperiului şi reşedinţa împăratului.

Viena nu era doar centrul politic şi intelectual al bătrânei monarhii dunărene, ci şi centrul economic al ţării. Armatei militarilor de rang înalt, a funcţionalilor, artiştilor şi intelectualilor i se opunea armată încă şi mai numeroasă a muncitorilor. Înaintea bogăţiei aristocraţiei şi a negustorilor se etala sărăcia cea mai deplină. În faţa palatului din

Ringstrasse se târau mii de şomeri şi în josul acestei via triumphalis a vechii Austrii, în întunericul şi mocirla canalelor sale de scurgere, se oploşeau vagabonzii.

În nici un alt oraş german problema socială nu putea fi mai bine studiată ca la Viena; dar să nu ne amăgim. Acest studiu nu putea fi întreprins de sus. Cel care n-a fost el însuşi constrâns la o asemenea sărăcie nu o va cunoaşte niciodată. Altminteri nu va exista decât vorbărie superficială sau sentimentalism mincinos: ambele la fel de dăunătoare şi fără să atingă miezul problemei. Nu ştiu care e mai nefastă, indiferenţa de care dau dovadă în fiecare zi majoritatea favorizaţilor soartei şi chiar a parveniţilor faţă de nevoile sociale, sau condescendenţa arogantă şi adesea lipsită de tact, dar întotdeauna atât de plină de graţie, a anumitor femei elegante care se umflă în pene pentru că „merg în popor”. Aceşti oameni se înşeală cu atât mai mult cu cât, cu spiritul lor lipsit de instinct, se mărginesc să înţeleagă lucrurile în linii mari. Apoi se miră că părerile lor declarate public nu au pic de succes ori sunt respinse cu indignare; ei văd în asta, bucuroşi, o dovadă a ingratitudinii poporului.

Pentru asemenea minţi, faptul că o activitate socială nu are nimic comun cu toate acestea nu e un adevăr prea plăcut, mai ales că ea nu

poate năzui la nici un fel de recuno ştinţă, dat fiind că nu trebuie să împartă favoruri, ci să restabilească nişte drepturi .

Eu nu am fost pus în situaţia de a studia problema socială în felul acesta. Înrolându-mă în armata ei blestemată, mizeria nu m-a invitat „s-o studiez” îndeaproape, ci mai degrabă m-a luat pe mine însumi drept subiect.

Nu mizeriei îi revine meritai supravieţuirii cobaiului.

*

*   *

Când încerc astăzi să mi adun impresiile din acea perioadă, nu reunesc întru totul. În mintea mea au continuat să trăiască doar cele mai importante, adesea acelea în care eram implicat mai îndeaproape. Pe ele le veţi găsi aici, împreună cu învăţămintele pe care le am tras pe vremea aceea.

*

*   *

Nu mi-a fost niciodată prea greu să mi găsesc de lucru, fiindcă nu încercam să-mi câştig existenţa ca muncitor specializat, ci ca muncitor necalificat sau ca ajutor.

Astfel mă găseam în situaţia celor care plecau pentru totdeauna din Europa cu intenţia neclintită de a şi reface viaţa într-o lume nouă şi de a dobândi o patrie nouă.

Detaşaţi de toate consideraţiile paralizante legate de datorie şi de rang, de anturaj şi de tradiţie, ei profită de orice câştig ce li se oferă şi fac toate muncile, pătrunşi de ideea că muncă cinstită nu înjoseşte niciodată, oricare ai fi ea. Hotărâsem şi eu să sar cu ambele picioare odată în această lume nouă pentru mine ca să-mi croiesc un drum în viaţă.

Curînd mi-am dat seama că este mai uşor să găseşti o slujbă oarecare decât s-o păstrezi.

Nesiguranţa pâinii de fiecare zi mi s a părut una din laturile cele mai sumbre ale acestei vieţi noi.

Ştiu că muncitorul calificat nu este aruncat în stradă tot atât de des ca şi cel necalificat, totuşi niciodată nu poate fi sigur, dacă riscă mai puţin să sufere de foame pentru că n-are de lucru, îi rămâne teama de lock out sau de grevă.

Nesiguranţa salariilor zilnice este una din plăgile cele mai grave ale economiei sociale.

Tânărul agricultor pleacă la oraş, atras de o muncă despre care i se spune că e mai uşoară care poate chiar este şi a cărei durată este mai scurtă. E ispitit mai ales de lumină orbitoare

care străluceşte doar în marile oraşe. Obişnuit cu o anumită siguranţă a câştigului, nu obişnuieşte să şi părăsească vechiul loc de muncă decât dacă are în vedere cel puţin un altul. În sfârşit, lipsa de muncitori agricoli este atât de mare încât la ţară un şomaj îndelungat este neverosimil. Este greşit să se creadă a priori că tânărul care pleacă la oraşe făcut dintr-un aluat mai prost decât cel care continuă să lucreze pământul. Dimpotrivă: experienţa demonstrează că naturile cele mai sănătoase şi mai viguroase emigrează cel mai uşor. Prin emigrant nu înţeleg doar pe cel care pleacă în America, ci şi pe tânărul argat care se hotărăşte să-şi părăsească satul natal pentru a merge în marele oraş necunoscut. Şi el e gata să înfrunte riscurile unui destin nesigur. De obicei vine la oraş cu o mică sumă de bani şi nu se descurajează din primele zile dacă are ghinion şi nu-şi găseşte imediat de lucru. Dar dacă îşi pierde slujba în scurt timp, e mai grav; e mult mai greu, dacă nu imposibil, să-şi găsească altă, mai ales iarna. În primele săptămâni mai merge. Primeşte ajutorul de şomaj de la casieria sindicatului şi, de bine de rău, se descurcă. Dar odată ce şi-a cheltuit ultimul dinar şi ultimul pfennig, când, în cele din urmă, încetează să mai primească ajutorul de şomaj, începe o sărăcie cumplită. Acum

umblă de colo-colo, înfometat; vinde sau amanetează ce i-a mai rămas; prin ţinuta şi relaţiile lui, ajunge astfel la o decădere fizică şi spirituală completă. Dacă mai rămâne şi fără adăpost şi lucrul acesta intervine iarna, cum se întâmpla de obicei, nenorocirea e completă. În sfârşit găseşte ceva de lucru. Dar povestea începe de la capăt. A doua oară vă fi la fel. A treia oară vă fi mai rău, până când, încetul cu încetul, va învăţa să îndure nepăsător această soartă veşnic nesigură. Repetiţia a creat obişnuinţa.

Astfel, omul harnic de altădată devine delăsător în toate, până când ajunge un instrument oarecare în mâinile celor ce urmăresc doar nişte profituri josnice. Şomajul îi este atât de puţin imputabil încât, dintr-odată, îi este totuna dacă luptă pentru revendicări economice sau pentru nimicirea valorilor statului, ale societăţii sau ale civilizaţiei. Devine grevist, dacă nu cu bucurie, cel puţin cu indiferenţă.

Am putut urmări acest proces pe mii de exemple. Şi pe măsură ce le cercetăm, dezaprobarea mea faţă de aceste oraşe de câteva milioane de locuitori, care îi atrag pe oameni cu atât a aviditate pentru ca apoi săi zdrobească într-un mod atât de înspăimântător, devenea tot mai vie.

La sosire, ei mai aparţin încă poporului lor; dacă rămân, sunt pierduţi pentru acesta.

Am bătut şi eu străzile marelui oraş; am simţit toate loviturile sorţii şi le-am putut aprecia efectele. Încă ceva: alternanţele frecvente de lucru şi de şomaj fac ca încasările şi cheltuielile necesare existenţei să devină neregulate şi, cu timpul, distrug simultan orice simţ al economiei şi orice simţ de organizare a vieţii cotidiene la majoritatea muncitorilor. În chip vizibil, trupul se obişnuieşte puţin câte puţin cu belşugul în perioadele bune şi cu foamea în cele proaste. Da, foamea suprimă orice proiect de o mai bună organizare pentru perioadele în care câştigul va fi mai uşor. În faţa celui pe care-l chinuie, ea face să danseze, într-un miraj stăruitor, imaginile unei „vieţi bune” uşoare; ea dă atâta farmec acestui vis, încât el devine o dorinţă bolnavă ce va trebui satisfăcută cu orice preţ, de îndată ce leafa o va permite, cât de cât. Omul care abia şi-a găsit de curînd de lucru pierde atunci orice bun simţ şi orice măsură şi se aruncă într-o viaţă uşoară de pe o zi pe alta. În loc să-şi orânduiască în mod inteligent modestul său mod de viaţă pentru toată săptămâna, şi-l dă complet peste cap. Banii câştigaţi ţin, la început, cinci zile din şapte, mai târziu numai

trei, iar şi mai târziu doar o singură zi; în final dispar într-o singură noapte de petrecere.

Iar acasă există adesea o soţie şi nişte copii. Se întâmpla să fie şi ei cuceriţi de modul acesta de viaţă, mai ales atunci când soţul este bun cu ei, adică în felul lui îi iubeşte. Salariul pe o săptămână e risipit acasă, în comun; le ajung două sau trei zile: cât sunt bani, beau şi mănâncă; apoi suferă de foame în comun. Atunci nevasta se strecoară prin vecini, cumpără câte ceva pe credit, face mici datorii prin dughene, încercând să reziste astfel în ultimele zile grele ale săptămânii. La prânz se aşează cu toţii în faţa unei mâncări sărăcăcioase – foarte mulţumiţi că există ceva – şi aşteaptă ziua de salariu. Vorbesc despre el. Fac planuri şi, cu burta goală, visează la fericirea ce se va întoarce curînd.

Încă din cea mai fragedă tinereţe, copiii se familiarizează cu această sărăcie.

Dar lucrurile sfârşesc prost atunci când bărbatul o ţine pe a lui încă de la începutul săptămânii şi soţia intră în conflict cu el chiar pentru copii. Încep certurile şi, pe măsură ce bărbatul se înstrăinează de soţie, se apropie de băutură» În fiecare sâmbătă se îmbată; luptând pentru ea şi pentru copiii ei, femeia îi smulge câţiva bănuţi, de obicei ţinându-se după el pe drumul de la fabrică la cârciuma.

Când noaptea îl readuce în sfârşit acasă, duminica sau lunea, beat şi brutal, dar cu buzunarele goale, au loc scene jalnice...

Am asistat de sute de ori la astfel de întâmplări neplăcute. La început ostil şi revoltat, am sfârşit prin a înţelege latura tragică a acestor episoade dureroase şi cauza lor profundă» Am deplâns victimele nenorocite ale unui mediu dăunător.

Problema locuinţelor era şi mai gravă, iar sărăcia locuinţelor lucrătorilor manuali din Viena era înspăimântătoare. Şi astăzi mă cutremur când mă gândesc la acele sălaşe mizerabile, la acele adăposturi şi la acele locuinţe suprapopulate, pline de gunoi şi de o murdărie respingătoare»

Ce s-ar fi întâmplat, ce s-ar întâmpla dacă din aceste infernuri ale sărăciei un val de sclavi dezlănţuiţi s-ar revărsa asupra restului omenirii care lasă evenimentele să meargă de la sine, fără a bănui măcar că, mai devreme sau mai târziu, destinul, neconjurat, va aduce cu sine represalii inevitabile?

Cât de recunoscător sunt astăzi Providenţei care m-a purtat prin această şcoală: de astă dată nu mă mai puteam dezinteresa de ceea ce nu-mi plăcea şi m-am instruit rapid şi temeinic.

Ca să nu-mi pierd complet speranţa în oamenii care mă înconjurau pe atunci, trebuia să fac abstacţie de manierele şi de felul lor de viaţa şi să nu reţin decât motivele decăderii lor. Atunci puteam suporta acest spectacol fără să mă descurajez, atunci din toate aceste tablouri ale nenorocirii, ale deznădejdii, ale murdăriei şi ale depravării nu mai ieşeau în relief oamenii, ci jalnicele rezultate ale unor legi jalnice. Cu toate acestea, fiindu-mi mie însumi foarte greu să-mi câştig existenţa, eram ferit de capitularea într-un sentimentalism jalnic văzând produsele, rezultatul final al acestui procesele degradare. Nu, nu aşa trebuia conceput Şi se vădea că la îmbunătăţirea acestei stări putea duce doar o dublă cale.

Punerea unor temelii mai bune ale dezvoltării noastre, inspirate dintr-un profund sentiment de responsabilitate socială .

Nimicirea cu hotărâre brutală a vlăstarelor care nu pot fi ameliorate.

Natura nu se interesează atât de conservarea individului cât de dezvoltarea descendenţei sale, suport al speciei. Aşa se întâmpla şi în viaţa. Nu e deloc cazul să fie ameliorate artificial părţile rele ale prezentului – ameliorare de altfel practic imposibilă – ci să fie pregătite căi mai sănătoase pentru

dezvoltarea viitoare a omului, încă de la începuturile lui.

Încă din timpul anilor mei de luptă de la Viena, mă convinsesem că:

Scopul activităţii sociale nu va trebui niciodată să fie menţinerea unei bunăstări amăgitoare, ci mai degrabă evitarea acelor carenţe esenţiale ale vieţii noastre economice şi culturale care duc negre şit la degenerarea individului sau cel puţin o pot antrena.

Dificultatea corectăm unei situaţii sociale ucigătoare, nefaste pentru stat, prin orice mijloace, chiar şi prin cete mai brutale, nu provine din ezitarea asupra cauzelor ei.

Şovăiala celor ce nu iau măsurile de salvare indispensabile izvorăşte din sentimentul lor foarte întemeiat că sunt ei înşişi răspunzători de depravarea tragică a unei clase întregi. Acest sentiment le paralizează orice hotărâre fermă de a acţiona, ei nu ştiu să prevadă decât nişte reforme timide şi nesatisfăcătoare, chiar dacă e vorba de măsuri de conservare absolut necesare.

Numai când o epocă va înceta să mai fie vrăjită de propria conştiinţă a responsabilităţii sale, îşi va redobândi, odată cu liniştea interioară, forţa exterioară pentru a reteza brutal şi fară părere de rău mlădiţele parazitare şi pentru a smulge neghina.

Dar era evident că statul austriac, ignorând orice justiţie şi orice legislaţie socială, era incapabil să combată creşterile nefaste.

*

*   *

Nu ştiu ce mă înspăimânta mai mult pe vremea aceea, mizeria materială a semenilor mei, grosolănia lor morală, cea a obiceiurilor lor, ori nivelul atât de scăzut al culturii lor intelectuale.

De câte ori nu s-au revoltat burghezii noştri auzind vreun vagabond vrednic de plâns declarând că i este perfect egal dacă e german sau nu, şi că oriunde va avea strictul necesar se va simţi bine!

Se întrec care mai de care să deplângă această absenţă a mândriei naţionale şi să denunţe cu tărie astfel de sentimente.

Dar câţi s-au întrebat de ce au ei înşişi sentimente mai bune?

Citi îşi dau seama de faptul că mândria lor foarte firească de a aparţine unui popor privilegiat este legată printr-un număr infinit de fire de tot ceea ce a făcut ca patria lor să fie atât de celebră în toate domeniile artei şi ale spiritului?

Citi văd în ce măsură orgoliul lor de a fi germani rezultă din cunoaşterea măreţiei Germaniei?

Oare mediile noastre burgheze se gândesc şi la faptul că poporului puţin îi pasă de acest orgoliu?

Acum să nu mi se obiecteze că în toate ţările e la fel şi că muncitorii le consideră „totuşi” patria lor. Chiar de-ar fi aşa, aceasta n-ar scuza atitudinea noastră neglijentă. Dar nimic din toate acestea. Ceea ce noi numim, de pildă, educaţia şovină a poporului francez, nu este decât proslăvirea excesivă a prestigiului Franţei în toate domeniile culturii sau, cum spun francezii, ale „civilizaţiei”. Un tânăr francez nu este instruit în aşa fel încât să-şi dea seama obiectiv cum stau lucrurile în realitate: educaţia lui îi arată, dintr-un punct de vedere subiectiv uşor de închipuit, tot ceea ce are vreo importanţă pentru prestigiul ţării sale, în materie de politică şi de civilizaţie.

O astfel de educaţie trebuie să se limiteze întotdeauna la noţiuni foarte importante de ordin general. Şi ele trebuie întipărite în sufletul şi memoria poporului printr-o repetare stăruitoare.

La noi, dimpotrivă, păcatului lipsei unui caracter negativ i se adaugă distingerea constantă a puţinului pe care fiecare a avut

norocul să-l înveţe în şcoală. Şobolanii care otrăvesc politica noastră devorează acele fărâme din sufletul şi memoria celor umili, în măsura în care mizeria nu şi a luat deja această însărcinare.

Să ne închipuim prin urmare următoarele;

În două încăperi dintr-un beci locuieşte o familie de şapte muncitori. Printre cei cinci copii, un ţânc de trei ani. Este vârsta la care copilul începe să înţeleagă. Oamenii foarte dotaţi păstrează amintirile din această perioadă până la vârsta cea mai înaintată. Strâmtoarea şi înghesuiala din locuinţă sunt un chin permanent; ele provoacă certuri. Aceşti oameni nu locuiesc împreună, ci sunt înghesuiţi unii peste alţii. Cele mai mărunte neînţelegeri care se rezolvă de la sine într-o casă spaţioasă dau naştere aici la dispute neîntrerupte. Între copii mai treacă-meargă: peste o clipă le-au uitat. Dar când e vorba de părinţi, conflictele zilnice devin adesea neînchipuit de grave şi de brutale. Iar rezultatele acestor lecţii se fac simţite la copii. Trebuie să cunoşti aceste medii ca să ştii până unde pot merge beţia, bătăile. Un biet copil de şase ani cunoaşte amănunte care pe un adult l-ar face să se cutremure. Otrăvit moral şi subalimentat fizic, acest mic cetăţean merge la şcoala publică şi acolo învaţă atât cât să ştie

să citească şi să scrie. Nici vorbă să-şi facă temele acasă unde i se vorbeşte despre clasă şi profesorii săi cu o mojicie cumplită. De altfel acolo nu este respectată nici o instituţie umană începând cu şcoala şi terminând cu cele mai înalte corpuri ale statului; religia, morala, naţiunea şi societatea, totul este împroşcat cu noroi. Când băieţaşul părăseşte şcoala la vârsta de paisprezece ani, se ştie ce predomină în el: ori o neînchipuită prostie în tot ce priveşte cunoştinţele concrete, ori o insolenţă caustică şi o imoralitate care-ţi ridică părul măciucă.

Ce atitudine va avea în viaţa pe care o va începe acest omuleţ care n-are nimic sfânt şi care, în schimb, bănuieşte sau cunoaşte toate josniciile existenţei...

Copilul de treisprezece ani devine, la cincisprezece, un detractor declarat al oricărei autorităţi. El n-a învăţat să cunoască decât noroiul şi murdăria, excluzând tot ce ar fi putut să-i înalţe spiritul.

Şi iată care va fi educaţia lui de bărbat.

Va urma exemplele primite în tinereţe – pe acela al tatălui său. Se va întoarce acasă, Dumnezeu ştie când, va stâlci el însuşi în bătaie, ca să se mai distreze, biata făptură care i-a fost mamă, va huli pe Dumnezeu şi

universul, până va fi primit într-o casă de corecţie.

Acolo educaţia îi va fi desăvârşită.

Şi iată-i pe bunii noştri burghezi foarte miraţi de „entuziasmul naţional” redus al acestui „tânăr cetăţean”.

Lumea burgheză vede în fiecare zi la teatru şi la cinema, în cărţi proaste şi în gazete infame cum otrava este vărsată cu găleata asupra poporului, şi apoi se miră de slabă „ţinută morală” şi de „indiferenţa naţională” a mulţimii! De parcă ecranul, presa îndoielnică şi celelalte s-ar interesa de popularizarea informaţiilor legate de prestigiul nostru naţional! Ca să nu mai vorbim de educaţia primită anterior...

Am învăţat şi înţeles temeinic un principiu a cănii existenţă nu o bănuisem până atunci:

Transformarea unui popor în naţiune presupune crearea unui mediu social sănătos, platformă necesară pentru educarea individului Numai cel ce a învăţat, acasă şi la şcoală, să aprecieze superioritatea intelectuală şi economică şi în special politică a ţării sale va fi în stare să simtă – şi va simţi mândria de a-i aparţine . Nu lupţi decât pentru ceea ce iubeşti; nu iubeşti decât ceea ce respecţi; iar pentru a respecta trebuie cel puţin să cunoşti.

Interesul meu pentru problema socială fiind trezit, am început s-o studiez foarte serios. O lume nouă, necunoscută până atunci, mi se înfăţişă.

În 1909 şi 1910 situaţia mea se schimbase şi nu mai eram obligat să-mi câştig existenţa ca muncitor necalificat. Mi-am deschis o firmă proprie de desenator şi acuarelist. Această meserie nu aducea deloc beneficii, câştigam abia cât să supravieţuiesc, dar era interesantă în vederea profesiunii căreia mă dedicasem. De asemenea, de acum înainte, seara nu mai eram mort de oboseală şi la întoarcerea de pe şantier incapabil să citesc fără să aţipesc curînd. Munca mea actuală nu era aşadar fără legătură cu viitoarea mea meserie şi, în afară de aceasta, eram stăpân pe timpul meu şi mi-l puteam împărţi mai bine decât înainte.

Pictam de nevoie şi învăţam de plăcere.

Aceasta îmi îngăduia să completez cu cunoştinţele teoretice indispensabile cea ce învăţasem despre problema socială din lecţiile realităţii. Studiasem aproape toate cărţile referitoare la acest subiect care îmi cădeau în mâna şi, de altfel, meditam mult.

Cred într-adevăr că cei din anturajul meu mă socoteau pe vremea aceea un original.

Cum era foarte firesc, în plus mă dedicam cu pasiune arhitecturii. O considerăm, întocmai ca

şi muzica, regina artelor. A mă ocupa de ea nu era o muncă, ci o adevărată fericire. Puteam citi sau desena până noaptea târziu fără să simt vreo oboseală. Şi mi se întărea convingerea că frumosul meu vis pentru viitor se va realiza, chiar de-ar trebui să aştept ani îndelungaţi. Eram ferm hotărât să dobândesc faimă ca arhitect.

Pe lângă aceastӑ, interesul puternic pe care-l manifestam faţă de politică nu mi se părea că însemna mare lucru. Dimpotrivă: credeam că nu fac decât să mă achit de o obligaţie elementară a oricărei fiinţe gânditoare. Orice persoană lipsită de cunoştinţe în această chestiune pierdea orice drept la critică sau la exercitarea vreunei funcţii.

Şi în acest domeniu citeam şi studiam mult.

Pentru mine a citi avea alt sens decât pentru media pretinşilor noştri intelectuali.

Cunosc oameni care citesc interminabil carte după carte, literă cu literă, fără să pot totuşi să spun că sunt oameni „citiţi”. Ei posedă o grămadă uriaşă de cunoştinţe, dar mintea lor nu se pricepe nici să le catalogheze, nici să le împartă. Le lipseşte arta de a distinge într-o carte valorile care trebuie băgate la cap odată pentru totdeauna de pasajele plictisitoare – care nu vor fi citite, dacă e posibil, sau cel puţin nu vor fi duse cu sine ca un balast inutil.

Lectura nu este un scop, ci mijlocul prin care fiecare umple cadrul pe care i l-au trasat darurile şi aptitudinile sale. Fiecare primeşte astfel uneltele şi materialele necesare meseriei lui, numai ele să-l ajute să-şi câştige existenţa sau să servească la îndeplinirea unor aspiraţii mai înalte. Al doilea scop al lecturii trebuie să fie dobândirea unei viziuni de ansamblu asupra lumii în care trăim. Dar în ambele cazuri este necesar nu ca aceste lecturi să ocupe loc în şirul capitolelor sau cărţilor păstrate în memorie, ci să se insereze la locul lor ca o pietricică într-un mozaic şi să contribuie astfel la constituirea unei imagini generale a lumii în mintea cititorului. Altminteri se formează un amestec de noţiuni dezordonat şi fără mare valoare, în pofida înfumurării pe care o poate inspira nefericitului său posesor. Căci acesta crede foarte serios că e instruit, că înţelege ceva din viaţă şi că posedă nişte cunoştinţe, în timp ce fiece sporire a unei asemenea instruiri îl îndepărtează şi mai mult de realitate; cel mai adesea nu-i mai rămâne decât să sfârşească într-un sanatoriu sau ca politician.

Niciodată o astfel de minte nu va reuşi să extragă din talmeş-balmeşul cunoştinţelor sale pe aceea care-i va folosi într-un moment dat; fiindcă acel balast intelectual nu a fost clasat ţinând seamă de necesităţile vieţii; el doar s-a

tasat în ordinea cărţilor citite şi aşa cum a fost asimilat şi conţinutul lor. Şi dacă necesităţile vieţii i-ar da totuşi ideea unei juste utilizări a ceea ce a citit odinioară, ar mai trebui ca ele să menţioneze cartea şi numărul paginii, altfel bietul nătărău n-ar găsi niciodată cele potrivite. Dar pagina nu e menţionată şi, în fiecare moment critic, aceşti oameni cu atâta experienţă sunt într-o încurcătură grozavă; ei caută convulsiv cazuri analoage şi, cum este şi drept, dau peste o reţetă proastă.

Cum s-ar putea explica altfel că cei mai mari pontifi ai guvernului fac atâtea greşeli grosolane cu toată ştiinţa lor? Altminteri ar trebui să vedem în ei nu o supărătoare stare patologică, ci ticăloşia cea mai josnică.

Dimpotrivă, cel ce ştie să citească, discerne imediat într-o carte, o gazetă sau o broşură ceea ce merită să fie păstrat fie pentru nevoile lui personale, fie ca material de interes general. Cele dobândite astfel se înglobează în imaginea pe care şi-o face deja despre cutare sau cutare lucru, o corectează, o completează, îi sporeşte exactitatea sau îi precizează sensul Dacă viaţa pune pe neaşteptate o problemă, memoria celui care a ştiut să citească îi furnizează de îndată o opinie bazată pe aportul unor ani îndelungaţi; el o supune raţiunii faţă

de cazul nou despre care e vorba şi reuşeşte astfel să lămurească sau să rezolve problema.

Lectura nu are sens şi utilitate decât înţeleasă astfel.

De exemplu, un orator care nu-i furnizează gândirii sale, sub o asemenea formă, elementele care îi sunt necesare, este incapabil să şi susţină părerea în faţa unui adversar, chiar dacă are de o mie de ori dreptate. În orice discuţie, memoria îl lasă în mod ruşinos. Nu găseşte argumente nici ca să susţină ceea ce afirmă, nici ca să-şi reducă la tăcere adversarul. Atâta timp cât nu este vorba, ca la orator, decât de satisfacţia personală, mai treacă-meargă; dar dacă soarta a făcut dintr-un astfel de om în acelaşi timp atotştiutor şi neputincios un şef de stat, lucrul devine mult mai grav.

Încă din tinereţe m-am străduit să citesc bine şi am fost ajutat în chip fericit de memoria şi de inteligenţa mea. Din acest punct de vedere, şederea mea la Viena a fost utilă şi rodnică. Observaţiile zilnice m-au incitat să studiez fără încetare problemele cele mai diverse. Fiind în măsură să verific rând pe rând realitatea prin teorie şi teoria prin realitate, n-aveam a mă teme nici că-mi veştejesc spiritul prin consideraţiuni pur teoretice, nici că mă mulţumesc cu realităţi superficiale.

Experienţa mea cotidiană a fost atunci hotărâtoare în două chestiuni esenţiale în afara problemelor sociale – şi m-a incitat la studierea lor teoretică aprofundată.

Cine ştie când aş fi aprofundat teoriile şi esenţa însăşi a marxismului, dacă n-aş fi fost aruncat într-adevăr cu capul înainte în chestiune?

*

*   *

Ceea ce ştiam despre social-democraţie în tinereţe era neînsemnat şi complet fals.

Îmi plăcea că luptă pentru sufragiul universal şi secret, căci raţiunea îmi spunea deja că aceasta trebuia să slăbească regimul Habsburgilor pe care-l uram atât. Eram convins că statul dunărean nu putea supravieţui dacă nu sacrifica germanismul, dar că, chiar cu preţul unei slavizări îndelungate a elementului german, nu va obţine nici o garanţie de viaţă trainică, deoarece forţa de coeziune pe care o conferă slavismul unui stat nu trebuie supraestimată. Salutăm aşadar cu bucurie orice mişcare susceptibilă să provoace prăbuşirea acestui stat inacceptabil, care condamnă la moarte germanismul în zece milioane de fiinţe umane. Şi pe măsură ce

talmeş-balmeşul limbilor va măcina şi va dizolva până şi Parlamentul, cu atât mai devreme va suna ceasul fatal al prăbuşirii acestui imperiu babilonian. El va fi şi ceasul libertăţii pentru poporul meu din Austria germană. Apoi nimic nu se va mai opune unirii sale cu patria mamă.

Activitatea social-democraţiei nu-mi era deci nicidecum antipatică. Faptul că în cele din urmă îşi propunea, cum eram destul de prost să cred pe atunci, să îmbunătăţească soarta muncitorului mă îndemna şi mai mult mai degrabă s-o susţin decât s-o denigrez. Ceea ce mă îndepărta cel mai mult de ea, era ostilitatea ei faţă de orice fel de luptă pentru conservarea germanismului în Austria şi linguşeala ei insipidă faţă de „tovarăşii” slăvi; aceştia îi primeau cu plăcere manifestările de dragoste, numai să fie legate de nişte concesii practice, dar altminteri păstrau o aroganţă trufaşă, acordând astfel dreapta lor recompensă acelor milogi obsedanţi.

Astfel, la şaptesprezece ani nu ştiam încă mare lucru despre marxism şi atribuiam aceeaşi semnificaţie social-democraţiei şi socialismului. Dar şi în această privinţă mâna grea a destinului avea să-mi deschidă ochii asupra acestui mod de-a înşela popoarele.

Nu învăţasem să cunosc partidul social-democrat decât ca spectator la câteva manifestaţii populare, şi n-aveam nici cea mai mică idee despre doctrina însăşi, nici despre mentalitatea partizanilor ei. Pus dintr-odată în contact cu strălucitele rezultate ale concepţiilor şi educaţiei lor, câteva luni mi au fost de ajuns – în loc de câteva zeci de ani câţi mi-ar fi trebuit în alte împrejurări – ca să mă facă să înţeleg ce ciumă se ascunde sub masca virtuţii sociale şi a iubirii aproapelui, şi în ce măsură omenirea ar trebui să debaraseze neîntârziat pământul de ea, altminteri s-ar putea foarte bine ca pământul să fie debarasat de omenire.

Primul meu contact cu social-democraţii a avut loc pe şantier.

Încă de la început n-a fost prea plăcut. Veşmintele mele încă mai erau acceptabile, limbajul şlefuit şi atitudinea rezervată. Aveam atâtea preocupări de viitor, încât nu mă sinchiseam deloc de anturajul meu. Căutam doar de lucru ca să nu mor de foame şi să pot continua învăţatul fie şi tardiv. Poate nu m aş fi sinchisit deloc de cei din preajma mea, dacă, în a treia sau a patra zi, un eveniment nu m-ar fi obligat să iau poziţie mi s-a poruncit să ader la sindicat

Pe vremea aceea nu ştiam nimic despre organizaţia sindicală şi nu mi putusem forma o părere despre utilitatea sau inutilitatea ei Invitat categoric să intru în sindicat am refuzat propunerea, declarând că nu eram la curent cu problema şi mai ales că nu voiam să fiu obligat la ceva. Faptul că n am fost dat imediat afară s a datorat fără îndoială primului din aceste motive. Poate se gândeau că în câteva zile voi fi convertit şi voi deveni mai docil dar se înşelau în întregime. Peste cincisprezece zile, chiar dacă adeziunea mea ar fi fost mai înainte posibilă, nu mai era cazul. Între timp învăţasem efectiv să mi cunosc mai bine anturajul, şi nici o putere din lume nu m-ar fi putut face să intru într-o organizaţie ai cărei reprezentanţi îmi apăruseră într-o lumină atât de nefavorabilă.

În primele zile, m-am retras în mine

La prânz, o parte din muncitori se împrăştiau prin hanurile învecinate, în timp ce restul rămâneau pe şantier, şi consumau acolo o mâncare adesea foarte săracă. Aceştia erau oamenii căsătoriţi, cărora soţiile le aduceau mâncarea în nişte vase amărâte. Spre sfârşitul săptămânii, numărul lor era tot mai ridicat, n-am înţeles motivul decât mai târziu, se discuta politică.

Eu îmi beam sticla cu lapte şi-mi mâncam bucata de pâine oriunde, deoparte, cercetându-mi prudent anturajul, sau gândindu-mă la soarta mea tristă. Auzeam totuşi mai mult decât îmi trebuia, mi se părea chiar că uneori îmi făceau dinadins avansuri, ca să mi dea prilejul să iau poziţie, dar ceea ce aflăm astfel era revoltător în cel mai înalt grad. Auzeam cum totul era respins. Naţiunea, invenţie a claselor „capitaliste” de câte ori aveam s-aud acest cuvânt, Patria, instrument al burgheziei pentru exploatarea clasei muncitoare, autoritatea legilor, mijloc de oprimare a proletariatului, şcoala, instituţie menită să producă un material uman de sclavi şi de paznici, religia, mijloc de a slăbi elanul poporului pentru al exploata apoi mai bine, morala, principiu al stoicismului prostesc destinat mieluşeilor etc. Nu exista nimic curat care să nu fi fost tăvălit în noroi.

La început reuşeam să tac, dar asta nu putea să dureze. Începui să mă pronunţ şi să le explic. Dar a trebuit să recunosc că era zadarnic atâta timp cât nu aveam cunoştinţe precise despre problemele discutate. Am început deci prin a recurge la izvoarele pretinsei înţelepciuni a interlocutorilor mei. Înghiţeam carte după carte, broşură după broşură.

Acum, pe şantier, atmosfera se înfierbântă adesea. Polemizam pe zi ce trecea mai bine informat decât interlocutorii mei asupra propriei lor ştiinţe, până în ziua în care raţiunea avu de a face cu adversarii săi cei mai redutabili, teroarea şi forţa. Câţiva dintre palavragiii care-şi susţineau părerea opusă m-au forţat să părăsesc şantierul, sub ameninţarea împingerii de pe o schelă. Singur, neputând lua în considerare nici un fel de rezistenţă, am optat pentru prima alternativă şi am plecat, îmbogăţit cu o experienţă.

Am plecat plin de dezgust, dar atât de tulburat, încât de acum înainte mi-ar fi fost imposibil să întorc spatele acestei stări de lucruri. Odată ce indignarea de la început mi-a trecut, înverşunarea mea şi-a redobândit superioritatea. Eram ferm hotărât să mă întorc totuşi pe un şantier. De altfel, după câteva săptămâni, micile mele economii fiind terminate, eram din nou pradă sărăciei. Acum nu mai aveam de ales. Şi jocul a reînceput, terminându-se tot ca prima dată.

Atunci mi-am pus întrebarea: oare aceşti oameni sunt demni să aparţină unui mare popor? Neliniştitoare întrebare: căci, dacă răspunsul este da, un asemenea popor justifică oare suferinţele şi sacrificiile cerute celor mai buni de lupta pe care vor trebui s-o dea? Iar

dacă răspunsul este nu, poporul nostru este într-adevăr foarte sărac în oameni.

În acele zile de frământare, de îngrijorare şi de cugetare profundă, vedeam cum se îngroaşă rândurile armatei ameninţătoare a celor care erau pierduţi pentru poporul lor.

Cu sentimente complet diferite îi priveam, peste câteva zile, defilând interminabil, patru câte patru, pe muncitorii vienezi care participau la o manifestaţie populară. Am rămas acolo aproape două ore şi, ţinându-mi respiraţia, priveam desfăşurându-se încet acea lungă şerpuire umană. Cu inima strânsă, am părăsit în cele din urmă piaţa şi m-am întors acasă. Pe drum am zărit într-o tutungerie, Arbeiterzeitung, principalul organ al vechii social-democraţii austriece. Îl găseam şi în cafeneaua populară ieftină unde mergeam adesea ca să citesc ziarele; dar până atunci nu reuşeam să citesc mai mult de două minute acea foaie mizerabilă al cărei ton acţiona asupra spiritului meu ca vitriolul. Sub efectul manifestaţiei la care tocmai asistasem, m-am supus vocii interioare care m-a îndemnat să cumpăr de astă dată ziarul şi să-l citesc în întregime. I-am consacrat seara în ciuda furiei violente pe care mi-a provocat-o, în repetate rânduri, această ţesătură de minciuni.

De-acum înainte puteam studia din presa cotidiană a social-democraţilor dezvoltarea gândirii lor intime mai bine decât din cărţile teoreticienilor.

Ce deosebire! Pe de o parte, cărţile în care strălucesc, sub semnul celei mai profunde înţelepciuni, cuvintele libertate, onoare şi frumuseţe – toate acestea afirmate cu vocea tunătoare a profeţilor pe de altă parte, agresivă, nedându-se în lături de la nici o josnicie, deprinsă cu practicarea oricăror calomnii: presa cotidiană a acestei doctrine a salvării noii omeniri.

Cărţile sunt pentru neghiobii şi imbecilii „claselor intelectuale" mijlocii şi fireşte şi ai claselor sus puse; ziarele sunt pentru mulţime.

Mi-am regăsit poporul cercetând temeinic, în literatură şi presa ei, doctrina social-democraţiei.

Şi ceea ce odinioară îmi păruse o prăpastie de netrecut, mi-a prilejuit o şi mai mare dragoste.

Într-adevăr, cunoscând acest uriaş proces de otrăvire, numai un prostănac ar fi în stare să condamne victima. Pe măsura ce independenţa mea s-a accentuat în anii care au urmat, am înţeles mai bine cauzele adânci ale succesului social-democraţiei. Am înţeles atunci sensul ordinului brutal de a nu citi decât

ziare roşii şi cărţi roşii, de a nu frecventa decât adunări roşii etc. Într-o lumină necruţătoare vedeam dezvăluindu-se rezultatele indiscutabile ale acestei doctrine a intoleranţei.

Sufletul mulţimii nu este accesibil decât la tot cea ce e deplin şi puternic.

După cum femeia este puţin sensibilă la raţionamente abstracte şi resimte o indefinibilă aspiraţie sentimentală către o atitudine neştirbită şi se supune celui puternic în timp ce pe cel slab îl domina, tot astfel şi mulţimea îl preferă jelbarului pe stăpân şi se simte mai liniştită de o doctrină care nu mai admite prezenţa alteia, decât de o toleranţă liberală. Toleranţa îi dă un sentiment de părăsire. Nu-i foloseşte la nimic faptul că asupra ei se exercită un neruşinat terorism intelectual, că se dispune de libertatea ei umană, îi scapă complet şi nu bănuieşte nimic din întreaga eroare a doctrinei. Ea nu vede decât manifestările exterioare voite de o forţă hotărâtă şi de o brutalitate cărora li se supune întotdeauna.

Dacă social democraţiei i se opune o doctrină mai bine fundamentată, aceasta va învinge, chiar dacă luptă este înfocată, cu condiţia, totu şi, ca ea să acţioneze la fel de brutal.

În mai puţin de doi am pătrunsesem în acelaşi timp şi doctrină şi instrumentul social – democraţiei.

Am înţeles infamul terorism intelectual exercitat de această mişcare în special asupra burgheziei care, nici moral, nici fizic, nu e în stare să respingă asemenea atacuri. Tactica social democraţiei constă în a face să se reverse, la un semnal dat, o adevărată ploaie de minciuni şi de calomnii asupra adversarilor care i se par cei mai redutabili, până ce nervii lor sunt distruşi şi se supun mârşăviei, cu speranţa nebună că-şi vor redobândi liniştea.

Dar aceasta este într-adevăr doar o speranţă nebună.

Şi jocul reîncepe până când victimele se simt paralizate de teama de javra turbată.

Cum social democraţia cunoaşte admirabil valoarea forţei din propria ei experienţă, ea se înverşunează în special împotriva acelora pe care îi miroase că au o oarecare stofă. Invers, ea acorda fiinţelor slabe din gruparea adversă laude mai mult sau mai puţin discrete în funcţie de ideea pe care şi o face despre valoarea lor intelectuală.

Ea se teme mai puţin de un om de geniu lipsit de voinţă decât de o natură viguroasă cu o inteligenţa mediocră.

Cât despre cei care n-au nici inteligenţă nici voinţă, îi ridică în slăvi.

Ea se pricepe să dea naştere impresiei că numai ea posedă mijlocul de a face să domnească liniştea, în timp ce cu prudenţă, dar fără a şi pierde din vedere scopurile, îşi câştigă succesiv obiectivele, acum se instalează pe furiş, acum se repede asupra lor ziua-n amiaza mare, profitând de faptul că atenţia generală este îndreptată spre alte probleme de la care nu vrea să fie abătută sau de faptul că prada e considerată mult prea neînsemnată ca să provoace un scandal şi să-l determine pe detestabilul adversar s-o restituie forţat.

Această tactică, bazată pe o justă evaluare a slăbiciunilor omeneşti, trebuie să ducă aproape matematic la succes, dacă gruparea adversă nu învaţă să lupte împotriva gazelor asfixiante cu gaze asfixiante.

Trebuie să li se spună firilor slabe că în această împrejurare se pune problema de a fi sau a nu fi.

Am înţeles importanţa terorii fizice exercitate de mulţime asupra individului.

Întemeiată psihologie, şi aici.

Teroarea pe şantier, la fabrică, în locurile de întrunire şi cu ocazia mitingurilor va avea

întotdeauna un succes deplin cât timp o teroare deopotrivă nu-i va tăia calea.

Bineînţeles că atunci partidul va protesta sus şi tare, şi făcând stânga împrejur, va face apel la autoritatea statului pe care adineauri îl denigra. De altfel, de cele mai multe ori el şi-a atins scopurile în mijlocul confuziei generale. Căci se va găsi foarte bine vreun porc de înalt funcţionai care, în speranţa nevolnică de a şi câştigă poate astfel pentru viitor bunăvoinţa duşmanului temut, îl va ajuta să-l distrugă pe cel ce se opunea acestei ciume mondiale.

Ce impresie vă produce un asemenea succes asupra spiritului masei, atât printre partizani cât şi printre adversari? Numai cel ce cunoaşte sufletul poporului, nu din cărţi, ci din viaţă, îşi poate da seama. În timp ce în rândurile partizanilor victoria obţinută va fi echivalentă cu triumful justeţii cauzei lor, cel mai adesea adversarul învins îşi va pierde speranţa în succesul oricărei împotriviri viitoare.

Cu cât învăţam să cunosc mai bine metodele terorii fizice, cu atât creştea indulgenţa mea faţă de mulţimea care o îndura. Mulţumesc suferinţelor mele de atunci că m-au redat poporului meu şi m-au învăţat să deosebesc conducătorii de victime.

Căci trebuie într-adevăr să-ţi spui că aceşti oameni rătăciţi nu sunt decât nişte victime. Dacă acum m-aş strădui să zugrăvesc din câteva trăsături sufletul acestor clase „inferioare”, tabloul meu ar fi infidel dacă n-aş afirma că, la acele adâncimi, mai regăseam încă lumină. Am întâlnit acolo sentimente de sacrificiu rare, de camaraderie fidelă, de moderaţie extraordinară şi de rezervă plină de modestie, mai ales la muncitorii de o anumită vârstă. Şi cu toate că aceste virtuţi se pierd din ce în ce mai mult la noile generaţii, mai ales sub influenţa marilor oraşe, mai există încă mulţi tineri la care o natură sănătoasă biruie obişnuitele josnicii ale vieţii. Şi dacă aceşti oameni de treabă plini de suflet aduc sprijinul activităţii lor politice duşmanilor de moarte ai poporului nostru, este pentru că ei nu înţeleg şi nu pot înţelege întreaga infamie a doctrinei lor; pentru că nimeni nu şi-a dat osteneala să se sinchisească de ei; în sfârşit pentru că antrenarea socială a fost mai puternică decât voinţa lor iniţială de a rezista. Mizeria este cea care, punând stăpânire pe ei într-o bună zi, i-a împins în tabăra social-democraţiei.

Deoarece burghezia s-a opus de nenumărate ori, în maniera cea mai stângace şi cea mai imorală, chiar şi exigenţelor celor mai legitim omene şti ale muncitorilor, fără să tragă de

altminteri vreun folos dintr-o astfel de atitudine sau a putea nădăjdui la el, muncitorul cinstit s-a simţit el însu şi împins din organizaţia sindicală spre politică.

La început, milioane de muncitori erau desigur în sinea lor duşmani ai social democraţiei, dar rezistenţa lor a fost învinsă în repetate rânduri, în împrejurări absurde, în vreme ce partidele burgheze luau poziţie împotriva oricărei revendicări sociale. Acest refuz mărginit de-a încerca ceva pentru îmbunătăţirea condiţiei muncitorilor: refuzul de a instala dispozitive de securitate la maşini, refuzul de a reglementa munca copiilor şi a femeii – cel puţin în timpul sarcinii – acest refuz, zic, a înlesnit împingerea maselor în plasa social democraţiei, care punea recunoscătoare mâna pe fiecare din aceste cazuri ce vădeau o atât de jalnică gândire (politică). Niciodată partidele burgheze nu-şi vor putea repara greşelile de atunci. Căci, opunându-se oricăror reforme sociale, au semănat ura, şi în aparenţă au dat dreptate propriilor afirmaţii ale duşmanului de moarte al poporului, şi anume că singur, partidul social-democrat apăra interesele lumii muncitorilor.

Astfel au fost puse bazele morale care au permis sindicatelor să se constituie efectiv. Această organizaţie avea să constituie încă de

atunci principalul furnizor al partidului politic social-democrat.

În cursul anilor mei de instruire la Viena a trebuit, vrând nevrând, să iau poziţie în problema sindicatelor.

Nevăzând în ele decât o parte constitutivă inseparabilă de partidul social-democrat, hotărârea mea a fost rapidă şi greşită!

Fireşte că mi-am schimbat repede părerea.

În aceste chestiuni esenţiale, soarta însăşi avea să-mi deschidă ochii.

Şi a întors complet pe dos primul meu raţionament.

Aveam douăzeci de ani când am învăţat să fac diferenţa între sindicate ca mijloace cu ajutorul cărora muncitorul îşi apără drepturile sociale şi luptă pentru condiţii de viaţă mai bune şi sindicatele ca instrumente ale partidului luptei de clasă.

Social-democraţia a înţeles uriaşa însemnătate a mişcării sindicale.

Anexând-o propriei sale cauze, i-a asigurat succesul, în timp ce burghezia, nedându-şi seama de aceasta, şi-a pierdut poziţia politică; ea a crezut de fapt că veto-ul ei impertinent era de-ajuns ca să oprească dezvoltarea logică a acestei mişcări şi s-o împingă la ilogism. Ori este absurd şi inexact să pretinzi că mişcarea sindicală este, prin însăşi natura sa, o

distrugătoare a ideii de patrie. Dimpotrivă. Dacă activitatea sindicală îşi propune să ridice nivelul social al unei clase care constituie unul din stâlpii naţiunii, nu numai că nu acţionează împotriva patriei şi a statului, ci pe deasupra acţiunea ei este naţională în cel mai bun sens al cuvântului. Contribuind la crearea condiţiilor sociale fără de care nu ne-am putea gândi la o educaţie naţională comună, ea îşi câştigă dreptul la recunoştinţa patriei. De asemenea, atunci când, criticând cauzele fizice şi morale ale mizeriei poporului, îl vindecă de plăgile sociale şi îi redă sănătatea.

Este aşadar de prisos să ne întrebăm dacă activitatea sindicală este indispensabilă.

Cât timp vor exista patroni lipsiţi de comprensiune socială sau de sentimentul dreptului şi al dreptăţii, salariaţii lor, parte integrantă a poporului nostru, vor avea dreptul şi datoria să apere interesele comunităţii de lăcomia şi nesocotinţa unui singur om; căci a salvgarda fidelitatea şi încrederea poporului înseamnă a acţiona în interesul naţiunii, la fel că a-ţi ocroti sănătatea.

În cazul în care nişte patroni nevrednici se simt străini de comunitatea naţională şi ameninţă sănătatea fizică şi morală a unei clase, lăcomia sau nepăsarea lor au o acţiune nefastă asupra viitorului ţării.

A elimina cauzele unei astfel de evoluţii, înseamnă desigur a avea dreptul la recunoştinţa naţiunii.

În această privinţă să nu se spună că fiecare este liber să suporte consecinţele nedreptăţilor reale sau imaginare a căror victimă se crede. Nu: acesta nu este decât un vicleşug strategic menit să abată atenţia. Este de interes naţional, da sau nu, distrugerea a tot ceea ce se pune de-a curmezişul vieţii sociale? Dacă da, atunci trebuie să te baţi cu armele care vor asigura succesul. Ori, un muncitor izolat nu este niciodată în măsură să pună piedici puterii unui mare patron; de fapt, nu se pune problema triumfului dreptăţii, pentru că, dacă aceasta ar fi recunoscută, n-ar mai exista nici cauzele conflictului, nici conflictul: sentimentul dreptăţii i-ar fi pus deja în mod loial capăt, sau, mai mult, conflictul nu s-ar fi născut niciodată. Atunci nu-ţi mai rămâne decât să fii cel mai puternic.

Când oamenii sunt trataţi în mod nedemn, sau ignorându-se legile sociale, şi ca urmare opoziţia apare ca necesară, atâta timp cât nu vor fi instituiţi legi şi judecători care să pună capăt nedreptăţilor, numai forţa va decide asupra conflictelor. Însă este evident că o mulţime de salariaţi trebuie să se grupeze şi să – şi aleagă drept reprezentant un individ ferm,

spre a păstra câteva şanse de reuşită împotriva individului care încarnează singur puterea întreprinderii.

Astfel, organizaţia sindicală poate introduce în viaţa de toate zilele un surplus de simţ social cu toate consecinţele lui practice. Ca urmare poate suprima punctele de fricţiune care provoacă subiecte de nemulţumire şi de plângeri, întotdeauna aceleaşi.

Dacă lucrurile nu stau astfel răspunderea trebuie în mare parte atribuită celor care ştiu să bareze calea legilor de reformă socială, sau care le fac inoperante datorită influenţei lor politice.

Şi, cu cât burghezia politică ignora sau voia să ignore importanţa organizaţiei sindicale, cu cât se încăpăţâna să reziste, cu atât social democraţia îşi însuşea mişcarea combătută.

Cu băgare de seamă, şi-a făcut din aceasta o platformă solidă care a susţinut o adesea în ceasurile grele.

Cu toate acestea, ţelul profund al mişcării a dispărut puţin câte puţin făcând loc unor obiective noi, căci social-democraţia nu a ţinut niciodată să păstreze programul iniţial al mişcării corporative pe care o absorbise.

Se poate chiar afirma că acest lucru a interesat-o cel mai puţin. În câteva zeci de ani, toate forţele create în vederea apărării

drepturilor sociale au fost folosite, de îndată ce au căzut în mâinile experte ale social democraţiei, la desăvârşirea ruinei economiei naţionale. De interesele muncitorilor nu se mai preocupa căci folosirea mijloacelor de constrângere de ordin economic îngăduie orice acţiune, chiar de ordin politic, dar cu condiţia să existe tot atâta ignoranţă de o parte câtă stupidă resemnare gregară există de cealaltă.

Şi aşa şi stăteau lucrurile.

*

* *

Mişcarea sindicală a început să se abată de la obiectivele ei iniţiale către sfârşitul secolului trecut. Din an în an s-a angajat tot mai mult în blestematul cerc ai politicii social democrate, pentru ca în final să nu mai servească decât ca mijloc de presiune în lupta de clasă. De îndată ce, prin lovituri repetate, ar fi distrus întreaga structură economică anevoie constituită, i-ar fi fost uşor să-i aducă aceeaşi soartă şi structurii statului, lipsit de-acum de temeliile sale economice. Partidul se preocupă din ce în ce mai puţin de nevoile reale ale clasei muncitoare, când într-o zi i s-a părut că, pentru politica sa, în fond nu era de dorit ca nevoile masei poporului să fie uşurate căci odată

dorinţele ei satisfăcute ai fi fost foarte posibil ca această masă să înceteze să fie o armată de luptă veşnic şi orbeşte devotată.

De altfel nu se căzneau să justifice o atitudine atât de inexplicabilă.

Pe măsură ce valul revendicărilor creştea, scădea şansa lor de a fi satisfăcute, dar cel puţin i se putea explica clasei muncitoare că nesatisfăcându-i decât într-o manieră derizorie drepturile cele mai sfinte, urmăreau diabolic doar slăbirea puterii ei de luptă şi, dacă era posibil, paralizarea ei. Să nu ne mire succesul acestor afirmaţii în rândurile unei mase incapabile de orice cugetare serioasă.

Tabăra burgheză era indignată de reaua credinţă vădită a acestei tactici social-democratice, dar nu deducea din ea nici o linie de conduită pentru ea însăşi. Tocmai teama social-democraţiei de a uşura mizeria adâncă a clasei muncitoare ar fi trebuit să determine burghezia la eforturile cele mai energice în acest sens, cu scopul de a smulge partizanilor luptei de clasă arma de care se serveau.

Dar ea n-a făcut nimic din toate acestea.

În loc să atace poziţiile adverse, s-a lăsat ea însăşi presată şi prinsă strâns; a chemat apoi în ajutor mijloace atât de tardive şi de neînsemnate încât au rămas complet ineficace şi au putut fi astfel uşor scoase din cauză.

Totul a rămas ca înainte, crescuse doar nemulţumirea.

„Sindicatul liber” apăsa de acum ca o ameninţare de furtună orizontul politic şi viaţa fiecăruia.

El a devenit unul din cele mai redutabile instrumente de teroare împotriva securităţii şi independenţei economiei naţionale, împotriva trăiniciei statului şi împotriva libertăţii individuale.

„Sindicatul liber” era îndeosebi cel ce rezuma noţiunea de democraţie într-o frază ridicolă şi odioasă, care batjocorea libertatea şi stigmatiza fraternitatea în această manieră de neuitat: „Dacă nu eşti un tovarăş, o să ţi spargem capul „.

În felul acesta am făcut pe-atunci cunoştinţă cu această prietenă a omenirii. În anii care au urmat, concepţia mea s-a dezvoltat şi s-a adâncit dar n-am avut cum să o schimb cu nimic.

*

*   *

Pe măsură ce reuşeam să descopăr aparenţele social democraţiei, doream tot mai mult să descopăr esenţa acestei doctrine.

Literatura oficială a partidului nu mi putea fi de mare folos în această privinţă. Când se ocupă de probleme economice, afirmaţiile şi dovezile pe care le aduce sunt false, când tratează obiective politice, e lipsită de sinceritate. În plus, spiritul ei de şicană, îmbrăcat într-o formă modernă, şi maniera prezentării argumentelor îmi inspirau un dezgust profund. Frazele sale bâlbâite, bogate în termeni obscuri sau incomprensibili au pretenţia de a cuprinde cugetări profunde, dar nu conţin nici una. Trebuie să fii unul din acei boemi decadenţi din marile noastre oraşe ca să te simţi în largul tău şi ca la tine acasă în acest labirint în care raţiunea se pierde şi ca să pescuieşti în acest nenorocit dadaism literar nişte „impresii intime”, aceşti scriitori mizează pe umilinţa proverbială a unei părţi a poporului nostru care şi închipuie întotdeauna că descoperă în ceea ce înţelege cel mai puţin nişte adevăruri cu atât mai preţioase.

Confruntând falsitatea şi absurditatea acestei doctrine din punct de vedere teoretic cu realitatea manifestărilor sale, mi-am făcut încetul cu încetul o idee clară asuprii scopului ascuns pe care îl viza.

Atunci presentimente neliniştitoare şi o teamă apăsătoare au pus stăpânire pe mine. Mă aflam în prezenţa unei doctrine inspirate de

egoism şi de ură, calculată în aşa fel încât să obţină fără greş victoria, dar al cărei triumf avea să dea omenirii o lovitură mortală.

Descoperisem între timp raporturile existente între această doctrină distrugătoare şi caracterul specific al unui popor care-mi rămăsese până atunci ca să zic aşa necunoscut.

Numai cunoaşterea a ceea ce sunt evreii oferă cheia ţelurilor ascunse, prin urmare urmărite în realitate de social-democraţie .

A cunoaşte acest popor înseamnă a scoate de pe ochii noştri legătura de idei false care ne orbesc în privinţa scopurilor şi intenţiilor acestui partid; printre declamaţiile sale nebuloase şi încâlcite legate de problema socială mijeşte figura grotescă şi făcând grimase a marxismului.

*

*   *

Astăzi mi-ar fi greu, dacă nu imposibil, să spun în ce perioadă numele de evreu a trezit pentru prima oară în mine idei deosebite. Nu-mi amintesc să fi auzit pronunţându-se acest cuvânt în casa părintească pe când trăia tata. Cred că acest vrednic bărbat i-ar fi considerat înapoiaţi pe oamenii care ar fi pronunţat acest

nume pe un anumit ton. În decursul vieţii, sfârşise prin a înclina spre un cosmopolitism mai mult sau mai puţin declarat care, nu numai că s-a putut impune spiritului său în ciuda convingerilor sale naţionale foarte ferme, dar mă influenţase şi pe mine.

La şcoală, nimic nu m-a îndemnat să-mi schimb ideile luate de acasă.

La Realschule făcusem cunoştinţă cu un tânăr evreu faţă de care cu toţii eram în gardă, dar numai pentru că diferite incidente ne determinaseră să nu avem decât o încredere foarte limitată în discreţia lui. De altfel, nici tovarăşii mei, nici eu nu am tras de aici concluzii deosebite.

Abia la paisprezece sau cincisprezece ani am dat adesea peste cuvântul evreu, în special când se discuta politică. Acele cuvinte îmi inspirau o uşoară aversiune şi fără să vreau încercam sentimentul neplăcut pe care-l deşteptau în mine, când asistam la ele, certurile privind confesiunile religioase.

În vremea aceea, nu vedeam problema sub alt aspect.

Erau foarte puţini evrei la Linz. De-a lungul secolelor se europenizaseră ca înfăţişare şi semănau cu ceilalţi oameni; eu îi consideram chiar germani. Nu băgăm de seamă absurditatea acestei impresii, deoarece religia

lor străină mi se părea singura diferenţă existentă între ei şi noi. Convins că fuseseră persecutaţi pentru convingerile lor, vorbele nefavorabile rostite pe seama lor îmi inspirau o antipatie ce mergea, uneori, până la oroare.

Încă nu bănuiam că pot exista adversari sistematici ai evreilor.

Aşa am ajuns la Viena.

Prins complet de bogăţia senzaţiilor în domeniul arhitecturii, încovoiat de povara propriei mele soarte, la început n-am avut deloc ochi pentru diferitele pături care alcătuiau populaţia acestui oraş uriaş. Cu toate că pe atunci Viena număra aproape două sute de mii de evrei la o populaţie de două milioane de suflete, eu nu îi remarcăm. Ochii mei şi spiritul meu n-au fost în stare, în primele săptămâni, să reziste atacului atâtor valori şi idei noi. Numai după ce încetul cu încetul calmul din mine s-a restabilit şi când acele imagini înflăcărate au început să mi se clarifice m-am gândit să privesc mai atent lumea nouă care mă înconjura şi că printre altele mă loveam de problema evreiască.

Nu vreau să susţin că felul în care am făcut cunoştinţă cu ea mi s-a părut deosebit de plăcut. Încă nu vedeam în evreu decât un om de confesiune diferită şi continuam să dezaprob, în numele toleranţei şi al omeniei,

orice ostilitate născută din considerente religioase. În special tonul presei antisemite din Viena îmi părea nedemn de tradiţiile unui mare popor civilizat. Eram obsedat de amintirea unor evenimente datând din evul mediu şi pe care n-aş fi vrut să le văd repetându-se. Ziarele de care vorbeam nu erau considerate organe de prim ordin. De ce? Pe atunci nu ştiam nici eu exact. De aceea le consideram mai degrabă ca fiind roadele mâniei şi invidiei, decât rezultatul unei poziţii de principiu hotărâte, fie şi false.

Această idee mi-a fost întărită de forma infinit mai convenabilă, după părerea mea, sub care adevărata presă mare răspundea acestor atacuri, sau, ceea ce mi se părea şi mai meritoriu, se mulţumea să le ucidă prin tăcere, nefăcând nici cea mai mică menţiune legată de ele.

Am citit cu aviditate ceea ce se numea presa mondială (Neue Freie Presse, Wiener Tagblatt); Am fost stupefiat văzând bogăţia cu care-şi informa cititorii şi imparţialitatea cu care trata toate problemele. Apreciam tonul ei distins; numai stilul ei redundant nu mă satisfăcea întotdeauna sau chiar mă impresiona neplăcut. Dar, în sfârşit, acest cusur putea fi rezultatul vieţii trepidante care însufleţea întreg acest mare oraş cosmopolit.

Cum pe vremea aceea eu consideram Viena ca fiind un astfel de oraş, mă gândeam că explicaţia pe care mi-o dădeam mie însumi putea servi drept scuză.

Dar ceea ce mă şoca adesea era manierea indecentă în care această presa făcea curte ocârmuirii. Cel mai neînsemnat eveniment petrecut la Hofburg era relatat cititorilor în termeni ce vădeau fie un entuziasm delirant, fie adânca mâhnire sau consternare. Era o laudă exagerată care, în special când era vorba de „cel mai înţelept monarh” al tuturor timpurilor, aproape că amintea dansul executat de cocoşul de munte în perioada de rut pentru a-şi seduce femelă.

Mi s-a părut că toate acestea erau numai de ochii lumii.

Această constatare a umbrit întrucâtva ideea pe care mi-o făceam despre democraţia liberală.

A umbla după favorurile curţii, şi într-o manieră atât de indecentă, însemna a nu da doi bani pe demnitatea naţiunii.

A fost primul nor care a umbrit legăturile mele morale cu marea presă vieneză.

Aşa cum făcusem întotdeauna şi înainte, şi la Viena urmăream cu cea mai mare pasiune tot ceea ce se petrecea în Germania, atât în politică, cât şi în privinţa vieţii sociale. Cu

mândrie şi admiraţie, comparam ascensiunea Reichului cu lingoarea de care era atins statul austriac. Dar dacă succesele politicii externe ale Reichului îmi provocau o bucurie de cele mai multe ori pură, viaţa politică internă era mai puţin îmbucurătoare şi îmi provocă adesea o îngrijorare gravă. La vremea aceea, nu aprobăm lupta dusă împotriva lui Wilhelm al II-lea. Vedeam în el nu numai pe împăratul Germaniei, ci în special pe întemeietorul flotei germane. Interdicţia de a ţine discursuri politice notificată de către Reich împăratului mă revoltă în cel mai înalt grad ca venind din partea unei adunări care, în ochii mei, nu era nicidecum calificată pentru aceasta. Într-o singură sesiune, aceşti gâscani debitau în parlamentul lor mai multe absurdităţi decât ar fi putut spune, timp de câteva secole, o întreagă dinastie de împăraţi, inclusiv cei mai slabi de minte din serie.

Eram indignat văzând că într-un stat în care orice om pe jumătate smintit cerea să ia cuvântul spre a-şi face auzite comentariile şi avea, în sânul Reichului, chiar libertatea deplină de a pierde naţiunea în calitate de „legislator”, cel ce purta coroana imperială putea fi „dojenit” de cea mai mizerabilă adunare de flecară din toate timpurile.

Ceea ce mă scotea şi mai mult din fire era constatarea că aceeaşi presă din Viena care salută cel mai neînsemnat cal din echipajele de la curte cu cea mai mare umilinţă şi cădea în extaz dacă animalul răspundea dând din coadă, îşi permitea să-şi exprime cu o răutate prost ascunsă sub nişte aere grijulii îngrijorarea în legătură cu împăratul Germaniei.

Dacă stăteai s-o asculţi departe de ea dorinţa de a se amesteca în treburile imperiului german nu, Doamne păzeşte! dar, punând atât de prieteneşte degetul pe rană, ea îşi îndeplinea datoria pe care i-o impunea alianţa dintre cele două imperii, achitându-se în acelaşi timp de obligaţia ziarelor de a spune adevărul etc... Şi de aşi vârî cu desfătare degetul în rană!

Mi se urcă sângele la cap Ajunsesem să mă încred din ce în ce mai puţin în marea presa.

Am fost nevoit să recunosc că una din publicaţiile antisemite, Deutsches Volksblatt, avea mult mai multă ţinută în asemenea ocazii.

Ceea ce, în plus, mă călca pe nervi, era cultul respingător pe care-l avea pe atunci marea presă faţă de Franţa. Îţi era ruşine că eşti german când citeai imnurile dulcege pe care le cântă, proslăvind „marea naţiune

civilizată. Această mizerabilă galomanie m-a făcut de mai multe ori să renunţ la unele din acele „ziare mondiale”. Mă întorceam adesea la Volksblatt, care avea un format mult mai mic, dar trata mult mai corect astfel de subiecte. Nu aprobăm antisemitismul său agresiv, dar adeseori găseam în el argumente care îmi dădeau de gândit.

În orice caz, în astfel de împrejurări am făcut cunoştinţă cu omul şi cu partidul care hotărau în acea vreme soarta Vienei: Doctorul Karl Lueger şi partidul creştin-social.

Le eram foarte ostil când sosisem la Viena. În ochii mei omul şi partidul erau reacţionari.

Dar un sentiment de justiţie elementară avea să modifice această părere, atunci când am avut prilejul să cunosc omul şi opera sa şi aprecierea mea mai bine întemeiată s-a transformat într-o admiraţie declarată. Astăzi mai mult ca odinioară îl consider pe Dr. Lueger cel mai de seamă primar al tuturor timpurilor.

Câte din prejudecăţile mele au fost măturate de un asemenea reviriment de opinie faţă de mişcarea creştin-socială!

Dar dacă părerea mea privind antisemitismul s-a schimbat de asemenea, cu timpul, aceasta a fost într-adevăr cea mai anevoioasă convertire.

Ea s-a făcut cu preţul celor mai aprige conflicte lăuntrice şi, numai după luni întregi de luptă în care raţiunea se înfrunta cu sentimentul, victoria a început să se afirme în favoarea celei dintâi. Doi ani mai târziu, sentimentul s-a raliat raţiunii spre a deveni paznicul şi sfetnicul ei credincios.

În cursul acestor lupte înverşunate între felul în care fusese educat spiritul meu şi judecata rece, lecţiile pe care mi le dădea stradă la Viena mi-au făcut servicii inestimabile. A venit o vreme când nu mai mergeam orbeşte, ca în primele zile, pe străzile uriaşului oraş şi când ochii mi se deschiseseră spre a vedea nu doar clădirile, ci şi oamenii.

Într-o zi, pe când traversam oraşul vechi, am întâlnit pe neaşteptate un personaj în caftan lung, cu părul negru, cârlionţat.

Acesta este tot un evreu? Iată care mi-a fost primul gând.

La Linz ei nu aveau această înfăţişare. L-am examinat pe furiş şi cu prudenţă, dar pe măsură ce cercetam acest obraz străin şi-i scrutam fiecare trăsătură, întrebarea dintâi lua în mintea mea o altă formă:

Acesta este tot un german?

Ca întotdeauna în asemenea cazuri, am căutat în cărţi un mijloc de a-mi risipi îndoielile. Cu câţiva helleri am cumpărat primele broşuri

antisemite din viaţa mea. Din nefericire, toate plecau de la ipoteza că cititorii cunoşteau sau înţelegeau deja într-o oarecare măsură problema evreiască, cel puţin la originea ei. În sfârşit, tonul lor trezea în mine noi îndoieli, deoarece argumentele aduse în sprijinul afirmaţiilor erau adeseori superficiale şi complet lipsite de o bază ştiinţifică.

Atunci am revenit la vechile mele prejudecăţi. Aceasta au durat câteva săptămâni, ba chiar câteva luni.

Chestiunea nu se părea atât de monstruoasă, acuzaţiile erau atât de excesive, încât, chinuit de teama că voi comite o nedreptate am început din nou să mă neliniştesc şi să ezit.

Este adevărat că asupra unui punct, acela de a şti că nu putea fi vorba de germani ţinând de o confesiune aparte, ci de un popor aparte, nu mai puteam avea îndoieli; căci, de când începusem să mă ocup de această problemă şi de când atenţia îmi fusese atrasă asupra evreului, vedeam Viena cu alţi ochi.

Pretutindeni pe unde umblam, vedeam evrei şi, pe măsură ce vedeam mai mulţi ochii mei învăţau să-i deosebească net de ceilalţi oameni. În centrul oraşului şi în cartierele situate la nord de canalul Dunării mişuna îndeosebi o populaţie a cărei înfăţişare nu mai

avea nici un fel de asemănare cu aceea a germanilor.

Însă, dacă aş mai fi avut cea mai mică îndoială asupra acestui punct, orice ezitare ar fi fost definitiv risipită de atitudinea unei părţi a evreilor înşişi.

O amplă mişcare ce se conturase în rândurile lor şi care la Viena luase o anumită amploare, reliefa într-o manieră izbitoare caracterul etnic al evreimii: vreau să spun sionismul.

Se părea, în realitate, că numai o minoritate evreiască aproba poziţia astfel luată, pe când majoritatea o condamna şi îi respingea principiul. Dar privind lucrurile de aproape, această impresie se ştergea, nemaifiind decât o negură de argumente deplasate, inventate de circumstanţă, ca să nu le zicem minciuni. Cei care erau numiţi evrei liberali nu-i renegau de fapt pe evreii sionişti ca fraţi de rasă, ci numai pentru că-şi recunoşteau public iudaismul, cu o lipsă de simţ practic care putea fi chiar periculoasă.

Aceasta nu schimbă cu nimic solidaritatea ce-i unea pe toţi.

Această luptă fictivă între evrei sionişti şi evrei liberali m-a dezgustat curând, ea nu corespundea nici unei realităţi, era deci curată minciună şi acest şiretlic era nedemn de

nobleţea morală şi de curăţenia morală cu care se mândrea fără încetare acest popor.

De altminteri, curăţenia acestui popor, morală sau de alt fel, era ceva foarte special. Că apa nu prea era pe gustul lor, era un lucru de care îţi puteai da seama privindu-i şi, din nefericire, foarte des chiar închizând ochii. Mai târziu mi s-a întâmplat să-mi fie greaţă simţind mirosul acestor purtători de caftane. Pe deasupra, aveau veşmintele murdare şi o înfăţişare prea puţin eroică.

Toate aceste detalii erau deja departe de-a fi atrăgătoare; dar era dezgustător să descoperi sub stratul de jeg murdăria morală a poporului ales.

Ceea ce mi-a dat curînd cel mai mult de gândit a fost genul de activitate evreilor în anumite domenii, a cărei taină reuşeam încetul cu încetul s-o descopăr.

Căci exista oare vreo murdărie, o infamie, indiferent sub ce formă, mai ies în viaţa socială, la care nu participase cel puţin un evreu?

De îndată ce împingeai scalpelul într-un astfel de abces, descopereai, asemeni unui vierme „într-un corp intrat în putrefacţie, un mic evreu complet orbit de această lumină neaşteptată.

În ochii mei, dovezile de culpabilitate ale evreimii s-au acumulat când am remarcat activitatea ei în presă, în artă, în literatură şi în teatru. Vorbele dulci şi jurămintele n-au mai folosit atunci cine ştie ce; ba chiar n-au mai avut efect. De-acum era suficient să te uiţi la rubrica spectacolelor, să cercetezi numele autorilor acelor înspăimântătoare producţii pentru cinema şi teatru pentru care făceau reclamă afişele şi simţeai că devii pentru multă vreme duşmanul nemilos al evreilor. Erau o ciumă, o ciumă morală, mai rea decât ciuma neagră de odinioară, care, în aceste locuri, contamina populaţia. Şi în ce doze masive era fabricată şi răspândită această otravă! Fireşte că, cu cât nivelul moral şi intelectual al fabricanţilor acestor opere de artă este mai scăzut, cu atât prolificitatea lor este inepuizabilă, până când unul din aceşti uşuratici reuşeşte să-şi azvârle gunoaiele în obrazul omenirii, aşa cum ar face-o o stropitoare mecanică.

Gândiţi-vă cu atenţie şi la faptul că numărul lor e nelimitat; gândiţi-vă că pentru un singur Goethe natura infestează cu uşurinţă pe contemporani cu zece mii de asemenea scriitori proşti, care din acel moment acţionează asemeni celor mai vătămători bacili şi otrăvesc sufletele.

Era îngrozitor să te gândeşti, dar în această privinţă nu puteai să-ţi faci iluzii, că evreul părea că fusese special sortit de natură să joace acest rol ruşinos.

Prin asta era el poporul ales?

Am început atunci să cercetez minuţios numele tuturor fabricanţilor de producţii murdar relevate de viaţa artistică. Rezultatul acestei anchete a fost din ce în ce mai defavorabil poziţiei pe care mi-o menţinusem până atunci în privinţa evreilor. În zadar se străduia sentimentul să se împotrivească, raţiunea nu înceta să tragă concluziile.

Fapt este că nouă zecimi din toate murdăriile literare, din cacealmaua în arte, din stupidităţile teatrale trebuie trecute la debitul unui neam care reprezintă abia a suta parte din populaţia ţării. E de netăgăduit: aşa stau lucrurile.

Am început să examinez din acelaşi punct de vedere preţioasa mea „presă mondială”.

Cu cât sondam mai adânc, cu atât scădea prestigiul de care se bucurase în ochii mei obiectul vechii mele admiraţii. Stilul ei era tot mai insuportabil; şi trebuia să-i resping ideile, pe cât de superficiale, pe atât de serbede; imparţialitatea expunerilor mi se părea acum mai degrabă minciună decât adevăr: colaboratorii erau evrei.

Mii de amănunte, pe care odinioară abia le remarcasem, mi-au atras atenţia şi mi s-au părut vrednice de notat; în schimb, am început să sesizez şi să înţeleg influenţa altora care îmi mai dăduseră şi înainte de gândit.

Vedeam acum din alt unghi opiniile liberale ale acestei prese; tonul distins sau tăcerea de moarte cu care răspundea atacurilor adversarilor mi se dezvăluiau ca fiind nişte trucuri pe cât de abile, pe atât de demn de dispreţ; elogioasele sale critici teatrale erau destinate întotdeauna numai evreilor şi niciodată ea nu critica pe altcineva decât pe germani.

Aluziile răutăcioase la adresa lui Wilhelm al II-lea se repetau atât de des încât trădau un sistem; de asemenea elogiile risipite cu dărnicie la adresa culturii şi civilizaţiei franceze; şablonul foiletoanelor degenera în pornografie, iar limba acestor ziare avea, pentru auzul meu, un accent străin; dar inspiraţia generală a articolelor era atât de vizibil defavorabilă germanilor, încât trebuie că era voită.

Cine era interesat să acţioneze astfel?

Era doar rodul întâmplării? Puţin câte puţin deveneam dezorientat.

Dar evoluţia mea a fost grăbită de observarea unui întreg şir de alte fenomene.

Vreau să vorbesc despre concepţia unei mari părţi a evreilor despre moravuri şi despre morală şi pe care o pun în practică pe faţă.

În această privinţă, strada mi-a dat lecţii adeseori penibile.

Rolul jucat de evrei în prostituţie şi în special în traficul de carne vie poate fi studiat la Viena mai uşor decât în orice alt oraş din Europa occidentală, exceptând, poate, porturile din sudul Franţei. Când treceai seară pe străzile şi străduţele din Leopoldstadt, vrând-nevrând erai la fiece pas martorul unor scene rămase necunoscute majorităţii poporului german, până când războiul le-a dat soldaţilor care luptau pe frontul de răsărit prilejul să le vadă, sau mai precis să fie nevoiţi să le vadă.

Întâia oară când am constatat că acela care conducea astfel, cu o experienţă desăvârşită, acea revoltătoare exploatare a viciului în drojdia marelui oraş era evreul impasibil şi fără de ruşine, m-am înfiorat.

Apoi furia a pus stăpânire pe mine.

Acum nu-mi mai era teamă să lămuresc problema evreiască. Da, mă voi dărui acestei misiuni! Dar în timp ce învăţam să-l hărţuiesc pe evreu în toate manifestările vieţii civilizate şi în practicarea diferitelor aide, m-am izbit dintr-odată de el acolo unde nu mă aşteptam să-l întâlnesc.

Când am descoperit că evreul era şeful social-democraţiei, a început să mi se risipească ceaţa de pe ochi. A fost sfârşitul îndelungatei lupte lăuntrice pe care o avusesem de dat.

În timpul legăturilor zilnice cu tovarăşii mei muncitori, remarcasem deja uimitoarea uşurinţă cu care-şi schimbau părerea în aceeaşi problemă, uneori în câteva zile, adesea chiar în câteva ore. Îmi venea greu să înţeleg cum nişte oameni care aveau întotdeauna opinii rezonabile, când li se vorbea între patru ochi, le uitau brusc, de îndată ce cădeau din nou sub influenţa masei. De multe ori acest lucru mă împingea la disperare. Când, după ce îi certasem cu asprime ore întregi, eram convins că de astă dată spărsesem gheaţa sau îi lămurisem asupra absurdităţii unei prejudecăţi şi mă bucuram de succesul meu, a doua zi observam îndurerat că trebuia s-o iau din nou de la cap; toate strădaniile mele fuseseră zadarnice. Ca un pendul în balans perpetuu, părerile lor absurde se întorseseră la punctul de plecare

Puteam înţelege multe. Când erau nemulţumiţi de condiţia lor; când blestemau soarta care adesea îi lovea atât de crunt, când îşi urau patronii care li se păreau executorii brutali ai soartei lor crude, când înjurau

autorităţile care, după părerea lor, n-aveau nici un fel de compasiune pentru situaţia lor, când manifestau împotriva preţurilor alimentelor şi defilau pe stradă ca să pledeze pentru revendicările lor, toate acestea le mai puteam înţelege fără a le pune judecata în cauză. Dar ceea ce rămânea pentru mine de neînţeles era ură fără margini pe care o manifestau faţă de propriul lor popor, cu care denigrau tot ce constituia măreţia lui, îi întinau istoria şi-i împroşcau cu noroi pe oamenii săi celebri.

Această ostilitate faţă de propria lor speţă, de propriul lor cuib, de propria lor patrie era pe cât de absurdă, pe atât de greu de înţeles. Era împotriva firii.

Aceşti oameni rătăciţi puteau fi vindecaţi temporar, dar numai pentru câteva zile, cel mult câteva săptămâni. Şi când îl întâlneai apoi pe cel pe care credeai că-l convertiseşi, el redevenise cel de altădată.

Căzuse iar în starea lui nefirească.

*

*   *

Mi-am dat seama puţin câte puţin că presa social-democrată era în special condusă de evrei; însă n-am dat o semnificaţie deosebită acestui fapt, din moment ce lucrurile stăteau la

fel şi la alte ziare. Un singur lucru putea eventual atrage atenţia; nu exista nici măcar o foaie numărând evrei printre redactorii săi care să fi putut fi considerată cu adevărat naţională, în sensul pe care prin educaţia şi convingerile mele îl dădeam acestui cuvânt.

M-am străduit şi am încercat să citesc producţiile presei marxiste, dar dezgustul pe care mi-l inspirau a sfârşit prin a deveni atât de puternic încât am căutat să-i cunosc mai bine pe cei ce fabricau această colecţie de ticăloşii.

Toţi erau evrei, fără excepţie, începând cu editorii.

Am luat la mână toate broşurile social-democrate de care am putut face rost şi i-am căutat pe semnatari: evrei. Am notat numele aproape tuturor şefilor: erau de asemenea în imensa lor majoritate membri ai „poporului ales”, fie că era vorba de deputaţi în Reichsrat, fie de secretari ai sindicatelor, de preşedinţii unor organisme ale partidului său de agitatori de stradă. Era mereu aceeaşi privelişte puţin liniştitoare N-am să uit niciodată numele de Austerlitz, David, Adler, Ellenbogen etc...

Atunci mi-a devenit limpede că partidul, ai cărui simpli figuranţi erau adversarii mei de luni întregi în cea mai violentă luptă, erau aproape în întregime, prin şeful lor, în mâinile unui popor străin; căci un evreu nu este un

german, o ştiam odată pentru totdeauna spre liniştea spiritului meu.

Cunoşteam în sfârşit geniul rău al poporului nostru.

Un singur an la Viena mă convinsese de faptul că nu există muncitor atât de înrădăcinat în prejudecăţile sale încât să nu cedeze în faţa unor cunoştinţe mai exacte şi a unor explicaţii mai clare. Încetul cu încetul m-am pus la curent cu propria lor doctrină şi ea devenise arma mea în lupta dusă pentru convingerile mele.

Aproape întotdeauna victoria a fost a mea.

Marea masă trebuia salvată, fie şi cu preţul celor mai grele sacrificii de timp şi de răbdare.

Dar niciodată n-am putut elibera vreun evreu de maniera sa de a judeca.

Pe atunci mai eram încă suficient de naiv ca să vreau să-i lămuresc asupra absurdităţii doctrinei lor; în cercul meu restrâns, vorbeam până mi se jupuia limba şi-mi răguşea glasul şi îmi închipuiam că voi reuşi să-i conving în privinţa pericolului aiurelilor marxiste. Obţineam rezultatul contrar. Se părea că efectele dezastruoase, rod evident al teoriilor social-democrate şi al aplicării lor, nu serveau decât la întărirea hotărârii lor.

Pe măsură ce stăteam cu ei de vorbă, învăţam să le cunosc mai bine dialectica. La

început contau pe prostia adversarului şi, când nu mai găseau portiţă de scăpare, făceau pe proştii. Dacă asta nu avea efect, nu mai înţelegeau, sau, strânşi cu uşa, dintr-un salt treceau în alt domeniu; înşirau banalităţi din care, odată admise, scoteau argumente pentru nişte probleme complet diferite; dacă îi încolţeai în continuare, îţi scăpau din mâini şi nu puteai să le smulgi vreun răspuns exact. Dacă voiai să-l înhaţi pe vreunul din aceşti apostoli, mîna atingea doar o materie vâscoasă şi cleioasă ce ţi se scurgea printre degete, pentru ca în clipa următoare să se facă la loc. Dacă unuia dintre ei îi dădeai o lovitură atât de decisivă încât, în prezenţa asistenţilor, nu putea decât să se situeze pe poziţia ta şi, când credeai că ai făcut cel puţin un pas înainte, a doua zi rămâneai foarte mirat. Evreul nu mai ştia ce se petrecuse în ajun; reîncepea să divagheze ca înainte, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic şi când, indignat, îl somai să se explice, el simulă uimirea, nu-şi mai amintea absolut nimic, decât faptul că în ajun dovedise deja temeiul spuselor sale.

Adesea rămâneam înmărmurit.

Nu ştiai ce să admiri mai mult; abundenţa vorbăriei sau artă lor de a minţi.

Am sfârşit prin a-i urî.

Toate acestea aveau latura lor bună: pe măsură ce îi cunoşteam mai bine pe şefi, sau cel puţin pe propagandiştii social-democraţiei, poporul meu îmi devenea tot mai drag. Cine ar fi putut blestema, faţă în faţă cu abilitatea diabolică a acestor seducători, pe nenorociţii care le căzuseră victimă? Cu câtă dificultate biruisem eu însumi dialectica perfidă a acestei rase! Şi cât era de zadarnică o asemenea victorie, cu nişte oameni ale căror guri denaturează adevărul, negând fără înconjur spusele de mai înainte, pentru ca în clipa următoare să se prevaleze de ele.

Nu, pe măsură ce învăţam să-i cunosc pe evrei, mă simţeam tot mai îndemnat să-i iert pe muncitori.

Cei mai vinovaţi în ochii mei nu erau ei, ci tocmai aceia care considerau că nu merită osteneala să compătimească poporul, să-i asigure drepturile prin legi perfect echitabile, în sfârşit să-l pună la zid pe cel ce l-a amăgit şi corupt.

Experienţele pe care le făceam zilnic m-au îndemnat să cercetez izvoarele doctrinei marxiste. Acţiunea ei îmi era acum limpede cunoscută în toate amănuntele; ochiul meu atent descoperea în fiecare zi semnele progreselor ei; era suficient să ai puţină imaginaţie ca să-ţi închipui ce consecinţe avea

să aibă. Acum se punea problema de a şti dacă fondatorii ei prevăzuseră ce avea să producă opera lor ajunsă la ultima ei formă, sau dacă ei înşişi fuseseră victimele unei erori.

După părerea mea, ambele alternative erau posibile.

Într-unul din cazuri, era de datoria fiecărui om capabil de gândire să ţină piept acestei mişcări funeste, pentru a încerca să împiedice lucrul cel mai rău; în celălalt caz, trebuia admis că autorii responsabili de această boală care contaminase popoarele fuseseră adevăraţi demoni: căci numai creierul unui monstru, nu al unui om, putea concepe planul unei organizaţii a cărei acţiune urma să aibă ca rezultat prăbuşirea finală a civilizaţiei şi ca urmare transformarea lumii într-un deşert.

În acest caz, singura soluţie era luptă, lupta cu toate armele pe care le pot furniza mintea omenească, inteligenţa şi voinţa, oricare ar trebui de altminteri să fie adversarul în favoarea căruia soarta va înclina balanţa.

Am început aşadar să-i studiez temeinic pe întemeietorii acestei doctrine, în scopul cunoaşterii principiilor mişcării. Faptul că mi-am atins scopul mult mai repede decât îndrăznisem să sper s-a datorat exclusiv cunoaşterii problemei evreieşti, deşi încă insuficient aprofundată. Numai ea mi-a

îngăduit să compar practic realitatea cu gogoşile din teoriile apostolilor şi fondatorilor social-democraţiei. Învăţasem, de fapt, ce înseamnă pentru evreu a vorbi: nu o face niciodată decât ca să-şi ascundă sau să-şi mascheze gândul. Şi nu trebuie să cauţi să-i descoperi adevărata intenţie în text, ci printre rânduri, unde a fost ascunsă cu grijă.

Aceasta a fost perioada în care în mine a avut loc schimbarea cea mai profundă pe care am avut-o vreodată de dus la bun sfârşit.

Cosmopolitul moale care fusesem până atunci a devenit un antisemit fanatic.

Încă o dată – dar era ultima – o nelinişte apăsătoare îmi strângea inima.

Pe când studiam influenţa exercitată de poporul evreu de-a lungul unor epoci întinse ale istoriei, m-am întrebat deodată, neliniştit, dacă nu cumva destinul, ale cărui intenţii sunt insondabile, dorea, din motive necunoscute nouă, bieţi oameni, şi în virtutea unei decizii imuabile, victoria finală a acestui popor neînsemnat?

Să-i fi fost promis acest pământ drept recompensă acestui popor care a trăit întotdeauna numai pentru pământ?

Dreptul pe care socotim că-l avem de a lupta pentru conservarea noastră este într-adevăr

întemeiat, sau nu există decât în mintea noastră?

Destinul mi-a dat el însuşi răspunsul în vreme ce mă cufundam în studiul doctrinei marxiste şi observam imparţial şi pe îndelete activitatea poporului evreu.

Doctrina evreiască a marxismului respinge principiul aristocratic respectat de natură şi pune în locul privilegiului etern al forţei şi al energiei predominanţa numărului şi greutatea lui moartă. Ea neagă valoarea individuală a omului, contestă importanţa entităţii etnice şi a rasei, privind astfel omenirea de condiţia prealabilă pusă existenţei şi civilizaţiei sale. Admisă ca bază a vieţii universale, ea ar antrena sfârşitul oricărei ordini ce poate fi omeneşte concepută Şi după cum o astfel de lege n-ar putea duce decât la haos în acest univers dincolo de care concepţiile noastre rămân pe loc, tot astfel ea ar însemna aici pe pământ dispariţia locuitorilor planetei noastre.

Dacă evreul, graţie profesiunii sale de credinţă marxiste, obţine victoria asupra popoarelor acestei lumi, diadema să va fi coroana mortuară a omenirii. Atunci planeta noastră va reîncepe să străbată eterul aşa cum a făcut o acum câteva milioane de ani nu va mai exista nici un om pe faţa ei.

Natura veşnică se răzbună fără milă atunci când îi calci poruncile.

De aceea eu cred că acţionez în spiritul Atotputernicului creatorul nostru, căci:

Aparându-mă de evreu, lupt pentru a apăra opera Domnului.

CAPITOLUL III

Consideraţii politice generale privind şederea mea la Viena

Sunt convins astăzi că omul, exceptând cazul unor aptitudini excepţionale, nu trebuie să se lanseze în politica activă înainte de a împlini de treizeci de ani. Până la această vârstă, de fapt, nici nu poate fi vorba decât de formarea unei platforme, punct de plecare pentru examinarea diferitelor probleme politice, permiţând luarea unei poziţii în privinţa lor. Abia după ce a dobândit un astfel de fond de idei generale şi după ce şi-a format o trainică părere personală asupra fiecăreia din problemele de actualitate, omul maturizat, cel puţin în privinţa caracterului, trebuie sau poate să participe la viaţa politică publică.

Altminteri îl paşte primejdia de a trebui ori să şi schimbe într-o zi poziţia luată asupra unor probleme esenţiale, ori de a se mărgini, deşi perfect informat, la o doctrină pe care inteligenţa şi convingerile sale o dezaprobă de multă vreme. În primul caz, propriile lui ezitări ar avea drept consecinţă neplăcută – trebuie să se aştepte la aceasta – faptul că nu va câştiga încrederea statornică a partizanilor săi.

Pentru aceia pe care îi conduce, o asemenea schimbare radicală a şefului înseamnă perplexitate şi adesea un sentiment de ruşine faţă de foştii lor adversari.

În al doilea caz, atât de frecvent astăzi, cu cât şeful însuşi crede mai puţin în cele susţinute public, cu cât justificarea acestora este mai găunoasă, mai ternă, cu atât ea alege mijloace mai vulgare. El nu se mai gândeşte să se pună chezaş manifestărilor sale politice: nu-ţi dai viaţa decât pentru convingerile tale. În acelaşi timp, exigenţele faţă de partizani devin tot mai mari şi mai neruşinate, până când sacrifică şi ce mai rămăsese în ei dintr-un şef, pentru a deveni un politician: acel soi de oameni a căror unică şi veritabilă convingere este absenţa oricărei convingeri, asociată cu o insolenţă inoportună şi cu o artă neruşinată de a minţi.

Dacă, spre nenorocirea oamenilor cinstiţi, un asemenea şmecher ajunge în parlament, trebuie să se ştie, încă de la început, că maniera sa de a face politică nu va mai consta decât într-o luptă eroică pentru păstrarea acestei „vaci de lapte” pentru sine şi pentru familia sa. Mai târziu, când soţia şi copiii vor trăi pe spinarea lui, el va lupta şi mai aprig pentru mandatul său. Oricine se va orienta spre politică va deveni, ca urmare, duşmanul

său personal; odată cu fiecare mişcare nouă, el se va teme de posibilul început al sfârşitului său şi, în fiecare om important, de posibilă ameninţare a pericolului pe care acesta îl constituie.

Îmi propun să mai revin cu seriozitate la acest soi de ploşniţă de parlament.

Desigur, bărbatului de treizeci de ani îi mai rămân multe de învăţat în cursul vieţii, dar aceasta va fi doar o coîmplinire şi o umplutură în cadrul noţiunilor generale pe care le-a dobândit deja. Noile sale cunoştinţe nu vor ajunge să-i zdruncine din temelii cunoştinţele de bază deja primite: dimpotrivă, ele le vor îmbogăţi; iar partizanii săi nu vor fi nevoiţi să înăbuşe în ei sentimentul neplăcut că au primit de la el învăţăminte greşite: dimpotrivă, dezvoltarea organică vizibilă a Şefului va fi pentru ei o garanţie liniştitoare, noile sale cunoştinţe contribuind doar la îmbogăţirea propriei lor doctrine. Aceasta va fi în ochii lor şi o dovadă a justeţii teoriilor politice pe care le apărau.

Un Şef care trebuie să renunţe la teoriile sale generale, recunoscute ca false, acţionează demn numai dacă este gata să suporte toate consecinţele. Atunci el trebuie să-şi interzică exercitarea publică a activităţii politice ulterioare. Din moment ce a căzut deja în

greşeală în puncte esenţiale, poate cădea şi a doua oară. În nici un caz nu are dreptul să continue să râvnească la încrederea concetăţenilor săi ori s-o accepte.

Astăzi oamenii se conformează prea puţin unei asemenea linii de conduită şi aceasta dovedeşte josnicia universală a secăturilor care se cred actualmente chemate să facă politică.

Dar, măcar de s-ar găsi un singur ales între toate aceste secături!

Odinioară evitasem să mă afişez deschis în orice domeniu; totuşi cred că m-am ocupat de politică la fel de mult ca oricine. Numai într-un cerc foarte restrâns făceam cunoscut ceea ce mă frământa sau mă atrăgea în forul meu interior. Faptul că vorbeam într-o reuniune restrânsă de prieteni avea multe laturi bune: învăţam mai puţin să vorbesc, cât să pătrund ideile şi opiniile adesea deosebit de primitive ale oamenilor. Astfel, fără să pierd timpul şi cu orice prilej, continuam să-mi completez cultura. Nicăieri în Germania împrejurările nu ofereau desigur pe atunci această ocazie, în aceeaşi măsură ca la Viena.

*

*   *

Preocupările politice în bătrâna monarhie dunăreană erau în ansamblu mai marcate şi interesau un cerc mai larg decât în Germania acelor vremi, cu excepţia anumitor părţi din Prusia, a Hamburgului şi a coastelor Mării Nordului. Înţeleg aici prin Austria acel teritoriu al marelui imperiu habsburgic în care poporul german a reprezentat, în orice caz, nu numai ocazia istorică a formării acestui stat, ci a fost şi singurul în stare să confere unei formaţiuni politice atât de artificiale viaţa morală care a însufleţit-o timp de câteva secole. Şi pe măsură ce trecea timpul, existenţa şi viitorul acestui stat depindeau tot mai mult de menţinerea acestui nucleu central al imperiului.

Dacă vechile state ereditare reprezentau inima imperiului, inimă care trimitea în circuitul vieţii politice şi artistice un sânge mereu proaspăt, Viena era în acelaşi timp şi creierul şi voinţa lui.

Înfăţişarea Vienei era într-adevăr aceea a unei regine stând pe tron şi era suficientă ca să-i confere autoritatea care unea atâtea popoare diferite. Măreţia propriei sale frumuseţi te făcea să pierzi din vedere stigmatul vârstei ansamblului.

Interiorul imperiului austriac n-avea decât să se cutremure violent din cauza luptelor

sângeroase dintre diferitele naţionalităţi: străinătatea, Germania în special, nu vedea decât imaginea vrednică de iubire a Vienei. Iluzie cu atât mai facilă cu cât aceasta părea să cunoască, în vremea aceea, o ultimă şi mai vădită înflorire. Sub conducerea unui primar cu adevărat genial, venerabila reşedinţă a bătrânului imperiu s-a mai trezit o dată la o viaţă admirabil de tânără. Ultimul mare german ieşit din rândurile poporului care a propovăduit Marşul spre Răsărit nu se număra oficial printre „oamenii de stat"; totuşi, acest Dr. Lueger, primar în „capitala imperiului şi oraş de reşedinţă" a obţinut rând pe rând rezultate uimitoare în toate domeniile – economice sau artistice – ale politicii comunale. El s-a dovedit, prin acest subterfugiu, un om de stat mai mare decât au fost pe vremea aceea toţi „diplomaţii" declaraţi la un loc.

Prăbuşirea aparenţei de naţiune numită Austria nu pledează împotriva capacităţii politice a elementului german al vechiului Marş spre Răsărit. Cu zece milioane de oameni este imposibil să menţii cu trăinicie un stat de cincizeci de milioane, afară numai dacă nişte ipoteze perfect determinate nu sunt înfăptuite la timpul potrivit.

Austriacul german avea concepţii foarte largi.

Fusese obişnuit să trăiască în cadrul unui mare imperiu şi nu pierduse niciodată simţul îndatoririlor ce decurg din această situaţie. Singur în statul de dincolo de graniţele domeniului restrâns al coroanei, el mai vedea încă graniţele imperiului. Da! Şi când soarta l-a despărţit în final de marea patrie germană, el s-a străduit întotdeauna să-şi asume povara copleşitoare de a menţine german ceea ce strămoşii săi smulseseră odinioară Estului în nesfârşite lupte. Mai trebuie luat în considerare şi faptul că nu toate forţele austriecilor germani au fost consacrate acestei misiuni, căci inima şi amintirea celor mai buni dintre ei n-au încetat niciodată să se îndrepte către patria mamă comună şi din ele n-a mai rămas decât o rămăşiţă pentru ţara natală.

Orizontul general al austriacului german era deja relativ mai larg. Relaţiile sale economice cuprindeau frecvent ansamblul imperiului proteiform. Aproape toate întreprinderile cu adevărat importante se aflau în mâinile lui; el furniza cea mai mare parte a personalului de conducere, tehnicienii şi funcţionalii. Tot el era la baza comerţului exterior, în măsura în care evreii nu puseseră mâna pe acest domeniu oarecum cuvenit lor. Din punct de vedere

politic, austriacul german mai păstra singur întregul stat. Pe durata serviciului militar era aruncat foarte departe de hotarele înguste ale provinciei sale. Proaspăt recrut, îşi făcea poate serviciul într-un regiment german, dar acesta putea avea garnizoana tot atât de bine în Herţegovina ca la Viena sau în Galiţia. Corpul ofiţeresc era încă german, ca şi mare parte din Administraţia superioară. Arta şi ştiinţa erau şi ele germane. Exceptând lucrările de proastă calitate, rod al tendinţelor artistice moderne, care, de altfel, ar fi putut fi tot atât de bine atribuite unui popor de negri. Germanii erau singurii care deţineau şi răspândeau veritabila inspiraţie artistică, în muzică, în arhitectură, în sculptură şi în pictură, Viena era izvorul nesecat care venea în ajutorul întregii duble monarhii, fără să ameninţe să sece vreodată.

În sfârşit, elementul german era şi pivotul întregii politici externe, dacă lăsăm deoparte un număr redus de unguri.

Cu toate acestea, orice tentativă de salvare a acestui imperiu era zadarnică, deoarece lipsea condiţia esenţială necesară.

Pentru a învinge forţele centrifuge ale diferitelor popoare ale statului austriac, nu exista decât o posibilitate: statul să fie guvernat şi de asemenea organizat în interior de o manieră centralizată; ori nu va mai exista.

În diferite perioade de luciditate, această opinie avea trecere în „sferele înalte”, dar curînd era uitată sau înlăturată ca fiind greu de realizat. Orice proiect de constituire mai pronunţat federativă a imperiului trebuia să eşueze forţamente, în lipsa unui nucleu activ având predominanţa în stat. La aceasta s-au mai adăugat datele interne proprii statului austriac şi esenţialmente diferite de cele oferite de Reichul german în momentul întemeierii sale de către Bismarck. În Germania era vorba doar de învingerea tradiţiilor politice, deoarece, în ce priveşte cultura, exista un fond comun. Înainte de toate şi exceptând mici fragmente străine, Reichul nu cuprindea decât reprezentanţi ai aceluiaşi popor.

În Austria, situaţia era tocmai inversă.

Aici, în fiecare ţară – exceptând Ungaria amintirea politică a unei măreţii proprii a dispărut cu totul, ori s-a şters sub buretele timpului, devenind cel puţin voalată şi nedesluşită. În schimb, când a fost invocat principiu] naţionalităţilor, tendinţele etnice s au întărit în diferitele ţări. Triumful lor urma să fie cu atât mai lesnicios cu cât el a început să se formeze la marginile monarhiei statelor naţionale, ale căror popoare, de aceeaşi rasă cu ţarina popoarelor austriece sau de o rasă

înrudită, au putut exercita asupra acestora din urmă o atracţie personală mai puternică decât cea a austriecilor germani.

Nici chiar Viena n-a putut susţine, cu vremea, această luptă.

Când Budapesta s-a dezvoltat devenind un oraş, Viena a avut pentru întâia oară o rivală a cărei misiune nu mai era menţinerea coeziunii dublei monarhii, ci mai degrabă întărirea uneia dintre individualităţilesale. În scurt timp, Praga avea să-i urmeze exemplul, apoi Lembergul, Laibachul etc. Odată cu ridicarea la rang de capitale naţionale ale unor ţări aparte, ele deveneau centrele unei vieţi intelectuale din ce în ce mai particulariste. Numai astfel au căpătat adâncime şi baze spirituale instinctele politice etnice. Urma să vină o zi când izbucnirile diverselor popoare aveau să fie mai puternice decât forţa de coeziune a intereselor comune: atunci se va sfârşi cu Austria.

Această evoluţie s-a confirmat foarte limpede începând de la moartea lui Iosif al II-lea. Rapiditatea ei a fost în raport cu o serie de factori provenind în parte din monarhia însăşi, în parte din situaţia externă a imperiului.

Dacă se dorea în mod sincer acceptarea luptei şi bătălia pentru menţinerea acestui stat, numai o centralizare perseverentă şi fermă putea duce la ţintă. Atunci trebuia,

înainte de toate, impunând principiul unei limbi de stat unice, să fie stimulată comunitatea naţională, existentă până atunci numai cu numele şi să se pună la îndemâna administraţiei mijlocul tehnic fără de care un stat unificat nu poate supravieţui. De asemenea, numai cu vremea, cu ajutorul şcolii şi al propagandei, putea fi creat un sentiment naţional comun. Acest obiectiv nu putea fi atins în zece sau douăzeci de ani: trebuia numărat în secole, tot aşa cum, în problemele colonizării, perseverenţa are mai multă însemnătate decât energia cheltuită la un moment dat.

Este inutil să insistăm asupra necesităţii unei unităţi absolute în administraţie.

Pentru mine a fost extrem de instructiv să demonstrez de ce nimic din toate acestea nu s-a întâmplat ori mai degrabă nu s a făcut. Cel vinovat de această omisiune a fost în acelaşi timp singurul vinovat de prăbuşirea imperiului.

Existenţa bătrânei Austrii, mai mult decât a oricărui alt stat, era legată de puterea guvernului său. Îi lipsea acel fundament al unui stat naţional care, dacă se întâmpla să-i lipsească conducerea propriu-zisă, are întotdeauna în originea sa etnică o forţă care îi asigură conservarea. Statul etnic poate câteodată, graţie inerţiei naturale a populaţiilor

sale şi puterii de rezistenţă pe care o implică, să suporte în chip uimitor şi fără a suferi grav perioade îndelungate de administrare proastă sau de conducere proastă; aşa se întâmpla adesea atunci când orice aparenţă de viaţă a dispărut dintr-un corp şi când te crezi în prezenţa unui cadavru, până când cel „considerat mort” se ridică şi oferă celorlalţi oameni uimitoare manifestări ale vitalităţii sale intacte.

Dar lucrurile se petrec cu totul altfel cu un imperiu compus din mai multe popoare, care nu este menţinut prin comunitatea de sânge, ci printr-o autoritate comună. Nici o slăbiciune a conducerii nu va produce într-un astfel de stat o toropeală similară cu cea a animalelor care hibernează, ci va fi, dimpotrivă, un prilej de trezire a tuturor instinctelor particulariste care preexistă în fiecare rasă şi care nu s-au putut manifesta în perioada când stăpânea o voinţă.

Numai prin educaţia comună, timp de secole, prin tradiţii comune, prin interese comune etc., poate fi micşorat acest pericol. Tot aşa, cu cât aceste state vor fi mai tinere, cu atât vor depinde mai mult de talia regimului care guvernează; şi s-a văzut adesea opera unor cuceritori sau genii autoritare care nu au fost urmaţi căzând din nou în neant încă de la moartea marelui fondator. De altfel, nici după

câteva secole aceste pericole nu pot fi considerate trecute; adesea ele nu fac decât să dormiteze pentru ca apoi să se trezească brusc de îndată ce regimul, devenit prea slab, puterea educaţiei şi prestigiul tradiţiei nu mai pot învinge elanul vital propriu diferitelor ramuri.

Greşeala tragică a Casei de Habsburg a constat fără îndoială în faptul că nu a înţeles aceasta.

Destinul a mai luminat o dată viitorul ţării sale numai pentru unul din ei. Apoi această făclie s-a stins pentru totdeauna.

Iosif al II-lea, împărat roman al naţiunii germane, a sesizat cu îngrijorare că, hărţuită la graniţele din afara imperiului, casa lui va dispărea în vârtejul unui Babilon de popoare dacă nu compensează în extremis carenţa strămoşilor săi. Cu o putere supraomenească, „prietenul oamenilor” a înfruntat delăsarea predecesorilor săi şi a încercat să repare în zece ani neglijenţa câtorva secole. Dacă ar fi avut înaintea sa măcar patruzeci de ani de muncă, dacă măcar cele două generaţii următoare i-ar fi continuat în acelaşi spirit opera începută, probabil că miracolul s-ar fi produs. Când a murit, după numai zece ani de domnie, epuizat fizic şi moral, opera sa a coborât cu el în mormânt şi de atunci îşi

doarme somnul veşnic în cripta Capucinilor, fără să fi fost deşteptată vreodată.

Succesorii săi nu erau la înălţimea acestei misiuni, nici ca spirit, nici ca voinţă.

Când primele semne revoluţionare ale unor vremuri noi au aprins Europa, a început şi Austria să se înfierbânte puţin câte puţin. Dar când incendiul a sfârşit prin a izbucni, ardoarea i-a crescut mult mai puţin faţă de cauze sociale, de clasă sau de politică generală decât pentru izbucniri de origine etnică.

Revoluţia de la 1848 a putut fi pretutindeni o luptă de clasă, în Austria ea era de-acum începutul unei noi lupte între rase. Germanul care, uitând această origine a ridicării revoluţionare sau care, necunoscând-o, se punea totuşi în slujba ei, îşi pecetluia astfel propria soartă. El contribuia la trezirea spiritului democraţiei occidentale care, în scurt timp, i-a răpit bazele propriei sale existenţe.

Reprezentarea parlamentară, fără instituirea şi consolidarea prealabilă a unei limbi de stat comune, dădea prima lovitură preponderenţei germane în monarhie. Dar, începând din clipa aceea, însuşi statul era de asemenea pierdut. Tot ce a urmat nu e decât istoria declinului unui imperiu.

Urmărirea acestei dezagregări era pe cât de emoţionantă pe atât de instinctivă. Sentinţa

istoriei s-a executat prin amănuntele a mii şi mii de peripeţii. Majoritatea germanilor îşi urmau drumul, orbi, în mijlocul semnelor prăbuşirii: aceasta dovedea numai voinţa zeilor de a nimici Austria.

Nu pot să mă pierd în amănunte care nu sunt obiectul acestei cărţi; vreau doar să examinez mai temeinic acele evenimente care, cauze veşnice ale ruinei popoarelor şi statelor, mai prezintă un interes de actualitate şi care, în fine, m-au ajutat să-mi fixez concepţiile politice.

*

*   *

În fruntea instituţiilor care puteau justifica cel mai limpede distrugerea treptată a monarhiei austriece, chiar şi în ochii puţin clarvăzători ai micului burghez, se află cea printre atribuţiile căreia ar fi trebuit, mai mult ca la oricare alta, să se numere puterea: Parlamentul, sau, cum era numit în Austria, Reichsratul.

În mod vădit, modelul acestei instituţii era în Anglia, în ţara clasicei „democraţii”.

Întreaga rânduiala fericită a fost luată de acolo şi transportată la Viena, pe cât posibil neschimbată.

Sistemul englez al celor două camere şi-a sărbătorit reînvierea în Camera Deputaţilor şi în Camera Seniorilor. Doar „edificiile” erau de-acum puţin diferite.

Odinioară, când Barry a făcut să apară din valurile Tamisei Parlamentul, a pus la contribuţie istoria Imperium-ului britanic scoţând bani pentru decorarea a 1200 de firide, console şi coloane ale Palatului său: statuile şi tablourile sale au făcut din Camera Lorzilor şi din Camera Comunelor un templu al Gloriei Naţiunii.

Aici a survenit pentru Viena prima dificultate: când danezul Hansen a terminat ultimul pinion al palatului de marmură destinat noii reprezentări a poporului, n-a putut face altceva mai bun decât să imite decoraţia antică. Oameni de stat şi filozofi greci şi romani decorară reşedinţa teatrală a „Democraţiei din Vest” şi, printr-un simbol ironic, cvadrigele înălţate în vârful celor două clădiri se avântau spre cele patru puncte cardinale, dând astfel chiar din exterior cea mai bună imagine a activităţii din interior.

Naţionalităţile ar fi refuzat, văzând în aceasta o ofensă şi o provocare, ca acest edificiu să fie un omagiu adus istoriei Austriei. După cum în Reichul însuşi au îndrăznit să închine poporului german edificiul lui Wallot

printr-o inscripţie numai în bubuiturile luptei din războiul mondial.

Atunci când, la douăzeci de ani neîmpliniţi, am intrat pentru prima dată în Palatul Franzensring, ca să asist la o şedinţă a Camerei Deputaţilor, m-a cuprins cel mai puternic sentiment de repulsie.

De-acum detestam parlamentul, dar nu atât ca instituţie. Dimpotrivă, tendinţele mele liberale nu-mi îngăduiau să iau în considerare un alt mod de guvernare. Ideea vreunei dictaturi mi s-ar fi părut, asemeni atitudinii mele faţă de Casa Habsburgilor, o crimă împotriva libertăţii şi împotriva oricărei raţiuni.

Admiraţia mea reală faţă de parlamentul englez contribuia mult la aceasta: ea îmi fusese inspirată, fără să-mi dau seama, de nenumăratele ziare pe care le citisem în tinereţe şi nu mă puteam dezbăra de ea aşa uşor. Demnitatea cu care însăşi Camera Inferioară se achita acolo de obligaţiile ei şi pe care presa noastră ne-o prezenta în culori atât de frumoase îmi insufla mult respect. Oare putea exista o formă mai înaltă de guvernare a unui popor prin el însuşi?

Tocmai de aici şi ostilitatea mea faţă de parlamentul austriac consideram ansamblul rătăcirilor sale ca fund nedemne de gloriosul

său model. Dar argumentelor mele li s-a alăturat atunci un altul.

Elementul german din statul austriac depindea de soarta pe care i-o hărăzea Reichul. Până la introducerea votului universal secret, mai exista încă în parlament o majoritate germană, ce-i drept modestă. Această situaţie dădea deja de gândit, deoarece atitudinea şovăielnică a social-democraţiei din punct de vedere naţional o făcea mereu să se împotrivească aspiraţilor germanilor, ori de câte ori interesele acestora erau în joc, aceasta din teamă de a şi îndepărtă partizanii aparţinând unor popoare străine. De acum social democraţia nu mai putea fi deci considerată un partid german, dar instituirea votului universal a pus capăt supremaţiei germane chiar din punct de vedere numeric. Acum drumul „degermanizării" era liber.

Din acel moment, instinctiva mea conservare naţionalistă se împăca greu cu o cameră a reprezentanţilor poporului unde tot ce era german era nu reprezentat, ci trădat. Însă aceste defecte, ca atâtea altele, erau mult mai puţin imputabile sistemului de scrutin, cât însuşi statului austriac. Mă gândisem deja că atâta timp cât vechiul stat va supravieţui, nu se va mai ivi prilejul pentru că majoritatea

germană să şi redobândească poziţia primordială în parlament.

În această stare de sprit am pătruns întâia oară în acele locuri pe cât de venerabile pe atât de discreditate. De altfel, eu nu le veneram decât datorită nobleţii magnifice a edificiului, o minune greacă pe pământ german.

Însă mi-a trebuit foarte puţin timp ca să mă revolt în faţa lamentabilului spectacol ce se desfăşura sub privirile mele.

Erau prezenţi câte va sute de reprezentanţi ai poporului, care tocmai aveau de tranşat o chestiune economică importantă. Acea zi mi a fost de ajuns ca să-mi fac provizii pentru a chibzui câteva săptămâni.

Valoarea intelectuală a discursurilor se menţinea la un nivel foarte scăzut, în măsura în care le puteai urmări, căci unii dintre acei domni nu vorbeau germana, ci slava, limba lor maternă, sau chiar un dialect. Aveam prilejul să aud cu propriile mele urechi ceea ce până atunci nu ştiam decât din ziare. O masă mişunândă de oameni care gesticulau, se interpelau unii pe alţii pe toate vocile şi, dominând ansamblul, un lamentabil bătrân bonom, năduşit tot scuturându-şi violent clopoţelul şi străduindu-se când prin apeluri la calm, când prin imbolduri, să restabilească

ceva din demnitatea parlamentară a tonului folosit.

Nu m-am putut împiedica să nu râd.

Peste câteva săptămâni am revenit. Spectacolul se schimbase, era aproape de nerecunoscut. Sala era complet goală. Lumea dormea, câţiva deputaţi stăteau la locurile lor şi se uitau unii la alţii căscând, unul dintre ei „vorbea pe larg”. Un vicepreşedinte era prezent şi cerceta sala cu un aer vădit plictisit.

Am început să reflectez. Acum, de câte ori aveam timp, mă întorceam la Reichstat şi, de fiecare dată, tăcut şi atent, priveam spectacolul, ascultam discursurile, când erau inteligibile, studiam figurile mai mult sau mai puţin inteligente ale acestor aleşi ai naţiunilor acestui stat vrednic de milă şi astfel mi-am format încetul cu încetul idei personale asupra acestor chestiuni. Un an de astfel de observare liniştită mi-a fost de ajuns ca să-mi schimb ori să-mi înlătur total vederile anterioare asupra naturii acestei instituţii. Nu mai simţeam revolta lăuntrică împotriva aspectului mediocru pe care-l luase în Austria; acum învinuiam însuşi parlamentul. Până atunci crezusem că tot răul provenea din faptul că parlamentul austriac nu avea o majoritate germană; acum socoteam că el trebuia căutat în formă şi natura instituţiei însăşi.

O serie întreagă de întrebări s-au pus atunci în mintea mea.

Am început să mă familiarizez cu principiul democratic al „hotărârii majorităţii”, bază a întregului sistem, nu fără a acorda o mare atenţie valorii intelectuale şi morale a oamenilor cărora calitatea de aleşi ai naţiunii le impunea îndeplinirea unui mandat.

Am învăţat astfel să cunosc în acelaşi timp şi instituţia şi pe componenţii ei.

În câţiva ani mi s-a conturat limpede, în toate amănuntele, imaginea tipului celui mai nobil al timpurilor moderne: parlamentarul. În mintea mea, el a început să îmbrace o formă care, de atunci, nu a suferit nici o schimbare esenţială. O dată în plus, lecţiile vieţii m-au ferit să mă rătăcesc într-o teorie socială care multora li se poate părea puţin seducătoare, la prima vedere, dar care trebuie totuşi socotită printre semnele declinului omenirii.

În Europa occidentală actuală, democraţia este precursorul marxismului, care nu poate fi conceput fără ea. Ea este mediul de cultură al acestei ciume mondiale în care se poate răspândi epidemia. Şi îşi găseşte expresia în parlamentarismul avorton în care orice scânteie divină a încetat din nefericire să însufleţească noroiul din care e plămădit.

Îi sunt foarte recunoscător destinului care m-a făcut să studiez această chestiune pe când eram încă la Viena, căci e probabil că în Germania, în aceeaşi perioadă, aş fi tranşat-o cu prea multă uşurinţă. Dacă aş fi perceput tot ridicolul acelei instituţii numită „Parlament” mai întâi la Berlin, aş fi căzut fără îndoială într-o altă extremă şi m-aş fi situat, din raţiuni aparent excelente, de partea celor care nu vedeau salvarea poporului şi a Reichului decât în întărirea puterii imperiale şi a ideii de imperiu, salvare pe care o compromiteau totuşi din cauza ignoranţei din vremea lor.

În Austria nu trebuia să te temi că ai să cazi atât de uşor dintr-o greşeală în alta. Dacă parlamentul nu preţuia nimic, Habsburgii nu preţuiau fără îndoială mai mult şi poate chiar mai puţin. Nu se terminase totul odată cu respingerea parlamentarismului; problema rămânea intactă: şi ce dacă? Suprimarea Reichsratului însemna încredinţarea puterii ocârmuitoare exclusiv Casei de Habsburg: idee cu totul inadmisibilă, mai ales pentru mine.

Dificultatea rezolvării acestui caz particular m-a îndemnat să mă dedic în întregime acestei probleme, ceea ce altminteri n-aş fi făcut, tânăr cum eram.

Ceea ce mi-a dat de gândit, în primul rând, a fost lipsa evidentă a oricărei responsabilităţi, indiferent în sarcina cui ar fi fost.

Parlamentul ia o decizie: oricât de catastrofale ar fi consecinţele ei, nimeni nu poartă răspunderea, nimeni nu poate fi chemat să dea socoteală. Căci, după un dezastru fără seamăn, retragerea guvernului vinovat, schimbarea majorităţii sau dizolvarea parlamentului înseamnă asumarea unei responsabilităţi oarecare?

O majoritate şovăielnică de indivizi poate fi vreodată făcută răspunzătoare?

Ideea de responsabilitate are sens, fără să expună o persoană determinată?

Practic, şeful unui guvern poate fi făcut răspunzător de acte a căror provenienţă şi îndeplinire revin voinţei şi înclinaţiei unei mulţimi de indivizi?

Oare misiunea unui conducător nu este văzută mai puţin în conceperea unui plan, cât în arta de a face o turmă de oi cu capete seci să-i înţeleagă valoarea, spre a cerşi mai apoi aprobarea lor binevoitoare?

Proba pe care trebuie s-o treacă un om de stat constă în a poseda în acelaşi grad arta de a convinge şi fineţea diplomatică necesară pentru a înţelege principiile importante şi a lua hotărârile importante?

Faptul că un şef nu reuşeşte să câştige de partea unei idei determinate majoritatea unei adunări, veritabilă tumoare care a invadat organismul în împrejurări mai mult sau mai puţin curate, dovedeşte inaptitudine din partea lui? De altfel, s-a întâmplat măcar o dată ca o ceată de oameni să fi înţeles o idee, mai înainte că succesul ei să-i fi dezvăluit însemnătatea?

Orice acţiune genială nu este aici, pe pământ, o ofensivă a geniului împotriva inerţiei mulţimii?

Atunci ce trebuie să facă omul politic ale cărui proiecte nu reuşesc să câştige favoarea acestei mulţimi prin linguşiri?

Trebuie s-o stipendieze?

Sau, în faţa prostiei concetăţenilor săi, trebuie să renunţe să îndeplinească sarcinile a căror necesitate vitală a recunoscut-o? Trebuie să se retragă? Trebuie să rămână?

Cum poate reuşi un om de caracter să rezolve conflictul dintre o astfel de situaţie şi ceea ce el a considerat decent, sau, mai exact, cinstit?

Unde este aici limita care desparte datoria faţă de comunitate de datoriile de onoare?

Oare adevăratul şef nu trebuie să-şi interzică metode de guvernare care îl coboară la poziţia de politician pe termen scurt?

Şi invers, oare acest politician pe termen scurt nu se va simţi obligat să facă politică întrucât niciodată nu el, ci o insesizabilă trupă de oameni, va purta în final povara responsabilităţii?

Încă se mai crede că progresul uman, cât ar fi de neînsemnat, provine din nuntea majorităţii şi nu din capul unui om?

Ori lumea are pretenţia că pe viitor se va putea debarasa de această condiţie prealabilă a civilizaţiei?

Dimpotrivă, ea nu pare astăzi mai necesară ca oricând?

Când principiul parlamentar al autorităţii majorităţii îl învinge pe cel al autorităţii unui singur individ şi înlocuieşte conducătorul cu numărul şi cu mulţimea, el se împotriveşte principiului aristocratic al naturii, pe care se sprijină de altfel o concepţie despre nobleţe care n-ar tolera nici unul din primii zece mii ai noştri.

Ce dezastre atrage după sine această instituţie modernă a suveranităţii parlamentare, cu greu îşi poate imagina un cititor al presei evreieşti, dacă n-a învăţat să reflecteze şi să judece în deplină libertate. Ea constituie, în primul rând, prilejul de a îneca ansamblul vieţii politice într-un val de incidente minore de o meschinărie incredibilă. Astfel, cu

cât adevăratul conducător se va retrage dintr-o activitate politică, care, în majoritatea cazurilor, va consta mai puţin în creaţii şi într-o muncă rodnică, cât în diverse târguieli pentru a câştiga favoarea majorităţii, cu atât însăşi natura acestei activităţi politice va fi pe placul spiritelor meschine şi prin urmare le va captiva.

În zilele noastre, cu cât un asemenea negustor va fi mai îngust la minte şi la ştiinţă, cu atât va fi mai conştient de mediocritatea dezolantă a actelor sale publice şi cu atât mai mult va aprecia un sistem de guvernare care nu îi pretinde nici o mare energie, nici mult geniu, ci se mulţumeşte mai degrabă cu o anumită ingeniozitate ţărănească, care nu are nimic comun cu forţa spirituală a unui Pericle. Un asemenea prostănac n-are a se teme de povara responsabilităţilor sale, nu duce grija consecinţelor faptelor şi gesturilor sale; căci el ştie sigur că, oricare ar fi rezultatul elucubraţiilor sale „politice”, căderea sa e deja scrisă în stele: într-o zi va trebui să cedeze locul unui spirit la fel de eminent. Căci un alt semn al acestui fel de decadenţă este acela că numărul oamenilor de stat eminenţi creşte pe măsură ce valoarea fiecăruia dintre ei scade progresiv. Iar această valoare se mai diminuează şi în strânsă legătură cu

îngustimea de spirit a majorităţilor parlamentare; se înţelege, de fapt foarte bine, pe de o parte, că spiritele de valoare refuză să devină nişte umili secretari ai unor guralivi ruşinoşi şi neputincioşi şi, pe de alta, că reprezentanţii majorităţii, adică ai prostiei, nu urăsc nimic mai intens decât un om superior. O cameră de deputaţi mediocri încearcă întotdeauna consolare ştiindu-se condusă de un şef a cărui valoare este la nivelul valorii ei; fiecare are astfel satisfacţia de a-şi putea lăsa spiritul să strălucească din când în când şi, mai cu seamă, să-şi spună: din moment ce Petre poate fi patron, de ce n-ar fi şi Pavel, într-o zi?

Dar în esenţa acestei frumoase invenţii a democraţiei se poate observa un fenomen care în zilele noastre se manifestă scandalos şi cu o intensitate crescândă: laşitatea unei mari părţi a pretinşilor noştri „conducători”. Ce noroc pe ei, când au de luat decizii de o oarecare importanţă, că se pot pune la adăpostul unei majorităţi! E de-ajuns să-l vezi o singură dată pe unul din aceşti pungaşi ai politicii cerşind neliniştit, înaintea fiecărei decizii, aprobarea majorităţii, asigurându-şi astfel „complicii” necesari şi putând, în orice caz, să se spele pe mâini de orice răspundere: un om drept, un om de omenie nu poate simţi decât ostilitate şi repulsie faţă de astfel de metode de activitate

politică, în vreme ce ele vor atrage, în schimb, toate caracterele meschine. Cel ce renunţă să-şi asume personal responsabilitatea actelor sale şi care caută, dimpotrivă, să se acopere întotdeauna, nu e decât un mizerabil şi un laş. Şi când conducătorii unei naţiuni sunt asemenea avortoni, oamenii suportă curînd consecinţele grave ale acestei situaţii. Nu mai au curajul să acţioneze cu fermitate; preferă să suporte injurii dezonorante decât să facă eforul de a lua o hotărâre şi nici unul nu se va pune în evidenţă că să-şi rişte viaţa dacă vreo decizie pretinde o execuţie fermă.

Căci există un lucru ce nu trebuie uitat, pe care lumea nu are dreptul să-l uite: majoritatea nu poate niciodată să înlocuiască un om. Ea reprezintă întotdeauna nu numai pe cei proşti, dar şi pe cei laşi. Şi, pe cât este de adevărat că o sută de visători nu fac cât un înţelept, tot aşa, de la o sută de fricoşi n-o să scoţi niciodată o hotărâre eroică.

Cu toate acestea, cu cât şeful guvernului îşi va asuma mai puţin răspunderi mari, cu atât mai mult se vor găsi oameni, chiar lamentabil de mediocri, care se vor simţi, şi ei, chemaţi să pună la dispoziţia naţiunii energii demne de nemurire. Nimic nu-i va opri să vină în sfârşit să-şi depună candidatura; stau la coadă, numără cu îngrijorare pe cei ce aşteaptă

înaintea lor şi mai că nu socotesc şi numărul de ore necesare ca să ajungă la ţintă. Orice post vacant în locurile pe care le au în vedere este dorit cu ardoare; orice scandal care le măreşte rândurile este binevenit. Dacă totuşi unul dintre ei se cramponează de o situaţie dobândită, ei resimt faptul aproape ca pe o ruptură a unui acord sacru de solidaritate comună. Atunci se supără serios şi nu au linişte până ce neruşinatul, în sfârşit „căzut", n-a înapoiat comunităţii libera folosinţă a locului său cald încă. Şi, dintr-o dată, e foarte departe de a-l redobândi. Căci de îndată ce una din aceste triste personalităţi este obligată să-şi părăsească postul, ea nu poate decât să se strecoare iar în rândurile celor care aşteaptă, dacă strigătele şi injuriile cu care e primit i-o îngăduie.

Rezultatul tuturor acestora este defilarea înspăimântător de rapidă a titularilor posturilor şi funcţiilor cele mai importante din stat: consecinţele ei sunt întotdeauna nefaste şi adesea catastrofale. Căci nu numai proştii şi incapabilii sunt victimele acestor moravuri parlamentare; la fel stau lucrurile, şi chiar mai rău, cu adevăratul şef, când în sfârşit soarta cheamă un om demn de acest nume să ocupe acel loc. Odată şeful ridicat, împotriva lui se formează de îndată un baraj riguros, mai ales

dacă încăpăţinatul care îşi permite să vrea să pătrundă într-o societate atât de aleasă n-a ieşit din rândurile sale. Aceşti domni în mai presus de orice să fie numai între ei şi hărţuiesc cu o ură comună orice minte care trece drept o unitate printre nişte zerouri. Şi instinctul lor, aşa de orb la atâtea lucruri, devine de astă dată foarte clarvăzător.

Rezultă de aici că clasele conducătoare suferă de o sărăcie de spirit tot mai accentuată. Şi orice om poate aprecia cât suferă din această pricină naţiunea şi statul, dacă nu cumva aparţine el însuşi acestui soi de „şefi”. Regimul parlamentar era pentru vechea Austrie un adevărat mediu de cultură.

Fireşte că miniştrii preşedinţi erau numiţi de împărat şi de rege, dar el nu făcea decât să ratifice de fiecare dată expresia voinţei parlamentului. Toate tocmelile pentru posturile de ministru însemnau democraţie occidentală de cea mai bună calitate. Rezultatele preţuiau cât preţuiau şi principiile. El avea grijă mai cu seamă să înlocuiască fiecare personalitate în termeni de fiecare dată mai scurţi; în final aceasta devenea o veritabilă cursă. De fiecare dată, valoarea „omului politic” ales era ceva mai scăzută, până când se ajungea la acel tip de mici păduchi de parlament ale căror capacităţi politice nu se compară decât cu arta

lor de a şti de fiecare dată să întrunească o majoritate, altfel spus să aranjeze acele mici „afaceri” politice, singurele treburi practice pentru care sunt dotaţi. În toate aceste probleme, Viena era cel mai bun loc de observaţie şi cea mai bună şcoală ce putea fi frecventată. Îmi plăcea şi să pun în balanţă cunoştinţele şi capacităţile acestor reprezentanţi ai poporului şi dificultăţile problemelor pe care le-ar fi avut de rezolvat. În acest scop, trebuia evaluată mai îndeaproape întinderea orizontului intelectual al deputaţilor noştri, după aceea nu te mai puteai dezinteresa de împrejurările în care aceşti aştri strălucitori au fost descoperiţi pe firmamentul vieţii noastre publice.

Felul în care capacităţile reale ale acestor remarcabili seniori se străduiau să servească patria – deci însăşi tehnica activităţii lor politice – merită şi el osteneala de-a fi studiat şi cercetat temeinic.

Spectacolul vieţii parlamentare părea cu atât mai vrednic de plâns cu cât pătrundeai mai mult în structura sa intimă, studiind oamenii şi faptele cu o obiectivitate pătrunzătoare şi fără menajamente: obiectivitate desigur foarte indicată faţă de o instituţie ai cărei partizani nu fac două fraze fără aluzii la aceeaşi „obiectivitate”, ca la

singura bază justă de pe care se poate examina o problemă sau lua poziţie. Aşadar să-i examinăm la rândul lor pe aceşti domni, pe ei şi regulile vieţii lor grele şi vom ajunge la rezultate uimitoare.

Nu există principiu care, cercetat obiectiv, să fie la fel de fals că principiul parlamentar.

Să trecem peste felul în care sunt aleşi domnii reprezentanţi ai poporului şi în special în care îşi cuceresc scaunele şi noua demnitate. Este foarte evident că succesul fiecăruia dintre ei nu oferă satisfacţie dorinţelor şi nevoilor unui întreg popor decât într-o măsură într-adevăr infimă: este de-ajuns să-ţi dai seama că inteligenta politică a mulţimii nu este destul de dezvoltată pentru ca ea să ajungă prin propriile-i puteri la concepţii generale şi precise şi ca să găsească ea însăşi oamenii care ar fi capabili să le facă să reuşească.

Ceea ce numim întotdeauna „opinie publică" nu se întemeiază decât într-o măsură cu totul neînsemnată pe experienţele personale şi pe cunoştinţele indivizilor; în schimb, ea este în mare parte provocată, şi aceasta cu o perseverenţă şi o putere de convingere adesea remarcabilă, de ceea ce numim „informare".

După cum convingerile religioase ale fiecăruia provin din educaţie şi numai

aspiraţiile religioase dormitează în inima omului, tot astfel opinia publică a masei este consecinţa unei pregătiri a sufletului şi a spiritului extraordinar de perseverente şi de profunde.

În „educaţia” politică, fericit denumită în acest caz cu cuvântul propagandă, partea cea mai însemnată îi revine presei. Ea îşi asumă mai întâi de toate munca de „informare”, devenind aşadar un fel de şcoală pentru adulţi. Numai că acest învăţământ nu e în mâinile statului, ci în ghearele celor influenţi care sunt în cea mai mare parte total nefaste. Fiind încă tânăr, avusesem, chiar la Viena, ocazia să mă apropii de proprietarii şi fabricanţii de idei ai acestei maşini de educat poporul. Mai întâi am fost uimit de scurtul răstimp de care are nevoie această putere, cea mai periculoasă din stat, pentru a crea o opinie determinată, chiar dacă aceasta este cu totul contrară ideilor şi aspiraţiilor celor mai reale şi neîndoioase ale comunităţii. În câteva zile, presa ştie să facă dintr-un amănunt ridicol o afacere de stat de mare importanţă şi, invers, într-un timp la fel de scurt, să fie date uitării probleme vitale, până le şterge complet din mintea şi memoria poporului.

În felul acesta, în câteva săptămâni scotea ca prin minune din neant anumite nume,

legând de ele printr-o amplă publicitate speranţe extraordinare, creându-le în sfârşit o popularitate la care un om cu adevărat valoros nu poate nădăjdui într-o viaţă; nume de care cu o lună înainte nu auzise nimeni erau lansate pretutindeni, pe când fapte vechi şi bine cunoscute privitoare la viaţa statului sau la viaţa publică, pe deplin sănătoase, erau înmormântate în acelaşi timp; ba chiar uneori astfel de nume fuseseră rostite cu ocazia unor asemenea nelegiuiri încât părea că trebuiau mai degrabă să rămână legate de amintirea unei josnicii sau a unei ticăloşii bine determinate. Trebuie studiată în special la evrei infamia care constă în a revărsa dintr-odată şi dintr-o sută de pubele simultan, ca la semnul unei baghete magice, cele mai josnice şi mai neruşinate calomnii pe hainele imaculate ale unui om de onoare: atunci aceste lichele periculoase de la ziare vor putea fi respectate aşa cum merită.

Aceşti escroci ai opiniei nu se dau în lături de la nimic ca să-şi atingă scopurile odioase.

Ei ajung să se amestece în cele mai secrete treburi de familie; scotocesc până când instinctul lor de râmători îi ajută să găsească vreun jalnic eveniment capabil să-i dea nefericitei victime lovitura de graţie. Dacă nu găsesc absolut nimic, cu tot flerul lor, nici în

viaţa publică, nici în viaţa particulară, voinicii recurg la calomnie, ferm convinşi nu numai de faptul că în ciuda numeroaselor retractări tot va rămâne câte ceva, ci şi că atunci când ecoul cu o sută de guri îşi va desăvârşi opera cu complicitatea câtorva ziare, toate protestele victimei vor rămâne de cele mai multe ori fără efect. De altfel, această bandă de ticăloşi nu atacă pentru motive care ar putea fi comune lumii întregi sau făcând parte dintre acestea. Doamne păzeşte! Când unul din aceşti vagabonzi care dau târcoale pe la porţi se porneşte împotriva iubiţilor săi concetăţeni într-un mod atât de perfid, el se învăluie în fraze frumoase pline de sinceritate şi de vorbe mieroase, ca o caracatiţă în norul ei de cerneală, nu mai conteneşte cu proteste legate de „obligaţia ziaristului” sau cu alte asemenea minciuni nenorocite; la adunări şi congrese, unde acest flagel bântuie cu maximă intensitate, el merge şi mai departe: în aceste cazuri bate câmpii despre o formă de onoare cu totul specială, „onoarea de gazetar”, şi toate acele canalii adunate acolo încuviinţează dând din cap cu gravitate.

Iată banda care fabrică „opinia publică” din care se vor naşte apoi parlamentarii, ca Venus din spuma valurilor.

Pentru a descrie detailat mecanismul instituţiei parlamentare şi a arăta tot ceea ce este iluzoriu în ea, ar trebui scrise volume întregi. Dar dacă, încetând s-o analizăm în ansamblu, nu cercetăm decât rezultatul activităţii ei, ar fi suficient pentru a conchide că ea trebuie considerată drept un nonsens în însăşi obiectul ei, fie şi privită în spiritul cel mai ortodox.

Va fi mai repede şi mai uşor de înţeles că omul s-a rătăcit într-un mod periculos şi nebunesc pe această cale, comparând parlamentarismul democratic cu adevărata democraţie germană.

Cea mai însemnată trăsătură caracteristică a parlamentarismului este următoarea: este ales un anumit număr de bărbaţi (dar şi de femei, de la o vreme încoace); să zicem cinci sute; şi din acel moment le revine datoria să ia hotărârea decisivă în toate cele. Aşadar, practic, ei constituie singura ocârmuire; ei numesc un cabinet care preia în ochii celor din afară conducerea afacerilor statului, dar aceasta nu e decât aparenţă. În realitate, acest pretins guvern nu poate face un pas fără să meargă să se milogească spre a obţine consimţământul întregii adunări. Dar în acest caz el nu va putea fi făcut răspunzător de nimic, din moment ce decizia finală este

întotdeauna a parlamentului şi nu a lui. El nu este niciodată decât executorul fiecăreia din dorinţele majorităţii. Nu ne-am putea pronunţa în mod echitabil asupra capacităţii sale politice decât în funcţie de arta cu care se pricepe fie să se conformeze opiniei majorităţii, fie s-o determine s-o adopte pe a sa. Dar în felul acesta el decade de la rangul de guvern adevărat la acela de cerşetor pe lângă fiecare majoritate. De-acum înainte treaba lui cea mai presantă va fi să-şi asigure din când în când aprobarea majorităţii existente, ori să încerce să formeze una nouă, mai bine orientată. Dacă reuşeşte, i se va îngădui să mai „guverneze” o vreme; dacă nu, nu-i mai rămâne decât să plece. Justeţea propriu-zisă a vederilor sale nu joacă aici nici un rol.

În felul acesta, orice noţiune de responsabilitate este practic abolită.

Consecinţele acestei stări de lucruri sunt foarte uşor vizibile:

Aceşti cinci sute de reprezentanţi ai poporului, cu profesiuni şi aptitudini diverse, formează un ansamblu heteroclit şi foarte des vrednic de plâns. Căci, să nu credeţi cumva că aceşti aleşi ai naţiunii sunt în acelaşi timp şi aleşi ai spiritului sau ai raţiunii. Sper că nimeni nu va pretinde vreodată că oamenii de stat se nasc cu sutele din buletinele de vot ale

alegătorilor care sunt oricum, numai inteligenţi nu. Oricât am protesta împotriva ideii absurde ca geniul este rodul sufragiului universal, tot n-ar fi de ajuns. Mai întâi, o naţiune nu naşte un veritabil om de stat decât în zile binecuvântate şi nu o sută sau mai mulţi dintr-o singură dată, apoi, mulţimea este instinctiv ostilă oricărui geniu eminent.

Există mai multe şanse să vezi o cămilă trecând prin urechile acului decât să „descoperi" un om mare prin alegeri. Orice realizare extraordinară de când lumea şi pământul s-a făcut prin acţiuni individuale. Cu toate acestea, cinci sute de persoane de valoare mai mult decât modestă iau decizii în problemele cele mai însemnate ale naţiunii şi instituie guverne care trebuie apoi, mai înainte de a rezolva fiecare chestiune în parte, să se pună de acord cu augusta adunare, politica o fac deci cei cinci sute.

Şi de cele mai multe ori se şi vede de la o poştă!

Nici să nu punem în cauză geniul reprezentanţilor poporului. Să considerăm numai diversitatea problemelor de rezolvat, mulţimea legăturilor de dependenţă reciprocă care încâlcesc soluţiile şi deciziile şi vom înţelege întreaga neputinţă a unui sistem de guvernare care încredinţează puterea de

decizie unei adunări plenare de oameni, din care doar o parte infimă posedă cunoştinţele şi experienţa necesare tratării problemei examinate. În felul acesta, cele mai însemnate probleme economice vor fi tratate de un for în care nu se va găsi nici un membru din zece care să fi făcut cândva economie politică. Aceasta înseamnă să încredinţezi decizia finală asupra unei probleme date unor oameni care habar n-au de aşa ceva.

La fel se întâmpla în toate problemele. Întotdeauna o minoritate de neputincioşi şi ignoranţi este cea care face să se încline balanţa, întrucât componenţa adunării nu se schimbă, în timp ce problemele care trebuie tratate privesc toate domeniile vieţii publice, aceasta ar trebui să presupună rotirea continuă a deputaţilor chemaţi să le discute şi să hotărască în privinţa lor. Deoarece e cu neputinţă să-i laşi pe aceşti oameni să trateze de pildă, o chestiune de profituri comerciale şi o chestiune de politica generală. Ar trebui să fie cu toţii nişte genii universale cum se arată unul la câteva secole. Dar ei nu sunt, de cele mai multe ori, nici măcar nişte laşi, ci nişte diletanţi mărginiţi, exageraţi şi plini de ei înşişi, un demimond intelectual de soiul cel mai rău. De unde uşurinţa adesea de necrezut cu care aceşti domni discută şi rezolvă subiecte pe

care nici minţile cele mai luminate nu le-ar trata decât după ce au chibzuit îndelung. Îi vezi luând măsuri de cea mai mare importanţă pentru viitorul unui întreg stat, chiar al unei naţiuni ca şi cum ai fi vorba de o partidă de taroc sau de „popa prostu” şi nu de soarta unei rase.

Ar fi neîntemeiat să credem că fiecare deputat dintr-un astfel de parlament îşi asumă întotdeauna de la sine responsabilităţile cu inima atât de uşoară.

Nu, nicidecum. Dimpotrivă, aceste rătăciri obligându-i pe unii deputaţi să ia poziţie în legătură cu probleme care le scapă, le slăbesc încetul cu încetul caracterul. Căci nici măcar unul nu va avea curajul să declare: „Domnilor, eu cred că noi nu înţelegem o boabă din treaba asta. Cel puţin în ceea ce mă priveşte”. De altfel asta n-ar schimba nimic, mai întâi pentru că această corectitudine ar rămâne neînţeleasă, apoi pentru că ceilalţi ar şti foarte bine să-l împiedice pe nerodul acela cinstit să „strice astfel preţul”. Cine cunoaşte oamenii, va înţelege că, într-o societate atât de ilustră, nimeni nu ţine să fie cel mai prost şi că, în acest mediu, sinceritatea echivalează cu prostia.

Astfel, un deputat care va fi început prin a fi aproximativ cinstit se va angaja prin forţa

lucrurilor pe calea minciunii şi a înşelăciunii. Însăşi certitudinea că abţinerea unuia nu va schimba absolut nimic ucide orice sentiment de integritate care ar mai putea dăinui la unul sau la altul. În sfârşit, fiecare îşi închipuie că el personal nu este nici pe departe cel mai incapabil din lot şi că prin colaborarea lui este evitat un rău şi mai mare.

Se va obiecta desigur că, dacă este adevărat că, luând fiecare deputat în parte, competenţa lui nu cuprinde toate problemele, cel puţin el votează cu partidul său, care dirijează actele sale politice, or partidul îşi are comitetele sale, care sunt lămurite într-un mod mai mult decât suficient de către experţi.

La prima vedere argumentul pare valabil. Dar atunci se pune o altă problemă de ce se aleg cinci sute de persoane, atunci când numai câteva au destulă înţelepciune şi ştiinţă pentru a lua poziţie în problemele cele mai importante?

Da, exact acesta este fondul problemei.

Actualul nostru parlamentarism democratic nu caută nicicum să recruteze o adunare de înţelepţi, ci mai degrabă să adune laolaltă o ceată de nulităţi intelectuale, care vor fi cu atât mai uşor de dirijat într-o direcţie determinată cu cât fiecare element component este mai mărginit Numai astfel se poate face o

„politică de partid” în actualul sens rău al acestei expresii. Dar acesta este şi singurul mijloc care poate fi folosit pentru că acela care trage sforile să poată rămâne prudent în umbră, fără să fie vreodată determinat să şi asume răspunderi.

În felul acesta, nici o decizie nefastă ţării nu va fi pusă pe seama unui ticălos ştiut de toţi, ci pe spinarea unui întreg partid.

Astfel dispare practic orice responsabilitate, căci ea poate fi prea bine pusă în spinarea unei persoane determinate şi nu pe a unui grup parlamentar de flecari. În consecinţă, regimul parlamentar nu poate plăcea decât spiritelor făţarnice, cărora le e teamă mai presus de orice să acţioneze în văzul tuturor. El va fi întotdeauna detestat de orice om curat şi drept, căruia îi plac răspunderile.

De aceea, această formă a democraţiei a devenit instrumentul preţios al acelei rase care, făcând neîncetat proiecte ascunse, are cele mai multe motive să-i fie teamă de lumină, acum şi de-a pururi. Numai evreul poate aprecia o instituţie la fel de murdară şi de perfidă ca el însuşi.

*

*   *

Acestei concepţii i se opune cea despre adevărata democraţie germană, al cărei şef va trebui să-şi asume întreaga responsabilitate a faptelor şi gesturilor sale. O asemenea democraţie nu îngăduie tranşarea diferitelor probleme prin votul unei majorităţi; decide unul singur şi acela răspunde apoi pentru decizia lui cu bunurile şi cu viaţa lui.

Dacă se ridică obiecţia că, în astfel de condiţii, ar fi greu de găsit un om gata să se dedice unei misiuni care comportă asemenea riscuri, nu există decât un singur răspuns:

Slavă Domnului, adevăratul sens al democraţiei germane constă tocmai în faptul că ea nu permite primului josnic venit, unui om care s-a învârtit, să poată ajunge pe căi ocolite să-şi guverneze concetăţenii; frica de responsabilitatea care trebuie asumată îi va îndepărta pe incapabili şi pe nevolnici.

Dacă, totuşi, se întâmpla ca un asemenea individ să se străduiască să se furişeze la putere, e uşor să fie demascat şi să i se strige fără menajamente: înapoi, secătură laşă! pleacă de-aici, că murdăreşti treptele; căci în Panteonul istoriei intră numai eroii, nu şi intriganţii.

*

*   *

Am ajuns la această concluzie după ce am frecventat parlamentul de la Viena timp de doi ani.

Apoi n-am mai pus piciorul acolo.

Regimul parlamentar a constituit una din principalele cauze ale slăbirii bătrânului stat habsburgic, slăbire tot mai accentuată în ultimii ani. Pe măsură ce activitatea lui compromitea prioritatea elementului german, el cădea tot mai mult în greşeala de-a se juca cu antagonismele naţionale. În Reichsrat aceasta se făcea întotdeauna în detrimentul germanilor şi, din această cauză, la urma urmei, în detrimentul imperiului; căci până şi cel mai mare nătărău îşi putea da seama, pe la 1900, că forţa de coeziune a monarhiei nu mai era suficientă pentru a contrabalansa tendinţele separatiste ale provinciilor. Dimpotrivă.

Mijloacele pe care le folosea statul spre a se menţine deveneau meschine şi îi aduceau dispreţul general. Nu numai Ungaria, ci şi diferitele provincii slave se identificau atât de puţin cu monarhia comună, încât în ceea ce le privea nu mai simţeau deloc ruşinea propriei lor slăbiciuni. Mai degrabă se bucurau de aceste semne de ramolire: aşteptau mai multe de la moartea decât de la vindecarea ei.

În parlament, prăbuşirea totală era prevenită prin concesii umilitoare, cedându-se celui mai mic şantaj, iar apoi plătea germanul. În ţară era evitată mizându-se cât se poate de ingenios pe diferitele naţionalităţi. Dar, în ansamblu, evoluţia era totuşi dirijată împotriva germanilor. Mai ales după ce poziţia de moştenitor al tronului i-a permis arhiducelui Franz-Ferdinand să exercite o influenţă incontestabilă, politica pro-cehă dusă de sus în jos a devenit chibzuită şi coordonată. Viitorul suveran al dublei monarhii s-a străduit prin toate mijloacele posibile să favorizeze degermanizarea, fie contribuind direct la aceasta, fie, cel puţin, acoperind-o. Prin subterfugiul alegerii funcţionarilor de stat, localităţi pur germane au fost împinse, încet dar sigur, în zona periculoasă a regiunilor mixte. Această întindere începea să facă progrese din ce în ce mai rapide chiar şi în Austria de Jos, iar Viena era de acum considerată de mulţi cehi drept cel mai mare oraş al lor.

Ideea călăuzitoare a acestui nou reprezentant al Habsburgilor, a cărui familie vorbea în special ceha (soţia arhiducelui, veche contesă cehă, contractase cu prinţul o căsătorie morganatică; ea provenea dintr-un mediu în care germanofobia era o tradiţie) era

crearea treptată a unui stat slav în Europa centrală, bazat pe principii strict catolice şi trebuind să servească drept sprijin împotriva Rusiei ortodoxe. Religia, cum s-a văzut de multe ori la Habsburgi, era din nou folosită în interesul unei idei pur politice şi, pe deasupra, a unei idei nefaste, cel puţin din punct de vedere german.

Rezultatele au fost mai mult decât jalnice sub multe aspecte.

Nici Casa de Habsburg, nici biserica catolică n-au primit recompensa aşteptată.

Habsburgii şi-au pierdut tronul, Roma a pierdut un stat mare. Deoarece „coroana”, punând consideraţiile religioase în slujba obiectivelor politice, a trezit un spirit în existenţa căruia nu crezuse, fireşte, niciodată. Tentativa de a smulge din rădăcini germanismul în bătrâna monarhie a avut drept răspuns dezvoltarea progresivă a mişcării pangermaniste în Austria.

Către 1880-1890, liberalismul manchesterian de inspiraţie evreiască atinsese punctul culminant şi în Austria, dacă nu cumva îl depăşise. Însă reacţia împotriva acestei tendinţe a evoluat ca întotdeauna în bătrâna Austrie, pornind în special de la un punct de vedere naţional, iar nu social. Instinctul de conservare i-a silit pe germani să se apere sub

forma cea mai activă. Consideraţiile economice n-au început să exercite o influenţă hotărâtoare decât foarte încet, pe locul secund. În felul acesta s-au ivit din haosul general două organisme de partid, unul mai degrabă naţional, celălalt mai degrabă social, dar ambele vrednice de interes şi pline de învăţăminte pentru viitor. La sfârşitul deprimant al războiului din 1866, Casa de Habsburg avusese ideea unei revanşe pe câmpul de luptă. Numai sfârşitul tragic al împăratului Maximilian al Mexicului, a cărui aventură nefericită îi fusese atribuită în primul rând lui Napoleon al III-lea şi a cărui abandonare de către francezi a provocat indignarea generală, a prevenit o apropiere de Franţa. Cu toate acestea, Habsburgii stăteau la pândă. Dacă războiul din 1870-1871 n-ar fi fost o campanie victorioasă fără seamăn, curtea de la Viena ar fi riscat poate totuşi să pornească jocul sângeros al revanşei de la Sadova. Dar de îndată ce s-au răspândit primele veşti despre eroismul de pe câmpul de luptă, miraculoase, aproape incredibile şi totuşi adevărate, cel mai „înţelept” dintre monarhi a înţeles că nu era momentul prielnic şi, pe cât i-a fost cu putinţă, a făcut haz de necaz.

Dar lupta eroică din acei doi ani săvârşise un miracol mult mai mare, la Habsburgi,

schimbarea orientării lor nu a corespuns niciodată cu impulsul inimii, ea nu a fost dictată decât de forţa împrejurărilor. Dar poporul german, în vechiul Marş către Răsărit, s-a simţit transportat de beţia victorioasă a Reichului şi a contemplat cu adâncă înfiorare reînvierea visului strămoşilor într-o realitate măreaţă.

Căci nu trebuie să ne înşelăm asupra unui lucru, austriacul cu tendinţe într-adevăr germane recunoscuse, din ceasul acela, că însuşi Koniggratz-ul nu fusese decât condiţia prealabilă tragică, dar necesară, a restaurării unui imperiu ce nu va mai fi cuprins în marasmul putred al vechii Federaţii şi că acesta nu va mai cuprinde noul imperiu. Învăţase mai ales temeinic, din proprie experienţă, că misiunea istorică a Casei de Habsburg se încheiase şi că noul imperiu nu-l va putea alege împărat decât pe acela care, pătruns de principii eroice, va pune „Coroana Rinului” pe un cap cu adevărat demn de ea. Şi trebuie să binecuvântăm soartă cu atât mai mult cu cât alegerea ar fi putut cădea asupra vlăstarului unei dinastii care, într-o epocă tulbure, dăduse deja pentru totdeauna naţiunii un simbol strălucitor şi edificator în persoana marelui Frederic.

Dar când Casa de Habsburg, după acel mare război, s-a angajat cu hotărâre pe drumul unei exterminări lente, dar implacabile, a periculoaselor elemente germanice din dublă monarhie (de ale cărei sentimente adevărate nu se îndoia) acesta trebuia să fie rezultatul final al politicii de slavizare. Atunci împotrivirea acestui popor, sortit pierii, a izbucnit într-un mod nemaicunoscut vreodată în istoria germană a vremurilor din urmă.

Pentru prima dată, oameni cu tendinţe naţionale şi patriotice au devenit nişte răzvrătiţi.

Răzvrătiţi nu împotriva naţiunii, nici chiar împotriva statului însuşi, ci răzvrătiţi împotriva unei metode de guvernare care avea să ducă, după convingerea lor, la pieirea propriei lor naţionalităţi.

Pentru prima dată în istoria germană a timpurilor moderne, patriotismul local şi dinastic s-a despărţit de iubirea naţională faţă de patrie şi popor.

Meritul mişcării pangermaniste din Austria germană din anii 1880-1890 constă în faptul că a stabilit limpede şi fără echivoc că autoritatea statului nu va putea pretinde stimă şi protecţia poporului decât conformându-se intereselor naţionale sau cel puţin nevătămându-le deloc.

Autoritatea statului nu poate fi un scop în sine, căci în cazul acesta orice tiranie ai fi inviolabilă şi sacră.

Când un guvern îşi conduce poporul către ruină prin toate mijloacele, răzvrătirea fiecărui membru al acestui popor devine nu un drept, ci o datorie.

Întrebarea „Când se prezintă un asemenea caz? „ nu şi află răspunsul în dizertaţii teoretice, el se tranşează prin forţă, iar succesul decide.

Cum orice guvern se consideră în mod firesc obligat să-şi menţină în avantajul lui autoritatea puterii de stat chiar dacă este cel mai prost şi a trădat de mii de ori interesele naţionale, instinctul de conservare naţională va trebui să folosească, în lupta împotriva unei astfel de puteri, pentru a-şi cuceri libertatea şi independenţa, armele de care se serveşte adversarul său spre a se menţine. Ca urmare, lupta trebuie purtată cu mijloace „legale” câtă vreme puterea în declin se serveşte de ele; dar nu trebuie să ezite să recurgă la mijloace ilegale, dacă asupritorul le foloseşte şi el.

Dar, în general, nu trebuie uitat că ţelul suprem al existenţei oamenilor nu este conservarea unui stat: este conservarea rasei lor.

Când rasă e în primejdia de a fi oprimată sau chiar eliminată, problema legalităţii nu mai joacă decât un rol secundar. În acest caz, faptul că puterea existentă aplică mijloace absolut legale prezintă puţină importanţă; instinctul de conservare al celor oprimaţi va constitui întotdeauna cea mai înaltă justificare a luptei lor prin toate mijloacele.

Toate luptele pentru eliberarea de aservirea internă ca şi de cea externă de pe acest pământ, despre care istoria ne arată exemple uimitoare, au fost purtate în virtutea acestui principiu.

Dreptul oamenilor primează asupra dreptului statului.

Şi dacă un popor moare în lupta pentru drepturile omului, înseamnă că el a fost cântărit în balanţa destinului şi a fost găsit prea neînsemnat ca să aibă dreptul la fericirea de a exista în această lume pământească. Căci cine nu e gata să lupte pentru existenţa sa, ori nu e capabil s-o facă, este deja sortit pieirii de Providenţa în veci dreaptă.

*

* *

Exemplul Austriei dovedeşte limpede şi impresionant că unei tiranii îi este foarte uşor să se învăluie în mantia pretinsei „legalităţi”.

Puterea legală se sprijinea în vremea aceea pe fondul germanofob al parlamentului, cu majorităţile lui negermane şi pe dinastie, ostilă şi ea germanilor. Întreaga putere a statului era personificată de aceşti doi factori. Ar fi fost absurdă pretenţia de a schimba soarta poporului german din Austria cu sprijinul aceloraşi factori. Dar aceasta înseamnă, potrivit adoratorilor noştri ai „căii legale”, că ar fi trebuit să se renunţe la orice opoziţie, deoarece ea nu putea fi condusă prin mijloace legale. Aceasta ar fi antrenat inevitabil pieirea poporului german din monarhie într-un interval de timp foarte scurt. De fapt, germanii din Austria n-au fost scutiţi de această soartă decât prin prăbuşirea statului.

Teoreticianul cu ochelari murea, desigur, mai bucuros pentru doctrina sa decât pentru poporul său. Dacă oamenii îşi făuresc legi, el îşi închipuie că după aceea ei trăiesc pentru ele.

Meritul mişcării pangermaniste de odinioară din Austria este că a măturat din temelii acest nonsens, spre stupoarea tuturor teoreticienilor doctrinari şi a altor fetişişti ai statului.

În timp ce Habsburgii se străduiau prin toate mijloacele să-i ducă cu vorba pe germani,

acest partid a atacat – şi fără nici un fel de menajamente „serenissima” dinastie. El a fost primul care a sondat acest stat corupt şi a deschis ochii a sute de mii de oameni. Lui îi revine meritul eliberării sublimei noţiuni de dragoste de patrie din strânsoarea acestei jalnice dinastii.

Numărul partizanilor săi a fost extraordinar la început, ameninţând să devină o adevărată avalanşă. Dar n-a fost un succes de durată. Când am sosit la Viena, mişcarea fusese deja întrecută de mult de partidul creştin-social, ajuns la putere; coborâse la un nivel aproape neînsemnat.

Întreg acest episod al înfloririi şi declinului mişcării pangermaniste şi al ascensiunii incredibile a partidului creştin-social a rămas pentru mine un subiect clasic de studiu de cea mai mare însemnătate. Când am ajuns la Viena, simpatia mea se îndrepta din plin şi în întregime către tendinţa pangermanistă. Eram profund impresionat şi mă bucuram de faptul că oamenii aveau curajul să strige „Trăiască familia Hohenzollern!” în plin parlament. Simţeam în mine o siguranţă care-mi inspira voioşie văzându-i că se considerau o parte temporar desprinsă din imperiul german, că se străduiau s-o arate cu orice prilej; atitudinea sinceră şi lipsită de compromisuri în toate

problemele în care era implicat germanismul mi se părea singura cale încă posibilă pentru salvarea poporului nostru; dar nu puteam să înţeleg de ce această mişcare se şubrezise astfel după un început atât de strălucitor. Înţelegeam încă şi mai puţin de ce partidul creştin-social ajunsese, în aceeaşi perioadă, atât de extraordinar de puternic. Era tocmai în culmea gloriei.

Când am început să compar cele două mişcări, soarta, graţie jalnicei mele situaţii generale, mi-a dat cea mai bună învăţătură pentru soluţionarea acestei probleme.

Îmi încep analiza cu cei doi bărbaţi care au fost şefii şi întemeietorii celor două partide: Georg von Schoenerer şi Dr. Karl Lueger.

Ca personalităţi, şi unul şi celălalt se ridică mult deasupra cadrului şi nivelului mediului parlamentar. Întreaga lor viaţă a rămas curată şi integră în mijlocul mlaştinii corupţiei politice generale. Simpatiile mele personale au mers, la început, spre pangermanistul Schoenerer, dar, puţin câte puţin, s-au îndreptat şi către şeful creştin-social. Comparându-le capacităţile, am considerat de pe atunci că Schoenerer era un gânditor mai bun şi mai profund în problemele de principiu. El a prevăzut mai bine şi mai clar decât oricine sfârşitul inevitabil al statului austriac, Dacă

Reichul ar fi ascultat mai bine avertismentele lui privind monarhia habsburgică, dezastrul unui război mondial al Germaniei împotriva întregii Europe nu s-ar fi produs niciodată.

Dar dacă Schoenerer pătrundea înţelesul adânc al problemelor, în schimb cu atât mai mult se înşela în privinţa oamenilor.

În aceasta constă forţa Dr. Lueger.

Era un excepţional cunoscător al oamenilor, ferindu-se mai ales să-i vadă mai buni decât sunt în realitate. De aceea el evalua mai bine posibilităţile reale ale vieţii, pe când lui Schoenerer îi lipsea complet acest simţ. Tot ce gândea pangermanistul, teoretic era just; dar îi lipseau forţa şi penetranţa pentru a-şi transmite ideile poporului; nu se pricepea să le pună la îndemâna mulţimii ale cărei capacităţi rămân întotdeauna limitate; şi clarviziunea sa profetică nu ducea niciodată la o idee realizabilă practic.

Lipsa lui de cunoaştere reală a oamenilor l-a condus cu timpul la erori de apreciere a forţei gregare a mişcărilor de masă, ca şi a valorii instituţiilor seculare.

Fără îndoială, Schoenerer a recunoscut în cele din urmă că trebuie să se ridice la concepţii generale, dar nu a înţeles că numai marile mase populare pot apăra acest fel de convingeri cvasi-religioase.

Din nefericire a înţeles prea puţin că combativitatea claselor aşa-zise „burgheze” este extrem de limitată de interesele lor economice, fiecare din membrii lor temându-se să nu piardă prea mult şi stând deoparte.

Cu toate acestea, la modul general, o concepţie nu are vreo şansă de izbândă decât dacă a pătruns în marea masă care se declară gata să pornească lupta necesară.

Din această lipsă de înţelegere a importanţei păturilor inferioare ale poporului a rezultat o concepţie absolut nesatisfăcătoare despre problema socială.

Dr. Lueger s-a arătat a fi exact opusul lui Schoenerer.

Cunoaşterea profundă a oamenilor i-a permis să facă o apreciere exactă a diferitelor forţe; ea l-a prezervat şi de subestimarea instituţiilor existente; poate că tocmai această calitate i-a permis să folosească aceste instituţii ca mijloace spre a-şi atinge scopurile.

De asemenea el a înţeles prea bine şi că în vremea noastră combativitatea înaltei burghezii este cu totul neînsemnată şi nu face faţă asigurării triumfului unei noi mişcări de amploare. Şi-a închinat aşadar cea mai mare parte a activităţii politice câştigării claselor a căror existenţă era ameninţată, fapt care, departe de a-l paraliza, stimula spiritul lor

combativ. Era de asemenea înclinat să folosească toate mijloacele existente spre a dobândi favorurile însemnatelor instituţii întemeiate, spre a trage din aceste vechi izvoare de putere cele mai mari foloase pentru mişcarea sa.

Astfel el a adoptat, în primul rând, ca bază a noului său partid, clasele mijlocii ameninţate în existenţa lor, asigurându-şi în felul acesta o trupă solidă de partizani gata de cele mai mari sacrificii şi gata să lupte cu înflăcărare. Atitudinea sa infinit de dibace faţă de biserica catolică a câştigat în scurt timp clerul tânăr de partea sa, în aşa măsură încât vechiul partid clerical s-a văzut repede obligat să părăsească câmpul de luptă, ori, decizie mai înţeleaptă, să se unească cu noul partid pentru a-şi recâştiga puţin câte puţin vechile poziţii.

Dar ar fi o mare nedreptate să vedem în cele de mai sus singurele trăsături ale personalităţii acestui bărbat. Calităţilor sale de tactician abil se adăugau cele ale unui reformator genial. Desigur, şi ele erau limitate de înţelegerea exactă a posibilităţilor care se ofereau şi de cea a propriilor sale capacităţi.

Obiectivul pe care şi-l fixase acest om de mare valoare era eminamente practic. Voia să cucerească Viena. Viena era inima monarhiei; ultimele pulsaţii de viaţă în trupul bolnav şi

îmbătrânit al acestui imperiu decrepit veneau din acest oraş. Dacă inima devenea mai sănătoasă, restul corpului trebuia să revină la viaţă. Ideea era justă în principiu, dar nu putea fi valabilă decât pentru un timp strict limitat.

În asta a constat slăbiciunea acestui om.

Opera sa de primar al Vienei este nemuritoare în sensul cel mai bun al cuvântului; dar el n-a putut salva monarhia în felul acesta era prea târziu,

Ceea ce adversarul său, Schoenerer, văzuse mai bine.

Dr. Lueger a reuşit admirabil în latura practică a acţiunilor sale; dar ceea ce aştepta de la ele nu s-a împlinit.

Schoenerer nu şi-a putut atinge scopurile; şi de aceea de ce i-a fost frică s-a produs din nefericire în chipul cel mai înspăimântător.

Cei doi oameni nu şi-au atins aşadar scopul final, Lueger n-a putut salva Austria, iar Schoenerer n-a putut feri poporul german de catastrofă.

Pentru epoca noastră, studiul cauzelor insucceselor acestor două partide este extrem de instructiv. El le va fi util mai cu seamă prietenilor mei, căci, din multe puncte de vedere, împrejurările sunt în prezent asemănătoare şi vor putea fi evitate greşeli

care odinioară au condus deja una din mişcări la pieire, iar pe cealaltă au zădărnicit-o.

Prăbuşirea mişcării pangermaniste în Austria se explică, după părerea mea, prin trei cauze:

În primul rând printr-o idee greşită despre importanţa pe care ar trebui s-o aibă problema socială. În special pentru un partid nou şi revoluţionar prin însăşi natura sa.

Schoenerer şi cercul lui se adresau în special claselor burgheze: rezultatul nu putea fi decât mediocru.

Burghezia germană, mai ales în păturile ei superioare, chiar dacă unii nici măcar n-o bănuiesc este pacifistă până la renunţarea completă la ea însăşi, când este vorba despre treburile interne ale naţiunii sau statului. În vremurile bune, adică, în cazul de faţă, sub un guvern bun, o astfel de psihologie face ca aceste pături să fie deosebit de preţioase pentru stat, dar dacă guvernul este prost, această calitate devine un defect funest. Pentru a dobândi o şansă de a duce la îndeplinire o luptă serioasă, mişcarea pangermanistă trebuia deci să-şi închine toate eforturile câştigării maselor. Nu a făcut-o şi aceasta a privat-o, de la început, de prima impulsiune de care are nevoie un asemenea val ca să nu trebuiască să se întoarcă de unde a plecat.

Atunci când acest principiu este pierdut din vedere şi neglijat la începutul unei mişcări, noul partid comite o eroare iniţială imposibil de îndreptat. Căci numeroasele elemente ale burgheziei moderate admise în partid determină tot mai mult orientarea sa internă şi îi răpesc orice şansă de a obţine sprijinul considerabil al maselor populare. În aceste condiţii acţiunea unei astfel de mişcări nu poate decât să se limiteze la ţâfne şi la critici neputincioase. Din acel moment credinţa cvasi religioasă şi spiritul de sacrificiu le lipsesc, în locul lor se tinde spre o colaborare pozitivă, cu alte cuvinte, în cazul care ne interesează, spre o recunoaştere a situaţiei de fapt şi o acalmie a luptei care se termină cu o pace şubredă.

Aceasta a fost soarta mişcării pangermaniste care nu acordase din primul moment o importanţă preponderentă cuceririi aderenţilor din rândul maselor populare. Ea a devenit „burgheză, distinsă radical moderată”

Din această greşeală a rezultat cea de a doua cauză a declinului său rapid.

Situaţia germanilor în Austria era deja disperată în momentul înfloririi mişcării pangermaniste. An de an, parlamentul devenise instrumentul distrugerii lente a poporului german. Nici o tentativă de salvare de ultimă oră nu putea avea nici cea mai mică

şansă de succes, dacă această instituţie nu era desfiinţată.

Aceasta punea în faţa mişcării o problemă de importanţă primordială.

Pentru nimicirea acestui parlament trebuia să intre în el, spre a-l „mâna din interior”, cum se spune curent, sau lupta trebuia dusă atacând din afară această instituţie?

Au intrat şi au ieşit bătuţi. Desigur fuseseră obligaţi să intre.

Pentru a duce la îndeplinire din afară lupta împotriva unei asemenea puteri, trebuie să fii dotat cu un curaj neclintit şi de asemenea gata de sacrificii nesfârşite. Iei taurul de coarne încasezi lovituri puternice, eşti aruncat de mai multe ori la pământ, ca să te scoli eventual cu membrele rupte, şi victoria îi surâde în sfârşit agresorului curajos numai după o luptă deosebit de grea.

Numai măreţia sacrificiilor câştigă noi luptători pentru cauză, până când eforturile tenace sunt încununate de succes.

Însă pentru aceasta trebuie luaţi copii din popor, din marea masă. Ei sunt singurii destul de hotărâţi şi de dârji pentru a lupta până la sfârşitul sângeros al acestei lupte.

Tocmai aceste mase populare i-au lipsit şi mişcării pangermaniste nu i-a mai rămas deci altă soluţie decât să intre în parlament.

Ar fi greşit să se creadă că această hotărâre a fost rezultatul unor lungi ezitări interioare sau chiar al unor deliberări îndelungate, nu, nici măcar nu au luat în considerare o altă metodă. Participarea la acest nonsens a rezultat din concepţii generale destul de vagi asupra însemnătăţii şi efectului concursului dat astfel direct unei instituţii care fusese în principiu condamnată. În ansamblu mişcarea se aştepta la mijloace mai simple de lămurire a maselor populare datorită posibilităţiide a lua cuvântul „în faţa forului întregii naţiuni”. Îşi închipuia de asemenea că atacarea răului de la rădăcină trebuia să fie mai eficace decât un atac venit din afară. Credea că imunitatea parlamentară va consolida poziţia fiecărui lider şi că astfel eficacitatea acţiunii sale va creşte.

În realitate, lucrurile s-au petrecut cu totul altfel.

„Forul” în faţa căruia vorbeau parlamentarii pangermanişti nu se lărgise, ci mai degrabă se micşorase; căci fiecare vorbeşte numai în faţa publicului care îl poate înţelege direct, sau care poate citi în ziare dările de seamă ale discursurilor.

Cel mai mare for al auditorilor nemijlociţi nu este sala de şedinţe a unui parlament, ci marea adunare publică.

Numai acolo se găsesc mii de oameni veniţi numai ca să asculte spusele vorbitorului; în sala de şedinţe a unei camere a deputaţilor, există doar câteva sute de oameni din care marea majoritate se află acolo numai ca să-şi ridice jetonul de prezenţă şi nicidecum spre a se lăsa luminaţi de înţelepciunea unuia sau altuia dintre domnii „reprezentanţi ai poporului”.

Şi mai ales se află întotdeauna acelaşi public, care nu va învăţa niciodată nimic nou, pentru că, nemaivorbind de inteligenţă, îi lipseşte voinţa cât de puţin necesară.

Niciodată vreunul din aceşti reprezentanţi ai poporului nu se va lăsa convins de un adevăr superior spre a se pune apoi în slujba lui. Nu, nici unul nu va acţiona astfel, afară de cazul în care, printr-o asemenea conversiune, ar avea vreun motiv să spere în salvarea mandatului său pentru o nouă legislatură. Aşadar, pentru ca aceste modele de curaj civic să pornească în căutarea unui partid nou sau a unei tendinţe noi, care par să aibă mai multe şanse electorale, trebuie să fi simţit că vechiul partid s-ar putea situa prost la alegerile viitoare; aceste schimbări de poziţie sunt de altfel precedate de un adevărat potop de înalte raţiuni morale care le justifică. Astfel că întotdeauna când un partid existent şi-a atras

dizgraţia publică atât de vădit încât i se prevesteşte o înfrângere zdrobitoare, începe o mare migraţie: şobolanii parlamentari părăsesc nava partidului.

Însă aceste schimbări nu au absolut nici o legătură cu o părere mai luminată sau cu voinţa de a face mai bine; ele nu sunt decât manifestarea acelui dar al clarviziunii care avertizează la timp o asemenea ploşniţă parlamentară, făcând-o să recadă în patul cald al unui alt partid,

A vorbi în faţa unui asemenea for înseamnă a strica orzul pe gâşte. Este într-adevăr zadarnic, căci rezultatul nu poate fi decât nul.

Şi s-a întâmplat întocmai: deputaţii pangermanişti au răguşit în van ţinând discursuri: acţiunea lor a fost absolut zadarnică.

În ce priveşte presa, ea păstra o tăcere mormântală asupra discursurilor lor, sau le mutila lipsindu-le de orice coerenţă, adesea chiar denaturându-le sensul ori lipsindu-l cu totul de sens; în felul acesta opinia publică nu recepta decât o imagine foarte nefavorabilă a intenţiilor noii mişcări. Spusele unui vorbitor sau ale altuia nu aveau mare importanţă; contau cele citite. Iar acestea nu erau decât extrase din discursurile lor, care, în starea lor fragmentară, nu puteau decât să pară lipsite

de sens: tocmai ceea ce se urmărea. În realitate, singurul for în faţa căruia vorbeau era alcătuit exact din cinci sute de parlamentari, şi cu asta am spus tot.

Dar iată ce a fost şi mai rău:

Mişcarea pangermanistă nu putea conta pe succes decât dacă înţelegea, încă din prima zi, că nu trebuia să se situeze pe poziţia unui partid nou, ci pe cea a unei concepţii filozofice noi. Numai ea îi putea da forţa internă necesară pentru a duce la bun sfârşit această luptă uriaşă. Şi numai cei mai buni şi cei mai curajoşi puteau fi singurii ei conducători.

Dacă lupta pentru o concepţie filozofică nu este dusă de eroi gata de sacrificiu, curînd nu se vor mai găsi luptători care să îndrăznească să înfrunte moartea. Celui care luptă pentru propria-i existenţă nu-i mai rămâne decât foarte puţin pentru comunitate.

Pentru a-şi asigura această condiţie necesară, fiecare trebuie să ştie că nouă mişcare îi poate oferi onoare şi glorie în faţa posterităţii, dar fără să-i ofere ceva în prezent. Cu cât o mişcare dispune de mai multe posturi şi de poziţii uşor accesibile, cu atât o invadează carieriştii. Într-o zi, aceşti lucrători politici de ocazie ajung să fie dominanţi în partid prin numărul lor, iar militantul cinstit de altădată ajunge să nu-şi mai recunoască

vechea mişcare, în timp ce noii veniţi îl resping ca pe un „indezirabil” inoportun. Este adevărat că atunci „misiunea” unei astfel de mişcări s-a încheiat.

Când mişcarea pangermanistă şi-a limitat acţiunea la cadrul parlamentului, ea a obţinut „parlamentari” în loc de conducători şi de militanţi. Ea a coborât la nivelul politic al unui partid politic efemer aidoma celorlalte şi nu a mai avut puterea să-i opună soartei ostile sfidarea ei de martir. În loc să lupte, a învăţat şi ea să „peroreze” şi să „negocieze”. Curînd noul parlamentar a început să se gândească la faptul că e mult mai frumos, fiind mai puţin riscant, să apere noile concepţii cu ajutorul armelor „spirituale” ale elocvenţei parlamentare, decât să se arunce, dacă e cazul, cu riscul vieţii, într-o încăierare al cărei rezultat e îndoielnic şi care, în orice caz, nu putea să-i aducă nimic.

Când s-a instalat în parlament, partizanii ei din ţară au început să spere şi să aştepte minuni care fireşte că nu s-au produs, care nu s-au putut produce. Curînd au început să se neliniştească; deoarece spusele deputaţilor nu corespundeau defel aşteptărilor alegătorilor. Lucru uşor de înţeles, căci presa adversă se ferea să ofere poporului un tablou exact al activităţii deputaţilor pangermanişti. În

răstimp, pe măsură ce noii reprezentanţi ai poporului prindeau gustul formelor temperate ale luptei „revoluţionare” în parlament şi în dietele din provincie, erau tot mai puţin înclinaţi să se întoarcă la sarcina mai plină de riscuri a propagandei în rândul maselor populare.

Marele miting singurul mijloc de a exercita o influenţă reală, fiind personală şi directă, asupra unor mulţimi însemnate şi de a le cuceri, a fost tot mai mult împins în umbră.

De îndată ce a schimbat masa de la berăria unde se întrunea, cu tribuna parlamentului şi a început să-şi reverse discursurile în faţa acestui for, peste capetele aşa-zişilor aleşi ai poporului, mişcarea pangermanistă a încetat să fie o mişcare populară şi a decăzut în scurt timp la nivelul unui club mai mult sau mai puţin serios de discuţii academice.

Impresia proastă provocată de presă n-a mai fost corectată de acţiunea personală a fiecăruia dintre deputaţi în cursul reuniunilor, şi cuvântul „pangermanism” a sfârşit prin a căpăta o reputaţie foarte proastă în mediile populare.

Snobii şi aventurierii de călimară din zilele noastre să facă bine să şi spună că marile revoluţii din lumea aceasta nu s-au făcut niciodată sub semnul penei de gâscă.

Nu, pană a fost menită doar să ofere în fiecare caz cauzele teoretice.

Forţa care a pus în mişcare marile avalanşe istorice în domeniul politic său religios a fost, din vremuri străvechi, numai puterea magică a cuvântului rostit.

Marea masă a unui popor se supune întotdeauna forţei cuvântului şi toate mişcările mari sunt mişcări populare, erupţii vulcanice ale pasiunilor omeneşti şi ale stărilor sufleteşti, răscolite ori de zeiţa crudă a mizeriei ori de flacăra cuvântului aruncată în sânul maselor, niciodată de jeturile de limonadă ale literaţilor estetizanţi şi ale eroilor de salon.

Numai furtuna unei pasiuni arzătoare poate schimba destinul popoarelor; dar pasiunea o poate provoca numai acela care o poartă în el.

Numai ea dăruieşte celor aleşi cuvintele care, asemeni unor lovituri de ciocan, deschid porţile inimii unui popor.

Cel ce nu cunoaşte pasiunea, cel care are gura cusută, nu a fost ales spre a proclama voinţa cerului.

Fiecare mâzgălitor de hârtie să rămână deci în faţa călimării lui ocupându-se de „teorii”, dacă pentru această ştiinţa şi talentul sunt suficiente; el nu este nici pe departe născut, el nu este nici pe departe ales pentru a fi un conducător.

O mişcare care urmăreşte obiective însemnate trebuie aşadar să vegheze cu îngrijorare să nu piardă legătura cu masa.

Ea trebuie să examineze fiecare problemă în primul rând din acest punct de vedere şi să-şi orienteze deciziile în acest sens.

Ea trebuie apoi să evite tot ce i-ar putea micşora sau slăbi posibilităţile de acţiune asupra maselor, nu din raţiuni „demagogice”, ci recunoscând pur şi simplu ca nici o idee mare, oricât de sfânta şi de înaltă ar părea, nu se poate realiza fără puternică forţă a maselor populare.

Numai realitatea dură poate hotărî drumul către ţintă; dorinţa de a evita căile neplăcute înseamnă deseori, în lumea aceasta, renunţarea la scop; vrând-nevrând.

Când mişcarea pangermanistă, optând pentru calea parlamentară, şi-a desfăşurat cea mai mare parte a eforturilor nu în rândurile poporului ci în parlament, şi-a sacrificat viitorul în schimbul unor succese facile de moment.

Alegând lupta cea mai puţin grea, a devenit chiar prin aceasta nedemnă de victoria finală.

Încă din perioada şederii mele la Viena am reflectat serios asupra tuturor acestor chestiuni şi am văzut în necunoaşterea lor una din principalele cauze ale prăbuşirii unei mişcări care, după părerea mea, era nu demult

destinată să ia soarta pangermanismului în mâinile sale.

Primele două greşeli, cauze ale eşecului mişcării pangermaniste, erau înrudite. Lipsa cunoaşterii mobilurilor profunde ale marilor revoluţii a condus la subestimarea importanţei marilor mase populare; de aici a rezultat interesul scăzut faţă de chestiunea socială, insuficienţa sau carenţa încercărilor destinate cuceririi sufletului păturilor inferioare ale naţiunii; în fine, atitudinea faţă de parlament agrava şi ea aceste tendinţe.

Dacă ar fi înţeles forţa uimitoare care, din toate timpurile, aparţine masei în rezistenţa revoluţionară, ar fi acţionat altfel din punct de vedere social, ca şi din punctul de vedere al propagandei. Astfel efortul principal al mişcării ar fi fost orientat nu spre parlament, ci spre fabrică şi spre stradă.

Dar cea de-a treia greşeală îşi are şi ea obârşia, în ultimă analiză, în acea neînţelegere a importanţei maselor, pe care spirite superioare trebuie să le pună în mişcare într-o direcţie determinată, dar care, odată puse în mişcare ca volanul unei maşini, imprimă apoi atacului forţa regulată şi durată.

Luptă aprigă dusă de mişcarea pangermanistă împotriva bisericii catolice nu

are altă cauză decât neînţelegerea stărilor sufleteşti ale poporului.

Motivele atacului violent al noului partid împotriva Romei au fost următoarele:

De îndată ce Casa de Habsburg s-a hotărât definitiv să facă din Austria un stat slav, ea a recurs la toate mijloacele care i se păreau că pot servi acest scop. Instituţiile religioase au fost angajate, fără cel mai mic scrupul, în serviciul noii „raţiuni de stat” de această dinastie fără conştiinţă.

Folosirea parohiilor cehe şi a preoţilor lor n-a fost decât unul din numeroasele mijloace folosite pentru a ajunge la slavizarea Austriei.

În general, preoţii cehi erau numiţi în comune exclusiv germane; ei începeau, încet dar sigur, să pună interesele poporului ceh deasupra intereselor bisericilor şi deveneau celule generatoare de degermanizare.

Reacţia micului cler german în faţa unor asemenea procedee a fost din nenorocire aproape nulă. Acest cler era complet inapt să poarte o luptă asemănătoare de partea germană; mai mult, el nici măcar nu putea organiza apărarea necesară împotriva atacurilor adverse. Germanismul a trebuit astfel să retrogradeze încet, dar continuu, în faţa acestui abuz disimulat al religiei şi în lipsa unei apărări suficiente.

Dacă în privinţa detaliilor lucrurile s-au petrecut astfel, nici cazul problemelor importante nu a fost diferit.

Eforturile anti germane ale Habsburgilor nu au întâmpinat, în special în rândurile clerului superior, opoziţia care se impunea şi însăşi apărarea intereselor germane a fost complet neglijată.

Impresia generală nu se putea schimba clerul catolic ca atare cauza un prejudiciu grav drepturilor germanilor.

Se părea deci că biserica nu numai că sufleteşte nu era alături de poporul german, dar se situa în modul cel mai nedrept de partea adversarilor săi. După Schoenerer, tot răul consta în faptul că vârful bisericii catolice nu se afla în Germania şi aceasta era o cauză suficientă a atitudinii sale ostile intereselor naţiunii noastre.

Problemele zise culturale au fost surghiunite pe ultimul plan, aşa cum se întâmpla în acea vreme aproape mereu în Austria. Atitudinea mişcării pangermaniste faţă de biserica catolică a fost determinată mult mai puţin de atitudinea acesteia faţă de ştiinţă etc..., cât de apărarea nesatisfăcătoare a drepturilor germane şi de sprijinul continuu pe care-l acorda exigenţelor şi pretenţiilor slavilor.

Georg von Schoenerer nu era omul care să facă lucrurile pe jumătate. El a pornit lupta împotriva bisericii cu convingerea că aceasta era singura cale de salvare pentru poporul german. Campania „schismei de Roma” părea mijlocul cel mai puternic de atac deşi cel mai greu pentru a distruge citadela vrăjmaşă. Dacă ar fi reuşit, i-ar fi venit de hac nepotrivitei sciziuni religioase din Germania, iar forţa internă a Reichului şi a naţiunii germane nu putea decât să câştige enorm din această victorie.

Dar nici premiza, nici concluzia acestei lupte nu erau juste. Fără nici o îndoială puterea de rezistenţă a clerului catolic german era mult inferioară, în ceea ce privea germanismul, celei de care dădeau dovadă confraţii noştri negermani în special cehii.

Numai un ignorant putea să nu vadă că ideea unei apărări active a intereselor germane nu-i venea aproape niciodată clerului german.

Dar cine nu era complet orb trebuia de asemenea să fie de acord că o împrejurare, care pe noi germanii ne a făcut întotdeauna să suferim, explica această atitudine. Este vorba de obiectivitatea noastră faţă de naţionalitatea noastră şi faţă de orice altceva.

În timp ce preotul ceh adopta o atitudine subiectivă faţă de poporul său şi una obiectivă numai faţă de biserică, parohul german manifesta un devotament subiectiv faţă de biserică şi rămânea obiectiv faţă de propria sa naţiune. Este un fenomen pe care, spre nefericirea noastră, îl putem observa în mii de alte căzui. Nu este câtuşi de puţin vorba de o moştenire deosebită de la catolicism, ci de un rău care, la noi, macină în scurt timp întreaga instituţie naţională sau chiar scopurile noastre ideale.

Să comparăm de pildă, atitudinea adoptată de funcţionarii noştri faţă de tentativele de regenerare naţională, cu cea adoptată de aceeaşi corporaţie la un alt popor. Ori se crede că, într-o altă ţară, corpul ofiţeresc ar fi neglijat aspiraţiile naţiunii ascunzându-se în spatele formulei „autoritatea statului”, aşa cum se face la noi de cinci ani încoace, foarte firesc, şi considerând aceasta aproape deosebit de meritoriu? Cele două confesiuni nu adoptă astăzi în problema evreiască un punct de vedere care nu corespunde nici intereselor naţiunii, nici adevăratelor exigenţe ale religiei? Să se compare prin urmare atitudinea unui rabin evreu în toate problemele care interesează cât de cât evreii ca rasă cu

atitudinea majorităţii clerului nostru, indiferent de confesiunea luată în consideraţie.

Observăm acest fenomen pretutindeni unde este vorba de apărarea unei idei abstracte.

„Autoritatea statului”, „democraţie”, „pacifism”, „solidaritate internaţională” etc., sunt tot atâtea noţiuni care devin la noi aproape mereu idei rigide, dogme doctrinare şi toate aprecierile asupra necesităţilor vitale ale naţiunii sunt făcute exclusiv conform acestor concepţii.

Acest mod nefast de a lua în considerare toate problemele importante conform unei idei preconcepute ucide orice facultate de a înţelege subiectiv un fenomen care obiectiv este în opoziţie cu doctrina; aceasta duce în final la răsturnarea rolurilor între mijloace şi scop. Va exista o opoziţie faţă de orice tentativă de răzvrătire naţională, dacă ea necesită răsturnarea unui guvern rău şi prejudiciabil: ar fi un atentat la „autoritatea statului”; şi „autoritatea statului” în ochii acestor fanatici ai obiectivităţii nu este un mijloc, ci un scop în sine, suficient să le umple întreaga viaţă vrednică de milă. S-ar protesta, de exemplu, cu indignare, împotriva oricărei tentative de dictatură, chiar dacă autorul ei ar fi Frederic cel Mare şi dacă toţi politicieniimomentului n-ar fi decât nişte

incapabili sau chiar nişte indivizi puţin recomandabili; fiindcă, pentru un asemenea fetişist al principiilor, legile democraţiei par mai sfinte decât salvarea naţiunii. Unul va apăra aşadar cea mai abjectă tiranie care a distrus vreodată un popor, pentru că ea personifică în acel moment „autoritatea statului”; altul va repudia guvernul cel mai salutar, deoarece nu corespunde noţiunii sale despre „democraţie”.

Tot aşa, pacifistul nostru german va păstra tăcere asupra celor mai sângeroase violenţe comise asupra naţiunii, chiar dacă ele provin de la cea mai rea putere militaristă şi chiar dacă rezistenţa este singurul mijloc de a schimba cursul evenimentelor: un asemenea mijloc ar fi în contradicţie cu spiritul Societăţii păcii. Socialistul internaţional german poate fi în mod solidar făcut una cu pământul de tot restul lumii; el nu răspunde decât cu simpatie fraternă şi nu se gândeşte nici să se răzbune şi nici măcar să se apere – el este german!

Lucrul acesta poate fi trist; dar pentru a schimba ceva, mai întâi trebuie să-ţi dai seama că există.

Acelaşi motiv explică sprijinul slab acordat de o parte a clerului german intereselor naţionale.

Nu este nici expresia unei rea voinţe conştiente, nici consecinţa unor „ordine venite de sus”; nu vedem, în această lipsă de hotărâre naţională, decât rezultatele unei educări defectuoase a tineretului în sensul germanismului şi rezultatele dominaţiei complete a unei idei din care s-a făcut cultul unui idol.

Educaţia în sensul democraţiei, al socialismului internaţional, al pacifismului etc., este atât de rigidă şi de exclusivă, cu alte cuvinte, din punctul lor de vedere, atât de subiectivă, încât vederea de ansamblu pe care o au asupra lumii este influenţată de această atitudine a priori, în timp ce atitudinea faţă de germanism încă din tinereţe este exclusiv obiectivă.

În măsura în care este german, pacifistul care se dedică subiectiv, trup şi suflet, ideii sale va cerceta la orice încercare de ameninţare a poporului său – oricât ar fi de nedreaptă şi de primejdioasă – de care parte se situează dreptul obiectiv; el nu se va situa niciodată, din pur instinct de conservare, în rândurile armei sale ca să se bată alături de ea.

Este şi cazul diferitelor confesiuni, după cum o vom demonstra: Protestantismul prin el însuşi apără mai bine interesele

germanismului, în măsura în care acest lucru corespunde originii şi tradiţiilor sale; dar devine neputincios în momentul în care această apărare a intereselor naţionale priveşte un domeniu străin de lumea ideilor sale şi a dezvoltării sale tradiţionale sau are este alungat din această lume dintr-un motiv oarecare.

Protestantismul acţionează aşadar întotdeauna spre binele intereselor germane în aceeaşi măsură când este vorba de moralitatea sau de dezvoltarea intelectuală naţională sau de apărarea spiritului german, a limbii germane şi e asemenea a libertăţii germane; toate acestea se confundă, de fapt, cu însăşi principiile pe care se sprijină; dar el combate de îndată în modul cel mai ostil orice încercare de salvare a naţiunii de opresiunea celui mai mare duşman al său de moarte, deoarece punctul lui de vedere asupra evreilor este mai mult sau mai puţin stabilit dinainte de dogmele sale. Şi tocmai aceasta este problema care trebuie rezolvată mai întâi, altminteri toate încercările ulterioare de regenerare sau de înălţare germane sunt şi rămân cu totul imposibile şi fără sens.

În timpul şederii mele la Viena am avut timpul şi ocazia să analizez şi această problemă fără idei preconcepute şi, în rutină

zilnică, am putut constata că acest punct de vedere era de o mie de ori justificat.

În această vatră a celor mai diverse naţionalităţi, reieşea de îndată în evidenţă că numai pacifismul german se străduia să examineze interesele naţiunii sale dintr-un punct de vedere obiectiv, în timp ce evreul nu făcea niciodată acest lucru în interesul poporului evreu; reieşea de asemenea că numai socialistul german este „internaţional” într-un sens care nu îi permite să revendice drepturile propriului său popor altfel decât prin plângeri sau smiorcăieli în faţa tovarăşilor internaţionali; în schimb, nici cehul nici polonezul nu o fac niciodată; pe scurt, am recunoscut încă de atunci că răul venea nu atât din doctrinele înseşi, ci din educaţia noastră pe de-a întregul defectuoasă din punctul de vedere al propriei noastre naţionalităţi, căreia îi consacram astfel un ataşament mai puţin exclusiv.

Primul argument teoretic al luptei mişcării pangermaniste împotriva catolicismului în sine este astfel combătut cu argumente temeinice.

Creşteţi poporul german încă din tinereţe în aşa fel încât să recunoască exclusiv drepturile propriei sale rase, nu otrăviţi sufletul copiilor cu blestemata noastră „obiectivitate” în probleme legate de apărarea personalităţii

noastre, atunci chiar în cazul unui guvern radical se va vedea, ca în Irlanda, în Polonia sau în Franţa, că în Germania catolicul va fi întotdeauna şi german. Văd dovada cea mai frapantă a celor de mai sus în această epocă în care, pentru prima oară, poporul nostru a trebuit să compară în faţa tribunalului istoriei ca să şi apere existenţa într-o luptă pe viaţă şi pe moarte.

Cât timp nu a lipsit conducerea de sus, poporul şi a îndeplinit întreaga datorie în modul cel mai deplin. Atât pastorul protestant cât şi preotul catolic au contribuit mult la menţinerea puterii noastre de rezistenţă, nu numai pe front, ci mai ales în spatele frontului. În aceşti ani, şi mai ales în vremea primului entuziasm, în cele două tabere n-a existat cu adevărat decât un imperiu german unic şi sfânt, pentru existenţa şi viitorul căruia se ruga fiecare.

Mişcarea pangermanistă ar fi trebuit să-şi pună întrebarea conservarea elementului german în Austria este sau nu compatibilă cu religia catolică? În cazul unui răspuns afirmativ, acest partid politic nu trebuia să se amestece deloc în probleme religioase sau confesionale, dacă răspunsul era negativ era nevoie de o reformă religioasă şi nu de un partid politic.

Cine crede că poate ajunge la o reformă religioasă pe calea ocolită a unei organizaţii politice nu face decât să evidenţieze că nu are mei cea mai mică înţelegere a evoluţiei concepţiilor religioase, sau chiar a dogmelor lor şi a ceea ce determină evoluţia bisericii.

Este cazul să spunem că nu poţi sluji doi stăpâni în acelaşi timp. Eu consider de altfel că întemeierea sau distingerea unei religii este un gest mai însemnat şi de cu totul altă natură decât întemeierea şi distingerea unui stat, nu vorbesc de partid.

Să nu se spună că acele atacuri nu au fost decât o ripostă la atacurile adverse.

Sigur că, în toate timpurile, există indivizi fără conştiinţa cărora nu le e teamă să folosească religia ca pe un instrument al dubiosului lor trafic politic (căci nici n-ar putea fi vorba de altceva cu asemenea viteji), dar tot atât de sigur e şi faptul că religia sau confesiunea nu pot fi făcute răspunzătoare pentru câţiva ticăloşi care abuzează de ele, tot aşa cum ar fi abuzat fără îndoială de orice altă instituţie pentru a-şi satisface instinctele lor grosolane.

Nimic nu i-ar fi convenit mai mult unui asemenea parlamentar şnapan decât să i se dea prilejul, cel puţin în cele din urmă, să şi justifice speculaţia politică. De îndată ce religia

sau confesiunea sunt făcute răspunzătoare de josnicia sa individuală şi acuzate cu ţipete puternice, acest mincinos ia ca martor pe toată lumea, şi reafirmă că atitudinea lui a fost cât se poate de justificată şi că numai lui şi elocvenţei sale trebuie să i se aducă mulţumiri pentru salvarea religiei şi a bisericii. Lumea, care este la fel de proastă pe cât îi e de scurtă memoria, nu-l mai recunoaşte atunci pe adevăratul autor al conflictului în persoana celui care strigă atât de tare, sau nu şi-l mai aminteşte; iar ticălosul, în fond, şi-a atins scopurile.

O asemenea vulpe vicleană ştie foarte bine că toate acestea n-au nimic de a face cu religia; un motiv în plus ca să-şi râdă în barbă; în timp ce adversarul său cinstit, dar inabil, pierde la jocul acesta, cu riscul de a se retrage definitiv, pierzându-şi speranţele în buna-credinţă a omenirii.

Dar şi dintr-un alt punct de vedere ar fi nedrept ca religia ca religie, ori chiar biserica, să fie făcută responsabilă de greşelile fiecăruia. Comparând măreţia organizaţiilor religioase pe care le avem în faţă cu obişnuita imperfecţiune a omului în general, trebuie să recunoaştem că proporţia dintre cei buni şi cei răi este în avantajul mediilor religioase. Fireşte că şi în rândurile clerului se găsesc oameni

care se folosesc de misiunea lor sfânta în interesul ambiţiilor lor politice, oameni care, în luptă politică, uită în mod regretabil că ar trebui să fie depozitarii unui adevăr superior şi nu protagoniştii minciunii şi ai calomniei; dar la un asemenea nevrednic găseşti o mie şi mai mulţi ecleziaşti cinstiţi, deplin credincioşi misiunii lor, care ies la suprafaţă ca nişte insuliţe deasupra mlaştinii epocii noastre mincinoase şi corupte.

Pe cât de puţin condamn şi sunt îndreptăţit să condamn biserica însăşi, atunci când un ins corupt, îmbrăcat în veşminte preoţeşti, comite o crimă desfrânată împotriva moravurilor, tot atât de puţin am dreptul s-o fac când un altul, din ansamblul lor, îşi mânjeşte şi-şi trădează naţionalitatea, mai ales într-o vreme când vezi asemenea lucruri zi de zi. Şi în special în zilele noastre nu trebuie uitat nici că, la un singur Efialte de felul acesta, se vor găsi mii de preoţi a căror inimă sângerează din cauza nenorocirii naţiunii lor şi care doresc la fel de arzător ca şi cei mai buni dintre compatrioţii lor să vină ziua când cerul ne va zâmbi în sfârşit din nou.

Celui care răspunde că aici nu e vorba de mici probleme zilnice, ci de chestiuni de principiu sau de dogme, trebuie neapărat să i se răspundă astfel: Dacă te crezi ales spre a proclama adevărul, fă-o; dar atunci ai curajul s-

o faci nu pe căile ocolite ale unui partid politic ceea ce este un subterfugiu ci înlocuind prezentul cel rău cu viitorul tău mai bun.

Dacă îţi lipseşte curajul sau dacă acel mai bun nu-ţi este ţie însuţi limpede, atunci retrage-te; în nici un caz nu încerca să obţii pe calea lăturalnică a unei organizaţii politice ceea ce nu îndrăzneşti să revendici deschis.

Partidele politice nu au nimic de-a face cu problemele religioase dacă repercusiunile acestora din urmă nu se pun împotriva vieţii naţionale şi nu distrug încetul cu încetul morala rasei; de asemenea, religia nu trebuie amestecată în lupta partidelor politice.

Atunci când demnitarii bisericii se folosesc de instituţii sau chiar de doctrine religioase pentru a pricinui un rău rasei lor, ei nu trebuie niciodată urmaţi pe această cale, nici combătuţi cu aceleaşi arme.

Pentru un conducător politic, ideile şi instituţiile religioase ale poporului său trebuie să rămână întotdeauna inviolabile; altminteri, să înceteze să mai fie un om politic, şi să devină un reformator, dacă are stofă!

O altfel de atitudine mai ales în Germania, trebuie să ducă la o catastrofă.

Studiind mişcarea pangermanistă şi lupta ei împotriva Romei, am ajuns atunci, şi mai cu seamă în cursul anilor următori, la următoarea

concluzie: lipsa de înţelegere a acestei mişcări faţă de chestiunea socială a privat-o de masele populare, singurele potrivite pentru luptă; intrarea în parlament i-a frânt forţa elanului şi i-a inoculat toate slăbiciunile acestei instituţii: lupta împotriva bisericii catolice a făcut-o indezirabilă în numeroase medii şi i-a răpit nenumărate elemente dintre cele mai bune din câte număra naţiunea. Rezultatul practic al Kulturkampf-ului austriac a fost aproape nul.

A reuşit, este adevărat, să smulgă bisericii vreo sută de mii de membri, dar fără ca prin aceasta să-i pricinuiască pagube mari. Ea n-a trebuit să verse lacrimi văzând plecarea acestor „oi” rătăcite: nu a pierdut decât ceea ce, în fapt, nu-i mai aparţinea în întregime de multă vreme. Aceasta a fost singura diferenţă dintre noua reformă şi cele de odinioară: atunci, o mulţime din cei mai buni s-au îndepărtat de biserică din convingere religioasă intimă; acum nu s-au îndepărtat decât cei lipsiţi de entuziasm, şi aceasta din „consideraţiuni” de esenţă politică.

Dar tocmai din punct de vedere politic acest rezultat a fost rizibil şi totodată trist.

Încă o dată, o mişcare politică având posibilitatea de a salva naţiunea germană, mişcare plină de promisiuni de succes a pierit pentru că n-a fost condusă cu brutalul realism

necesar, pentru că s-a rătăcit în domenii în care nu putea decât să se dezagrege.

Un lucru este neîndoielnic:

Mişcarea pangermanistă n-ar fi comis niciodată această eroare dacă n-ar fi înţeles atât de prost psihologia marilor mase. Dacă şefii ei ar fi ştiut că, pentru a reuşi, nu trebuie niciodată, şi aceasta din considerente pur psihologice, să-i indici masei mai mulţi adversari, ceea ce antrenează imediat dispersarea completă a forţelor combative, vârful de atac al mişcării pangermaniste ar fi fost îndreptat împotriva unui singur adversar. Nimic nu e mai periculos pentru un partid politic decât să se lase condus în deciziile, sale de nişte palavragii neurastenizaţi care se apucă de toate şi care nu-şi ating niciodată scopurile.

Chiar dacă o confesiune sau alta dau cu adevărat ocazie criticii, un partid politic nu trebuie să uite niciodată că istoria nu înregistrează nici un exemplu în care un partid pur politic, în împrejurări analoage, a putut ajunge la o reformă religioasă. Istoria nu se învaţă că să-i uiţi lecţiile exact în momentul în care trebuie să le aplici în practică; ori ca să crezi că adevărurile ei seculare pot să nu fie aplicate pentru că situaţia socială este cu totul alta; ea se învaţă pentru a trage învăţăminte

pentru prezent. Cel ce nu e capabil să o facă, nu trebuie nicidecum să-şi închipuie că este un conducător politic; el nu este în realitate decât un măscărici şters, deşi adesea înfumurat, şi toată bunăvoinţa nu-i poate scuza incapacitatea practică.

În general, arta tuturor adevăraţilor conducători de popoare din toate timpurile constă în special în aceea că ei concentrează atenţia poporului asupra unui singur adversar, nu o lasă să se împrăştie. Cu cât această afirmare a voinţei de a lupta a unui popor este mai concentrată, cu atât mai mare este forţa de atracţie magnetică a unei asemenea mişcări, cu atât este mai masivă forţa ei de şoc. Arta de a sugera poporului că duşmanii cei mai diferiţi aparţin aceleiaşi categorii aparţine unui mare conducător. Din contră, convingerea că duşmanii sunt mulţi şi diverşi devine prea uşor, pentru cei săraci cu duhul şi nehotărâţi, un motiv ca să se îndoiască de propria lor cauză.

De îndată ce masă se vede luptând împotriva mai multor inamici, ea îşi pune întrebarea: e cu putinţă ca toţi ceilalţi să greşească într-adevăr şi numai mişcarea noastră să fie îndreptăţită?

Atunci forţele ei paralizează. De aceea trebuie pusă întotdeauna în aceeaşi grămadă o

pluralitate de adversari cât mai variaţi, pentru ca masei propriilor noştri partizani să i se pară că lupta se poartă împotriva unui singur duşman. Aceasta îi întăreşte încrederea în propriul ei drept şi i creşte exaspera rea împotriva celor ce-l atacă.

Mişcarea pangermanistă de odinioară nu a înţeles aceasta, ceea ce i-a compromis succesul.

Ea văzuse just ţelul, avea intenţii curate, dar a ales un drum greşit. O putem compara cu un om care, voind să ajungă în vârful unui munte, nu-l pierde din ochi şi porneşte la drum plin de hotărâre şi de putere, dar fără să acorde nici o atenţie drumului şi care, ţintuind cu privirea ţelul ascensiunii sale, nu vede şi nu examinează câtuşi de puţin posibilităţile urcuşului şi la sfârşit eşuează din această cauză.

Se poate observa contrariul în toate privinţele la marele său concurent, partidul creştin-social.

Drumul pe care a pornit a fost ales judicios, dar ceea ce i-a lipsit a fost o concepere clară a scopului. În aproape toate domeniile în care mişcarea pangermanistă a făcut greşeli, acţiunea partidului creştin-social a fost eficace şi logică.

El cunoştea importanţă maselor şi a dovedit-o încă din prima zi prin caracterul pronunţat al politicii sale sociale. Orientându-se în special spre cucerirea meşteşugarilor mici sau mijlocii, el şi a recrutat partizani pe cât de fideli pe atât de tenace şi gata de sacrificii. A evitat orice luptă împotriva instituţiilor religioase, asigurându-şi astfel sprijinul acestei puternice organizaţii care este biserica în prezent. În consecinţă, n-a avut decât un singur adversar adevărat. El a recunoscut necesitatea unei propagande grandioase şi a atins virtuozitatea în arta de a impresiona masele.

Dacă totuşi nu şi-a putut atinge scopul visurilor sale, salvarea Austriei, aceasta se explică prin calea prost aleasă, ca şi prin lipsa de claritate a obiectivelor sale.

Antisemitismul noii mişcări se baza pe concepţii antireligioase şi nu pe principii rasiste. Acelaşi motiv care a dus la comiterea acestei erori a provocat şi o a doua eroare.

Întemeietorii partidului creştin social gândeau că dacă acest partid voia să salveze Austria, el nu se putea sprijini pe principiul rasei deoarece de aici ar fi rezultat în scurt timp o destrămare generală a statului. În special situaţia din Viena, după părerea şefilor partidului, cerea să fie lăsate de o parte toate

elementele de divergenţă şi să se reliefeze toate motivele de unire.

În vremea aceea Viena cuprindea deja fracţiuni etnice variate, în special cehi, şi doar maxima toleranţă în toate problemele legate de rasă le mai putea împiedica să formeze un partid de a dreptul antigerman. S-au străduit aşadar să-i câştige în special pe micii meşteşugari cehi foarte numeroşi, prin luptă împotriva liberalismului manchesterian, şi au crezut că au găsit lozinca luptei în unirea vechii Austrii trecând peste toate divergenţele naţionale, în lupta contra evreilor pe o bază religioasă.

Este limpede că lupta împotriva evreilor pe o astfel de bază nu putea să le provoace decât griji cu totul neînsemnate. În cel mai rău caz, puţină apă sfinţită îl putea întotdeauna salva pe evreu şi negoţul său.

Cu motive atât de superficiale nu s-a ajuns niciodată la o analiză ştiinţifică serioasă a întregii probleme, ceea ce i a îndepărtat de partidul creştin social pe toţi cei ce nu puteau înţelege acest gen de antisemitism. Forţa de atracţie a acestei idei se reducea la un mediu cu o inteligenţă mărginită, pentru că nu voiau să meargă mai departe de simplul sentiment, către o înţelegere adevărată. Intelectualii au rămas ostili din principiu. Se dovedea din ce în

ce mai mult că în toată afacerea nu era vorba decât de o nouă tentativă de convertire a evreilor sau că ea nu era decât expresia invidiei faţă de concurenţi. Din această cauză, i-a lipsit amprenta unei confirmări filozofice, ea li s-a părut multora şi nu din cei inferiori, imorală şi blamabilă. Convingerea că aici era vorba de o problemă vitală pentru întreaga omenire, că soarta tuturor popoarelor neevreieşti depindea de soluţionarea ei, nu se desprinsese.

Acest fel de a face lucrurile numai pe jumătate a anulat valoarea orientării antisemite a partidului creştin social.

Nu a fost decât un pseudo antisemitism, aproape mai periculos decât opusul lui, adormeai liniştit crezând că-ţi ţii bine adversarul în mină, când în realitate, te ducea el de nas.

Iar evreul s-a obişnuit curând atât de bine cu acest gen de antisemitism, încât cu siguranţă că dispariţia acestuia l-ar fi întristat mai mult decât îl incomoda existenţa sa.

Aici ar fi trebuit impuse sacrificii grele în ideea unui stat bazat pe naţionalităţi dar au fost făcute altele mai grele în apărarea germanismului.

Nu îndrăznea să fie „naţionalista” dacă nu voia să simtă că îi fuge pământul de sub

picioare, nici la Viena. Spera să salveze statul Habsburgilor evitând uşurel această problemă şi tocmai astfel a fost dusă la pieire. Mişcarea a pierdut în felul acesta puternicul izvor de energie, singurul care putea furniza în cele din urmă forţa motrice necesară unui partid politic. Mişcarea creştin-socială a devenit din această cauză un partid ca oricare altul.

Am urmărit odinioară cele două mişcări în chipul cel mai atent, pe una cu înseşi bătăile inimii, pe cealaltă cu admiraţie faţă de omul care mi se părea încă de pe atunci simbolul întregului popor german din Austria.

Când, la moartea primarului, impozanta procesiune funebră s-a pus în mişcare de la primărie spre Ringstrasse, mă aflam printre sutele de mii de persoane care asistau la acea tristă ceremonie. Emoţia mea interioară se contopea cu sentimentul că întreaga operă a acestui om fusese zadarnică, deoarece soarta mâna inexorabil acest stat la pieire. Dacă Dr. Karl Lueger ar fi trăit în Germania, ar fi deţinut un rang printre oamenii de frunte ai partidului nostru; pentru opera sa şi pentru el însuşi faptul că a trăit în acest stat imposibil a fost o nenorocire.

La moartea sa, flăcări mici izbucneau deja din lună în lună cu tot mai multă intensitate deasupra Balcanilor; soarta s-a îndurat de el şi

l-a cruţat de spectacolul despre care sperase că mai putea fi evitat.

M-am străduit să găsesc cauzele neputinţei primei aceste mişcări şi ale insuccesului celeilalte şi am ajuns la convingerea profundă că independent de imposibilitatea de a ajunge la consolidarea statului în bătrâna Austrie, erorile celor două partide au fost următoarele:

Mişcarea pangermanistă avea dreptate în privinţa principiului unei regenerări germane, însă a avut ghinion în alegerea mijloacelor. Ea a fost naţionalistă, dar, vai! nu suficient de socială ca să câştige masele. Antisemitismul ei se baza pe o înţelegere corectă a problemei raselor şi nu pe concepţii religioase. Dar lupta împotriva unei confesiuni determinate era o greşeală de principiu şi de tactică.

Mişcarea creştin-socială nu avea nici o concepţie clară despre scopul regenerării germane, dar a fost inteligentă şi a făcut o alegere fericită a drumului său ca partid Ea a înţeles importanţa chestiunii sociale, dar a greşit în lupta împotriva evreilor şi n-a avut nici cea mai vagă idee legată de forţa ideii naţionaliste.

Dacă partidul creştin-social ar fi îmbinat înţelegerea maselor cu o concepţie mai justă despre importanţă problemei raselor, ca aceea a mişcării pangermaniste, dacă, în sfârşit, ar fi

devenit el însuşi naţionalist sau, dimpotrivă, dacă mişcarea pangermanistă, cu noţiunea sa justă despre problema evreiască şi importanţa problemei naţionale şi-ar fi însuşit înţelepciunea practică a partidului creştin-social şi în special atitudinea acestuia faţă de socialism atunci noi am fi văzut o mişcare care ar fi putut, cred eu, să-şi joace cu succes rolul în destinele germane.

Dacă nu s-a întâmplat astfel, marea parte a greşelii stă în esenţa statului austriac.

Fiindcă nu găseam în nici unul din partide întruchiparea ideilor mele, nu m-am putut hotărî să intru într-una din organizaţiile existente pentru a lupta în rândurile ei. Considerăm de-acum că toate aceste mişcări politice erau ratate şi incapabile să ducă la bun sfârşit o regenerare a poporului german cu adevărat profundă, şi nu doar pur exterioară.

Aversiunea mea intimă faţă de statul habsburgic creştea tot mai mult în vremea aceea.

Pe măsură ce începeam să mă ocup de problemele de politică externă, se înrădăcina în mine convingerea că acest stat fantomatic nu putea decât să-i nenorocească pe germani. În fiecare zi vedeam mai limpede că soarta naţiunii germane se va decide nu în Austria, ci

chiar în Reich. Nu numai din raţiuni de politică generală, ci şi de cultură în ansamblul ei.

Statul austriac arăta şi pe plan cultural şi artistic toate semnele decrepitudinii sau cel puţin ale totalei lipse de importanţă pentru naţiunea germană. Aşa stăteau lucrurile în special în domeniul arhitecturii. Arta nouă nu putea obţine mari succese în materie, pentru că după terminarea Ringstrasse, la Viena nu mai rămâneau de făcut decât treburi mărunte în comparaţie cu proiectele din Germania.

Am început deci să duc o viaţă dublă: raţiunea şi realitatea îmi dictau să-mi continui ucenicia amară, dar rodnică, în Austria; însă fără tragere de inimă.

O nemulţumire deprimantă mă cuprinsese după ce am recunoscut vidul interior al acestui stat şi imposibilitatea de a-l salva; dar în acelaşi timp presimţeam cu certitudine că tot ce va întreprinde va însemna nenorocirea poporului german.

Eram convins că acest stat avea să micşoreze orice german cu adevărat însemnat şi să-i pună piedici, în timp ce, în schimb, avea să favorizeze orice acţiune negermană.

Conglomeratul de rase înfăţişat de capitala monarhiei, tot acel amestec etnic de cehi, de polonezi, de unguri, de ruteni, de sârbi şi de croaţi etc., mi se părea respingător, fără să

uităm bacilul distrugător al omenirii, evreii şi iarăşi evreii.

Acest oraş gigantic mi se părea întruchiparea incestului.

Graiul german din tinereţea mea era dialectul vorbit în Bavaria Inferioară; nu puteam nici să-l uit, nici să-mi însuşesc jargonul vienez. Pe măsură ce trăiam în acest oraş, devenea tot mai vie ura mea împotriva acestui amestec de popoare străine care începea să ştirbească reputaţia acestui vechi centru de cultură germană.

Ideea că zilele acestui stat trebuie prelungite mi se părea de-a dreptul ridicolă.

Austria, în vremea aceea, era asemeni unui mozaic vechi al cărui liant a îmbătrânit şi a devenit fragil; atâta timp cât o astfel de capodoperă nu e atinsă, ea te mai amăgeşte cu o aparenţă de existenţă; dar de îndată ce îi dai o lovitură, ea se sparge în mii de bucăţi. Se mai punea doar problema momentului când se va da lovitura.

Inima mea a bătut întotdeauna pentru imperiul german şi nu pentru monarhia austriacă; ceasul destrămării acestui stat mi se părea întotdeauna începutul eliberării naţiunii germane.

Toate aceste cauze au provocat în mine dorinţa tot mai înfocată de a merge acolo

unde, încă din tinereţe, mă atrăgeau vise tainice şi o iubire tainică,

Speram că mai târziu să mă fac cunoscut ca arhitect şi să i pot aduce naţiunii mele servicii autentice în cadrul – mic sau mare – pe care mi-l rezerva soarta.

În sfârşit, voiam să fac parte dintre cei care au fericirea de a trăi şi de a acţiona în locul de unde trebuie să vină împlinirea celei mai arzătoare dorinţi a inimii mele: unirea patriei mele mult iubite cu marea patrie comună, cu Reichul german.

Cei care nu vor înţelege intensitatea acestei dorinţe sunt încă în număr mare astăzi; dar eu mă adresez celor cărora soarta le-a refuzat până în prezent această bucurie, ca şi celor care au fost lipsiţi de ea cu cruzime; mă adresez tuturor celor care, despărţiţi de patria-mamă, trebuie să lupte tocmai pentru comoara sfântă a limbii natale, care sunt urmăriţi sau brutalizaţi pentru dragostea lor fidelă faţă de patrie şi care aşteaptă cu o fervoare dureroasă ceasul care le va îngădui să se întoarcă la sânul mult iubitei lor mame; mă adresez tuturor acestora, şi o ştiu: ei mă vor înţelege!

Numai cel ce simte cu toate fibrele ce înseamnă să fii german fără să poţi aparţine patriei iubite va putea măsura adânca nostalgie care arde neîntrerupt în inimile

copiilor despărţiţi de ea. Această nostalgie îi chinuie pe toţi cei pe care-i obsedează, îi privează de orice bucurie şi de orice fericire până când porţile patriei se deschid în sfârşit şi sângele comun îşi găseşte pacea şi tihna în imperiul comun.

Viena a fost şi rămâne pentru mine şcoala cea mai aspră, dar şi cea mai rodnică din viaţa mea. Am sosit în acest oraş încă pe jumătate copil, şi când l-am părăsit eram un bărbat taciturn şi serios. Acolo am primit bazele concepţiei mele generale despre viaţă şi, în special, o metodă de analiză politică; mai târziu le-am completat, sub unele aspecte, dar nu le-am abandonat niciodată. Este adevărat că abia acum pot aprecia la justa lor valoare lecţiile acelor ani.

Am descris această perioadă mai detailat deoarece atunci am primit primele lecţii în probleme fundamentale pentru partidul care, după începuturi foarte modeste, în numai cinci ani, începe să devină o mişcare de mase. Nu ştiu care ar fi fost atitudinea mea faţă de evrei faţă de social-democraţie, chiar faţă de întreg marxismul, faţă de chestiunea socială etc., dacă nu s-ar fi strâns în mine un capital de păreri personale încă din anii tinereţii, în parte sub presiunea destinului, în parte datorită studiilor individuale.

Căci, dacă nenorocirile patriei au putut face mii şi mii de oameni să reflecteze asupra cauzelor interne ale prăbuşirii ei, aceasta nu a condus niciodată la acea tărie şi la acea pătrundere adâncă, accesibile numai celor care au devenit stăpâni pe destinele lor după ani de luptă.

CAPITOLUL IV

München

În primăvara anului 1912 am plecat definitiv la München.

Oraşul propriu-zis îmi era la fel de familiar de parcă aş fi locuit între zidurile sale ani de zile. Asta fiindcă studiile mă îndreptaseră de nenumărate ori către această metropolă a artei germane. Dacă nu cunoşti Münchenul, nu numai că n-ai văzut Germania, dar mai ales nu ştii nimic despre arta germană dacă n-ai văzut Münchenul.

Oricum ar fi, această epocă premergătoare războiului a fost cea mai fericită din viaţa mea. Salariul meu era încă absolut derizoriu, dar desigur că nu trăiam ca să pictez; pictam ca să-mi asigur astfel posibilităţilede existenţă sau mai degrabă ca să-mi permit să continui să învăţ. Aveam convingerea absolută că într-o zi voi sfârşi totuşi prin a-mi atinge scopul fixat. Şi aceasta îmi ajungea ca să suport cu uşurinţă şi fără grijă celelalte mici neplăceri ale existenţei.

La acestea se adăuga şi dragostea profundă care m-a cuprins faţă de acest oraş, aproape încă din primul ceas al şederii mele, sentiment

pe care nu îl încerc cu aceeaşi intensitate pentru nici un alt loc. Iată un oraş german! (Cita diferenţă faţă de Viena! Îmi făcea rău numai gândul la acel Babilon de rase.) Adăugaţi la aceasta dialectul, mult mai apropiat de al meu şi care, mai ales în anturajul meu din Bavaria de Jos, îmi amintea adesea de tinereţe. Mii de lucruri îmi erau sau mi-au devenit extrem de dragi şi de preţioase. Dar ceea ce mă atrăgea cel mai mult era acea minunată îmbinare de forţă spontană şi de sentiment artistic delicat, acea perspectivă unică de la Hofbrauhaus la Odeon, de la Oktoberfest la Pinacotecă etc. Dacă astăzi sunt legat de acest oraş mai mult decât de orice alt loc din lume, aceasta se datorează fără îndoială faptului că el este şi rămâne indisolubil legat de evoluţia mea. Dar faptul că am avut şansa de a găsi aici o veritabilă satisfacţie lăuntrică trebuie atribuit numai farmecului pe care minunatul oraş regal al familiei Wittelsbach îl exercită asupra oricărui om dotat nu numai cu o judecată rece, ci şi cu un suflet sensibil.

La München, în afara exercitării profesiei mele, eram atras în special de studierea continuă a evenimentelor politice şi în particular de evenimentele politicii externe. Am ajuns la politica externă pe calea ocolită a

politicii germane de alianţe, pe care o consideram absolut greşită încă pe când mă aflam în Austria. Însă la Viena nu vedeam limpede în ce măsură se înşela Reichul. Atunci eram înclinat să admit – sau poate voiam să văd aici o scuză – că poate la Berlin se ştia deja cât de slab va fi în realitate aliatul, dar că, din raţiuni mai mult sau mai puţin misterioase, această convingere era disimulată de grija continuării politicii de alianţă instaurată cândva de Bismarck şi a cărei rupere bruscă nu părea de dorit, fie pentru a nu atrage sub nici o formă atenţia străinătăţii care stătea la pândă, fie spre a nu nelinişti ţara.

Contactele cu poporul mi au demonstrat curînd, spre marea mea groază, că această părere era greşită. Uimit, am fost nevoit să constat că nicăieri, nici măcar în mediile cultivate, oamenii nu aveau nici cea mai vagă idee despre ceea ce era monarhia Habsburgilor. Chiar în popor exista iluzia că aliatul putea fi privit ca o putere serioasă care, în ceasul primejdiei, ar pune de îndată pe roate o mare forţă militară; monarhia era luată în continuare drept un stat „german” şi credeau că se pot bizui pe aceasta. Credeau că, şi în acest caz, forţa se putea măsura după număr, cam ca în Germania şi uitau complet, mai întâi că Austria încetase de mult să fie un stat

german, apoi că situaţia internă a acestui imperiu era în pragul ruinei cu fiecare ceas care trecea.

Eu cunoşteam mai bine această situaţie decât „diplomaţia” zisă oficială care, ca aproape întotdeauna, îşi urmă orbeşte destinul. Sentimentele poporului nu puteau reflecta, de fapt, ideile cu care era alimentată în sferele sus-puse „opinia publică”. Iar sferele sus-puse ale societăţii aveau poate pentru „aliat” acelaşi cult ca pentru Viţelul de aur. Se gândeau poate să înlocuiască lipsa de sinceritate prin amabilitate. Iar cuvintele erau luate întotdeauna drept bune.

Deja la Viena mă cuprindea minia când cercetam diferenţa care apărea uneori între discursurile oficiale ale oamenilor de stat şi articolele din ziarele vieneze. Totuşi Viena era un oraş german, cel puţin în aparenţă. Dar ce schimbare, atunci când, departe de Viena, sau mai bine zis, departe de Austria germană, ajungeai în provinciile slave ale imperiului! Era suficient să arunci o privire pe ziarele de la Praga ca să ştii cum era considerată acolo toată acea comedie a Triplei Alianţe. Faţă de această „capodoperă de diplomaţie” nu exista decât derâdere şi o ironie crâncenă. În plină pace, chiar atunci când cei doi împăraţi schimbau sărutul prieteniei, nimeni nu

ascundea faptul că alianţă va fi declarată nulă în ziua în care cineva va încerca s-o coboare din domeniul imaginar al idealului Nibelungilor în realitatea practică.

Aşadar cum de s-a putut mira lumea, peste câţiva ani, atunci când, sosind ceasul în care alianţele trebuiau înfăptuite, Italia s-a retrase brusc din Tripla Alianţă, părăsindu-şi cei doi aliaţi şi trecând tocmai de partea duşmanului, faptul că mai înainte s-a putut crede o singură clipă în acel miracol al luptei Italiei alături de Austria părea absolut de neînţeles oricui nu era lovit de orbire diplomatică. Aceasta era totuşi situaţia exactă în Austria.

Numai Habsburgii şi germanii susţineau în această ţară ideea alianţei. Habsburgii din calcul... şi de nevoie, austriecii germani cu toată buna-credinţă... şi dintr-o totală stupiditate politică. Toată buna-credinţă, pentru că ei credeau că prin Tripla Alianţă aduc un mare serviciu imperiului german, îl consolidează şi îi dau ajutor; prin stupiditate politică de asemenea, nu numai pentru că speranţa lor era irealizabilă, ci şi deoarece astfel contribuiau la înlănţuirea Reichului de acest cadavru de stat care avea să-i tragă după el în prăpastie. În special austriecii germani erau şi mai inevitabil sortiţi degermanizării, tocmai din cauza acestei

alianţe. Într-adevăr, pe lângă faptul că Habsburgii, credeau că pot fi încredinţaţi că alianţa cu Reichul îi asigură împotriva unei invazii din partea aceea – şi din nefericire pe bună dreptate – din această cauză pentru ei era mai uşor şi mai puţin periculos să-şi continue politica internă de înăbuşire a germanismului. Aceasta nu numai deoarece cu „obiectivitatea” binecunoscută nu trebuiau să se teamă de proteste din partea conducerii Reichului, ci şi pentru că făcând cu orice prilej paradă de alianţă se putea impune tăcere vocilor indiscrete care se ridicau chiar dintre austriecii germani împotriva unui mod prea infam de slavizare.

Aşadar ce-i mai rămânea de făcut germanului în Austria, atunci când însăşi Germania Reichului recunoştea guvernarea Habsburgilor şi îi arăta încredere? Trebuia să reziste pentru a fi apoi înfierat de infamie în ochii tuturor germanilor ca trădător al propriului său popor? Tocmai el, care de zeci de ani acceptase cele mai uimitoare sacrificii!

Dar cât va preţui această alianţă în ziua când germanismul va fi extirpat din monarhia Habsburgilor? Oare pentru Germania valoarea Triplei Alianţe nu depindea direct de menţinerea preponderenţei germane în Austria? Sau credea că se putea într-adevăr

trăi în alianţă cu un imperiu slav al Habsburgilor?

Poziţia luată de diplomaţia oficială germană, ca şi de întreaga opinie publică, în problema naţionalităţilor din interiorul Austriei nu era deci numai stupidă, ci de-a dreptul nesăbuită; clădeau pe o alianţă viitorul şi securitatea unui popor de 70 de milioane de suflete şi asistau din an în an la distingerea certă, sistematică şi deliberată de către partener a singurei baze posibile pentru această alianţă. Într-o zi va rămâne deci un „tratat” cu diplomaţia vieneză, dar nici un ajutor efectiv ca aliat al imperiului.

Acesta era de altfel cazul Italiei încă de la început.

Dacă în Germania istoria şi psihologia popoarelor ar fi fost numai puţin mai deschis cercetată, nu s-ar fi putut crede nici un moment că Quirinalul şi Palatul Imperial din Viena ar fi putut merge vreodată alături în luptă. Întreaga Italie ar fi fost un vulcan, înainte ca un guvern să poată încerca măcar să împingă un singur soldat italian altfel decât ca adversar pe câmpul de luptă al statului Habsburgilor urât cu atâta fanatism.

Nu o dată am văzut izbucnind la Viena dispreţul pătimaş şi ura intensă care „lega” italianul de statul austriac. Păcatele Casei de Habsburg faţă de libertatea şi independenţa

italienilor de-a lungul secolelor erau prea grele pentru a putea fi uitate, chiar dacă s-ar fi dorit acest lucru. Iar această voinţă îi lipsea cu desăvârşire atât poporului cât şi guvernului italian. Din această cauză, pentru Italia nu existau decât două modi vivendi cu Austria: alianţa sau războiul.

Alegându-l pe primul, putea să se pregătească liniştită pentru cel de-al doilea.

În special de când raporturile Austriei cu Rusia tindeau tot mai mult către o explicaţie pe calea armelor, politica germană de alianţe era pe cât de lipsită de sens pe atât de periculoasă.

Caz clasic de absenţă a oricărei diplomaţii juste şi de o oarecare amploare.

De ce se încheia o alianţă? Numai cu scopul de a asigura astfel viitorul Reichului mai bine decât ar fi făcut-o singur. Acest viitor al Reichului se reducea la menţinerea posibilităţilor de existenţă ale poporului german.

Aşadar problema nu putea fi enunţată decât astfel: ce formă trebuie să ia, într-un viitor palpabil, viaţa naţiunii germane şi cum i se pot apoi asigura acestei dezvoltări bazele necesare şi securitatea cerută, în cadrul relaţiilor generale ale puterilor europene?

Examinând deschis previziunile activităţii externe ale politicii germane, nu puteai să nu te convingi că:

Populaţia Germaniei creşte în fiecare an cu aproape 900.000 de suflete. Dificultatea de a hrăni această armată de noi cetăţeni urmează să crească din an în an şi să se termine într-o zi printr-o catastrofă, dacă nu se vor găsi căile şi mijloacele de a preveni în timp util acest pericol al foametei.

Existau patru mijloace pentru a evita o eventualitate atât de înspăimântătoare:

1. Se putea, urmând exemplul francez, reduce artificial creşterea naşterilor, prevenind astfel suprapopularea.

Fireşte că natura are ea însăşi grijă, în vremurile de sărăcie şi de condiţii climatice proaste, sau în regiunile cu pământ sărac, să limiteze creşterea populaţiei în anumite ţări sau la anumite rase. De altfel, cu o metodă atât de înţeleaptă şi de decisivă, ea nu se opune capacităţii de procreare propriu-zise, ci supravieţuirii individului procreat, supunându-l pe acesta la încercări şi privaţiuni atât de grele încât orice individ mai puţin puternic, mai puţin sănătos este forţat să se întoarcă în neant. Cei cărora ea le îngăduie totuşi să învingă rigorile existenţei rezistă la orice, duri şi întru totul apţi să zămislească la rândul lor, pentru ca aceeaşi

selecţie fundamentală să poată reîncepe. Natura, procedând atât de brutal faţă de individ şi rechemându-l imediat la ea dacă el nu este capabil să înfrunte vijelia vieţii, menţine puternice rasele şi speciile şi ajunge la cele mai însemnate realizări.

Astfel scăderea numărului întăreşte individul, deci, la urma urmelor, specia.

Lucrurile se petrec altfel atunci când omul se pune să-şi limiteze progenitura. El nu e croit din acelaşi material ca natura, el este „uman”; el se pricepe s-o facă mai bine decât această regină nemiloasă a înţelepciunii absolute! El nu pune piedici dezvoltării individului procreat, ci însăşi reproducerii. Lui, care întotdeauna se vede numai pe sine şi niciodată rasa, acest lucru i se pare mai uman şi mai drept decât metoda contrară. Din nefericire, şi urmările sunt contrare:

În timp ce natura, lăsându-i pe oameni liberi să procreeze, le supune urmaşii la o încercare foarte dură – şi dintre indivizii supranumerici îi alege pe cei mai buni ca fiind demni să trăiască, îi păstrează numai pe ei şi îi însărcinează cu conservarea speciei – omul limitează procrearea, în schimb se încăpăţânează să conserve cu orice preţ orice fiinţă, odată născută. Această rectificare a voinţei divine i se pare pe cât de înţeleaptă pe

atât de umană şi, învingând natura la încă un punct, se bucură că i-a dovedit incapacitatea. Draga de maimuţică a lui Dumnezeu Tatăl va observa numai împotriva voinţei sale faptul că numărul este într-adevăr limitat, dar că în acelaşi timp a scăzut valoarea individului.

Căci de îndată ce capacitatea procreatoare propriu-zisă este limitată şi numărul naşterilor a scăzut în locul luptei fireşti pentru viaţă, care nu-i lasă să supravieţuiască decât pe cei puternici şi pe cei mai sănătoşi, este instaurată, se înţelege de la sine, acea manie de a „salva” cu orice preţ pe cei mai firavi, pe cei mai bolnăvicioşi; nucleu al unei descendenţe care va fi din ce în ce mai vrednică de milă, câtă vreme voinţa naturii va fi astfel crunt batjocorită.

Rezultatul este că într-o zi unui asemenea popor existenţa pe pământ îi va fi luată cu forţa; căci omul nu poate sfida decât un anumit timp legea eternă a perpetuării speciei şi, mai devreme sau mai târziu, vine revanşa. O rasă mai puternică va alunga rasele slabe, căci iureşul final către viaţă va distruge obstacolele ridicole ale unei pretinse omenii individualiste, pentru a lăsa loc omeniei conforme cu natura, care îi nimiceşte pe cei slabi ca să le dea locul celor puternici.

Oricine vrea deci să asigure existenţa poporului german, limitând voluntar creşterea populaţiei sale, îl lipseşte tocmai prin aceasta de orice viitor.

2. O a doua cale ar fi cea pe care şi astăzi o mai auzim propusă şi lăudată de nenumărate ori: „colonizarea internă”. Acesta este un proiect proslăvit îndeosebi de oamenii care îl înţeleg cel mai puţin şi care este susceptibil să provoace cele mai mari pagube imaginabile.

Produsul unui sol poate fi fără îndoială crescut până la o limită determinată, însă numai până la o limită determinată şi nu la infinit. Un anumit timp se va putea deci compensa creşterea populaţiei poporului german prin creşterea produselor solului nostru fără pericolul foamei. Trebuie ţinut totuşi cont de faptul că nevoile cresc în general mai repede decât numărul de locuitori. Nevoile de hrană şi îmbrăcăminte ale oamenilor cresc an de an şi deja n-ar mai putea fi comparate cu ale predecesorilor noştri de acum o sută de ani. Este deci o nebunie să crezi că orice creştere a producţiei îndreptăţeşte ipoteza unei creşteri a populaţiei: nu. Aceasta nu este adevărată decât în măsura în care surplusul roadelor pământului nu este folosit spre satisfacerea nevoilor suplimentare ale omului. Dar chiar presupunând restrângerea maximă

de o parte şi cel mai mare zel de cealaltă, şi în acest caz se va ajunge totuşi la o limită, în funcţie de teritoriu.

Cu toată munca posibilă, la un moment dat nu va mai putea fi făcut să producă mai mult şi atunci va veni, mai devreme sau mai târziu, rezultatul fatal. Foamea va apare mai întâi în răstimpuri, după recolte proaste etc. Cu o populaţie crescândă, ea va fi tot mai frecventă, apoi nu va mai înceta decât în anii excepţional de bogaţi care vor umple hambarele; va veni în sfârşit vremea când mizeria nu va mai putea fi uşurată şi când foamea va fi tovarăşul veşnic al acestui popor. Atunci va trebui ca natura să intervină şi să opteze pentru cei ce vor fi aleşi ca să trăiască; sau omul se va ajuta singur, limitându-şi artificial reproducerea şi expunându-se la toate urmările supărătoare arătate deja pentru rasă şi specie.

Se va putea obiecta că această eventualitate va ameninţa într-o zi, într-un fel sau altul, întreaga omenire şi că nici un popor nu se va putea aşadar sustrage acestui destin.

La prima vedere este exact. Ne putem totuşi gândi la următoarele:

E sigur că va veni o zi când omenirea, nemaiputând face faţă nevoilor populaţiei sale crescânde prin mărirea randamentului solului, va trebui să limiteze creşterea numărului de

oameni. Ea va lăsa natura să se pronunţe, sau va încerca să stabilească ea însăşi un echilibru: să sperăm că prin mijloace mai potrivite decât mijloacele actuale; dar atunci vor fi atinse toate popoarele, pe când acum singurele atinse sunt rasele care nu mai au destulă putere ca să-şi asigure pământul de care au nevoie pe lumea aceasta. Căci aşa cum se prezintă totuşi lucrurile, în epoca noastră, mai există încă întinderi imense de pământuri nefolosite, pământuri care nu aşteaptă decât să fie cultivate. Şi este sigur de asemenea că acest pământ n-a fost păstrat de natură ca teritoriu rezervat pentru viitor unei naţiuni sau unei rase determinate. E sigur, dimpotrivă, că el este destinat unui popor care va avea puterea să-l ia şi energia necesară ca să-l exploateze.

Natura nu cunoaşte graniţe politice. Ea aşează fiinţele vii unele lângă altele pe globul pământesc şi contemplă jocul liber al forţelor. Cel mai tare din punctul de vedere al curajului şi activităţii, copilul preferat al naturii, va dobândi nobilul drept de a trăi.

Dacă un popor se cantonează în „colonizare internă” în timp ce alte rase se implantează în porţiuni tot mai întinse ale globului, el va fi forţat să recurgă la limitarea voluntară, pe când celelalte popoare vor continua mereu să

crească numeric. Acest caz se prezintă cu atât mai devreme cu cât spaţiul aflat la dispoziţia acestui popor se întâmpla să fie mai restrâns. Cum, din nefericire, cele mai bune naţiuni – mai precis singurele rase civilizatoare, bază a întregului progres uman – renunţă prea adesea în orbirea lor pacifistă la dobândirea de noi teritorii şi se mulţumesc cu „colonizarea internă”, în timp ce naţiuni de o valoare mai scăzută ştiu să-şi asigure posesiunea unor teritorii de populare, aceasta conduce la următorul rezultat final:

Rasele cu civilizaţia cea mai înaltă, dar mai puţin lipsite de scrupule, trebuie să-şi reducă, din cauza teritoriului limitat, înmulţirea, într-un moment în care nişte popoare cu o civilizaţie mai puţin înaltă, dar mai brutale prin natura lor, sunt, graţie unor teritorii întinse de populare, în măsură să se dezvolte fără grija limitării. Altfel spus, se va întâmpla că într-o zi lumea se va afla în mâinile unei colectivităţi cu o cultură mai puţin înaltă, dar mai energice.

Pe viitor nu se vor prezenta aşadar decât două posibilităţi: ori lumea va fi guvernată după concepţiile democraţiei noastre modeme, şi atunci balanţa va înclina în favoarea raselor mai puternice numeric; ori lumea va fi guvernată de legile naturale: atunci vor

învinge popoarele cu o voinţă brutală, şi nu cele care vor fi practicat limitarea voluntară.

Nimeni nu poate pune la îndoială faptul că într-o zi existenţa omenirii va da naştere unor lupte groaznice. La urma urmelor, instinctul de conservare va învinge singur, instinct sub influenţa căruia dispare încet, precum zăpada sub soarele de martie, această pretinsă omenie care nu este decât expresia unui amestec de stupiditate, de laşitate şi de pedantism vanitos. Omenirea a crescut în luptă veşnică, pacea veşnică ar duce-o în mormânt.

Pentru noi, germanii, cuvintele „colonizare internă” sunt nefaste, întărind în noi idee a că am găsit un mijloc de a ne câştiga existenţa prin muncă într-o dulce toropeală. Odată ce această teorie va prinde rădăcini la noi, acesta va fi sfârşitul oricărui efort de a ne asigura locul care ni se cuvine în lume. Dacă germanul mediu ar căpăta convingerea că prin acest mijloc îşi poate asigura existenţa şi viitorul, s-ar sfârşi orice încercare de apărare activă şi însăşi prin aceasta singură rodnică, s-ar sfârşi cu necesităţile vitale germane. Orice politică externă cu adevărat utilă ar fi înmormântată şi, odată cu ea, în special, viitorul poporului german.

De aceea nu întâmplător întotdeauna evreul este acela care încearcă îndeosebi să-i

implanteze poporului nostru această mentalitate funestă; şi se pricepe de minune s-o facă. El e prea expert în oameni ca să ignore faptul că ei sunt victimele recunoscătoare ale tuturor celor ce se hrănesc cu himere care îi fac să creadă că s-a găsit mijlocul de a-i da naturii un bobârnac astfel ca aspra şi nemiloasă luptă pentru viaţă să devină de prisos şi să facă, dimpotrivă, din ei, fie prin muncă, fie prin simpla trândăveală, fie prin orice alt mijloc, stăpânii planetei.

Nu se poate insista îndeajuns asupra faptului că o colonizare internă germană nu trebuie să servească îndeosebi decât la evitarea anomaliilor sociale – şi înainte de toate să sustragă solul speculaţiei – dar că ea nu va face niciodată fa ţă asigurării viitorului naţiunii fără dobândirea de noi teritorii.

Dacă procedăm altfel, în scurt timp vom fi fără pământ şi la capătul puterilor.

În fine, trebuie să mai stabilim clar aceasta:

Limitarea care rezultă din colonizarea internă pe un mic teritoriu determinat, ca şi restrângerea capacităţii de a procrea conduc la cea mai defavorabilă situaţie militară şi politică pentru o naţiune.

Importanţa teritorială a unei ţări este, ea singură, un factor esenţial de securitate externă. Cu cât teritoriul de care dispune un

popor este mai mare, cu atât e mai mare şi protecţia lui naturală; se obţin întotdeauna decizii militare mai rapide şi de asemenea mai uşoare, mai eficace şi mai complete împotriva popoarelor care ocupă un teritoriu restrâns; împotriva statelor cu un domeniu teritorial mai întins s-ar întâmpla exact contrariul. În plus, întinderea acestuia constituie o protecţie sigură împotriva atacurilor neîmpinse până la capăt, succesul neputând fi obţinut decât după lupte îndelungate şi grele, riscul unui ajutor subit trebuind să pară prea mare în lipsa unor raţiuni cu totul excepţionale.

Importanţa teritorială propriu-zisă a unui stat este astfel un factor de menţinere a libertăţii şi independenţei unui popor, pe când micimea teritorială provoacă invazia.

În consecinţă, aceste două prime mijloace de a stabili un echilibru în cadrul „naţional” al Reichului între cifra crescândă a populaţiei şi teritoriul care nu se putea întinde au fost înlăturate. Motivele acestei atitudini erau cu totul altele decât cele menţionate de noi mai sus: în ce priveşte limitarea naşterilor, se abţine în primul rând din anumite raţiuni morale; cât priveşte colonizarea internă, ea a fost respinsă energic, deoarece presimte în ea un atac împotriva marii proprietăţi, apoi şi îndeosebi pentru că vede în ea preludiul unui

asalt general împotriva proprietăţii private. Dată fiind îndeosebi forma sub care era preconizată această „doctrină a salvării”, o asemenea ipoteză putea sta în picioare.

În ansamblu, în ceea ce priveşte marele public, această rezistenţă nu era foarte oportună şi, în orice caz, nu atingea miezul problemei.

Astfel nu mai rămâneau decât două căi pentru a asigura pâine şi muncă pentru populaţia mereu crescândă.

3. Fie că se puteau dobândi noi teritorii, pentru a împinge într-acolo în fiecare an milioanele de locuitori în număr excedentar şi a obţine astfel că naţiunea să-şi asigure propria subzistenţă.

4. Fie să se treacă mai departe, pentru a aduce industriei noastre şi comerţului nostru clientelă din străinătate, asigurându-ne existenţa datorită acestor profituri.

Altfel spus: fie o politică teritorială, fie o politică colonială şi comercială.

Aceste două căi au fost considerate din diferite puncte de vedere, examinate, preconizate, combătute, până când a fost aleasă definitiv ultima.

Calea cea mai sănătoasă din cele două ar fi fost cu siguranţă prima.

Dobândirea de noi teritorii de colonizat prin excedentul populaţiei noastre are avantaje infinit mai numeroase, în special dacă se ia în considerare nu prezentul, ci viitorul.

Mai întâi că nu se poate evalua posibilitatea conservării unei clase sănătoase de ţărani ca bază a întregii naţiuni. Multe din relele noastre de astăzi nu sunt decât consecinţa raportului alterat dintre populaţia urbană şi rurală. O sorginte solidă de ţărani mici şi mijlocii a fost din toate timpurile cea mai bună protecţie faţă de strâmtorările noastre sociale de astăzi. Aceasta este şi singura soluţie care îi asigură unei naţiuni pâinea cea de toate zilele în cadrul unei economii închise. Industria şi comerţul retrogradează atunci din poziţia lor preeminentă şi nesănătoasă şi se articulează în cadrul general al unei economii naţionale în care nevoile s-ar echilibra. Nu mai sunt tocmai baza, ci auxiliarele subzistenţei naţiunii. Când rolul lor se mărgineşte la păstrarea unui raport just între propriile noastre nevoi şi propria noastră producţie în toate domeniile, ele fac ca subzistenţa poporului să fie într-un anumit grad independentă de străinătate; astfel ele contribuie la asigurarea libertăţii statului şi a independenţei naţiunii, mai ales în clipele de încercare.

Cu toate acestea, astăzi o astfel de politică teritorială nu se mai poate face undeva în Camerun, ci aproape exclusiv în Europa. Trebuie să adoptăm cu calm şi sânge rece acel punct de vedere după care nu poate fi conform voinţei divine ca un un popor să posede de cincizeci de ori mai multe teritorii decât altul. Nu este permis, în acest caz, să te laşi înlăturat, prin frontiere politice, de la limitele dreptului veşnic. Dacă pe acest pământ există într-adevăr destul loc pentru viaţa tuturor, să ni se dea aşadar solul de care avem nevoie pentru a trăi.

Cu siguranţă, acest lucru nu se va face cu plăcere. Dar atunci intervine dreptul fiecăruia de a lupta pentru existenţa sa; şi ceea ce-i este refuzat blândeţii, se cuvine să fie cucerit cu pumnul. Dacă strămoşii noştri ar fi lăsat odinioară ca hotărârile lor să depindă de absurdă mentalitate pacifistă actuală, noi n-am avea în total nici o treime din teritoriul nostru naţional actual, iar poporul german n-ar mai trebui să-şi facă griji pentru viitorul său în Europa! Nu, noi datorăm atitudinii lor hotărâte în lupta pentru existenţă cele două marşuri către răsărit ale Reichului şi, în plus, acea forţă interioară care constituie importanţa teritorială a statului nostru şi a poporului nostru, de altfel

singura care ne-a permis să supravieţuim până astăzi.

Mai există un motiv pentru care această soluţie ar fi fost cea mai bună:

Multe state europene seamănă astăzi cu o piramidă sprijinită în vârf. Suprafaţa lor europeană este ridicol de mică faţă de întinderea exagerată a coloniilor lor, de amploarea comerţului lor exterior etc. Se poate spune: vârful în Europa, baza în lumea întreagă, spre deosebire de Statele Unite, care îşi au baza pe propriul lor continent şi nu ating restul lumii decât cu vârful. Tot aici stă şi extraordinara forţa internă a acestui stat şi slăbiciunea majorităţii puterilor coloniale europene.

Anglia nu este o dovadă împotriva celor expuse, căci în privinţă imperiului britanic se uită prea uşor existenţa lumii anglo-saxone. Poziţia Angliei, prin însăşi comunitatea ei de cultură şi de limbă cu Statele Unite, este absolut incomparabilă cu cea a unei puteri europene oarecare.

Ca urmare, pentru Germania singura posibilitate de a duce la îndeplinire o politică teritorială sănătoasă rezidă în dobândirea de pământuri noi chiar în Europa. Coloniile nu pot servi acest scop cât timp nu par favorabile populării masive de către europeni. Dar în

secolul al XIX-lea nu se mai puteau obţine astfel de teritorii coloniale pe cale paşnică. Nu se putea nici măcar duce o asemenea politică colonială fără un război greu care ar fi fost mai oportun de purtat pentru a câştiga un teritoriu din continentul european, decât domenii din afara Europei.

O asemenea hotărâre odată luată pretinde apoi o consacrare exclusivă. Nu cu jumătăţi de măsură şi cu ezitări se realizează o sarcină care reclamă întreaga voinţă şi întreaga energie a fiecăruia. Atunci întreaga politică a Reichului trebuia de asemenea subordonată acestui scop exclusiv; nu trebuia să se permită nici un gest provenit din alte consideraţii decât cunoaşterea acestei misiuni şi a mijloacelor de a o îndeplini.

Trebuia să cedăm în faţa evidenţei: numai lupta ar permite atingerea acestui scop, iar cursa înarmărilor trebuia privită rece şi calm.

Întregul ansamblu al alianţelor trebuia examinat numai din acest punct de vedere şi trebuia evaluat la valoarea lui reală. Dacă doream teritorii în Europa, aceasta nu era posibil la urma urmelor decât pe seama Rusiei. Atunci ar fi trebuit ca noul Reich să urmeze din nou calea vechilor cavaleri ai ordinului teutonilor, pentru ca sabia germană să-i

asigure plugului german glia şi să-i dea astfel naţiunii pâinea cea de toate zilele.

Pentru o asemenea politică, singurul aliat posibil în Europa era Anglia.

Numai cu Anglia puteam, odată ce ne-am asigurat spatele, să întreprindem nouă cruciadă a Germanilor. Dreptul nostru n-ar fi fost mai mic decât acela al străbunilor noştri. Nici unul din pacifiştii noştri nu refuză să mănânce pâine de la Răsărit şi totuşi spada este cea care a deschis drumul plugului.

Pentru a câştiga bunăvoinţa Angliei, nici un sacrificiu nu trebuia să fie prea mare. Trebuia să renunţăm la colonii şi la puterea militară şi să cruţăm industria britanică de orice concurenţă germană.

Numai o poziţie netă şi fără reticenţe putea conduce la acest rezultat: renunţarea la comerţul mondial şi la colonii; renunţarea la o flotă de război germană; concentrarea întregii puteri a statului asupra armatei de uscat.

Rezultatul ar fi fost desigur o limitare momentană, dar un viitor măreţ şi falnic.

A existat o vreme când Anglia s-ar fi lăsat angajată în negocieri în acest sens. Deoarece ea ar fi înţeles foarte bine că pentru Germania căutarea unui debuşeu oarecare era o necesitate, din cauza creşterii populaţiei sale şi

că ea îl va găsi cu concursul Angliei, în Europa, sau, fără ea, în lume.

Această tendinţă trebuia favorizată în gradul cel mai înalt când, la începutul secolului, Londra însăşi a încercat să se apropie de Germania. Pentru întâia oară a apărut atunci starea de spirit ale cărei manifestări într-adevăr înspăimântătoare le-am putut observa în cursul ultimilor ani, Gândul că trebuia să scoatem castanele din foc pentru Anglia ne impresiona neplăcut; ca şi cum o alianţă s-ar putea vreodată întemeia pe o altă bază decât pe o afacere bună pentru ambele părţi. Şi puteam încheia foarte uşor o alianţă cu Anglia. Diplomaţia engleză era mult prea dibace ca să nu ştie că orice avantaj cere o compensaţie.

Să ne închipuim şi că o politică externă germană avizată şi-ar fi asumat rolul Japoniei în 1904, şi abia dacă putem evalua consecinţele care ar fi decurs de aici pentru Germania.

Războiul mondial nu ar fi avut loc. Sângele vărsat în 1904 ar fi cruţat sângele vărsat înzecit între 1914 şi 1918.

Şi ce poziţie ar avea astăzi Germania în lume!

În orice caz, alianţa cu Austria era încă de pe atunci o inepţie.

Acest stat-mumie se ataşa de Germania nu pentru a purta un război, ci pentru a menţine o pace veşnică, care ar fi apoi folosită într-un mod foarte chibzuit pentru a nimici încet dar sigur germanismul în monarhie.

Această alianţă era un lucru imposibil, pentru că nu era permis să se aştepte o apărare activă a intereselor naţionale germane din partea unui stat care n-avea nici măcar destulă putere şi suficient spirit de decizie ca să oprească degermanizarea în interiorul graniţelor sale. Dacă Germania nu avea suficient sentiment naţional şi caracter ca să-i smulgă imposibiluluistat habsburgic rânduiala destinului a zece milioane de oameni de rasă germană, într-adevăr nu se mai putea aştepta ca acesta din urmă să sprijine nişte planuri amplu concepute şi temerare. Din atitudinea fostului Reich în problema austriacă se putea deduce cea pe care o va avea în lupta decisivă pentru întreaga naţiune. În orice caz, n-ar fi trebuit să îngăduie că an de an germanismul să fie tot mai oprimat, căci valoarea de aliat a Austriei nu putea fi asigurată cu adevărat decât prin menţinerea elementului german. Dar s-a îndepărtat şi de această cale.

De nimic nu îi era mai frică decât de luptă şi avea să fie constrâns la aceasta în momentul cel mai nefavorabil.

Voia să se sustragă destinului şi a fost în zadar. Visa la menţinerea păcii în lume şi s-a trezit în faţa războiului mondial.

Iar acest vis de pace era principalul motiv pentru care nu a luat în consideraţie această a treia cale de a vedea viitorul german. Ştia că nu existau teritorii de câştigat decât la Est, vedea ce luptă ar necesita şi totuşi voia cu orice preţ pacea; fiindcă, încă din perioada aceea şi de multă vreme deviza politicii externe germane nu mai era menţinerea naţiunii germane prin toate mijloacele, ci mai curînd menţinerea păcii universale prin toate mijloacele. Rezultatul se cunoaşte!

Voi reveni în mod cu totul deosebit asupra acestui punct.

Rămânea deci o a patra eventualitate: industrie şi comerţ mondial, putere maritimă şi colonii.

O asemenea dezvoltare trebuia desigur atinsă mai uşor şi mai repede. Deoarece colonizarea unui teritoriu este un proces îndelungat, care uneori durează secole; tocmai în aceasta trebuie văzută forţa ei considerabilă: nu este vorba de o vâlvătaie subită, ci de o extindere în acelaşi timp treptată, profundă şi durabilă, spre deosebire de un avânt industrial, mai degrabă băşică de săpun pe care câţiva ani o pot „sufla”, decât

putere fără fisuri. Este mai uşor să construieşti o flotă decât să construieşti ferme prin lupte îndârjite şi să aşezi acolo fermieri. Însă flota este de asemenea mai uşor de nimicit.

Când Germania s-a angajat totuşi pe această cale, ar fi trebuit cel puţin să-şi dea seama că această politică la rândul ei conduce într-o zi la război.

Numai nişte copii puteau crede că amabilitatea, bunăvoinţa şi afirmarea convingerilor lor pacifiste vor fi de ajuns ca să poată merge să caute banane numind această operaţiune „cucerire paşnică a popoarelor”, cum ziceau guralivii, cu emfază şi vorbire mieroasă, fără a trebui aşadar să se recurgă la arme.

Nu: dacă ne-am fi angajat pe această cale, Anglia ar fi devenit inevitabil duşmana noastră într-o bună zi şi ar fi fost mai mult decât stupid să ne indignăm – dar ingenuitatea noastră era atât de mare – în ziua în care ea şi-ar fi permis să se opună activităţii noastre paşnice cu brutalitatea unui egoism violent.

Este adevărat că noi, vai! n-am fi făcut-o niciodată. Dacă nu puteam duce o politică de cuceriri teritoriale în Europa altfel decât unindu-ne cu Anglia împotriva Rusiei, nici o politică colonială şi comercială mondială nu era posibilă decât împotriva Angliei şi alături de

Rusia. Dar, în acest caz, această politică trebuia adoptată cu toate consecinţele ei şi îndeosebi părăsind cât mai repede Austria. Indiferent de modul în care era examinată, această alianţă cu Austria către anul 1900 era deja o adevărată nebunie.

Dar nu ne gândeam câtuşi de puţin să ne aliem cu Reichul împotriva Angliei, după cum nu ne gândeam să ne aliem cu Anglia împotriva Rusiei, căci în ambele cazuri ar fi urmat un război, iar noi ne angajaserăm în această politică comercială şi industrială spre a-l împiedica. Credeam că prin cucerirea „economică şi paşnică” a lumii suntem în posesia unei metode de acţiune care trebuia, odată pentru totdeauna, să sugrume orice politică de forţă. De lucrul acesta nu eram, poate, întotdeauna foarte siguri, mai ales când, în răstimpuri, din Anglia veneau ameninţări cu totul de neînţeles. De aceea am hotărât construirea unei flote, dar nicidecum cu intenţia de a ataca sau a distruge Anglia, dimpotrivă, pentru a apăra acea „pace mondială” şi a continua cucerirea „paşnică” a lumii. De aceea a fost creată acea flotă modestă sub toate aspectele, nu numai în ceea ce privea numărul şi tonajul vaselor, ci şi armamentul, pentru a lăsa din nou să iasă la iveală, în cele din urmă, intenţia „paşnică”.

Trăncănelile despre o cucerire „economică şi paşnică” a lumii au fost cel mai desăvârşit nonsens care a fost vreodată ridicat la rangul de principiu călăuzitor al politicii unui stat. Acest nonsens apare mai flagrant dacă se ia în considerare faptul că nu ezităm să desemnăm Anglia ca fiind exemplul cel mai edificator al posibilităţii unei asemenea cuceriri. Ceea ce doctrina noastră şi concepţia noastră profesorală despre istorie au stricat sub acest aspect, abia dacă e reparabil şi o dovadă evidentă a acestui fapt este că mulţi oameni „învaţă” istoria fără să priceapă ceva din ea. Ar fi trebuit să se recunoască faptul că Anglia este exemplul frapant al teoriei opuse, căci nici un popor nu şi-a pregătit mai bine şi mai brutal cuceririle economice cu sabia şi nu le-a apărat apoi cu mai multă dârzenie. Oare trăsătura caracteristică a artei politicii engleze nu era tocmai faptul că ştia să scoată din puterea ei politică cuceriri economice şi, invers, să transforme orice succes în putere politică? Mai mult, ce greşeală să credem că Anglia însăşi era prea laşă ca să-şi verse propriul sânge în favoarea expansiunii sale economice! Faptul că Anglia nu posedă o armată „naţională” nu dovedea nicidecum aceasta; ceea ce contează în acest caz nu este structura militară momentană a armatei, ci voinţa şi hotărârea

de a intra în luptă cu armata pe care o ai. Anglia a avut întotdeauna armamentul de care avea nevoie. Ea a avut întotdeauna, pentru a se lupta, armele necesare pentru a învinge. Ea a trimis în luptă mercenari atâta timp cât mercenarii au fost suficienţi; dar a ştiut întotdeauna să scoată din izvoarele cele mai adânci sângele cel mai preţios al naţiunii, când numai un asemenea sacrificiu putea aduce victoria; în orice caz, voinţa de a lupta, tenacitatea şi conducerea brutală a operaţiunilor au rămas aceleaşi.

Însă în Germania se crease puţin câte puţin, datorită şcolii, presei şi ziarelor satirice, o asemenea idee despre englez şi dacă se poate şi mai mult despre imperiul său, încât ea trebuia să ducă la una din decepţiile noastre cele mai dăunătoare; puţin câte puţin această idee falsă s-a răspândit pretutindeni ca o epidemie, iar consecinţa a fost o subestimare pe care am ispăşit-o cumplit. Această iluzie a fost atât de profundă încât eram convinşi că englezul nu era decât un om de afaceri pe cât de şiret pe atât de incredibil de lipsit de vlagă ca persoană. Distinşii noştri profesori de didactică nu-şi imaginau nicidecum că un imperiu mondial atât de întins ca al Angliei nu a putut fi cucerit prin şiretlicuri şi subterfugii. Oamenii, puţini la număr, care îi puneau în

gardă împotriva acestei erori, nu erau ascultaţi sau erau reduşi la tăcere. Îmi amintesc şi acum limpede ce mină uimită au făcut camarazii mei când ne-am văzut cu tommies în faţă în Flandra. Încă din primele zile de luptă, fiecare a început să bănuiască faptul că aceşti scoţieni nu semănau deloc cu cei pe care crezuseră de cuviinţă să ni-i schiţeze foile noastre umoristice şi comunicatele.

Cu această ocazie am făcut primele observaţii asupra utilităţii anumitor forme de propagandă.

Această iluzie aducea desigur foloase celor care o răspândeau: acest exemplu – deşi fals – putea fi folosit pentru a demonstra posibilitatea unei cucerii economice a lumii. Ceea ce îi reuşise englezului trebuia să ne reuşească şi nouă; şi aveam chiar un avantaj deosebit prin probitatea noastră simţitor mai ridicată, prin faptul că ne lipsea acea perfidie specific englezească. Şi prin aceasta speram să câştigăm mai uşor simpatia naţiunilor mici şi încrederea celor mari.

Nu înţelegeam că probitatea noastră a fost pentru alţii obiectul unei aversiuni profunde, pentru că credeam noi înşine în ea, în timp ce restul lumii nu vedea în conduita noastră decât expresia unui rafinament al ipocriziei, până când revoluţia i-a permis să întrevadă, fără

îndoială spre maxima ei mirare, întreaga profunzime a psihologiei noastre, sinceră până la o prostie fără margini.

Numai nonsensul acelei cuceriri „economice paşnice” a lumii poate face să se înţeleagă de îndată, în toată limpezimea sa, celălalt nonsens, cel al Triplei Alianţe.

Cu ce stat ne puteam aşadar alia? Cu Austria nu puteam porni un război de cuceriri, nici în Europa. În aceasta constă slăbiciunea înnăscută a acestei alianţe. Un Bismarck îşi putea permite să recurgă la această ultimă soluţie, dar nici unul din succesorii lui inabili nu o mai puteau face şi încă şi mai puţin într-o vreme când bazele esenţiale ale alianţei încheiate de Bismarck nu mai existau: căci Bismarck încă mai putea vedea în Austria un stat german. Dar introducerea treptată a votului universal într-un stat haotic nu mai avea nimic german.

Din punctul de vedere al unei politici etnice, alianţa cu Austria era de asemenea de-a dreptul funestă. Se tolera formarea lângă Reich a unei puteri slave, care mai devreme sau mai târziu trebuia să se întoarcă împotriva Germaniei cu totul altfel decât a fost, de pildă, cazul Rusiei. Alianţa trebuia să se degradeze şi să se şubrezească an de an, pe măsură ce în monarhia dunăreană slăbea influenţa

pangermaniştilor, care erau îndepărtaţi din toate poziţiile primordiale.

Alianţa Germaniei cu Austria intrase deja către 1900 în aceeaşi fază că alianţa Austriei cu Italia.

Şi în acest caz exista o singură alternativă: ori eram aliatul monarhiei habsburgice, ori trebuia să ne ridicăm protestând împotriva opresiunii germanismului în Austria. Dar când porneşti pe un asemenea drum, el duce de cele mai multe ori la luptă deschisă.

Valoarea Triplei Alianţe nu era decât modestă din punct de vedere psihologic, căci trăinicia unei alianţe tinde să slăbească în măsura în care ea se reduce tot mai mult la menţinerea unei stări de lucruri existente. O alianţă devine, dimpotrivă, cu atât mai puternică cu cât părţile contractante au de gând să atingă prin acest mijloc obiective de expansiune determinate şi accesibile. Nici în acest caz forţa nu stă în rezistenţă, ci în atac.

Acest lucru a fost recunoscut atunci de diverse părţi, din nefericire nu în cercurile zise „profesioniste”.

Ludendorff, pe atunci colonel ataşat pe lângă marele stat-major a fost în special cel care a arătat toate părţile ei slabe într-un memoriu din 1912. Fireşte, „oamenii de stat” nu i-au acordat nici o importanţă şi nici o

valoare; în general, raţiunea nu pare să se manifeste în mod eficace decât la muritorii de rând şi dispare în principiu de îndată ce este vorba de „diplomaţi”.

Încă pentru Germania a fost un noroc că în 1914 războiul a izbucnit pe calea ocolită a Austriei şi că Habsburgii, prin urmare, nu i s-au putut sustrage; dacă războiul ar fi survenit într alt fel, Germania ar fi fost singură. Statul Habsburgilor n-ar fi putut niciodată şi nici n-ar fi vrut niciodată să ia parte la o luptă care ar fi pornit din cauza Germaniei. Ceea ce a fost atât de blamat, mai târziu, în cazul Italiei, s-ar fi întâmplat cu Austria; ea ar fi rămas „neutră” pentru a feri cel puţin statul de o revoluţie chiar la începutul războiului. Slavii din Austria mai degrabă ar fi zdrobit monarhia în 1914 decât să-i îngăduie să ajute Germania. Dar mult mai puţin numeroşi au fost în vremea aceea cei care au putut înţelege toate pericolele şi toate agravările dificultăţilor care rezultau din alianţa cu monarhia dunăreană.

În primul rând, Austria avea prea mulţi duşmani care nădăjduiau să adune moştenirea acestui stat decrepit, pentru ca aceştia să nu sfârşească prin a simţi o oarecare animozitate împotriva Germaniei, considerată un obstacol în calea dezmembrării monarhiei, aşteptată şi sperată în toate părţile. S-a ajuns la concluzia

că nu se putea ajunge până la Viena decât trecând prin Berlin.

În al doilea rând, Germania a pierdut din această cauză cele mai bune şi mai promiţătoare posibilităţi de alianţă. În schimb, în locul lor s-a observat o tensiune crescândă în raporturile cu Rusia şi chiar cu Italia. Căci, la Roma, starea de spirit generală era favorabilă Germaniei, dar ostilitatea faţă de Austria dormita – ba câteodată chiar ardea cu flăcări – în inima ultimului italian. Din moment ce ne angajaserăm într-o politică comercială şi industrială, nu mai puteam găsi nici cel mai mic motiv de război împotriva Rusiei. Numai duşmanii celor două naţiuni puteau avea în acesta un mare interes. De fapt, cei care au îndemnat prin toate mijloacele la războiul dintre cele două state au fost mai întâi evreii şi marxiştii.

În al treilea rând, în sfârşit, această alianţă prezenta inevitabil un pericol permanent pentru Germania, deoarece unui stat efectiv ostil Reichului lui Bismarck îi era întotdeauna uşor să mobilizeze o serie întreagă de state împotriva Germaniei, promiţându-le tuturor îmbogăţirea pe cheltuiala aliatului său austriac.

Putea fi pusă în mişcare împotriva monarhiei dunărene întreaga Europă de răsărit, dar mai ales Rusia şi Italia. Coaliţia mondială care se

forma sub influenţa directoare a regelui Eduard n-ar fi devenit niciodată un fapt împlinit dacă acest aliat al Germaniei, Austria, n-ar fi constituit o moştenire atât de atrăgătoare. Numai din această cauză a devenit posibilă antrenarea în acelaşi front ofensiv a unor state animate de dorinţe şi urmărind scopuri atât de eterogene. Fiecare putea spera, în cursul unui atac general împotriva Germaniei, să se îmbogăţească pe socoteala Austriei. Iar faptul că Turcia făcea şi ea parte tacit din această alianţă nenorocită mărea acest pericol în proporţii extraordinare.

Finanţele evreieşti internaţionale aveau nevoie de această momeală pentru a-şi duce la bun sfârşit proiectul de mult râvnit al distrugerii Germaniei, care încă nu era supusă controlului financiar şi economic general al acestui super stat. Numai astfel s-a putut suda coaliţia care era puternică şi curajoasă doar datorită numărului milioanelor de soldaţi, gata în sfârşit de luptă corp la corp cu Siegfried „cel împlătoşat”.

Alianţa cu puterea Habsburgilor, care încă în Austria mă umplea de nemulţumire, mi-a pricinuit îndelungi suferinţe lăuntrice, care mai târziu mi-au întărit şi mai mult părerea deja fixată.

Nu-mi ascundeam, în cercurile restrânse pe care le frecventam, convingerea că acest tratat nepotrivit cu un stat sortit pieirii va duce şi Germania la o prăbuşire catastrofală, dacă ea nu se desprindea la timp. Nu am fost zdruncinat, nici măcar o clipă, în această convingere profundă, când în sfârşit furtuna războiului mondial păru să elimine orice consideraţie rezonabilă şi când ameţeala exaltării a pus stăpânire chiar şi pe centrele care n-ar fi trebuit să fie accesibile decât celui mai rece realism. Chiar atunci când am fost pe front, de fiecare dată când am avut ocazia să discut aceste probleme, mi-am exprimat părerea că trebuia, în interesul naţiunii germane, ruptă alianţa şi cu cât mai devreme cu atât mai bine; că abandonarea monarhiei habsburgice nu ar fi un sacrificiu, dacă Germania îşi putea reduce astfel numărul adversarilor; căci nu pentru a menţine o dinastie degenerată, ci pentru salvarea naţiunii germane purtau realmente casca milioane de oameni.

De mai mult ori s-a părut înainte de război că, cel puţin într-una din tabere încep să fie exprimate îndoieli în legătură cu oportunitatea politicii germane adoptate: mediile conservatoare germane au pus nu o dată în gardă împotriva unei încrederi excesive, dar,

cum se întâmpla cu orice avertisment rezonabil, şi acesta s-a spulberat. Erau convinşi că se aflau pe calea „cuceririi lumii”, ale cărei rezultate vor fi uriaşe şi în care sacrificiile ar fi egale cu zero. Şi încă o dată „profanului” nu-i mai rămânea decât să observe în tăcere cum şi de ce mergeau „iniţiaţii” drept spre pieire, trăgând după ei poporul cel bun, ca vânătorul de şobolani din Hamelin.

*
*   *

Motivul esenţial care permitea ca nonsensul unei „cuceriri economice” să fie prezentat ca sistem de politică practică şi menţinerea păcii mondiale să fie oferită drept obiectiv politic întregului popor se întemeia pe starea generală maladivă a întregii noastre gândiri politice.

Triumful tehnicii şi industriei germane, succesele crescânde ale comerţului german ne făceau să uităm din ce în ce mai mult că toate acestea nu erau posibile decât cu condiţia prealabilă a unui stat puternic. Din contră, în multe cercuri se mergea până la a afirma convingerea că statul însuşi îşi datorează existenţa acestor fenomene, că el este în special o instituţie economică şi că depinde de

economie în structura sa actuală, ceea ce era considerat şi glorificat drept cea mai normală şi mai sănătoasă stare de lucruri.

Dar statul nu are nimic de-a face cu o concepţie economică sau o dezvoltare economică determinată! El nu este reuniunea părţilor contractante economice pe un teritoriu precis şi delimitat, având ca obiectiv executarea unor sarcini economice; el este organizarea unei comunităţi de fiinţe vii, asemănătoare între ele din punct de vedere fizic şi moral, constituită spre o mai bună asigurare a descendenţei lor şi spre a atinge obiectivele atribuite lor de Providenţă. Acesta şi numai acesta este obiectivul unui stat. Economia nu este decât unul din numeroasele mijloace necesare îndeplinirii acestei sarcini. Ea nu este niciodată nici cauza, nici obiectivul unui stat, în afară de cazul când acesta din urmă se întemeiază a priori pe o bază falsă, fiind împotriva firii. Numai aşa se poate explica faptul că statul, ca atare, nu se întemeiază neapărat pe o delimitare teritorială. Această condiţie nu va deveni necesară decât la popoarele care vor să asigure prin propriile lor mijloace subzistenţa tovarăşilor lor de rasă, adică la cele care vor să ducă la bun sfârşit lupta pentru existenţă prin propria lor muncă. Popoarele care au facultatea de a se strecura

ca nişte paraziţi în rândurile omenirii, ca să-i facă pe alţii să muncească pentru ele sub diferite pretexte, pot forma state fără să aibă nici cel mai mic teritoriu delimitat propriu. Este în special cazul poporului al cărui parazitism face să sufere întreaga omenire: poporul evreu.

Statul evreiesc nu a fost niciodată delimitat în spaţiu; răspândit fără limite, el cuprinde totuşi exclusiv membrii aceleiaşi rase. De aceea a format acest popor pretutindeni un stat în stat. Este una din cele mai ingenioase scamatorii din lume faptul că acest vas a fost pus să navigheze sub eticheta „religie”, asigurândui-se astfel toleranţa pe care arianul este întotdeauna gata s-o acorde credinţei religioase. În realitate, religia lui Moise nu este nimic altceva decât doctrina conservării rasei evreieşti. De aceea ea îmbrăţişează de asemenea aproape întregul domeniu al ştiinţelor sociale, politice şi economice care se pot raporta la ea.

Instinctul de conservare a speciei este prima cauză a formării comunităţilor umane. Din această cauză, statul este un organism rasial şi nu o organizaţie economică, diferenţă pe atât de mare pe cât rămâne de neînţeles îndeosebi pentru aşa-zişii „oameni de stat” contemporani. De aceea, aceştia cred că pot

alcătui un stat prin mijloace economice, pe când în realitate el nu este veşnic decât rezultatul exercitării calităţilor care se înscriu pe linia instinctului de conservare a speciei şi a rasei. Şi aceste calităţi sunt întotdeauna virtuţi eroice şi nu egoismul mercantil, deoarece conservarea existenţei unei specii presupune că sunt gata să sacrifice individul. Acesta este şi sensul cuvintelor poetului:

Und setzet ihr nicht dos Leben ein,
Nie wird euch das Leben gewonnen sein.[1]

Sacrificarea existenţei individuale este necesară pentru a asigura conservarea rasei. Astfel, condiţia esenţială pentru formarea şi menţinerea unui stat este existenţa unui sentiment de solidaritate pe baza unei identităţi de caracter şi de rasă. Aceasta trebuie să ducă la popoarele care au un teritoriu al lor la formarea unor virtuţi eroice, iar la paraziţi la o ipocrizie mincinoasă şi o cruzime perfidă, afară numai dacă se admite că aceste caracteristici sunt înnăscute şi că

---

[1] Schiller, Wallenstein ("Tabăra de la Wallenstein", Cântecul cuirasierilor) (Şi dacă nu vă puneţi propria voastră existenţă drept chezăşie, niciodată n-o să vă câştigaţi existenţa).

diferenţa dintre formele politice nu este decât dovada evidentă a acestui fapt. Dar întemeierea unui stat trebuie să rezulte întotdeauna, cel puţin la început, dintr-o manifestare a acestor calităţi; şi popoarele care pier în lupta pentru existenţă, adică cele care sunt vasale şi prin aceasta condamnate să dispară mai devreme sau mai târziu, sunt acelea care dovedesc cele mai puţine virtuţi eroice în această luptă sau care sunt victimele vicleniei perfide a paraziţilor. Şi chiar în acest din urmă caz, în general nu este vorba atât de lipsă de inteligenţă, cât de lipsă de hotărâre şi de curaj, care caută să se ascundă sub pretextul sentimentelor omeneşti.

Faptul că forţa internă a unui stat nu coincide decât foarte rar cu pretinsă înflorire economică demonstrează, în mod strălucit, cât de puţin sunt legate de economie calităţile constructoare şi conservatoare ale statului, înflorirea economică ne-o demonstrează nenumărate exemple – pare mai degrabă să anunţe că declinul statului este aproape. Şi dacă formarea unor comunităţi umane se explică în primul rând prin acţiunea forţelor şi mobiliarilor economice, dezvoltarea economică maximă ar fi cea care ar trebui să însemne punctul culminant al puterii statului şi nu invers.

Credinţa în puterea economică pentru întemeierea sau menţinerea statelor pare de neînţeles îndeosebi când se întâlneşte într-o ţară în care istoria demonstrează contrariul la fiecare pas într-un mod limpede şi repetat. Prusia îndeosebi demonstrează, cu o precizie prodigioasă, că nu calităţile materiale, ci numai virtuţile morale sunt cele care oferă mijloacele de a întemeia un stat. Numai sub protecţia lor începe să înflorească economia, până în momentul în care ea se prăbuşeşte odată cu prăbuşirea capacităţilor creatoare pure ale statului, evoluţie pe care o putem observa chiar acum într-un mod atât de dezolant, întotdeauna interesele materiale ale oamenilor au prosperat cel mai bine la umbra virtuţilor eroice. Dar de îndată ce primele pretind să şi aroge locul întâi, distrug ele însele condiţiile propriei lor existenţe.

De fiecare dată când puterea politică a Germaniei a traversat o perioadă de ascensiune, a crescut şi nivelul economic; în schimb, de fiecare dată când economia a ocupat singură viaţa poporului nostru şi a făcut să se năruie virtuţile idealiste, statul s-a prăbuşit atrăgând după sine în scurt timp distrugerea economiei.

Dar dacă ne întrebăm care sunt aşadar în realitate acele forţe care creează şi menţin

statele, le putem reuni chiar sub denumirea de spiritul şi voinţa de sacrificiu a individului pentru comunitate. Că aceste virtuţi n-au nimic comun cu economia reiese din simplul fapt că omul nu se sacrifică niciodată pentru aceasta, cu alte cuvinte nu se moare pentru o afacere, ci pentru un ideal. Nimic nu dovedeşte mai bine superioritatea psihologică a englezului în ceea ce priveşte înţelegerea sufletului poporului decât felul în care a ştiut să motiveze intrarea sa în război. În timp ce noi ne băteam pentru pâinea noastră, Anglia lupta pentru „libertate” şi nici măcar pentru a ei, ci pentru cea a naţiunilor mici. Noi am râs de această obrăznicie sau ne-am supărat din cauza ei, demonstrând astfel lipsă de idei şi stupiditatea diplomaţiei germane. Încă înainte de război. Nu mai exista nici cea mai vagă noţiune despre acea forţă care poate face nişte oameni conştienţi şi hotărâţi să meargă liber la moarte.

Câtă vreme poporul german a crezut, în 1914, că luptă pentru un ideal, el a susţinut lupta; când a fost pus să se bată pentru pâinea zilnică, a preferat să iasă din joc.

„Oamenii” noştri „de stat”, atât de plini de spirit, au fost surprinşi de această schimbare de mentalitate. Ei n-au înţeles niciodată că omul, din momentul în care luptă pentru un

interes economic, evită moartea pe cât posibil, căci aceasta l-ar lipsi pentru totdeauna de posibilitatea de a se bucura de rodul victoriei. Grija salvării copilului transformă cea mai slabă mamă într-o eroină, şi de-a lungul epocilor numai lupta pentru conservarea rasei şi a vetrei sau a statului care o apără a azvârlit oamenii în întâmpinarea lăncilor duşmane.

Se poate proclama formula următoare că un adevăr veşnic;

Niciodată un stat nu a fost întemeiat prin economia paşnică, ci întotdeauna prin instinctul de conservare a rasei, indiferent că acesta se manifesta în domeniul eroismului sau al vicleniei şi al intrigii; în primul caz, rezultă state ariene de muncă şi cultură, în celălalt, colonii parazitare evreieşti. De îndată ce economia începe să înăbuşe acest instinct la un popor, devine ea însăşi cauza care aduce cu sine aservirea şi oprimarea.

Înainte de război, încrederea în posibilitatea ca poporul german să acapareze pieţe mondiale sau chiar să cucerească lumea pe calea paşnică a unei politici comerciale şi coloniale era un simptom clasic al pierderii tuturor virtuţilor care formează şi menţin statul şi al tuturor celor care rezultă de aici: discemământ, putere de voinţă şi hotărâre în acţiune; faptul că rezultatul a fost războiul

mondial cu toate consecinţele lui făcea parte din legile firii.

Pentru cine n-a aprofundat problemele, această atitudine a naţiunii germane – căci ea a fost aproape generală – trebuie să fi părut o enigmă nerezolvabilă; fiindcă tocmai Germania a fost exemplul cel mai prodigios al unui imperiu care apăruse dintr-un eroism strălucitor şi nu din operaţii financiare sau afaceri comerciale şi Reichul însuşi nu a fost decât cea mai strălucită recompensă a unei politici orientate spre putere şi a curajului soldaţilor săi.

Prin urmare, cum a fost posibil că instinctul politic al poporului german să fie tulburat astfel? Căci aici nu era vorba de un fenomen izolat, ci de simptome de decadenţă apărând din diverse părţi în număr într-adevăr înspăimântător, când parcurgând trupul naţiunii ca nişte flăcări mişcătoare, când formând pe alocuri abcese care mistuiau carnea naţiunii. Parcă un val neîntrerupt de venin era împins de o forţă misterioasă până în ultimele vene ale acestui trup cândva eroic, antrenând o paralizie crescândă a judecăţii sănătoase şi a celui mai elementar instinct de conservare.

Trecând de nenumărate ori în revistă toate aceste probleme legate de politica germană de

alianţe şi de politică economică a Reichului între 1912 şi 1914, singura explicaţie posibilă pe care o găseam era acea forţă pe care învăţasem s-o cunosc la Viena situându-mă pe o poziţie cu totul diferită: doctrină şi concepţia marxistă despre viaţă, ca şi expresia lor organizată.

Pentru a doua oară în viaţa mea m-am cufundat în studierea acestei doctrine distrugătoare; de astă dată, este adevărat că nu impresiile şi influenţele anturajului meu cotidian m-au determinat la aceasta, ci observarea fenomenelor generale ale vieţii politice. În timp ce mă afundam din nou în literatura teoretică a acestei lumi noi şi mă străduiam să văd limpede consecinţele ei posibile, le comparăm cu semnele şi manifestările reale pe care le provoca acţiunea sa în viaţa politică, culturală şi de asemenea economică.

Tot pentru prima dată mi-am îndreptat atenţia asupra încercărilor făcute pentru a stăvili această ciumă mondială.

Am studiat excepţionala legislaţie a lui Bismarck, în concepţia ei, în perioada ei de luptă şi rezultatele ei. Puţin câte puţin, mi-am aşezat pe o bază solidă ca o stâncă propriile-mi convingeri în materie, astfel că, de atunci, nu m-am simţit niciodată obligat să procedez la o

reorientare a concepţiilor mele intime asupra acestui punct. Am supus de asemenea unei noi analize aprofundate raporturile dintre marxism şi evrei.

Dacă mai înainte, în special de la Viena, Germania mi se păruse un colos de neclintit, în momentul acela au început să apară în mine îndoieli neliniştite. Am început să critic în gând şi în cercul meu restrâns politica externă germană ca şi maniera incredibil de uşuratică, după părerea mea, cu care era tratată cea mai importantă problemă existentă în acea epocă în Germania, cea a marxismului. Nu reuşeam să înţeleg cum se putea merge atât de orbeşte în întâmpinarea unui pericol ale cărui repercusiuni aveau să fie la fel de teribile precum o promitea marxismul însuşi. În momentul acela îmi ridicam deja glasul în anturajul meu imediat, după cum o fac şi acum în proporţii mai mari, împotriva vorbăriei amăgitoare a tuturor smiorcăiţilor laşi: „Nu ni se poate întâmpla nimic!” O astfel de ciumă mintală a distrus deja un imperiu gigantic. Oare numai Germania să nu fie supusă aceloraşi legi ca toate celelalte comunităţi umane?

În anii 1913 şi 1914 mi-am exprimat pentru prima dată, în diferite cercuri, din care o parte se numără acum printre adepţii fideli ai

mişcării naţional-socialiste, convingerea că problema viitorului naţiunii germane este problema nimicirii marxismului.

În nefasta noastră politică de alianţe eu n-am văzut decât consecinţele acţiunii nimicitoare a acestei doctrine; deoarece, cel mai atroce era faptul că această otravă distrugea aproape imperceptibil toate bazele unei concepţii sănătoase despre economie şi stat, fără ca aceia pe care îi influenţa să bănuiască în ce măsură întreaga lor activitate şi întreaga lor voinţă nu mai erau decât expresia acestei concepţii despre viaţă, pe care, pe de altă parte, o respingeau în modul cel mai hotărât.

Decăderea internă a poporului german începuse deja de mult, fără ca oamenii – cum se întâmpla adesea în viaţă – să-l descopere pe cel care le distruge existenţa. S-a încercat uneori câte un tratament împotriva bolii, dar întotdeauna manifestările ei exterioare erau confundate cu cauzele ei. Cum acestea din urmă nu erau cunoscute, sau cunoaşterea lor nu era dorită, această luptă împotriva marxismului a avut tot atâta efect ca şi tratamentele aplicate de un şarlatan tămăduitor.

CAPITOLUL V

Războiul Mondial

În cursul tinereţii mele clocotitoare, nimic nu m-a afectat atât de mult ca faptul că m-am născut într-o perioadă care evident că nu ridica temple de glorie decât prăvăliaşilor şi funcţionarilor. Fluctuaţiile evenimentelor istorice păreau să se fi calmat deja şi viitorul părea că trebuie să nu aparţină decât competiţiei paşnice dintre popoare, adică unei exploatări frauduloase reciproc admise excluzând orice metodă de autoapărare prin forţă. Individual, statele au început să semene tot mai mult cu nişte întreprinderi care îşi sapă groapa reciproc, încearcă să-şi sufle reciproc clienţii şi comenzile şi să se lezeze reciproc în diferite chipuri, punând toate acestea în scenă cu acompaniamentul unor strigăte de protest pe cât de zgomotoase, pe atât de inofensive. Această evoluţie părea nu numai să persiste, ci şi să trebuiască să transforme întreaga lume într-un mare bazar la intrarea căruia trebuiau să se adune busturile celor mai şireţi speculanţi şi ale celor mai inofensivi funcţionari, sortiţi nemuririi. Atunci negustorii

puteau fi reprezentaţi prin englezi, funcţionalii prin germani, în timp ce evreii erau obligaţi să se sacrifice şi să se mulţumească să treacă drept nişte burghezi avuţi, căci, după propria lor mărturisire, ei nu realizează niciodată nici un beneficiu, ci, dimpotrivă, „plătesc” întotdeauna; şi în afară de aceasta, ei sunt versaţi ca nişte burghezi în majoritatea limbilor străine.

De ce n-am putut să mă nasc cu o sută de ani mai devreme? De pildă pe timpul războaielor de eliberare, pe când omul avea într-adevăr o oarecare valoare, chiar dacă nu avea relaţii?

Astfel făceam reflecţii amare asupra datei prea tardive a apariţiei mele pe acest pământ şi consideram drept un tratament nedrept al soartei faţă de mine viitorul care mi se înfăţişa, chipurile, în „calm şi ordine”. Deja serios şi atent în tinereţe, nu eram deloc „pacifist” şi toate tentativele de a mă forma în acest sens au fost zadarnice.

Războiul burilor mi se înfăţişa asemeni fulgerelor unei furtuni îndepărtate.

Pândeam ziarele şi devoram depeşele şi comunicatele (Hitler avea 10 ani când a izbucnit războiul burilor) şi eram deja fericit că puteam fi martor cel puţin de la distanţă la acea luptă eroică.

Războiul ruso-japonez m-a găsit mult mai în vârstă şi de asemenea mai atent. Atunci mă declarasem deja de partea japonezilor din motive naţionale.

Vedeam în înfrângerea ruşilor o înfrângere a slavismului austriac.

De atunci au trecut mulţi ani şi am înţeles că ceea ce altădată mi se păruse a fi o lâncezeală trândava nu era decât liniştea dinaintea furtunii. Încă de pe vremea şederii mele la Viena, deasupra Balcanilor se întindea acea căldură monotonă şi copleşitoare care anunţă de obicei uraganul şi deja uneori apărea o licărire mai vie, ca să dispară din nou în întunericul tulburător. Atunci s-a dezlănţuit războiul din Balcani şi prima rafală a măturat Europa febrilă. Vântul venit pe neaşteptate chinuia omul ca un coşmar apăsător, mocnind ca o fierbinte căldură tropicală, astfel că sentimentul catastrofei iminente s-a transformat apoi dintr-o nelinişte perpetuă într-o aşteptare nerăbdătoare: oamenii doreau ca cerul să dea în sfârşit frâu liber fatalităţii, pe care nimic n-o mai putea opri. Atunci s-a abătut în sfârşit asupra pământului prima lovitură de trăsnet formidabilă: furtuna s-a dezlănţuit şi tunetul din cer se împletea cu salvele neîntrerupte ale tunurilor războiului mondial.

Când a ajuns la München vestea asasinatului arhiducelui Franz-Ferdinand (eu ieşeam rar pe vremea aceea şi nu auzisem decât nişte veşti nesigure despre acel eveniment), am fost de îndată cuprins de îngrijorare: oare gloanţele nu proveneau din pistoalele studenţilor germani care, indignaţi de practicarea constantă a slavizării căreia i se consacra moştenitorul tronului, voiau să elibereze poporul german de acest inamic intern? Puteai să-ţi imaginezi imediat care ar fi fost consecinţele: ar fi urmat un nou val de persecuţii care acum ar fi fost „justificate” şi „motivate” în ochii întregii lumi. Dar când imediat după aceea am auzit numele presupuşilor autori şi am citit vestea că erau identificaţi ca fiind sârbi, am fost cuprins de o spaimă confuză în faţa acestei răzbunări a destinului de nepătruns. Cel mai mare prieten al slavilor căzuse sub gloanţele fanaticilor slăvi.

Cel care a avut ocazia să observe vreme îndelungată atitudinea Austriei faţă de Serbia nu putea să se îndoiască nici o clipă că odată ce piatra a pornit să lunece pe pantă, ea nu se mai putea opri.

Sunt nedrepţi faţă de guvernul austriac cei care, astăzi, îl copleşesc cu reproşuri pentru forma şi conţinutul ultimatumului pe care l-a prezentat. Nici o altă putere, în aceleaşi

împrejurări, n-ar fi putut acţiona altfel. Austria avea la graniţa ei de sud est un neînduplecat duşman de moarte, care se dădea tot mai frecvent la provocări împotriva monarhiei şi care n-ar fi renunţat niciodată până când în sfârşit ar fi sosit momentul favorabil pentru distrugerea imperiului. Existau motive să se creadă că această eventualitate era inevitabilă şi că ea va avea loc cel mai târziu odată cu moartea bătrânului împărat; dar atunci imperiul ar fi fost după toate aparenţele cu totul incapabil să manifeste o oarecare rezistenţă. Deja în anii precedenţi, imaginea lui Franz Iosif simboliza în aşa măsură întregul stat, încât, în mintea maselor, moartea acestei bătrâne incarnări a imperiului trebuia să însemne moartea imperiului însuşi. Într-adevăr, printre cele mai viclene artificii ale politicii slave intra încurajarea părerii că statul austriac îşi datora existenţa măiestriei prodigioase şi specifice a acestui suveran; aceasta era o linguşire care avea cu atât mai mult succes la Curte cu cât corespundea mai puţin meritelor reale ale acestui împărat. Oamenii nu au ştiut să descopere suliţa gata să lovească, ascunsă sub aceste elogii. Nu vedeau deloc, ori poate nu voiau să vadă că, cu cât monarhia depindea mai mult de arta excepţională de a guverna pe care o posedă acest monarh, cel mai înţelept

din toate timpurile, cum se spunea de obicei, cu atât situaţia avea să fie mai dezastruoasă când destinul va veni într-o zi să bată la uşă ca să-şi ceară tributul.

Era lumea în stare să-şi imagineze vechea Austrie fără bătrânul împărat?

Oare nu se va repeta imediat tragedia a cărei victimă a fost odinioară Maria Tereza?

Nu, este într-adevăr nedrept faţă de sferele guvernamentale din Viena să li se reproşeze că au îndemnat la război, în timp ce, altminteri, zice-se, poate că el ar fi putut fi evitat. De-acum înainte nu mai putea fi evitat, dar putea fi cel mult amânat un an sau doi. Dar dacă asupra diplomaţiei germane ca şi a celei austriece apăsa un blestem, era pentru că ele încercaseră continuu să amâne inevitabila răfuială, până când au fost constrânse să lovească în ceasul cel mai defavorabil.

Nu, cel care n-ar fi dorit acest război ar fi trebuit cel puţin să aibă curajul să se gândească la consecinţele refuzului său. Aceasta însemna jertfirea Austriei. Războiul ar fi survenit totuşi, dar nu ca o luptă a tuturor celorlalte popoare împotriva noastră, ci, dimpotrivă, sub forma dezmembrării monarhiei habsburgice. Şi atunci ar fi trebuit să luăm o decizie, fie să-i venim în ajutor, fie să rămânem

spectatori, cu braţele încrucişate, lăsând destinul să se împlinească.

Dar tocmai cei care astăzi blestemă cel mai mult începuturile războiului şi emit părerile cele mai înţelepte sunt aceia a căror acţiune trebuia în modul cel mai inevitabil să împingă la acest război.

De zeci de ani, social-democraţia germană se dedase la cele mai perfide aţiţări la război împotriva Rusiei, pe când centrul, din consideraţiuni de ordin religios, contribuise cel mai mult ca statul austriac să devină piatra unghiulară şi centrul politicii germane. Acum trebuiau suportate consecinţele acelor erori. Ceea ce s-a întâmplat trebuia să se întâmple inevitabil. Greşeala guvernului german consta în aceea că, având grijă menţinerii păcii, lăsase întotdeauna să treacă orele favorabile atacului, se lăsase prins de legăturile cu Liga pentru menţinerea păcii mondiale şi a devenit astfel victima unei coaliţii mondiale, care opunea tocmai eforturilor de a menţine pacea mondială hotărârea de a provoca un război mondial

Dacă guvernul de la Viena ar fi dat atunci ultimatumului o formă mai conciliantă, aceasta n-ar fi schimbat cu nimic situaţia, cel mult el ar fi fost izgonit de revolta populară. Căci în ochii maselor largi, tonul ultimatumului era mult

prea moderat şi în nici un caz nu era exagerat, nici brutal. Numai un cap sec şi fără ţinere de minte sau un mincinos înveterat ar încerca să nege aceste adevăruri.

Dumnezeu e martor că războiul din 1914 nu a fost nicidecum impus maselor, ci, dimpotrivă, dorit de întregul popor.

Voia să pună în sfârşit capăt nesiguranţei generale. Numai aşa se poate înţelege cum de s-au prezentat voluntari sub drapel peste două milioane de bărbaţi şi de tineri germani, gata să-şi apere patria până la ultima picătură a sângelui lor.

*

*   *

Şi pentru mine acele ceasuri au fost ca o eliberare de impresiile neplăcute din tinereţe. Nu-mi e ruşine să spun astăzi că, transportat de un entuziasm tumultuos, am căzut în genunchi şi i-am mulţumit din toată inima cerului pentru că mi-a dat fericirea să pot trăi într-o astfel de epocă.

Fusese pornită o luptă pentru libertate, şi cum pământul nu mai văzuse niciodată alta mai puternică; căci, de îndată ce roata destinului s-a întors, în rândurile maselor largi a apărut convingerea că, de data asta, nu mai

era vorba de soarta Serbiei sau chiar a Austriei, ci de existenţa sau de sfârşitul naţiunii germane.

În sfârşit, după ani îndelungaţi de orbire, poporul îşi vedea limpede propriul său viitor. Astfel, încă de la începutul uriaşei lupte, entuziasmul a făcut ca exaltarea populară să nu fie un simplu foc de paie. Seriozitatea era mai mult decât necesară; în general oamenii nu-şi făceau nici un fel de gânduri în legătură cu dimensiunea şi durata posibilă a luptei care începea. Credeau că la iarnă vor fi din nou la ei acasă şi vor continua să lucreze în tihnă pe baze noi.

Când omul doreşte ceva, el trage nădejde şi crede în el. Marea majoritate a naţiunii era de mult obosită de nesiguranţa perpetuă; aşadar era extrem de uşor de înţeles că nimeni nu credea într-o soluţionare paşnică a conflictului dintre Austria şi Serbia şi că fiecare se aştepta la explicaţia definitivă. Făceam şi eu parte din acele milioane de oameni.

Abia s-a aflat la München vestea atentatului, că mi-au trecut prin minte două gânduri: mai întâi că războiul devenise inevitabil, apoi că acum Imperiul Habsburgic era obligat să respecte alianţa; căci întotdeauna mă temusem cel mai mult de faptul că Germania ar fi putut fi angajată într-o zi într-un conflict,

tocmai dată fiind această alianţă, fără ca Austria să fie cauza lui directă şi că astfel statul austriac, din raţiuni de politică internă, n-ar fi avut puterea de decizie necesară pentru a se situa de partea aliatei sale. Majoritatea slavă a imperiului ar fi început de îndată să saboteze această decizie şi ar fi preferat mai degrabă să sfârtece întreg imperiul decât să dea ajutorul cerut de aliată. Acest pericol era de-acum înlăturat. Bătrânul imperiu trebuia vrând-nevrând să se războiască.

Propria mea poziţie în privinţa conflictului era foarte simplă şi limpede: după părerea mea, nu Austria lupta pentru a obţine vreo reparaţie din partea Serbiei, ci această era lupta Germaniei pentru menţinerea ei, a naţiunii germane, pentru a fi sau a nu fi, pentru libertatea sa şi a viitorului său. Germania lui Bismarck trebuia acum să se lupte; ceea ce cuceriseră străbunii, vărsându-şi sângele în bătălii de la Wissemburg până la Sedan şi Paris, trebuia din nou câştigat de tineretul german Dar dacă această luptă ar fi victorios dusă până la capăt, atunci poporul nostru şi-ar relua locul în cercul naţiunilor mari prin puterea sa externă şi atunci imperiul german ar deveni din nou puternicul refugiu al păcii, fără să fie obligat să-şi frustreze copiii de pâinea cea de toate zilele de dragul păcii.

Pe vremuri, ca adolescent şi tânăr, doream să pot dovedi că, pentru mine, entuziasmul naţional nu era o iluzie neîntemeiată. Adesea mi se părea că e un păcat să strigi: ura! fără să ai dreptul intrinsec s-o faci, căci cine îşi poate permite să folosească acest cuvânt fără să-l fi pronunţat acolo unde orice glumă e inadmisibilă? Acolo unde mîna neînduplecată a zeiţei destinului începe să cântărească popoarele şi oamenii după sinceritatea sentimentelor lor? Astfel, inima mea, asemeni altor milioane de inimi, se umplea de fericirea orgolioasă că m-am eliberat definitiv de acea senzaţie paralizantă. Cântasem atât de des Deutsehland über alles şi strigasem Heil! cât mă ţinea gura, încât mi se părea că am obţinut, cu titlul de favoare de prisos, dreptul de a compărea ca martor în faţa Judecătorului etern ca să pot dovedi veracitatea acestor sentimente. Căci pentru mine era evident încă din ceasul dinţii că în cazul unui război – care mi se părea inevitabil – mi-aş părăsi într-un fel sau altul cărţile. Ştiam la fel de bine că locul meu trebuia să fie acolo unde vocea mea lăuntrică mă chemase deja o dată.

Mai întâi abandonasem Austria din motive politice; nu era oare perfect de înţeles că, acum când lupta începea, trebuia să ţin cont întocmai de aceste sentimente? Eu nu voiam

să lupt pentru statul Habsbururgilor, dar eram gata să mor în orice clipă pentru poporul meu şi imperiul pe care îl întruchipa.

Pe 3 august am adresat o cerere directă Maiestăţii Sale regele Ludovic al III-lea, cerând favoarea de a intra într-un regiment bavarez. Birourile cabinetului aveau cu siguranţă multe treburi în acel moment; cu atât mai vie mi-a fost bucuria când, încă în ziua următoare, am obţinut satisfacţie. Când am deschis scrisoarea cu o mână tremurândă şi am citit acceptarea cererii mele şi ordinul de a mă prezenta la un regiment bavarez, bucuria şi recunoştinţa mea n-au mai cunoscut margini. Peste câteva zile purtam uniforma pe care nu aveam s-o părăsesc decât şase ani mai târziu.

Aşa a început pentru mine, ca pentru tot germanul, perioada cea mai de neuitat şi cea mai sublimă din întreaga mea existenţă pământească. În faţa evenimentelor acestei lupte uriaşe, tot trecutul se reducea la deşertăciune searbădă, Cu o melancolie mândră mă gândesc chiar în aceste zile, când aniversăm pentru a zecea oară acel eveniment prodigios, la primele săptămâni de luptă eroică, la care ursita mi-a făcut hatârul de-a mi îngădui să iau parte.

Ca şi cum s-ar fi întâmplat ieri, în faţa mea defilează imagini şi iar imagini, mă văd în

cercul dragilor mei camarazi, mai întâi în uniformă, apoi ieşind prima dată la instrucţie, până când a venit în sfârşit ziua plecării pe front.

O singură nelinişte mă chinuia atunci, ca pe atâţia alţii: aceea că vom ajunge prea târziu pe front. Aceasta mă împiedica adeseori să-mi găsesc odihna. De aceea, la vestea fiecăreia dintre victoriile noastre şi a eroismului alor noştri, bucuria mea se amesteca cu o picătură de amărăciune, căci fiecare victorie nouă părea să mărească pericolul de-a ajunge prea târziu ca să pot participa la ea.

Şi iată că în sfârşit a sosit ziua în care am părăsit Münchenul ca să mergem să ne facem datoria. Aşa am văzut pentru prima dată Rinul, când de-a lungul undelor lui liniştite am purces spre vest, ca să apărăm acest fluviu german între toate fluviile de lăcomia duşmanului secular. Când printre vălurile delicate ale ceţii matinale, primele raze de soare au făcut să strălucească în faţa ochilor noştri monumentul de la Niederwald, (Statuia Germania, înaltă de 35 m, simbol al dominaţiei Germaniei asupra Renaniei) din interminabilul convoi militar s-a înălţat spre cerul dimineţii bătrânul Wacht am Rhein şi pieptul meu devenea prea strâmt ca să-mi cuprindă emoţia.

Apoi a venit o noapte rece şi umedă în Flandra, prin mijlocul căreia mărşăluiam în tăcere şi când ziua a început să se elibereze dintre nori, pe neaşteptate pe deasupra capetelor noastre şuieră un salut de oţel şi între rândurile noastre gloanţele mici plesniră cu un zgomot sec lovind pământul; dar înainte ca micul nor să se risipească, din două sute de gâtlejuri răsună primul ura! la întâlnirea cu primul mesager al morţii. Atunci începură trosnetele gloanţelor şi zumzetul tunurilor, cântecele şi urletele oamenilor şi fiecare se simţi înhăţat, cu ochii arzători, înainte, tot mai iute, până când în sfârşit, pe neaşteptate, departe, dincolo de câmpurile de sfeclă şi de gardurile de mărăcini, se declanşa lupta, lupta corp la corp. Dar din depărtare ajungeau până la urechile noastre accentele unui cântec care ne învăluia puţin câte puţin, care se transmitea de la companie la companie şi când moartea îşi începu ravagiile în rândurile noastre, cântecul puse stăpânire pe noi şi noi îl transmiserăm mai departe, la rândul nostru:

Deutschland, Deutschland,
über alles, über alles în der Welt!

Patru zile mai târziu ne-am întors înapoi. Ni se schimbase până şi înfăţişarea. Băieţii de

şaptesprezece ani păreau acum oameni maturi.

Voluntarii din regimentul List nu învăţaseră poate să se lupte după regulament, dar toţi ştiau să moară ca nişte soldaţi bătrâni.

Acesta era începutul.

Astfel au trecut anii; dar romantismul luptei a făcut loc groazei. Entuziasmul s-a răcit puţin câte puţin şi jubilările exaltate au fost înăbuşite de frica de moarte. A venit o vreme când în fiecare s-a dat o luptă între instinctul de conservare şi datorie. Nici eu n-am fost scutit de această luptă. Mereu, când moartea dădea târcoale, ceva nedesluşit ne împingea la revoltă, încerca să ni se prezinte trupului sfârşit drept vocea raţiunii, dar nu era pur şi simplu decât laşitatea care astfel deghizată încerca să pună stăpânire pe fiecare. Dar cu cât această voce care îndemna la prudenţă depunea mai multe eforturi, cu cât chemarea ei devenea mai perceptibilă şi mai convingătoare, cu atât era mai puternică puterea de rezistenţă, până când, în sfârşit, după o luptă lăuntrică prelungită, sentimentul datoriei a ieşit victorios. Deja în iarna anilor 1915-1916 în mine această luptă se sfârşise. Voinţa sfârşise prin a deveni stăpâna necontestată. Dacă în primele zile participam la asalturi cu aclamaţii şi râsete, acum eram

calm şi decis. Dar aceste sentimente erau durabile. De acum înainte soarta putea trece la ultimele încercări fără că nervii să-mi cedeze ori ca judecata să mi se întunece.

Din tânăr voluntar, devenisem un soldat bătrân.

Dar această schimbare s-a săvârşit în întreaga armată. În luptele neîncetate ea îmbătrâneşte şi se căleşte şi cei care n-au putut respinge atacul au fost zdrobiţi.

Abia acum se putea face o apreciere a acestei armate, după doi sau trei ani în care era aruncată dintr-o bătălie în alta, luptând continuu împotriva superiorităţii numărului şi a armelor, suferind de foame şi indurând privaţiuni: acum sosise momentul verificării valorii acestei armate unice.

Anii se pot scurge, niciodată nimeni nu va îndrăzni să vorbească despre eroism fără să se gândească la armata germană din războiul mondial. Atunci, dintre vălurile trecutului va apărea imaginea nepieritoare a frontului solid, a căştilor de oţel cenuşiu, care nu se încovoaie şi nici nu dă înapoi. Atâta vreme cât vor exista germani, în mintea lor va fi prezent faptul că astfel au fost odinioară fraţii lor mai mari.

Pe atunci eram soldat şi nu aveam intenţia să fac politică. De altfel într-adevăr nu era momentul. Nutresc şi astăzi convingerea că

ultima slugă de căruţaş făcuse patriei servicii mai mari decât cel dintâi, vom spune noi, dintre „parlamentari”. Niciodată nu i-am urât mai mult pe guralivii aceia decât atunci când orice persoană energică demnă de acest nume care avea ceva de spus i-o striga duşmanului în faţă sau cel puţin îşi lăsa, cum se cuvenea, morişca acasă şi îşi făcea datoria undeva în tăcere. Da, atunci îi uram pe toţi acei „politicieni” şi, dacă ar fi depins de mine, ar fi fost de îndată format un batalion parlamentar de măturători, căci astfel ar fi putut să sară în sus de bucurie şi să flecărească atât cât simţeau nevoia, fără să-i irite pe oamenii drepţi şi cinstiţi şi chiar fără să le facă rău.

De aceea în acea perioadă nu voiam să ştiu nimic despre politică, dar nu puteam proceda altfel decât luând poziţie faţă de anumite fenomene, care, ce-i drept, afectau întreaga naţiune, dar ne interesau în mod special pe noi, soldaţii.

Încă de la primele victorii, o anumită presă începu să scape încet şi poate de o manieră nu imediat perceptibilă pentru mulţi oameni câteva picături de amărăciune în entuziasmul general. Aceasta se făcea sub masca unei bunăvoinţe şi a unor gânduri bune certe, chiar cu o solicitudine vădită. Exista o oarecare prejudecată faţa de o exaltare prea mare la

celebrarea victoriilor. Îi era teamă că sub această formă exaltarea nu era demnă de o naţiune mare, fiind astfel deplasată. Curajul şi eroismul, spunea ea, sunt ceva absolut firesc, aşa că oamenii nu trebuiau să se lase astfel pradă unor explozii de bucurie nesăbuite, fie şi numai din consideraţie faţă de ţările străine cărora le-ar fi plăcut mai mult o atitudine calmă şi demnă în bucurie decât aclamaţiile dezlănţuite etc. În sfârşit, noi, germanii, nu trebuia să uităm că războiul nu intra în intenţiile noastre şi chiar că nu trebuia să ne fie ruşine să mărturisim că ne vom strădui în fiece clipă să cooperăm pentru reconcilierea omenirii. Pentru aceste motive, nu era rezonabil să umbrim cu strigăte prea puternice puritatea acţiunilor armatei, căci restul lumii ar înţelege greşit o asemenea atitudine. Nimic n-ar fi mai admirat decât modestia cu care un adevărat erou şi-ar uita, în calm şi tăcere, faptele vitejeşti; căci la asta se rezuma totul.

În loc ca acei guralivi să fie luaţi de urechile lor lungi şi duşi la stâlp şi spânzuraţi cu o funie, ca să nu mai fie în stare să jignească naţiunea în sărbătoare făcând psihologie înaltă, au început să se ia într-adevăr măsuri tinzând să atenueze bucuria „necuviincioasă” cu care era salutată fiecare victorie.

Nu bănuiau sub nici o formă că entuziasmul, odată frânt, nu va mai putea fi trezit când va fi necesar. Este o stare de beţie şi trebuie în continuare întreţinută ca atare. Dar cum aveau să susţină, fără această putere a entuziasmului, o luptă care urma să supună moralul naţiunii la încercări extraordinare?

Cunoşteam prea bine psihologia maselor largi ca să nu ştiu că, într-un asemenea caz, nu cu o stare sufletească foarte elevată din punct de vedere „estetic" se putea aţâţa focul care ar păstra fierul cald. În ochii mei, era o nebunie că nu se făcea tot posibilul pentru a amplifica clocotul pasiunilor; dar îmi era pur şi simplu absolut de neînţeles oprirea celui care, din fericire, exista.

Ceea ce mă enerva în al doilea rând era felul în care considerau convenabil să ia poziţie în privinţa marxismului. După părerea mea, în felul acesta nu făceau decât să demonstreze că nu aveau nici cea mai vagă noţiune nici despre această pestilenţă. Se părea că îşi imaginau foarte serios că pretinzând că prezumă unirea partidelor, puteau determina marxismul la raţiune şi rezervă.

Or, aici nu era câtuşi de puţin vorba de un partid, ci de o doctrină care va duce la distrugerea omenirii. Îşi dădeau seama de aceasta cu atât mai puţin cu cât această

declaraţie nu se făcea deloc auzită în universităţile evreizate şi cu cât, în schimb, în special printre înalţii funcţionari, erau prea numeroşi cei care găseau desigur inutil, în suficienţa lor mioapă, să ia o carte şi să înveţe din ea ceva ce nu figura printre materiile predate oficial. Tulburările cele mai violente pot trece pe lângă aceste „minţi” fără să lase nici o urmă; de aceea marea parte a întreprinderilor de stat nu urmează decât şchiopătând întreprinderile particulare. Lor li se potriveşte cel mai bine dictonul: Ţăranul nu mănâncă ce nu cunoaşte. Câteva excepţii confirmă regulă.

Era o absurditate fără seamăn să identifici, în zilele lunii august 1914, muncitorul german cu marxismul. În momentul acela, muncitorul german ştiuse să se elibereze din strânsoarea acestei contaminări otrăvite, căci fără asta el n-ar fi putut cu nici un chip să intre în luptă. Erau totuşi destul de stupizi ca să-şi imagineze că poate acum marxismul devenise naţional: trăsătură care dovedeşte că, în aceşti ani îndelungaţi, nimeni dintre funcţionarii conducători ai statului nu voise să se ostenească să studieze esenţa acestei doctrine, altfel cu greu s-ar fi putut insinua o asemenea absurditate.

Marxismul, al cărui obiectiv definitiv este şi rămâne distrugerea tuturor statelor naţionale neevreieşti, avea să observe îngrozit că în luna iulie 1914 muncitorii germani pe care-i prinsese în laţ se trezeau şi începeau să se prezinte tot mai prompt în slujba patriei. În câteva zile, toate fumurile şi potlogăriile acestei înşelări infame a poporului s-au risipit în cele patru zări şi deodată grămada de conducători evrei s-a trezit izolată şi părăsită, de parcă n-ar mai fi rămas nici urmă din cea ce inoculaseră maselor de şaizeci de ani încoace. A fost un moment neplăcut pentru păstorii nepricepuţi ai clasei muncitoare a poporului german. Dar de îndată ce şefii au observat pericolul care îi ameninţa, s-au acoperit până la urechi cu mantia minciunii care te face invizibil şi au mimat fără ruşine exaltarea naţională.

Ar fi fost momentul să se ia măsuri împotriva întregii asociaţii viclene de otrăvitori ai poporului. Atunci ar fi trebuit să fie judecaţi fără a ţine seama de strigătele şi tânguirile care s-ar fi putut înălţa. În august 1914, vorbăria evreiască despre solidaritatea internaţională a dispărut dintr-odată din capetele muncitorilor germani şi peste numai câteva săptămâni, în locul acesteia, şrapnelele americane revărsau binecuvântările

fraternităţii asupra căştilor din coloanele aflate în marş. Ar fi fost de datoria unui guvern atent, în momentul în care muncitorul german revenea la un sentiment naţional, să-i distrugă fără milă pe duşmanii naţiunii. Pe când cei mai buni cădeau pe front, ar fi putut cel puţin să se ocupe, în spatele frontului, de distrugerea verminei.

Dar, în loc de asta, Maiestatea Sa împăratul a întins mâna foştilor criminali şi a acordat indulgenţă celor mai perfizi asasini ai naţiunii, care au putut astfel să-şi vină în fire.

Astfel şarpele îşi putea continua opera mai prudent ca altădată şi cu atât mai periculos. În timp ce oamenii cinstiţi visau la halatele lor de casă vechi, criminalii sperjuri organizau revoluţia.

Am simţit întotdeauna o nemulţumire adâncă din pricina acestui nedemn tratament preferenţial, dar în acelaşi timp n-aş fi crezut posibil ca rezultatul lui să fie atât de dezastruos.

Dar ce-ar fi fost de făcut atunci? Conducătorii trebuiau să fie imediat întemniţaţi, judecaţi şi naţiunea trebuia scăpată de ei. Ar fi trebuit folosite fără menajamente toate mijloacele forţei armate pentru a extermina această pestilenţă. Ar fi trebuit ca partidele să fie dizolvate,

parlamentului să i se bage minţile în cap la nevoie cu baionetele sau, ceea ce ar fi fost mai bine, să fie îngropat imediat. După cum Republica a reuşit astăzi să dizolve partidele, tot aşa ar fi trebuit atunci să se servească pe bună dreptate de acest mijloc. Căci era în joc existenţa unui întreg popor.

Dar atunci, ce-i drept, se punea următoarea întrebare: e posibil, în definitiv, să stârpeşti cu sabia o concepţie a spiritului? E posibil să lupţi folosind forţa brutală împotriva unor „idei filozofice”?

La acea dată îmi pusesem deja de mai multe ori această întrebare.

Meditând la cazuri similare din istorie, în special când este vorba de religie, ajungi la următoarea noţiune fundamentală:

Concepţiile şi ideile filozofice, ca şi mişcările motivate de tendinţe spirituale determinate, fie că sunt exacte fie că sunt false, de la un moment dat nu mai pot fi zdrobite prin forţa materială decât cu o condiţie: aceea ca această forţă materială să fie în slujba unei idei sau a unei concepţii filozofice noi, aprinzând o făclie nouă.

Folosirea forţei fizice absolut singure, fără o forţă morală bazată pe o concepţie spirituală, nu poate niciodată conduce la stârpirea unei idei sau la oprirea răspândirii ei, cu excepţia

cazului în care s-a recurs la o exterminare nemiloasă a ultimilor susţinători ai acelei idei şi la distrugerea ultimelor tradiţii. Or aceasta duce în majoritatea cazurilor la ştergerea statului respectiv din rândul puterilor politice consolidate pentru un timp nedeterminat, adesea pentru totdeauna; căci un asemenea sacrificiu material atinge, după cum demonstrează experienţa, partea cea mai bună a populaţiei. Într-adevăr, orice persecuţie care nu are nici o bază spirituală apare moralmente nedreaptă şi acţionează ca o lovitură de bici asupra celor mai bune elemente ale unui popor, împingându-l la un protest care se traduce prin ataşamentul său faţă de tendinţa spirituală persecutată. La mulţi indivizi, acest lucru se produce numai din cauza sentimentului de opoziţie împotriva încercării de a lovi mortal o idee prin forţa brutală.

Astfel numărul partizanilor convinşi sporeşte exact în măsura în care se înteţeşte persecuţia. În felul acesta, stârpirea unei concepţii filozofice nu se va putea face decât printr-o exterminare progresivă şi radicală a tuturor indivizilor de o valoare reală. Dar aceştia sunt răzbunaţi, în cazul unei epurări „interne” atât de complete, de neputinţa generală a naţiunii. În schimb, un astfel de

procedeu este întotdeauna condamnat dinainte la sterilitate când doctrina combătută a depăşit deja limitele unui anumit cerc restrâns.

Iată de ce şi aici, ca în cazul tuturor dezvoltărilor progresive, prima perioadă a copilăriei este expusă posibilităţii unei distrageri prompte, în timp ce puterea de rezistenţă creşte odată cu anii, pentru ca, la apropierea slăbiciunii şenile, să cedeze locul unei tinereţi noi, deşi sub o altă formă şi pentru alte motive.

Efectiv, aproape toate tentativele asemănătoare de distragere fără bază spirituală a unei doctrine şi a efectelor sale organizatorice au dus la eşec şi nu o dată s-au terminat într-un mod exact contrar celor dorite din următorul motiv:

Cea dintâi dintre toate condiţiile, pentru o metodă de luptă care foloseşte numai şi numai arma forţei, este întotdeauna perseverenţa. Adică reuşita planului constă exclusiv în aplicarea îndelungată şi uniformă a metodelor de a înăbuşi o doctrină etc. Dar de îndată ce forţa ajunge să alterneze cu indulgenţa, nu numai că doctrina pe care vrea s-o reprime îşi va recăpăta puterile, ci va fi şi în măsură să tragă noi foloase la fiecare persecuţie, când, după trecerea unui asemenea val de

opresiune, indignarea stârnită de suferinţele îndurate va aduce vechii doctrine adepţi noi şi-i va îndemna pe cei vechi să adere la ea cu şi mai multă îndărătnicie şi cu o ură mai profundă şi chiar să-i readucă în poziţia lor precedentă pe transfugi după îndepărtarea pericolului. Numai în aplicarea perpetuu uniformă a violenţei constă prima din condiţiile succesului. Dar acea îndărătnicie n-ar putea fi decât consecinţa unei convingeri spirituale determinate. Orice violenţă care nu ia naştere dintr-o bază spirituală solidă va fi şovăielnică şi nesigură. Îi lipseşte stabilitatea care nu se poate întemeia decât pe concepţii filozofice marcate de fanatism. Ea este mijlocul de a scăpa de energia constantă şi de hotărârea brutală a unui singur individ, dar în acelaşi timp este dependentă de schimbarea personalităţilor, ca şi de natură şi puterea lor.

Mai este ceva de adăugat la cele de mai sus:

Orice concepţie filozofică, de natură fie religioasă, fie politică – adesea e greu să trasezi aici o delimitare – luptă mai puţin pentru distrugerea, cu caracter negativ, a ideilor opuse, cât pentru a reuşi să-şi impună, în sens pozitiv, noile sale idei. Astfel luptă este mai puţin apărare, cât atac.

În felul acesta, ea este avantajată de faptul că obiectivul ei este bine determinat, căci

acesta din urmă reprezintă victoria propriilor sale idei, pe când, în cazul contrar, este greu de determinat, când obiectivul negativ al distingerii doctrinei duşmane este atins şi poate fi considerat ca asigurat. Deja din acest motiv, atacul bazat pe o concepţie filozofică va fi mai raţional şi de asemenea mai puternic decât acţiunea sa defensivă; căci, în definitiv, şi aici decizia îi revine atacului şi nu apărării. Lupta împotriva unei puteri spirituale cu mijloacele forţei are caracter defensiv atâta timp cât spada însăşi nu se prezintă ca purtător, vestitor şi propagator al unei noi doctrine spirituale.

Astfel, pe scurt, putem constata următoarele:

Orice încercare de a combate un sistem moral prin forţa materială sfârşeşte prin a eşua, afară numai dacă lupta nu îmbracă forma unui atac în folosul unei noi poziţii spirituale. Numai în lupta reciprocă dintre două concepţii filozofice arma forţei brutale, folosită cu îndărătnicie şi necruţător poate decide în favoarea partidului pe care ea îl susţine.

De aceea lupta împotriva marxismului a eşuat mereu până în prezent.

Acesta a fost şi motivul pentru care legislaţia lui Bismarck împotriva socialiştilor sfârşise, în ciuda tuturor, prin a nu-şi atinge scopul şi aşa

trebuia să se întâmple. Lipsea platforma unei noi concepţii filozofice pentru triumful căreia ar fi trebuit dusă lupta. Căci, pentru a-ţi închipui că trăncănelile despre ceea ce se numeşte „autoritatea statului” sau „calmul şi ordinea” ar fi constituit o bază convenabilă, pentru a da spiritului impulsul necesar luptei pe viaţă şi pe moarte, era necesară înţelepciunea proverbială a înalţilor funcţionari din ministere.

Dar cum acestei lupte îi lipsea un sprijin spiritual efectiv, ca să-şi înfăptuiască legislaţia împotriva socialiştilor, Bismarck a trebuit să se bizuie pe judecata şi pe bunăvoinţa acestei instituţii care prin ea însăşi era deja o creaţie a gândirii socialiste. Încredinţând soarta războiului împotriva marxismului bunăvoinţei democraţiei burgheze, Cancelarul de fier lăsa capra să păzească varza.

Dar toate acestea nu erau decât consecinţa obligatorie a lipsei unei noi concepţii filozofice, animate de o voinţă impetuoasă de cuceriri şi opunându-se marxismului.

În felul acesta, rezultatul luptei bismarckiene s-a mărginit la o deziluzie apăsătoare.

Dar oare în timpul războiului mondial sau la începutul lui împrejurările erau diferite? Din nefericire nu!

Cu cât mă cufundam mai adânc în reflecţiile asupra necesităţii de a schimba atitudinea

conducerii statului faţă de social-democraţie, care era încarnarea marxismului epocii, cu atât distingeam mai clar lipsa unui înlocuitor utilizabil al acestei şcoli filozofice. Cu ce vor alimenta masele, presupunând că marxismul ar fi putut fi învins? Nu exista nici un curent de opinii de la care s-ar fi putut aştepta să reuşească înrolarea în rândurile credincioşilor lui a numeroaselor cete de muncitori care şi-au pierdut mai mult sau mai puţin conducătorii. Este lipsit de sens şi mai mult decât stupid să-ţi imaginezi că un internaţionalist fanatic, care a părăsit partidul luptei de clasă, ar vrea să intre instantaneu într-un partid burghez, adică într-o nouă organizaţie de clasă. Fiindcă, oricât le-ar fi fost de neplăcut diverselor organizaţii, nu se poate totuşi nega că, pentru un număr foarte mare de politicieni burghezi, distanţa dintre clase va părea întru totul firească în toată perioada în care ea nu va începe să acţioneze în sens defavorabil din punct de vedere politic pentru ei.

Negarea acestui adevăr demonstrează numai insolenţa şi stupiditatea impostorului.

Şi mai ales să ne ferim să credem marea masă mai proastă decât este. În treburile politice, sentimentul oferă rareori o soluţie mai exactă decât raţiunea. Dar părerea că absurditatea poziţiei internaţionale luate de

mase indică suficient ilogismul sentimentelor lor poate fi imediat temeinic respinsă, reliefând pur şi simplu faptul că democraţia pacifistă nu este mai puţin nesăbuită, cu toate că mulţi lideri provin aproape exclusiv din tabăra burgheză. Atâta vreme cât milioane de burghezi vor aduce în fiecare dimineaţă un pios omagiu presei lor democratice evreizate, acestor domni le va şedea foarte rău să ia în tărbacă prostia „tovarăşului „ care, în definitiv, nu înghite altceva decât aceleaşi murdării, deşi altfel asezonate.

De aceea trebuie să ne ferim să contestăm lucruri care sunt, orice ar fi, nişte fapte. Nu se poate nega faptul că, în problema claselor, nu este nicidecum vorba exclusiv de probleme materiale, cum ar fi bucuroşi să o proclame, în special înainte de alegeri. Orgoliul de clasă resimţit de o mare parte a poporului nostru este, ca şi puţina consideraţie faţă de lucrătorul manual, un fenomen care nu există numai în imaginaţia lunaticilor.

Pe de altă parte, slăbiciunea capacităţii de judecată a ceea ce se cheamă „intelectualii” noştri este demonstrată de faptul că tocmai în aceste sfere nu se înţelege că un stat care n-a fost în stare să împiedice întinderea unei asemenea lepre cum e în realitate marxismul

nu va mai fi în măsură să recâştige terenul pierdut.

Partidele „burgheze”, cum se denumesc singure, nu vor mai fi niciodată în stare să lege fedeleş masele „proletare”, căci aici sunt prezente două lumi separate una de cealaltă, parţial natural, parţial artificial şi a căror atitudine reciprocă nu poate fi decât lupta. Dar aici învingător va fi cel mai tânăr şi acesta ar fi fost marxismul.

Într-adevăr, în 1914 ne puteam foarte bine gândi la o luptă împotriva marxismului, dar e îngăduit să ne îndoim că această atitudine ar fi fost de o oarecare durată, din cauza lipsei vreunui înlocuitor practic.

Aceasta era o mare lacună.

Aceasta era părerea mea deja cu mult înainte de război şi de aceea nu mă puteam hotărî să intru într-unul din partidele existente.

Această opinie mi-a fost confirmată şi de evidenta imposibilitate de a angaja o luptă nemiloasă împotriva social-democraţiei, tocmai din cauza acestei absenţe a oricărei mişcări care să fie altceva decât un partid „parlamentar”.

În privinţa aceasta m-am destăinuit adeseori celor mai intimi tovarăşi ai mei.

Atunci mi-a venit pentru prima dată ideea de a mă consacra mai târziu unei activităţi politice.

Tocmai din acest motiv, de atunci mi-am afirmat adesea, în cercul restrâns al prietenilor mei, intenţia de a activă ca orator, după război, pe lângă meseria mea.

Într-adevăr, aceasta era o idee bine consolidată în mine.

CAPITOLUL VI

Propagandă de război

Urmărind cu atenţie toate evenimentele politice, m-am interesat întotdeauna extraordinar de activitatea de propagandă. Vedeam în ea un instrument pe care îl cunoşteau temeinic şi ştiau să-l întrebuinţeze cu o mână de maestru tocmai organizaţiile socialist-marxiste. Astfel am învăţat devreme că folosirea judicioasă a propagandei constituie într-adevăr o artă care le rămânea aproape necunoscută partidelor burgheze. Numai mişcarea creştin-socială, mai ales pe vremea lui Lueger, a ajuns la o oarecare virtuozitate la acest instrument şi de asemenea i-a datorat multe din succesele sale.

Dar numai în timpul războiului mi-am putut da seama, pentru prima dată, la ce rezultate prodigioase poate călăuzi o propagandă judicios condusă. Cu toate acestea, şi în acest domeniu trebuia din nefericire să studiezi totul la partea adversă, căci, în ceea ce ne priveşte, activitatea noastră sub acest aspect rămânea mai mult decât modestă. Dar tocmai absenţa

totală a unei propagande de anvergură de partea germană trebuia să sară de-a dreptul în ochii fiecărui soldat. Acesta a fost motivul pentru care eu m-am ocupat şi mai temeinic de această problemă.

De altfel aveam timp de gândire mult mai mult decât era nevoie; cât despre înfăptuirea practică, duşmanul ne dădea un prea bun exemplu.

Căci ceea ce la noi era ratat, era exploatat de adversar cu o abilitate nemaipomenită şi în chip genial la momentul potrivit. Din această propagandă de război duşmană, eu m-am instruit enorm. Dar timpul trecea fără să lase nici cea mai mică urmă tocmai în capul acelora care ar fi trebuit să profite cât de curînd de aceste învăţăminte: unii se credeau prea subtili ca să accepte învăţăminte de la ceilalţi, altora le lipsea onesta bunăvoinţă necesară.

În definitiv, exista la noi o propagandă?

Din nefericire nu pot răspunde decât negativ. Tot ce a fost efectiv întreprins în acest sens era atât de insuficient şi de greşit, începând cu principiile, încât era cel puţin cu desăvârşire inutil, dacă nu de multe ori de-a dreptul dăunător.

Insuficientă ca formă, din punct de vedere psihologic eronată în fond, iată cum trebuia să

pară propaganda germană supusă unui examen atent.

Se pare că, încă de la această primă întrebare, oamenii nu-şi dăduseră seama despre ce este vorba, adică: propaganda este un mijloc sau un scop?

Ea este un mijloc şi ca urmare trebuie judecată din punctul de vedere al scopului. Din această cauză, forma ei trebuie judicios adaptată pentru a sprijini scopul căruia îi serveşte. Este de asemenea limpede că din punctul de vedere al interesului general, pot exista scopuri de o însemnătate variabilă şi că, prin urmare, valoarea intrinsecă a unei propagande poate fi apreciată în mod diferit. Dar scopul pentru care luptam în timpul războiului era cel mai nobil şi cel mai măreţ din câte îşi poate închipui omul: era libertatea şi independenţa poporului nostru, siguranţa, pâinea pentru viitor şi onoarea naţiunii care, în ciuda părerilor contrare actualmente curente, există, sau, mai bine zis, ar trebui să existe, fiindcă popoarele lipsite de onoare îşi pierd în general mai devreme sau mai târziu libertatea şi independenţa, ceea ce, de altfel, corespunde unei justiţii superioare, căci generaţiile de oameni de nimic, lipsiţi de onoare, nu merită nici un fel de libertate. Cel ce vrea să fie un sclav laş nu poate avea onoare, deoarece o

astfel de onoare ar deveni, în cel mai scurt timp, obiectul dispreţului general.

Poporul german lupta pentru condiţii de viaţă omeneşti, şi scopul propagandei de război ar fi trebuit să fie sprijinirea spiritului războinic; scopul trebuia să faciliteze victoria.

Când popoarele luptă pe această planetă pentru existenţa lor şi când se pune problema de a fi sau a nu fi, toate considerentele de omenie şi de estetică se reduc la zero, fiindcă toate aceste concepte nu plutesc în aer, ci provin din imaginaţia omului şi sunt legate de ea. Plecarea lui din această lume reduce aceste concepte la zero, fiindcă natura nu le cunoaşte. Cu toate acestea, ele nu sunt proprii decât unui număr mic de popoare sau mai degrabă de rase, şi aceasta în măsura în care ele iau naştere din sentimentele acestora din urmă. Umanitarismul şi estetică ar dispărea precis din lume în măsura în care ar dispărea rasele care sunt creatoarele şi susţinătoarele acestor concepte.

De aceea toate aceste concepte nu au decât o importanţă secundară în lupta dusă de un popor pentru existenţa sa pe acest pământ; şi cu toate acestea ele hotărăsc cu o putere suverană forma luptei de îndată ce au putut paraliza forţa de conservare a unui popor

angajat în luptă. Acesta este întotdeauna singurul rezultat vizibil.

În ceea ce priveşte chestiunea umanitară, Moltke a explicat-o deja, fiind de părere că, în război, omenia consta în a-l duce cât mai repede cu putinţă şi că, în consecinţă, metodele de luptă cele mai brutale sunt cele mai umanitare. Dar când încerci să abordezi acest fel de raţionament cu trăncăneli de ordin estetic şi altele, realmente nu mai există decât un singur răspuns de dat: o problemă atât de arzătoare precum cea a luptei pentru existenţă exclude orice consideraţie estetică. Tot ce poate fi mai mit în viaţa omului este jugul sclaviei. Ori poate că decadenţii în genul lui Schwabing ar considera soarta actuală a naţiunii germane ca fiind „estetică”? Nici măcar nu avem ce vorbi despre acestea cu evreii, inventatori moderni ai acestui gen de spoială de cultură. Întreaga lor existenţă nu este decât întruchiparea negării esteticii simbolizate prin imaginea Domnului.

Dar de vreme ce aceste puncte de vedere al frumuseţii şi al omeniei sunt de-acum eliminate când este vorba de luptă, ele nu pot fi folosite pentru a judeca propaganda.

Propaganda era, în timpul războiului, un mijloc pentru atingerea unui scop: lupta poporului german pentru existenţă; de aceea

propaganda nu putea fi apreciată decât plecând de la principii valabile pentru acest scop. Armele cele mai crâncene deveneau cele mai umane, deoarece constituiau condiţia unei victorii mai rapide şi contribuiau la asigurarea demnităţii libertăţii naţiunii.

Aceasta era unica poziţie posibilă în privinţa propagandei de război într-o asemenea luptă pentru viaţă sau pentru moarte.

Dacă cei din sferele guvernamentale şi-ar fi dat limpede seama de acestea, n-am fi ajuns niciodată la incertitudine în privinţa formei şi folosirii acestei arme; pentru că şi aceasta este o armă, într-adevăr înspăimântătoare în mâna celui care ştie s-o folosească.

A doua întrebare, de o însemnătate de-a dreptul hotărâtoare, era: Cui trebuie să i se adreseze propaganda? Intelectualilor sau masei mai puţin instruite?

Ea trebuie să se adreseze întotdeauna exclusiv masei!

Intelectualilor, sau cel puţin celor care sunt numiţi astfel, le este destinată nu propaganda, ci explicaţia ştiinţifică. În ce priveşte propaganda, conţinutul ei are din ştiinţă tot atât de puţin cât are un afiş din artă, în forma în care este prezentat. Arta afişului constă în aptitudinea desenatorului de a atrage atenţia mulţimii prin formă şi culori. Afişul unei

expoziţii de artă nu are alt scop decât reliefarea artei din expoziţie; cu cât acest lucru izbuteşte mai bine, cu atât este mai mare arta afişului însuşi. În plus afişul este menit să le dea maselor o idee despre semnificaţia expoziţiei, dar nicidecum să substituie în această expoziţie arta înaltă care este cu totul altceva. De aceea cel care vrea să studieze el însuşi arta, trebuie să studieze altceva decât afişul, şi în plus el nu se mulţumeşte să parcurgă pur şi simplu expoziţia. Ne putem aştepta din partea lui să se cufunde în examinarea temeinică a fiecăruia dintre obiecte, separat, şi apoi să-şi formeze încet o părere judicioasă.

Situaţia este aceeaşi în privinţa a ceea ce noi desemnăm astăzi cu cuvântul propagandă.

Sarcina propagandei constă nu în a instrui ştiinţific individul izolat, ci în a atrage atenţia maselor asupra unor fapte, evenimente, necesităţi etc., determinate şi a căror importanţă nu poate fi înţeleasă de mase decât prin acest mijloc.

Aici arta constă exclusiv în a proceda într-un mod într-atât de superior încât să rezulte o convingere generală asupra realităţii unui fapt, necesităţii unui eveniment, caracterului just al unei necesităţi. Întrucât ea nu constituie o necesitate prin ea însăşi, faptul că obiectul său

trebuie să constituie, întocmai ca în cazul afişului, atragerea atenţiei mulţimii şi nu instruirea celor care posedă cunoştinţe ştiinţifice sau care caută să se instruiască şi să dobândească cunoştinţe, acţiunea sa trebuie să facă întotdeauna apel la sentiment şi foarte puţin la raţiune.

Orice propagandă trebuie să fie populară şi să-şi situeze nivelul spiritual în limitele facultăţilor de asimilare ale celui mai mărginit dintre cei cărora trebuie să li se adreseze. În aceste condiţii, nivelul său spiritual trebuie să fie situat cu atât mai jos cu cât masa de oameni de impresionat este mai numeroasă. Dar când este vorba, ca în cazul propagandei pentru a duce războiul până la capăt, să atragă un popor întreg în câmpul său de acţiune, prudenţa nu va fi niciodată excesivă când va trebui să evite să se bizuie pe calităţi intelectuale prea înalte.

Cu cât conţinutul ei ştiinţific este mai modest, cu cât se adresează exclusiv mulţimii, cu atât succesul ei va fi hotărâtor. Acesta din urmă este cea mai bună dovadă a valorii unei propagande, mult mai mult decât aprobarea câtorva minţi instruite sau a câtorva tineri esteţi.

Arta propagandei constă tocmai în aceea că, punându-se la îndemâna sferelor în care se

exercită imaginaţia, acelea din marea masă dominată de instinct, găseşte, îmbrăcând o formă corespunzătoare psihologic, drumul spre inima ei. Dacă lucrul acesta nu este înţeles de cei despre care se consideră că ating culmea înţelepciunii, aceasta demonstrează numai lâncezeala minţii sau înfumurarea lor.

Dar dacă necesitatea de a îndrepta asupra masei largi facultăţile de prozelitism ale propagandei este înţeleasă, de aici rezultă următorul precept:

Este absurd să dai propagandei diversitatea unui învăţământ ştiinţific.

Facultatea maselor largi de a asimila nu este decât foarte limitată, puterea de înţelegere mică, în schimb deficitul de memorie este mare. Aşadar orice propagandă eficace trebuie să se limiteze la nişte puncte foarte puţin numeroase şi să le pună în valoare cu ajutorul formulelor stereotipe, atât a vreme cât va fi necesar, pentru ca ultimul dintre ascultători să fie în stare să priceapă ideea. Dacă acest principiu este abandonat şi dacă vrem să fim universali, efectele lui se vor micşora, deoarece mulţimea nu va putea nici să digere nici să reţină ceea ce i se va oferi. Astfel succesul va fi neînsemnat şi în final anulat. Astfel, cu cât conţinutul expunerii trebuie să fie

mai amplu, cu atât este mai necesară justeţea psihologică în stabilirea tacticii.

Spre exemplu, ridiculizarea adversarului, cu care se îndeletnicea înainte de toate propaganda din revistele satirice austriece sau germane era în totalitate absurdă. Total absurdă, deoarece întâlnirea directă a cititorului cu adversarul trebuie imediat să dea naştere în el unei convingeri complet diferite; astfel, soldatul german, sub impresia imediată a rezistenţei adversarului, se simţea înşelat de cei care, până atunci, îşi asumaseră misiunea de a-l informa şi în loc să-i întărească dorinţa de a lupta sau chiar şi numai rezistenţa, ajunge la rezultatul contrar: omul se lăsa pradă descurajării.

În schimb, propagandă de război a englezilor şi a americanilor era raţională din punct de vedere psihologic. Simultan ea îi prezentă pe nemţi propriului popor ca pe nişte barbari şi nişte huni. Astfel îşi pregătea soldatul. Arma înspăimântătoare care era deci folosită împotriva lui i se părea mai degrabă confirmarea iniţierii pe care o primise şi îi întărea justeţea afirmaţiilor guvernului său în aceeaşi măsură în care creşteau furia şi ura sa împotriva duşmanului infam. Căci forţa înspăimântătoare a armelor duşmane pe care acum învăţa s-o cunoască nemijlocit i se părea

încetul cu încetul o demonstraţie a brutalităţii „de hun” a adversarului barbar, pe care-l cunoştea, fără să fi fost determinat să se gândească o singură clipă că propriile sale arme puteau avea efecte mai înspăimântătoare încă.

Astfel soldatul englez nu se putea simţi greşit informat la ei acasă; cum a fost din nenorocire cazul soldatului german, în aşa măsură încât la sfârşit respingea orice informaţie oficială ca pe o „înşelătorie” şi împuiere a capului. Aceasta se datora credinţei că poate fi însărcinat cu propaganda primul nătărău venit (chipurile rezonabil), în loc să se înţeleagă că, pentru această sarcină, abia dacă erau de ajuns cei mai geniali cunoscători ai sufletului omenesc.

De aceea, propaganda germană oferea un neplăcut exemplu de greşeală din partea unei „elite cultivate”, a cărei acţiune producea efecte tocmai contrare celor necesare, din cauza absenţei totale a oricărei consideraţii psihologice judicioase. În schimb, existau extrem de multe de învăţat în preajma adversarului, pentru cel care căuta, nelegat la ochi şi cu o sensibilitate nesclerozată, să asimileze propaganda duşmană ale cărei valuri s-au rostogolit năvalnic timp de patru ani şi jumătate.

Cea mai prost înţeleasă era prima dintre toate aceste condiţii necesare oricărei propagande în general: îndeosebi poziţia sistematic unilaterală în privinţa oricărei probleme tratate. În acest domeniu s-au comis atâtea erori, şi aceasta încă de la începutul războiului, încât suntem într-adevăr îndreptăţiţi să ne îndoim că asemenea nonsensuri pot fi realmente atribuite exclusiv prostiei.

Ce s-ar spune, de exemplu, despre un afiş menit să laude un săpun şi care ar arăta în acelaşi timp că şi alte săpunuri sunt bune?

Lumea ar clătina pur şi simplu din cap.

Totuşi exact aşa au stat lucrurile cu reclama noastră politică.

Scopul propagandei nu este, de exemplu, să dozeze dreptatea diverselor partide, ci să o sublinieze exclusiv pe cea a partidului pe care îl reprezintă. Ea nu trebuie nici să caute adevărul în mod obiectiv dacă acesta este favorabil celorlalţi şi nici să-l prezinte maselor sub pretextul unei echităţi doctrinare, ci să-l urmărească exclusiv pe cel care îi este favorabil.

Discutarea problemei culpabilităţii în privinţa războiului, spunându-se că nu se putea pune numai pe seama Germaniei responsabilitatea acestei catastrofe, împuţinându-se neîncetat

această culpabilitate adversarului era o greşeală fundamentală.

Şi care a fost consecinţa acestei jumătăţi de măsură?

Marea masă a unui popor nu se compune din diplomaţi, nici din profesori de drept public, nici chiar numai din oameni susceptibili de a pronunţa o judecată raţională, ci din fiinţe omeneşti pe cât de şovăielnice pe atât de dispuse să se îndoiască şi să ezite. De îndată ce propaganda noastră îi recunoaşte părţii adverse o oarecare îndreptăţire, există deja o bază pentru a ne îndoi de propria noastră îndreptăţire. Atunci masa nu mai este în măsura să discearnă unde sfârşeşte nedreptatea adversarului şi unde începe a noastră. În acest caz ea devine neliniştită şi neîncrezătoare şi aceasta îndeosebi dacă adversarul nu comite tocmai astfel de extravaganţe, ci pune la rândul său în sarcina inamicului toate nedreptăţile fără excepţie. Există oare o demonstraţie mai clară a faptului că, în cele din urmă, poporul nostru crede mai mult în propagandă duşmană, care este dusă într-un mod mai strâns şi mai continuu, decât în propaganda noastră? Şi asta la un popor atins de mania obiectivităţii! Căci fiecare se străduia să nu comită vreo nedreptate faţă de

inamic, nici chiar sub ameninţarea nimicirii poporului şi a statului german.

În marea sa majoritate, poporul este într-o dispoziţie şi o stare de spirit atât de feminine încât opiniile şi actele sale sunt determinate mult mai mult de impresia produsă asupra simţurilor decât de gândirea pură.

Această impresie nu este complicată, ci foarte simplă şi mărginită. Aici nu există nici un fel de nuanţe, ci doar noţiunea pozitivă sau negativă de iubire sau ură, de drept sau de refuz al dreptăţii, al adevărului sau al minciunii; nu există niciodată jumătăţi de sentiment. Propaganda engleză în special a înţeles toate acestea într-un mod cu adevărat genial. Acolo într-adevăr nu existau jumătăţi de măsură, care ar fi putut, eventual, da naştere îndoielii.

Ceea ce arăta că inamicul cunoştea strălucit psihologia maselor este propagandă ei de atrocităţi, perfect adaptată acestor condiţii, care asigura într-un mod pe cât de hotărâtor pe atât de genial condiţiile de bază pentru a menţine moralul pe front, chiar dacă inamicul suferea cele mai grele înfrângeri. Acesta era şi modul în care ştia să ţintuiască poporul german la stâlpul infamiei, ca fiind singurul vinovat de război; minciună care prin încăpăţinarea totală, insolentă, părtinitoare cu

care era proclamată era mereu la îndemâna mulţimilor mari, animate de simţuri şi întotdeauna înclinate către extremă şi care, din acest motiv, a fost crezută.

Gradul de eficacitate al acestei propagande este demonstrat în modul cel mai izbitor de faptul că după patru ani ea a avut drept rezultat că inamicul nu s-a dat bătut, şi, în plus, ea a reuşit să pătrundă în poporul nostru.

Nu e de mirare că un asemenea succes nu i-a revenit propagandei noastre. Ea purta deja germenii ineficacităţii în ambiguitatea ei internă. În sfârşit era puţin probabil, dată fiind însăşi natura conţinutului ei, să poată provoca în mase impresia necesară. Numai insipizii noştri „oameni de stat” au putut ajunge să spere că era posibil să reuşească să îmbete nişte oameni cu acele zoaie fade de pacifism spre a-i trimite ia moarte.

Astfel acel produs mizerabil a fost inutil şi chiar dăunător.

Dar tot geniul manifestat în organizarea unei propagande nu va duce la nici un succes dacă nu se ţine cont într-un mod mereu la fel de riguros de un principiu fundamental. Ea trebuie să se limiteze la un număr mic de scopuri şi să le repete în mod constant. Perseverenţa, aici ca şi în atâtea alte lucruri în lume, este prima şi cea mai importantă condiţie a succesului.

Pe bună dreptate, în domeniul propagandei nu trebuie niciodată să te laşi condus de esteţi sau de oamenii blazaţi: nu de primii, altminteri curînd conţinutul, forma şi manifestarea ei nu vor exercita atracţie decât asupra publicului din saloanele literare, în loc să se exercite asupra masei; cât despre cei din urmă, trebuie să ne ferim de ei ca de ciumă, deoarece incapacitatea lor de a încerca senzaţii sănătoase îi incită să caute mereu stimulente noi. Pe aceşti oameni totul îi dezgustă în scurt timp; ei doresc schimbarea şi nu ştiu niciodată să se coboare la nivelul nevoilor contemporanilor lor încă teferi şi nu-i pot nici măcar înţelege. Ei sunt întotdeauna primii care critică propagandă sau mai degrabă conţinutul ei, care li se pare prea îmbătrânit, prea trivial, care şi-a trăit deja traiul etc. Au mereu nevoie de nou, caută varietatea şi devin de asemenea cei mai mari duşmani de moarte ai succesului politic pe lângă mase. Căci de îndată ce organizarea şi cuprinsul propagandei încep să se orienteze potrivit dezideratelor lor, ele îşi pierd coeziunea şi, dimpotrivă, se împrăştie.

Propaganda nu este nicidecum făcută ca să procure în mod constant distracţii interesante unor domni blazaţi, ci pentru a convinge, şi este vorba de convingerea masei. Dar aceasta are întotdeauna nevoie, în încetineala ei, de un

anumit timp pentru a fi gata să ia cunoştinţă de o idee şi nu-şi va deschide nuntea decât după repetarea de o mie de ori reluată a celor mai simple noţiuni.

Nici o diversitate nu trebuie, în nici un caz, să modifice conţinutul a ceea ce face obiectul propagandei, ci, la urma urmei, trebuie întotdeauna repetat din nou acelaşi lucru.

Lozinca poate fi într-adevăr lămurită sub aspecte diferite, însă scopul întregii expuneri trebuie să se întoarcă întotdeauna la aceeaşi formulă. Numai astfel propaganda poate şi trebuie să acţioneze cu spirit metodic şi coeziune.

Numai această regulă importantă de la care nu trebuie niciodată să ne abatem îngăduie succesului să ajungă la maturitate datorită unui sprijin întotdeauna constant şi viguros. Atunci se va putea constata cu uimire la ce rezultate colosale, greu de conceput, conduce o asemenea perseverenţă.

Orice reclamă, indiferent că se face în domeniul afacerilor sau al politicii, poartă în sine succesul în durata şi spiritul metodic constant al aplicării sale.

Aici, deopotrivă, exemplul propagandei duşmane era bun de luat ca model; limitată la un număr restrâns de scopuri combinate exclusiv pentru masă şi condusă cu o

perseverenţă neobosită. De îndată ce ideile ei de bază şi modurile de îndeplinire au fost recunoscute ca fiind adecvate, au fost folosite pe toată durata războiului, fără ca vreodată să se fi întreprins nici cea mai mică modificare. La început ea părea nechibzuită prin îndrăzneala afirmaţiilor sale; mai târziu a fost considerată dezagreabilă; în fine a început să fie crezută. După patru ani şi jumătate, în Germania a izbucnit o revoluţie a cărei lozincă era împrumutată de la propaganda duşmană.

Dar, în Anglia, se mai înţelesese şi altceva, îndeosebi faptul că posibilitatea succesului acestei arme spirituale constă exclusiv în folosirea ei masivă şi că succesul compensează din belşug toate cheltuielile făcute.

Propaganda ei a considerată acolo ca o armă de prim rang. În timp ce la noi ea reprezenta ultima bucată de pâine a politicienilor fără situaţie sau un mic chilipir pentru nişte eroi neînsemnaţi de redacţii.

Rezultatul ei a fost, dacă ne gândim bine, egal cu zero.

CAPITOLUL VII

Revoluţia

Propaganda duşmană a început la noi odată cu anul 1916 Din 1916 ea a continuat intensificându-se şi a sfârşit prin a lua proporţii la începutul anului 1918 devenind un adevărat talaz. Atunci s-au putut deja urmări pas cu pas efectele acestei vânători a spiritelor. Armata învăţa încetul cu încetul să gândească aşa cum voia inamicul.

Orice reacţie germană a lipsit cu desăvârşire.

Armata avea, în realitate, în persoana conducătorului ei inteligent şi plin de voinţă, intenţia şi voinţa să accepte lupta şi pe acest teren, dar îi lipsea instrumentul care ar fi fost necesar în acest scop. În plus, exista greşeala psihologică de a lăsa trupa însăşi să întreprindă acest gen de cultivare intelectuală. Pentru a fi eficace, ea trebuia să vină din interiorul ţării. Atunci s-ar fi putut conta pe succesul ei la nişte oameni dotaţi cu spirit de sacrificiu şi de eroism nepieritor de aproape patru ani.

Dar ce s-a întâmplat cu ţara?

Această sfârşeală era stupidă sau criminală?

La mijlocul anului 1918, după evacuarea malului sudic al Marnei, presa germană s-a comportat într un mod atât de mizerabil de neîndemânatic sau în mod criminal stupid încât îmi puneam o întrebare care suscita în fiecare zi în mine o furie crescândă: Nu exista nimeni ca să pună capăt acestei aţiţări spirituale la dezertarea eroilor armatei noastre?

Ce s-a petrecut în Franţa când în 1914 am dat navală în această ţară, cu un elan nemaiauzit şi victorios? Ce a făcut Italia în zilele prăbuşirii frontului său de la Isonzo? Ce a făcut iarăşi Franţa în primăvara lui 1918 când atacul diviziilor germane părea să scoată din ţâţâni poziţiile franceze şi când braţul puternic al bateriilor grele cu bătaie lungă a început să bată la porţile Parisului?

Cum a fost biciuit obrazul regimentelor care au bătut în retragere în pripă către spatele frontului, cum a fost insuflată înflăcărarea pasiunilor naţionale? Cum lucrau pe atunci propaganda şi ştiinţa genială de a influenţa masele ca să facă să intre din nou în inima soldaţilor, cu lovituri de măciucă, credinţa în victoria definitivă?

Nu o dată m-a frământat gândul că dacă Providenţa mai fi pus în locul neputincioşilor sau al oamenilor lipsiţi de voinţă din serviciul nostru de propagandă, soarta luptei s-ar fi înfăţişat altfel.

În lunile acelea am resimţit pentru prima oară perfidia fatalităţii care mă ţinea aici şi într-un loc în care gestul fortuit al oricărei persoane aflate în slujba cuiva putea să mă doboare cu o împuşcătură, pe când altundeva aş fi putut face altfel de servicii patriei.

Căci pe atunci eram deja destul de prezumpţios ca să cred că asta mi-ar fi reuşit.

Dar eu eram o fiinţă obscură, un simplu număr matricol printre opt milioane de oameni!

Aşadar era mai bine să tac şi să-mi fac datoria cât se poate de bine la postul meu.

*

*   *

În vara lui 1915 ne-au căzut în mână primele broşuri ale inamicilor. Conţinutul lor era întotdeauna acelaşi, deşi prezentă o oarecare diversitate în forma expunerii, şi îndeosebi: că lipsurile creşteau continuu în Germania; că războiul avea să dureze la nesfârşit, că totuşi perspectiva de a-l câştiga nu făcea decât să se

micşoreze constant; că, din acest motiv, poporul dorea pacea cu ardoare în interior, dar că „militarismul” şi „Kaiserul” nu o îngăduiau; că lumea întreagă – care ştia perfect toate acestea – se războia din această cauză nu cu poporul german, ci dimpotrivă, exclusiv cu singurul vinovat, Kaiserul; că lupta nu se va sfârşi, din această cauză, câtă vreme acest duşman al omenirii paşnice nu va fi îndepărtat; că naţiunile liberale şi democratice vor primi poporul german la sfârşitul războiului în liga păcii mondiale perpetue, pace care va fi asigurată în ziua în care „militarismul prusac” va fi nimicit.

Pentru a ilustra mai bine această expunere, broşura conţinea adesea copii ale unor „ scrisori din ţară”, al căror conţinut părea să confirme acele aserţiuni.

În general, pe vremea aceea aceste tentative erau luate în derâdere, broşurile erau citite, apoi erau trimise în spatele frontului, la state-majore superioare, apoi erau în mare parte uitate până când vântul aducea o nouă încărcătură spre tranşee; într-adevăr, în cele mai multe cazuri, acele file ne erau aduse cu avioanele.

Un lucru avea să surprindă la acest gen de propagandă, şi anume că în fiecare sector al frontului unde se aflau bavarezi, ea atacă

Prusia cu un spirit metodic extraordinar, dând asigurări nu numai că, pe de o parte, Prusia era adevărata vinovată şi responsabilă de război, dar pe de altă parte şi că nu nutrea nici cea mai mică duşmănie împotriva Bavariei în special; dar că, în realitate, nu i se putea acorda nici un ajutor cât timp ea va rămâne în slujba militarismului prusac ca să-i scoată castanele din foc.

Procedeul care constă în influenţarea oamenilor a început într-adevăr, în 1915, să aibă anumite efecte. Aţiţarea împotriva Prusiei a crescut în rândul trupelor de o manieră vizibilă, fără ca de sus în jos să se fi luat vreo măsură împotriva ei. Aceasta era de-acum mai mult decât o simplă greşeală, decât o simplă delăsare, care mai devreme sau mai târziu avea să fie pedepsită în modul cel mai funest şi să-l atingă nu numai pe „prusac”, ci întregul popor german, Bavaria aparţinând acestuia din urmă.

În acest sens, propaganda duşmană a început să obţină succese incontestabile încă din anul 1916.

De asemenea, scrisorile cu lamentări primite direct din interior şi-au făcut cu timpul efectul. Acum nu mai era nicidecum necesar ca inamicul să le facă să ajungă pe front special prin mijlocirea broşurilor etc. Şi împotriva

acestora nu s-a făcut nimic, cu excepţia câtorva „admonestări” arhitâmpite din partea guvernului. Frontul a fost, şi înainte, şi după aceasta, inundat de acea otravă pe care nişte femei fără minte o fabricau, fireşte, în ţară, fără a bănui că acesta era mijlocul de a întări în cel mai înalt grad încrederea duşmanului în victorie şi de a prelungi şi în acelaşi timp de a spori suferinţele alor lor pe front. Scrisorile nechibzuite ale femeilor germane au costat mai târziu viaţa a sute de mii de bărbaţi.

Astfel se manifestau, încă din 1916, diverse fenomene îngrijorătoare. Pe front oamenii bombăneau şi „făceau pe brutele”; de-acum erau deja nemulţumiţi din diverse motive şi uneori se indignau cu bună ştiinţă. În vreme ce bărbaţii răbdau de foame şi se resemnau, familiile lor erau într-o situaţie critică acasă, în timp ce în alte părţi domneau prisosul şi risipa. Da, nici chiar pe front nu erau toate în ordine din acest punct de vedere.

De aceea criza se anunţa încă de pe atunci; dar acestea erau numai treburile „interne”. Acelaşi om care mai întâi bombănise şi mormăise îşi făcea, după câteva clipe, datoria în tăcere, ca şi cum acest lucru ar fi devenit complet natural. Aceeaşi companie care la început era nemulţumită, se cramponă de sectorul pe care îl avea de apărat de parcă

soarta Germaniei depindea de acele câteva sute de metri de hârtoape în noroi. Încă mai era frontul din ajun, superba armată de eroi.

Aveam să învăţ să cunosc diferenţa dintre front şi ţară cu ocazia unei schimbări brutale a soartei mele.

La sfârşitul lui septembrie 1916, divizia mea a plecat la bătălia de pe Somme. Aceasta era pentru noi prima dintre înfricoşătoarele bătălii a materialelor de război, iar impresia era greu de descris – mai degrabă un infern decât o bătălie.

Săptămâni întregi frontul german a rezistat sub vălul de foc continuu, câteodată dând puţin înapoi, apoi înaintând din nou, dar fără să cedeze vreodată.

Pe 7 octombrie am fost rănit.

Am ajuns cu bine în spatele frontului şi am luat trenul sanitar spre Germania.

Trecuseră doi ani de când nu-mi revăzusem patria, un interval de timp aproape interminabil în asemenea condiţii. Abia dacă-mi puteam imagina aspectul germanilor fără uniformă.

Când am fost culcat în spitalul evacuaţilor, aproape că am tresărit de spaimă auzind vocea unei infirmiere care vorbea cu un camarad culcat lângă mine.

Să auzi pentru prima oară, după doi ani, vocea unei nemţoaice!

Apoi pe măsură ce trenul care trebuia să ne ducă înapoi în ţară se apropia de graniţă, fiecare din noi simţea o nelinişte lăuntrică. Prin faţa noastră au defilat pe rând toate localităţile prin care trecuserăm, în urmă cu doi ani, ca tineri soldaţi: Bruxelles, Louvain, Liege şi în sfârşit ni se păru că recunoaştem prima casă nemţească după pinionul ei înalt şi obloanele frumoase.

Patria!

În octombrie 1914 ardeam de un entuziasm tumultuos, când am trecut frontieră, acum domneau liniştea şi emoţia. Fiecare era fericit că soarta i-a îngăduit să mai vadă încă o dată ceea ce el trebuia să apere atât de anevoie cu preţul vieţii; şi fiecăruia din noi aproape că-i era ruşine să se lase privit în ochi de ceilalţi.

În preajma aniversării plecării pe front, mă aflam la spitalul din Beelitz lingă Berlin.

Ce schimbare! Din mlaştinile bătăliei de pe Somme, ajungeam în paturile albe ale acestei clădiri minunate! La început abia îndrăzneam să ne culcăm cum trebuie. Numai încetul cu încetul am putut să ne obişnuim din nou cu această lume nouă.

Însă, din nefericire, această lume era nouă şi sub un alt aspect.

Spiritul militar de pe front nu părea să mai aibă aici drept de cetăţenie. Am auzit aici pentru întâia oară ceea ce pe front era încă necunoscut: elogiul propriei laşităţi! Căci ceea ce puteai auzi acolo: mormăieli sau „făcutul pe bruta” nu era niciodată o incitare la sustragerea de la obligaţii şi nici preamărirea fricoşilor. Nu. Laşul era considerat întotdeauna un laş şi absolut nimic mai mult; şi dispreţul care îl lovea era întotdeauna general, ca şi admiraţia manifestată faţă de un erou adevărat. Dar aici, la spital, era deja aproape invers: provocatorii cei mai smintiţi spuneau cuvinte mari şi se străduiau prin toate mijloacele jalnicei lor elocvenţe să prezinte drept ridicole principiile soldaţilor buni, şi drept model, lipsa de caracter a poltronilor.

Câţiva indivizi mizerabili dădeau tonul.

Unul din ei se lăuda că trecuse cu mâna printr-o reţea de sârmă ca să poată intra în spital; se părea, totuşi, că, în ciuda rănii sale ridicole, era acolo de foarte multă vreme. Şi nu fusese trimis în Germania cu trenul sanitar decât printr-un simplu vicleşug. Dar acest caraghios care răspândea contagiunea proceda aşa de bine încât, cu îndrăzneala lui insolentă, îşi prezenta actul de laşitate ca pe o manifestare a unui curaj superior curajului bravului soldat care şi-a găsit o moarte eroică.

Mulţi ascultau în tăcere, alţii plecau, dar câţiva îl şi aprobau.

Greaţa mi se urca până în gâtlej, dar provocatorul era tolerat în linişte în instituţie. Ce trebuia făcut? Administraţia trebuia să ştie foarte bine cine era. Cu toate acestea nu s-a făcut nimic.

Când am putut umbla din nou fără greutate, am obţinut autorizaţia de a merge la Berlin.

Sărăcia era evident foarte grea. Oraşul imens suferea de foame. Nemulţumirea era mare. În diverse cămine frecventate de soldaţi, tonul era acelaşi ca în spital. Aveai în întregime impresia că aceşti caraghioşi frecventau dinadins asemenea locuri ca să-şi răspândească din plin opiniile.

Şi mai rea, mult mai rea era situaţia chiar la München.

Când, după vindecare, am ieşit din spital şi am fost afectat la batalionul de intendenţă, am crezut într-adevăr că nu mai recunosc oraşul.

Până unde au ajuns iritarea, descurajarea, invectivele! Chiar în batalionul de intendenţă, moralul era sub orice limită. La aceasta contribuia şi maniera extraordinar de stângace în care erau trataţi soldaţii veniţi de pe front de către nişte ofiţeri instructori mediocri, care încă nu petrecuseră nici măcar o oră pe front şi deja, din acest motiv, nu erau în stare să

rânduiască lucrurile într-un mod convenabil pentru vechii soldaţi. Aceştia din urmă aveau, într-adevăr, nişte ciudăţenii care se explicau prin faptul că serviseră pe front, dar rămâneau cu desăvârşire de neînţeles pentru comandamentul acestei formaţiuni de trupe de substituire,în vreme ce un ofiţer venind tot de pe front ar fi ştiut cel puţin să şi le explice. Acesta din urmă era şi el, fireşte, văzut altfel de oamenii de trupă decât comandantul de etapă. Dar, în afară de acestea, starea de spirit generală era de plâns; excrocarea cuiva era considerată ca manifestarea unei inteligenţe superioare, în timp ce perseverenţa statornică era interpretată drept semnul unei slăbiciuni lăuntrice şi al unui spirit mărginit. Birourile erau înţesate de evrei. Aproape toţi secretarii erau evrei, şi orice evreu era secretar. M-a uimit această abundenţă de ambuscaţi ai poporului ales şi nu puteam decât să compar numărul acestora cu acela al rarilor lor reprezentanţi de pe front.

Situaţia era încă şi mai rea din punct de vedere economic. Poporul evreu devenise realmente „indispensabil”. Păianjenul începuse să sugă încetişor sângele poporului german.

Prin intermediul societăţilor de război se găsise instrumentul voit pentru a da lovitura de graţiei economiei naţionale şi libere.

Se afirma necesitatea unei centralizări nelimitate.

Astfel, începând din iarnă 1916-1917, aproape întreaga producţie se afla în realitate sub controlul finanţei evreieşti.

Şi împotriva cui se îndrepta ura poporului?

În acel moment am văzut îngrozit iminenţa unei fatalităţi care, dacă nu era deviată la ceasul potrivit, avea să conducă la dezastru.

În vreme ce evreul jupuia întreaga naţiune şi o sleia sub dominaţia sa, oamenii erau aţiţaţi împotriva „prusacilor”. Binecunoscută pe front, această propagandă nu a avut nici o reacţie în spatele lui. Lumea părea să nu-şi dea deloc seama că prăbuşirea Prusiei ar fi foarte departe de a aduce cu sine vreun progres oarecare al Bavariei şi că, în schimb, prin căderea ei una avea s-o tragă iremediabil după ea pe cealaltă în prăpastie.

Aceste uneltiri mă îndurerau extrem de mult. Nu puteam vedea în ele decât geniala şiretenie a evreului, care abătea atenţia generală de la el ca s-o îndrepte spre alte scopuri. În timp ce Bavaria şi Prusia se certau, el le subtiliza de sub nas mijloacele de existenţă; în timp ce în Bavaria lumea invectivă Prusia, evreul organiza revoluţia şi distrugea în acelaşi timp şi Prusia şi Bavaria.

Nu puteam suporta această discordie blestemată între rasele germane şi am fost fericit să mă întorc pe front, unde cerusem să plec încă de la sosirea la München.

La începutul lui martie 1917, eram din nou la regimentul meu.

*

*   *

Spre sfârşitul anului 1917, gradul cel mai scăzut al descurajării armatei părea depăşit. Întreaga armată găsise în prăbuşirea Rusiei un nou izvor de speranţă şi curaj. Convingerea că acum, orice ar fi, lupta trebuia să se termine prin victoria Germaniei începu să pună stăpânire pe trupă. Puteai să auzi din nou cântece, iar cobele nenorocirii deveniseră mai rare. Oamenii credeau din nou în victoria patriei.

Dezastrul italian din toamna lui 1917 produsese în mod special o excelentă impresie; de fapt, vedeau în această victorie dovada posibilităţii de a străpunge frontul în afara câmpului de luptă rusesc. Şuvoiul unei credinţe minunate se revărsa acum în inimile a milioane de oameni şi i-a făcut să aştepte cu o siguranţă renăscută sosirea primăverii lui 1918. În schimb, inamicul era vizibil deprimat.

În iarna aceea am fost mai liniştiţi decât în alte dăţi. Era liniştea dinaintea furtunii.

Frontul făcea ultimele pregătiri pentru a pune definitiv capăt luptei veşnice; transporturi interminabile de trupe şi de material se deplasau spre frontul de vest şi trupa primea instrucţiuni în vederea marii ofensive. Atunci a survenit în Germania cea mai urâtă festă din timpul războiului.

Germania nu trebuia să învingă; în ceasul al doisprezecelea, când victoria părea deja că trebuie să fie de partea steagurilor germane, s-a recurs la un mijloc care părea potrivit ca să înăbuşe dintr-odată în faşă atacul german din primăvară, spre a face imposibilă victoria.

A fost organizată greva muniţiilor.

Dacă ea reuşea, frontul german trebuia să cadă şi promisiunea din Vorwarts că de astă dată victoria nu va mai fi de partea drapelelor germane se îndeplinea. Din cauza lipsei de muniţii, frontul avea să fie străpuns în câteva săptămâni; ofensiva era astfel oprită, Antanta salvată, dar capitalul internaţional devenea stăpân pe Germania şi scopul intrinsec al înşelăciunii marxiste a popoarelor era atins.

Distrugerea economiei naţionale, în scopul întemeierii dominaţiei capitalului internaţional, scop atins datorită prostiei şi credulităţii unora, laşităţii de neînţeles a altora.

Oricum ar fi, greva muniţiilor n-a avut succesul final sperat: să priveze frontul de arme; ea a durat prea puţin pentru ca un deficit de muniţii să fi condamnat armata la pieire. Dar prejudiciul moral era teribil!

În primul rând: de ce mai luptă armată, dacă ţara însăşi nu mai dorea victoria? Pentru cine uriaşele sacrificii şi privaţiuni? Trebuia deci că soldatul să lupte pentru victorie, în timp ce ţara făcea grevă!

În al doilea rând: care era impresia produsă asupra inamicului?

În acea iarnă 1917-1918, nori groşi s-au înălţat pe firmamentul Aliaţilor. Timp de aproape patru ani, executaseră asalturi contra uriaşului german şi n-au putut să-l doboare; însă atunci acesta n-avea decât un braţ liber, cel care ţinea scutul, ca să se apere, în timp ce trebuia să scoată spada pentru a lovi când la răsărit, când la apus, când în sud. Acum, în sfârşit, uriaşul era liber la ariergardă. Valuri de sânge au curs până când a reuşit să-l doboare definitiv pe unul dintre adversari. De-acum înainte, la apus spada trebuia să i se alăture scutului şi din moment ce până acum inamicul nu reuşise deloc să străpungă apărarea, el însuşi avea să fie lovit prin atac.

Se temeau de el şi tremurau pentru victorie.

La Londra şi la Paris, conferinţele se succedau fără încetare. Chiar şi propaganda duşmană se făcea mai dificil; nu mai era atât de uşor de demonstrat puţina probabilitate a victoriei germane.

La fel stăteau lucrurile şi pe front, unde domnea o tăcere prudentă, şi cu trupele aliate. Insolenţa acestor domni dispăruse subit. O licărire îngrijorătoare începea deopotrivă să apară. Atitudinea lor lăuntrică faţă de soldatul german se schimbase acum. Până în prezent puteau să-l considere un nebun condamnat la înfrângere; acum aveau în faţa lor pe cel care-l nimicise pe aliatul lor rus. Constrângerea care ne fusese impusă de a nu ataca decât la est apărea acum ca o tactică genială. Timp de trei ani, germanii dăduseră asaltul împotriva Rusiei; la început fără cel mai mic succes aparent. Aceste acţiuni inutile aproape că erau luate în râs, fiindcă, în sfârşit, colosul rus trebuia să rămână victorios dată fiind superioritatea numerică a soldaţilor săi. În schimb, Germania urma să piară prin secarea sângelui său. Faptele păreau să confirme aceste speranţe.

Începând cu zilele lui septembrie 1914, când pentru prima oară interminabilele trupe de prizonieri ruşi, proveniţi din bătălia de la Tannenberg începuseră să se deplaseze pe

drumurile Germaniei, valul acesta nu se mai termina, dar o nouă armată lua locul armatei bătute şi nimicite. Inepuizabil, giganticul imperiu al ţarilor lăsa pradă războiului noi victime. Cât timp putea rezista Germania la această întrecere? Nu avea să vină ziua în care, după o ultimă victorie germană, armatele ruseşti care tot nu vor fi ultimele vor intra în cea din urmă dintre toate bătăliile? Şi când? După toate calculele, victoria Rusiei mai putea fi, ce-i drept, întârziată, dar ea avea să survină fără doar şi poate într-o zi.

Acum Antanta pierduse toate aceste speranţe. Aliata, care făcuse cele mai mari jertfe de sânge pe altarul intereselor comune, era la capătul puterilor şi zăcea la pământ în faţa agresorului său neîndurător. Se temea de primăvara următoare. Şi din moment ce, până în prezent, nu reuşise să-i nimicească pe nemţi, dacă ea nu se putuse instala pe frontul de vest cum putea conta pe victorie, acum când ansamblul forţelor acestei teribile ţări de eroi pare a să se maseze pentru atacul împotriva frontului de vest?

Urmele munţilor din Tirolul meridional se întindeau apăsător peste imaginaţia oamenilor, până şi prin ceţurile Flandrei, armatele învinse ale lui Cadorna năşteau tristeţea pe feţe şi

credinţa în victoria finală făcea loc groazei în faţa înfrângerii iminente.

Atunci, în momentul în care, în nopţile reci, credeau că pricep deja vuietul înaintării trupelor de asalt ale armatei germane, şi când aşteptau cu o nelinişte temătoare decizia care se anunţa, deodată din Germania izbucni o lumină roşie strălucitoare care îşi proiecta rază până în cea din urmă gaură de obuz de pe front.

În clipa în care diviziilor germane li se dădeau ultimele instrucţiuni pentru atacul cel mare, în Germania izbucni greva generală.

La început lumea a rămas tăcută. Însă curînd propaganda duşmană se aruncă asupra acestui sprijin venit în al doisprezecelea ceas cu un suspin de uşurare. Dintr-odată găsise mijlocul de a restabili încrederea soldaţilor aliaţi aflată în declin. Prezenta din nou ca sigură posibilitatea victoriei şi transformă într-o siguranţă hotărâtă neliniştea în faţa evenimentelor iminente Acum putea să dea regimentelor care aşteptau atacul german în vederea celei mai mari bătălii din toate timpurile convingerea că decizia privind sfârşitul acestui război atârna nu de cutezanţa asaltului german, ci de o rezistenţă perseverentă faţă de acesta din urmă. Nemţii n-au decât să obţină câte victorii vor,

întorcându-se la ei în ţară vor găsi revoluţia şi nu o armată exaltată de numeroasele ei victorii.

Ziarele engleze, franceze şi americane începură să sădească această credinţă în inimile cititorilor lor, în timp ce o propagandă extrem de abilă ridica viguros moralul trupelor de pe front.

„Germania în faţa revoluţiei! Inevitabila victorie a aliaţilor!” Acesta era cel mai bun remediu pentru a întări picioarele clătinânde ale soldaţilor francezi şi englezi. Acum puştile şi mitralierele puteau redeschide focul şi după o goană nebunească în panică urma o rezistenţă plină de speranţă.

Acesta era efectul grevei germane a muniţiilor. Ea a întărit credinţa popoarelor aliate în victorie şi a alungat de pe frontul aliaţilor deznădejdea deprimantă. Mai târziu mii de soldaţi germani au trebuit să plătească aceasta grevă cu sângele lor. Instigatorii acestei greve demne de dispreţ erau totuşi candidaţi la funcţiile cele mai înalte din guvernul Germaniei revoluţionare.

Deşi de partea germană ar fi fost posibil în aparenţă să se treacă peste urmarea vădită a acestor evenimente, de partea adversarului consecinţele favorabile au fost durabile. Rezistenţa pierduse caracterul de vanitate pe

care-l prezenta pentru o armată care credea că totul e pierdut şi a făcut loc îndârjirii luptei pentru victorie.

Într-adevăr, acum victoria trebuia, după toate previziunile omeneşti, să aparţină aliaţilor, dacă frontul de Vest putea rezista atacului german măcar timp de câteva luni. În parlamentele Antantei a fost recunoscută posibilitatea unui viitor mai bun şi s-au alocat sume nemaiauzite pentru propagandă în vederea dezagregării Germaniei.

*

* *

Avusesem fericirea de a putea participa la primele două şi la ultima ofensivă.

Ele au lăsat cea mai prodigioasă impresie din întreaga mea viaţă; prodigioasă, pentru că, acum, pentru ultima oară, la fel ca în anul 1914, lupta îşi pierduse caracterul de defensivă şi-l luase pe acela de ofensivă. Am respirat în sfârşit în tranşeele şi în galeriile de mină ale armatei germane când, în sfârşit, după mai bine de trei ani petrecuţi în infern, a sosit ziua răfuielii. Încă o dată, batalioanele victorioase fură transportate de bucurie şi ultimele cununi de laur nepieritor au fost atârnate de drapelele înconjurate de nimbul

victoriei. Încă o dată, cântecele patriotice răsunară de-a lungul nesfârşitelor coloane în marş şi urcară spre cer, şi, pentru ultima oară, harul Domnului se pogorî asupra copiilor săi ingraţi.

*
*   *

În toiul verii anului 1918, o deznădejde sumbră se întinse deasupra frontului. În ţară domnea discordia. De ce? Se povesteau multe lucruri la diferitele corpuri de armată. Se spunea că acum războiul nu mai avea nici un scop şi că numai nişte smintiţi mai puteau crede în victorie. Se pretindea că poporul nu mai avea nici un interes să mai reziste multă vreme, ci numai capitaliştii şi monarhia. Aceste zvonuri veneau din spatele frontului şi erau discutate şi pe front.

La început această nu pricinui decât foarte puţine reacţii pe front. Ce ne păsa de votul universal? Oare pentru asta luptaserăm aproape patru ani şi jumătate? Să le răpeşti eroilor culcaţi în mormânt scopul războiului într-un mod atât de fraudulos era un act de banditism vrednic de dispreţ. Nu strigând: „Trăiască dreptul la votul universal şi secret!” se duseseră la moarte tinerele regimente în

Franţa, ci strigând: „Germania mai presus de orice în lume!”. Era o mică diferenţă nu tocmai neînsemnată. Dar cei ce pretindeau dreptul de vot nu luptaseră deloc acolo unde voiau să-l câştige. Frontul nu cunoştea toţi ticăloşii din partide. Nu vedeai decât o mică parte din aceşti domni parlamentari acolo unde se aflau germanii cinstiţi care nu erau nici diformi nici cocoşaţi.

Astfel bătrânele trupe de pe front erau foarte puţin dispuse în favoarea acestui nou scop al războiului al domnilor Ebert, Scheidemann, Barth, Liebknecht şi părtaşii lor. Nu înţelegeau absolut deloc de ce, dintr-odată, ambuscaţii puteau avea dreptul să-şi atribuie puterea în ţară fără să ţină cont de armată.

Părerea mea personală era nestrămutată încă de la început.

Uram în cel mai înalt grad toată grămada aceea mizerabilă de oameni politici de nimic care înşelau poporul. De multă vreme vedeam limpede că, în toată această clică, în realitate nu era câtuşi de puţin vorba despre binele naţiunii, ci de umplerea buzunarelor goale. Şi văzându-i acum gata să sacrifice întregul popor în acest scop şi, la nevoie, să lase Germania să piară, îi consideram numai buni de ştreang. A ţine cont de dorinţele lor însemna sacrificarea intereselor poporului

muncitor în folosul câtorva hoţi de buzunare. Or asta nu se putea face decât sacrificând Germania.

Aşa gândea şi cea mai mare parte a combatanţilor din armată. Dar întăririle venite din ţară erau din ce în ce mai nepregătite, astfel că sosirea lor nu aducea nici un surplus de forţă puterii luptătorilor din armată, ci dimpotrivă o slăbeau. Îndeosebi contingentele tinere erau, în ansamblu, total lipsite de valoare. Deseori era greu de crezut că aceştia erau fiii aceleiaşi ţări care îşi trimisese tineretul la bătălia de la Ypres.

În august şi septembrie, manifestările de descompunere s-au întins din ce în ce mai rapid, cu toate că impresia produsă de atacurile duşmane nu era comparabilă cu cea a luptelor noastre de rezistenţă de altădată. Bătălia de pe Somme şi din Flandra erau, comparativ, nişte amintiri de maximă grozăvie.

La sfârşitul lui septembrie, divizia mea ocupă, pentru a treia oară, poziţiile pe care odinioară le cuceriserăm prin surprindere luptând în regimentele de tineri voluntari de război.

Ce amintire!

În octombrie şi noiembrie 1914 primiserăm aici botezul focului. Regimentul nostru plecase la luptă de parcă mergea la dans, cu dragostea

pentru patrie în inimi şi cu cântecul pe buze. Sângele cel mai preţios se oferea cu bucurie, cu credinţa că garantează astfel independenţa şi libertatea patriei.

În iulie 1917 am păşit pentru a doua oară pe acel pământ devenit sfânt pentru noi. Căci acolo se odihneau cei mai buni camarazi ai noştri, aproape nişte copii, care odinioară merseseră la moarte pentru patria lor iubită, cu privirea strălucind de entuziasm!

Noi, bătrânii care mărşăluiam atunci cu regimentul, ne-am oprit cu o pioasă emoţie pe locul acela unde juraserăm „fidelitate şi supunere până la moarte”.

Acest loc pe care regimentul îl luase cu asalt acum trei ani, trebuia acum apărat printr-o aprigă luptă defensivă.

Printr-un foc continuu de trei zile, englezii pregăteau marea ofensivă din Flandra. Atunci spiritele morţilor păreau că revin la viaţă; regimentul se agăţa de noroiul milos, se cramponă de hârtoape şi de pâlniile de obuz, fără să cedeze deloc. Dar, ca şi altădată, se împuţina, se rări pe loc, până când în sfârşit ofensiva englezilor se dezlănţui pe 31 iulie 1917,

În primele zile ale lunii august am fost înlocuiţi.

Din regiment nu mai rămâneau decât câteva companii care se întoarseră împleticindu-se spre spatele frontului, acoperite de o crustă de noroi, aducând mai degrabă a fantome decât a oameni. Dar în afara câtorva sute de găuri de obuze, englezii nu găsiseră decât moartea.

Acum, în toamna lui 1918, eram pentru a treia oară pe locul atacului din 1914. Satul Comines în care ne odihniserăm odinioară devenise acum un câmp de bătaie. Ce-i drept, deşi locul luptei rămăsese acelaşi, oamenii se schimbaseră: de acum înainte, trupa făcea politică. Otrava venită din ţară începea să acţioneze şi aici ca pretutindeni, dar vioiciunea de odinioară, care venea de acasă, lipsea acum cu desăvârşire.

În noaptea de 13 spre 14 octombrie, tirul obuzelor cu gaz al englezilor se dezlănţui pe frontul sudic de la Ypres; foloseau gaze cu cruce galbenă ale căror efecte nu le cunoşteam, câtă vreme nu se manifestau asupra propriului nostru corp. Aveam să le cunosc chiar în acea noapte. Pe un deal la sud de Wervick, fuseserăm atacaţi încă din seara zilei de 13 octombrie, timp de ore în şir, de un foc continuu de obuze cu gaz. A ţinut toată noaptea, cu o intensitate mai mare sau mai mică. Pe la miezul nopţii, o parte dintre noi au fost evacuaţi, printre ei câţiva dispăruţi pentru

totdeauna. Spre dimineaţă, durerea a pus stăpânire pe mine, intensificându-se din sfert în sfert de oră şi, la şapte dimineaţa, m-am întors poticnindu-mă şi împleticindu-mă spre spatele frontului, cu ochii arzând, ducând cu mine ultima mea mobilizare din război.

Peste câteva ore, ochii mi se preschimbară în cărbuni aprinşi şi în jurul meu se făcu beznă.

Astfel am ajuns la spitalul din Pasewalk şi acolo am avut parte de durerea de a asista la revoluţie.

*

*   *

De multă vreme domnea deja în atmosferă ceva nedefinit şi respingător. Oamenii îşi povesteau unii altora că în câteva săptămâni o să înceapă ceva, dar eu nu-mi puteam închipui ce trebuia să înţeleg prin asta. Mai întâi m-am gândit ia o grevă, ca aceea din primăvară. Zvonuri nefavorabile veneau neîncetat de la marină, unde, după cum se spunea, domnea agitaţia. Dar aceasta mi se părea că trebuia să fie mai degrabă produsul imaginaţiei unor tineri izolaţi decât un subiect privitor la masele largi. Chiar şi la spital, fiecare vorbea despre sfârşitul războiului pe care sperau să-l vadă

venind curînd, dar nimeni mi conta pe o soluţionare imediată. Eu nu puteam citi ziarele.

În luna noiembrie, tensiunea generală a crescut.

Şi, într-o zi, catastrofa a izbucnit brusc. Nişte marinari sosiră cu camioanele şi aţîţară la revoluţie; câţiva tineri erau „căpeteniile” acestei mişcări pentru „libertatea, frumuseţea şi demnitatea” poporului nostru. Nici unul dintre ei nu fusese vreodată pe front. Prin intermediul unui spital de venerici, cei trei orientali fuseseră împinşi înapoi din zona dezarmată spre spatele frontului. Acum înălţau acolo cârpa cea roşie.

În ultima vreme m-am simţit mai bine. Durerea ascuţită din orbite a încetat; încetul cu încetul am putut să încep să disting sub contururi vagi, lucrurile din jur. Am putut să mă amăgesc cu speranţă că o să-mi recapăt vederea, cel puţin atât cât să pot practica mai târziu o meserie. Ce-i drept, nu mai puteam spera că am să mai fiu vreodată în stare să desenez. Oricum eram pe cale de ameliorare, când s-a produs grozăvia.

Eu tot mai speram că această trădare faţă de patrie nu era decât de o chestiune mai mult sau mai puţin locală. Încercam să întăresc ideile acestea la câţiva camarazi. În special camarazii mei bavarezi din spital erau mai

mult decât abordabili în această privinţă. Starea de spirit nu era câtuşi de puţin revoluţionară. Nu puteam să-mi imaginez că nebunia avea să se dezlănţuie şi la München. Fidelitatea faţă de nobilă casă de Wittelsbach mi se părea că trebuie să fie mai puternică decât voinţa câtorva evrei. De aceea puteam să cred doar că era vorba de un puci al marinei, care va fi zdrobit în câteva zile.

Odată cu zilele următoare a sosit şi cea mai oribilă certitudine din viaţa mea. Zvonurile deveneau tot mai copleşitoare. Ceea ce eu luasem drept o chestiune locală, se spunea că era o revoluţie generală. Pe deasupra soseau veştile dezonorante de pe front. Voiau să capituleze. Dar era posibil aşa ceva?

Pe 10 noiembrie a venit la spitalul militar un pastor, ca să ne ţină o scurtă cuvântare; atunci am aflat tot.

Ascultându-l, eram emoţionat în cel mai înalt grad. Bărbatul acela bătrân şi demn părea să tremure puternic când ne-a adus la cunoştinţă că, acum, Casa de Habsburg nu mai avea dreptul să poarte coroana, că patria noastră devenise republică, că trebuia să ne rugăm Atotputernicului ca să nu refuze binecuvântarea acestei schimbări de regim şi să binevoiască să nu părăsească poporul nostru în vremurile viitoare. În acelaşi timp, nu

putea să procedeze altfel decât să spună câteva cuvinte despre casa regală, vrând să omagieze serviciile pe care ea le făcuse în Pomerania, în Prusia şi în întreaga patrie germană şi, fiindcă el a început să plângă uşurel şi foarte încet, toate inimile din încăperea aceea mică au fost cuprinse de cea mai adâncă descurajare şi cred că nici unul din noi nu şi-a putut ţine lacrimile. Dar când bătrânul încercă să-şi reia discursul şi începu să ne spună că acum suntem obligaţi să punem capăt războiului, că pe viitor ţara noastră va fi supusă unei oprimări brutale, pentru că acum războiul era pierdut şi noi trebuie să ne lăsăm în seama învingătorului, că trebuia să acceptăm armistiţiul având încredere în mărinimia învingătorului, atunci eu n-am mai putut răbda, îmi era imposibil să aud mai multe. Brusc, întunericul a pus stăpânire pe ochii mei şi, orbecăind şi împiedicându-mă, m-am întors în dormitor, m-am aruncat pe pat şi mi-am băgat capul înfierbântat sub pătură şi sub pernă.

Din ziua în care stătusem la mormântul mamei mele, nu mai plânsesem niciodată. Când, în tinereţe, destinul s-a năpustit asupra mea fără milă, mândria mea a crescut. Când, în cursul anilor lungi de război, moartea a răpit din rândurile noastre atâţia camarazi şi

prieteni dragi, aproape că mi s-ar fi părut că aş comite o crimă dacă i-aş plânge, căci ei au murit pentru Germania! Şi când în sfârşit, în ultimele zile ale luptei cumplite gazul m-a atacat pe furiş şi a început să-mi mistuie ochii, în faţa fricii că voi deveni orb, o clipă am crezut că îmi pierd nădejdea; atunci am fost lovit ca de trăsnet de vocea conştiinţei mele: „Smiorcăit nenorocit, doar n-ai să te vaieţi în timp ce mii de oameni sunt de o sută de ori mai nenorociţi ca tine!” şi, nesimţitor şi mut, mi-am suportat ursita. Abia acum am văzut cum dispare orice suferinţă proprie în faţa nenorocirii patriei.

Aşadar zadarnice erau toate sacrificiile şi toate privaţiunile; în zadar suferiserăm de foame şi de sete timp de luni nesfârşite, zadarnice erau ceasurile în care, cuprinşi de spaima de moarte, ne îndeplineam totuşi datoria; inutilă trecerea în nefiinţă a două milioane de oameni care şi-au găsit moartea.

Oare n-au să se deschidă mormintele acelor sute de mii de oameni care au ieşit într-o zi din tranşee spre a nu se mai întoarce niciodată? N-ar trebui să se deschidă şi să trimită, ca pe nişte fantome răzbunătoare, eroii muţi, plini de noroi şi de sânge, spre patria care, într-o asemenea bătaie de joc, îi frustra de jertfă supremă pe care omul o poate aduce poporului

său în această lume? Oare pentru asta muriseră soldaţii în august şi septembrie 1914 şi pentru asta îi urmaseră pe camarazii lor bătrânele regimente de voluntari în toamna aceluiaşi an? Pentru asta căzuseră pe pământul Flandrei copiii aceia de şaptesprezece ani? Acesta era ţelul jertfei pe care mama germană i-o oferea patriei sale când, cu inima îndurerată, îşi lăsa copiii nespus de dragi să plece spre a nu-i mai revedea niciodată? Toate acestea nu s-au întâmplat decât pentru ca o mână de criminali să poată pune stăpânire pe ţară?

Aşadar pentru aceasta rezistase sub arşiţa soarelui şi în viforniţă soldatul german, epuizat de nopţile fără somn şi de marşurile fără sfârşit? Pentru aceasta îndurase infernul focului continuu şi febra luptei cu gaze, fără să cedeze, amintindu-şi mereu de singura lui datorie: apărarea patriei de pericolul reprezentat de duşman?

Într-adevăr, aceşti eroi meritau şi să li se înalţe un monument:

„Trecătorule care mergi în Germania, dă-i de ştire ţării că noi ne odihnim aici, credincioşi patriei şi supuşi datoriei”.

Şi ţara?

Şi oare este chiar singurul sacrificiu pe care trebuie să-l luăm în considerare? Germania din

trecut trebuia să fie mai puţin apreciată? Nu existau şi alte îndatoriri faţă de propria noastră istorie? Mai eram încă vrednici să ne împodobim cu gloria trecutului? Şi cum trebuia înfăţişată generaţiilor viitoare justificarea acestui eveniment?

Mizerabililor! Depravaţilor! Criminalilor!

Pe măsură ce încercam să pricep aceste evenimente, roşeaţa ruşinii mi se urca până la frunte în faţa acestei josnicii. Ce însemna durerea de care suferiseră ochii mei în comparaţie cu această disperare?

Au urmat zile îngrozitoare şi nopţi şi mai rele încă; ştiam că totul era pierdut. Numai nişte oameni complet nebuni sau mincinoşi sau criminali puteau ajunge să spere în clemenţa duşmanului. În nopţile acelea s-a născut în mine ura, ura împotriva autorilor acestui eveniment.

În nopţile următoare, aveam să mă lămuresc şi asupra soartei mele. Acum trebuia să râd gândindu-mă la propriul meu viitor care, încă nu demult, îmi pricinuise atâtea nelinişti amare. Nu era ridicol să vrei să clădeşti pe un asemenea teren? În sfârşit am priceput limpede că acum se întâmplase lucrul de care mă temusem deja atât de des, dar în care nu putusem crede niciodată cu sânge rece.

Împăratul Wilhelm al II-lea era primul împărat german care întinsese mâna spre împăcare căpeteniilor marxismului, fără a bănui că vicleniii n-au pic de onoare. Pe când încă mai ţineau mâna împăratului într-a lor, cealaltă căuta pumnalul.

Cu evreul nu trebuie să pactizezi, ci doar să hotărăşti: totul sau nimic!

În ceea ce mă priveşte, am hotărât să fac politică.

CAPITOLUL VIII

Începutul activităţii mele politice

La începutul lui noiembrie 1918, m-am întors din nou la München. Am regăsit intendenţa regimentului, aflat în mâinile „consiliilor de soldaţi”. Toată această organizare îmi provocă atâta silă încât am hotărât să plec iarăşi, de îndată ce va fi posibil. Împreună cu un camarad credincios de pe front, Schmiedt Emst, am plecat la Traunstein, unde am rămas până la desfiinţarea taberei.

În martie 1919 eram înapoi la München.

Situaţia era insuportabilă şi determină continuarea revoluţiei. Moartea lui Eisner n-a făcut decât să-i accelereze evoluţia şi a condus în final la dictatura sovietelor, mai bine zis la o suveranitate de scurtă durată a evreilor, ceea ce fusese la origine scopul promotorilor revoluţiei şi idealul cu care se amăgeau.

În acest timp, în mintea mea umblau nenumărate planuri. Zile întregi mă gândeam la ce puteam face, dar toate aceste reflecţii duceau la simplă constatare că, neavând un nume, nu îndeplineam câtuşi de puţin

condiţiile pentru a putea exercita o oarecare activitate folositoare. Am să spun acum de ce, pe de altă parte, nu mă puteam hotărî să ader la unul din partidele existente.

În cursul noii revoluţii a sovietelor, m-am demascat pentru prima dată în aşa fel încât am fost luat la ochi de sovietul central.

Pe 27 aprilie 1919 urma să fiu arestat, dar, în faţa puştii îndreptate spre ei, cei trei voinici n-au avut curajul necesar şi au plecat precum veniseră.

La câteva zile după eliberarea Münchenului, am fost desemnat să fac parte din Comisia însărcinată cu anchetarea evenimentelor revoluţionare în regimentul 2 infanterie.

Aceasta a fost prima mea funcţie activă cu caracter politic. Peste câteva săptămâni am primit ordinul de a lua parte la un „curs” care era predat tuturor membrilor forţelor armate. Acolo trebuiau să i se dea soldatului explicaţii asupra educaţiei moral-cetăţeneşti. Pentru mine, întreaga valoare a acestei organizaţii consta în faptul că îmi dădea posibilitatea să învăţ să cunosc câţiva camarazi care-mi împărtăşeau ideile şi cu care puteam analiza temeinic situaţia actuală. Cu toţii eram mai mult sau mai puţin ferm convinşi că Germania nu mai putea fi salvată de la prăbuşirea iminentă de partidele responsabile de crima

din noiembrie şi, pe de altă parte, că formaţiunile „burgheze naţionale” nu vor mai fi niciodată în stare să repare răul făcut, nici cu cea mai mare bunăvoinţă. Pentru aceasta lipsea o serie întreagă de condiţii fără de care o asemenea sarcină de reconstrucţie nu putea reuşi. Mersul evenimentelor mi-a confirmat părerea.

Astfel a fost dezbătută în cercul nostru restrâns formarea unui partid nou. Principiile avute în vedere în momentul acela erau aceleaşi care, mai târziu, au fost aplicate de partidul „muncitoresc german”. Trebuia ca numele mişcării ce urma să fie întemeiată să dea posibilitatea pătrunderii în marea masă, condiţie fără de care orice efort ar fi fost inutil şi de prisos. În consecinţă ne-am oprit la numele de „partid social revoluţionar”, aceasta deoarece ideile sociale ale noii mişcări aveau într-adevăr caracterul unei revoluţii. Însă motivul principal a fost următorul:

Oricât de temeinică ar fi fost atenţia pe care o acordasem până atunci problemei economice, ea se menţinuse mai mult sau mai puţin în limitele examinării chestiunilor sociale. Abia mai târziu orizontul meu s-a lărgit datorită studierii politicii germane faţă de aliaţii ei. Ea era în foarte mare măsură rezultatul unei aprecieri greşite a vieţii economice şi a lipsei

de claritate în conceperea principiilor alimentaţiei poporului german în viitor. Toate aceste idei se întemeiau pe ideea că, în orice caz, capitalul era exclusiv produsul muncii şi, în consecinţă, ca şi acesta din armă, putea fi, ca şi acesta din urmă, modificat de factori susceptibili să favorizeze sau să împiedice activitatea oamenilor. Aşadar importanţa naţională a capitalului rezulta din faptul că acesta din urmă depindea de mărimea, de libertatea şi de puterea statului, adică a naţiunii; şi aceasta în mod atât de exclusiv încât numai această dependenţă trebuia să divizeze capitalul în favoarea statului şi a naţiuni prin simplul instinct de conservare sau din dorinţa de a se dezvolta. Această orientare favorabilă a capitalului faţă de libertatea şi independenţa statului trebuia să-l determine să intervină la rândul lui în favoarea libertăţii, autorităţii puterii etc., a naţiunii. În aceste condiţii, datoria statului faţă de capital trebuia să fie relativ simplă şi limpede: el trebuia doar să vegheze ca acesta din urmă să rămână în slujba statului şi nu cumva să şi închipuie că este stăpân pe naţiune. Această poziţie se putea aşadar menţine între următoarele două limite, pe de o parte, încurajarea unei economii naţionale viabile şi independente; pe de alta, asigurarea drepturilor sociale ale muncitorului.

Mai înainte nu puteam recunoaşte cu limpezimea dorită diferenţa dintre acest capital propriu zis, rezultat final al muncii productive şi capitalul a cărui existenţă şi natură se întemeiază exclusiv pe speculaţii.

De-acum înainte puteam s-o fac datorită unuia din profesorii de la cursul pe care l-am amintit, Gottfried Feder.

Pentru prima dată în viaţa mea am înţeles diferenţa fundamentală dintre capitalul internaţional de bursă şi acela de împrumut.

După ce am ascultat primul curs al lui Feder, mi-a venit imediat ideea că găsisem drumul unei condiţii esenţiale pentru întemeierea unui partid nou.

În ochii mei meritul lui Feder consta în faptul că preciza, cu o brutalitate tăioasă dublul caracter al capitalului speculativ şi legat de economia populară, şi că dădea în vileag condiţia lui eternă: profitul. Deducţiile sale, în toate chestiunile fundamentale, erau atât de juste încât cei care voiau să-l critice a priori contestau mai puţin exactitatea lor teoretică, decât puneau la îndoială posibilitatea practică a aplicării lor. Astfel, ceea ce, în ochii altora era punctul slab al învăţătorului Feder, reprezenta în ochii mei forţa ei.

*

*   *

Misiunea celui care stabileşte un program de acţiune nu este stabilirea diverselor posibilităţi de a realiza un lucru, ci de a expune limpede acel lucru ca realizabil, adică să-l preocupe mai puţin mijloacele decât scopul. Dacă întemeietorul unui program ţine cont de ceea ce se cheamă „oportunitate” şi eficacitate, în loc să se bazeze pe adevărul absolut acţiunea lui va înceta să fie steaua polară a omenirii care bâjbâie, pentru a deveni doar o reţetă ca atâtea altele. Cel care stabileşte programul unei mişcări trebuie să i stabilească scopul, în timp ce omul politic trebuie să urmărească realizarea lui. Aşadar, gândirea celui dintâi va fi îndrumată de adevărul veşnic, în timp ce acţiunea celuilalt va depinde mai degrabă de lealităţile practice ale momentului. Măreţia unuia consta în justeţea absolută a ideii sale din punct de vedere abstract a celuilalt în aprecierea justă a realităţilor date şi folosirea lor utilă, în care scopul stabilit de cel dintâi trebuie să i servească drept stea călăuzitoare. În timp ce succesul planurilor şi acţiunii sale poate fi considerat ca piatra de încercare a valorii unui om politic, adică aplicarea lor în realitate, în schimb realizarea proiectelor finale ale creatorului, a unui program poate să nu

aibă loc niciodată, deoarece gândirea omenească poate concepe adevăruri şi stabili obiective limpezi precum cristalul, dar a căror realizare integrală urmează să eşueze din cauza imperfecţiunii şi insuficienţei omeneşti.

Cu cât o idee este mai justă din punct de vedere abstract şi prin această măreaţă, cu atât realizarea ei integrală rămâne imposibilă în măsura în care ea depinde de oameni. De aceea valoarea creatorului unui program nu se poate măsura prin realizarea scopurilor sale ci prin justeţea acestora şi influenţa pe care au exercitat-o asupra progresului omenirii. Dacă lucrurile ar fi stat altfel, întemeietorii religiei nu s-ar putea număra printre cei mai importanţi oameni de pe pământ, deoarece realizarea proiectelor lor etice nu va fi niciodată completă, nici măcar aproximativă. Nici chiar religia iubirii nu este, în acţiunea ei, decât o reflectare palidă a intenţiilor sublimului său întemeietor dar importanţa ei consta în orientarea pe care tindea să o imprime dezvoltării generale a culturii purităţii moravurilor şi a moralei omeneşti.

Diferenţa foarte mare dintre misiunea creatorului de program şi cea a politicianului este în acelaşi timp motivul pentru care contopirea celor doi într-o singură persoană este aproape imposibilă. Aceasta este valabil

în special pentru politicienii mediocri care, chipurile, au făcut carieră, şi a căror activitate nu este decât o „artă a posibilităţilor”, cum definea Bismarck politica, de altfel cu o oarecare modestie. Cu cât un asemenea om „politic” se îndepărtează de ideile alese, cu atât succesele sale vor fi mai uşoare şi mai frecvente, evidente şi rapide. În realitate, chiar prin aceasta ele sunt sortite să fie vremelnice şi de multe ori nu supravieţuiesc autorului lor. Opera unor astfel de oameni politici este în ansamblul ei lipsită de valoare pentru posteritate, căci succesele lor din prezent se bazează pe înăbuşirea tuturor problemelor şi a tuturor ideilor cu adevărat măreţe şi marcante, care ar fi avut valoare pentru generaţiile următoare.

Urmărirea unor asemenea scopuri, valabile şi importante pentru viitor, este, pentru cel care luptă în favoarea lor, foarte puţin avantajoasă şi nu găseşte decât arareori înţelegere la masele largi; bonurile de bere şi lapte li se par mult mai convingătoare decât planurile de viitor cu vederi largi, a căror realizare nu poate avea loc decât mai târziu şi a căror utilitate nu foloseşte în fond decât posterităţii.

Aşadar, din cauza unei vanităţi oarecare, care este întotdeauna înrudită cu prostia, cea mai mare parte a oamenilor politici se îndepărtează de toate proiectele de viitor care prezintă dificultăţi reale, ca să nu piardă trecerea de care se bucură pe moment la marea masă. Succesul şi importanţa lor depind în întregime de prezent şi ei nu există pentru posteritate. De obicei aceasta nu-i deranjează pe cei înguşti la minte; se mulţumesc cu atât.

Pentru creatorul de program, condiţiile sunt diferite. Însemnătatea lui se află aproape întotdeauna în viitor, căci nu arareori el este cel desemnat cu numele de „visător”. Căci dacă arta omului politic este într-adevăr considerată că arta posibilităţilor, creatorul de program aparţine celor despre care se spune că sunt pe placul zeilor numai când ştiu să ceară şi să vrea imposibilul. El va trebui întotdeauna să renunţe la recunoştinţa contemporanilor, în schimb recoltează gloria pentru posteritate atunci când ideile lui sunt nemuritoare.

În cursul existenţei omeneşti, se poate întâmpla o dată ca omul politic să se îmbine cu creatorul de program. Cu cât această îmbinare este mai strânsă, cu atât sunt mai mari obstacolele care se opun atunci acţiunilor sale. El nu mai lucrează pentru nişte exigenţe

evidente, pentru primul prăvăliaş venit, ci pentru scopuri care nu sunt înţelese decât de o elită foarte restrânsă. De aceea existenţa lui este în cazul acesta sfâşiata între iubire şi ură. Protestul contemporanilor săi compensează recunoştinţa viitoare a posterităţii, pentru care lucrează.

Căci cu cât opera unui om este mai însemnată pentru posteritate, cu atât mai puţin îl pot înţelege contemporanii săi; cu atât mai grea este lupta şi cu atât mai dificil succesul. Cu toate acestea, dacă, de a lungul secolelor, succesul favorizează un astfel de om, el va primi poate chiar în timpul vieţii câteva raze palide din gloria sa viitoare. Este adevărat că aceşti oameni mari nu sunt decât alergători la maratonul istoriei: cununa de lauri a contemporanilor mai atinge uşor doar tâmplele eroului muribund.

Printre ei trebuie să-i socotim pe marii luptători ai acestei lumi, care, neînţeleşi de contemporani, sunt totuşi gata să lupte pentru ideile lor şi pentru idealul lor. Ei sunt cei care, într-o zi, vor fi cel mai aproape de inima poporului; se pare că atunci fiecare se va simţi obligat să compenseze prejudiciile pricinuite oamenilor mari de contemporanii lor, viaţa şi actele lor vor fi studiate cu o admiraţie mişcătoare şi recunoscătoare şi vor putea

reînsufleţi, mai cu seamă în zilele grele, inimi zdrobite şi suflete disperate.

Acestei categorii îi aparţin nu numai oamenii de stat cu adevărat mari, ci şi toţi marii reformatori. Alături de Frederic cel Mare, se află aici Martin Luther şi Richard Wagner.

Când am ascultat primul curs al lui Gottfried Feder despre „respingerea dependenţei de dobânzi asupra capitalului”, am înţeles imediat că aici trebuie să fie vorba despre un adevăr teoretic de o însemnătate uriaşă pentru viitorul poporului german. Separarea netă a capitalului de bursă de economia naţională oferea posibilitatea intrării în lupta împotriva internaţionalizării economiei germane, fără a ameninţa totuşi în acelaşi timp bazele unei economii naţionale independente cu lupta împotriva capitalului. Vedeam mult prea clar în evoluţia Germaniei ca să nu ştiu că lupta cea mai grea va trebui să fie admisă nu împotriva popoarelor duşmane, ci împotriva capitalului internaţional. În cursul lui Feder presimţeam o lozincă puternică pentru lupta ce va veni.

Şi aici evoluţia ulterioară a demonstrat cât de justă a fost impresia avută atunci. Astăzi şmecherii politicii noastre burgheze nu îşi mări bat joc de noi; astăzi, văd ei înşişi că, dacă nu cumva mint cu bună ştiinţă, capitalul internaţional nu numai că a aţiţat cel mai mult

la război, ci că tocmai acum după terminarea luptei riscă să dea pacea pe un infern.

Lupta împotriva finanţei internaţionale şi a capitaluri de împrumut a devenit problema cea mai importantă a luptei naţiunii germane pentru independenţa şi libertatea sa economică.

Iar în ce priveşte obiecţiile celor ce sunt numiţi practicieni, li se poate răspunde după cum urmează: toate temerile în privinţa înspăimântătoarelor consecinţe economice ale punerii în aplicare a „respingerii dependenţei de dobânzi asupra capitalului” sunt de prisos; căci, în primul rând reţetele economice practicate până în prezent au luat o întorsătură proastă pentru poporul german, poziţiile luate faţă de chestiunile de conservare naţională ne amintesc foarte puternic părerile asemănătoare ale unor experţi în vremuri de-acum vechi, de exemplu cele ale adunării medicilor bavarezi referitoare la crearea căilor ferate. Nici una din temerile de atunci ale acestei ilustre corporaţii nu s-a adeverit mai târziu, se ştie: călătorii noului „cal cu aburi” n-au fost cuprinşi de ameţeală, spectatorii nu s-au îmbolnăvit nici ei, şi s-a renunţat la împrejmuirile cu scânduri menite să ascundă privirilor noua instalaţie, însă ochelarii de cal

au rămas pentru totdeauna la ochii pretinşilor „experţi”.

În al doilea rând, trebuie să notăm următoarele: orice idee, chiar şi cea mai bună, devine un pericol dacă-şi imaginează că este un scop în sine, când în realitate ea nu reprezintă decât un mijloc pentru atingerea unui scop, însă pentru mine şi pentru toţi naţional-socialiştii adevăraţi nu exista decât o singură doctrină; popor şi patrie.

Obiectivul luptei noastre este să asigurăm existenţa şi dezvoltarea rasei noastre şi a poporului nostru, este să-i hrănim copiii şi să păstrăm puritatea sângelui, libertatea şi independenţa patriei, pentru ca poporul nostru să se poată maturiza pentru îndeplinirea misiunii ce-i este hărăzită de Creatorul universului.

Orice gând şi orice idee, orice învăţătură şi orice ştiinţă trebuie să servească acestui scop; totul trebuie examinat din acest punct de vedere şi aplicat sau îndepărtat la timp. În felul acesta, nici o teorie nu se poate împietri într-o doctrină a morţii, din moment ce totul trebuie să slujească viaţa.

Astfel raţionamentele lui Gottfried Feder m-au determinat să mă ocup mai temeinic de această problemă cu care, în fond, încă eram puţin familiarizat.

Am început din nou să studiez; am reuşit să înţeleg conţinutul şi intenţia muncii de o viaţă a evreului Karl Marx. „Capitalul” său îmi devenise acum extrem de uşor de înţeles, în rezumat lupta social democraţiei împotriva economiei naţionale, luptă care trebuia să pregătească terenul pentru dominaţia capitalului cu adevărat internaţional şi evreu al finanţelor şi al bursei.

*

* *

Aceste cursuri au avut asupra mea o influenţă de cea mai mare importanţă şi dintr-un alt punct de vedere.

Într-o zi am cerut să iau parte la discuţii. Unul dintre participanţi a crezut că trebuie să poarte o discuţie în contradictoriu în favoarea evreilor şi a început să-i apere făcând auzite consideraţiuni îndelungi. Aceasta m-a îndemnat să-l contrazic. Marea majoritate a participanţilor la curs au adoptat punctul meu de vedere. Rezultatul a fost că peste câteva zile intram într-unul din regimentele aflate în garnizoană la München cu titlul oficial de ofiţer-instructor.

În vremea aceea, trupa stătea destul de slab cu disciplina. Ea se resimţea de pe urma efectelor perioadei consiliilor de soldaţi. Numai foarte încet şi foarte prudent se putea întreprinde repunerea în vigoare a disciplinei şi supunerii militare, în locul supunerii „liber consimţite”, cum obişnuiau s-o numească în cocina de porci a lui Kurt Eisner. De asemenea trebuia ca trupa însăşi să înveţe să simtă şi să gândească naţional şi patriotic Noua mea activitate era exercitată în aceste două direcţii.

Am început cu cea mai mare bucurie şi cu cea mai mare înflăcărare. Acum, într-adevăr, mi se oferea ocazia să vorbesc în faţa unui auditoriu mai numeros şi acum se confirma ceea ce presimţisem întotdeauna: ştiam să vorbesc. Şi vocea mi se îmbunătăţise suficient pentru ca să fiu auzit convenabil pretutindeni într-o încăpere mică.

Nici o misiune nu mă putea face mai fericit decât aceasta, deoarece, înainte de a fi lăsat la vatră, puteam face servicii utile instituţiei la care am ţinut întotdeauna nespus de mult din inimă: armata.

Aş putea vorbi şi despre succes: în cursul învăţământului pe care l-am ţinut, am redat poporului şi patriei câteva sute de camarazi. Eu „naţionalizam” trupa şi astfel am putut contribui la întărirea disciplinei generale.

Cu acelaşi prilej, am putut cunoaşte un mare număr de camarazi ce-mi împărtăşeau părerile, care mai târziu au început să formeze împreună cu mine nucleul principal al noii mişcări.

CAPITOLUL IX

Partidul muncitoresc german

Într-o zi am primit de la superiorii mei ordinul de a vedea ce era cu acea asociaţie aparent politică şi care sub numele de „partidul muncitoresc german” urma să ţină curînd o adunare la care trebuia să vorbească Gottfried Feder. Mi s-a ordonat să mă duc acolo, să-mi dau seama ce era cu asociaţia şi apoi să fac un raport.

Curiozitatea de care armata dădea dovadă în acel moment în privinţa partidelor politice era mai mult decât lesne de înţeles. Revoluţia îi dăduse soldatului dreptul de a exercita o activitate politică, drept de care el se folosise din plin, mai ales când era fără experienţă. Numai în clipa în care central şi social-democraţia au fost nevoite să recunoască, spre marele lor regret, că simpatiile soldatului se îndepărtau de partidele revoluţionare ca să se îndrepte către mişcarea naţională şi ridicarea naţională s-a găsit prilejul de a i se lua trupei dreptul de vot şi de a i se interzice orice activitate politică.

Era evident că centrul şi marxismul au fost cei care au recurs la această manevră, fiindcă dacă nu s-ar fi procedat la această amputare a acelor „drepturi ale cetăţeanului”, cum era numită după război egalitatea în drepturi a soldatului din punct de vedere politic, guvernul din noiembrie n-ar mai fi existat peste câţiva ani şi n-ar fi putut perpetua dezonoarea şi ruşinea naţională. Trupa era atunci pe calea cea mai bună pentru a debarasa naţiunea de cei care-i sugeau sângele şi erau slugile Antantei în interiorul ţării. Dar faptul că partidele numite „naţionale” îi votau şi ele cu entuziasm pe criminalii din noiembrie şi au ajutat ca în felul acesta un instrument al ridicării naţionale să devină inofensiv, arăta unde puteau duce concepţiile mereu exclusiv doctrinare ale acestor nevinovaţi între nevinovaţi. Această burghezie, atinsă într-adevăr de senilitate intelectuală, era foarte serios convinsă că armata va redeveni ceea ce a fost, adică un meterez al vitejiei germane, pe când centrul şi marxismul aveau ca ţel doar scoaterea acelui periculos dinte veninos al naţionalismului, fără de care o armată poate să rămână o forţă poliţienească, dar nu mai este o trupă susceptibilă să se războiască cu duşmanul; lucru care ulterior a fost demonstrat îndeajuns.

Ori poate că „oamenii noştri politici naţionali” credeau că întărirea armatei noastre putea fi altfel decât naţională? Nu este imposibil; aceasta rezultă din faptul că în loc să fi fost soldaţi în timpul războiului, erau nişte guralivi, nişte parlamentari care habar n-aveau de ceea ce se poate întâmpla în inima oamenilor cărora trecutul cel mai glorios le reaminteşte că au fost cei dintâi soldaţi ai lumii.

De aceea am hotărât să mă duc la adunarea acelui partid complet necunoscut încă.

Seara, când am ajuns în Leiberzimmern-ul vechii berării Sternecker din München, am găsit acolo vreo douăzeci până la douăzeci şi cinci de oameni, aparţinând în cea mai mare parte păturilor inferioare ale populaţie.

Conferinţa lui Feder îmi era cunoscută de pe vremea cursurilor, astfel că mă puteam consacra mai bine observării asociaţiei.

Impresia pe care mi-a făcut-o nu era nici bună nici rea: o societate nouă, ca atâtea altele. Era tocmai perioada în care fiecare se simţea chemat să creeze un partid nou, nefiind satisfăcut de soluţia de până atunci şi nemaiavând deloc încredere în partidele existente. Astfel apăreau pretutindeni din pământ acele asociaţii spre a dispărea peste

câtva timp fără a bate toba. Majoritatea fondatorilor n-aveau nici cea mai vagă idee despre ceea ce era necesar pentru a crea, împreună cu o asociaţie, un partid sau chiar o mişcare. Astfel aproape întotdeauna aceste asociaţii au pierit de moarte bună, într-un spirit mercantil ridicol.

Nu prevedeam altceva după ce am asistat, timp de două ore, la adunarea „partidului muncitoresc german”. Când Feder a terminat, am fost mulţumit. Văzusem destul şi voiam deja să plec, când anunţarea discuţiilor m-a făcut să rămân. Dar şi aici lucrurile păreau să-şi urmeze cursul fără nici o atracţie, când deodată, s-a dat cuvântul unui „profesor” care începu prin a pune la îndoială justeţea principiilor lui Feder, iar apoi – după o ripostă foarte bună a lui Feder – se situă brusc pe „terenul faptelor”, nu fără a recomanda totuşi tinărului partid, cu cea mai mare insistenţă ca pe un punct deosebit de important al programului, lupta pentru „separarea” Bavariei de „Prusia”. Omul susţinea, cu o insistenţă neruşinată, că în acest caz, în principal Austria germană se va uni de îndată cu Bavaria şi că atunci pacea va fi mult mai trainică şi multe alte extravaganţe asemănătoare. Atunci nu m-am putut împiedica şi am cerut şi eu cuvântul ca să-i spun savantului domn părerea mea în

legătură cu aceasta. În final, oratorul părăsi localul ca un câine plouat, înainte ca eu să termin de vorbit. În timp ce vorbeam fusesem ascultat cu uimire şi pe când mă pregăteam să-i spun adunării bună seara şi să plec, un bărbat se grăbi să vină lângă mine, se prezentă (nu i-am înţeles exact numele) şi îmi strecură în mână un caieţel, aparent o broşură politică, rugându-mă insistent să-l citesc.

Aceasta mi-a făcut foarte mare plăcere, căci puteam spera să cunosc mai uşor plicticoasa asociaţie fără să fiu obligat să asist la adunări atât de anoste. În rest, bărbatul acela cu înfăţişare de muncitor mi-a făcut o impresie bună. După care am plecat.

Pe atunci locuiam în cazarmă regimentului 2 infanterie, într-o cămăruţă care mai purta urmele foarte vizibile ale revoluţiei. În timpul zilei eram afară, de cele mai multe ori la regimentul 41 vânători sau la adunări, la conferinţe, la alte corpuri de trupă etc. Nu-mi petreceam decât noaptea în locuinţă. Cum obişnuiam să mă trezesc în fiecare dimineaţă înainte de ora cinci, îmi făcusem obiceiul să mă distrez punând pe jos bucăţele mici de pâine uscată sau de carne pentru şoarecii care se zbenguiau prin cămăruţă şi să privesc cum aceste mici animale nostime alergau roată, unul după altul, disputându-şi bunătăţile.

Suferisem deja în viaţă atâtea privaţiuni, încât îmi puteam imagina foarte bine atât foamea cât şi satisfacţia micilor animale.

A doua zi după adunarea aceea, pe la ora cinci eram tot culcat în mansarda mea şi priveam cursele şi opririle bruşte ale şoarecilor. Nemaiputând adormi, mi-am amintit dintr-odată de seara precedentă şi de caietul pe care mi-l dăduse muncitorul. Am început să-l citesc. Era o broşură subţire în care autorul, un muncitor, arăta cum se reîntorsese la opiniile naţionale după ce ieşise din confuzia frazeologiei marxiste şi sindicaliste; de unde titlul de „Trezirea mea politică”. Începând-o, am citit cu interes acea scriere scurtă până la capăt; căci, în ea, se reflecta schimbarea pe care o încercasem eu însumi într-un fel asemănător cu doisprezece ani mai devreme. Involuntar am retrăit propria mea evoluţie. În timpul zilei m-am mai gândit de câteva ori la acestea şi apoi m-am gândit să las definitiv la o parte această întâlnire când, peste câteva săptămâni, am primit o carte poştală în care se spunea că eram primit în rândurile partidului muncitoresc german; eram invitat să-mi exprim părerea în privinţa aceasta şi să asist în acest scop la o şedinţă a comitetului de partid.

Eram mai mult decât mirat de felul acesta de a „câştiga” aderenţi şi nu ştiam dacă

trebuia să mă supăr sau să râd. Nu aveam câtuşi de puţin intenţia de a mă asocia unui partid existent, ci voiam să întemeiez un altul pe care să-l conduc eu. O astfel de invitaţie nu trebuia deci luată în considerare

Tocmai voiam să le trimit răspunsul meu scris acelor domni, când curiozitatea a învins din nou şi m-am hotărât să mă înfăţişez în ziua fixată, ca să-mi exprim principiile verbal.

A venit şi miercurea. Hotelul unde trebuia să aibă loc şedinţa era „Bătrânul Rosenbad” din Hornstrasse; un local foarte modest, unde oamenii nu păreau să se aventureze în afara unor ocazii foarte importante. Asta nu era de mirare în 1919, deoarece lista de bucate era foarte modestă chiar şi în marile hoteluri, şi cu greu putea atrage un client. Nu cunoşteam acest local nici măcar după nume.

Am trecut prin salonul prost luminat, în care nu se afla nimeni, am căutat uşa ce dădea în încăperea învecinată şi m-am trezit în prezenţa membrilor biroului. La lumina îndoielnica a unei lămpi cu gaz pe jumătate distruse erau aşezaţi patru tineri, printre care autorul broşurii, care mă salută de îndată cu multă bucurie şi îmi ură bun venit ca unui nou membru al partidului muncitoresc german.

Eram puţin cam descumpănit. Atunci m-au rugat să binevoiesc să renunţ la expunerea

mea, căci urma să vină şi „preşedintele organizaţiei Reichului”. În sfârşit a apărut. Era cel care prezidase conferinţa lui Feder în braseria Sternecker.

În timp ce aşteptam, curiozitatea mă cuprinsese din nou. Aşteptam cu nerăbdare urmarea. Pentru moment aflam numele fiecăruia din aceşti domni. Preşedintele organizaţiei Reichului era un domn Harrer, cel al organizaţiei din München era Anton Drexler.

S-a dat citire procesului verbal al ultimei şedinţe. Apoi a urmat raportul casierului – asociaţia poseda o sumă totală de şapte mărci şi cincizeci de pfennigi – după care casierul a fost asigurat de încrederea generală. Acest lucru a fost consemnat în procesul verbal. Atunci preşedintele a citit răspunsurile la o scrisoare din Kiel, una din Dusseldorf una din Berlin, toată lumea a fost de acord în privinţa lor. Apoi s-a comunicat corespondenţa: o scrisoare din Berlin, una din Dusseldorf şi una din Kiel a căror sosire părea că este primită cu mare satisfacţie. S-a afirmat că acest schimb crescut de scrisori era cel mai bun şi cel mai vizibil semn al importanţei dezvoltării „partidului muncitoresc german” şi atunci a avut loc o consultare lungă asupra noilor răspunsuri ce trebuiau date.

Înspăimântător, înspăimântător! Era o bucătărie de club de cea mai proastă calitate. Trebuia să intru în ea?

În sfârşit ordinea de zi a ajuns la noile primiri, adică au început să delibereze cazul meu.

Am început să pun întrebări, dar în afara câtorva directive vagi nu exista nimic, nici un program, nici o broşură, absolut nimic tipărit, nici carnete de membru, nici măcar o ştampilă nenorocită, ci doar o bună credinţă vizibilă şi bunăvoinţă.

Din nou mi-a pierit cheful de râs, căci toate acestea erau oare altceva decât semnul caracteristic al celei mai complete perplexităţi şi al întregii deznădejdi faţă de partidele existente până atunci, programele lor, intenţiile lor şi activitatea lor? Ceea ce îi îndemna pe acei tineri la o acţiune atât de ridicolă la prima vedere era doar chemarea vocii lor lăuntrice care, mai mult instinctiv decât conştient, îi făcea să înţeleagă că totalitatea partidelor existente nu era aptă să ridice naţiunea germană nici să repare pagubele din interior.

Am citit rapid directivele partidului, care erau bătute la maşină şi am găsit în ele bunăvoinţă şi neputinţă. Existau multe confuzii

şi neclarităţi, lipseau multe lucruri şi mai ales şpriţul combativ.

Ştiam bine ce simţeau oamenii, era dorinţa de a avea o nouă mişcare care să fie mai mult decât un partid în sensul dat până atunci acestui cuvânt.

Seara, când m-am întors în cazarmă, îmi făcusem e părere în legătură cu asociaţia.

Mă aflam în faţa celei mai grele probleme din viaţa mea trebuia să intru sau să refuz?

Raţiunea nu mă putea povăţui decât să refuz, dar sentimentul nu-mi dădea deloc pace şi cu cât încercam mai mult să-mi demonstrez nesăbuinţa acelui club, cu atât sentimentele îi luau partea.

În zilele următoare, mintea mea nu a mai cunoscut odihna.

Cântăream avantajele şi dezavantajele. De multă vreme eram deja hotărât să am o activitate politică; vedeam tot atât de limpede şi faptul că aceasta nu-mi era cu putinţă decât într-o mişcare nouă, numai că-mi lipsise întotdeauna impulsul necesar în acest scop. Nu aparţin unei categorii de oameni care astăzi încep ceva, spre a-l părăsi mâine şi, dacă se poate, trec iarăşi la altceva. De aceea îmi venea atât de greu să mă hotărăsc la o nouă întemeiere de felul acesta, care trebuia ori să devină de cea mai mare însemnătate, ori, în

caz contrar, să dispară, cum era logic. Ştiam că aceasta va fi pentru mine o hotărâre definitivă, în care nu va mai exista niciodată un pas „înapoi”. Pentru mine aceasta nu era deci o joacă de moment, ci o treabă foarte serioasă. Încă din vremea aceea încercasem întotdeauna o antipatie instinctivă faţă de oamenii care încep de toate fără să ducă ceva la bun sfârşit. Îi detestam pe aceşti uşuratici pe care-i vedeai pretutindeni. Considerăm acţiunea acestor oameni mai rea decât inactivitatea completă.

Destinul însuşi părea acum că-mi face semn cu degetul. Nu m-aş fi dus niciodată la unul din marile partide existente; mai târziu îmi voi expune mai detailat motivele. Această creaţie mică şi ridicolă mi se părea că prezintă singurul avantaj de a nu se fi împietrit încă în stadiul de „organizaţie”, ci îi lăsa individului izolat posibilitatea unei activităţi personale efective. Aici mai aveai încă de lucru, şi cu cât mişcarea era mai restrânsă, cu atât mai uşor îi puteai da forma convenabilă. Aici mai puteai stabili obiectul, scopul şi calea, ceea ce, la marile partide existente, ar fi fost irealizabil.

Pe măsură ce mă gândeam la acestea, creştea în mine convingerea că ridicarea naţiunii putea fi pregătită într-o zi tocmai de o astfel de mişcare restrânsă, şi niciodată de una din acelea mult prea ataşate de ideile vechi

sau în interesul noului regim al partidelor politice parlamentare complice. Căci ceea ce trebuia să fie proclamat aici, era o nouă concepţie despre lume, nu o lozincă electorală.

Dar, în orice caz, dorinţa de a transpune această intenţie în realitate era o hotărâre extrem de greu de luat.

Şi cu ce calităţi puteam eu veni pentru a întreprinde această misiune?

Că eram fără avere şi sărac, mi se părea cel mai uşor de suportat, însă ceea ce era mai stânjenitor era faptul că aparţineam oamenilor obscuri, că eram un izolat printre milioane de cetăţeni, o fiinţă pe care hazardul o poate lăsa să trăiască sau o poate face să dispară fără ca cineva să catadicsească să bage de seamă. Mai urma apoi dificultatea rezultată din pregătirea mea şcolară insuficientă.

Cei pe care am convenit să-i numim „intelectuali” îi privesc de altfel întotdeauna cu o condescendenţă realmente nesfârşită şi de sus în jos pe cei care n-au făcut studii regulate şi care nu s-au lăsat inoculaţi cu cunoştinţele necesare. Lumea nu întreabă niciodată: ce poate omul acesta, ci „ce a învăţat”? Aceşti oameni „instruiţi” îl apreciază mai mult pe cel mai mare imbecil, dacă este înconjurat de un număr suficient de certificate, decât pe tânărul cel mai sclipitor, căruia îi lipsesc acele

papirusuri preţioase. Puteam aşadar să-mi imaginez cu uşurinţă ce primire îmi va face această lume „instruită”, şi în această privinţă m-am înşelat doar în măsura în care pe vremea aceea îi credeam pe oameni mai buni decât sunt cei mai mulţi în prozaica realitate. Oricum ar fi, excepţiile nu fac întotdeauna decât să iasă în relief într-un mod şi mai evident. În ce mă priveşte am învăţat astfel să fac deosebirea între veşnicii şcolari şi oamenii într-adevăr capabili.

După două zile de reverii şi cugetări apăsătoare, am sfârşit prin a ajunge la convingerea că trebuia să fac pasul hotărâtor.

A fost hotărârea decisivă a vieţii mele.

Nu putea şi nu trebuia să mai existe vreun pas înapoi.

În consecinţă m-am înscris printre membrii partidului muncitoresc german şi am primit titlul provizoriu de membru, cu numărul şapte.

CAPITOLUL X

Cauzele dezastrului

Adâncimea căderii unui corp oarecare se măsoară întotdeauna cu distanţa dintre poziţia sa actuală şi cea pe care o ocupa iniţial.

La fel stau lucrurile cu popoarele şi cu statele. Astfel această poziţie sau, mai bine zis, înălţimea iniţială, capătă din această cauză o importanţă hotărâtoare. Nu e cu putinţă să vezi clar căderea adâncă sau prăbuşirea decât în măsura în care ceea ce cade se ridică deasupra mediei. Iată de ce prăbuşirea unui imperiu pare atât de grea şi de teribilă pentru oricine e capabil de gândire sau de sentimente; căderea sa este, de fapt, produsă de o înălţime atât de mare încât în jalnica prăbuşire actuală, este aproape imposibil de imaginat.

Deja întemeierea imperiului părea poleită de vraja evenimentului însuşi care reînsufleţea întreaga naţiune. După o cursă fără seamăn din victorie în victorie, s-a dezvoltat în fine, drept recompensă a eroismului nepieritor al copiilor şi nepoţilor, un imperiu. Conştient sau nu, n-are importanţă, germanii aveau cu toţii

sentimentul că acest imperiu, care nu-şi datora existenţa potlogăriilor grupurilor parlamentare, domina celelalte state prin simpla frumuseţe a întemeierii sale.

Într-adevăr, nu în pălăvrageala unei înfruntări oratorice în parlament ci în tunetul şi bubuitul asedierii Parisului s-a înfăptuit actul solemn al unei manifestări de voinţă prin care germanii, prinţi şi popor, şi-au exprimat hotărârea de a întemeia, pentru viitor, un imperiu şi de a ridica, din nou, coroana imperială la înălţimea unui simbol.

Şi aceasta nu a fost rezultatul unor crime, şi statul bismarckian nu a fost întemeiat de dezertori şi de „pungaşi”, ci de regimentele de pe front.

O asemenea obârşie şi un astfel de botez al focului învăluiau de acum imperiul în strălucirea unei glorii istorice de care rar le-a fost dat şi numai statelor foarte vechi să se acopere.

Şi ce ascensiune a început!

Libertatea din afară asigura pâinea cea de toate zilele dinăuntru. Naţiunea s-a îmbogăţit ca număr şi prin bunuri pământeşti.

Onoarea statului împreună cu ea, onoarea întregului popor erau păzite şi ocrotite de o armată care putea net să pună în lumină

caracterul deosebit al poporului german din vremurile acelea.

Dar căderea imperiului şi a poporului german este atât de profundă încât toată lumea pare cuprinsă de ameţeală şi lipsită de simţire şi de raţiune; abia dacă şi mai poate aminti de măreţia trecută; într-atât puterea şi frumuseţea odinioară apar ca într-un vis în faţa mizeriei prezentului.

Astfel se poate înţelege cum de ne-a orbit sublimul în aşa măsură încât ne-a făcut să uităm de cercetarea simptomelor înspăimântătorului dezastru, simptome care trebuiau deja să existe sub o formă sau alta.

Fără îndoială, acest mod de a privi nu îi priveşte decât pe cei care nu consideră Germania doar ca un loc de şedere unde se câştigă şi se cheltuiesc bani; numai aceştia pot, de fapt, să aprecieze statul actual ca pe un dezastru; în schimb, ceilalţi îl privesc ca fiind îndeplinirea de mult aşteptată a dorinţelor lor până atunci neîmplinite.

Totuşi, simptomele prăbuşirii erau pe atunci vădite, cu toate că existau puţini oameni care să tragă de aici vreo învăţătură.

Însă astăzi acest lucru e mai necesar ca oricând. După cum o boală nu poate fi vindecată decât dacă i se cunosc cauzele, tot aşa trebuie procedat şi cu răul politic. Desigur,

sunt îngrijite manifestările externe ale bolii, cele care sar în ochi şi care sunt mai uşor de deosebit şi de descoperit decât cauza profundă. Şi acesta este şi motivul penţiu care atâţia oameni nu reuşesc niciodată să deosebească efectele externe şi chiar le confundă cu cauza; ei preferă chiar să nege prezenţa unor astfel de cauze. Aşa se întâmpla că în prezent cea mai mare parte dintre noi consideră dezastrul german, în primul rând, numai în cadrul situaţiei economice critice şi a consecinţelor ei. De altminteri aproape toţi trebuie să suporte o parte din ele şi acesta este un motiv determinant pentru ca fiecare să înţeleagă semnificaţia şi dimensiunea catastrofei. În schimb, marea masă priveşte mult mai puţin această ruină din punct de vedere politic, cultural şi din punctul de vedere al obiceiurilor şi al moralei. În această privinţă, simţirea şi raţiunea le lipsesc cu desăvârşire multor oameni.

Să admitem că ar fi aşa pentru marea masă în ce priveşte cauzele prăbuşirii, dar faptul că cercurile mai instruite consideră dezastrul german ca fiind, în primul rând, o „catastrofă economică” şi, ca urmare, aşteaptă salvarea de la o soluţie economică mi se pare a fi una din cauzele pentru care până în prezent n-a fost cu putinţă să obţinem vindecarea.

Numai dacă reuşim să înţelegem că punctul de vedere economic se află doar pe planul al doilea sau al treilea şi că rolul principal îl deţin factorii politici şi morali şi factorul „sânge” va fi posibil să pricepem cauza nenorocirilor actuale şi, ca urmare, să găsim mijlocul şi calea vindecării.

De aceea cercetarea cauzelor prăbuşirii germane este de o importanţă hotărâtoare; ea se află la baza unei mişcări politice al cărei scop trebuie să fie tocmai victoria asupra înfrângerii.

Dar, chiar în cursul cercetării trecutului, trebuie să ne ferim să confundăm efectele care sar mai mult în ochi cu cauzele mai puţin vizibile.

Explicaţia nenorocirilor noastre actuale care ne vine cel mai uşor în minte şi care este, prin urmare, cea mai răspândită, este următoarea: am avut de suportat urmările războiului pe care l-am pierdut, deci cauza situaţiei noastre nefericite este războiul pierdut.

Poate că există mulţi oameni care cred sincer în prostia asta; dar, şi mai numeroşi sunt cei în gura cărora ea nu reprezintă decât minciună şi ipocrizie premeditată: aşa stau lucrurile cu toţi cei care sunt aproape de sursa de profituri guvernamentală.

Oare protagoniştii revoluţiei nu i-au reproşat întotdeauna amarnic poporului indiferenţa sa totală faţă de rezultatul acestui război? În schimb, n-au afirmat ei foarte serios că numai marele capitalist putea avea un avantaj la sfârşitul victorios al uriaşei lupte a popoarelor şi nicidecum poporul german, muncitorul german?! Da! Aceşti propovăduitori ai reconcilierii mondiale n-au declarat oare că numai militarismul era distrus, dar că poporul german ar putea sărbători cea mai frumoasă dintre învieri? Nu au fost apreciate atunci în acele cercuri binefacerile Antantei şi n-a fost aruncată asupra Germaniei vina pentru toată acea luptă sângeroasă? Dar s-ar fi putut face acest lucru fără a declara că nici chiar înfrângerea militară nu putea avea urmări deosebite pentru naţiune? Întreaga revoluţie n-a fost oare făcută în numele acestei formule? Ea le-a adus drapelelor noastre victoria, dar, cu toate acestea, poporul german poate merge spre libertatea externă şi internă numai prin ea!

Oare lucrurile nu stăteau cam aşa, camarazi nefericiţi şi înşelaţi?

Este o adevărata neruşinare din partea evreilor să atribuie de atunci înainte cauza catastrofei înfrângerii militare, în timp ce Vorwarts din Berlin, organul central al tuturor

trădătorilor, scria că, de data aceasta, poporul german nu va avea dreptul să se întoarcă cu steagurile victorioase!

Şi acum aceasta trece drept cauză dezastrului nostru?

Bineînţeles că ar fi complet lipsit de interes să încercăm să-i combatem pe aceşti mincinoşi – şi nici nu mi-aş irosi vorbele ca s-o fac – dacă, din nefericire, aceste nerozii n-ar fi răspândite de o mulţime de oameni complet nesăbuiţi, dar lipsiţi de orice intenţie rea sau de orice falsitate.

Aceste discuţii vor oferi, printre altele, argumente celor care luptă pentru cauza noastră; ele sunt foarte utile într-un moment în care vorbele sunt răstălmăcite de îndată ce au fost rostite.

Iată deci ce se poate spune despre afirmaţia că prăbuşirea Germaniei este imputabilă înfrângerii noastre în ultimul război.

În orice caz, pierderea războiului a fost de o însemnătate tragică pentru viitorul patriei noastre, dar această pierdere nu era o cauză; ea însăşi nu era decât urmarea altor cauze. Faptul că un sfârşit nefericit al acestei lupte pe viaţă şi pe moarte a trebuit apoi să atragă după sine urmări catastrofale era extrem de clar pentru orice minte pătrunzătoare şi lipsită de rea-voinţă.

Din nefericire, există şi oameni cărora această inteligenţă pătrunzătoare pare să le lipsească la momentul potrivit, sau care, cunoscând contrariul, întâi au combătut, totuşi, apoi au negat acest adevăr. Şi cel mai adesea aceştia erau oamenii care, după îndeplinirea dorinţelor lor tainice, vedeau dintr-odată, însă prea târziu, dimensiunea catastrofei la care contribuiseră.

Ei sunt răspunzători de prăbuşirea noastră şi nu înfrângerea, cum le place să inventeze şi să spună. Într-adevăr, înfrângerea n-a fost decât consecinţa uneltirilor lor şi nu fapta unui comandament „nepriceput”, cum pretind ei acum. Nici inamicul nu era format din laşi, şi el ştia să moară; din prima zi, superior numeric armatei germane, a dispus prin dotarea sa tehnică de arsenalele lumii întregi. Este deci incontestabil că victoriile germane, repurtate timp de patru ani împotriva unei lumi întregi, nu se datorează decât superiorităţii comandamentului nostru. Organizarea şi conducerea armatei germane au fost tot ce s-a văzut mai măreţ pe pământ.

Dacă au existat deficienţe, este pentru că omeneşte erau cu neputinţă de evitat.

Prăbuşirea acestei armate nu a fost cauza nenorocirii noastre actuale, ea însăşi n-a fost decât consecinţa altor crime, consecinţă care,

trebuie s-o spunem, a constituit începutul unei alte prăbuşiri, de astă dată mai vizibile.

Aceasta rezultă din următoarele:

O înfrângere militară trebuie oare să ducă la prăbuşirea totală a unei naţiuni sau a unui stat? De când duce la un asemenea rezultat un război nenorocit?

De altfel, oare popoarele mor din pricina unui război pierdut? La aceasta se poate răspunde pe scurt.

Aşa se întâmplă întotdeauna când, prin înfrângerea lor militară, popoarele îşi primesc răsplata pentru starea lor de corupţie, pentru laşitatea lor, pentru lipsa lor de caracter, pe scurt pentru lipsa lor de demnitate.

Dacă nu este aşa, înfrângerea militară acţionează mai degrabă ca un stimulent pentru o nouă ascensiune către un nivel mai înalt: ea nu este piatra funerară a existenţei naţionale.

Istoria confirmă această afirmaţie cu nenumărat exemple.

Din nefericire, înfrângerea militară a poporului german n-a fost o catastrofă nemeritată, ci pedeapsa dreaptă a dreptăţii veşnice. Am făcut mai mult decât să merităm această înfrângere. Ea nu este decât manifestarea exterioară a celei mai puternice descompuneri, dintr-o serie de fenomene interne, care, deşi vizibile, rămăseseră ascunse

privirii majorităţii oamenilor şi pe care, conform metodei struţului, nimeni nu voia s-o vadă.

Observaţi aşadar fenomenele anexe ce caracterizează felul în care poporul german a acceptat această înfrângere.

Oare în unele cercuri n-a fost exprimată în chipul cel mai neruşinat bucuria pentru nenorocirea patriei? Cine poate proceda astfel dacă nu merită într-adevăr el însuşi o asemenea pedeapsă? În realitate, oare nu s-a mers mai departe şi nu s-au lăudat că au provocat slăbirea frontului şi aceasta nu inamicul a făcut-o; nu, nu, pentru o asemenea ruşine răspunderea o poartă germanii. Se poate spune oare că nenorocirea i-a lovit într-o oarecare măsură pe nedrept? De când îşi atribuie oamenii lor înşişi răspunderea războiului? Şi aceasta în pofida oricărei raţiuni, în pofida cunoaşterii faptelor!

Nu şi încă o dată nu, în felul în care poporul german şi-a acceptat înfrângerea se distinge foarte clar că adevărata cauză a ruinei noastre trebuie căutată altundeva decât în pierderea, pur militară, a unor poziţii sau în eşecul unei ofensive; căci dacă frontul ar fi cedat într-adevăr în calitate de front şi dacă prăbuşirea lui ar fi antrenat-o pe aceea a patriei, poporul

german ar fi suportat cu totul altfel înfrângerea.

Am fi suportat atunci nenorocirile consecutive acestei înfrângeri strângând din dinţi; stăpâniţi de durere, am fi lăsat să ni se audă plânsetele. Violenţa sau mânia ne-ar fi umplut inimile faţă de inamicul devenit învingător graţie perfidiei hazardului sau după voia destinului; atunci, naţiunea, asemeni Senatului roman, ar fi ieşit în întâmpinarea diviziilor înfrânte mulţumindu-le, în numele patriei, pentru sacrificiile de-acum acceptate şi îndemnându-le să nu-şi piardă speranţa în Reich. Însăşi capitularea n-ar fi fost semnată decât cu mintea, în timp ce inima ar fi bătut deja pentru ridicarea viitoare. Astfel ar fi fost acceptată înfrângerea dacă n-am fi datorat-o decât destinului. Atunci n-am fi râs, nici n-am fi dansat, nu ne-am fi lăudat cu laşitatea, n-am fi glorificat această înfrângere, n-am fi insultat trupele la întoarcerea din luptă şi nici nu le-am fi tăvălit drapelul şi cocarda în noroi; dar mai ales nu s-ar fi putut niciodată constata acel fenomen hidos care l-a determinat pe un ofiţer englez, colonelul Repington, să spună cu dispreţ: „Din trei nemţi, unul e trădător!” Nu, această pacoste n-ar fi putut niciodată urca precum un val sufocant şi care, de cinci ani

încoace, a înecat restul de consideraţie pe care celelalte ţări o mai aveau faţă de noi.

Aici reiese cel mai bine minciuna afirmaţiei că pierderea războiului este cauza prăbuşirii germane.

Nu, această ruină, din punct de vedere militar, nu era ea însăşi decât urmarea unei serii de fenomene morbide şi de aţiţări care le-au provocat şi care, încă pe timp de pace, atinseseră naţiunea germană. Aceasta a fost cea dintâi consecinţă catastrofală, vizibilă pentru toţi, a otrăvirii tradiţiilor şi a moralei, a slăbirii instinctului de conservare şi a simţămintelor legate de el, rele care, deja de mulţi ani, începeau să sape temeliile poporului şi ale imperiului.

Însă obligaţia de a imputa responsabilitatea acestei prăbuşiri tocmai singurului om care, dotat cu o putere supranaturală de voinţă şi de acţiune, încerca să cruţe naţiunea de ceasul prăbuşirii totale şi al ruşinii le revenea evreilor şi organizaţiei lor de luptă marxiste. În timp ce-l stigmatizau pe Ludendorff acuzându-l de pierderea războiului mondial, armele dreptului moral fuseseră luate din mâinile singurului acuzator periculos care s-ar fi putut ridica împotriva trădătorilor patriei. În această privinţă s-a pornit de la principiul foarte just după care o parte din minciună cea mai mare

este întotdeauna crezută: marea masă a poporului lasă într-adevăr mai uşor să-i fie corupte fibrele cele mai adânci din inimă sa, decât să se arunce, voluntar şi conştient, în rău; de aceea, în simplitatea primitivă a simţămintelor sale, ea va fi mai uşor victima unei minciuni mari decât a uneia mici. În general, ea însăşi nu comite decât înşelăciuni mărunte, în schimb i-ar fi ruşine să comită altele, mari.

Ea nu va putea concepe o asemenea falsitate şi nu va putea crede, nici chiar la alţii, în posibilitatea falselor interpretări, de o neruşinare nemaiauzită; chiar dacă o lămureşti, ea se va îndoi, va ezita îndelung şi, cel puţin, va mai admite ca adevărată o explicaţie oarecare care i se va propune.

Ca din cele mai neruşinate minciuni rămâne întotdeauna ceva, este un fapt pe care cei mai mari artişti în ale înşelăciunii şi asociaţiile de escroci îl cunosc foarte bine şi deci îl folosesc în mod josnic.

Cei ce cunosc cel mai bine acest adevăr despre posibilităţile de a folosi minciuna şi denunţul au fost din toate timpurile evreii. Chiar şi existenţa lor se întemeiază pe o singură şi mare minciună, aceea după care ei reprezintă o colectivitate religioasă, când de fapt este vorba de o rasă – şi despre ce rasă!

Unul din cele mai însemnate spirite ale omenirii, Schopenhauer, i-a stigmatizat pentru totdeauna printr-o frază de o veracitate profundă şi care va rămâne veşnic întemeiată: el îi numeşte „marii maeştrii ai minciunii”. Cine nu vrea să recunoască acest fapt, sau nu vrea să-l creadă, nu va putea contribui niciodată la triumful adevărului.

Se poate considera aproape ca o mare fericire pentru poporul german faptul că boala să, de multă vreme în incubaţie, a luat brusc aspectul unei catastrofe teribile: dacă nu s-ar fi întâmplat aşa, naţiunea ar fi sucombat, poate mai încet, însă cu atât mai sigur.

Boala ar fi luat o formă cronică; sub forma acută a unei prăbuşiri, cel puţin s-a manifestat limpede şi distinct în ochii unui număr destul de mare de oameni. Nu întâmplător omul a reuşit să stăpânească mai uşor ciuma decât tuberculoza.

Una vine în valuri aducătoare de moarte, îngrozitoare şi care zguduie omenirea; cealaltă înaintează încet. Una provoacă o spaimă oribilă, cealaltă nu duce decât la o indiferenţă crescândă. Dar rezultatul este că omul, care s-a opus ciumei cu toată energia şi fără să se dea în lături de la nici un efort, n-a făcut decât puţine încercări de a stăvili cea de a doua.

Astfel el a dominat ciumă, iar pe el îl domină tuberculoza.

Este exact ceea ce se întâmpla cu bolile acelui organism care este un popor. Când boala nu are, de la început, mersul unei catastrofe, omul începe încet să se obişnuiască cu ea... şi sfârşeşte, fie şi după mai mult timp, prin a muri inevitabil.

Şi încă este o fericire – amară ce-i drept – dacă soarta se hotărăşte să intervină în acest proces de descompunere, făcând că boala să i se arate victimei: o asemenea catastrofă se întâmpla, de fapt, de multe ori. Este posibil, în aceste condiţii, ca ea să provoace vindecarea întreprinsă din acel moment cu maximum de hotărâre.

Dar, chiar în astfel de cazuri, certitudinea dintâi este tot recunoaşterea cauzelor adânci care au provocat boala respectivă.

Dar şi aici punctul capital este distincţia între cauzele excitatoare şi tulburările provocate. Această deosebire va fi cu atât mai greu de făcut cu cât elementele morbide vor fi sălăşluit mai multă vreme în organismul naţional şi care vor fi reuşit să se contopească cu el, cum se poate întâmpla în mod normal. Într-adevăr, se poate foarte uşor întâmpla ca, după un anumit timp, toxinele evident nocive să fie considerate ca un element constitutiv al

poporului său cel mult ca el să le suporte că pe un rău necesar, nemaiconsiderînd indispensabilă căutarea factorului străin.

Aşa s-a întâmplat că, în timpul anilor îndelungaţi de pace care au precedat războiul, au apărut fără îndoială maladii recunoscute ca atare; şi totuşi, cu câteva excepţii, nimeni nu se sinchisea de cercetarea cauzelor lor eficiente.

Aceste excepţii au fost, şi în cazul acesta, în primul rând fenomene ale vieţii economice, de care fiecare ia mai puternic cunoştinţă decât de accidentele care se produc într o serie de alte domenii.

S-au constatat într-adevăr simptome ale descompunerii care ar fi trebuit să prilejuiască cele mai serioase reflecţii.

Iată ce se cuvine să spunem din punct de vedere economic.

Extraordinara creştere a populaţiei germane înainte de război a pus problema producerii pâinii zilnice în prim planul tuturor preocupărilor şi al fiecărei acţiuni politice şi economice, şi aceasta sub o formă din ce în ce mai acută. Din nenorocire, nu a fost cu putinţă să se ia hotărârea singurei soluţii bune: s-a crezut că scopul poate fi atins prin mijloace mai puţin oneroase. Renunţarea la cucerirea de noi teritorii şi, drept despăgubire, visul unei

cuceriri economice mondiale trebuiau să conducă, în ultimă analiză, la o industrializare pe cât de exagerată pe atât de dăunătoare.

Prima consecinţă – şi de cea mai mare importanţă – a acestei concepţii a fost şubrezirea situaţiei ţăranilor. Proporţional cu acest recul, sporea din zi în zi proletariatul din marile oraşe până când echilibrul a fost definitiv distrus.

Imediat a apărut şi despărţirea brutală în bogaţi şi săraci

Prisosul şi mizeria au trăit atât de aproape unul de cealaltă încât urmările acestei situaţii nu puteau şi nu trebuiau să fie decât extrem de grele. Sărăcia şi şomajul au început să-şi bată joc de oameni, nelăsând ca amintiri decât nemulţumirea şi amărăciunea; rezultatul a fost, pare-se, ruptura politică dintre clase.

În ciuda înfloririi economice, descurajarea a devenit mai puternică şi mai adâncă şi a atins un asemenea grad încât fiecare s-a convins că „asta nu mai poate să dureze multă vreme aşa”, fără ca oamenii să-şi fi închipuit în mod precis ce s-ar fi putut întâmpla, ce ar fi făcut sau ce ar fi putut să facă.

Erau semnele tipice ale unei nemulţumiri adânci care încerca astfel să se exprime.

Totuşi mai rele erau alte fenomene, rezultate din primele, şi care se năşteau din

preponderenţa din punct de vedere economic în cadrul naţiunii.

În aceeaşi măsură în care economia a urcat la rangul de stăpâna şi diriguitoare a statului, banul a devenit zeul pe care fiecare trebuia să-l slujească şi în faţa căruia totul trebuia să se închine. Din ce în ce mai mult, zeii cereşti au fost daţi la o parte ca şi cum, îmbătrâniţi, şi-ar fi trăit traiul şi, în locul lor, idolul Mammon trăgea pe nas fumul de tămâie.

Atunci s-a produs o degenerare într-adevăr dezastruoasă; era dezastruoasă mai ales din pricină că se manifestă într-un moment în care naţiunea putea avea nevoie mai mult ca oricând de o mentalitate sublimă până la eroism, în ceasul care părea ameninţător şi critic. Germania trebuia să fie pregătită, într-o bună zi, să răspundă cu sabia pentru încercarea ei de a-şi asigura pâinea cea de toate zilele pe calea „muncii paşnice şi a ordinii economice”.

Domnia banului a fost din păcate ratificată de autoritatea care ar fi trebuit să se ridice cel mai puternic împotriva ei: Maiestatea Sa împăratul a făcut un gest nefericit atrăgând nobilimea, în special, în rândurile finanţei. Desigur, trebuie să luăm în seamă faptul că nici chiar Bismarck nu recunoscuse pericolul care ameninţa în această privinţă. Dar în felul

acesta virtuţile înalte erau mai prejos decât valoarea banului, căci era limpede că, odată angajată pe acest drum, nobilimea de sânge va trebui să cedeze locul nobilimii financiare. Operaţiunile financiare izbutesc mai uşor decât bătăliile.

În aceste condiţii, pentru adevăratul erou sau pentru omul de stat nu era îmbietor să se vadă pus în legătură cu întâiul venit dintre evreii de bancă: omul cu adevărat merituos nu putea acorda nici un interes faptului că i se decernează decoraţii ieftine şi nu putea decât să le refuze, cu mulţumiri. Dar din punctul de vedere al sângelui, această evoluţie era extrem de tristă: nobilimea şi-a pierdut din ce în ce mai mult raţiunea existenţei sale de a fi „rasistă” şi ar fi meritat mai degrabă, pentru majoritatea membrilor săi, numele de „non-nobilime”.

Un fenomen însemnat de descompunere economică a fost desprinderea lentă a drepturilor de proprietate personală şi evaziunea progresivă a economiei generale către proprietatea societăţilor pe acţiuni.

Înstrăinarea proprietăţii de salariat a atins proporţii nemăsurate. Bursa a început să triumfe şi să ia, încet dar sigur, viaţa naţiunii sub protecţia şi controlul său.

Internaţionalizarea averii germane fusese deja pornită prin subterfugiul folosirii acţiunilor. La drept vorbind, o partea a industriei germane încă mai încerca, cu spirit decisiv, să se pună la adăpost de această soartă, dar ea a sfârşit prin a sucomba, victimă a atacului combinat al acestui sistem de capitalism invadator care ducea această luptă cu sprijinul cu totul special al asociatului sau cel mai fidel, mişcarea marxistă.

Războiul neîncetat împotriva „industriei grele” a fost începutul evident al încercării marxismului de a internaţionaliza economia germană, care n-a putut fi distrusă complet decât prin victoria dobândită de acest marxism în timpul revoluţiei.

În vreme ce scriu acestea, atacul general împotriva reţelei de cale ferată germană a reuşit în sfârşit: această reţea a trecut de acum în mâinile finanţei internaţionale. Astfel social-democraţia internaţională şi-a atins unul din obiectivele cele mai importante.

În ce măsură a fost înfăptuită această fărâmiţare economică a poporului german reiese deosebit de clar din următoarele: la sfârşitul războiului, unul din conducătorii industriei şi în special al comerţului german a fost în stare să susţină părerea că forţele economice, prin ele însele, erau singurele în

măsură să înfăptuiască punerea pe picioare a Germaniei.

Tocmai în momentul în care Franţa, ca să preîntâmpine această greşeală, avea mare grijă să pună din nou la baza programelor instituţiilor sale de învăţământ ştiinţele umaniste, a fost debitată şi nerozia că naţiunea şi statul îşi datorau menţinerea cauzelor economice şi nu meritelor nepieritoare ale unui ideal.

Această idee lansată odinioară de Stinnes a produs o confuzie incredibilă; ea a fost totuşi culeasă de îndată, spre a deveni, cu o repeziciune uimitoare, leitmotivul tuturor şarlatanilor şi al tuturor guralivilor pe care, de la revoluţie încoace, ursita i-a dezlănţuit asupra Germaniei sub calificativul de „oameni de stat”.

***

Dar unul din cele mai grave fenomene de dezagregare din Germania dinainte de război a fost lipsa de energie care s-a întins de pretutindeni peste toate şi peste toţi. Este încă o urmare a nesiguranţei resimţite de fiecare în toate privinţele şi a laşităţii care rezultă ea însăşi din acest motiv şi din altele încă.

Această boală a mai fost agravată şi de educaţie.

Educaţia germană dinainte de război era atinsă de un număr incredibil de slăbiciuni. Ea era foarte strâns şi exclusiv limitată la formarea unei „învăţături” pure şi mult mai puţin aplicate noţiunii de „putere”,

Încă şi mai puţină însemnătate era acordată formării caracterului individului – în măsura în care ea poate fi urmărită –, foarte puţină dezvoltării dragostei faţă de răspunderi şi nici un pic educării voinţei şi puterii de decizie. Produsele acestor metode au fost nişte erudiţi, cum eram socotiţi noi, germanii, înainte de război şi eram şi apreciaţi că atare. Germanul era iubit, pentru că era foarte folositor, dar era puţin apreciat, tocmai din pricina slăbiciunii sale de caracter. Nu este de mirare dacă mai mult decât majoritatea celorlalte popoare, germanii îşi pierd naţionalitatea şi patria.

Oare acest proverb frumos nu spune totul: „Cu pălăria în mână poţi colinda toată ţara”?

Această supleţe conciliantă a devenit totuşi nefastă când a fost aplicată şi singurelor maniere admise la prezentarea în faţa suveranului: să nu contrazici niciodată, ci să aprobi întotdeauna ceea ce bine voia să zică Maiestatea Sa. Ori, tocmai aici ar fi fost cea mai folositoare libera manifestare a demnităţii

umane; monarhia a murit de altfel din aceste linguşiri, căci nu era nimic altceva decât linguşire.

Singurii care vedeau această atitudine faţă de capetele încoronate ca fiind singura admisibilă erau nişte linguşitori mizerabili şi nişte fiinţe lipicioase, într-un cuvânt o ceată de decadenţi care se simţeau mai în largul lor alături de tronurile cele mai nobile din toate timpurile!

Aceste creaturi, mai mult supuşi decât subjugaţi, au arătat în orice caz, pe de o parte, o supunere deplină faţă de suveranul lor şi cel care le asigura subzistenţa, pe de altă parte, şi din toate timpurile, cea mai mare neruşinare faţă de restul omenirii, neruşinare pe care au dovedit-o mai ales atunci când s-au complăcut cu obrăznicie să facă faţă de ceilalţi bieţi oameni pe singurii monarhişti.

O adevărată neruşinare, cum nu poate vădi decât un vierme, nobil sau ba! Fiindcă în realitate aceşti oameni au fost şi groparii monarhiei şi în special ai ideii de monarhie. Şi nu poate fi altfel: un om care este gata să acţioneze pentru o cauză nu va fi niciodată un prefăcut, nici un linguşitor fără caracter.

Cel care ţine să salveze şi să facă să prospere o instituţie se va ataşa de ea cu toate fibrele inimii şi nu se va îndepărta de ea, chiar

dacă îi descoperă câteva cusururi. În orice caz, nu el va protesta rând pe rând şi public, aşa cum au făcut, cu minciuna pe buze, democraticii „prieteni” ai monarhiei; dimpotrivă, o va avertiza foarte serios pe Maiestatea Sa, care poartă coroana, şi va căuta s-o convingă. El nu va îngădui şi nu-şi va recunoaşte dreptul de a îngădui ca Maiestatea Sa să rămână liberă să mai acţioneze conform voinţei sale, chiar dacă aceasta ar duce şi duce evident la vreo nenorocire; într-un asemenea caz, el va trebui, dimpotrivă, să apere monarhia de monarh, oricare ar fi pericolul care ar putea rezulta de aici.

Dacă valoarea acestei orânduiri s-ar întemeia pe persoana monarhului de moment, această instituţie ar fi mai rea decât ne-am putea închipui.

Căci monarhii nu constituie decât foarte rar o elită a înţelepciunii şi a raţiunii, şi nici măcar a caracterului, cum am vrea să ne închipuim. Numai profesioniştii linguşelii şi ai prefăcătoriei ar putea admite acest punct de vedere, dar toţi oamenii drepţi, – şi aceştia sunt oamenii cei mai preţioşi într-un stat – se vor simţi dezgustaţi numai la gândul că ar trebui să dea la o parte cu piciorul o asemenea prostie. Pentru ei, istoria e istorie, adevărul e adevăr, chiar şi atunci când e vorba de monarhi. Nu,

fericirea de a avea un mare monarh, un mare bărbat, le este dată atât de rar popoarelor, încât ele trebuie să fie deja mulţumite dacă răutatea soartei îi scuteşte cel puţin de cele mai funeste din atacurile sale.

Valoarea şi însemnătatea ideii de monarhie nu se întemeiază aşadar pe persoana monarhului însuşi; numai cerul poate hotărî să pună coroana pe tâmplele unui erou genial precum Frederic cel Mare sau a unui înţelept ca Wilhelm I. Aceasta se întâmplă o dată la un veac, arareori mai des. Dar şi aici ideea domină persoana şi sensul acestei orânduiri nu trebuie să se întemeieze decât pe instituţia luată ca atare.

Din această cauză, monarhul decade la nivelul de servitor. Nici el nu mai e decât o roată a maşinăriei şi are îndatoriri faţă de aceasta. Şi el trebuie, aşadar, să se supună unor exigenţe superioare şi „monarhist” nu mai este cel care îl lasă în tăcere pe monarhul încoronat să comită o crimă faţă de coroană sa. Monarhist este cel care îl va împiedica să o facă.

Dacă semnificaţia adâncă a instituţiei n-ar sta în idee, ci, neapărat, în persoana consacrată, n-ar exista nici măcar dreptul de a face ca un prinţ care dă semne de alienare mintală să renunţe la coroană.

Este necesar să actualizăm aceasta încă de pe acum; într-adevăr, în zilele noastre, vedem manifestându-se din nou, din ce în ce mai mult, fenomenele dispărute, dar a căror existenţă lamentabilă a fost una din cauzele esenţiale ale prăbuşirii monarhiei. Cu o anume naivitate insolentă, aceşti oameni vorbesc deja din nou despre regele lor, pe care totuşi îl părăsiseră în mod atât de ruşinos acum câţiva ani, în ceasul greu, şi încep să-i înfăţişeze ca pe nişte germani răi pe toţi aceia care nu vor să-şi unească vocile cu tiradele lor mincinoase. În realitate, sunt aceleaşi curci plouate care, în 1918, se împrăştiau şi alergau în toate părţile la vederea fiecărei brasarde roşii,care îşi lăsau regele să fie rege, îşi schimbau în grabă halebarda cu un baston de plimbare, îşi legau cravate de culoare neutră şi, ca nişte „burghezi” paşnici, dispăreau fără urmă. Aceşti susţinători ai regalităţii au plecat brusc şi numai după ce vântul furtunii revoluţionare s-a calmat îndeajuns, mulţumită acţiunii altora, ca să le îngăduie să cânte iar cu duioşie în toate cele patru zări „Trăiască regele!”, aceşti „slujitori şi sfetnici” ai coroanei au început, prudent, să se arate din nou.

Acum sunt cu toţii aici şi-şi deschid din nou ochii plini de poftă şi încep să-şi regrete poziţia pierdută; abia îşi pot stăpâni zelul faţă de rege

şi setea de a acţiona... până în ziua când apare iar prima brasardă roşie şi în care vraja vechii monarhii se destramă... cum fug şoarecii în faţa pisicii.

Dacă monarhii n-ar fi vinovaţi ei înşişi de această stare de lucruri, am putea cel puţin să-i plângem foarte cordial, în ciuda apărătorilor lor de astăzi; dar ei pot fi convinşi că împreună cu asemenea cavaleri pierzi tronuri, dar nu dobândeşti nici o coroană.

Acest „devotament” a fost una din greşelile întregii noastre educaţii, greşeală care a antrenat în această privinţă o răzbunare deosebit de crudă. Urmare acestui „devotament”, aceleaşi fenomene lamentabile s-au putut produce la toate curţile şi submina progresiv bazele monarhiei.

Când clădirea a început să se clatine... făuritorii acestei opere se volatilizaseră: bineînţeles, nişte fiinţe abjecte, nişte linguşitori nu se lasă ucişi pentru stăpânul lor.

Aceşti monarhi n-au ştiut niciodată acest lucru şi nu l-au învăţat temeinic; din toate timpurile aceasta le-a adus pierzania.

Un fenomen rezultând din această educaţie absurdă a fost fiica de răspundere şi slăbiciunea care i-a urmat pentru a trata nişte probleme chiar vitale.

Punctul de plecare al acestei epidemii a fost, desigur, în mare parte, pentru noi, instituţia parlamentară în care tocmai absenţa răspunderii este cultivată în mediu de cultură. Din nefericire, boala a cuprins cu încetul toate activităţile, dar a bântuit mai cu seamă printre cele ale statului. Pretutindeni oamenii au început să se sustragă de la răspunderi şi să nu mai ia, în consecinţă, decât măsuri insuficiente sau jumătăţi de măsură. De îndată ce cineva trebuia să-şi asume o răspundere, măsura celei pe care consimţeau să şi-o ia era întotdeauna redusă la minimum.

Cercetaţi numai atitudinea tuturor guvernelor faţă de o serie de fenomene cu adevărat prejudiciabile ordinii vieţii noastre publice şi veţi recunoaşte cu uşurinţă însemnătatea redutabilă a acestei mediocrităţi şi a acestei laşităţi generale.

Nu vreau să extrag decât câteva cazuri din întreaga masă a exemplelor care se prezintă.

În mediile gazetăreşti, oamenii obişnuiesc bucuros să denumească presa o mare putere în stat. De fapt, importanţa ei este într-adevăr uriaşă şi nu poate fi subestimată; gazetăria este, de fapt, cea care continuă educaţia adulţilor.

Din acest punct de vedere, cititorii pot fi, în mare, împărţiţi în trei tranşe:

1. Cei care cred tot ce citesc.
2. Cei care nu mai cred absolut nimic.
3. Minţile care examinează cu simţ critic ceea ce au citit şi care apoi raţionează.

Prima grupă este din punct de vedere numeric de departe cea mai mare. Ea cuprinde marea masă a poporului şi reprezintă, prin urmare, partea cea mai simplă a naţiunii sub raport intelectual.

Această grupă nu cuprinde cutare sau cutare profesie, cel mult poate fi împărţită în linii mari după gradul de inteligenţă. Dar ea cuprinde pe toţi aceia cărora nu le-a fost dat, fie din naştere, fie prin educaţie, să gândească ei înşişi, şi care, din incapacitate sau din neputinţă, cred tot ceea ce li se arată tipărit negru pe alb. Această grupă cuprinde acea categorie de trântori care ar putea foarte bine să gândească ei înşişi, dar care, dintr-o lene a spiritului, apucă recunoscători tot ceea ce a gândit deja un altul, presupunând din modestie că acesta din urmă, făcând un efori, va fi gândit corect.

Asupra tuturor acestor oameni, care reprezintă marea masă, influenţa presei va fi considerabilă.

Ei nu sunt nici capabili, nici dispuşi să examineze ei înşişi ceea ce li se prezintă, astfel încât abţinerea lor totală de la tratarea

problemelor zilei este aproape în exclusivitate imputabilă influenţelor externe suferite. Aceasta poate constitui un avantaj când sunt lămuriţi de autori serioşi şi îndrăgostiţi de adevăr; dar este un dezavantaj dacă aceia care au grijă să-i informeze sunt nişte canalii sau nişte mincinoşi.

A doua grupă este mai redusă numeric. Ea este alcătuită în parte din elemente care au aparţinut mai întâi primei grupe, apoi, după îndelungate şi amarnice deziluzii, au trecut la părerile opuse, şi care nu mai cred nimic... de îndată ce li se adresează cineva sub forma unui text tipărit. Ei urăsc toate ziarele; nu mai citesc nici unul sau, sistematic, le critică violent conţinutul care, după părerea lor, nu este decât o ţesătură de inexactităţi şi de minciuni. Aceşti oameni sunt foarte greu de manipulat, căci, chiar şi în faţa adevărului, ei rămân tot neîncrezători. Ca urmare, ei sunt pierduţi pentru o acţiune pozitivă.

În sfârşit, cea de-a treia grupă este de departe cea mai mică. Ea se compune din minţi cu adevărat inteligente şi ascuţite pe care aptitudinile lor naturale, ca şi educaţia lor, le-au învăţat să gândească, care caută să facă ele însele un raţionament asupra fiecărui subiect şi care supun tot cea ce au citit unei

examinări şi unor cugetări foarte adânci şi repetate.

Ele nu vor privi un ziar fără a colabora îndelung, mintal, cu autorul a cănii misiune este grea în acest caz. Ziariştilor nu le plac aşadar aceşti oameni decât cu o oarecare rezervă.

Pentru membrii celei de-a treia grupe, prostiile din textele unui ziar sunt puţin periculoase, ori, măcar, puţin importante. În cursul vieţii, ei s-au obişnuit să nu vadă, în fond, în orice ziarist, decât un hâtru care spune adevărul numai din când în când. Din păcate, importanţa acestor oameni eminenţi stă în inteligenţa şi nu în numărul lor, o treabă nenorocită într-o vreme când înţelepciunea nu înseamnă nimic şi în care majoritatea înseamnă totul.

Astăzi, când hotărăşte buletinul de vot al masei, cea mai mare greutate o are grupa cea mai numeroasă: este mulţimea celor simpli şi creduli.

A-i împiedica pe aceşti oameni să cadă în mâinile unor educatori perverşi, ignoranţi sau chiar rău intenţionaţi este o datorie a statului şi o datorie socială de prim ordin. De aceea statul are datoria de a supraveghea educaţia lor şi de a opri orice articol scandalos. De aceea el trebuie să supravegheze presa foarte

îndeaproape, deoarece influenţa ei asupra acestor oameni este deosebit de puternică şi de pătrunzătoare, căci ea nu acţionează trecător, ci constant. În uniformitatea şi în repetarea ei constantă stă întreaga ei importanţă uriaşă. Ca şi în alte domenii, statul nu trebuie să uite nici în acest caz că toate mijloacele trebuie să tindă spre acelaşi ţel. El nu trebuie să se lase indus în eroare şi nici sedus de pălăvrăgeli despre aşa-numita „libertate a presei”, care l-ar determina să nu-şi facă datoria şi să priveze naţiunea de această hrană de care ea are nevoie şi care îi face bine, el trebuie, cu o hotărâre pe care n-o opreşte nimic, să-şi asigure acest mijloc de creaţie şi să-l pună în slujba statului şi al naţiunii.

Ce hrană a furnizat presa de dinainte de război? Nu era cea mai îngrozitoare otravă care se poate imagina?

N-a fost inoculat în sufletul poporului nostru pacifismul cel mai dăunător, într-o vreme când restul lumii se pregătea deja să sugrume Germania, încet dar sigur? Nu strecurase presa în spiritul poporului, încă pe timp de pace, îndoiala cu privire la dreptul statului însuşi, ca să împiedice dinainte statul să aleagă mijloacele potrivite ca să-l apere? Nu presa germană a fost cea care a ştiut să facă poporul

să savureze nebunia „democraţiei din vest”, până când, cucerit de toate tiradele sale entuziaste, a crezut că-şi poate încredinţa viitorul unei Societăţi a naţiunilor?

Nu a contribuit ea la educarea poporului nostru în sensul unei imoralităţi lamentabile? Nu a ridiculizat morala şi obiceiurile făcându-le să pară retrograde şi ignorante până ce poporul nostru a devenit în sfârşit „modern”?

Nu a subminat ea, prin constanţa atacurilor sale, temeliile autorităţi statului până ce n-a mai fost nevoie decât de o singură lovitură pentru ca edificiu să se prăbuşească? Nu a combătut, prin toate mijloacele, toate manifestările voinţei de a reda statului ceea ce este al lui? Nu a înjosit ea armata, prin critici neîncetate, n-a sabotat serviciul militar general, nu a cerut refuzarea creditelor militare etc., până când succesul ei a devenit inevitabil?

Activitatea presei zise liberale n-a fost pentru poporul şi imperiul german decât o treabă de gropari. În această privinţă nu se poate spune nimic despre ziarele marxiste: pentru ele, minciuna este o necesitate vitală, cum este pentru pisică vânătoarea de şoareci. Misiunea ei nu este oare aceea de a zdrobi coloana vertebrală a poporului, din punct de vedere social şi naţional, pentru a face acest

popor tocmai bun pentru jugul servil al capitalului internaţional şi al stăpânilor săi evrei?

Dar oare ce a întreprins statul împotriva acestei otrăviri masive a naţiunii? Nimic, absolut nimic: câteva decrete ridicole, câteva sancţiuni împotriva infamiilor mult prea violente, şi asta e tot. Spera, cu preţul acesta, să-şi atragă bunăvoinţa acestui flagel, prin linguşeli, prin recunoaşterea „valorii” presei, a „importanţei” sale, a misiunii sale educative, şi alte nerozii; dar evreii au ripostat cu zâmbete şi cu viclenie şi l-au răsplătit mulţumindu-i făţarnic.

Cu toate acestea, cauza acestei carenţe meschine a statului nu stătea atât în necunoaşterea acestui pericol, cât – şi în special – într-o laşitate de-ţi vine să urli şi în slăbiciunea care rezultă din ea, din toate hotărârile şi din toate măsurile luate. Nimeni nu avea curajul să recurgă la mijloacele hotărâtoare şi radicale: s-a mărginit să facă doar lucruri de mântuială, pe ici, pe colo, oriunde, folosind numai jumătăţi de măsură şi, în loc să o lovească drept în inimă, a aţiţat nestăpânit vipera: rezultatul a fost următorul: nu numai că vechea stare de lucruri nu s-a schimbat, ci, dimpotrivă, puterea instituţiilor care trebuiau combătute a crescut an de an.

Lupta defensivă a guvernelor germane din vremea aceea împotriva presei care contamina încet naţiunea, presă în special de origine evreiască, era fără directive, nehotărâtă şi mai ales lipsită de scop vizibil. Aici, prudenţa şi raţiunea au lipsit cu desăvârşire, atât în evaluarea importanţei acestei lupte cât şi în alegerea mijloacelor şi stabilirea unui plan solid. Erau emise, de ici şi de colo, păreri dogmatice; câteodată – când se simţeau prea puternic muşcaţi – închideau cutare sau cutare ziarist răutăcios, asta pentru câteva săptămâni sau câteva luni, dar lăsau cuibul de vipere să supravieţuiască în aceeaşi stare.

Cu siguranţă, acesta era rezultatul, pe de o parte, al tacticii extrem de viclene al evreimii, pe de altă parte, al unei prostii sau al unei candori într-adevăr extreme. Evreul era mult prea fin ca să lase să-i fie atacată toată presa; nu, numai o parte, ca s-o apere pe cealaltă. În timp ce ziarele marxiste porneau la război sub forma cea mai grosolană împotriva a tot ceea ce oamenii puteau socoti sfânt, în timp ce ele atacau în modul cel mai infam statul şi guvernul şi aţiţau diferitele fracţiuni ale poporului unele împotriva altora, ziarele evreieşti, burghezo-democrate, ştiau să se împodobească pe dinafară cu celebra obiectivitate şi făceau eforturi să evite

cuvintele tari. Ele ştiau bine că, de fapt, capetele seci nu judecă decât după aparenţe şi nu sunt niciodată în stare să pătrundă în miezul lucrurilor, nu apreciază valoarea unui lucru decât după înfăţişarea lui exterioară şi nu după conţinutul său; slăbiciune foarte umană, căreia îi datorează consideraţia de care se bucură.

Desigur, pentru aceşti oameni, Gazeta de Frankfurt reprezenta culmea ziarului decent. Ea nu foloseşte niciodată expresii piperate şi recurge întotdeauna la lupta cu armele spiritului, luptă preferată – ciudat lucru – chiar de cei mai fără de minte.

Aceasta rezultă din semi educaţia noastră care eliberează oamenii de instinctul lor natural, îi impregnează cu anumite cunoştinţe fără să-i poată ridica la cunoaşterea temeinică a lucrurilor; pentru a atinge acest nivel, zelul şi bunăvoinţa nu folosesc la nimic; mai este nevoie şi de raţiune şi de o raţiune înnăscută. Cunoaşterea ultimă este întotdeauna cunoaşterea cauzelor adânci şi fireşti; mă explic:

Omul nu trebuie niciodată să cadă în greşeala de a crede că el a ajuns într-adevăr la demnitatea de suveran şi stăpân al naturii (eroare care poate permite foarte uşor înfumurarea la care duce semidoctismul).

Dimpotrivă, el trebuie să înţeleagă necesitatea fundamentală a domniei naturii şi să priceapă în ce măsură existenţa sa rămâne supusă luptei veşnice şi efortului veşnic, necesar pentru a se ridica.

El va simţi din acel moment că într-o lume în care planetele şi sorii urmează traiectorii circulare, în care aştrii se învârtesc în jurul planetelor, unde forţa domneşte pretutindeni şi singură asupra slăbiciunii pe care o constrânge să o servească docil, sau pe care o zdrobeşte, omul nu poate să depindă de legi speciale.

Şi omul se supune dominaţiei principiilor eterne ale acestei înţelepciuni ultime: el poate încerca să le înţeleagă, dar nu se va putea niciodată elibera de ele.

Tocmai pentru lumea semidocţilor noştri intelectuali scrie evreul ziarele pe care le numeşte presa intelectuală. Ei îi sunt destinate Frankfurterzeitung şi Berliner Tageblatt . Tonul lor e acordat la diapazonul ei şi asupra ei îşi exercită acţiunea această presă. Evitând formele care pe dinafară ar părea prea deşănţate, ele varsă totuşi în inima cititorului otrăvurile scoase din alte surse. Sub gheizerul sunetelor armonioase şi al formelor oratorice, ele îşi adorm cititorii cu credinţa că singure ştiinţa pură sau chiar morala sunt forţele motrice ale actelor lor, în timp ce în realitate

nu este vorba decât de artă, pe cât de genială pe atât de vicleană, de a-i fura astfel adversarului arma de care ar avea nevoie împotriva presei.

Într-adevăr, în timp ce unii năduşesc de bună-cuviinţă, toţi imbecilii îi cred cu atât mai bucuros cu cât, din partea celorlalţi este vorba exclusiv de mici excese care nu lezează niciodată libertatea presei. Eufemism menit să denumească acest procedeu scandalos şi de altfel nepedepsit, folosit pentru a minţi poporul şi a-l otrăvi. Astfel, oamenilor le e teamă să se opună acestui banditism, ca să nu-şi atragă imediat împotrivă în acest caz presa „bună” şi această teamă este foarte întemeiată. Căci, de îndată ce se încearcă atacarea unuia din aceste ziare infame, celelalte îi iau partea imediat: dar se feresc să aprobe modul lor de a lupta, Doamne fereşte!... Este vorba numai de propovăduirea principiului libertăţii presei şi a libertăţii de a-ţi exprima public părerile.

Dar, în faţa acestor strigăte, până şi oamenii cei mai puternici se înmoaie, din moment ce ele nu sunt scoase decât de ziarele „bune”.

În aceste condiţii, această otravă a putut, fără nici o opoziţie, pătrunde în circulaţia sanguină a poporului nostru, fără ca statul să fi avut puterea să suporte boala.

Dezorganizarea imperiului, care ameninţa deja, reieşea din mediocritatea ridicolă a mijloacelor aplicate pentru a-l feri de ea. O instituţie care nu mai este hotărâtă să se apere ea însăşi cu toate armele, se abandonează.

Orice slăbiciune este semnul vizibil al descompunerii interne: mai devreme sau mai târziu trebuie să urmeze şi va urma prăbuşirea externă.

Cred că generaţia de astăzi, bine condusă, va stăpâni mai uşor acest pericol. Ea a trăit întâmplări care au putut întări nervii celor care nu şi-au pierdut buna-cuviinţă. Fără îndoială, curînd evreul va mai scoate în aceste ziare un strigăt puternic de îndată ce o mână îi va atinge vizuina preferată, de îndată ce va pune capăt scandalului presei, va pune acest mijloc suplimentar de educaţie în slujba statului şi nu-l va mai lăsa în stăpânirea oamenilor străini de popor şi a duşmanilor poporului.

Dar cred că acest lucru ne va deranja mai puţin pe noi, tinerii, decât, odinioară, pe părinţii noştri: un obuz de treizeci de centimetri a şuierat întotdeauna mai puternic decât o mie de vipere de ziarişti evrei. Atunci să le lăsăm să şuiere!

Exemplul următor demonstrează şi incapacitatea şi slăbiciunea guvernului Germaniei de dinainte de război în privinţa

chestiunilor vitale cele mai importante pentru naţiune.

Paralel cu contaminarea poporului, din punct de vedere politic, a obiceiurilor şi moralei, de mulţi ani era deja practicată o otrăvire la fel de periculoasă a poporului. Sifilisul a început să bântuie tot mai mult în marile oraşe, în timp ce tuberculoza îşi culegea şi ea roadele funebre în aproape toată ţara.

Deşi, în ambele cazuri, urmările ar fi fost teribile pentru naţiune, n-au fost în stare să se hotărască să ia nişte măsuri decisive împotriva acestor boli.

Faţă de sifilis în special, poporul, ca şi statul, aveau o atitudine ce poate fi calificată drept capitulare totală. Într-o luptă concepută cu seriozitate, eforturile ar fi trebuit împinse ceva mai departe decât s-a întâmplat în realitate. Descoperirea unui remediu, dubios, şi aplicarea lui practică nu mai pot acţiona asupra acestei contaminări. Nici aici nu putea fi vorba decât de combaterea cauzelor şi nu de a face să dispară fenomenele aparenţe. Ori cauza era în primul rând prostituţia: chiar dacă această prostituţie n-ar fi avut ca efect îngrozitoarea contaminare, ar fi fost oricum dăunătoare poporului, căci distrugerile de ordin moral aduse de această depravare sunt

de ajuns pentru a pustii un popor încet şi complet.

Această iudaizare a vieţii noastre spirituale şi această transformare a practicii împerecherii într-o afacere bănească vor aduce mai devreme sau mai târziu prejudicii întregii noastre descendenţe: în loc de copii viguroşi, născuţi dintr-un sentiment firesc, nu vom mai vedea decât produsele vrednice de plâns ale unei operaţiuni financiare de ordini practic. Aceasta va rămâne de fapt, tot mai mult, bază şi condiţia căsătoriilor noastre. Dacă iubirea face ravagii, asta se întâmpla în altă parte.

Şi în această privinţă este, bineînţeles, cu putinţă să batjocoreşti o vreme natura, dar răzbunarea e inevitabilă, ea nu se arată decât mai târziu sau mai bine zis adesea omul nu o sesizează decât prea târziu.

Este uşor de recunoscut cât sunt de pustiitoare urmările necunoaşterii constante a condiţiilor primordiale normale ale căsătoriei privind nobilimea noastră. Se constată aici rezultatele unei reproduceri bazate în parte pe o constrângere mondenă, în parte pe raţiuni de ordin financiar. Una conduce la diluarea, cealaltă la otrăvirea sângelui, căci toate evreicele de magazin au reputaţia de a fi apte să asigure descendenţa Alteţei Sale – care, în acest caz, are totul dintr-o alteţă! – În ambele

cazuri, urmarea este o degenerescenţă totală. Burghezia noastră se străduieşte astăzi să urmeze aceeaşi cale şi va atinge acelaşi scop.

Lumea încearcă, cu o grabă indiferentă, să treacă pe lângă adevărurile neplăcute, ca şi cum printr-o asemenea purtare ar putea face ca aceste lucruri existente să nu mai existe. Nu, nu se poate nega faptul că populaţia noastră din marile oraşe se prostituează tot mai mult în dragoste şi că, prin aceasta, este pradă contaminării cu sifilis într-o măsură crescândă: faptele se văd.

Rezultatele cele mai plauzibile ale acestei contaminări masive se pot recunoaşte, pe de o parte, în ospicii, pe de alta, vai! în... copiii noştri. În special aceştia constituie dovada tristă şi mizerabilă a acestei „spurcări" în continuu progres a vieţii noastre sexuale: în bolile copiilor se arată viciile părinţilor.

Există mai multe mijloace de a găsi o soluţie: anumiţi oameni nu văd nimic, sau, mai bine zis, nu vor să vadă nimic; aceasta este, bineînţeles, cea mai simplă şi mai ieftină atitudine pe care o adoptă. Alţii se acoperă în mantia sfântă a unei virtuţi pe cât de ridicole, pe atât de mincinoase, vorbind despre întreaga problemă ca şi cum ar fi vorba de un mare păcat şi-şi exprimă înainte de toate profunda lor indignare faţă de orice păcătos care s-a

lăsat prins asupra faptului; închid apoi ochii, cu pioasă aversiune în faţa acestei maladii atee şi-l roagă pe bunul Dumnezeu să dea o ploaie de pucioasă şi smoală – pe cât posibil după moartea lor – asupra Sodomei şi Gomorei, spre a-i da acestei omenirii neruşinate un exemplu edificator,

În sfârşit, cea de-a treia categorie vede foarte limpede urmările înspăimântătoare pe care într-o zi contaminarea trebuie să le atragă şi le va atrage, dar dă din umeri, convinsă de altminteri că nu poate face nimic împotriva pericolului, astfel că lucrurile ar trebui lăsate să meargă de la sine, cum se şi întâmpla de fapt.

La drept vorbind, acest lucru e comod şi simplu, dar nu trebuie uitat că naţiunea va fi victima unei neglijenţe atât de confortabile. Subterfugiul după care treburile nu merg mai bine nici la alte popoare nu poate, bineînţeles, schimba cu nimic propria noastră decădere; tot ce se poate spune este că faptul că sentimentul că mulţi alţii suferă de acelaşi rău este deja suficient pentru mulţi oameni ca să atenueze propria lor durere.

Dar atunci se pune problema să ştim precis care este poporul care, de la sine, cel dintâi şi singur, va stăpâni acest flagel şi care naţiuni vor pieri din pricina lui.

Aceasta este de asemenea o piatră de încercare a valorii rasei... rasa care nu rezistă încercării va muri şi va lăsa locul altor râse mai sănătoase ori mai îndărătnice, ori mai apte să reziste.

Căci, din moment ce această problemă priveşte în primul rând tineretul, ea este de resortul celor despre care se spune cu o precizie înspăimântătoare că păcatele părinţilor lor se răzbună pe ei până la a zecea generaţie, adevăr care nu se sprijină decât pe aceste atentate împotriva sângelui şi împotriva rasei.

Păcatul împotriva sângelui şi împotriva rasei este păcatul originar al acestei lumi şi marchează sfârşitul unei omeniri care îl comite.

Ce atitudine lamentabilă a avut Germania dinainte de război faţă de această problemă! Ce s-a întreprins spre a se pune frâu propagării acestui flagel din marile oraşe? Ce s-a făcut pentru a-i veni de hac acestei contaminări a vieţii noastre amoroase? Ce s-a făcut pentru a combate sifilizarea masei poporului, care a fost rezultatul?

Răspunsul este uşor de găsit precizând ceea ce ar fi trebuit să se întâmple.

Mai întâi această problemă n-ar trebui tratată cu superficialitate, dimpotrivă, ar trebui

să se înţeleagă că de soluţia găsită va depinde fericirea sau nefericirea unor generaţii întregi, ar trebui să se înţeleagă că ea ar putea sau ar trebui să fie hotărâtoare pentru viitorul poporului nostru. Dar o asemenea noţiune ar pretinde măsuri şi intervenţii radicale. În prim planul tuturor consideraţiilor ar fi cazul să existe convingerea că, în primul şi în primul rând, atenţia naţiunii întregi ar trebui concentrată asupra acestui pericol înspăimântător, pentru ca fiecare să se poată convinge adânc de însemnătatea acestei lupte.

Desigur că cel mai adesea nu se poate conferi o eficacitate deplină unor obligaţii într-adevăr tranşante şi greu de suportat decât dacă, fiecare, după ce i s-a aplicat constrângerea, este pe lângă această îndrumat să recunoască necesitatea măsurilor luate; dar pentru aceasta trebuie să fie temeinic instruit, astfel ca toate celelalte probleme ale zilei, susceptibile să abată atenţia, să fie eliminate.

În toate cazurile în care este vorba de îndeplinirea unor cerinţe sau misiuni aparent irealizabile, trebuie ca întreaga atenţie a unui popor să se concentreze la un loc şi să se contopească într-o singură problemă, ca şi cum viaţa şi moartea ar depinde de fapt de soluţionarea acesteia. Numai cu preţul acesta

un popor poate fi făcut capabil de bunăvoie de acţiuni măreţe şi de eforturi mari.

Acest principiu priveşte şi individul izolat, când trebuie să atingă obiective înalte. Nici el nu va trebui să întreprindă această misiune decât în tranşe suprapuse; şi el va trebui întotdeauna să-şi adune întreaga strădanie pentru a obţine îndeplinirea unei sarcini parţiale net delimitate, şi aceasta până când ea pare îndeplinită şi poate fi începută jalonarea tranşei următoare.

Cine nu procedează la această împărţire a drumului de parcurs şi de cucerit în etape distincte şi nu depune un efort metodic pentru îndeplinirea victorioasă a fiecăreia, adunându-şi intens toate puterile, nu va ajunge niciodată la obiectivul final, ci va rămâne undeva în drum, şi poate chiar în afara drumului.

Această muncă de înălţare spre ţintă este o artă, ea cere folosirea constantă a celor mai înalte energii pentru a învinge, pas cu pas, greutăţile drumului.

Cea dintâi condiţie necesară pentru a trece la atacul unui domeniu atât de dificil al vieţii oamenilor este aceasta: comandamentul trebuie să reuşească să înfăţişeze masei poporului obiectivul parţial care trebuie atins, sau, mai bine zis cucerit, ca fiind unicul, singurul demn de a reţine atenţia oamenilor şi

a cărei realizare aduce după sine succesul tuturor celorlalte.

Altfel cea mai mare parte a poporului nu poate niciodată cuprinde cu privirea tot drumul, fără să obosească sau să se îndoiască de misiunea lui. Într-o oarecare măsură, ea va avea mereu obiectivul în faţa ochilor, dar nu va putea privi drumul din faţa ei decât în segmente mici, asemeni călătorului care ştie unde e capătul călătoriei sale şi îl cunoaşte, dar care, spre a-şi isprăvi mai repede interminabila călătorie, o împarte în sectoare şi îl depăşeşte pe fiecare cu un pas hotărât, ca şi cum şi-ar marca el însuşi ţinta aşteptată a călătoriei. Trebuie să spunem că el înaintează fără să renunţe numai cu această condiţie.

În felul acesta, cu ajutorul tuturor mijloacelor propagandei, lupta împotriva sifilisului ar fi trebuit să fie prezentată ca fiind datoria naţiunii şi nu o datorie. În acest scop ar fi trebuit să li se bage în cap oamenilor, prin toate mijloacele posibile şi cu toate detaliile necesare, că stricăciunile provocate de sifilis constituie cea mai cumplită nenorocire şi toate acestea până ce naţiunea întreagă ajunge la această convingere... că, adică, de soluţionarea acestei probleme depinde totul, viitorul sau pieirea.

Numai după o astfel de pregătire, de ani de zile, dacă trebuie, atenţia odată cu ea hotărârea unui popor întreg poate fi trezită suficient pentru că din acel moment să se poată recurge la măsuri foarte aspre, comportând sacrificii mari, fără a trebui să ne expunem neînţelegerii sau delăsării neaşteptate a bunăvoinţei masei populare.

Într-adevăr, pentru a-i veni de hac acestui flagel, este necesar să fie acceptate sacrificii extraordinare şi eforturi considerabile.

Lupta împotriva sifilisului impune lupta împotriva prostituţiei, împotriva prejudecăţilor, a obiceiurilor vechi, a teoriilor care au avut trecere până acum, a părerilor răspândite, şi acordându-i întreaga însemnătate, împotriva atitudinii afectate de falsă virtute.

Prima condiţie pentru a combate aceste fapte pe baza unui drept – fie numai un drept moral – este efortul pentru a face posibilă căsătoria timpurie a generaţiilor viitoare. Căsătoriile târzii sunt singura cauză a obligaţiei actuale de a menţine o organizaţie care – n-aveţi decât să strâmbaţi din nas – rămâne o ruşine pentru omenire, ce i se potriveşte cum nu se poate mai prost unei fiinţe care cu modestia-i obişnuită, se complace să se considere după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu.

Prostituţia este o jignire adusă omenirii: dar ea nu poate fi suprimată prin prelegeri morale, o bunăvoinţă pioasă etc.; însă limitarea şi nimicirea ei definitivă impun în prealabil eliminarea unui anumit număr de condiţii prealabile.

Însă prima dintre ele rămâne crearea posibilităţii căsătoriei timpurii să răspundă nevoilor naturii umane şi în special a bărbatului, căci femeia nu joacă în această privinţă decât un rol pasiv.

Cum pot oamenii divaga, cât de mulţi sunt fără minte e uşor de descoperit auzind adesea mamele din lumea „bună”, cum se zice, făcând afirmaţia că v-ar fi recunoscătoare dacă le-aţi găsi pentru copila lor un bărbat care „îşi va fi aruncat deja sământa”.

Cum în general nu ducem lipsă de asemenea subiecte – mai puţin decât de cele din categoria opusă – biata fată se va bucura să găsească astfel un Siegfried cu cornul ciobit, iar copiii vor constitui rezultatul vizibil al acestei căsătorii de convenienţă.

Când te gândeşti că în afară de aceasta se produce o limitare pe cât posibil de riguroasă a procreării, având ca efect faptul că natura este oprită să facă vreo alegere, pentru că, pe deasupra, mai trebuie şi menţinute toate fiinţele, chiar şi cele mai nenorocite, se pune

într-adevăr întrebarea de ce mai supravieţuieşte o asemenea organizare şi ce scop poate ea atinge.

Nu e exact acelaşi lucru că prostituţia? Oare generaţiile viitoare nu mai joacă nici un rol în această privinţă? Sau nu se ştie ce blestem al copiilor şi şl copiilor copiilor noştri va cădea asupra noastră, pentru că am încălcat în mod atât de criminal şi de nesocotit dreptul natural final şi datoria finală!

Aşa degenerează popoarele civilizate... aşa dispar ele încetul cu încetul.

Dar căsătoria nu poate fi considerată un scop în sine: ea trebuie să ducă la un ţel mai înalt, înmulţirea şi conservarea speciei şi a rasei: aceasta este unica ei semnificaţie, aceasta este unica ei misiune.

Acestea fiind stabilite, oportunitatea căsătoriei timpurii nu poate fi apreciată decât după felul în care îşi îndeplineşte misiunea. Căsătoria timpurie este deja favorizată de faptul că ea dă tânărului menaj acea forţă care permite, ea singură, naşterea unor urmaşi sănătoşi şi rezistenţi. La drept vorbind, căsătoria timpurie nu poate fi realizată fără înfăptuirea prealabilă a unei serii de măsuri sociale fără de care nu trebuie să ne gândim la ea.

Ori, această problemă neînsemnată nu poate fi rezolvată, dacă nu se face apel la măsuri hotărâtoare din punct de vedere social.

Importanţa acestor probleme trebuie să apară foarte clar în clipa în care republica zisă „socială”, incapabilă să rezolve problema locuinţelor, împiedică pur şi simplu, din această cauză, numeroase căsătorii, şi, ca urmare, împinge la prostituţie.

Stupiditatea distribuirii salariilor la noi, care ia prea puţin în considerare problema familiei şi a alimentaţiei sale, este o altă cauză care se opune foarte des căsătoriei timpurii.

Nu se poate deci ajunge la lupta propriu-zisă împotriva prostituţiei decât odată ce căsătoria va fi făcută posibilă la o vârstă mai puţin înaintată decât în prezent, şi aceasta graţie unei schimbări profunde a condiţiilor sociale.

Aceasta este chestiunea primordială care trebuie tranşată, pentru a rezolva această problemă.

În al doilea rând, educaţia şi instruirea trebuie să osândească o serie de erori de care nu se sinchiseşte aproape nimeni în prezent. Mai întâi trebuie ca, în educaţie, aşa cum se face ea în prezent, să se facă un compromis între învăţământul intelectual şi dezvoltarea psihică. Ceea ce numim astăzi liceu este o sfidare a modelului său antic. În educaţia

noastră, am uitat cu desăvârşire că, în cele din urmă, o minte sănătoasă nu se poate menţine decât într-un corp sănătos.

Cu câteva excepţii, această formulă are într-adevăr semnificaţie mai ales când priveşti marea masă a poporului.

A existat o vreme când în Germania dinainte de război lumea nu se mai sinchisea deloc de acest adevăr. Se mărginea să acuze timpul de toate păcatele şi credea că deţine o garanţie sigură pentru măreţia naţiunii cultivându-şi în mod unilateral spiritul. Greşeală ce a trebuit ispăşită mai devreme decât s-a crezut. Nu întâmplător valul bolşevic n-a găsit nicăieri un câmp de acţiune mai favorabil decât în sânul unei populaţii degenerate prin foame sau o lungă perioadă de subalimentare: în centrul Germaniei, în Saxa şi în bazinul Ruhrului. În toate aceste ţinuturi nu se mai întâlneşte aproape nici o rezistenţă serioasă din partea a ceea ce se cheamă inteligenţă, împotriva acestei maladii a evreilor şi aceasta pentru singurul motiv că inteligenţa însăşi este materialiceşte complet depravată, mai puţin din cauza strâmtorării, cât din motive de educaţie. Anihilarea formării intelectuale a claselor noastre superioare le face incapabile – într-o vreme când nu spiritul, ci pumnul este cel care decide – să se menţină şi, mai puţin

încă, să progreseze. Cea dintâi cauză a laşităţii personale stă adesea în infirmităţi trupeşti.

Dar accentuarea exagerată a unei educaţii pur intelectuale şi abandonarea educaţiei fizice produc la subiecţii prea tineri manifestări sexuale.

Tânărul pe care sportul şi gimnastica l-au făcut tare ca fierul suferă mai puţin de nevoia satisfacerii simţurilor decât individul sedentar, ghiftuit exclusiv cu hrană intelectuală. O educaţie rezonabilă trebuie să ţină cont de acest fapt: ea nu trebuie să piardă din vedere că satisfacţiile pe care un tânăr sănătos le va aştepta de la femeie vor fi diferite de cele aşteptate de un debil prematur corupt. Astfel întreaga educaţie trebuie să tindă către folosirea tuturor momentelor libere de către tânăr în vederea călirii utile a trupului său.

În anii tinereţii, el nu are dreptul să trândăvească, să năpădească străzile şi cinematografele; după ziua de muncă, el trebuie să-şi fortifice corpul tânăr şi să-l călească pentru ca viaţa, într-o bună zi, să nu-l găsească prea moleşit. Misiunea educatorilor tineretului constă în pregătirea acestui lucru, în executarea lui, în conducerea şi îndrumarea lui; rolul lor nu constă numai în a le trezi inteligenţa. Educatorii trebuie să facă tabula rasă din ideea că îngrijirea propriului corp

depinde de fiecare: nimeni nu este liber să păcătuiască în detrimentul urmaşilor săi şi, în consecinţă, al rasei.

Paralel cu educarea corpului, trebuie dusă lupta împotriva otrăvirii sufletului: întreaga noastră viaţă exterioară pare să se petreacă într-o seră în care înfloresc manifestările şi excitaţiile sexuale. Ia priviţi „meniul” cinematografelor noastre, al diverselor aşezăminte şi teatre: este incontestabil că nu acolo se găseşte hrana trebuincioasă mai ales tineretului. În vitrine şi în coloanele publicitare se lucrează cu mijloacele cele mai josnice pentru a atrage atenţia publicului: este lesne de înţeles, pentru oricine şi-a păstrat facultatea de a medita, că asemenea practici trebuie să ducă la cele mai grave prejudicii. Această atmosferă călduroasă şi senzuală provoacă manifestări şi excitaţii într-un moment în care tânărul n-ar trebui încă să le înţeleagă. La tineretul de astăzi se poate urmări într-un mod puţin îmbucurător rezultatul acestui mod de educaţie.

Prea devreme copt, el îmbătrâneşte înainte de vreme.

Din tribunale ajung la urechile publicului nenumărate fapte care ne îngăduie să avem privelişti îngrozitoare ale vieţii spirituale a copiilor noştri de paisprezece şi cincisprezece

ani, Cine s-ar mira dacă sifilisul ar începe să-şi caute victimele încă de la aceste vârste? Şi nu e o nenorocire să vezi câţi tineri cu trupul slab şi spiritul corupt sunt iniţiaţi în căsnicie de prostituţia marelui oraş?

Nu, cine vrea să suprime prostituţia trebuie mai întâi să domine cauzele morale din care decurge.

El va trebui să elimine murdăriile corupţiei morale a civilizaţiei marilor oraşe şi aceasta fără să menajeze pe nimeni şi fără să ezite în faţa strigătelor şi urletelor dezlănţuite care nu vor lipsi. Dacă noi nu ridicăm tineretul, scoţându-l din mlaştina în care lâncezeşte astăzi, el va fi înghiţit de ea. Cine nu vrea să vadă această stare de lucruri devine complicele prostituirii lente a viitorului nostru care se întemeiază bineînţeles pe generaţia următoare. Această purificare a civilizaţiei noastre trebuie să cuprindă aproape toate domeniile. Teatrul, arta, literatură, cinematograful, presa, afişele, vitrinele trebuie curăţate de exhibiţiile unei lumi pe cale de descompunere, spre a fi puse în slujba unei idei morale, principiu de stat şi de civilizaţie.

Viaţa exterioară trebuie eliberată de parfumul înăbuşitor al exotismului nostru modem, ca şi de orice atitudine afectând falsa virtute şi puţin virilă. Sub toate aceste aspecte,

Scopul şi Calea trebuie trasate cu grijă de a menţine sănătatea fizică şi morală a poporului nostru. Dreptul la libertatea individuală este mai prejos decât datoria de a salva rasa.

Numai după aplicarea acestor măsuri poate fi dusă cu un oarecare succes lupta împotriva epidemiei însăşi. Dar nici aici nu poate fi vorba de jumătăţi de măsură: şi aici trebuie să se ajungă la hotărârile cele mai grave şi mai tranşante. A lăsa în continuare bolnavilor incurabili posibilitatea cronică de a-şi molipsi semenii, încă sănătoşi, este o slăbiciune. Aceasta corespunde unui sentiment de omenie care ar lăsa să moară o sută de oameni ca să nu-i facă rău unui singur individ.

A le impune sifiliticilor imposibilitatea de a procrea urmaşi sifilitici înseamnă a da dovadă de o judecată foarte limpede: acesta este actul cel mai umanitar, atunci când este aplicat metodic, ce poate fi îndeplinit faţă de omenire.

Acest gest scuteşte milioane de nenorociţi de suferinţe nemeritate şi va duce apoi la vindecarea progresivă. Hotărârea de a merge în această direcţie va pune zăgaz întinderii progresive a bolilor venerice.

Căci aici se va ajunge dacă trebuie, la izolarea nemiloasă a bolnavilor incurabili; măsură barbară pentru cine va avea nenorocul

să fie lovit de boală, dar o binecuvântare pentru contemporani şi posteritate.

Suferinţa trecătoare de un veac poate şi trebuie să elibereze de rău secolele următoare.

Lupta împotriva sifilisuluişi intermediarul său, prostituţia, este una din misiunile însemnate, însemnată pentru că aici nu este vorba de soluţionarea unei probleme izolate, ci de eliminarea unei serii întregi de rele care dau naştere, ca fenomen subsecvent, acestei boli molipsitoare. Căci această leziune a corpului nu este decât urmarea îmbolnăvirii instinctelor morale, sociale şi de rasă.

Dacă nu se poartă această luptă, fie din nepăsare, fie din laşitate, se va vedea peste cinci sute de ani ce vor fi devenit popoarele. Nu vor mai exista decât foarte puţine după chipul şi asemănarea Domnului, fără să vrea să-l batjocorească pe Cel de sus.

Cum a încercat vechea Germanie să lupte împotriva molipsirii? Examinând problema cu mintea odihnită, ajungem la un răspuns cu adevărat tulburător.

Cu siguranţă că, dacă uneori urmările ei nu puteau fi evaluate, cercurile guvernamentale au cunoscut prea bine pagubele îngrozitoare produse de această boală. Dar în lupta împotriva acestei boli rămâneau foarte slabe şi

au recurs mai degrabă la nişte măsuri nenorocite decât la reforme profunde.

În legătură cu această boală, ici-colo erau emise idei dogmatice şi cauzele erau lăsate să rămână cauze. Fiecare prostituată era supusă unui control medical, examinată cât mai bine cu putinţă şi băgată, în cazul în care se constată boala, într-un spital oarecare, de unde era lăsată să plece şi lansată înspre restul omenirii după o vindecare superficială.

Trebuie să recunoaştem că fusese inclus şi un „paragraf de protecţie”, conform căruia cel care nu era complet sănătos sau vindecat trebuia să evite orice raport sexual, sub ameninţarea cu pedeapsa. Fără îndoială, această măsură era bună în sine, dar în practică nu avea aproape nici un rezultat.

Mai întâi că femeia – dacă ea este cea lovită de nenorocire – va refuza, în cele mai multe cazuri, să se lase târâtă, mai cu seamă în faţa unui tribunal, ca să depună mărturie împotriva celui care, în împrejurări deseori penibile, i-a furat sănătatea. Ei, îndeosebi, lucrul acesta abia dacă-i va mai fi de folos, căci cel mai adesea ea va fi cea care va avea cel mai mult de suferit de pe urma acestei proceduri şi va resimţi din partea anturajului său ostil un dispreţ încă şi mai mare decât bărbatul. Vă închipuiţi în sfârşit situaţia în care însuşi soţul a

transmis boala? Atunci ea trebuie să facă plângere? Sau ce trebuie să facă în această situaţie?

Dar în ceea ce priveşte bărbatul, se mai adaugă şi faptul că din nefericire el merge în întâmpinarea acestui flagel, adesea tocmai după ce a înghiţit o mare cantitate de alcool: de fapt, el nu e în stare să aprecieze calităţile iubitei mai cu seamă în aceste împrejurări. Lucru de altfel prea bine cunoscut de prostituatele bolnave care, din această cauză, sunt înclinate să pescuiască tocmai bărbaţi aflaţi în această stare ideală.

Rezultatul este că bărbatul e surprins, dar, puţin mai târziu, chiar gândindu-se din răsputeri, nu-şi mai poate aminti de miloasa lui binefăcătoare, ceea ce nu este de mirare într-un oraş ca Berlinul sau chiar Münchenul. Adăugaţi la acestea faptul că de multe ori e vorba de călători din provincie care sunt complet lipsiţi de experienţă în faţa frumuseţilor marelui oraş.

În sfârşit, cine poate şti dacă e bolnav sau nu? Oare nu există numeroase cazuri în care un om care pare vindecat face o recădere şi-şi pregăteşte cea mai groaznică nenorocire fără s-o bănuiască?

Astfel, efectul practic al acestei protecţii, prin sancţionarea legală a unei contaminări

vinovate, este aproape nul. Şi lucrurile stau absolut la fel în cazul frecventării prostituatelor şi, în sfârşit, însăşi vindecarea este nesigură şi îndoielnică. Singura dată certă este următoarea: contaminarea e din ce în ce mai răspândită în ciuda tuturor măsurilor; aceasta pune în evidenţă în modul cel mai izbitor ineficacitatea acestui procedeu.

Căci tot ce s-a întreprins în rest în această privinţă era pe cât de insuficient, pe atât de ridicol: prostituarea morală a poporului nu era combătută; în realitate nu se făcea nimic împotriva ei.

Aşadar, cel care e înclinat să trateze lucrurile acestea cu uşurinţă, să studieze cu bună-credinţă datele statistice privind extinderea acestui flagel, să compare sporirea lui în ultima sută de ani, să se gândească la această extindere; ar trebui să fie deştept ca un măgar ca să nu simtă un fior neplăcut pe spinare!

Slăbiciunea şi insuficienţa cu care s-a luat poziţie încă în vechea Germanie faţă de un fenomen atât de îngrozitor pot fi apreciate ca un semn de descompunere a poporului.

Căci dacă lipseşte forţa pentru o luptă al cărei preţ este propria noastră sănătate, în această lume în care totul este o luptă, noi am pierdut dreptul de a trăi.

Lumea nu aparţine decât celor puternici care aplică soluţii radicale, ea nu aparţine celor slabi, cu jumătăţile lor de măsură.

Unul din fenomenele de descompunere cele mai vizibile ale vechiului imperiu era scăderea lentă a nivelului cultural, şi când zic Kultur nu vorbesc de cea desemnată astăzi cu numele de civilizaţie. Aceasta pare să fie, dimpotrivă, mai degrabă un duşman al adevăratei superiorităţi spirituale şi de viaţă.

Încă de la sfârşitul secolului trecut, în arta noastră a început să pătrundă un element care până atunci putea fi considerat complet străin şi necunoscut. Au existat fără îndoială, mai înainte, extrem de multe manifestări ale lipsei de gust, dar în asemenea cazuri era vorba mai degrabă de devieri artistice cărora posteritatea le-a putut recunoaşte o anume valoare istorică, nu de produsele unei deformări nemaiavând nici un caracter artistic şi provenind mai degrabă dintr-o depravare intelectuală, împinsă până la lipsa totală de spirit. Prin aceste manifestări a început să se arate deja, din punct de vedere cultural, prăbuşirea politică devenită mai târziu vizibilă.

Bolşevismul în artă este de altminteri singura formă culturală vie posibilă a bolşevismului şi singura sa manifestare de ordin intelectual.

Cel căruia acest fel de a vedea i se pare ciudat, n-are decât să cerceteze arta statelor care au avut fericirea de a fi bolşevizate şi va putea contempla cu spaimă că artă oficial recunoscută, că artă de stat, extravaganţele unor nebuni sau decadenţi pe care am învăţat să-i cunoaştem de la sfârşitul secolului sub numele de cubism şi dadaism.

Acest fenomen apăruse chiar în scurtul răstimp al existenţei republicii sovietelor bavareze. Acolo se putea vedea deja în ce măsură toate afişele oficiale, desenele propagandistice din ziare etc., purtau în ele nu numai pecetea descompunerii politice, ci şi a celei culturale.

O distingere culturală, ca aceea ce a început să se manifeste începând din 1911 în elucubraţii futuriste şi cubiste ar fi fost, acum şaizeci de ani, la fel de puţin previzibilă ca şi prăbuşirea politică a cărei gravitate o constatăm.

Acum şaizeci de ani, o expoziţie de mărturii numite dadaiste ar fi părut pur şi simplu imposibilă, iar organizatorii ar fi fost internaţi la casa de nebuni, în vreme ce astăzi ei prezidează societăţi artistice. Această epidemie n-ar fi putut vedea lumina zilei, căci opinia publică n-ar fi tolerat-o şi statul n-ar fi privit-o fără să intervină. Căci era treaba

guvernului să împiedice împingerea poporului în braţele nebuniei intelectuale. Dar un astfel de mers al lucrurilor trebuia să ia sfârşit într-o zi; de fapt, în ziua în care această formă a artei ar corespunde într-adevăr concepţiei generale, în sânul omenirii s-ar fi produs o perturbaţie cu consecinţe din cele mai grave. Astfel, mintea omenească ar fi început să se dezvolte alandala... dar tremur gândindu-mă cum s-ar fi putut termina.

De îndată ce lăsăm să defileze prin faţa ochilor evoluţia culturii noastre în ultimii douăzeci de ani, din acest punct de vedere, vom vedea cu groază cât de departe ne-am angajat deja în mişcarea retrogradă. Pretutindeni ne lovim de germeni care dau naştere unor protuberanţe din pricina cărora mai devreme sau mai târziu cultura noastră va pieri. Şi aici putem distinge fenomenele de disoluţie într-o lume aflată într-o stare de descompunere lentă: vai de popoarele care nu mai pot stăpâni această boală!

Aceste fenomene morbide pot fi de altfel constatate în Germania în aproape toate domeniile: aici totul pare să fi depăşit punctul culminant şi să se grăbească spre prăpastie. Teatrul a decăzut vădit şi mai mult şi ar fi dispărut deja fără milă ca factor de cultură dacă, cel puţin teatrele de curte, nu s-ar fi

ridicat împotriva prostituării artei. Dacă se face abstracţie de aceste teatre şi de câteva excepţii celebre, reprezentaţiile scenice erau de aşa natură încât ar fi fost preferabil că naţiunea să evite complet să le frecventeze.

Un semn dezolant al descompunerii interne era faptul că tineretul nu mai putea fi trimis în majoritatea acestor „centre de cultură”, cum erau numite, lucru mărturisit public fără ruşine, cu acest aviz demn să figureze într-un muzeu: „Intrarea tinerilor este interzisă!”

Gândiţi-vă puţin că trebuiau să fie luate asemenea măsuri de prevedere în locuri care ar fi trebuit să existe în primul rând pentru ca să contribuie la instruirea tineretului şi care n-ar trebui să servească pentru distracţia generaţiilor în vârstă şi a blazaţilor. Ce ar fi crezut marii dramaturgi ai tuturor timpurilor despre o astfel de măsură şi ce-ar fi spus mai ales despre împrejurările care i-au dat naştere? Schiller s-ar fi îndepărtat iute, iar Goethe cu violenţă!

Dar ce înseamnă de fapt Schiller, Goethe şi Shakespeare în faţa noii poezii germane? Nişte fenomene îmbătrânite, răsuflate, dintr-o altă epocă şi depăşite! Căci iată care este caracteristica acestei epoci:

Ea nu numai că a produs mai multe murdării, dar, pe deasupra, murdărea tot ce

este într-adevăr măreţ în trecut. De altfel acest fenomen poate fi observat întotdeauna în astfel de perioade. Cu cât produsele unei epoci şi oamenii săi sunt mai abjecte şi mizerabile, cu atât e mai puternică ura faţă de măreţia şi demnitatea trecută, dacă ele au fost superioare.

În astfel de perioade, oamenii preferă să şteargă amintirile trecutului omenirii şi să facă în aşa fel încât să-şi prezinte în chip mincinos propria marfă de duzină drept artă, suprimând orice posibilitate de comparare. Astfel fiecare instituţie nouă, cu cât va fi mai vrednică de plâns şi mai mizerabilă, cu atât va încerca să şteargă ultimele vestigii ale trecutului; în timp ce o adevărată şi mare înnoire a omenirii se poate lega fără teamă de operele frumoase ale generaţiilor trecute, şi adesea ea caută chiar să le pună în valoare. Ea n-are de ce se teme de trecut, ci aduce ea însăşi o contribuţie atât de preţioasă la tezaurul comun al culturii umane, încât, de multe ori, ar dori să păstreze amintirea operelor vechi spre a le acorda preţuirea pe care o merită, aceasta pentru a asigura ca urmare noilor sale producţii deplina înţelegere a prezentului.

Cel ce nu poate oferi el însuşi lumii nici un lucru de preţ, dar care încearcă să procedeze de parcă ar vrea să-i ofere Dumnezeu ştie ce,

acela va urî tot ce a fost dăruit cu adevărat şi se va complace mai ales să-l nege sau să-l distrugă.

Şi aceasta nu se referă numai la fenomenele noi în materie de cultură generală, ci priveşte şi fenomenele politice. Cu cât valoarea unei mişcări revoluţionare este mai scăzută prin ea însăşi, cu atât ea va urî mai puternic formele vechi.

Şi aici se poate observa în ce măsură grija ca propria operă să pară vrednică de apreciere poate duce la ura oarbă faţă de tot cea ce trecutul a lăsat bun şi cu adevărat superior.

De pildă, atât timp cât amintirea istorică a lui Frederic cel Mare nu s-a stins, Frederic Ebert nu poate produce admiraţie decât sub rezervă. Eroul de la Sans-Souci este, faţă de bătrânul chefliu de la Brema, ca soarele faţă de lună: lună poate străluci numai după ce razele soarelui s-au stins. Iată de asemenea motivul uşor de înţeles al urii aştrilor noi faţă de stelele fixe: când, în cadrul vieţii politice, soarta aruncă, pentru o vreme, puterea în mâinile unor astfel de nulităţi, acestea se străduiesc nu numai să mânjească şi să murdărească trecutul, ci şi să se sustragă criticii prin mijloace superficiale. Un exemplu nimerit în această privinţă este cel al legislaţiei

menite să apere Republica noului Reich german.

De aceea, când o idee nouă, o învăţătură nouă, o nouă concepţie despre lume, şi când o mişcare politică sau economică încearcă să nege tot trecutul, să-l prezinte ca rău sau fără valoare, acest singur motiv trebuie să ne facă extrem de prudenţi şi de neîncrezători. În cele mai multe cazuri, cauza acestei uri este fie valoarea mai redusă a celui ce o manifestă, fie o intenţie rea în sine. O reînnoire cu adevărat binefăcătoare a omenirii va trebui întotdeauna şi veşnic să construiască acolo unde se opreşte ultima temelie solidă.

Ea nu va trebui să roşească folosind adevăruri deja stabilite: căci întreaga cultură umană, ca şi omul însuşi, nu sunt decât rezultatul unei evoluţii îndelungate, edificiu la a cărui construire fiecare generaţie a adus şi a pus o piatră.

Sensul şi scopul revoluţiilor nu constă aşadar în a dărâma acest edificiu, ci în a suprima ceea ce este prost sau prost adaptat şi a construi în plus şi pe lângă ceea ce există pe locul sănătos care a fost din nou eliberat.

Numai cu preţul acesta vom putea şi vom avea dreptul să vorbim despre un progres al omenirii. Altminteri lumea nu ar fi niciodată scăpată de haos, căci atunci fiecare generaţie

şi-ar atribui dreptul de a renega trecutul, şi astfel fiecare şi-ar aroga, înainte de a se pune el însuşi pe treabă, dreptul de a distruge opera trecutului.

Cel mai trist în starea generală a culturii noastre dinainte de război a fost nu numai absenţa totală a puterii artistice creatoare şi, în ansamblu, culturale, ci şi ura cu care era mânjita şi ştearsă amintirea unui trecut mai măreţ decât prezentul. În aproape toate domeniile artei, în special în teatru şi literatură, la începutul secolului, au început să fie produse mai puţine opere importante noi – dimpotrivă, era la modă mai degrabă înjosirea celor mai bune opere – dacă erau vechi şi descrierea lor ca mediocre şi depăşite: ca şi cum incapacitatea degradantă a acestei epoci ar fi putut da dovadă de vreo superioritate oarecare. Ori, tocmai din efortul de a sustrage trecutul de sub privirile prezentului reiese clar şi distinct intenţia acestor apostoli ai vremurilor viitoare. După asta s-ar fl putut recunoaşte că nu era vorba de concepţii culturale noi, chiar greşite, ci de un proces de distrugere a bazelor civilizaţiei înseşi, de efortul de a cufunda sentimentul artistic până atunci sănătos cât mai adânc posibil în nebunie şi de a pregăti, din punct de vedere spiritual, bolşevismul politic. Dacă secolul lui

Pericle pare întruchipat în Partenon, epoca bolşevică actuală este întrupată în vreo schimonoseală cubistă.

În această ordine de idei trebuie de asemenea să atragem atenţia asupra laşităţii vizibile a unei părţi a poporului nostru care prin educaţia şi situaţia lor ar fi avut datoria de a se împotrivi acestei insulte grave aduse culturii. Din pură teamă de strigătele apostolilor artei bolşevice, care, după ce au atacat cu o violenţă extremă pe toţi cei care nu voiau să recunoască în ei elita creaţiei, i-au ţintuit la stâlpul infamiei ca pe nişte obstacole mizerabile, ea a renunţat la orice rezistenţă serioasă spre a se arunca în ceea ce atunci era socotit inevitabil.

Lumea se temea cu adevărat de acuzaţiile acestor oameni pe jumătate smintiţi şi ale acestor escroci demenţi! Ca şi cum ar fi fost ruşinos să nu înţelegi producţiile acestor intelectuali degeneraţi sau ale acestor escroci.

Aceşti discipoli ai Kultur aveau, la drept vorbind, un mijloc foarte simplu de a-şi prezenta nebunia ca pe o operă plină de forţă, Dumnezeu ştie cum. Ei prezentau lumii uimite fiecare operă de neînţeles şi vădit nesăbuită drept „un fapt trăit” în ei înşişi, luând astfel dinainte din gura majorităţii oamenilor orice vorbă care i-ar contrazice.

Desigur, existenţa unei experienţe intime era neîndoielnică, îndoielnică era însă oportunitatea de a prezenta lumii tefere halucinaţiile unor oameni atinşi de tulburări mintale sau ale unor criminali.

Operele unor Maurice von Schwind sau ale unui Bocklin erau şi ele opere trăite lăuntric, dar de autori dăruiţi cu harul divin şi nu de nişte arlechini.

Dar, în felul acesta, putea fi evaluată laşitatea lamentabilă a ceea ce noi numim mediile noastre intelectuale, ce rămâneau încremenite în faţa oricărei rezistenţe serioase împotriva otrăvirii instinctului sănătos al poporului nostru şi lăsau poporului însuşi grijă de a ieşi din impasul acestor nebunii neruşinate.

Ca să nu facă impresia că nu se pricepe la artă, lumea cumpăra toate acele sfidări la adresa artei, până când în final şi-a pierdut întreaga siguranţă în a distinge binele de rău.

Să expunem şi următoarea observaţie demnă de reflecţie.

În secolul XIX, oraşele noastre au început să-şi piardă din ce în ce mai mult caracterul de centre de civilizaţie, pentru a coborî la nivelul de simple centre de imigraţie. Ataşamentul slab simţit de proletariatul modem al marilor oraşe pentru localitatea în care locuiesc rezultă

din faptul că aici nu mai este vorba într-adevăr decât de punctul de staţionare ocazional al fiecăruia, şi de nimic altceva. Aceasta ţine în parte de schimbările frecvente de reşedinţă necesitate de condiţiile sociale, care nu-i lasă omului timp să se lege strâns de oraşul său, dar rezultă şi din lipsă de caracter din punct de vedere cultural general şi din răceala oraşelor noastre de astăzi,

Încă din perioada războaielor de eliberare, oraşele germane erau nu numai puţin numeroase, dar şi de dimensiuni modeste. Puţinele oraşe într-adevăr mari erau, în general, capitale şi, în această calitate, aveau aproape totdeauna o valoare culturală bine definită, ca şi o pecete artistică proprie. În comparaţie cu oraşele de aceeaşi importanţă de astăzi, cele câteva oraşe cu peste cincizeci de mii de locuitori erau bogate în comori ştiinţifice şi artistice. Când Münchenul nu avea decât şaizeci de mii de suflete, era deja pe cale să devină unul din primele centre artistice germane. Acum, aproape toate localităţile industriale au atins această cifră a populaţiei, sau, de multe ori au depăşit-o chiar, fără a-şi putea totuşi atribui ceva care să constituie o valoare reală.

Ele sunt doar nişte îngrămădiri de cazărmi în care oamenii poposesc, care se închiriază şi

asta-i tot. Faptul că cineva se poate lega de astfel de localităţi lipsite în aşa măsură de caracter este un mister. Nimeni nu se poate ataşa de un oraş care n-are de oferit mai mult decât un altul, care n-are nici o tuşă personală şi care pare să se fi străduit să evite tot ceea ce ar putea avea cât de cât o înfăţişare artistică.

Dar asta nu e tot: oraşele mari devin, şi ele, tot mai sărace în adevărate opere de artă pe măsură ce populaţia lor creşte.

Ele au un aer tot mai necivilizat şi prezintă toate aceeaşi înfăţişare, deşi la o scară mai mare decât micile localităţi industriale. Tributul cultural adus de epoca modernă marilor noastre oraşe este absolut nesatisfăcător.

Toate oraşele noastre trăiesc din gloria şi comorile trecutului. Să i se ia Münchenului de astăzi tot ceea ce a fost creat sub Ludovic I şi vom vedea cu groază cât este de redusă, începând din vremea aceea, creşterea numărului de creaţii artistice însemnate. Acelaşi lucru s-ar putea spune despre Berlin şi despre cea mai mare parte a celorlalte oraşe mari.

Dar esenţialul este totuşi acesta; marile oraşe de astăzi nu au nici un monument contrastant cu aspectul general al oraşului şi care ar putea fi desemnat simbolul unei epoci

întregi. Totuşi aşa stăteau lucrurile în oraşe în evul mediu, când aproape fiecare avea un monument al faimei sale. Monumentul caracteristic al oraşului antic nu se afla printre locuinţele personale, ci printre monumentele colectivităţii care păreau sortite nu unui destin trecător, ci eternităţii, pentru că nu se punea problema ca ele să fie folosite spre a oglindi bogăţia unui proprietar particular, ci măreţia şi însemnătatea colectivităţii. Aşa au apărut monumente indicate întru totul ca să lege fiecare locuitor de oraşul său într-un fel care şi astăzi ni se pare de multe ori aproape de neînţeles. De fapt, locuitorul avea în faţa ochilor casele cu o înfăţişare oarecare ale cetăţenilor, pe când construcţiile impunătoare aparţineau întregii comunităţi. Faţă de ele, locuinţele decădeau la nivelul unor accesorii.

De îndată ce comparăm proporţiile edificiilor antice de stat cu locuinţele din aceeaşi epocă, înţelegem greutatea şi forţa afirmaţiei principiului după care operele de interes public trebuie să fie plasate în prim plan.

Ceea ce noi admirăm astăzi, în cele câteva coloane ce se mai ivesc încă din mormanele de dărâmături şi în spaţiile acoperite de minele lumii antice, nu sunt palatele afacerilor din vremurile acelea, ci temple şi edificii ale statului; sunt aşadar opere al căror proprietar

era colectivitatea însăşi. Nici chiar în pompa Romei decadente nu vilele sau palatele cetăţenilor deţineau locul întâi: ci templele şi termele, stadioanele, circurile, apeductele, bazilicile etc. ale statului, deci ale întregului popor.

Chiar şi evul mediu german a păstrat acelaşi principiu călăuzitor, deşi concepţiile artistice au fost complet diferite. Ceea ce în antichitate îşi găsea expresia în Acropole sau în Panteon, lua acum formele domului gotic. Asemeni unor uriaşi, aceste construcţii monumentale se plecau deasupra forfotei înăbuşite a oraşului medieval cu construcţiile sale de cloazonaj din lemn şi ţiglă: ele mai sunt şi astăzi caracteristice, cu toate că în jurul lor se caţără tot mai sus cazărmile cu apartamente; ele conferă fiecărei localităţi caracteristica ei şi fac parte din înfăţişarea ei: catedralele, primăriile, halele pentru cereale şi turnurile de observaţie sunt semnul evident al unei concepţii care, în principiu, nu făcea decât să-i răspundă celei antice.

Ce lamentabilă a devenit proporţia dintre edificiile de stat şi construcţiile particulare! Dacă destinul Romei ar lovi Berlinul, posteritatea ar putea admira într-o zi, ca fiind opera cea mai însemnată a vremurilor noastre, magazinele câtorva evrei şi clădirile câtorva

societăţi care ar exprima trăsătura caracteristică a civilizaţiei zilelor noaste. Comparaţi uriaşa disproporţie dintre clădirile Reichului şi cele ale finanţei şi comerţului.

Deja creditul alocat edificiilor de stat este îndeobşte realmente ridicol şi insuficient, de aceea nu se construiesc clădiri pentru eternitate, ci de obicei pentru o necesitate de moment. Nici o idee mai înaltă nu prevalează în această împrejurare. Castelul din Berlin avea, în momentul construirii sale, altă însemnătate decât are în zilele noastre biblioteca cea nouă, în vreme ce o navă de război însemna circa 60 de milioane, pentru primul şi cel mai frumos monument al Reichului şi care trebuia să rămână veşnic abia a fost alocată jumătate din această sumă. Da, când a trebuit să se ia o hotărâre asupra interiorului ei, Camera Superioară s-a opus folosirii pietrei şi a recomandat acoperirea pereţilor cu tencuială; totuşi, de data asta parlamentarii au procedat într-adevăr bine; capetele de ipsos n-au ce căuta între zidurile de piatră.

Oraşelor noastre de astăzi le lipseşte aşadar caracteristica dominantă a comunităţii populare şi nu trebuie să ne mirăm dacă în propriile-i oraşe comunitatea nu vede nimic care să o simbolizeze.

Trebuie că se ajunge la o adevărata dezolare care se manifestă prin indiferenţa totală a locuitorului marelui oraş faţă de oraşul său.

Acesta este de asemenea un indiciu al decăderii civilizaţiei noastre şi al prăbuşirii noastre generale. Epoca noastră se înăbuşă prin meschinăria scopurilor ei, sau mai bine zis prin starea de dependenţă faţă de ban; de aceea nu trebuie să ne mai mirăm dacă, sub domnia unei asemenea divinităţi, simţul eroismului dispare. Prezentul nu face decât să culeagă ceea ce a semănat trecutul apropiat.

***

Toate fenomenele de descompunere nu sunt, în ultimă analiză, decât consecinţele lipsei unei concepţii de ansamblu limpezi, deopotrivă acceptată de toţi, şi ale nesiguranţei generale ce rezultă din ea, nesiguranţă în aprecierea făcută şi în poziţia luată în fiecare din problemele importante ale epocii. De aceea totul este mediocru şi şovăielnic, începând cu învăţământul; fiecăruia îi e teamă de răspundere şi sfârşeşte prin a tolera cu laşitate chiar şi greşelile recunoscute. Reveria umanitară e la modă şi, cedând moale aberaţiilor şi cruţându-i pe indivizi, este sacrificat viitorul mai multor milioane de fiinţe.

Examinarea situaţiei religiei înainte de război demonstrează în ce măsură s-a extins această sfâşiere generală.

Şi în această privinţă naţiunea îşi pierduse de multă vreme şi în mare parte convingerea, una eficientă, privind concepţiile sale în legătură cu universul. Aici adepţii oficiali ai diferitelor biserici jucau un rol mai neînsemnat decât cei indiferenţi.

Pe când cele două confesiuni din Asia şi Africa menţin misiuni pentru a atrage noi adepţi ai învăţăturii lor – activitate care, faţă de progresele credinţei mahomedane nu a putut înregistra decât nişte succese modeste – chiar în Europa se pierd milioane şi milioane de adepţi, chiar în interiorul ţării, care rămân străini de viaţa religioasă sau care îşi urmează calea.

Trebuie remarcată violenţa cu care continuă lupta împotriva bazelor dogmatice ale tuturor religiilor, în care totuşi, în această lume omenească, nu poate fi concepută supravieţuirea efectivă a unui scop religios. Marea masă a poporului nu este alcătuită din filozofi; ori, pentru masă, credinţa este adesea singura bază a unei concepţii morale despre lume. Diferitele mijloace de înlocuire nu s-au dovedit atât de mulţumitoare încât să se poată vedea în ele înlocuitorii confesiunilor religioase

curente. Dar dacă învăţământul şi credinţa religioasă se sprijină în mod eficace pe păturile cele mai întinse, atunci autoritatea incontestabilă a conţinutului acestei credinţe trebuie să fie temelia oricărei acţiuni eficace.

Dogmele sunt pentru religii ceea ce sunt legile constituţionale pentru stat: fără ele, alături de câteva sute de mii de oameni sus-puşi care ar putea trăi înţelept şi inteligent, alte milioane n-ar putea s-o facă.

Numai prin dogme ideea pur spirituală şovăielnică şi infinit de elastică este precizată clar şi transmisă sub o formă fără de care ea nu s-ar putea preschimba în credinţă. Altfel ideea nu s-ar putea transforma niciodată într-o concepţie metafizică; într-un cuvânt, într-o concepţie filozofică.

Lupta împotriva dogmelor în sine se aseamănă mult, în aceste condiţii, cu lupta împotriva bazelor legale generale ale statului; şi după cum această luptă s-ar termina printr-o anarhie completă, şi lupta religioasă ar sfârşi într-un scepticism religios lipsit de valoare.

Pentru politician, aprecierea valorii unei religii trebuie să fie determinată mai puţin prin cele câteva deficienţe pe care le poate prezenta, cât prin binefacerile compensaţiilor evident mai binefăcătoare. Dar atâta vreme cât o asemenea compensaţie nu este găsită, a

distruge ceea ce există ar fi un act nebunesc sau criminal.

Desigur, nu trebuie să atribuim nici cea mai mică responsabilitate pentru situaţia religioasă puţin îmbucurătoare celor care au încărcat mult prea mult ideea religioasă cu accesorii pur vremelnice, creând astfel un conflict complet inutil cu ştiinţele zise exacte. Aici, după o luptă scurtă, trebuie să mărturisim că victoria va fi aproape întotdeauna câştigată de ştiinţă, în timp ce religia va suferi prejudicii mari în ochii celor care nu reuşesc să se ridice deasupra unei cunoaşteri pur superficiale.

Dar răul cel mai mare îl constituie stricăciunile provocate de proasta folosinţă a convingerii religioase în scopuri politice. Nu putem protesta îndeajuns de sever împotriva conducătorilor mizerabili care vor să vadă în religie un mijloc susceptibil de a servi interesele lor politice şi afacerile lor. Şi aceşti mincinoşi neruşinaţi îşi răcnesc către lumea întreagă profesiunea de credinţă cu voce de stentor, pentru ca toţi ceilalţi bieţi oameni să-i poată auzi, nu spre a putea muri pentru ea, ci spre a putea trăi mai bine de pe urma ei. Pentru o simplă mână de ajutor politic de valoare corespunzătoare, ei şi-ar vinde întreaga credinţă. Pentru zece mandate de parlamentari, ei s-ar alia cu marxiştii, duşmanii

de moarte ai oricărei religii; iar pentru un fotoliu ministerial ar merge până la o alianţă cu diavolul, cu condiţia ca acesta din urmă să nu fi păstrat mei urmă de decenţă.

Dacă în Germania dinainte de război viaţa religioasă avea un gust amar, aceasta ţine de folosirea proastă a creştinismului de către partidul care se intitula creştin şi de neruşinarea cu care se străduia să identifice credinţa catolică cu un partid politic.

Această substituţie a fost fatală; ea a procurat într-adevăr mandate parlamentare unei serii de non valori, dar i-a adus un prejudiciu bisericii.

Urmările acestei situaţii apăsau pe umerii întregii naţiuni, căci slăbirea vieţii religioase pe care le aduceau cu sine s-a produs exact într-o epocă în care, de altfel, toate începeau să se moleşească şi să se clatine şi în care, în aceste condiţii, bazele tradiţiilor şi ale moralei ameninţau să se prăbuşească.

Dar toate aceste leziuni şi zdruncinături ale organismului social ar fl putut rămâne inofensive câtă vreme n-ar fi intervenit nici un eveniment grav; dar ele au devenit nefaste de îndată ce fapte noi şi însemnate au conferit o importanţă hotărâtoare problemei trainiciei interne a naţiunii.

De asemenea, în domeniul politic, o privire atentă ar fi putut descoperi nişte inconveniente care puteau fi considerate simptomele unei prăbuşiri apropiate ale imperiului, dacă nu se procedă în scurt timp la îmbunătăţirea sau schimbarea situaţiei. Absenţa unui scop în politica externă şi internă germană era vizibilă pentru oricine nu voia să rămână orb. Politica economică de compromis părea să răspundă foarte bine concepţiei lui Bismarck după care politica este „arta posibilului". Dar între Bismarck şi cancelarii care i-au urmat exista o mică diferenţă care îi permitea celui dintâi să aplice această formulă la însăşi esenţă politicii sale, în timp ce în gura celorlalţi ea avea să aibă cu totul altă semnificaţie.

De fapt, prin această frază, Bismarck voia doar să afirme că, pentru atingerea unui obiectiv politic definit, trebuie folosite toate posibilităţile şi cel puţin să se facă apel la ele. În schimb, urmaşii lui nu au văzut în această frază decât proclamarea solemnă a dreptului de a se elibera de necesitatea de a avea idei politice, şi chiar obiective politice.

Astfel că într-adevăr nu mai existau obiective politice: deoarece pentru aceasta lipsea baza indispensabilă a unei concepţii

precise despre lume şi a unei viziuni clare asupra legilor evoluţiei interne a politicii sale.

Mulţi oameni, pesimişti în această privinţă, condamnă lipsa unui plan de idei călăuzitoare al politicii imperiului; prin urmare recunosc foarte bine cât era de şubredă şi de găunoasă; dar ei nu jucau decât un rol secundar în politică. Personalităţile oficiale din guvern nu se sinchiseau de aprecierile unui Houston Stewart Chamberlain, la care rămâneau la fel de indiferenţi cum sunt şi astăzi. Aceşti oameni sunt prea stupizi ca să gândească ei înşişi, prea instruiţi ca să înveţe cele necesare de la alţii. Acest adevăr este veşnic; pe el s-a bazat Oxenstiern când a exclamat: „Lumea nu este guvernată decât de o fracţiune de înţelepciune”; din această fracţiune, trebuie s-o spunem, fiecare cabinet ministerial nu cuprinde decât un atom. De când Germania este republică, acest lucru nu mai este adevărat şi de aceea el a fost interzis prin legi care protejează republica de un asemenea gând sau de exprimarea unei asemenea păreri. Dar pentru Oxenstiern a fost o fericire că a trăit în vremurile acelea şi nu în republica noastră chibzuită de astăzi.

Încă înainte de război mulţi oameni recunoşteau că punct de minimă rezistenţă instituţia care trebuia să întruchipeze forţa

imperiului: Parlamentul, Reichstagul. Acolo laşitatea şi frica de răspunderi se îmbinau perfect.

Una din ideile găunoase pe care trebuie să auzim este aceea că, în Germania, parlamentarismul a lipsit de la revoluţie încoace. Astfel se dă prea uşor impresia că, într-o oarecare măsură, înainte de evoluţie era altfel. În realitate, acest organism nu poate acţiona altfel decât prin distrugere şi el se comportă astfel încă din vremea când majoritatea oamenilor care purtau ochelari de cal nu vedeau nimic sau nu voiau să vadă nimic. Sigur că reducerea forţelor Germaniei nu se datorează în cea mai mică măsură acestui organism; dar faptul că dezastrul nu s-a produs mai devreme nu poate fi considerat un merit al Reichstagului, ci trebuie atribuit rezistenţei opuse, pe timp de pace, activităţii acestui gropar al naţiunii germane şi al imperiului german.

Din suma uriaşă a relelor distrugătoare care se datorează direct sau indirect acestei instituţii, nu vreau să reliefez decât unul singur, care corespunde cel mai bine esenţei acestei instituţii, cea mai iresponsabilă din toate: incapacitatea înspăimântătoare şi slăbiciunea conducerii politice a imperiului înăuntru şi în afară care, imputabilă în primul

rând activităţii Reichstagului, a devenit una din principalele cauze ale prăbuşirii imperiului.

Nesatisfăcător era tot ce se afla, indiferent sub ce formă, şi din orice direcţie am vrea să privim lucrurile, sub influenţa parlamentului.

Nesatisfăcătoare şi slabă politica de alianţe externe ale imperiului; vrând să menţină pacea, era inevitabil obligat să orienteze guvernarea în sensul războiului.

Nesatisfăcătoare politica faţă de Polonia. O atâta fără să atace vreodată problema serios. Rezultatul nu a fost nici victoria germanizării, nici împăcarea cu Polonia: ci o stare de ostilitate faţă de Rusia.

Nesatisfăcătoare soluţionarea problemei Alsaciei şi a Lorenei. În loc să zdrobească odată pentru totdeauna, cu o mână brutală, hidra franceză, şi să-i acorde Alsaciei drepturi egale cu celelalte state ale Reichului, nu s-a făcut nici una, nici alta. Şi de altfel era total imposibil, căci în rândurile celor mai mari partide existau cei mai mari trădători ai patriei, de exemplu domnul Wetterle, de la centru!

Dar toate acestea ar mai fi fost suportabile, dacă acestei carenţe generale nu i-ar fi căzut victimă forţa a cărei existenţă condiţiona, în ultimă analiză, menţinerea imperiului: armata.

Greşeala comisă în această privinţă de ceea ce se numeşte Reichstagul german este

suficientă, de una singură, că naţiunea germană să poarte pentru totdeauna acest blestem.

Pentru motivele cele mai lamentabile, aceste zdrenţe de partide parlamentare au furat, au smuls din mâinile naţiunii arma propriei conservări, arma protecţie a libertăţii şi independenţei poporului nostru. Dacă mormintele de pe câmpiile Flandrei s-ar deschide astăzi, din ele s-ar ridica însângeraţi, acuzatorii: sutele de mii de tineri germani care, din lipsă de conştiinţă a acestor membri criminali ai Parlamentului, au fost împinşi, prost, instruiţi sau pe jumătate instruiţi, în braţele morţii.

Pe ei şi miile de mutilaţi şi de morţi patria i-a pierdut numai pentru a îngădui câtorva sute de înşelători ai poporului să-şi continue manevrele politice sau hoţiile sau să-şi insinueze mişeleşte teoriile doctrinare.

În timp ce, prin presa lui marxistă şi democrată, iudaismul urla în lumea întreagă minciuna despre „militarismul'' german şi încerca astfel, prin toate mijloacele, să împovăreze Germania, partidele marxiste şi democratice îi refuzau forţei populare germane orice instruire completă.

În plus, crima extraordinară comisă astfel trebuia să le apară de îndată clar tuturor celor

care credeau pur şi simplu că, în eventualitatea unui război, întreaga naţiune va fi, desigur, obligată să pună mâna pe arme şi că, în consecinţă, mişelia acestor frumoşi membri ai „reprezentării populare” (cum este numită) va împinge în faţa duşmanului milioane de germani prost sau pe jumătate instruiţi.

Dar să facem complet abstracţie de urmările lipsei brutale şi grosolane de conştiinţă a acestor susţinători parlamentari: această lipsă de soldaţi instruiţi, la începutul războiului, n-a făcut decât să contribuie foarte puţin la înfrângerea suferită în primele operaţiuni; ceea ce ulterior a fost de asemenea confirmat într-o atât de groaznică măsură în timpul războiului mondial.

Înfrângerea în lupta pentru libertatea şi independenţa naţiunii germane este rezultatul jumătăţilor de măsură şi al slăbiciunii dovedite pe timp de pace în adunarea tuturor forţelor poporului pentru apărarea patriei.

Dacă pe uscat au fost instruiţi mult prea puţini recruţi, o insuficienţă egală a eforturilor în privinţa chestiunilor marinei a avut ca efect diminuarea mai mare sau mai mică a valorii acestei arme a conservării naţionale.

Însă, din nefericire, înaltul comandament al marinei a fost şi el molipsit de spiritul mediocrităţii.

Tendinţa de a construi nave mereu mai mici decât bastimentele engleze care erau construite chiar în acelaşi timp era puţin prudentă şi încă şi mai puţin genială.

O flotă care nu poate fi, încă de la început, ridicată, în ceea ce priveşte numai numărul navelor, la un nivel egal cu al adversarului ei eventual trebuie să încerce să-şi compenseze inferioritatea numerică prin superioritatea puterii de luptă a fiecăreia dintre nave.

Este vorba de o superioritate a puterii de luptă şi nu de superioritatea legendară a „calităţii”.

De fapt, tehnica modernă a făcut asemenea progrese şi s-a ajuns, în toate statele civilizate, la aşa o similitudine în această privinţă, că trebuie să considerăm imposibil să le conferim navelor puternice o valoare combativă considerabil mai mare decât cea a navelor de acelaşi tonaj ale unui alt stat. Şi mai puţin trebuie să ne gândim la o superioritate a bastimentelor cu deplasament inferior faţă de bastimentele cu deplasament superior.

În realitate, tonajul mai redus al vaselor germane nu poate fi obţinut decât în detrimentul vitezei şi armamentului. Formulele

prin care se încerca justificarea acestui fapt demonstrau de altfel încă pe timp de pace o gravă greşeală de logică a autorităţilor competente în materie.

Se explica îndeosebi că materialul german de artilerie era atât de superior materialului britanic, încât tunul german de 28 cm nu era cu nimic mai prejos din punctul de vedere al forţei de foc tunului englez de 30,5 cm. Tocmai de aceea trebuia să trecem şi noi atunci la tunul de 30,5 cm., deoarece scopul nu era atingerea unei puteri de luptă egale, ci superioare.

Altfel dotarea armatei cu mortierul de 42 cm ar fi fost de prisos din moment ce mortierul german de 21 cm în sine era deja cu mult superior tuturor tunurilor cu traiectorie curbă de care dispunea Franţa şi fortăreţele ar fi căzut tot aşa de bine sub loviturile mortierului de 30,5 cm.

Însă comandamentul armatei de uscat vedea just, cel al marinei nu.

Dacă se renunţa la eficacitatea preponderentă a artileriei şi la o viteză superioară, acest lucru se baza pe principiul complet al fals teoriei „riscului”.

Comandamentul marinei renunţa deja la ofensivă prin forma pe care o adoptă pentru construirea navelor şi prin urmare el se lăsa a

priori în seama defensivei. Din această cauză a renunţat şi la succesul hotărâtor care nu se bazează şi nu se poate baza decât pe atac.

Un vas cu o viteză mai mică şi mai puţin înarmat va fi bombardat şi scufundat de un adversar mai rapid şi mai puternic, şi aceasta de cele mai multe ori la distanţe de tragere favorabile acestuia din urmă. Multe din crucişătoare noastre au fost nevoite să verifice această lege cu deosebită amărăciune. Războiul a demonstrat inexactitatea profundă a punctului de vedere al comandamentului nostru maritim pe timp de pace, obligându-ne de câte ori era posibil să schimbăm armamentul de pe bastimentele vechi şi să le înarmăm, din nou, mai bine.

Dacă, în bătălia navală de la Skager-Rack, navele germane ar fi avut tonajul, armamentul şi viteza bastimentelor engleze, flota britanică s-ar fi scufundat în mormântul ud sub vijelia obuzelor germane de 38 cm, mai precise şi mai eficace.

Japonia a dus odinioară o altă politică navală. Ea se preocupă din principiu să doteze fiecare vas nou o putere de luptă superioară eventualului adversar. Dar, acestei măsuri îi corespundea ca urmare posibilitatea rezultată de a folosi flota în mod ofensiv.

În timp ce comandamentul armatei de uscat nu urma o ordine de idei atât de fundamental greşită, marină, care, vai! era mai bine reprezentată „parlamentar”, era deja atinsă de spiritul din parlament.

Ea era organizată conform unor puncte de vedere înguste şi a fost apoi folosită după aceleaşi principii.

Gloria nemuritoare pe care armata a ştiut mai târziu să o câştige trebuie trecută la creditul lucrului bine făcut nemţeşte de generalii săi, al capacităţii şi eroismului incomparabil al tuturor ofiţerilor şi oamenilor săi. Dacă înainte de război comandamentul suprem al marinei ar fi avut un geniu identic, victimele n-ar fi căzut în zadar.

Astfel, abilitatea parlamentară desăvârşită a guvernului a fost, în timp de pace, dăunătoare marinei prin aceea că, din păcate, punctul de vedere parlamentar începea să joace un rol preponderent în probleme de construcţie, în loc să se supună din punct de vedere militar. Mediocritatea, slăbiciunea, insuficienţa logicii în gândire – caracteristici ale instituţiei parlamentare – au înrâurit comandamentul flotei.

Armata de uscat, cum am mai spus-o deja, nu s-a lăsat încă antrenată de un curent de idei de o falsitate atât de desăvârşită. În special

Ludendorff, pe atunci colonel la marele stat-major, ducea o luptă disperată împotriva jumătăţilor de măsură şi a slăbiciunii cu care Reichstagul trata problemele vitale ale naţiunii şi pe care în cea mai mare parte a timpului le nega. Dacă lupta dusă pe vremea aceea de acest ofiţer a rămas fără succes, greşeala îi revine pe jumătate Parlamentului, pe jumătate atitudinii încă şi mai mizerabile şi slăbiciunii cancelarului Bethman Holweg.

Totuşi, aceasta nu-i împiedică astăzi deloc pe responsabili să vrea să impute tocmai această greşeală celui ce s-a ridicat împotriva acestei neglijenţe faţă de interesele naţionale.

Pentru aceşti conducători înnăscuţi nu contează o minciună în plus sau în minus.

Oricine se gândeşte la toate sacrificiile impuse de neseriozitatea vinovată a acestor ultra iresponsabili ai naţiunii, oricine îşi imaginează morţii şi mutilaţii sacrificaţi în zadar, ca şi jignirea şi ruşinea imensă pe care le suportăm, nesfârşita mizerie în care suntem cufundaţi şi care ştie că toate acestea nu s-au întâmplat decât pentru a le deschide câtorva arivişti şi vânători de situaţii calea spre portofoliile ministeriale, va înţelege desigur că aceste creaturi nu pot fi numite altfel decât canalii, pungaşi şi criminali, altminteri sensul şi

scopul cuvintelor din limbajul uzual ar fi într-adevăr de neînţeles.

Toate aceste greşeli ale vechii Germanii nu s-au arătat, cu o limpezime ieşită din comun, decât în momentul în care, din pricina lor, politica internă a naţiunii a trebuit să fie compromisă.

Da, în astfel de împrejurări, adevărurile neplăcute au fost strigate cu toată puterea tocmai în rândurile marilor mase populare, în timp ce, în alte părţi se păstra tăcerea în legătură cu fapte mai degrabă ruşinoase şi care, în parte, erau pur şi simplu negate.

Aşa stăteau lucrurile atunci când examinarea sinceră şi deschisă a unei probleme ar fi putut aduce poate o îmbunătăţire. Dar personalităţile conducătoare din guvern nu înţelegeau, ca să zic aşa, nimic din valoarea şi esenţă însăşi a propagandei.

Cine va fi în stare, prin folosirea abilă şi constantă a propagandei, să-i zugrăvească poporului cerul ca pe un infern şi invers, infernul ca pe cer? Numai evreul va şti s-o facă şi va proceda în consecinţă; germanul, sau mai bine zis guvernul său, habar n-avea de aşa ceva.

Dar acest lucru a trebuit să fie plătit foarte scump în timpul războiului.

Însă faţă de nenumăratele neajunsuri pe care le-am semnalat şi care umbreau existenţa germanilor înainte de război, existau în schimb numeroase avantaje.

Consacrându-ne unei examinări imparţiale, trebuie chiar să recunoaştem că celelalte ţări şi celelalte popoare împărţeau cea mai mare parte a infirmităţilor noastre, ba chiar ne depăşeau mult în acest sens, în schimb le lipseau în mare măsură avantajele noastre reale.

Se poate spune că principala noastră superioritate era faptul că poporul german, dintre aproape toate celelalte popoare europene, încerca întotdeauna să păstreze la maximum caracterul naţional al sistemului său economic şi, în ciuda unor simptome proaste şi supărătoare, se supunea şi mai puţin decât altele controlului finanţei internaţionale.

Acesta era, în orice caz, un privilegiu periculos care, mai târziu, avea să constituie una din principalele cauze determinante ale războiului mondial.

Fireşte, monarhia era străină de multe lucruri şi, înainte de toate, de masele largi. Aceasta rezulta din faptul că monarhii nu erau întotdeauna înconjuraţi de minţile cele mai... să zicem luminate şi mai ales de inimile cele mai curate. Din păcate, lor le plăceau prea

mult linguşitorii, chiar mai mult decât firile cinstite, şi sfaturile le primeau de la linguşitori.

Acest lucru era foarte regretabil într-o vreme în care lumea suferise o mare schimbare, din multe puncte de vedere, schimbare veche de-acum, care, bineînţeles, nu se oprea nici la judecarea numeroaselor şi vechilor tradiţii de la curte.

Astfel, la cotitură veacului trecut, omul obişnuit nu mai putea simţi admiraţie faţă de prinţesa care trecea călare, în uniformă, prin faţa frontului. Nu se putea face o idee justă despre efectul pe care-l avea în ochii poporului o astfel de trecere în revistă, altfel nu s-ar fi recurs niciodată la practici atât de nelalocul lor.

De asemenea umanitarismul, nu întotdeauna foarte sincer, al acestei înalte societăţi, acţiona de multe ori mai degrabă negativ decât pozitiv. Când, de pildă, prinţesa X… binevoia să înceapă să guste... cu rezultatul cunoscut, felurile de mâncare populare, faptul putea, odinioară, să pară foarte nimerit... dar la începutul secolului nostru efectul obţinut era absolut contrar.

Căci se poate fără îndoială admite că Alteţa Sa într-adevăr nu bănuia că, în ziua în care ea se consacră acestei experienţe, hrana era ceva

mai deosebită de obicei; numai că lucrul acesta era întru totul totul suficient, deoarece îl ştia toată lumea.

Astfel, intenţiile cele mai bune deveneau ridicole, atunci când nu erau de a dreptul enervante.

Descrierile despre cumpătarea mereu legendară a monarhului, obiceiul său de a se scula prea devreme, faptul că muncea efectiv până la o oră târzie din noapte, apoi pericolul mereu constant al subalimentării lui prilejuiau totuşi vorbe scabroase. Oamenii n-aveau nevoie să ştie ce şi cât consumase monarhul; i se atribuia o masă „suficientă” şi nu i se refuza somnul necesar; erau mulţumiţi dacă, în calitate de om şi din punct de vedere al caracterului, îşi onora rasă şi ţara şi dacă îşi îndeplinea îndatoririle de suveran.

Dar toate acestea erau doar fleacuri. Ceea ce era mai rău era că în grupări din nefericire tot mai întinse ale naţiunii se răspândea tot mai mult convingerea că fiind guvernaţi de sus, nimeni nu trebuia să se mai ocupe de nimic. Câtă vreme guvernarea era bună sau cel puţin animată de intenţiile cele mai bune, mai mergea. Dar era jale dacă bună şi vechea guvernare bine intenţionată ceda locul alteia mai puţin „cumsecade”. Docilitate, lipsa de

voinţă, credulitate copilărească erau atunci cele mai mari rele ce se puteau închipui.

Dar faţă de aceste slăbiciuni, şi de altele, se ridicau forţe incontestabile.

Printre aceste forţe să semnalăm mai întâi stabilitatea întregii conduceri a statului, stabilitate provenită din forma monarhică, apoi îndepărtarea politicienilor hrăpăreţi din toate funcţiile de stat, din confuzia cu speculaţiile.

În plus, onorabilitatea instituţiei în sine, ca şi autoritatea rezultată deja de aici; de asemenea superioritatea corpului funcţionalilor şi în special a armatei, deasupra nivelului obligaţiilor politice de partid.

Să mai adăugăm la acestea avantajul încarnării guvernării supreme a statului în persoana monarhului; şi de aici faptul că monarhul constituia simbolul unei responsabilităţi, că monarhul datora mai mult decât masa formată prin hazardul unei majorităţi parlamentare. Corectitudinea legendară a administraţiei germane se datora, în primul rând, acestei situaţii. În fine, pentru poporul german, valoarea culturală a monarhiei era foarte ridicată şi putea compensa foarte bine alte neajunsuri.

Reşedinţele suveranilor germani erau şi ele întotdeauna un sanctuar al spiritului artistic, care, devenind în zilele noastre mult prea

materialist, ameninţa oricum să dispară. Ceea ce au făcut prinţii germani pentru artă şi ştiinţă tocmai în secolul al XVIII-lea a fost simbolic. În orice caz, epoca contemporană nu poate oferi nimic asemănător.

În acea epocă în care începe descompunerea lentă şi progresivă a organismului nostru social, trebuie totuşi să menţionăm că factor al puterii armata.

Era şcoala cea mai puternică a naţiunii germane şi nu întâmplător ura tuturor duşmanilor s-a îndreptat tocmai împotriva acestei protectoare a conservării naţiunii şi a libertăţii ei. Acestei instituţii, şi numai ei, nu i se poate dedica un monument mai strălucit decât afirmarea adevărului că ea a fost calomniată, urâtă, combătută, dar şi temută de toţi oamenii inferiori. Faptul că la Versailles, furia jefuitorilor internaţionali ai popoarelor s-a îndreptat în primul rând împotriva vechii armate germane o indică în mod sigur că fiind refugiul libertăţii poporului nostru, opus puterii banului.

Fără această forţă ce veghează asupra noastră, tratatul de la Versailles, în întregul său spirit, ar fi fost demult dus la îndeplinire în ce priveşte poporul nostru. Ceea ce datorează poporul german armatei poate fi rezumat într-un singur cuvânt: totul.

Armata insufla simţul răspunderii fără rezerve, într-o epocă în care această virtute devenise deja foarte rară, şi în care siluirea ei era tot mai mult la ordinea zilei, şi mai ales din partea parlamentului, model al lipsei totale de responsabilitate; armata crea curajul individual, într-o epocă în care laşitatea oamenilor ameninţa să devină o boală contagioasă şi în care spiritul de sacrificiu pentru binele comun începea deja să fie văzut că o prostie. În care părea inteligent numai cel ce ştia ce] mai bine să-şi cruţe şi să facă să prospere propriul „eu”.

Era şcoala la care fiecare german învăţa să nu caute salvarea naţiunii în fraze înşelătoare, aţiţând la o fraternizare internaţională între negri, germani, chinezi, francezi, englezi etc., ci în forţa şi spiritul de decizie al poporului însuşi.

Armata educa în direcţia puterii de decizie, în vreme ce, în viaţa curentă, lipsa de hotărâre şi îndoială începeau deja să determine actele oamenilor. Într-o vreme în care şmecherii dădeau tonul, afirmarea principiului după care un ordin este întotdeauna mai bun decât nici un ordin era o lovitură de maestru.

Exista, numai în acest principiu, o mărturie a sănătăţii încă intacte şi viguroase cum n-ar mai exista de mult în viaţa noastră cotidiană, dacă

armata şi educaţia pe care o dădea n-ar fi avut grijă întotdeauna şi în mod constant să reînnoiască această forţă de bază.

Este suficient să vezi înspăimântătoarea lipsă de hotărâre a guvernului nostru actual din Reich, care nu şi poate aduna puterile nici pentru un singular. În afară de cazul în care este vorba de semnarea prin constrângere a unui nou Diktat de jecmănire; în acest caz el îşi declină orice răspundere şi semnează cu iuţeala unui stenogaf al camerei tot ce e considerat bun să-i fie prezentat. În acest caz, într-adevăr, îi este uşor să ia o hotărâre: ea îi este dictată.

Armata educase în sensul idealismului şi devotamentului faţă de patrie şi de măreţia sa. În vreme ce, în viaţa curentă se răspândeau lăcomia şi materialismul. Ea forma un popor unit împotriva separării în clase şi nu prezenţă poate în această privinţă decât un singur punct slab: acela al instituirii angajărilor pe un an. Eroare, pentru că din această cauză, principiul egalităţii absolute era încălcat şi omul mai instruit se pomenea din nou aşezat în afara cadrului restului anturajului său, când de fapt ar fi fost preferabil contrariul.

În faţa ignoranţei generale atât de profunde a claselor superioare şi a separării lor tot mai accentuate de poporul nostru, armată ar fi

putut acţiona foarte salutar dacă, măcar în rândurile ei, ar fi evitat orice separare a celor calificaţi drept „inteligenţi”...

Faptul că nu proceda astfel era o greşeală, dar ce instituţie, în ce lume, va fi infailibilă? În orice caz, în armată, binele a învins întotdeauna în aşa măsură răul, încât puţinele infirmităţi de care a fost atinsă sunt mult inferioare mediei imperfecţiunilor omeneşti.

Dar meritul cel mai însemnat care trebuie atribuit armatei vechiului imperiu este că într-o vreme când toţi se supuneau majorităţii, contrar principiului evreiesc al adorării orbeşti a numărului, ea a păstrat principiul încrederii în personalitate. Ea forma, de fapt, elementul de care lumea contemporană avea cea mai mare nevoie: bărbaţii. În mlaştina moleşirii şi efeminării care se întindea, se iveau în fiecare an, ieşind din rândurile armatei, 350.000 de tineri, debordând de forţă, care în cei doi ani de instrucţie îşi pierduseră moliciunea din tinereţe şi îşi făuriseră nişte trupuri tari ca fierul. Tânărul care în acest timp profesa supunerea putea atunci, însă numai atunci, să înveţe să comande. După pas recunoşteai deja soldatul instruit.

Aceasta era şcoala cea mai înaltă a naţiunii germane şi nu degeaba se concentra împotriva ei ura furibundă a celor care, din invidie şi

lăcomie, foloseau şi doreau neputinţa imperiului şi lipsa de apărare a cetăţenilor.

Lumea întreagă recunoştea ceea ce mulţi germani nu voiau să recunoască în orbirea sau în reaua lor credinţă: armata germană era armata cea mai puternică pusă în slujba libertăţii naţiunii germane şi a hrănirii copiilor săi.

Formei statului şi armatei i se alătura un al treilea element: corpul incomparabil al funcţionarilor vechiului imperiu.

Germania era ţara cea mai bine organizată şi mai bine administrată din lume. Era uşor să vorbeşti de rău rutina birocratică a funcţionalului german; nici în celelalte state lucrurile nu mergeau mai bine, poate chiar dimpotrivă.

Dar ceea ce le lipsea celorlalte state era admirabila trăinicie a acestui organism şi mentalitatea onorabilă şi incoruptibilă a celor ce-l alcătuiau. Mai bine puţină rutină – dublată de loialitate şi de fidelitate – decât absenţa principiilor şi un modernism lipsit de caracter şi, cum deseori se întâlneşte azi, ignorant şi incapabil. Căci dacă acum lumea se complace să pretindă că administraţia germană de dinainte de război, poate puţin birocratică, fusese incapabilă din punct de vedere comercial, este suficient să-i răspundem astfel:

Ce ţară din lume avea o exploatare a căilor ferate mai bine condusă şi mai bine organizată din punct de vedere comercial decât Germania? Numai revoluţiei i-a fost dat să distrugă acest organism model, până ce el a părut bun de luat din mâinile naţiunii şi socializat conform spiritului fondatorilor acestei republici, adică să slujească capitalul internaţional de speculă ca mandant al revoluţiei germane.

Dar ceea ce deosebea în mod special corpul funcţionarilor şi aparatul administrativ era independenţa sa faţă de diferitele guverne, a căror mentalitate politică nu putea exercita nici o influenţă asupra situaţiei funcţionarului german. Dar, de la revoluţie încoace, acest lucru s-a schimbat complet. În loc de aptitudini şi capacitate, intervenea poziţia în cutare partid politic şi un caracter original şi independent nu favoriza funcţionarul, ci mai degrabă îi punea piedici.

Pe forma statului, a armatei şi a corpului funcţionarilor se întemeia forţa şi puterea magnifică a vechiului imperiu. Acestea erau, în primul rând, cauzele unei calităţi care-i lipseşte complet statului de astăzi: autoritatea de stat. Căci aceasta nu se întemeiază nici pe flecărelile din parlamente sau din Landtaguri, nici pe legile protecţioniste ale statului, nici pe

hotărârile tribunalelor, destinate să-i terorizeze pe cei care neagă cu obrăznicie această autoritate; ea se întemeiază pe încrederea generală care trebuie şi poate fi acordată celor care conduc şi administrează o colectivitate. Dar, încă o dată, această încredere nu este decât rezultatul convingerii intime şi neclintite că aceia care guvernează şi administrează ţara sunt dezinteresaţi şi cinstiţi; ea provine în sfârşit din înţelegerea deplină a sensului legii şi sentimentul înţelegerii principiilor morale respectate de toţi.

Căci, în cele din urmă, sistemele de guvernare nu se sprijină pe constrângere şi violenţă, ci pe credinţa în meritul lor, pe sinceritatea reprezentării intereselor unui popor şi ajutorul acordat dezvoltării sale.

Indiferent de măsura în care unele din neajunsurile perioadei de dinainte de război au putut ameninţa să ştirbească şi să submineze forţa internă a ţării, nu avem dreptul să uităm că alte state au suferit şi mai mult decât Germania din cauza acestor neajunsuri şi că, totuşi, în ceasul critic al pericolului, n-au renunţat la eforturi şi nu s-au prăbuşit. Dar dacă ne gândim că, faţă de slăbiciunile ei dinaintea războiului şi Germania avea, în schimb, forţe susceptibile să compenseze aceste slăbiciuni, trebuie să admitem că mai

există o ultimă cauză a prăbuşirii şi aceasta din alt domeniu,

Într-adevăr, aşa stau lucrurile.

Cauza ultimă, cea mai profundă, a căderii bătrânului imperiu este necunoaşterea problemei rasei şi a importanţei sale în dezvoltarea istorică a popoarelor

Căci, în viaţa popoarelor, nu toate evenimentele sunt manifestări ale hazardului, ci urmările fireşti ale efortului de conservare şi de înmulţire a speciei şi a rasei, chiar şi atunci când oamenii nu-şi pot da seama de raţiunea profundă a activităţii lor.

CAPITOLUL XI

Poporul şi rasa

Anumite adevăruri sunt atât de răspândite, încât, tocmai din pricina asta, omul de rând nu le vede sau cei puţin nu le recunoaşte. Cel mai adesea trece pe lângă ele fără să le vadă, după cum rămâne orb şi în faţa adevărurilor care sar în ochi şi este extrem de surprins când cineva se întâmpla să descopere pe neaşteptate ceea ce toată lumea ar trebui totuşi să ştie. Există în jurul nostru, cu sutele de mii, probleme la fel de simple de rezolvat că oul lui Cristofor Columb, însă tocmai oamenii de felul lui Columb se întâlnesc destul de rar.

Astfel că toţi oamenii, fără excepţie, se plimbă prin grădina naturii, îşi imaginează că cunosc şi ştiu tot şi, cu puţine excepţii, se comportă ca nişte orbi faţă de unul din principiile cele mai izbitoare ale acţiunii sale: acela al existenţei caracterelor organice care deosebesc speciile în care se împart toate fiinţele de pe acest pământ.

Observarea cea mai superficială este suficientă pentru a demonstra cum nenumăratele forme pe care le îmbracă voinţa

de a trăi a naturii sunt supuse unei legi fundamentale şi cvasi inviolabile impune de procesul strict limitat al reproducerii şi al înmulţirii. Orice animal se împerechează numai cu un congener din aceeaşi specie: piţigoiul cu piţigoiul, cintezoiul cu cintezoiul, barza cu barza, şoarecele de câmp cu şoarecele de câmp, şoarecele cu şoarecele, lupul cu lupoaica etc.

Numai nişte împrejurări excepţionale pot determina abateri de la acest principiu; în primul rând constrângerea impusă de captivitate sau vreun obstacol care se opune împerecherii indivizilor aparţinând aceleiaşi specii. Dar atunci natura îşi foloseşte toate mijloacele pentru a lupta împotriva acestor abateri şi protestul ei se manifestă în modul cel mai clar fie refuzând speciilor degenerate capacitatea de a se reproduce la rândul lor, fie limitând strict fecunditatea descendenţilor; în cele mai multe cazuri, ea le privează de capacitatea de a rezista la boli sau la atacurile duşmanilor.

Aceasta este cât se poate de firesc.

Produsele oricărei încrucişări a două fiinţe de valoare inegală sunt o medie a valorii celor doi părinţi. Cu alte cuvinte, pe scara vieţuitoarelor, vlăstarul se situează mai sus decât părintele care aparţine unei rase inferioare, dar rămâne

inferior celui care face parte dintr-o rasă superioară. Ca urmare, mai devreme sau mai târziu el va pieri în lupta pe care va trebui s-o dea împotriva acestei rase superioare. O asemenea împerechere contravine voinţei naturii care tinde să ridice nivelul vieţuitoarelor. Acest scop nu poate fi atins prin unirea indivizilor de valoare diferită, ci numai prin victoria totală şi definitivă a celor ce reprezintă valoarea cea mai înaltă. Rolul celui mai puternic este acela de a domina şi nu de a se uni cu cel mai slab, sacrificându-şi astfel propria superioritate. Numai cel slab din naştere poate socoti această lege drept nemiloasă, dar asta pentru că el nu este decât un om slab şi mărginit; căci, dacă această lege n-ar trebui să învingă, evoluţia tuturor fiinţelor organizate ar fi de neconceput.

Consecinţa acestor tendinţe generale a naturii de a căuta şi de a păstra puritatea rasei este nu numai deosebirea netă stabilită între diferitele rase prin trăsăturile lor exterioare, ci şi similitudinea caracterelor specifice fiecăreia dintre ele. Vulpea este întotdeauna vulpe, gâsca gâscă, tigrul tigru etc., şi diferenţele care pot fi notate între indivizii aparţinând unei aceleiaşi rase provin exclusiv din suma energiei, forţei, inteligenţei, îndemânării, capacităţii de rezistenţă cu care sunt dotaţi

inegal. Dar nu se va găsi niciodată vreo vulpe pe care o înclinaţie firească ar determina o să se comporte filantropic faţă de gâşte, după cum nu există pisică având o atracţie cordială faţă de şoareci.

Ca urmare, lupta care asmute rasele unele împotriva altora are drept cauză nu atât o antipatie solidă, ci mai degrabă foamea şi dragostea. În ambele cazuri, natură e un martor impasibil, ba chiar satisfăcut. Lupta pentru hrana zilnică atrage după sine înfrângerea oricărei fiinţe slabe sau bolnăvicioase sau dotate cu mai puţin curaj, în timp ce lupta pe care o dă masculul pentru a cuceri femela nu-i dă dreptul de a zămisli decât individului celui mai sănătos, ori cel puţin îi dă posibilitatea să o facă. Dar luptă este întotdeauna un mijloc de consolidare a sănătăţii şi a putem de rezistenţă a speciei şi, prin urmare, condiţia prealabilă a progresului.

Dacă procesul ar fi altul, progresul ulterior s-ar opri şi ai exista mai degrabă un regres. Într-adevăr, cum cei mai puţin buni îi înving întotdeauna numeric pe cei mai buni, dacă toţi indivizii ar avea aceeaşi posibilitate de a supravieţui şi a se reproduce, cei mai puţin buni s-ar reproduce atât de repede încât cei mai buni ar fi în final împinşi în spate. Trebuie deci ca în favoarea celor mai buni să intervină

o măsură corectivă. Natura îşi asumă această grijă, supunându-i pe cei slabi la condiţii de viaţă aspre care limitează numărul lor, ea nu îngăduie decât supravieţuitorilor aleşi să se reproducă, ea operează atunci o nouă şi riguroasă selecţie după criteriul forţei şi al sănătăţii.

Dacă ea nu doreşte că indivizii slabi să se împerecheze cu cei puternici, încă şi mai puţin, vrea ca o rasă superioară să se amestece cu una inferioară, căci în acest caz, munca pe care a depus-o de mii de secole pentru că omenirea să progreseze va deveni dintr-odată zadarnică.

Cunoştinţele noastre de istorie ne aduc nenumărate dovezi ale acestei legi. Istoria demonstrează cu o evidenţă înspăimântătoare că atunci când arianul şi-a amestecat sângele cu acela al unor rase inferioare, rezultatul acestei încrucişări de rase a însemnat pieirea poporului civilizator. America de Nord, a cărei populaţie se compune, în uriaşa ei majoritate, din elemente germanice care s-au amestecat foarte puţin cu rasele de culoare, prezintă astfel de oameni şi o civilizaţie total diferită faţă de America Centrală şi de Sud în care imigranţii, în majoritate de origine latină, s-au amestecat uneori foarte mult cu băştinaşii. Acest unic exemplu permite deja

recunoaşterea clară a efectului produs de amestecul de rase. Vechiul german, rămas de rasă pură şi neîncrucişat, a devenit stăpânul continentului american şi va rămâne astfel atâta timp cât nu se va sacrifica şi nu se va lăsa şi el pradă unei coruperi incestuoase.

În rezumat, rezultatul oricărei încrucişări între rase este întotdeauna următorul:

a) Scăderea nivelului rasei superioare.

b) Regresia fizică şi intelectuală şi, ca urmare, apariţia unui soi de epuizare ale cărei progrese sunt lente dar inevitabile.

A provoca un astfel de proces nu înseamnă decât a păcătui împotriva voinţei lui Dumnezeu, Creatorul nostru.

Încercând să se revolte împotriva logicii inflexibile a naturii, omul intră în conflict cu principiile cărora le datorează existenţa sa ca om. Astfel că, acţionând împotriva dorinţei naturii, el îşi pregăteşte propria pieire.

Este adevărat că aici intervine obiecţia specific iudaică, pe cât de comică pe atât de neghioabă, a pacifistului modern: „Omul trebuie tocmai să învingă natura!”

Milioane de oameni repetă într-una fără să gândească această absurditate de origine evreiască şi sfârşesc prin a-şi imagina că ei întruchipează un fel de victorie asupra naturii; dar nu aduc ca argument decât o idee

neîntemeiată şi, pe deasupra, atât de absurdă încât, la drept vorbind, nu se poate extrage din ea o concepţie despre lume.

În realitate, omul n-a învins încă natura în nici o privinţă; cel mult a priceput şi a încercat să ridice vreun colţ al giganticului văl cu care ea îşi acoperă misterele şi tainele eterne; el n-a inventat niciodată nimic, ci doar a descoperit tot ce ştia; el nu stăpâneşte natura, el a reuşit doar, mulţumită cunoaşterii unor legi şi mistere izolate ale naturii, să devină stăpânul vieţuitoarelor cărora le lipsesc aceste cunoştinţe: făcând abstracţie de toate acestea, o idee nu poate învinge condiţiile impuse existenţei şi viitorului omenirii, căci ideea însăşi nu depinde decât de om. Fără oameni nu există idei omeneşti pe această lume; aşadar ideea, ca atare, are întotdeauna drept condiţie prezenţa oamenilor şi, ca urmare, existenţa unor legi care constituie condiţia primordială a acestei prezenţe.

Mai mult! Anumite idei sunt legate de existenţa anumitor oameni. Aceasta este valabil mai ales pentru conceptele care îşi au rădăcina nu într-un adevăr ştiinţific şi concret, ci în lumea sentimentului, sau care, ca să folosesc o definiţie foarte clară şi foarte frumoasă utilizată mai nou, reflectă o „experienţă intimă”. Toate aceste, idei care n-

au nimic de-a face cu logica rece luată în sine, ci reprezintă pure manifestări ale sentimentului, ale concepţiilor morale, sunt legate de existenţa oamenilor, a căror imaginaţie şi capacitate creatoare le-a dat naştere. Dar atunci conservarea raselor şi a oamenilor care le-au conceput este condiţia necesară a permanenţei acestei idei. De exemplu cel care doreşte sincer triumful ideii pacifiste pe pământ ar trebui să facă totul pentru ca lumea să fie cucerită de germani; căci, în caz contrar, s-ar putea ca cel din urmă pacifist să moară odată cu ultimul german, din moment ce restul lumii s-a lăsat mai puţin prinsă în capcana acestei absurdităţi contrare firii şi raţiunii decât a făcut-o din nefericire poporul nostru. Ar trebui aşadar, vrând-nevrând, să se hotărască ferm să se războiască pentru a ajunge la domnia pacifismului. Acesta era adevăratul plan al lui Wilson, salvatorul venit din America, sau cel puţin aşa credeau germanii noştri visători, şi astfel scopul a fost atins.

De fapt, ideea pacifistă şi umanitară poate fi excelentă din clipa în care omul superior va fi cucerit şi supus lumea pe o întindere suficient de mare ca să fie singurul stăpân al acestui pământ. Această idee nu va putea avea un efect dăunător decât în măsura în care

punerea ei în practică va deveni dificilă şi, în final, imposibilă. Aşadar, mai întâi luptă, apoi, poate, pacifism. Altfel omenirea a depăşit apogeul evoluţiei sale şi scadenţa nu este domnia vreunei idei morale, ci barbaria şi apoi haosul. Ceea ce am spus poate provoca râsul unor cititori, dar planeta noastră a parcurs deja eterul timp de milioane de ani, fără ca să fi existat oameni şi e posibil ca ea să-şi urmeze într-o zi calea în aceleaşi condiţii, dacă oamenii uită că vor ajunge la un nivel superior al existenţei nu ascultând declaraţiile câtorva ideologi atinşi de demenţă, ci învăţând să cunoască şi respectând riguros legile implacabile ale naturii.

Tot ceea ce noi admirăm astăzi pe acest pământ – ştiinţă şi artă, tehnică şi invenţii – este produsul activităţii creatoare a popoarelor puţin numeroase şi la obârşie, poate, de o singură rasă. De ele depinde permanenţa întregii civilizaţii. Dacă ele pier, ceea ce constituie frumuseţea acestei lumi va coborî cu ele în mormânt.

Orice influenţă ar avea, de pildă solul asupra oamenilor, rezultatele acestei influenţe vor fi întotdeauna diferite în funcţie de rasa asupra căreia se exercită. Fertilitatea scăzută a pământului pe care trăieşte o rasă poate fi pentru ea un imbold puternic care s-o

determine să realizeze lucruri măreţe; pentru alta, sterilitatea solului va fi cauza sărăciei şi în final a subalimentării cu toate consecinţele ei. Întotdeauna predispoziţiile intime ale popoarelor sunt cele care determină felul în care influenţele din afară vor acţiona asupra lor. Ceea ce pe unii îi obligă să moară de foame, pe alţii îi căleşte într-o muncă aspră.

Toate civilizaţiile mari din trecut au decăzut numai pentru că rasa creatoare la origine a pierit prin otrăvirea sângelui.

Cauza profundă a acestor decăderi a fost întotdeauna uitarea principiului după care orice civilizaţie depinde de oameni şi nu aceştia de ea; că, prin urmare, pentru a conserva o civilizaţie determinată, trebuie conservat omul care a creat-o. Dar această conservare este legată de legea implacabilă a necesităţii şi a dreptului celui mai bun şi mai tare la victorie.

Aşadar, cine vrea să trăiască, să lupte! Cine refuză să lupte pe această lume în care lupta neîncetată este lege, nu merită să trăiască.

Aceasta poate părea dur, dar aşa este! Totuşi soarta omului care crede că poate învinge natura şi, în realitate, o insultă este mult mai grea. Suferinţă cumplită, nenorocire şi boli, iată în acest caz răspunsul naturii.

Omul care uită şi dispreţuieşte legile rasei se lipseşte de fapt de fericirea la care este sigur că va ajunge. El se opune mersului victorios al rasei superioare şi, prin aceasta, condiţiei prealabile a oricărui progres uman. Copleşit de povara sensibilităţiiomeneşti, el decade la stadiul de animal incapabil să se ridice pe scara vieţuitoarelor.

***

Ar fi zadarnic să începem o discuţie pentru a şti ce rasă sau ce rase au fost iniţial depozitarele civilizaţiei umane şi, drept urmare, au întemeiat într-adevăr ceea ce înţelegem noi prin omenire. Este mai simplu să ne punem întrebarea referitor la prezent şi, în această privinţă, răspunsul este simplu şi clar. Tot ceea ce avem astăzi în faţa noastră ca civilizaţie umană, ca producţii ale artei, ştiinţei şi tehnicii este aproape exclusiv rodul activităţii creatoare a arienilor. Acest fapt permite să conchidem prin reciprocă, şi nu fără temei, că ei au fost singurii întemeietori ai unei omeniri superioare şi, prin urmare, că ei reprezintă tipul primitiv a ceea ce înţelegem prin cuvântul „om”. Arianul este Prometeul omenirii; scânteia divină a geniului a ţâşnit din toate timpurile din fruntea sa luminoasă; el a

reaprins mereu acel foc care, sub forma cunoaşterii, lumina întunericul ce învăluia misterele îndărătnic mute, arătându-i astfel omului calea care trebuie suită cu greu pentru a deveni stăpânul celorlalte vieţuitoare de pe pământ. Dacă el ar dispărea, pe pământ s-ar lăsa întunericul de nepătruns; în câteva secole, civilizaţia omenească ar dispărea şi lumea ar deveni un deşert.

Dacă s-ar împărţi omenirea în trei specii: cea care a creat civilizaţia, cea care a depozitat e şi cea care a distrus-o, numai arianul ar mai putea fi citat ca reprezentant al celei dintâi. El a pus fundaţiile şi temeliile tuturor creaţiilor omeneşti şi numai înfăţişarea şi pigmentaţia au depins de caracterele specifice ale diferitelor popoare. El a furnizat uriaşele blocuri de piatră şi planul tuturor edificiilor progresului uman şi numai execuţia corespunde spiritului propriu al fiecărei rase. De exemplu, în câteva zeci de ani, tot estul Asiei va putea califica drept a să o civilizaţie al cărei element fundamental va fi spiritul grec şi tehnica germană, ca şi la noi. Numai aspectul exterior va purta, cel puţin în parte, trăsăturile de inspiraţie asiatică. Japonia nu adaugă la civilizaţia sa, cum cred unii, numai tehnica europeană; dimpotrivă, ştiinţa şi tehnica europeană sunt strâns unite cu ceea ce

constituie trăsăturile specifice ale civilizaţiei japoneze. Elementul fundamental al vieţii nu mai este civilizaţia japoneză originară, cu toate că ea conferă acestei vieţi coloratura ei particulară acel aspect izbitor în ochii europenilor ca urmare a deosebirilor esenţiale ci uriaşa operă ştiinţifică şi tehnică a Europei şi Americii, adică a popoarelor ariene. Bazându-se pe rezultatele obţinute prin această muncă, Orientul a putut urma la rândul său mersul progresului general al omenirii. Lupta pentru hrana zilnică a oferit baza acestei munci, a creat armele şi instrumentele necesare; numai formele exterioare se vor adapta încetul cu încetul caracterului japonez.

Dacă, începând de astăzi, influenţa ariană ar înceta să se exercite asupra Japoniei, presupunând că Europa şi America se prăbuşesc, progresele pe care le face Japonia în ştiinţă şi tehnică ar mai putea continua o vreme; dar, după câţiva ani, izvorul ar seca, trăsăturile specific japoneze ar recâştiga teren şi civilizaţia actuală ar împietri, ar recădea în somnul din care a trezit-o, cu şaptezeci de ani în urmă, valul civilizaţiei ariene. De aici se poate trage concluzia că, după cum dezvoltarea actuală a Japoniei se datorează influenţei ariene, tot aşa, în vremurile străvechi, o influenţă străină şi un spirit străin

au stimulat civilizaţia japoneză a acelei epoci îndepărtate. Cea mai bună dovadă în sprijinul acestei păreri este faptul că ea s-a anchilozat cu timpul, a încremenit complet. Acest fenomen nu se poate produce la un popor decât atunci când a dispărut celula creatoare originară sau când influenţa externă care dăduse avânt şi furnizase materialele necesare dezvoltării dintâi a civilizaţiei a sfârşit prin a lipsi. Dacă faptul că un popor a primit de la rasele străine elementele esenţiale ale civilizaţiei sale le-a asimilat şi le-a folosit, dar mai pe urmă, când influenţa exterioară a încetat să se exercite asupra lui, a amorţit este dovedit, se poate spune că această rasă a fost depozitara civilizaţiei, dar nu că ea a creat civilizaţia.

Dacă examinăm diferitele popoare din acest punct de vedere, constatăm că, de fapt, aproape pretutindeni avem de-a face nu cu popoare care iniţial au întemeiat civilizaţia, ci aproape întotdeauna cu popoare care au primit depozitul.

Imaginea pe care ne-o putem face despre civilizaţia lor este următoarea:

Nişte popoare ariene al căror efectiv este ridicol de neînsemnat – supun popoare străine şi, solicitate de condiţiile de viaţă pe care le oferă noul ţinut (fertilitatea, natura climatului

etc.) sau, profitând de asemenea de abundenţa mâinii de lucru furnizate de oamenii de rasă inferioară, îşi dezvoltă în cazul acesta capacităţile intelectuale şi organizatorice care dormitau în ele. În câteva milenii, sau chiar în câteva secole, ele întemeiază civilizaţii care aveau la origine trăsături întru totul corespunzătoare felului lor de a fi şi adaptate însuşirilor specifice ale solului arătate mai sus şi spiritului oamenilor pe care i-au supus. Dar la urmă cuceritorii devin infideli principiului, respectat la început, în virtutea căruia îşi păstrau puritatea sângelui; ei încep să se împreuneze cu supuşii lor indigeni punând astfel capăt propriei lor existenţe; căci păcatul originar comis în Paradis are întotdeauna drept consecinţă expulzarea vinovaţilor.

După o mie şi mai bine de ani, ultima urmă vizibilă a vechiului popor de stăpânitori se regăseşte adesea în pielea mai deschisă pe care sângele său a transmis-o rasei supuse şi într-o civilizaţie împietrită pe care o întemeiase odinioară. Căci aşa cum sângele cuceritorului s-a pierdut în sângele popoarelor dominate, tot astfel s-a pierdut şi combustibilul din care era făcută făclia care lumina progresul civilizaţiei umane! Aşa cum sângele foştilor stăpâni a lăsat pe pielea descendenţilor o nuanţă deschisă care îi prelungeşte amintirea, şi

întunericul care stinge viaţa culturală devine mai puţin adânc datorită razelor palide răspândite de creaţiile încă viabile ale celor ce au adus odinioară lumina. Lumina lor străluceşte în mijlocul barbariei revenite şi prea adesea îl face pe observatorul superficial să creadă că are în faţa lui imaginea poporului actual, când de fapt el priveşte doar în oglinda trecutului.

Se poate întâmpla ca un asemenea popor să intre în contact, de-a lungul istoriei sale, pentru a doua oară, sau chiar mai des, cu rasa celor care odinioară le aduseseră civilizaţia, fără ca în memoria lui să mai fie prezentă amintirea întâlnirilor precedente. Ceea ce rămâne în acest popor din sângele foştilor stăpânitori se va întoarce inconştient către această nouă înflorire culturală şi ceea ce la început nu fusese posibil decât prin constrângere, se poate face acum de bunăvoie. O nouă eră a civilizaţiei apare şi dăinuie până când pionierii săi, degenerează prin sângele popoarelor străine.

Va fi sarcina viitoarei istorii universale a civilizaţiei să-şi orienteze cercetările în acest sens şi să nu se piardă în enumerarea faptelor vizibile, cum din păcate prea adesea se întâmpla în actuala noastră ştiinţă istorică.

Această schiţă a evoluţiei la care au fost supuse popoarele depozitare ale civilizaţiei zugrăveşte deja tabloul dezvoltării, activităţii şi dispariţiei celor care au întemeiat într-adevăr civilizaţia pe pământ, adică a arienilor.

După cum în viaţa cotidiană ceea ce se numeşte geniu are nevoie de o ocazie deosebit de favorabilă şi adesea chiar de un veritabil stimulent pentru a fi pus în lumină, la fel se întâmpla şi cu rasa dotată cu geniu. În monotonia vieţii cotidiene, oamenii, fie şi de primă valoare, pot să pară neînsemnaţi şi abia ies la suprafaţă în anturajul lor; dar imediat ce se găsesc într-o situaţie care îi dezorientează sau îi derutează pe ceilalţi, la acest om care părea oarecare se dezvăluie aptitudini geniale, deseori spre marea mirare a celor care îl văzuseră până atunci în cadrul meschin al vieţii civile, de aceea rareori un profet se bucură de autoritate în propria lui ţară. Niciodată nu există o ocazie mai bună pentru a observa acest fenomen decât în timpul războiului. În nişte tineri aparent lipsiţi de malioţiozitate se manifestă subit, în ceasurile grele, în clipa când ceilalţi îşi pierd curajul, eroi a căror energie sălbatică bravează moartea şi care ştiu să calculeze cu sânge rece. Dacă n-ar fi sunat ceasul acela al încercării, nimeni n-ar fi putut bănui că în băiatul acela imberb se

ascundea un tânăr erou. Pentru ca geniul să se manifeste, întotdeauna este nevoie de un şoc; lovitura de măciucă a destinului, care pe unii îi doboară, pe ceilalţi îi oţeleşte pe neaşteptate şi spărgând găoacea vieţii cotidiene dă la iveală sub ochii lumii stupefiate rodul pe care-l conţinea. Atunci mulţimea se împotriveşte şi nu vrea să creadă că acela care părea asemeni ei a devenit brusc o altă fiinţă: proces care se repetă cu ocazia apariţiei oricărui om de valoare.

Deşi un inventator, de pildă, nu-şi creează reputaţia decât în ziua în care invenţia lui este cunoscută, ar fi greşit să credem că geniul a sclipit în om numai în momentul acela; sub fruntea omului dotat într-adevăr cu capacitate creatoare, scânteia geniului există din ceasul naşterii lui. Adevăratul geniu este înnăscut, el nu este niciodată rodul educaţiei sau al învăţăturii.

Dacă acest lucru este adevărat, în cazul individului, cum am remarcat deja, la fel este şi în privinţa rasei. Popoarele care manifestă o activitate creatoare au, încă de la origine, darul de a crea, chiar şi atunci când acest dar scapă privirii observatorilor superficiali. Şi în acest caz reputaţia unui popor de geniu este consecinţa actelor înfăptuite de el, deoarece restul lumii este incapabilă să recunoască

geniul în sine, ea nu sesizează decât manifestările perceptibile sub formă de invenţii, descoperiri, edificii, imagini etc.; dar şi aici, mai e nevoie de mult timp pentru ca lumea să ajungă să recunoască geniul. După cum la un individ de mare valoare aptitudinile geniale, sau cel puţin aptitudinile ieşite din comun, sub impulsul unor împrejurări deosebite, se străduiesc să se pună în practică, este posibil ca, în viaţa popoarelor, folosirea efectivă a forţelor şi capacităţilor creatoare potenţiale să nu aibă loc decât atunci când sunt chemate de nişte condiţii determinate.

Exemplul cel mai edificator al acestui fapt ne este dat de rasa depozitară a dezvoltării civilizaţiei umane, cu alte cuvinte arienii. De îndată ce destinul îi pune în prezenţa unor împrejurări deosebite, ei încep să-şi dezvolte într-un ritm din ce în ce mai rapid capacităţile existente în ei şi să le toarne în tipare care le dau forme perceptibile. Civilizaţiile pe care le întemeiază în asemenea cazuri sunt aproape întotdeauna net condiţionate de sol, de climă şi de oamenii pe care i-au subjugat. Acest ultim element este de altfel hotărâtor. Cu cât condiţiile tehnice de care depinde manifestarea unei civilizaţii sunt mai primitive, cu atât este mai necesară prezenţa unei mâini de lucru omeneşti, care, organizată şi folosită,

trebuie să înlocuiască forţa maşinilor. Fără posibilitatea ce i-a fost oferită arianului de a folosi oameni de rasă inferioară, el n-ar fi putut face niciodată primii paşi pe drumul care avea să-l ducă la civilizaţie; după cum fără contribuţia unor animale adecvate, pe care a ştiut să le domesticească, n-ar fi devenit stăpânul unei tehnici care îi permite în prezent să se lipsească încetul cu încetul de aceste animale. Dictonul: „Maurul şi-a făcut datoria, maurul poate să plece” are, din păcate, o semnificaţie foarte adâncă. Timp de mii de ani calul a fost nevoit să slujească omul şi să-l ajute în muncile sale, punând astfel bazele unui progres care, producând automobilul, face calul să devină inutil. În câţiva ani, el va fi încetat orice activitate, dar, fără colaborarea lui din trecut, omului i-ar fi fost poate mult mai greu să ajungă acolo unde este astăzi

Astfel că prezenţa oamenilor de rasă inferioară a fost condiţia primordială a formării civilizaţiilor superioare; ei compensau penuria de resurse materiale fără de care posibilitatea progresului este de neconceput. Este cert că cea dintâi civilizaţie umană s-a bazat mai puţin pe animalul domesticit decât pe folosirea omului de rasă inferioară.

Numai după supunerea raselor învinse la sclavie o soartă asemănătoare a lovit

animalele, şi nu invers, cum ar putea unii să creadă. Căci în faţa plugului a fost pus mai întâi învinsul; calul nu a venit decât după aceea. Trebuie să fii un pacifist nebun ca să-ţi închipui că acest fapt este un semn al degradării umane; el nu-şi dă seama că această evoluţie trebuia să aibă loc pentru a se ajunge la acel grad de civilizaţie de care profită aceşti apostoli ca să şi debiteze vorbele amăgitoare de şarlatani.

Progresele omenirii sunt o ascensiune pe o scară fără sfârşit; nu te poţi înălţa fără să fi trecut treptele inferioare. Arianul a parcurs aşadar drumul pe care i l-a arătat realitatea şi nu pe acela la care visează imaginaţia unui egalitarist modern. Drumul adevărat este greu şi anevoios, dar în final conduce la ţinta la care ar vrea pacifistul să vadă omenirea ajungând; dar, în realitate, visurile lui mai mult îl îndepărtează decât îl apropie de ea.

Nu întâmplător primele civilizaţii s-au născut acolo unde arianul a întâlnit popoare inferioare, le-a subjugat şi le-a supus voinţei lui. Ele au constituit primul instrument tehnic în slujba unei civilizaţii în devenire.

Prin urmare, drumul pe care trebuia să-l urmeze arianul era trasat clar. Cuceritor, el a supus oamenii de rasă inferioară şi le-a rânduit activitatea practică sub comanda lui, după

voinţa lui şi conform scopurilor lui. Impunându-le însă o activitate utilă, deşi anevoioasă, el n-a făcut doar să cruţe viaţa supuşilor săi; el poate chiar le-a făurit o soartă mai bună decât cea care li se cuvenea, în cazul în care se bucurau de ceea ce se numeşte vechea lor „libertate”. Atâta timp cât şi-a păstrat riguros situaţia morală de stăpân, a rămas nu numai stăpânul, ci şi păstrătorul civilizaţiei pe care a continuat să o dezvolte. Căci aceasta se întemeia exclusiv pe capacităţile arianului şi pe faptul că acesta rămânea el însuşi: pe măsură ce supuşii au început să se ridice şi, după cum e verosimil, s-au apropiat de cuceritor din punct de vedere lingvistic, bariera dintre stăpân şi slugă a dispărut. Arianul a renunţat la puritatea sângelui său şi şi a pierdut astfel dreptul de a trăi în paradisul pe care-l crease. Prin amestecul raselor el s-a degradat, şi-a pierdut din ce în ce mai mult facultăţile civilizatoare; în final el a devenit nu numai din punct de vedere intelectual, ci şi fizic, asemănător supuşilor săi şi băştinaşilor, pierzând astfel superioritatea pe care o avuseseră asupra lor strămoşii săi. Câtva timp a mai putut trăi din rezervele acumulate de civilizaţie, apoi împietrirea şi-a împlinit lucrarea şi această civilizaţie a căzut în uitare.

Aşa s-au prăbuşit civilizaţii şi imperii, cedând locul unor noi forme de organizare.

Amestecul sângelui şi scăderea nivelului raselor, care este consecinţa lui inevitabilă, sunt singurele cauze ale pieirii civilizaţiilor vechi, căci nu războaiele pierdute aduc cu ele pieirea popoarelor, ci dispariţia acelei forţe de rezistenţă care este proprietatea exclusivă a unui sânge pur.

Tot ceea ce, în această lume nu e de rasă pură nu reprezintă decât fire de paie măturate de vânt.

Dar orice eveniment istoric este manifestarea unui instinct de conservare a rasei, atât în sensul bun cât şi în cel rău.

Dacă ne întrebăm care sunt cauzele profunde ale importanţei predominante a arianismului, putem răspunde poate că această importanţă provine mai puţin din vigoarea cu care era dotat acest instinct la arian, cât din modul deosebit în care se manifestă. Voinţa de a trăi este, considerată din punct de vedere subiectiv, la fel de puternică la toţi oamenii; ea nu diferă decât prin modul în care se realizează în practică. În modul de viaţă cel mai primitiv, instinctul de conservare nu depăşeşte grija purtată de individ eului său. Egoismul, ca să folosim termenul cu care desemnăm această dispoziţie

morbidă, este atât de absolut încât înglobează chiar şi durată, în aşa fel încât clipa de faţă pretinde să aibă totul şi nu acordă nimic ceasurilor ce vor să vină. Acesta este stadiul de animal care nu trăieşte decât pentru sine, îşi caută hrana când îi este foame şi nu se luptă decât pentru a şi apăra propria viaţă. Atâta vreme cât instinctul de conservare nu se manifestă decât în felul acesta, nu există nici o bază pentru formarea unei comunităţi, fie ea şi sub forma cea mai primitivă a familiei. Deja viaţa în comun a masculilor şi femelelor, care depăşeşte simpla împerechere, pretinde extinderea instinctului de conservare, din moment ce grijă individului faţă de eul său şi lupta pe care o ducea pentru a-l apăra ţin cont acum de cel de-al doilea element al cuplului; câteodată masculul caută şi el hrana pentru femelă lui; de obicei amândoi caută hrană pentru pui. Unul se străduieşte aproape întotdeauna să-l apere pe celălalt, astfel că aici se află primele manifestări, deşi extrem de rudimentare, ale spiritului de sacrificiu. În măsura în care acest spirit se întinde dincolo de limitele restrânse ale familiei, se naşte condiţia primordială care va permite formarea unor întovărăşiri mai cuprinzătoare şi în final a unor adevărate state.

Această facultate este foarte puţin dezvoltată la rasele de oameni de cea mai joasă speţă, astfel că ele rămân deseori la stadiul de familie. Cu cât oamenii sunt mai înclinaţi să-şi pună pe planul al doilea interesele personale, cu atât este mai mare capacitatea lor de a întemeia comunităţi mai cuprinzătoare.

Această înclinaţie pentru sacrificiu care-l determină pe om să-şi pună în joc propria muncă şi, dacă este nevoie, propria viaţă în folosul semenilor săi este deosebit de dezvoltată la arieni. Ceea ce constituie măreţia arianului nu este bogăţia facultăţilor sale intelectuale, ci pornirea de a-şi pune toate capacităţile în slujba comunităţii. Instinctul de conservare a luat la el formă cea mai nobilă; el îşi subordonează voluntar eul vieţii comunităţii şi îl sacrifică atunci când împrejurările o cer.

Facultăţile civilizatoare şi constructive ale arianului nu-şi au izvorul în aptitudinile sale intelectuale. Dacă n-ar exista decât acestea, el n-ar putea acţiona decât ca distrugător, dar niciodată ca organizator. Deoarece condiţia esenţială a oricărei organizări este ca individul să renunţe să-şi impună părerea personală şi interesele personale şi să le sacrifice în folosul comunităţii. Pe această cale ocolită, sacrificându-se pentru binele general, el îşi

primeşte partea. De exemplu, el nu lucrează nemijlocit pentru el însuşi, ci acţionează în cadrul ansamblului, nu pentru folosul său personal, ci pentru binele tuturor. Expresia lui favorită: „munca” lămureşte admirabil această înclinaţie a spiritului; prin aceasta el nu înţelege o activitate care serveşte numai la conservarea propriei sale vieţi, ci una aflată în conexiune cu interesele comunităţii umane. În caz contrar, el dă activităţii umane egoiste, susţinând doar instinctul de conservare fără grija restului lumii, numele de furt, camătă, tâlhărie, jecmănire.

Această înclinaţie a spiritului, care aruncă pe plan secund interesul individului în folosul menţinerii comunităţii, este cea dintâi condiţie prealabilă a oricărei civilizaţii umane adevărate. Numai prin ea se pot naşte marile opere omeneşti ale căror întemeietori sunt recompensaţi rareori, dar care constituie pentru urmaşi izvorul unor bunuri abundente. Numai ea poate să explice cum atâţia oameni pot suporta, fără a înceta să fie cinstiţi, o viaţă mizeră, care îi condamnă pe ei înşişi la sărăcie şi la mediocritate, însă asigură comunităţii bazele existenţei. Orice muncitor, ţăran, inventator, funcţionar etc., care produce fără a putea ajunge el însuşi la fericire şi îndestulare, este un reprezentant al acestei idei nobile,

chiar dacă nu este niciodată conştient de semnificaţia adâncă a modului său de a acţiona.

Însă tot ceea ce este adevărat când se vorbeşte despre munca socotită ca element fundamental al întreţinerii vieţii omeneşti şi a progresului uman este şi mai adevărat când este vorba despre protejarea omului şi a civilizaţiei sale. A-ţi da viaţa pentru a apăra viaţa comunităţii reprezintă încununarea spiritului de sacrificiu. Numai prin aceasta se poate împiedica dărâmarea de mâna oamenilor sau distrugerea de către natură a ceea ce a fost construit de mâna omului.

În limba noastră germană există o vorbă care defineşte în mod strălucit actele inspirate de acest spirit: a-ţi îndeplini datoria, cu alte cuvinte să nu-ţi ajungi ţie însuţi, ci să slujeşti colectivitatea.

Înclinaţia spirituală fundamentală care este izvorul unui asemenea mod de activitate o numim idealism, ca s-o deosebim de egoism. Înţelegem prin aceasta numai capacitatea individului de a se sacrifica pentru comunitate, pentru semenii săi.

Convingerea că idealismul nu este o manifestare neglijabilă a sentimentului, ci că dimpotrivă, el este, în realitate, şi va fi întotdeauna condiţia prealabilă a ceea ce

numim civilizaţie umană şi chiar că el a creat singur conceptul de „om” este de primă necesitate. Situaţia arianulului în lume şi prezenţa oamenilor pe lume se datorează acestei înclinaţii lăuntrice a spiritului; căci ea singură a extras din ideea pură forţa creatoare care, asociind într-o unire unică în felul ei forţa bratală a pumnului cu inteligenţa geniului, a creat monumentele civilizaţiei umane.

Fără idealism, toate facultăţile spiritului, chiar şi cele mai surprinzătoare nu ar fi decât spirit în sine, cu alte cuvinte o aparenţă fără o valoare considerabilă, dar niciodată o forţă creatoare.

Însă, cum idealismul nu este altceva decât subordonarea intereselor şi vieţii individului celor ale colectivităţii şi cum aceasta este, la rândul ei, condiţia prealabilă a posibilităţii naşterii formaţiunilor organizate de toate felurile, idealismul răspunde, în ultimă analiză, scopurilor urmărite de natură. El singur determină omul să recunoască de bunăvoie privilegiile forţei şi ale energiei şi face din el unul din elementele microscopice ale ordinii care dă formă şi aspect întregului univers.

Idealismul cel mai pur coincide, fără să aibă conştiinţa acestui fapt, cu cunoaşterea integrală.

Ne vom da seama imediat cât este de adevărată aceasta axiomă şi cum trebuie să ne ferim să confundăm adevăratul idealism cu jocurile unei imaginaţii rătăcite dacă-i îngăduim unui tânăr al cărui spirit încă nu este corupt, unui băiat sănătos, să facă o apreciere, nestingherit. Acelaşi tânăr care refuză să înţeleagă şi să admită tiradele unui pacifist „idealist” e gata să-şi sacrifice tânăra sa viaţă pentru idealul poporului său.

Inconştient, instinctul se supune în acest caz noţiunii de necesitate profundă de a conserva specia care ni se impune, fie şi în detrimentul individului, dacă este nevoie, şi protestează împotriva flecarilor pacifişti care, oricum s-ar deghiza, în realitate sunt nişte egoişti laşi revoltaţi împotriva legilor evoluţiei; deoarece aceasta este condiţionată de spiritul de sacrificiu voluntar al individului în favoarea majorităţii şi nu de concepţiile morbide ale unor laşi care pretind că ei cunosc mai bine natura.

Tocmai în epocile în care idealismul ameninţă să dispară putem ca urmare şi imediat constată slăbirea acelei forţe care formează comunitatea şi este condiţia prealabilă a civilizaţiei. De îndată ce egoismul pune stăpânire pe un popor, lanţul rânduielilor

slăbeşte şi, urmărindu-şi propria lor fericire, oamenii sunt aruncaţi din cer în infern.

Posteritatea îi uită pe oamenii care au umblat numai după propriile lor interese şi îi laudă pe cei care au renunţat la fericirea personală.

Evreul contrastează cel mai puternic cu arianul. Poate că nu există pe lume un popor al cărui instinct de conservare să fie mai dezvoltat decât la cel care este numit poporul ales. Cea mai bună dovadă este simplul fapt că această rasă a supravieţuit până în zilele noastre. Unde e poporul care, în ultimii două mii de ani, a suferit mai puţine schimbări în înclinaţiile sale lăuntrice, în caracterul său etc., decât poporul evreu? În sfârşit, ce popor a fost amestecat în revoluţii mai mari decât evreii? Totuşi ei au rămas aceiaşi la ieşirea din uriaşele catastrofe care au pus omenirea la încercare. Câtă voinţă de a trăi, de o tenacitate nesfârşită, câtă statornicie pentru a menţine specia dovedesc astfel de fapte!

Facultăţile intelectuale ale evreilor s-au dezvoltat timp de mii de ani. Evreul trece astăzi drept „deştept”, dar într-un anume sens totdeauna a fost aşa. Dar inteligenţa lui nu este rezultatul unei evoluţii interioare, ea a profitat de lecţiile pe care i le-a dat străinul. Spiritul uman nu poate ajunge el însuşi la

înflorirea completă fără a străbate nişte trepte succesive. La fiecare pas pe care îl face spre a se înălţa, el trebuie să se sprijine pe baza pe care i-o furnizează trecutul, înţelegând prin această întreaga valoare a expresiei, cu alte cuvinte pe baza pe care o oferă civilizaţia generală. Nici un raţionament nu provine decât într-o foarte mică măsură din experienţa personală; el rezultă în general din experienţele rezultate în vremurile trecute. Nivelul general al civilizaţiei înzestrează individul, cel mai adesea fără ca acesta să bage de seamă, cu o asemenea abundenţă de cunoştinţe preliminare, încât, astfel dotat, el poate face mai uşor el însuşi alţi paşi înainte. De exemplu tânărul de astăzi creşte în mijlocul unei asemenea cantităţi de cuceriri tehnice făcute în ultimele secole, încât ceea ce rămânea un mister, acum o sută de ani, pentru spiritele cele mai luminate, i se pare foarte firesc şi nu-i mai atrage atenţia, deşi este de cea mai mare importanţă pentru el, permiţându-i să urmărească şi să înţeleagă progresele pe care le-am făcut în această direcţie. Unui om de geniu, care a trăit în primii douăzeci de ani ai secolului trecut şi care s-ar întâmpla să-şi părăsească mormântul în zilele noastre, i-ar veni mai greu să-şi acordeze spiritul după diapazonul timpului prezent decât

unui copil de cincisprezece ani, dotat mediocru, din zilele noastre. I-ar lipsi incomensurabila educaţie pregătitoare pe care o primeşte inconştient, ca să zicem aşa, unul din contemporanii noştri în creştere, prin intermediul manifestărilor civilizaţiei generale.

Cum evreul din motive care vor reieşi din cele ce urmează n-a fost niciodată în posesia unei civilizaţii proprii, bazele muncii sale intelectuale i-au fost întotdeauna furnizate de alţii. Intelectul său s-a dezvoltat întotdeauna la şcoala lumii civilizate care îl înconjura.

Cazul contrar nu s-a ivit niciodată.

Căci, deşi la evreu instinctul de conservare nu este mai slab, ci mai puternic decât la celelalte popoare, deşi capacităţile lui intelectuale fac cu uşurinţă impresia că nu sunt cu nimic mai prejos decât facultăţile spirituale ale altor rase, el nu îndeplineşte condiţia prealabilă esenţială pentru a fi un popor civilizator; el este lipsit de idealism.

Voinţa de sacrificiu la poporul evreu nu depăşeşte simplul instinct de conservare a individului. Sentimentul solidarităţii naţionale, care la el pare atât de profund, nu este decât un instinct gregar foarte primitiv care se regăseşte la multe alte fiinţe din lume. Trebuie remarcat în această privinţă că instinctul gregar nu-i îndeamnă pe membrii turmei să-şi

dea reciproc ajutor atunci când un pericol comun face ca acest ajutor reciproc să pară folositor său absolut necesar. Aceeaşi haită de lupi care a atacat prada în comun se împrăştie din nou când indivizii care o compun şi-au potolit foamea. Este şi cazul cailor care se unesc pentru a se apăra de un agresor, dar care se răspândesc de îndată ce pericolul a trecut.

Evreul nu procedează altfel. Spiritul său de sacrificiu este numai aparent. El nu se manifestă decât în măsura în care existenţa fiecărui individ îl face să devină absolut necesar. Dar de îndată ce duşmanul comun este învins, pericolul, care îi ameninţă pe toţi, trecut, prada pusă la loc sigur, buna înţelegere aparentă dispare spre a face loc unor înclinaţii fireşti. Evreii nu sunt uniţi decât atunci când sunt constrânşi de un pericol comun sau de atracţia unei prăzi comune. Dacă aceste două motive dispar, egoismul cel mai brutal reintră în drepturi şi acest popor, atât de unit mai înainte, cât ai bate din palme nu mai este decât o liotă de şobolani ducând lupte sângeroase.

Dacă evreii ar fi singuri pe această lume, s-ar acoperi de straturi de jeg şi de gunoaie sau ar căuta să se exploateze şi să se extermine în lupte nemiloase, dacă nu cumva laşitatea, în

care se manifestă lipsa totală a spiritului lor de sacrificiu, n-ar transforma lupta într-o simplă paradă.

Este deci complet greşit să conchidem din faptul că evreii se unesc pentru a lupta sau, mai precis, spre a-şi prăda semenii, că la ei există un oarecare spirit idealist de sacrificiu.

Nici în acest caz evreul nu ascultă de nimic altceva decât de purul egoism.

De aceea statul evreu – care trebuie să fie organismul viu menit să conserve şi să înmulţească o rasă – din punct de vedere teritorial nu are nici o graniţă. Fiindcă delimitarea teritoriului unui stat presupune întotdeauna o înclinaţie spirituală idealistă a rasei care îl constituie şi îndeosebi o concepţie exactă despre ceea ce înseamnă munca. În măsura în care această concepţie lipseşte, orice tentativă de a formă sau de a face să vieţuiască un stat delimitat în spaţiu trebuie mai mult sau mai puţin să eşueze. Ca urmare, acest stat este lipsit de temelia pe care se poate ridica o civilizaţie.

Aşadar, poporul evreu nu posedă, în ciuda tuturor facultăţilor intelectuale cu care aparent este dotat, o adevărată civilizaţie, îndeosebi o civilizaţie proprie. Ceea ce posedă astăzi evreul ca civilizaţie aparentă nu este decât

bunul altor popoare care în cea mai mare parte s-a deteriorat în mâinile lui.

Pentru a aprecia care este poziţia poporului evreu faţă de civilizaţia umană, nu trebuie pierdut din vedere un fapt esenţial: n-a existat niciodată artă evreiască şi, în consecinţă, nu există nici astăzi; mai ales cele două regine ale artei: arhitectură şi muzica nu-i datorează evreului nimic original. Ceea ce produce evreul în domeniul artei nu este decât un lucru de mântuială sau furt intelectual. Dar evreul nu posedă facultăţile care deosebesc rasele creatoare şi înzestrate, în consecinţă, cu privilegiul de a întemeia civilizaţii.

Ceea ce dovedeşte că evreul nu asimilează civilizaţiile străine decât ca un copist care de altminteri îşi deformează modelul este faptul că el cultivă îndeosebi arta care necesită cel mai puţin invenţia proprie, adică artă dramatică. Nici în acest domeniu el nu este decât un măscărici sau, mai bine zis, o maimuţă care imită: nici măcar aici el nu este un creator de geniu, ci un imitator superficial, fără ca artificiile şi trucurile pe care le foloseşte să poată ascunde inexistenţa darurilor sale de creator. Aici presa evreiască îi vine în ajutor cu cea mai mare complezenţă proslăvind pe cel mai comun dintre cârpaci, cu condiţia ca acesta să fie evreu, astfel că restul lumii

sfârşeşte prin a se crede în prezenţa unui artist, în timp ce în realitate nu este vorba decât de un ipocrit mizerabil.

Nu, evreul nu posedă nici cea mai redusă capacitate de a crea o civilizaţie, din moment ce idealismul, fără de care orice evoluţie care înalţă omul pare imposibilă, îi este şi i-a fost întotdeauna necunoscut. Inteligenţa să nu-i va servi niciodată să construiască, ci să distrugă; în cazuri extrem de rare, ea va putea fi cel mult un imbold, dar atunci va fi mereu tipul de „forţă care vrea întotdeauna răul şi creează întotdeauna binele”. Orice progres al omenirii se realizează nu prin el, ci în ciuda lui.

Deoarece evreul n-a avut niciodată un regat având frontiere delimitate şi, ca urmare, n-a avut niciodată o civilizaţie proprie, lumea a crezut că are de a face cu un popor care trebuie clasat printre nomazi. Este o greşeală pe cât de mare, pe atât de periculoasă. Nomadul posedă desigur un teritoriu net delimitat pe care trăieşte; numai că nu îl cultivă ca un agricultor sedentar, ci se hrăneşte cu produsele turmelor sale cu care îşi parcurge domeniul. Motivul acestui mod de viaţă este puţinătatea fertilităţii solului care nu permite o aşezare stabilă. Însă cauza reală este disproporţia existentă între civilizaţia tehnică a unei epoci sau a unui popor şi

sărăcia naturală a unei regiuni. Există ţări în care arianul a reuşit, graţie tehnicii sale, pe care a perfecţionat-o vreme de mai bine de o mie de ani, să întemeieze aşezări stabile şi să devină stăpânul unor teritorii de unde a luat tot ce era necesar vieţii. În lipsa acestei tehnici, el ar fi trebuit să părăsească acele ţinuturi, ori să ducă acolo o viaţă mizerabilă de nomad schimbându-şi veşnic locul, presupunând că educaţia primită de mii de ani şi obişnuinţa de a duce o viaţă sedentară nu au făcut imposibilă o astfel de existenţă. Trebuie să ne amintim că în momentul în care continentul american li se deschidea coloniştilor, numeroşi arieni şi-au câştigat existenţa din greu întinzând capcane, vânând etc., rătăcind adesea în grupuri mari cu nevestele şi copiii, astfel încât viaţa lor semăna întru totul cu viaţa nomazilor. Dar, de îndată ce au devenit mai numeroşi şi resurse mai bogate le-au permis să desţelenească pământul şi să ţină piept indigenilor, aşezările lor stabile din acea ţară s-au înmulţit.

După toate aparenţele, arianul a fost la început un nomad care n-a devenit sedentar decât după câteva epoci, dar fiindcă nu era evreu! Nu, evreul nu este un nomad, căci nomadul are deja despre „muncă” o concepţie din care poate rezulta o evoluţie ulterioară,

dacă au fost îndeplinite condiţiile intelectuale prealabile. Există la el un fond de idealism, deşi foarte redus; de aceea firea lui poate părea străină popoarelor ariene, fără ca totuşi să le fie antipatică. Evreii nu cunosc o asemenea concepţie; de aceea ei n-au fost niciodată nomazi, ci nişte paraziţi trăind pe corpul altor popoare. Dacă au părăsit uneori regiunile în care au trăit până atunci, n-au făcut-o de bunăvoie, ci pentru că au fost izgoniţi în diferite etape de popoarele obosite de felul în care abuzau de ospitalitatea ce le fusese acordată. Obiceiul poporului evreu de a se întinde tot mai departe este o trăsătură caracteristică a paraziţilor; el caută mereu pentru rasa lui un pământ nou care să-l hrănească.

Dar aceasta nu are nimic de-a face cu nomadismul, căci evreul nu se gândeşte câtuşi de puţin să părăsească ţinutul în care se află; el rămâne în locul unde s-a stabilit şi se cramponează de el în aşa măsură încât nu-l poţi alunga de acolo decât foarte greu, chiar folosind violenţa. Întinderea lui în ţinuturi noi nu se produce decât în momentul în care sunt îndeplinite condiţiile necesare existenţei sale fără ca pentru asta să-şi schimbe habitatul, ca nomazii. El este şi rămâne parazitul-tip, un linge-blide care, asemeni unui bacil dăunător,

se întinde tot mai departe, de îndată ce-l cheamă un teren favorabil care îl poate hrăni. Efectul produs de prezenţa lui este cel al plantelor parazite: acolo unde se stabileşte, poporul care îl primeşte se stinge după un timp mai mult sau mai puţin îndelungat.

Astfel că evreul a trăit, dintotdeauna, în statele altor popoare; el îşi formă propriul său stat care se ascundea sub masca unei „comunităţi religioase” câtă vreme împrejurările nu-i permiteau să-şi arate în întregime adevărata sa natură. Dar dacă i se întâmpla să se creadă destul de puternic ca să se poată lipsi de această deghizare, lăsa vălul să-i cadă şi era dintr-odată ceea ce mulţi nu voiseră înainte nici să creadă, nici să vadă: evreu.

Viaţa pe care o duce evreul pe trupul altor naţiuni şi state comportă un caracter specific, care i-a inspirat lui Schopenhauer aprecierea citată deja, că evreul este „marele maestru în materie de minciuni”. Felul său de viaţă îl determină pe evreu să mintă şi să mintă mereu, după cum clima îl obligă pe locuitorul din nord să poarte haine călduroase.

Viaţa lui în sânul altor popoare nu poate dura decât atunci când el reuşeşte să le facă să creadă că nu trebuie să fie considerat un

popor, ci o „comunitate religioasă”, ce-i drept de un fel deosebit.

Dar aceasta este prima dintre marile lui minciuni.

Pentru a putea trăi ca parazit al popoarelor, el este obligat să nege ceea ce este specific şi fundamental speciei lui. Cu cât inteligenţa unui evreu este mai bogată, cu atât acest vicleşug va avea mai mult succes. Aceasta poate merge atât de departe încât o mare parte a poporului care le acordă ospitalitate va sfârşi prin a crede serios că ei sunt francezi sau englezi, germani sau italieni, deşi aparţin unei confesiuni diferite. Clasele conducătoare, care trec totuşi drept clase care s-au inspirat din frânturi de filozofie a istoriei, sunt în mod special victimele acestei înşelătorii infame. A gândi de unul singur trece în aceste cercuri drept un păcat comis împotriva sfântului progres, astfel că nu ne putem mira văzând, de exemplu, că un ministru de stat din Bavaria n-are nici astăzi nici cea mai vagă bănuială că evreii sunt azilanţii unui popor şi nu ai unei confesiuni; şi totuşi, ar fi de ajuns să arunce o privire în lumea presei care este proprietatea evreilor, pentru ca acest fapt să i se impună chiar şi spiritului celui mai comun. Este adevărat că Ecoul nu este încă o foaie oficială;

de aceea n-are nici o importanţă în ochii unui autocrat al statului.

Evreii au alcătuit întotdeauna un popor înzestrat cu trăsături proprii rasei lor; ei n-au fost niciodată pur şi simplu credincioşi unei religii deosebite; dar, pentru a putea progresa, a trebuit să găsească un mijloc de a abate de la ei o atenţie care putea deveni jenantă. Mijlocul cel mai practic şi în acelaşi timp cel mai potrivit de a adormi bănuielile nu era oare invocarea conceptului, împrumutat, de comunitate religioasă? Căci şi aici totul este copiat, sau mai bine zis, furat, prin natura sa, evreul nu poate avea o organizaţie religioasă, din moment ce nu cunoaşte nici o formă de idealism şi, prin urmare, credinţa în lumea cealaltă îi este complet necunoscută. Dar, conform concepţiilor ariene, nu se poate imagina o religie căreia să-i lipsească, sub o formă oarecare, convingerea că existenţa unui om continuă după moarte. De fapt, Talmudul nu este o carte pregătitoare pentru viaţa de apoi, el îi învaţă doar să ducă pe pământ o viaţa practică şi suportabilă.

Doctrina religioasă a evreilor este, în primul rând, o învăţătură care tinde să menţină puritatea sângelui evreiesc şi un cod care reglementează raporturile dintre evrei, şi îndeosebi pe acelea pe care trebuie să le aibă

cu restul lumii cu alte cuvinte cu neevreii. Dar în acest din urmă caz, nu este deloc vorba de probleme de morală ci de cele care privesc problemele economice de o josnicie nemaipomenită Asupra valorii morale a învăţământului religios evreiesc mai există şi azi şi au existat în toate timpurile, studii destul de aprofundate (nu de partea evreiască, tot ce au scris evreii despre această problemă era, fireşte conform cu scopul lor), ceea ce spun ele despre acest gen de religie îl fac foarte suspect în ochii celor care judecă în conformitate cu ideile ariene. Dar cea mai bună definiţie a sa este furnizată de produsul acestei educaţii religioase de evreul însuşi. Viaţa lui nu ţine decât de lumea aceasta şi spiritul său este tot atât de profund străin de adevăratul creştinism pe cât îi era de străin caracterul său marelui fondator al noii doctrine acum două mii de ani. Trebuie să recunoaştem că acesta n-a făcut niciodată un secret din părerea sa despre poporul evreu, că atunci când a fost nevoie, el a folosit chiar şi biciul pentru a-l alunga din templul Domnului pe acest adversar al omenirii care, atunci ca întotdeauna, nu vedea în religie decât un mijloc de a face afaceri. Dar pentru aceasta Christos a fost răstignit, în timp ce astăzi vedem partidul politic creştin dezonorându-se cerşind voturile evreilor

pentru alegeri şi căutând apoi să urzească intrigi cu partidele evreieşti atee, chiar împotriva propriilor săi conaţionali.

Pe acestea şi pe suprema minciună că evreii nu sunt o rasă, ci deţinătorii unei religii, s-au clădit apoi în mod logic alte minciuni. De exemplu minciuna în privinţa limbii evreilor. Ea este pentru el un mijloc nu de a-şi exprima gândurile, ci de a le ascunde. Vorbind franţuzeşte, el gândeşte evreieşte şi, ticluind versuri nemţeşti el nu face decât să exprime caracterul rasei sale.

Câtă vreme evreul nu a devenit stăpânul altor popoare, trebuie, vrând nevrâd, să vorbească limba lor, dar imediat ce acestea vor fi sclavii săi, toate voi trebui să înveţe o limbă universală (de exemplu esperanto), pentru ca astfel evreimea să le poată stăpâni mai uşor.

„Protocoalele înţelepţilor din Sion”, pe care evreu le neagă oficial atât de violent, au demonstrat în mod incomparabil în ce măsură întreaga existenţă a acestui popor se întemeiază pe o minciună permanentă. „Sunt nişte falsuri”, repetă văietându-se Gazeta de Frankfurt şi caută să convingă lumea, aceasta este cea mai bună dovadă că sunt autentice. Ele expun clar şi în cunoştinţă de cauză ce pot face mulţi evrei inconştient. Aceasta este

important. Ne este indiferent să ştim ce minte evreiască a conceput aceste revelaţii, ceea ce este hotărâtor este că ele pun în lumină, cu o precizie care iţi dă fiori, caracterul şi activitatea poporului evreu şi scopurile finale către care tinde, cu toate ramificaţiile lor. Mijlocul cel mai bun de a aprecia aceste revelaţii este confruntarea lor cu faptele. Dacă trecem în revistă faptele istorice din ultima sută de ani în lumina acestei cărţi, înţelegem imediat de ce presa evreiască scoate asemenea strigăte. Căci, în ziua în care ea va deveni cartea de căpătâi a unui popor pericolul evreiesc va putea fi considerat ca şi înlăturat.

***

Pentru a-l cunoaşte bine pe evreu, cel mai bun procedeu este să studiem drumul pe care l-a urmat, printre celelalte popoare, de a lungul secolelor. Un exemplu va fi de ajuns ca să ne lămurim. Cum dezvoltarea sa a fost aceeaşi în toate epocile, şi cum popoarele pe seama cărora a trăit întotdeauna au fost aceleaşi, trebuie să împărţim acest studiu în capitole distincte pe care, pentru simplificare, le vom nota cu litere.

Primii evrei au sosit în Germania în momentul invaziei romane şi, ca întotdeauna,

în calitate de negustori. În timpul tulburărilor provocate de marile migraţiuni, aparent au dispărut şi astfel epoca în care s-au organizat primele state germanice poate fi considerată drept începutul iudaizării noi şi definitive a Europei Centrale şi de Nord. Atunci a început o evoluţie care a fost întotdeauna aceeaşi sau asemănătoare ori de câte ori evreii s-au întâlnit cu popoare ariene.

A. De îndată ce iau naştere primele aşezări stabile, evreul se afla dintr-odată acolo. El soseşte ca neguţător şi la început, nu prea se sinchiseşte să-şi ascundă naţionalitatea. El este încă un evreu, în parte pentru că semnele exterioare care accentuează diferenţa dintre rasa lui şi cea a poporului al cărui oaspete este sunt încă prea vizibile, pentru că el cunoaşte încă prea puţin limba ţării, deoarece caracterele naţionale ale celuilalt popor sunt prea izbitoare pentru ca evreul să poată îndrăzni să se dea drept altceva decât un neguţător străin. Cum el este plin de supleţe şi poporul care îl primeşte este lipsit de experienţă, păstrarea caracterului său de evreu nu-i aduce nici un prejudiciu, ba oferă chiar şi nişte avantaje, căci cu străinul eşti primitor.

B. Încetul cu încetul el se insinuează în viaţa economică, nu ca producător, ci ca intermediar. Abilitatea lui comercială, dezvoltată prin exerciţiu de-a lungul a mii de ani, îi conferă o mare superioritate asupra arianului, încă prea puţin dezgheţat şi de o onestitate fără margini, astfel că în scurt timp comerţul ameninţă să devină monopolul său. El începe prin a împrumuta bani şi, ca întotdeauna, cu dobânzi cămătăreşti. El este cel care introduce, de fapt, în ţară, împrumutul cu dobândă. La început pericolul pe care-l reprezintă această inovaţie nu este observat; este chiar primită cu plăcere, datorită avantajului de moment pe care îl prezintă.

C. Evreul a devenit complet independent, cu alte cuvinte el ocupă un cartier aparte în oraşe şi târguri şi formează tot mai mult un stat în stat. El consideră comerţul şi afacerile băneşti ca pe un privilegiu care îi aparţine şi pe care îl exploatează fără cruţare.

D. Afacerile băneşti şi comerţul au devenit monopolul său exclusiv. Dobânzile cămătăreşti pe care le pretinde sfârşesc prin a provoca împotriviri, insolenţa lui naturală care se agravează atâta indignarea; bogăţiile lui trezesc invidia. Când pământurile şi solul devin

şi ele obiectele ale comerţului şi le înjoseşte făcând din ele o marfă care se vinde şi se cumpără pe bani şi negociabilă, s-a întrecut măsura. Cum el însuşi nu cultivă niciodată pământul, dar nu-l consideră decât o proprietate de raport, pe care ţăranul poate foarte bine să rămână, cu condiţia să suporte din partea noului său stăpân hoţiile cele mai neruşinate, antipatia pe care o provoacă creşte până când devine ură făţişă. Tirania şi rapacitatea lui devin atât de insuportabile încât victimele sale, stoarse până la sânge, merg până la acte de violenţă împotriva lui. Străinul acesta începe să fie privit mai îndeaproape şi se remarcă la el trăsături şi un fel de a fi tot mai respingătoare, până când în sfârşit o prăpastie de netrecut se deschide între el şi gazdele lui.

În perioadele de mare sărăcie, furia celor exploataţi a sfârşit prin a izbucni împotriva lui. Masele jefuite şi ruinate îşi fac dreptate singure pentru a se apăra de acest flagel al lui Dumnezeu: ele au învăţat de-a lungul câtorva secole să-l cunoască şi să considere simpla lui existenţă la fel de redutabilă ca şi ciumă.

E. Dar atunci evreul începe să-şi dezvăluie adevăratul său caracter. El asediază guvernul cu linguşiri greţoase, îşi pune banul la treabă

şi, în felul acesta, face să i se acorde scutirile de taxe care îi permit să-şi mai jefuiască victimele. Dacă uneori furia populară se aprinde împotriva acestei lipitori veşnice, ea nu îl împiedică deloc să apară din nou peste câţiva ani în locul pe care fusese nevoit să-l părăsească şi să-şi reia vechiul mod de viaţă. Nici un fel de prigoană nu îl poate face să-şi piardă obiceiul de a-i exploata pe ceilalţi oameni, nici una nu reuşeşte să-l gonească definitiv; după fiecare din ele, în scurt timp se întoarce neschimbat.

Pentru a împiedica măcar lucrul cel mai rău lumea a început să pună pământul la adăpost de mâinile sale de cămătar, interzicându-i prin lege achiziţionarea.

F. Cu cât creşte puterea suveranului, cu atât evreul îl hărţuieşte mai mult. El cerşeşte „scutiri de taxe” şi „înlesniri” pe care seniorii, întotdeauna strâmtoraţi, i le acordă bucuroşi contra plată. Oricât l-ar fi costat aceste documente, în câţiva ani el recuperează banii, câştigaţi cu dobânzi şi cu dobânzile dobânzilor. Este o adevărată lipitoare care se fixează pe corpul bietului popor şi pe care nu o poţi îndepărta până când suveranii înşişi au nevoie de bani şi cu augustele lor mâini îl fac să verse sângele pe care-l supsese.

Această scenă se repetă constant şi rolul pe care-l joacă cei care sunt numiţi „prinţi germani” este la fel de jalnic ca şi cel al evreilor înşişi. Aceşti mari seniori erau într adevăr o pedeapsă trimisă de Dumnezeu scumpelor lor popoare şi echivalentul lor nu poate fi găsit decât printre diferiţii miniştri ai vremurilor noastre.

Dacă naţiunea germană nu a reuşit să se elibereze definitiv de poporul evreu, greşeala aparţine prinţilor germani. Din nefericire lucrurile au rămas în continuare în aceeaşi stare, astfel că şi-au primit de la evrei răsplata de mii de ori meritată pentru păcatele de care s-au făcut vinovaţi faţă de popoarele lor. Ei s-au aliat cu diavolul şi şi-au terminat cariera în infern.

G. Lăsându-se prinşi în plasa evreului, prinţii şi-au pregătit propria ruină. Poziţia pe care o ocupau în mijlocul popoarelor lor este lent dar fatalmente minată, pe măsură ce încetează să apere interesele supuşilor lor şi devin exploatatorii lor. Evreul ştie foarte sigur că domnia lor se apropie de sfârşit şi caută pe cât posibil să-l grăbească. Chiar el îi aduce în starea de veşnică nevoie de bani, abătându-i de la misiunea lor adevărată, ameţindu-i cu linguşelile cele mai josnice şi mai dăunătoare,

împingându-i la desfrâu şi devenind în felul acest tot mai indispensabili. Abilitatea sau mai bine zis lipsa lui de scrupule în treburile băneşti ştie întotdeauna să găsească resurse noi storcind supuşii şi chiar jupuindu-i, astfel încât media lor de viaţă devine tot mai scurtă. Fiecare curte îşi are „evreul de la Curte”, acesta este numele dat monştrilor care torturează poporul cel bun şi îl împinge la disperare, în timp ce prinţilor le oferă mereu alte plăceri. Cum să te miri văzând aceste podoabe ale rasei umane împodobite cu semnele exterioare ale distincţiei, văzându-le că se ridică până la nobilimea ereditară şi contribuind astfel nu numai la ridiculizarea acestei instituţii, dar şi la contaminarea ei?

Atunci evreul poate profita într-adevăr de situaţia lui pentru a urca şi mai sus.

Nu-i mai rămâne decât să fie botezat pentru ca să intre el însuşi în posesia tuturor drepturilor şi posibilităţilor de care se bucură fiii ţării. El încheie afacerea, foarte des spre marea bucurie a bisericii, mândră că a mai câştigat un fiu, şi a lui Israel, fericit să vadă o şmecherie atât de reuşită.

H. În acest moment se produce o transformare în iudaism. Până acum erau doar nişte evrei, care nu încercau să pară altceva,

ceea ce de altfel era foarte greu din cauza caracterelor distincte care deosebesc cele două rase puse faţă în faţă. Pe vremea lui Frederic cel Mare încă nu-i trecea nimănui prin cap să vadă în evrei altceva decât un popor „străin” şi Goethe se revoltă totuşi la gândul că s-ar putea ca pe viitor căsătoria între creştini şi evrei să nu mai fie interzisă prin lege. Goethe era totuşi într-adevăr o fiinţă divină; nu era nici un reacţionar, nici o persoană decăzută; ceea ce spunea cu gura lui nu era altceva decât vocea sângelui şi a raţiunii. Astfel, poporul, în ciuda traficului ruşinos de la curţi, vedea instinctiv în evreu elementul străin introdus în propriul său corp şi se purta ca atare faţă de el.

Dar acestea aveau să se schimbe. Timp de mai bine de o mie de ani evreul a învăţat să stăpânească atât de bine limba poporului care i-a oferit ospitalitate, încât el crede că acum poate risca să pună mai puţin accent pe originea sa evreiască şi să facă să-şi treacă pe primul plan „calitatea de german”. Oricât de ridicolă şi de absurdă ar putea părea această pretenţie la prima vedere, el îşi permite să se transforme în „german”. Atunci ia naştere una din cele mai infame înşelătorii din câte se pot imagina. Cum el nu posedă nimic german, ci doar arta de a stâlci limba – şi într-un mod

înspăimântător – dar în rest nu s-a contopit niciodată cu populaţia germană, tot ce are de la german este limba pe care o vorbeşte. Ori, nu limba face rasa, ci sângele, şi evreul o ştie mai bine ca oricine, din moment ce acordă puţină importanţă păstrării limbii sale şi, în schimb, acordă foarte mare importanţă menţinerii purităţii sângelui său. Un om poate schimba limba foarte uşor, adică se poate folosi de alta; numai că atunci el va exprima în noua sa limbă ideile sale vechi; natura lui intimă nu se va schimba. Aceasta dovedeşte că evreul, care poate vorbi o mie de limbi diferite, nu este totuşi decât un evreu. Caracterul său etnic va rămâne mereu acelaşi, chiar dacă acum două mii de ani a vorbit latineşte la Ostia făcând negoţ cu grâne, sau dacă speculând făina în zilele noastre vorbeşte germana evreiască. Este mereu acelaşi evreu. Într-adevăr, faptul că acest lucru evident nu este înţeles de un consiliu ministerial din specia actuală sau de un funcţionar de poliţie se înţelege de la sine, căci cu greu întâlneşti personaje mai lipsite de instinct şi de minte decât aceşti slujitori ai autorităţilor atât de eminente care conduc în aceste timpuri ţara.

Motivul pentru care evreul se hotărăşte brusc să devină „german” este evident. El simte că puterea prinţilor începe să se clatine

şi caută repede o platformă pe care să-şi pună picioarele. În plus, dominaţia financiară pe care o exercită asupra întregii economii politice a făcut atâtea progrese încât el nu mai poate susţine acest edificiu uriaş, încât în orice caz influenţa lui nu va mai putea creşte dacă nu are toate drepturile „civice”. Dar el doreşte aceste două lucruri, căci cu cât se caţără mai sus, cu atât îl frământă mai mult acel obiectiv a cărui cucerire i-a fost odinioară permisă şi care se desprinde acum din bezna trecutului; cu o râvnă febrilă, cele mai valoroase minţi evreieşti văd apropiindu-se, până ajunge aproape la îndemâna lor, visul dominaţiei universale. De aceea toate eforturile lor tind către cucerirea deplină şi totală a drepturilor „civice”.

Acesta este motivul emancipării în afara ghettou-lui.

I. Astfel, din evreul de la curte se iveşte încetul cu încetul evreul din popor.

Bineînţeles, evreul stă ca şi înainte în anturajul potentaţilor acestei lumi, el caută chiar cu şi mai multă râvna să se strecoare în societatea lor; dar, în acelaşi timp, alţi reprezentanţi ai rasei sale fac pe samariteanul pe lângă oamenii din popor. Dacă ne reamintim de câte păcate faţă de masă s-a

făcut vinovat evreul de-a lungul secolelor, cum mereu a exploatat-o şi a stors-o fără cruţare, dacă în plus se ia în consideraţie cât de mult a învăţat poporul să-l urască puţin câte puţin din aceste motive şi a sfârşit prin a vedea în prezenţa lui o pedeapsă aplicată de cer celorlalte popoare, vom înţelege cât de greu i-a venit evreului să-şi schimbe astfel atitudinea. Da, pentru ei a fost o treabă grea să se prezinte drept „prieteni ai oamenilor” victimelor pe care le jupuiseră.

Evreul începe mai întâi prin a camufla în ochii poporului neajunsurile grave pe care i le-a pricinuit. El se transformă mai întâi în „binefăcător” al omenirii. Deoarece bunătatea lui complet nouă este foarte interesată, el nu poate respecta vechiul precept al bibliei care spune că stângă nu trebuie să ştie ce face dreapta; el este nevoit, vrând-nevrând, să se resemneze să facă cunoscut cât e de sensibil la suferinţele masei şi să facă publice toate sacrificiile pe care şi le impune personal pentru a le alina. Cu modestia-i înnăscută, el îşi trâmbiţează meritele în lumea întreagă cu atâta perseverenţă încât aceasta începe să-l creadă cu adevărat. Cine rămâne neîncrezător trece drept foarte nedrept în privinţa lui. Curînd dă lucrurilor o asemenea întorsătură, încât se pare că el a fost cel căruia i-au fost

întotdeauna pricinuite neajunsuri, când de fapt adevărul este contrariul. Oamenii deosebit de proşti se încred în el şi nu se pot împiedica să nu-l plângă pe bietul „nefericit”.

De altfel trebuie să notăm că, deşi se sacrifică bucuros, evreul nu devine mai sărac din această cauză. El se pricepe să sacrifice o parte ca să nu piardă totul; uneori binefacerile lui sunt chiar ca bălegarul împrăştiat pe câmp nu de dragul acestuia, ci cu intenţia de a trage un folos personal. Dar, în orice caz, toată lumea află, într-un timp relativ scurt, că evreul este un „binefăcător şi un filantrop”. Ce transformare stranie!

Ceea ce la alţii este mai mult sau mai puţin natural, provoacă o adâncă uimire, şi la unii chiar o admiraţie vădită, pentru că o asemenea conduită nu este firească la evreu. Astfel el ajunge ca fiecare din actele sale de binefacere să devină un merit mult mai mare decât dacă ar fi vorba de alţi oameni.

Mai mult chiar: evreul devine pe neaşteptate liberal şi începe să şi manifeste entuziasmul faţă de progresele pe care trebuie să le facă specia umană.

Puţin câte puţin, el devine, în vorbe, susţinătorul vremurilor noi.

Este adevărat că el continuă să distrugă tot mai radical bazele unei economii politice cu

adevărat folositoare poporului. Prin intermediul societăţilor pe acţiuni, el se infiltrează în circuitul producţiei naţionale, face din ea obiectul unui comerţ cu lucruri de ocazie pentru care totul se poate cumpăra şi vinde pe bani, sau mai bine zis, totul este negociabil; el privează astfel industriile de bazele pe care s-ar putea construi o proprietate personală. Atunci între patron şi salariaţi se naşte acea stare de spirit care îi face să se simtă străini şi care mai târziu duce la împărţirea societăţii în clase.

În sfârşit influenţa exercitată de evreu la bursă din punct de vedere economic creşte îngrozitor. El posedă sau cel puţin controlează întreaga forţă de muncă a naţiunii.

Pentru a-şi consolida situaţia în stat, el încearcă să doboare toate barierele prin care la început rasă şi starea civilă i-au stânjenit progresul la început. Pentru aceasta el luptă cu toată tenacitatea care-l caracterizează în favoarea toleranţei religioase şi are în francmasonerie, care a căzut în întregime în mâinile sale, un excelent instrument pentru a duce lupta care îi permite să-şi atingă cu dibăcie scopurile. Clasele conducătoare şi înaltele cercuri politice şi economice ale burgheziei, prinse în reţeaua masonică, devin fără să bănuiască prada lui.

Dar poporul adevărat, sau mai bine zis, clasa care începe să se trezească, care este pe cale să-şi cucerească prin propriile sale puteri drepturile şi libertăţile, scapă acestei influenţe în păturile sale întinse şi adânci. Totuşi, dominarea ei este mai importantă decât toate celelalte. Căci evreul simte că nu-şi va putea juca rolul de stăpânitor decât cu condiţia ca un „conducător” să meargă înaintea lui. El crede că a găsit acest conducător în păturile cele mai întinse ale burgheziei. Dar fabricanţii de mănuşi şi ţesătorii nu pot fi prinşi în plasa subţire a francmasoneriei: aici trebuie folosite procedee mai grosolane, care nu vor fi însă mai puţin eficace. Atunci francmasoneriei i se alătură presa ca o a doua armă în slujba evreimii. Evreul îşi foloseşte întreaga tenacitate şi ambiţie pentru a pune stăpânire pe ea. Prin intermediul ei, prinde în ghearele şi mrejele ei întreaga viaţă publică; o dirijează şi o împinge înainte; deoarece el este capabil chiar şi să producă şi să conducă acea forţă care, sub numele de „opinia publică”, este mai bine cunoscută astăzi decât acum câteva decenii...

În acelaşi timp are aerul că el personal este însetat de cunoştinţe, face elogiul tuturor progreselor, în special al celor care provoacă ruina altora; căci el nu judecă orice progres şi

orice evoluţie decât din punctul de vedere al avantajelor pe care le au pentru poporul său, altminteri este duşmanul înverşunat al oricărei cunoştinţe, urăşte orice civilizaţie adevărată. Toate cunoştinţele dobândite la şcolile altora, le foloseşte numai în slujba rasei sale.

Dar el veghează la păstrarea naţionalităţii sale mai mult decât o făcuse vreodată. Părând că debordează de „cunoştinţe”, de „progres”, de „libertate”, de „omenie”, el are grijă să păstreze particularismul strict al rasei sale. I se întâmpla să-şi agaţe femeile de nişte creştini influenţi, dar principiul lui este păstrarea mereu pură a urmaşilor săi de sex masculin. El otrăveşte sângele altora, dar îl protejează pe al său de orice schimbare. Evreul nu se căsătoreşte niciodată cu o creştină, în schimb creştinul ia în căsătorie o evreică. Dar la produsele acestei încrucişări de rase, elementul evreiesc iese biruitor. Îndeosebi o parte a marii nobilimi este complet degenerată. Evreul o ştie foarte bine şi practică sistematic această „dezarmare” a clasei conducătorilor spirituali ai adversarilor rasei sale. Pentru a-şi ascunde maşinaţiile şi a-şi adormi victimele, el nu încetează să vorbească despre egalitate între toţi oamenii, fără consideraţii de rasă ori de culoare. Imbecilii încep să se lase convinşi.

Dar cum întreaga sa fiinţă nu se poate descotorosi de o duhoare care indică mult prea clar străinul pentru ca marea masă a poporului să-i poată cădea uşor în laţ, el face în aşa fel ca presa să ofere despre el o imagine care corespunde tot atât de puţin realităţii pe cât este de utilă, dimpotrivă, scopurilor pe care le urmăreşte. Mai ales ziarele umoristice se străduiesc să prezinte evreii ca pe un popor cumsecade şi inofensiv, care are într-adevăr trăsături proprii – ca de altfel toate celelalte – dar care, chiar şi prin moravurile sale ce par poate puţin ciudate, dovedeşte că are un suflet care poate stârni zâmbete, dar care este de o onestitate solidă şi plin de bunătate. În general, încearcă să-l prezinte întotdeauna că fiind mai mult neînsemnat decât periculos.

Scopul său ultim, în acest stadiu al evoluţiei sale, este victoria democraţiei, sau a ceea ce înţelege el prin aceasta: autoritatea parlamentarismului. Ea răspunde cel mai bine nevoilor sale; ea suprimă personalităţile pentru a le înlocui cu majoritatea imbecililor, a incapabililor şi în special a laşilor.

Rezultatul final va fi căderea monarhiei, care se produce inevitabil mai mult sau mai puţin rapid.

J. Uriaşa evoluţie economică determină o schimbare a păturilor sociale care constituie poporul. Cum micile meserii dispar puţin câte puţin şi, ca urmare, lucrătorul are din ce în ce mai rar ocazia să ajungă la o existenţă independentă, el devine rapid un proletar. Atunci apare „muncitorul din fabrică” a cărui trăsătură principală este că reuşeşte foarte rar să-şi făurească la sfârşitul vieţii o existenţă independentă. El este, în toată puterea cuvântului, un non-proprietar; bătrâneţea este pentru el un infern şi abia dacă se mai poate spune că mai trăieşte.

Evoluţia socială crease deja odinioară o situaţie asemănătoare care impunea imperios o soluţie şi a găsit-o. Clasei agricultorilor şi meşteşugarilor i s-a adăugat cea a funcţionarilor şi a slujbaşilor, îndeosebi ai statului. Şi ei erau, în adevăratul sens al cuvântului, non-proprietari. Statul a îndreptat acest inconvenient luând asupra sa întreţinerea slujbaşilor care nu puteau pune nimic de-o parte pentru bătrâneţile lor; el a creat pensia, salariul celor ieşiţi la pensie, încetul cu încetul exploataţiile particulare, din zi în zi mai numeroase, au urmat acest exemplu, astfel că astăzi aproape toţi angajaţii regulaţi şi care îndeplinesc funcţii administrative primesc o pensie, cu condiţia că

întreprinderea să fi atins sau depăşit o anumită anvergură. Şi numai siguranţa dată astfel funcţionarului statului pentru bătrâneţile lui va dezvolta acea conştiinţă profesională şi acel devotament care, înainte de război, erau principala calitate a corpului funcţionarilor germani.

Astfel, o clasă întreagă, care a rămas fără proprietate personală, a fost cu pricepere scoasă din mizeria socială şi a devenit unul din membrii comunităţii naţionale.

Statului şi naţiunii i s-a pus din nou această problemă şi în proporţii mult mai mari. Noi mase de oameni, ridicându-se la milioane de indivizi, au migrat de la ţară în marile oraşe spre a-şi câştiga existenţă în calitate de muncitori în fabrică în industriile recent întemeiate. Condiţiile de viaţă şi de muncă ale acestei clase noi erau mai mult decât mizerabile. Vechile metode de lucru ale meşteşugarului şi agricultorului nu se mai puteau adapta mai mult sau mai puţin automat la o nouă formă de industrie. Activitatea unuia ca şi a celuilalt nu se putea compara cu eforturile impuse muncitorului din uzină. În meseriile vechi, timpul nu putea juca decât un rol secundar; în metodele actuale de lucru el este primordial. Transferul vechiului timp de lucru în marea industrie a avut un efect

dezastruos. Căci randamentul efectiv al muncii era neînsemnat odinioară, deoarece nu se foloseau metodele actuale de muncă intensivă. Dacă odinioară o zi de muncă de paisprezece sau cincisprezece ore era suportabilă, într-o vreme când fiecare minut este folosit până la extremă nu se mai putea rezista. Acest transfer absurd al vechii durate a lucrului în nouă industrie a fost fatal din două puncte de vedere: el a distrus sănătatea muncitorilor şi încrederea lor într-un drept superior. Acestor inconveniente li s-a adăugat, pe de o parte, insuficienţa vrednică de plâns a salariilor şi, pe de alta, situaţia mult mai bună a patronilor care era cu atât mai izbitoare.

La ţară problema socială nu putea exista, deoarece stăpânul şi sluga făceau aceeaşi muncă şi mai ales mâncau aceeaşi mâncare. Dar şi aici s-a produs o schimbare.

Separarea dintre patron şi angajat pare astăzi împlinită în toate domeniile. În ce măsură evreizarea poporului nostru a făcut progrese din acest punct de vedere se remarcă în puţina stimă, dacă nu în dispreţul faţă de munca manuală. Acest lucru nu este nemţesc. Este doar franţuzirea vieţii noastre sociale, care a fost în realitate o evreizare ce a transformat stima pe care o aveam odinioară

pentru meseriile manuale într-un oarecare dispreţ faţă de orice muncă fizică.

Aşa s-a născut o clasă nouă, foarte puţin apreciată şi într-o zi se va pune desigur întrebarea dacă naţiunea va avea energia necesară pentru a face din nou din această clasă un membru al comunităţii sociale sau dacă diferenţa de condiţie se va agrava până ce va săpa o prăpastie între această clasă şi celelalte.

Un lucru este sigur: acela că nouă clasă nu avea în rândurile sale elementele cele mai rele, dimpotrivă, şi în orice caz cele mai energice. Rafinarea excesivă a ceea ce se numeşte civilizaţie nu-şi exercitase încă asupra ei influenţa care descompune şi distruge. Nouă clasă nu se molipsise încă, în adâncurile ei, de otrava laşităţii pacifiste; ea rămăsese viguroasă şi, la nevoie, brutală.

În timp ce burghezia nu se sinchiseşte de această problemă atât de importantă şi, indiferentă, lasă evenimentele să-şi urmeze cursul, evreul îşi dă seama de perspectivele nelimitate care i se deschid în această privinţă; organizând, pe de o parte, până la cele din urmă consecinţe, metodele capitaliste de exploatare a rasei umane, el se apropie de victimele concepţiei sale şi ale actelor sale şi devine curînd conducătorul lor în lupta pe care

o duc chiar împotriva lui. A spune „chiar împotriva lui” este, la drept vorbind, o exprimare metaforică, deoarece marele maestru al minciunilor ştie întotdeauna să treacă drept o fiinţă curată şi virtuoasă şi să pună pe seama altora propriile sale greşeli. Fiindcă are neruşinarea de a se aşeza în fruntea maselor, acestora nu le dă prin cap că sunt trase pe sfoară prin cea mai abjectă înşelătorie din toate timpurile.

Şi totuşi aşa s-au petrecut lucrurile.

Nouă clasă nici n-a ieşit bine din transformarea economică generală şi evreul vedea limpede de pe-acum de ce conducător nou dispune spre a avansa el însuşi. Mai întâi a folosit burghezia ca berbec împotriva lumii feudale; acum se foloseşte de muncitor împotriva lumii burgheze. Aşa cum odinioară a ştiut să obţină prin intrigi drepturile civice adăpostindu-se în spatele burgheziei, acum speră că lupta dusă de muncitori pentru apărarea existenţei lor va deschide calea care îl va duce la stăpânirea lumii.

Din acest moment, sarcina muncitorului este să lupte pentru viitorul poporului evreu. Fără să ştie, el este în slujba puterii împotriva căreia crede că luptă. Aparent este aruncat în atacul împotriva capitalului şi în felul acesta este mai comod să-l facă să lupte pentru el. În acelaşi

timp protestează mereu împotriva capitalului internaţional, dar, în realitate, este cu gândul la economia naţională. Aceasta trebuie distrusă, pentru ca bursa internaţională să poată triumfa peste cadavrul ei.

Iată cum procedează evreul:

Se apropie de muncitor, simulează ipocrit compasiunea pentru soarta acestuia sau chiar indignarea faţă de mizeria şi sărăcia de care are parte; evreul câştiga astfel încrederea muncitorului. El se străduieşte să cerceteze toate încercările, reale sau imaginare, din viaţa muncitorului şi să trezească în el dorinţa violentă de a-şi schimba condiţiile de viaţă. Evreul atâta abil nevoia de dreptate socială care dormitează mereu în inima unui arian, până când aceasta se transformă în ură împotriva celor ce se bucură de o soartă mai fericită şi oferă luptei duse împotriva relelor sociale un punct de vedere filozofic precis. El pune bazele doctrinei marxiste.

Prezentând-o ca fiind strâns legată de revendicările sociale legitime, el favorizează răspândirea ei şi, invers, pune în mişcare opoziţia oamenilor de bine ce refuză să admită revendicări care, sub forma în care sunt prezentate şi cu consecinţele pe care le

antrenează, li se par cu desăvârşire neîntemeiate şi nerealizabile.

Căci, sub masca ideilor pur sociale, se ascund intenţii cu adevărat diabolice; sunt exprimate chiar public, cu o limpezime cât se poate de neruşinată. Această doctrină este un amestec foarte confuz de raţiune şi de neghiobie omenească, însă dozat în aşa fel încât numai partea ei nebuneasca poate fi realizată, cea rezonabilă niciodată. Refuzând personalităţii şi, ca urmare, naţiunii şi rasei pe care o reprezintă, orice drept la viaţă, ea distruge baza elementară a ceea ce constituie ansamblul civilizaţiei omeneşti, care depinde tocmai de aceşti factori. Iată esenţa însăşi a filozofiei marxiste, în măsura în care se poate da numele de „filozofie” acestui produs monstruos al unei minţi criminale. Distrugerea personalităţii şi a rasei suprimă cel mai mare obstacol care se opune dominaţiei unei rase inferioare, adică a rasei evreieşti.

Cele care dau semnificaţie acestei doctrine sunt tocmai teoriile sale extravaganţe în domeniul economic şi politic. Căci spiritul care le însufleţeşte împiedică toţi oamenii cu adevărat inteligenţi să se pună în slujba sa, pe când cei mai puţin obişnuiţi să-şi exerseze facultăţile intelectuale şi care sunt prost

informaţi în domeniul ştiinţelor economice aderă la ea cu entuziasm.

Inteligenţa necesară conducerii mişcării – căci pentru a supravieţui chiar şi această mişcare trebuie să fie condusă de inteligenţă – este evreul care, „sacrificându-se”, o ia din mintea unuia din congenerii săi.

Iată cum se naşte o mişcare a lucrătorilor exclusiv manuali conduşi de evrei. Ea are drept scop aparent îmbunătăţirea condiţiei muncitorilor; în realitate, raţiunea sa de a fi este să aducă la starea de sclavie şi, prin aceasta, să nimicească toate popoarele neevreieşti.

Campania începută de francmasonerie în cercurile calificate drept intelectuale, pentru a paraliza instinctul de conservare naţională cu ajutorul doctrinelor pacifiste este continuată de marea presă, care este întotdeauna în mâinile evreilor, în rândul masei şi mai ales al burgheziei. Acestor două arme nimicitoare li se adaugă o a treia şi mult mai de temut, organizarea violenţei. Ca trupă de atac şi de asalt, marxismul trebuie să isprăvească răsturnarea a ceea ce au subminat deja primele două arme pentru a-i pregăti treaba.

Este o manevră admirabil combinată, aşa că nu trebuie să ne mire că vedem renunţând la luptă în faţa ei tocmai acele instituţii care s-au

complăcut mereu să se prezinte drept organele celei mai mult sau mai puţin legendare autorităţi a statului. Pe lângă înalţii noştri funcţionali, şi chiar din cei mai sus puşi ierarhic, evreul a găsit în toate timpurile (cu câteva excepţii) ajutoarele cele mai amabile pentru opera lui de distrugere. Servilitate slugarnică faţă de superiori, aroganţă trufaşă faţă de subalterni, iată ce caracterizează acest corp, ca şi o stupiditate revoltătoare pe care n-o întrece decât o infatuare adesea uluitoare.

Dar acestea sunt calităţi utile evreului, în raporturile cu autorităţile noastre şi care îi sunt, în consecinţă, foarte simpatice.

Lupta care începe acum se desfăşoară, ca s-o descriem în linii mari, în felul următor:

Conform scopurilor ultime urmărite de lupta evreilor, care nu se mulţumesc să vrea cucerirea economică a lumii, ci speră s-o subjuge şi politic, evreul îşi împarte doctrina universală în două părţi, care, aparent, sunt reciproc independente, însă formează un tot indivizibil: mişcarea politică şi mişcarea sindicală.

Mişcarea sindicală este cea care trebuie să aibă grijă de recrutare. Ea oferă ajutor şi protecţie muncitorilor în luptă grea pentru existenţa pe care îi forţează s-o ducă lăcomia sau mărginirea multor patroni; ea le permite să

dobândească nişte condiţii de viaţă mai bune. Dacă muncitorul nu poate abandona arbitrarului orb al oamenilor, uneori puţin conştienţi de responsabilitatea lor şi adesea nesimţitori, apărarea drepturilor pe care le are la viaţă ca om, într-o epocă în care statul nu se preocupă, ca să zicem aşa, de el, el însuşi trebuie să-şi ia răspunderea acestei apărări. Tocmai în măsura în care ceea ce numim burghezia naţională, orbită de interesele sale pecuniare, pune cele mai mari piedici acestei lupte pentru viaţă, nu se mulţumeşte să reziste încercărilor de a scurta timpul de lucru de o durată inumană, pentru a pune capăt muncii copiilor, pentru a proteja femeia, pentru a îmbunătăţi condiţiile de igienă în ateliere şi locuinţe, ci uneori le sabotează efectiv, evreul, mai şmecher, îşi ia răspunderea cauzei celor oprimaţi. El devine încetul cu încetul şeful mişcării muncitoreşti şi aceasta cu atât mai bucuros cu cât nu are intenţia sinceră de a îndrepta într-adevăr nedreptăţile sociale, ci vizează numai crearea progresivă a unui corp de combatanţi în lupta economică, care îi vor fi devotaţi orbeşte şi care vor distinge independenţa economiei naţionale. Căci în cazul în care conducerea unei politici sociale sănătoase trebuie să se orienteze pe de o parte spre menţinerea sănătăţii poporului, pe

de alta spre apărarea unei economii naţionale independente, aceste două considerente nu numai că-l vor lăsa complet indiferent pe evreu, dar scopul vieţii lui este să-şi elibereze drumul de ele. El nu doreşte să menţină independenţa economiei naţionale, ci să o suprime. De aceea nu-şi face scrupule să ridice, ca şef al mişcării muncitoreşti, pretenţii care nu numai că depăşesc scopul, dar care ar fi imposibil de satisfăcut sau care ar determina ruinarea economiei naţionale. El vrea să aibă în faţa lui o generaţie de oameni nu sănătoşi şi robuşti, ci o turmă degenerată şi gata să suporte jugul. Aceasta este intenţia lui când invocă revendicările cele mai absurde despre care ştie foarte bine că nu pot fi satisfăcute şi care nu vor schimba aşadar nimic din starea de lucruri, dar vor avea ca efect cel mult trezirea unei iritări confuze şi violente a maselor. Căci asta urmăreşte el şi nu îmbunătăţirea reală şi cinstită a situaţiei lor sociale.

Evreul va rămâne deci şeful necontestat al mişcării muncitoreşti câtă vreme nu se va fi întreprins o uriaşă muncă de lămurire a maselor, pentru a le informa mai exact asupra cauzelor veşnicei lor sărăcii, câtă vreme statul nu se va fi debarasat de evreu şi de lucrătura lui ascunsă. Căci atâta vreme cât masele vor fi

tot atât de puţin orientate pe cât sunt în prezent şi cât statul se va arăta atât de indiferent, ele îl vor urma întotdeauna pe primul care le va face, din punct de vedere economic, promisiunile cele mai neruşinate. În această privinţă, evreul este foarte priceput, căci întreaga sa activitate nu este înfrânată de nici un fel de scrupule morale.

De aceea în acest domeniu el îşi învinge uşor, şi în scurt timp, toţi concurenţii. Conform brutalităţii şi instinctului său de tâlhar, el dă mişcării muncitoreşti un caracter de o violenţă extrem de brutală. Rezistenţa celor al căror bun simţ nu se lasă momit este zdrobită prin teroare. Consecinţele unei astfel de activităţi sunt înspăimântătoare.

De fapt, evreul distruge temeliile economiei naţionale prin intermediul clasei muncitoare, care ar putea face naţiunea prosperă.

Paralel se dezvoltă organizaţia politică.

Ea se potriveşte cu mişcarea muncitorească prin aceea că mişcarea muncitorească pregăteşte masele pentru a face parte din organizaţia politică, le determină să intre chiar şi cu forţa şi parcă stimulându-le. Ea este izvorul permanent al subsidiilor cu ajutorul cărora organizaţia politică îşi întreţine uriaşul aparat. Ea este organul de control al activităţii politice a indivizilor şi joacă rolul de hăitaş în

toate marile demonstraţii politice. Ea sfârşeşte prin a nu mai lupta pentru cuceriri economice, ci îşi pune principalul mijloc de luptă, grevă, sub forma unei greve în masă şi a grevei generale, la dispoziţia ideii politice.

Creând o presă al cărei conţinut este adaptat orizontului cultural al cititorilor celor mai puţin cultivaţi; organizaţia sindicală şi politică tinde să răspândească un spirit de revoltă care determină clasele cele mai de jos ale naţiunii să devină coapte pentru actele cele mai îndrăzneţe. Sarcina să nu este de a scoate oamenii din mlaştina instinctelor lor josnice şi de a-i face să ajungă la un nivel superior, ci, dimpotrivă, să le măgulească poftele cele mai josnice. Aceasta este o speculaţie care aduce profituri numai când te adresezi masei a cărei lene intelectuală nu e egalată decât de înfumurare.

Această presă este cea care mai întâi de toate denigrează, într-un spirit de calomnie fantastică, tot ceea ce poate fi considerat un reazem al independenţei naţionale, al unei culturi înalte şi ai autonomiei economice a naţiunii.

Ea trâmbiţează mai întâi de toate învinuiri împotriva tuturor oamenilor de caracter care nu vor să se închine în faţa pretenţiei evreilor de a domina statul sau ale căror capacităţi şi

genii evreului i se par periculoase. Căci, pentru a fi urât de el, nu este nevoie să-l combaţi; este suficient să te bănuiască fie că poţi să te gândeşti să lupţi împotriva lui. Într-o zi, fie să uzezi de superioritatea capacităţilor tale intelectuale pentru a dezvolta forţa şi măreţia unei naţiuni ostile evreului.

Instinctul lui, care este infailibil în această privinţă, simte în orice om înclinaţiile sale naturale şi cel care nu este spirit din spiritul lui este sigur că-l va avea duşman. Cum evreul nu este cel atacat, ci tocmai agresorul, el îl consideră duşman nu numai pe cel care îl atacă, dar şi pe cel care îi rezistă. Mijlocul pe care îl foloseşte pentru a încerca să zdrobească inimile atât de îndrăzneţe, dar cinstite, nu este o luptă cinstită, ci minciuna şi calomnia.

În acest caz el nu dă îndărăt de la nimic şi josnicia lui este atât de imensă că nu trebuie să ne mirăm dacă, în imaginaţia poporului nostru, personificarea diavolului, simbol a tot ce este rău, ia înfăţişarea evreului.

Ignoranţa masei în privinţa caracterului lăuntric al evreului, lipsa instinctului şi inteligenţa mărginită a claselor noastre superioare fac ca poporul să fie uşor victima acestei campanii de minciuni duse de evrei.

Atâta timp cât clasele superioare, cu laşitatea lor înnăscută, ocolesc un om pe care evreul îl atacă astfel prin minciună şi calomnie, masele, din prostie sau simplitate, cred de obicei tot răul care se spune despre el. Autorităţile fie se învăluie în tăcere, fie, ceea ce de obicei face să înceteze campania presei evreieşti, îl urmăresc pe cel care a fost atacat pe nedrept, măsură care, în ochii acestor măgari de funcţionari este potrivită să menţină autoritatea statului şi să asigure calmul şi ordinea.

Încetul cu încetul, teama de arma marxistă, mânuită de evreime, se impune ca o viziune de coşmar minţii şi intelectului oamenilor cuviincioşi.

În faţa acestui inamic de temut începi să tremuri şi devii astfel, în cele din urmă, victima sa.

K. Dominaţia evreului pare acum atât de bine asigurată în stat încât el îndrăzneşte nu numai să înceapă să se recunoască făţiş evreu, dar şi să-şi mărturisească fără rezerve concepţiile etnice şi politice până la cele din urmă consecinţe. O parte a rasei sale recunoaşte făţiş că este un popor străin, nu fără a spune de altminteri o nouă minciună. Căci atunci când sionismul caută să facă restul

lumii să creadă că la evrei conştiinţa naţională şi-ar găsi satisfacţia în crearea unui stat palestinian, evreii îi înşeală încă o dată pe neevreii proşti în modul cel mai patentat. Ei nu au câtuşi de puţin intenţia să instituie în Palestina un stat evreiesc pentru a se statornici acolo; ei urmăresc numai să stabilească acolo organizaţia centrală a întreprinderii lor şarlataneşti de internaţionalism universal; ea ar fi astfel înzestrată cu drepturi de suveranitate şi sustrasă intervenţiei altor state; ar fi un azil pentru toţi ticăloşii demascaţi şi o şcoală superioară pentru viitorii măscărici.

Dar faptul că în momentul în care o parte dintre evrei îl maimuţăreşte ipocrit pe neamţ, pe francez sau pe englez, cealaltă, cu o sinceritate neruşinată, se proclamă oficial rasă evreiască este un semn al siguranţei lor crescânde şi de asemenea al sentimentului privind securitatea lor.

Înspăimântătoarea lipsa de consideraţie cu care se poartă faţă de cetăţenii altor popoare demonstrează cât de apropiată li se pare ziua victoriei lor.

Tânărul evreu cu păr negru o pândeşte, ore întregi, cu faţa luminată de o bucurie diabolică, pe tânăra fată inconştientă de pericol, pe care o mânjeşte cu sângele său şi o răpeşte astfel

poporului din care provine. El caută prin toate mijloacele să dărâme bazele pe care se întemeiază rasa poporului pe care vrea să-l subjuge. După cum corupe sistematic femeile şi tinerele fete, nu se teme să dărâme în mare măsură barierele pe care le pune sângele între celelalte popoare. Tot evreii au fost şi sunt aceia care au adus negrii pe Rin, mereu cu acelaşi gând ascuns şi scop evident: să distrugă, prin degenerarea rezultată din încrucişarea între rase, această rasă albă pe care o urăsc, s-o facă să decadă de la înaltul nivel de civilizaţie şi de organizare politică la care s-a ridicat şi să devină stăpânul ei.

Căci un popor de rasă pură şi care este conştient de valoarea sângelui său nu va putea fi niciodată subjugat de evreu: acesta nu va putea fi în această lume decât stăpânul veşnic al metişilor.

De acea el caută să scadă sistematic nivelul raselor, otrăvind constant indivizii.

Dar, din punct de vedere politic, el începe să înlocuiască ideea de democraţie cu aceea de dictatură a proletariatului.

În masa organizată a marxiştilor, el a găsit arma care îi permite să se lipsească de democraţie şi care îl face capabil să subjuge şi să guverneze popoare dictatorial, cu o mâna brutală.

El acţionează sistematic ca să determine o dublă revoluţie: economică şi politică.

El înconjoară, datorită influenţelor internaţionale pe care le pune în joc, cu o reţea de duşmani popoarele care opun o rezistenţă energică acestui atac venit dinăuntru; le împinge la război şi sfârşeşte, când consideră necesar, prin a înfige drapelul revoluţiei pe câmpul de luptă.

El zdruncină economic statele până când întreprinderile sociale, devenite neproductive, sunt luate de la stat şi supuse controlului său financiar.

Din punct de vedere politic, el refuză statului mijloacele de a supravieţui, distruge cu încetul bazele oricărei rezistenţe şi apărări naţionale, spulberă încrederea poporului în guvern, răspândeşte dispreţul şi dezaprobarea asupra istoriei şi asupra trecutului şi aruncă pe apa sâmbetei tot ceea ce este măreţ.

În ceea ce priveşte civilizaţia, el contaminează arta, literatură, înşeală sentimentele fireşti, răstoarnă toate conceptele de frumuseţe şi de nobleţe, de demnitate şi de bine şi antrenează în schimb oamenii în domeniul naturii lui josnice.

Religia este ridiculizată; morala şi moravurile sunt prezentate ca nişte lucruri moarte şi desuete, până când cade şi ultimul reazem ce

permite unui popor să lupte pentru existenţa sa pe această lume.

L. Acum începe marea şi cea din urmă revoluţie. În momentul în care evreul cucereşte puterea politică, el aruncă ultimele văluri care-l mai ascundeau. Evreul democrat şi prieten al poporului dă naştere evreului sângeros şi tiran al popoarelor. El încearcă, după câţiva ani, să-i extermine pe reprezentanţii intelectualităţii şi, răpind popoarelor pe cei care erau prin natura lor călăuzele lor spirituale, le face numai bune pentru rolul de sclav pus pentru totdeauna în jug. Un exemplu înspăimântător al acestei sclavii este oferit de Rusia, unde evreul, cu un fanatism într-adevăr sălbatic, a făcut să piară prin torturi crâncene sau a condamnat la moarte prin înfometare aproape treizeci de milioane de oameni, pentru a asigura unei bande de scriitori evrei şi de bandiţi de la bursă dominaţia asupra unui popor mare.

Însă deznodământul nu este numai moartea libertăţii popoarelor oprimate de evrei, ci şi pieirea acestor paraziţi ai popoarelor. Moartea victimei antrenează mai devreme sau mai târziu moartea vampirului.

Dacă trecem în revistă cauzele prăbuşirii germane, cauza primă şi decisivă a fost

necunoaşterea problemei rasei şi îndeosebi a pericolului evreiesc.

Înfrângerile suferite pe câmpul de bătaie în august 1918 ar fi fost extrem de uşor de suportat. Ele nu reprezentau nimic faţă de victoriile obţinute de poporul nostru. Nu ele au provocat decăderea noastră; noi am fost doborâţi de acea putere care pregătise acele înfrângeri, răpindu-i sistematic poporului nostru de zeci de ani forţele şi instinctele politice şi morale, singurele care fac popoarele capabile să existe şi legitimează astfel existenţa lor.

Neglijând problema pe care o punea menţinerea temeliilor rasei de care aparţine poporul nostru, vechiul Reich dispreţuia singurul drept pe care îl are un popor, de a trăi în această lume. Popoarele care se încrucişează sau se lasă încrucişate păcătuiesc împotriva voinţei eternei Providenţe şi decăderea lor, provocată de ceva mai puternic decât ei, nu este nemeritată; nu li se face o nedreptate, dimpotrivă, aceasta este restabilirea dreptului. Când un popor nu mai pune preţ pe caracterele specifice ale fiinţei sale, care i-au fost date de natură şi îşi au rădăcinile în sângele lui, el nu mai are dreptul să se plângă de pierderea existenţei sale pământeşti.

În lumea aceasta, totul poate deveni mai bun. Orice înfrângere poate fi mama unei victorii viitoare; orice război pierdut poate fi cauza unei înălţări ulterioare; orice situaţie critică poate face energia umană rodnică şi orice opresiune poate declanşa forţele care produc o renaştere morală, câtă vreme sângele şi-a păstrat puritatea.

Dar pierderea purităţii sângelui distruge pentru totdeauna fericirea lăuntrică, înjoseşte omul pentru totdeauna şi consecinţele fizice şi morale nu se pot şterge.

Dacă se confruntă această chestiune unică cu toate celelalte probleme ale vieţii, observăm cât de neînsemnate sunt acestea din urmă, măsurate cu acelaşi etalon. Toate sunt limitate în timp; chestiunea menţinerii purităţii rasei va exista atâta vreme cât vor exista oameni.

Toate cazurile de decadenţă de o oarecare importanţă, anterioare războiului, se reduc în ultimă analiză la o problemă de rasă.

Fie că este vorba de chestiuni de ordin general sau de monstruozităţi ale vieţii economice, de fenomene de decadenţă ale unei civilizaţii sau de degenerare politică, de falimentul învăţământului şcolar sau de influenţa proastă exercitată de presă asupra adulţilor, răul provine întotdeauna şi

pretutindeni, dacă mergem până în miezul lucrurilor, din faptul că nu s-a ţinut cont de rasă căreia îi aparţine poporul în chestiune sau n-a fost observat pericolul pe care-l reprezintă pentru rasă un popor străin.

De aceea, toate tentativele de a reforma, toate operele de asistenţă socială, toate măsurile politice, toate progresele economice şi orice creştere aparentă a cunoştinţelor spiritului n-au avut nici o consecinţă importantă. Naţiunea şi organul care o fac capabilă să se nască şi să existe pe pământ, cu alte cuvinte statul, nu au fost sănătoşi pe dinăuntru, dimpotrivă, se ofileau văzând cu ochii, înflorirea aparentă a Reichului nu putea ascunde slăbiciunea să şi fiecare tentativă de a-l revigora cu adevărat eşua pentru că era lăsată de o parte chestiunea cea mai importantă.

Ar fi greşit să credem că partizanii diferitelor tendinţe politice, chiar şi şefii lor, ar fi în parte oameni esenţialmente răi sau rău intenţionaţi. Activitatea lor era condamnată să rămână infructuoasă pentru că, în cel mai bun caz, ei constatau îndeosebi forma sub care se manifesta boala noastră generală, dar nu ştiau să deosebească agentul patogen. Când studiezi metodic linia urmată de evoluţia politică a fostului Reich, nu poţi să nu observi,

după un examen atent, că, chiar şi după realizarea unităţii şi în momentul progreselor făcute de naţiunea germană şi care au fost urmarea ei, decăderea internă era deja în plină desfăşurare şi că, în ciuda creşterii bogăţiei economice, situaţia generală se înrăutăţea an de an. În alegerile pentru Reichstag, creşterea numărului de voturi în favoarea marxiştilor indica apropierea continuă a prăbuşirii interne care trebuia să antreneze prăbuşirea externă. Toate victoriile a ceea ce se numeau partide burgheze erau fără valoare, nu numai pentru că nu puteau împiedica, în ciuda tuturor triumfurilor lor electorale, creşterea numerică a mareii marxiste, ci şi pentru că purtau în ele însele germenii descompunerii. Fără să bănuiască, lumea burgheză era deja contaminată interior de concepţiile marxiste şi rezistenţa ei rezulta adesea mai degrabă din concurenţa dintre şefii ambiţioşi decât dintr-o opoziţie de principiu a unor adversari decişi să lupte până la capăt. Unul singur a luptat în timpul acestor ani îndelungaţi cu o perseverenţă neclintită şi acesta a fost evreul. Steaua lui David a continuat să urce tot mai sus pe firmament, pe măsură ce scădea voinţa de conservare a poporului nostru.

Astfel că acela care s-a năpustit pe câmpul de bătaie în august 1914 nu a fost un popor

hotărât să atace; era doar ultimă tresărire a instinctului de conservare naţională împotriva progreselor paraliziei cu care doctrinele pacifiste marxiste ameninţau poporul nostru. Cum chiar în acele zile se hotăra soarta noastră, oamenii n-au ştiut să vadă cine era duşmanul intern, orice rezistenţă faţă de exterior era zadarnică şi Providenţa n-a răsplătit spada învingătoare; ea s-a supus legii eterne care vrea ca orice greşeală să fie ispăşită.

Aceste consideraţii ar trebui să inspire principiile călăuzitoare şi tendinţa noii mişcări; suntem convinşi că numai ele sunt capabile nu numai să oprească decăderea poporului german ci şi să creeze temelia de granit pe care într-o zi se va putea înălţa un stat, un stat care să fie nu un mecanism străin de poporul nostru, în slujba nevoilor şi intereselor economice ci un organism născut din popor, un stat germanic de naţiune germană.

CAPITOLUL XII

Prima fază a dezvoltării partidului muncitoresc german naţional-socialist

Dacă descriu la sfârşitul acestui volum prima fază a dezvoltării mişcării noastre şi dacă vorbesc sumar despre o serie de chestiuni legate de ea, nu o fac cu intenţia de a face o dizertaţie asupra spiritului doctrinei noastre.

De fapt, programul nostru este de o asemenea anvergură încât ar umple un volum întreg. Îl voi comenta aşadar temeinic doar în volumul doi al acestei lucrări şi voi încerca să găsesc o imagine a statului, aşa cum ni-l imaginăm noi. „Noi” înseamnă sutele de mii de oameni care, în fond, împărtăşesc idealul nostru, fără ca fiecare să găsească vorbele necesare pentru a descrie ceea ce îi este neclar.

Toate reformele importante sunt, de fapt, remarcabile prin faptul că adesea, la început, n-au decât un singur susţinător, apoi câştiga milioane şi milioane de adepţi. Aceasta pentru că ele răspundeau deja dorinţei profunde a mii de oameni nerăbdători, când în sfârşit unul dintre ei s-a ridicat pentru a proclama voinţa

lor comună şi pentru a înălţa stindardul vechilor speranţe şi, sub noua lor expresie, a le conduce la victorie.

Faptul că milioane de fiinţe doresc în adâncul sufletului o schimbare completă a condiţiilor de viaţă actuale dovedeşte nemulţumirea lor adâncă şi dureroasă. Această nemulţumire se manifestă în mii de feluri diferite, la unul prin descurajare şi disperare, la altul prin dezgust, mânie şi indignare, la cutare altul prin indiferenţă şi iarăşi, la cutare altul, printr-o dorinţă violentă de a interveni. Dintre nemulţumiţi, unii se abţin de la vot, alţii, mulţi la număr, votează cu fanaticii de extremă stângă.

Spre aceştia trebuia să se întoarcă în primul rând tânăra noastră mişcare: căci era firesc ca ea să nu tindă către o organizaţie a unor oameni mulţumiţi şi ghiftuiţi, ci să recruteze fiinţe chinuite de suferinţe, frământate, nefericite şi nemulţumite; înainte de toate, ea nu trebuie să plutească la suprafaţa corpului social, ci să prindă rădăcini în adâncul masei populare.

***

Din punct de vedere politic, iată care era situaţia în 1918: un popor împărţit în două

părţi. Prima parte, de departe cea mai puţin numeroasă, cuprinde păturile intelectuale ale naţiunii, excluzând profesiunile manuale. Ea este superficial „naţională” înţelegând prin aceasta că reprezintă destul de vag interesele calificate drept interese de stat, dar care par mai degrabă să se identifice cu interesele dinastice.

Ea încearcă să-şi împlinească idealul şi să-şi atingă obiectivele cu ajutorul unor arme spirituale al căror efect este pe cât de superficial pe atât de incomplet şi care, deja prin ele însele, au, dată fiind brutalitatea adversarului, o inferioritate marcată.

Dintr-o lovitură violentă, dintr-una singură, această clasă care de curînd mai era încă clasă conducătoare a fost pusă la pământ: tremurând de laşitate, ea a îndurat umilinţele pe care nemilosul ei învingător a vrut să i le impună.

Acestei clase i se opune cea a marii mase a populaţiei de lucrători manuali. Aceasta este grupată în mişcări cu tendinţe mai mult sau mai puţin marxist-extremiste şi este hotărâtă să zdrobească prin forţă întreaga rezistenţă de ordin intelectual. Ea nu vrea să fie naţională; ea refuză conştient să favorizeze interesele naţionale: din contră, ea favorizează toate pornirile dominatoare străine. Numeric, ea

reprezintă cea mai mare parte a poporului, dar cuprinde mai ales elementele naţiunii fără de care o ridicare naţională nu poate fi nici proiectată, nici realizată.

Căci, începând din 1918, trebuia să se înţeleagă că orice nouă ascensiune a poporului german duce la agravarea presiunilor străine asupra Germaniei. Condiţiile ei nu sunt totuşi armele materiale, cum obişnuiesc să repete într-una „oamenii noştri de stat” burghezi, ci puterea voinţei. Germanii aveau atunci mai multe arme decât era necesar; dacă n-au ştiut să-şi asigure libertatea, este pentru că le lipsea energia dată de instinctul de conservare şi de voinţa de a trăi. Cea mai bună armă nu este decât o materie inertă şi fără valoare câtă vreme lipseşte spiritul care este gata, înclinat şi hotărât, să o folosească. Germania a fost lipsită de apărare nu pentru că i-au lipsit armele; nu i-a lipsit decât voinţa de a-şi păstra armele pentru a şi apăra poporul.

Dacă, în special acum, politicienii noştri de stânga se străduiesc să impute politica lor lipsită de scrupule, numai concesii şi trădări, lipsei de armament, ei nu merită decât un singur răspuns: „Voi nu spuneţi adevărul! Prin politica voastră criminală de abandonare a intereselor naţionale, v-aţi abandonat armele. Acum încercaţi să prezentaţi lipsa de arme

drept cauză hotărâtoare a mizeriei noastre vrednice de plâns: aici, ca în tot ceea ce faceţi, nu există decât minciună şi ipocrizie.”

De altfel, la fel le voi spune şi politicienilor de dreapta: căci, datorită laşităţii lor lamentabile, pleava evreiască, ajunsă la putere în 1918, i-a putut fura naţiunii armele. La fel ca alţii, nici aceşti evrei n-au dreptul său motivul să facă din dezarmarea actuală pivotul politicii lor clarvăzătoare şi prudente (să spunem mai degrabă, laşe), dimpotrivă, situaţia poporului nostru fără apărare este rezultatul laşităţii lor. Pentru a rezolva chestiunea restabilirii puterii germane, nu se pune problema să ne întrebăm: „Cum vom fabrica arme?”, ci

„Cum vom crea spiritul care face ca un popor să fie capabil să poarte arma?” Când un asemenea spirit însufleţeşte un popor, voinţa să găseşte mii de căi din care fiecare conduce la o armă. Unui laş îi puteţi da zece pistoale, el nu va trage nici un cartuş în atac! Ele valorează mai puţin în mâinile sale decât o bâtă în mâinile unui om curajos.

Problema reconstituirii politice a poporului nostru este de-acum, din această cauză, o chestiune de asanare a instinctului nostru de conservare naţională: într-adevăr, orice politică externă pregătitoare şi orice revalorificare a statului însuşi este în funcţie mai puţin de

disponibilităţile sale în armament, cât de capacitatea de rezistenţă, recunoscută sau presupusă, a unei naţiuni. Capacitatea de coeziune a unui popor este mult mai puţin determinată de acumularea masivă de arme neînsufleţite, cât de existenţa vizibilă a unei voinţe arzătoare de conservare naţională şi de un curaj eroic până la moarte. O asociaţie nu se consolidează cu arme ci cu oameni. De aceea poporul englez a fost atât de multă vreme considerat cel mai preţios dintre aliaţii din lumea întreagă; pentru că se ştie că se poate conta pe îndărătnicia sălbatică a guvernului său şi a marii mase a naţiunii, ferm hotărâţi să se bată până la victorie; se ştie că ei nu îşi vor cumpăni nici timpul, nici sacrificiile şi că vor folosi toate mijloacele. De aceea armamentul militar existent momentan n-are câtuşi de puţin nevoie să fie proporţional cu al celorlalte state.

Dacă se înţelege faptul că restabilirea politică a naţiunii germane este o chestiune de restaurare a voinţei noastre de a trăi, este limpede şi faptul că, pentru a întrona această voinţă, nu mai este suficient să recurgem la acele elemente ale sale care de-acum sunt naţionale; ceea ce este necesar, este naţionalizarea masei, care este antinaţională după cum se vede.

În consecinţă, o mişcare tânără care îşi propune drept scop repunere statului german în propria sa suveranitate va trebui să înceapă o luptă nemiloasă pentru cucerirea maselor populare.

Dar burghezia noastră zisă „naţională” este, în general, atât de vrednică de plâns, mentalitatea ei naţională se arată atât de insuficient de dezvoltată, încât se pare într-adevăr că dinspre partea aceasta nu trebuie să ne aşteptăm la o rezistenţă serioasă faţă de o politică externă şi internă energică. Chiar dacă, având în vedere miopia sa binecunoscută, burghezia germană avea, ca odinioară, pe vremea lui Bismarck, să stăruie, la ceasul eliberării apropiate, într-o atitudine de rezistenţă pasivă, cel puţin nu trebuia să ne temem de o rezistenţă activă din partea ei, având în vedere laşitatea ei binecunoscută şi chiar proverbială.

Altfel stau lucrurile cu masa concetăţenilor noştri care a dat în internaţionalism. Nu numai caracterul lor grosolan şi oarecum primitiv îi îndeamnă mai mult la violenţă, dar şi conducătorii lor evrei sunt mult mai brutali şi nemiloşi. Ei vor zdrobi orice încercare de ridicare a Germaniei, aşa cum altădată au frânt coloana vertebrală a armatei germane. Şi îndeosebi, datorită preponderenţei lor

numerice, nu numai că vor împiedica acest stat parlamentar să ducă o oarecare politică externă naţională, dar pe deasupra vor face să devină imposibilă evaluarea valorii exacte a forţei germane şi, în consecinţă, aprecierea interesului pe care-l poate prezenta alianţa cu ea. Căci punctul slab pe care-l constituie pentru noi existenţa a 15 milioane de marxişti, de democraţi, de pacifişti, de centrişti nu este cunoscut numai de noi, el sare în ochii străinului care, atunci când evaluează valoarea unei alianţe posibile sau nu, ţine cont de greutatea acestei ghiulele stânjenitoare. Nu te aliezi cu un stat în care partea activă a populaţiei se opune, cel puţin pasiv, oricărei politici externe hotărâte.

Să mai adăugăm la acestea interesul frecvent al conducătorilor acestor partide de trădare naţionale de a se opune, din simpla grijă pentru propria lor conservare, oricărei ridicări a statului, şi ei se vor opune.

Lecţiile de istorie nu ne îngăduie să concepem că poporul german îşi va regăsi situaţia de odinioară fără să le vină de hac acelora care au provocat şi săvârşit prăbuşirea uimitoare a statului nostru. Căci, în faţa tribunalului posterităţii, noiembrie 1918 nu va fi privit ca o simplă trădare, ci ca o trădare faţă de patrie.

În aceste condiţii, restabilirea independenţei germane în exterior este legată în primul rând de restabilirea spiritului de decizie şi de voinţă a poporului nostru.

Dar văzută fie şi numai din punct de vedere tehnic, ideea eliberării germane de exterior pare nesăbuită, câtă vreme marea masă a poporului nu va fi dispusă să se pună în slujba acestei idei de libertate.

Din punct de vedere pur militar, este deosebit de limpede pentru orice ofiţer că un război nu se poate face cu un batalion de studenţi şi că, pe lângă mintea unui popor, mai e nevoie şi de pumnii săi.

În această privinţă, trebuie să ne închipuim că dacă i se lasă clasei intelectuale povara apărării naţionale, naţiunea este prădată de un bun ce nu mai poate fi înlocuit. Tinerii intelectuali germani care, în regimentele de voluntari, şi-au găsit moartea în Flandra în 1914 au lipsit mai târziu cumplit. Ei erau elita naţiunii, şi pierderea lor nu mai putea fi compensată în timpul războiului. Şi după cum luptă nu poate fi întreţinută decât dacă batalioanele de asalt sunt îngroşate de masa de lucrători, la fel de imposibil este s-o pregăteşti tehnic, dacă în întregul nostru corp social nu domneşte o unitate intens întreţinută de o voinţă fermă.

Dar poporul nostru, obligat să-şi ducă din greu existenţa, dezarmat sub miile de priviri ale semnatarilor tratatului de la Versailles, nu poate lua nici o măsură de pregătire tehnică atâta vreme cât hoarda duşmanilor dinăuntru nu va fi decimată şi redusă la această evreime a cărei josnicie de caracter înnăscută permite trădarea a tot şi a întregii lumi pentru câţiva bănuţi. Dar, cu asta s-a terminat de-acum! În schimb, milioanele de oameni care, din convingere politică, se opun ridicării naţionale ni se par de neînfrânt, cel puţin atâta timp cât nu va fi fost combătută şi smulsă din mintea şi inima lor cauza ostilităţii lor, cu alte cuvinte concepţia marxistă internaţională. Din orice punct de vedere am examina posibilitatea recuceririi independenţei noastre ca stat şi popor, pregătirea politică în exterior, punerea în funcţiune a forţelor noastre sau pregătirea bătăliei însăşi, condiţia de bază rămâne întotdeauna, şi în toate cazurile, câştigarea prealabilă a masei largi a poporului nostru în favoarea ideii de independenţă naţională.

Dacă nu ne recâştigam libertatea în afară, orice reformă internă, chiar în cel mai bun caz, n-ar reprezenta decât o creştere a capacităţii noastre de a fi pentru celelalte naţiuni un fel de colonie. Beneficiile ridicării noastre economice – sau a ceea ce este numit astfel –

se vor duce la domnii noştri controlori internaţionali şi orice îmbunatăţire de ordin social realizată la noi va spori produsul muncii noastre în avantajul lor. Cât despre progresele culturale, ele nu-i pot reveni prin partaj naţiunii germane, fiindcă sunt prea legate de independenţa politică şi de demnitatea unui popor.

Aşadar, dacă pentru Germania nu există viitor decât dacă marea masă a poporului nostru este câştigată în favoarea ideii naţionale, cucerirea acestei mase constituie misiunea cea mai înaltă şi cea mai importantă a mişcării noastre; şi activitatea acesteia nu trebuie să se ocupe numai de satisfacerea nevoilor prezentului; ea trebuie să ia în considerare mai ales în realizările ei consecinţele pe care le pot avea penţiu vii toiul patriei. Astfel că, încă din 1919, noi înţeleseserăm că nouă mişcare trebuia să reuşească înainte de toate să naţionalizeze masele.

De aici rezultau, penţiu tactica de urmat, o serie de obligaţii.

1. Pentru a câştiga masa în favoarea ridicării naţionale, nici un sacrificiu nu este prea mare.

Oricare ar fi concesiile de ordin economic făcute muncitorului de-acum şi mereu, acestea

nu se pot compara cu beneficiul cu care se alege de aici ansamblul naţiunii, dacă ele contribuie la intrarea unor pături populare importante în corpul social din care fac parte.

Numai minţile lipsite de subtilitate şi mărginite – din păcate atât de numeroase în mediile noastre muncitoreşti – pot să nu recunoască faptul că, cu timpul, nici un avânt economic nu le va fi posibil şi, prin urmare, profitabil, câtă vreme nu va fi fost restabilită o solidaritate puternică între popor şi naţiune.

Dacă, în timpul războiului, sindicatele ar fi apărat cu înfocare interesele lucrătorilor, dacă, chiar în timpul războiului le-ar fi smuls chiar ele, de mii de ori, prin grevă, antreprenorilor, pe atunci lacomi de dividente, consimţământul la revendicările muncitorilor pe care îi asupreau, dacă ele şi-ar fi proclamat cu tot atâta fanatism cultul pentru ideea germană, continuând opera de apărare naţională, şi dacă i-ar fi dăruit patriei, cu aceeaşi ardoare, împinsă până la paroxism, tot ceea ce i se cuvenea patriei, războiul n-ar fi fost pierdut. Cât de neînsemnate ar fi fost aceste concesii economice, chiar şi cele mai importante, faţă de importanţa extraordinară a victoriei!

Astfel, în cadrul unei mişcări care caută să redea muncitorul german poporului german, este necesar să se înţeleagă că sacrificiile

economice sunt neglijabile câtă vreme nu compromit trăinicia şi independenţa economiei naţionale.

2. Educaţia naţională a maselor nu poate fi înfăptuită decât pe calea indirectă a ridicării sociale; de fapt, numai prin acest mijloc pot fi obţinute condiţiile economice de bază care ar permite fiecăruia să se împărtăşească din bunurile culturale ale naţiunii.

3. Naţionalizarea masei nu poate fi, în nici un caz, obţinută prin jumătăţi de măsură sau printr-un apostolat timid, ci cu o orientare a eforturilor împinsă la extremă, cu fanatism, până la scopul care trebuie atins. Aceasta înseamnă că un popor nu poate fi făcut „naţional” în sensul foarte moderat dat acestui cuvânt de burghezia noastră actuală; trebuie acţionat naţional, cu toată impetuozitate cerută de soluţiile extreme.

Otrava nu e învinsă decât de contraotravă şi numai nişte burghezi insipizi îşi pot închipui că procedeele de mijloc îi vor conduce în împărăţia cerurilor.

Marea masă a unui popor nu este alcătuită nici din profesori, nici din diplomaţi. Ea este puţin accesibilă ideilor abstracte. În schimb, va fi impresionată mai uşor în domeniul sentimentelor şi acolo se găsesc resorturile tainice ale reacţiilor sale, fie pozitive, fie

negative. De altfel, ea nu reacţionează bine decât în favoarea unei manifestări de forţă orientată net într-o direcţie sau într-o direcţie opusă, dar niciodată în folosul unei jumătăţi de măsură care şovăie între acestea două. A întemeia ceva pe sentimentele mulţimii necesită de asemenea ca ele să fie extrem de stabile. Credinţa este mai greu de zdruncinat decât ştiinţa, dragostea e mai puţin schimbătoare decât stima, ura e mai durabilă decât antipatia. În toate timpurile, forţa care a pus în mişcare pe acest pământ revoluţiile cele mai violente a constat nu atât în proclamarea unei idei ştiinţifice care punea stăpânire pe mulţime, cât într-un fanatism însufleţitor şi într-o adevărată isterie care le înflăcăra nebuneşte.

Oricine vrea să câştige masa trebuie să cunoască cheia care deschide poarta inimii ei. Aici obiectivitatea înseamnă slăbiciune, voinţa înseamnă forţa.

4. Nu poţi câştiga sufletul unui popor decât dacă, în timp ce lupţi pentru atingerea propriului scop, veghezi la nimicirea

oricărui duşman ce caută să i se opună.

Din toate timpurile, poporul a considerat atacul nemilos al adversarilor săi ca o dovadă a dreptului său; pentru el, a renunţa la

distrugerea lor înseamnă a te îndoi de dreptul său; înseamnă chiar negarea existenţei lui.

Masă nu este decât o parte din natură; sentimentele ei nu îi permit să trăiască în armonie cu oameni care nu ascund că vor contrariul a ceea ce vrea ea însăşi. Ea nu concepe decât victoria celui mai tare şi nimicirea sau cel puţin subjugarea necondiţionată a celui mai slab.

Naţionalizarea masei noastre nu va putea reuşi decât dacă pe lângă lupta purtată pentru cucerirea sufletului poporului nostru se întreprinde distingerea otrăvitorilor săi internaţionali.

5. Toate marile probleme ale timpului nostru sunt probleme de moment şi nu reprezintă decât urmarea unor cauze determinate.

O singură cauză, între toate, prezintă totuşi o importanţă fundamentală; aceea a menţinerii rasei în organismul social. Numai în sânge stă forţa sau slăbiciunea omului. Popoarele care nu recunosc şi nu apreciază importanţa bazelor lor rasiste seamănă cu nişte oameni care ar vrea să-i confere canişului calităţile ogarului, fără să înţeleagă că iuţeala şi docilitatea canişului nu sunt calităţi dobândite prin dresură, ci sunt inerente rasei înseşi. Popoarele care renunţă să-şi menţină puritatea rasei

renunţă, totodată, la unitatea de suflet în toate manifestările lui.

Dezmembrarea fiinţei lor este consecinţa firească şi inevitabilă a alterării sângelui lor, iar dezagregarea forţelor lor spirituale şi creatoare nu este decât efectul modificărilor aduse temeliilor lor rasiste.

Cel ce vrea să scape poporul german de imperfecţiunile vădite care nu sunt inerente originii sale va trebui mai întâi să-l scape de cel care l-a împins pe calea acestor imperfecţiuni.

Naţiunea germană nu se va putea ridica din nou dacă problema rasei şi, ca urmare, problema evreiască nu este examinată cu fermitate.

Problema rasei nu este numai cheia istoriei lumii, ea este cea a culturii umane.

6. Încorporarea într-o comunitate naţională nouă a marii mase a poporului nostru, care astăzi se află în tabăra internaţionalismului, nu comportă nici o renunţare la ideea că fiecare să apere interesele legitime ale oamenilor de condiţia lui. Toate aceste interese specifice diferitelor condiţiuni sau profesiuni nu trebuie să antreneze defel separarea dintre clase: acestea nu sunt decât fenomene rezultate firesc din modurile vieţii noastre economice.

Constituirea grupărilor profesionale nu se opune cu nimic formării unei adevărate colectivităţi populare, căci aceasta constă în unitatea corpului social în toate chestiunile privitoare la acest corp social.

Înglobarea unei condiţii sociale, devenită o clasă, în comunitatea populară, sau numai în stat, nu se produce prin coborârea claselor mai ridicate, ci prin ridicarea claselor inferioare. Burghezia de astăzi nu a fost înglobată în stat prin măsuri luate de nobilime, ci prin propria ei activitate şi sub propria ei conducere.

Muncitorul german n-a intrat în cadrul comunităţii germane în urma unor scene de fraternizare melodramatică, ci pentru că şi-a ridicat conştient situaţia socială şi culturală până a atins simţitor nivelul altor clase.

O mişcare care îşi atribuie un scop asemănător va trebui să-şi caute aderenţi mai întâi în tabăra muncitorilor. Ea nu trebuie să se adreseze clasei intelectualilor decât în măsura în care aceasta va fi înţeles din plin scopul care trebuie atins. Mersul acestui fenomen de transformări şi de apropiere a claselor nu este o treabă de zece sau douăzeci de ani: experienţa ne determină să credem că ei va cuprinde multe generaţii.

Cel mai mare obstacol în calea apropierii dintre muncitorul de astăzi şi activitatea

naţională nu este acţiunea reprezentanţilor intereselor sale corporative, ci a conducătorilor care o atâta în direcţia internaţionalismului într-un spirit ostil poporului şi patriei.

Aceleaşi asociaţii sindicale conduse din punct de vedere politic într-un sens naţional şi în mod sincer popular vor transforma milioanele de muncitori în membri de mare valoare ai colectivităţii naţionale, fără ca aceasta să influenţeze luptele izolate ce s-ar putea da pe terenul pur economic.

O mişcare care vrea să-l redea onorabil pe muncitorul german poporului său şi să-l smulgă din utopia internaţionalistă trebuie mai întâi să atace extrem de energic anumite concepţii care domnesc în mediile patronale şi anume că, odată intrat în comunitatea populară, muncitorul şi-a pierdut, din punct de vedere economic, mijloacele de a se apăra de patronul său; şi că cea mai mică încercare de apărare a intereselor vitale ale muncitorilor, chiar şi a celor mai justificate, constituie un atac împotriva intereselor colectivităţii.

A combate o astfel de teorie înseamnă a combate o minciună cunoscută; colectivitatea populară nu îşi impune obligaţiile unor anumite părţi ale sale, ci tuturor.

Un muncitor păcătuieşte fără îndoială împotriva spiritului unei colectivităţi populare

demne de acest nume când, fără consideraţie faţă de binele public şi de menţinerea statului economic naţional şi, bazându-se pe forţa lui, rosteşte ameninţător revendicări exagerate. Dar un antreprenor nu lezează mai puţin această comunitate dacă prin metode de exploatare inumane şi prin adevărate extorcări foloseşte greşit forţa de muncă a naţiunii şi câştigă milioane, ca un cămătar, din sudoarea muncitorilor săi.

El îşi pierde astfel dreptul de a-şi spune „naţional” şi de a vorbi despre o comunitate populară, căci nu este decât o canalie egoistă care seamănă nemulţumirea şi provoacă luptele care rezultă de aici, lupte care, în orice caz, vor fi dăunătoare ţării.

Rezervorul din care mişcarea noastră va trebui să se aprovizioneze va fi deci în primul rând masa muncitorilor. Această masă trebuie smulsă din utopia internaţionalistă, din

situaţia ei socială critică, trebuie scoasă din sărăcia ei culturală şi transformată într-un element hotărât, valoros, însufleţit de sentimente naţionale şi de voinţă naţională, al comunităţii noastre populare.

Dacă în sferele naţionale luminate există oameni ataşaţi fierbinte de poporul lor şi viitorul său şi conştienţi de importanţa luptei al

cărei preţ este sufletul acestei mase, aceşti oameni vor fi bineveniţi în rândurile mişcării noastre. Ei vor constitui în mod util scheletul ei spiritual. Acestea fiind zise, noi nu încercăm să atragem de partea noastră vitele electorale burgheze. Căci ne-am împovăra astfel cu e masa a cărei mentalitate ar avea mai degrabă ca efect îndepărtarea unor pături sociale mult mai întinse.

Desigur, teoretic este foarte frumos să vrei să strângi într-o aceeaşi mişcare masele cele mai largi, venite şi de sus şi de jos. Dar trebuie să ţinem cont de următoarele: este poate cu putinţă să obţinem asupra clasei burgheze o influenţă psihologică suficientă pentru a-i inocula opinii noi sau chiar o înţelegere sănătoasă a lucrurilor; dar nu ne putem gândi să facem să dispară nişte calităţi caracteristice sau, mai bine zis, imperfecţiuni a căror origine şi dezvoltare datează de câteva secole. În sfârşit, scopul nostru nu este modificarea spiritelor într-o tabără care este deja naţională; trebuie să aducem la noi tabăra antinaţionalilor.

Şi aceasta este ideea care trebuie să impună în final orice tactică a mişcării.

7. Această luare de poziţie unilaterală şi însăşi prin aceasta foarte limpede trebuie să se

regăsească şi în propagandă mişcării şi invers, propaganda noastră se va strădui s-o dezvolte la rândul ei.

Căci, pentru ca propagandă în favoarea mişcării să fie eficace, ea trebuie să se exercite într-o singură direcţie; în caz contrar, având în vedere diferenţa de formaţie intelectuală a celor două tabere prezente, această propagandă ar fi neînţeleasă de una din ele sau respinsă de cealaltă, deoarece se sprijină pe adevăruri evidente şi ca urmare lipsite de interes.

Nici chiar modul de exprimare şi tonul adoptat nu pot produce acelaşi efect asupra a două pături sociale atât de diametral opuse.

Dacă propaganda renunţă la o anumită naivitate a expresiei, ea nu va reuşi să mişte sensibilitatea masei. Dacă, în schimb introduce în vorbele şi gesturile ei întreaga asprime de sentimente a masei, ea nu va atinge mediile aşa zise „intelectuale".

Între o sută de persoane care-şi zic oratori nu există zece care să ştie să vorbească cu aceeaşi eficacitate şi, fireşte, despre acelaşi subiect astăzi unui auditoriu format din măturători de stradă, din lăcătuşi şi din curăţători de canale şi mâine unor profesori din învăţământul superior şi unor studenţi. Înţeleg să le vorbească sub o formă care să

corespundă posibilităţilor de asimilare ale unora şi ale celorlalţi şi care, în plus, să exercite influenţă asupra lor şi care să dezlănţuie şi la unii şi la ceilalţi aceeaşi furtună de aplauze.

Trebuie să avem mereu prezent în minte gândul că nici cea mai frumoasă idee a unei teorii înalte nu se poate răspândi de obicei decât prin intermediul minţilor înguste, ba chiar foarte înguste.

Nu e vorba de ceea ce ar putea spune creatorul unei idei geniale, ci de ceea ce devine această idee în gura celui care o transmite şi de succesul pe care îl obţine sub această formă.

Astfel că forţa de expansiune a social-democraţiei, mai mult, a mişcării marxiste, se întemeiază mai ales pe unitate şi ca urmare, pe uniformitatea publicului căruia i se adresa.

Cu cât ideile expuse păreau mai limitate, ba chiar mărginite, cu atât ele erau mai uşor acceptate şi puse în practică de o masă a cărei capacitate se potrivea bine cu hrana spirituală ce-i era servită.

De aceea nouă mişcare trebuie să pornească pe un drum în acelaşi timp simplu şi clar.

Propaganda trebuie menţinută, atât în privinţa fondului cât şi în privinţă formei, la

nivelul masei şi valoarea ei nu trebuie măsurată decât după rezultatele obţinute.

La adunările populare, oratorul care vorbeşte cel mai bine nu este acela care simte venind spre el inteligenţa celor prezenţi, ci acela care cucereşte inima masei,

Un „intelectual” care, la o adunare populară, ar critica meschin lipsa elevaţiei gândirii într-un discurs care ar fi influenţat evident păturile de jos pe care trebuie să le cucerească, n-ar dovedi decât incapacitatea completă a raţiunii şi nulitatea propriei sale valori, în privinţa noii mişcări.

În slujba mişcării noastre nu avem nevoie decât de intelectuali susceptibili să înţeleagă destul de bine misiunea noastră şi ţelul nostru pentru a aprecia activitatea propagandei noastre numai după succesele ei şi absolut deloc după impresia pe care a putut-o produce. Într-adevăr, propaganda nu este făcută pentru a întreţine mentalitatea naţională a oamenilor care o au deja, ci pentru ai câştiga pe adversarii concepţiei noastre despre poporul german, dacă sunt totuşi de acelaşi sânge cu noi.

În general, metodele pe care le-am prezentat deja sumar când am vorbit despre propagandă pe timp de război mi se par perfect convenabile mişcării noastre, date fiind

procedeele lor deosebit de indicate de lămurire a ideilor.

Succesul a dovedit înaltul grad de perfecţiune a acestor metode.

8. Mijlocul de a reuşi o mişcare de reformă politică nu va fi niciodată lămurirea sau influenţarea forţelor conducătoare: necesară este cucerirea puterii politice. O idee care trebuie să zdruncine lumea din temelii are nu numai dreptul, ci şi datoria să-şi asigure mijloacele care fac posibilă împlinirea concepţiilor lor. Aici, pe pământ, succesul este singurul judecător care hotărăşte dacă o acţiune este dreaptă sau nedreaptă, şi prin cuvântul succes nu înţeleg, ca în 1918, cucerirea puterii, ci acţiunea binefăcătoare asupra întregului popor.

Aşadar o lovitură de stat nu trebuie considerată reuşită – cum declară astăzi anumiţi magistraţi lipsiţi de conştiinţă – pentru că revoluţionarii vor fi reuşit să pună stăpânire pe putere, ci numai dacă naţiunea, mulţumită cuceririi obiectivelor pe care şi le fixase mişcarea revoluţionară, este mai înfloritoare decât sub regimul trecut. Raţionament care nu poate fi aplicat revoluţiei germane, cum se intitulează lovitura de forţă a bandiţilor din toamna lui 1918.

Dar în cazul în care cucerirea puterii politice este cea dintâi condiţie care trebuie îndeplinită pentru reuşita intenţiilor reformei, o mişcare cu asemenea intenţii trebuie, încă din prima zi a existenţei sale, să fie conştientă de faptul că este o mişcare de masă şi nu una de club literar de consumatori de ceai sau a unei societăţi burgheze de jucători de popice.

9. Nouă mişcare este în esenţa şi în organizarea ei interioară antiparlamentară, cu alte cuvinte ea tăgăduieşte în general principiul – ca în propria sa organizare internă – suveranităţii majorităţii în virtutea căreia şeful guvernului este coborât la rangul de simplu executant al voinţei altora. Mişcarea susţine principiu] că, atât în problemele însemnate, cât şi în cele mărunte, şeful deţine o autoritate necontestată, care implică întreaga lui răspundere.

Consecinţele practice ale acestui principiu pentru mişcarea noastră sunt:

Preşedintele unei grupări subordonate este instalat în funcţie de şeful grupării imediat superioare; el este răspunzător de conduită grupării sale; toate comisiile sunt la dispoziţia lui; în schimb, el nu depinde de nici o comisie.

Nici o comisie nu are drept de vot; nu există decât comisii de cercetare, cărora şeful responsabil le repartizează munca. Din acest principiu decurge organizarea din regiune, din zona urbană sau din judeţ; pretutindeni şeful este numit de şeful imediat superior şi în acelaşi timp i se cuvine o autoritate deplină şi puteri nelimitate. Numai şeful întregului partid este ales, conform regulilor asociaţiei, în adunarea generală a membrilor. Dar el este şeful exclusiv. Toate comisiile sunt dependente de el; el nu depinde de nici una. El are răspunderea, dar o poartă în întregime pe umerii săi. Dacă şeful a încălcat principiile mişcării sau dacă i-a servit prost interesele, partizanilor săi le revine sarcina de a-l face să compară în forum, în vederea unei alegeri noi şi spre a i se retrage funcţia. Atunci el este înlocuit de omul nou care pare cel mai capabil şi care este, la rândul său, investit cu aceeaşi autoritate şi cu aceeaşi responsabilitate.

Una din îndatoririle cele mai stricte ale mişcării noastre este să considere acest principiu ca imperativ, nu numai în propriile sale rânduri, ci în cadrul întregului stat.

Cine vrea să fie şef, poartă, odată cu autoritatea supremă şi nelimitată, povară grea a unei responsabilităţi totale.

Cel ce nu e capabil să facă faţă consecinţelor actelor sale sau care nu se simte destul de curajos pentru aceasta nu e bun de nimic ca şef. Numai un erou îşi poate asuma această funcţie.

Progresele şi civilizaţia omenirii nu sunt produsul majorităţii, ci se întemeiază numai pe geniul şi activitatea personalităţii.

Pentru a-i reda poporului nostru măreţia şi puterea, este necesară mai întâi glorificarea personalităţii şefului şi prezentarea ei în toate drepturile sale.

Din acest motiv mişcarea este antiparlamentară; şi chiar dacă se ocupă de o instituţie parlamentară, trebuie s-o facă numai pentru a o ataca în vederea eliminării unei rotiţe politice în care trebuie să vedem unul din semnele cele mai distincte ale decăderii omenirii.

10. Mişcarea nu este de acord să ia poziţie în chestiunile care ies din cadrul activităţii sale politice sau care nu par de o importanţă fundamentală.

Scopul ei nu este o reformă religioasă, ci o reorganizare politică a poporului nostru. Ea vede în cele două confesiuni religioase ajutoare la fel de preţioase pentru conservarea poporului nostru; ea combate deci partidele

care i contestă religiei rolul fundamental de sprijin moral pentru a face din ea doar un instrument pentru folosinţa partidelor.

Misiunea mişcării nu este restabilirea unei forme de stat determinate, nici lupta împotriva unei alte forme de stat, ci stabilirea principiilor fundamentale fără de care nici republică nici monarhia nu se pot menţine.

Ea nu constă nici în întemeierea unei monarhii, nici în întărirea republicii, ci în crearea unui stat germanic.

Forma exterioară care trebuie dată acestui stat pentru a încununa opera nu prezintă o importanţă fundamentală; este o treabă care trebuie hotărâtă mai târziu în funcţie de oportunitatea practică a momentului.

La un popor care va fi înţeles în sfârşit marile probleme şi marile eforturi inerente existenţei sale, chestiunea formei de guvernământ nu trebuie să mai stârnească lupte interne.

Chestiunea organizării interne a mişcării este o problemă nu de principiu, ci de adaptare oportună la scopul urmărit.

Cea mai bună organizare nu este aceea care interpune între şeful unei mişcări şi partizanii săi un sistem considerabil de intermediari; este cea care creează cât mai puţini cu putinţă. Căci a organiza înseamnă a transmite unui

număr foarte mare de oameni o idee determinată născută întotdeauna în capul unui singur om şi a asigura apoi transformarea acestei idei în realitate.

Organizarea nu este aşadar, la urma urmei, decât un rău necesar. Ea este, cel mult, un mijloc de a atinge un anumit scop; ea nu este scopul.

Din moment ce lumea produce mai multe creaturi inconştiente decât minţi care gândesc, este întotdeauna mai uşor să pui pe picioare o organizaţie decât să materializezi nişte idei. Stadiul de dezvoltare a unei idei pe cale de realizare, îndeosebi când prezintă un caracter de reformă, este, în linii mari, următorul:

O idee genială provine întotdeauna din mintea unui om în care se trezeşte vocaţia de a-şi transmite credinţa restului omenirii. El propovăduieşte ceea ce a conceput şi încetul cu încetul îşi câştigă un anumit număr de partizani

Transmiterea directă şi personală a ideilor unui om semenilor săi este procedeul ideal; este de asemenea şi cel mai firesc. Pe măsură ce numărul adepţilor creşte, propovăduitorului îi va fi din ce în ce mai greu să continue să i influenţeze personal şi direct pe nenumăraţii săi partizani, să-i domine şi să-i conducă pe toţi. Şi, după cum pe măsură ce o comună se

extinde, simpla circulaţie de la un punct la altul trebuie să facă obiectul unei reglementări, tot astfel, şi în acest caz, trebuie să se ia hotărârea creării unor rotiţe stânjenitoare. S-a terminat cu statul ideal: el va cunoaşte răul necesar organizării. Trebuie luată în considerare formarea micilor grupări subordonate, ca de pildă în mişcarea politică, unde grupările locale sunt celulele elementare ale organizaţiilor de un ordin mai ridicat.

Totuşi, dacă aceste fracţionări sunt aprobate înainte ca autoritatea creatorului doctrinei şi a şcolii pe care a întemeiat o să fie incontestabil stabilită, unitatea învăţăturii riscă să fie slăbită. Nu se va da niciodată prea multă importanţă existenţei unui centru politic şi geografic unde să se afle capul mişcării.

Vălurile negre ale Meccăi şi farmecul magic al Romei dau în timp mişcărilor al căror sediu sunt o forţă făcută din unitatea internă şi din supunerea faţă de omul care simbolizează această unitate.

De aceea, când se creează celulele elementare ale organismului, nu trebuie niciodată neglijată menţinerea întregii importanţe a locului de origine a ideii şi ridicarea sus şi tare a prestigiului ei.

Această proslăvire fără margini din triplul punct de vedere simbolic, moral şi material a

locului de unde a provenit ideea şi unde se află conducerea mişcării trebuie să fie urmărită exact în măsura în care înmulţirea nesfârşită a celulelor subordonate ale mişcării pretinde noi grupări după exemplul organizaţiei.

Fiindcă dacă numărul crescând al adepţilor şi imposibilitatea de a continua întreţinerea legăturilor directe cu ei conduce la constituirea unor grupări subordonate, tot astfel înmulţirea nesfârşită a acestor grupări le obligă să se unească în grupări mai mari care, din punct de vedere politic, ar putea fi calificate, spre exemplu, drept asociaţii regionale sau districtuale.

Menţinerea grupărilor locale situate la nivelul cel mai de jos al ierarhiei sub autoritatea centrului mişcării este relativ uşoară, în schimb trebuie să recunoaştem întreaga dificultate de a

impune această autoritate organizaţiilor mai numeroase care se constituie pe urmă. Şi totuşi acest lucru este esenţial pentru salvarea unităţii mişcării şi, în consecinţă, pentru realizarea ideii.

Dacă, pe deasupra, aceste organisme intermediare mai importante se grupează, creşte şi dificultatea de a asigura pretutindeni

supunerea absolută faţă de ordinele venite de 1a organele centrale.

De aceea mecanismul complet al unei organizaţii nu trebuie pornit decât în măsura în care autoritatea spirituală a organului central şi a ideii care îl animă pare garantată fără rezerve. În sistemele politice, această garanţie nu pare a fi completă decât dacă puterea a fost efectiv preluată.

Rezultă de aici că directivele pentru organizarea internă a mişcării sunt următoarele:

a) Concentrarea întregii activităţi mai întâi într-un singur oraş: München. Adunarea în acest punct a unui grup de partizani absolut sigur; crearea unei şcoli pentru răspândirea ulterioară a ideii. Trebuia câştigata autoritatea necesară pentru viitor, dobândind, tot acolo, succesele cele mai însemnate şi mai izbitoare care pot fi obţinute.

Pentru ca mişcarea şi conducătorii ei să fie cunoscuţi, trebuia nu numai zdruncinată vizibil convingerea că şcoala marxistă care funcţiona acolo era de neînvins, ci şi dovedită posibilitatea unei mişcări opuse.

b) Să nu se creeze grupări locale în alte părţi, decât odată ce autoritatea organismului de conducere de la München este definitiv asigurată.

c) Să se constituie apoi asociaţii districtuale, regionale sau pe ţară, nu atât atunci când li se va simţi nevoia, ci după ce se vor fi obţinut garanţii suficiente de supunere completă faţă de organul central.

În plus, crearea organismelor subordonate depinde de numărul indivizilor socotiţi capabili să le fie eventual trimişi în calitate de şefi.

În această privinţă există două soluţii:

a) Mişcarea dispune de mijloacele financiare necesare atragerii şi instruirii oamenilor inteligenţi, capabili să devină mai târziu conducători. Ea pune atunci la treabă personalul astfel câştigat pentru cauză şi îl foloseşte metodic, adaptându-l riguros la scopul care trebuie atins, în special în ceea ce priveşte tactica de practicat.

Această soluţie este cea mai simplă şi cea mai rapidă: ea presupune totuşi mijloace pecuniare însemnate, căci acest material de şefi nu este în stare să lucreze pentru mişcare decât dacă este retribuit.

b) Urmare lipsei de resurse financiare, mişcarea nu este în măsură să folosească şefi plătiţi; ea este nevoită să facă apel la oamenii care se simt onoraţi să lucreze.

Această cale este cea mai lungă şi cea mai grea. Conducerea mişcării trebuie uneori să lase nedesţelenite regiuni întinse, atunci când

nu dispune, printre partizanii săi, de nici un om capabil să organizeze şi să dirijeze acţiunea în regiunea respectivă.

Se poate întâmpla ca teritorii întinse să nu ofere nici o resursă în această privinţă, în timp ce alte localităţi vor avea doi sau trei oameni de capacitate aproape egală. Greutăţile ce se pot ivi din această pricină sunt considerabile şi nu pot fi rezolvate decât după câţiva ani.

Dar condiţia dintâi, pentru constituirea unui element al organizării, este şi rămâne aşezarea omului potrivit în fruntea ei.

După cum o trupă fără ofiţer va fi mai lipsită de valoare, tot aşa o organizaţie politică nu este operativă dacă nu are conducătorul care îi trebuie.

Dacă oamenii nu dispun de o personalitate care poate fi aşezată în fruntea unei grupări locale, e mai bine să se abţină de la constituire decât să eşueze în organizarea ei.

Ca să fii conducător nu e suficient să ai voinţă, mai sunt necesare şi aptitudini: însă puterea de voinţă şi energia trec înaintea geniului singur. Cel mai bun conducător este cel în care se reunesc capacitatea, spiritul de decizie şi perseverenţă în execuţie.

Viitorul unei mişcări este condiţionat de fanatismul şi intoleranţa pe care adepţii săi le aplică spre a o considera drept singura mişcare

întru totul superioară tuturor aranjamentelor de acelaşi ordin.

Este o foarte mare greşeală să credem că forţa unei mişcări creşte prin unirea sa cu o mişcare asemănătoare. Va exista poate o creştere a desfăşurării externe care, în ochii unui observator superficial, va părea o creştere a forţei; în realitate, mişcarea va fi primit germenii unei slăbiri interne care nu va întârzia să se facă simţită.

Căci, orice s-ar putea spune despre asemănarea dintre două mişcări, nu există similitudine. Altminteri n-ar exista două mişcări; n-ar exista decât una singură. În plus – oricare ar fi punctul asupra căruia pot exista diferenţe, chiar dacă nu s-ar baza decât pe valoarea diferită a celor doi conducători – ele există. Legea firească a oricărei dezvoltări nu comportă împerecherea a două organisme, ci victoria celui mai puternic şi exploatarea metodică a forţei învingătorului, care nu este posibilă decât prin luptă pe care o provoacă.

Unirea a două partide politice asemănătoare poate produce avantaje politice trecătoare: dar, cu timpul, un succes obţinut astfel devine cauza unor slăbiciuni care se vor manifesta mai târziu.

O mişcare nu poate deveni mare decât dezvoltându-şi nelimitat forţa interioară şi dacă

mişcarea creşte în mod durabil câştigând victoria definitivă asupra tuturor concurenţilor săi.

Fără nici o îndoială, se poate spune că forţa ei şi, odată cu ea, dreptul ei la viaţă nu se dezvoltă decât în măsura în care admite drept condiţie extinderea ideii de luptă; se poate spune de asemenea că momentul în care mişcarea va fi atins forţa maximă este acela în care victoria completă se va fi situat de partea ei.

O mişcare nu va pretinde deci victorie decât unei tactici care, departe de a-i aduce succese imediate însă de moment, îi va impune o perioadă lungă de dezvoltare progresivă şi de lupte îndelungate cauzate de intoleranţa ei absolută faţă de celelalte.

Nişte mişcări care nu-şi datorează dezvoltarea decât unei aşa-zise asocieri de organisme asemănătoare, cu alte cuvinte compromisurilor, seamănă cu nişte plante de seră pentru culturi timpurii.

Ele cresc în înălţime, dar le lipseşte forţa de a înfrunta secolele şi de a rezista violenţei furtunilor.

Puterea tuturor organizaţiilor mari care întruchipează o idee măreaţă s-a bazat pe fanatismul cu care s-au ridicat, intolerante,

sigure de dreptul lor şi încrezătoare în victoria împotriva a tot ce le era străin

Când o idee este justă prin ea însăşi şi când, înarmaţi cu această convingere, adepţii ei încep să se bată pentru ea aici, pe pământ, ei sunt invincibili; orice atac împotriva lor nu face decât să le mărească forţa.

Creştinismul nu a devenit atât de important făcând compromisuri cu opiniile filozofice ale antichităţii aproape asemănătoare cu ale lui, ci proclamând şi apărând cu un fanatism inflexibil propria sa învăţătură.

Avansul aparent pe care-l pot realiza mişcările politice aliindu-se cu altele este repede depăşit de progresele unei învăţături care organizează şi care luptă ea însăşi în cea mai deplină independenţă.

Mişcarea trebuie să-şi instruiască membrii să nu vadă în luptă un element secundar şi neglijabil, ci însuşi scopul. Din acest moment, ei nu se vor mai teme de ostilitatea adversarilor lor; dimpotrivă, vor simţi în aceasta condiţia dintâi a propriei lor raţiuni de a fi. Ei nu se vor teme de ura duşmanilor poporului nostru şi de concepţia noastră despre lume; din contră, o vor dori cu înflăcărare; dar, printre manifestările acestei uri, figurează minciuna şi calomnia.

Cel care nu este combătut de ziarele evreieşti, cel pe care acestea nu îl denigrează nu este un bun german, nici un naţional socialist adevărat; mentalitatea sa, sinceritatea convingerii şi puterea sa de voinţă au ca măsură exactă ostilitatea pe care i-o arată duşmanul de moarte al poporului nostru.

Partizanilor mişcării noastre şi, în general, întregului popor trebuie să le atragem atenţia din nou şi mereu că ziarele evreieşti sunt o ţesătură de minciuni.

Chiar dacă un evreu spune adevărul, el o face cu scopul precis de a acoperi o înşelătorie şi mai mare; şi în acest caz, el minte, aşadar, conştient. Evreul este un mare maestru în minciuni: minciuna şi înşelăciunea sunt armele lui de luptă.

Orice calomnie de origine evreiască îi însemnează pe luptătorii noştri cu o cicatrice glorioasă.

Cel pe care-l denigrează cel mai mult, este şi mai mult de-al nostru; cel faţă de care nutresc o ură de moarte este prietenul nostru cel mai bun.

Cel care citeşte dimineaţa un ziar evreiesc în care nu e calomniat trebuie să se gândească la faptul că ziua precedentă a fost o zi pierdută, dacă ai fi folosit-o bine, evreul l-ar fî urmărit, l-ar fi denigrat, calomniat, insultat şi murdărit. Şi

numai cel care merge împotriva acestui duşman de moarte al poporului nostru şi al întregii omeniri sau civilizaţii ariene are dreptul să se aştepte să fie expus calomniilor şi ostilităţii acestei rase.

Când aceste principii vor fi trecut în sângele şi măduva partizanilor noştri, mişcarea noastră va fi de neclintit şi de neînvins.

Mişcarea noastră trebuie să dezvolte prin toate mijloacele respectul personalităţii. În cadrul ei nu trebuie uitat niciodată că valoarea a tot ceea ce este omenesc se întemeiază pe valoarea individuală şi că orice idee şi orice acţiune sunt rodul forţei creatoare a unui om. Nu trebuie uitat nici că admiraţia faţă de ceea ce este mare nu este, nu reprezintă numai un tribut de recunoştinţă adus măreţiei, ci şi un bine cărei înlănţuie şi i uneşte pe toţi aceia care încearcă această recunoştinţă.

Personalitatea nu poate fi înlocuită. Acest lucru este adevărat îndeosebi dacă, în loc să întrupeze o forţă mecanică, ea întrupează elementul cultural şi creator. Un maestru ilustru nu poate fi înlocuit. Nimeni altcineva nu poate întreprinde terminarea operei lui după moartea sa; la fel stau lucrurile şi în cazul unui mare poet, al unui gânditor, al unui om de stat al unui mare general.

Căci opera lor a încolţit pe terenul artei, ea n-a fost fabricată de o maşină; ea a fost un dar natural al graţiei divine.

Cele mai mari revoluţii şi cele mai mari cuceriri ale oamenilor pe acest pământ, cele mai mari opere culturale, rezultatele nemuritoare pe care le-au obţinut ca şefi de guverne etc., toate acestea sunt pe vecie legate de un nume şi vor rămâne simbolizate de acest nume. A renunţa la omagierea unui spirit celebru înseamnă a te lipsi de o forţă uriaşă, aceea care emană din numele bărbaţilor şi femeilor care au fost mari.

Evreii o ştiu foarte bine. Tocmai ei, ai căror oameni mari n-au fost mari decât prin eforturile lor distructive îndreptate împotriva omenirii şi civilizaţiei,cultivă această admiraţie idolatră. Dar ei încearcă să o prezinte ca nedemnă şi o stigmatizează numind-o „cultul individualităţii”.

Dacă un popor este destul de laş ca să se ralieze acestei opinii neruşinate şi înfumurate a evreilor, el renunţă la cea mai mare dintre forţele pe care le posedă: căci a respecta un om de geniu, concepţiile sale, operele sale reprezintă o forţă; a respecta masa nu.

Când inimile sunt zdrobite, când sufletele disperă, din umbrele trecutului se ivesc cei care au ştiut odinioară să facă strâmtorarea şi

frământările omeneşti, ofensă şi mizeria, servitutea intelectuală şi constrângerea fizică să dea înapoi; ei îşi pleacă privirile asupra muritorilor disperaţi şi le întind mâinile lor fără de moarte.

Vai de poporul căruia îi e ruşine să le apuce!!!

***

Când am început lansarea mişcării noastre, am avut de suferit mai ales din pricină că numele nostru nu spunea nimănui nimic sau nu trezea nici o semnificaţie exactă; această incertitudine a publicului în privinţa noastră ne compromitea succesul.

Gândiţi-vă numai: şase sau şapte oameni, nişte necunoscuţi, nişte pârliţi, se adunau cu intenţia de a crea o mişcare cu scopul de a reuşi acolo unde, până în prezent, eşuaseră partide mari, cuprinzând mulţimi considerabile: reconstituirea unui Reich german având o putere şi o suveranitate mai întinse. Dacă şi-ar fi bătut joc de noi sau ne-ar fi atacat, am fi fost încântaţi; dar era total deprimant să treci complet neobservat, ca în cazul nostru; din pricina asta sufeream cel mai mult.

Când am intrat în intimitatea acestor câtorva oameni, încă nu putea fi vorba nici despre un partid, nici despre o mişcare.

Am povestit deja impresiile legate de primul meu contact cu acest cerc. Am avut atunci, în cursul săptămânilor ce au urmat, timpul şi ocazia să studiez cum acest aşa-zis partid s-ar putea manifesta şi aceasta nu părea posibil curînd. Doamne Dumnezeule! ce tablou îngrijorător şi descurajant era! Încă nu exista nimic, dar absolut nimic! Partidul nu exista decât cu numele şi, de fapt, comisia care cuprindea ansamblul tuturor membrilor era tocmai ca aceia pe care voiam să-i combatem: un parlament... În miniatură! Şi acolo domnea sistemul votului, şi dacă, cel puţin, în parlamentele mari ţipi cât te ţine gura timp de luni de zile pentru nişte probleme mai importante, în micul nostru cenaclu răspunsul ce trebuia dat unei scrisori primite pricinuia deja un dialog interminabil.

Bineînţeles, publicul nu ştia nimic din toate acestea. La München nimeni nu cunoştea partidul, nici măcar după nume, în afara celor câtorva adepţi ai săi şi a rarelor sale legături.

În fiecare miercuri aveam, într-o cafenea din München, ceea ce noi numeam o şedinţă a comisiei, iar o dată pe săptămâna o seară de discuţii. Cum întreg partidul făcea parte din

comisie, asistenţii erau, bineînţeles, mereu aceiaşi. De aceea de-acum trebuia să facem în aşa fel încât limitele exterioare ale micului nostru cerc să se spargă, să câştigăm noi adepţi şi, înainte de toate, să facem cunoscut numele mişcării cu orice preţ.

Iată cum am început: în fiecare lună şi, mai târziu, o dată la cincisprezece zile, încercam să ţinem o adunare. Invitaţiile erau scrise la maşină sau de mină şi primele care au fost împărţite le-am dus noi înşine. Fiecare se adresa cercului cunoştinţelor sale pentru a atrage câte una la şedinţele noastre.

Rezultatul a fost lamentabil.

Îmi mai amintesc şi acum de seara în care, după ce dusesem eu însumi optzeci din acele bilete, aşteptam masele populare care trebuiau să vină.

Cu o întârziere de o oră, „preşedintele adunării” a fost nevoit în sfârşit să deschidă şedinţa. Eram tot şapte, mereu aceiaşi.

Am ajuns să multiplicăm la maşina unei firme materialul biroului de la München; aceasta ne-a adus câţiva ascultători în plus la şedinţa următoare. Apoi numărul lor s-a ridicat încet de la 11 la 13, la 17, la 23 şi în sfârşit la 34 de ascultători.

Mulţumită unor chete foarte modeste făcute de cercul nostru de pârliţi, am putut strânge fondurile necesare pentru a însera anunţul unei adunări în Münchener Beobachter, care pe atunci era independent. De astă dată, succesul a fost într-adevăr uimitor.

Pregătisem adunarea la „Hofbrauhaus Keller” din München (care nu trebuie confundat cu sala de festivităţi „Hofbrauhaus” de la München). Era o sală mică, putând cuprinde cel mult 130 de persoane. Mi s a părut o hală uriaşă şi, în seara fixată, tremuram cu toţii că n-o să putem umple cu public acel edificiu impunător.

La ora 7 erau prezente 111 persoane şi şedinţa a fost deschisă.

Un profesor din München a prezentat raportul, iar eu, al doilea vorbitor, trebuia să iau cuvântul pentru prima dată în public.

Lucrul acesta i se părea foarte îndrăzneţ primului preşedinte al partidului, pe atunci domnul Harrer; era, de altfel, un om sincer şi atunci era convins că, dacă aveam alte aptitudini, în schimb nu aveam aptitudini de orator.

Nici mai târziu n-a fost cu putinţă să-l fac să-şi schimbe părerea.

Se înşela însă. Îmi fuseseră acordate douăzeci de minute ca să vorbesc la această

primă şedinţă, care poate fi numită publică: am vorbit treizeci de minute. Şi ceea ce fusese doar un simţământ în adâncul meu, fără să ştiu nimic despre el, a fost confirmat de realitate: ştiam să vorbesc!

După treizeci de minute întreaga sală era electrizată şi entuziasmul s-a manifestat mai întâi prin aceea că apelul meu la generozitatea celor de faţă ne-a adus 300 de mărci, ceea ce ne-a luat o mare piatră de pe suflet. Căci mijloacele noastre băneşti erau atât de precare încât nu puteam tipări nici măcar instrucţiunile destinate partidului, nici nişte simple foi volante.

De-acum înainte aveam un mic fond, datorită căruia puteam continua să luptăm energic pentru a obţine cel puţin ceea ce ne lipsea cel mai mult.

Dar succesul acestei prime adunări de o oarecare importanţă a fost extrem de fructuos din alt punct de vedere.

Începusem deja să aduc comisiei un anumit număr de tinere forţe proaspete. În timpul îndelungatului meu serviciu militar, făcusem cunoştinţă cu un număr destul de mare de camarazi buni, care începeau aşadar, încet, la chemările mele, să adere la mişcare.

Erau doar nişte tineri, nişte executanţi obişnuiţi cu disciplina şi care se întorceau din serviciul militar aducând cu ei acel principiu excelent după care nimic nu este imposibil şi întotdeauna poţi ajunge acolo unde vrei.

Însemnătatea unui asemenea aflux de sânge nou mi s-a arătat la capătul a câteva săptămâni de colaborare.

Primul preşedinte al partidului din vremea aceea, dl. Harrer, era ziarist şi, ca atare, dotat cu o educaţie vastă. Însă pentru un şef de partid avea un cusur foarte grav: nu ştia să vorbească mulţimilor. Îşi dădea sincer toată osteneala; dar îi lipsea marea însufleţire, şi aceasta poate din pricina lipsei totale de aptitudini deosebite de orator de care suferea.

Dl. Drexler, pe atunci preşedintele grupului local din München, era un simplu muncitor; ca orator era şi el inexistent; de altfel nu fusese soldat nici pe timp de pace, nici în timpul războiului, astfel că, întregii lui persoane şi aşa slabe şi şovăielnice îi lipsea formarea la singura şcoală care ştie să transforme în bărbaţi fiinţele cu o natură delicată, lipsite de încredere în sine. Amândoi erau croiţi din aceeaşi stofă, incapabili nu numai să aibă în suflet credinţa fanatică în victoria mişcării, ci şi să dărâme, cu o voinţă şi o energie de neclintit, obstacolele care se puteau pune în

calea progresului ideii noi. O asemenea misiune nu se potrivea decât unor oameni al căror trup şi suflet, deprinse cu virtuţile militare, corespundeau acestui semnalment: sprinteni ca nişte ogari, tari ca pielea, duri ca oţelul Krupp.

Eu însumi eram încă soldat: timp de aproape şase ani fusesem încercat şi exterior şi interior, astfel că la început mă simţeam cu totul străin într-un mediu nou. Şi eu fusesem dezvăţat să spun: „Nu merge” sau „Asta n-o să se poată” sau „Nu putem risca aşa ceva”, „E prea periculos” etc.

Desigur, treaba era periculoasă, fără nici o îndoială. În 1920, în multe regiuni din Germania era cu desăvârşire imposibil să reuneşti o adunare care să îndrăznească să facă apel la masele largi şi să invite deschis publicul. Cei care ar fi participat la o asemenea adunare ar fi fost împrăştiaţi, bătuţi, fugăriţi, cu capetele însângerate.

De aceea foarte puţini oameni erau ispitiţi de un asemenea act de curaj. La cele mai mari adunări zise burgheze, asistenţii aveau obiceiul să se împrăştie ca iepurii în faţa câinelui la apariţia unei duzini de comunişti.

Dar dacă roşiii nu dădeau nici o atenţie cluburilor de burghezi flecari, al căror caracter profund candid şi, ca urmare, inofensivitatea

lor le erau mult mai bine cunoscute decât celor interesaţi, în schimb erau hotărâţi să lichideze prin toate mijloacele o mişcare care li se părea periculoasă. Ori, din toate timpurile, cea care a acţionat cel mai eficace a fost teroarea, violenţa.

Impostorii marxişti trebuie că urau în cel mai înalt grad o mişcare al cărei scop mărturisit era cucerirea acelei mase care, până în prezent, era exclusiv în slujba partidelor evreieşti şi a financiarilor marxişti internaţionali.

Deja titulatura de „Partid Muncitoresc German” îi stârnea grozav.

De aici se putea deduce uşor că la prima ocazie va avea loc o ceartă violentă cu conducătorii marxişti, încă beţi de victorie.

În micul cerc al mişcării din vremea aceea, ne temeam un pic de o astfel de luptă. Voiam să ne expunem cât mai puţin în public de teamă că vom fi învinşi. Vedeam deja cu gândul rezultatele primei noastre adunări mari reduse la zero şi mişcarea distrusă poate pentru totdeauna. Eu eram într-o situaţie delicată cu doctrina mea după care lupta nu trebuie evitată, ci căutată şi în acest scop trebuie îmbrăcat singurul echipament care asigură protecţia împotriva violenţei. Teroarea nu se înfrânge cu spiritul, ci cu teroarea. Din acest punct de vedere, succesul primei noastre

adunări îmi confirma sentimentul: de aceea am prins curaj pentru organizarea unei a doua adunări de o oarecare însemnătate.

Ea a avut loc în octombrie 1919 la Eberlbraukeller şi avea ca temă Brest-Litowsk şi Versailles; au luat cuvântul patru vorbitori. Eu am vorbit aproape o oră şi succesul meu a fost mai mare decât prima dată. Numărul ascultătorilor crescuse la peste 130. O încercare de a tulbura şedinţa a fost imediat înăbuşită de tovarăşii mei.

Aţâţătorii la dezordine o luară la fugă şi coborâră scările cu cucuie în cap.

Peste cincisprezece zile, o nouă adunare a avut loc în aceeaşi sală, în prezenţa a peste 170 de asistenţi. Sala era plină. Am luat din nou cuvântul şi succesul meu a fost încă şi mai mare.

Am căutat altă sală: am găsit în sfârşit una, la celălalt capăt al oraşului „Reichului german”, în strada Dachau. Prima adunare din acel nou local a avut mai puţini ascultători decât precedentă: doar 140 de persoane.

Speranţele au început din nou să scadă în comisie; pesimiştii şi-au închipuit că pricina acestei scăderi a numărului asistenţei era repetarea prea frecventă a „manifestaţiilor” noastre. Am vorbit mult despre asta şi eu am

susţinut că un oraş cu 700.000 locuitori putea foarte bine să dea ocazia nu la o şedinţă la cincisprezece zile ci la zece pe săptămâna; că nu trebuia să se lase descurajaţi de insuccese; că noi eram pe calea cea bună şi că, mai devreme sau mai târziu, îndărătnicia şi stăruinţa noastră ne vor asigura victoria. Încolo, toată iarna 1919-1920 nu a fost decât o singură şi aceeaşi luptă dusă pentru a inspira tot mai multă încredere în mişcarea care se năştea şi în eficacitatea victorioasă a violenţei. Şi pentru ca această încredere să devină un fanatism capabil, ca şi credinţa, să răstoarne munţii.

Adunarea următoare care s-a ţinut. În aceeaşi sală mi-a dat din nou dreptate. Numărul ascultătorilor a fost de peste 200, iar succesul aparent a fost la fel de strălucitor ca şi succesul financiar.

Am început imediat să pregătesc o nouă adunare. Ea a avut loc la nici cincisprezece zile mai târziu, iar mulţimea auditoriului a depăşit 270 de persoane.

Peste cincisprezece zile convocam pentru a şaptea oară partizanii şi prietenii noii mişcări; acelaşi local abia mai ajungea, aveam peste 400 de persoane de primit

Acesta este momentul în care am început să-i dăm tinerei mişcări constituţia sa internă.

Micul nostru cerc a auzit adesea discuţii destul de aprinse pe această temă.

Din diferite părţi încă de pe atunci, şi aceasta continuă mereu era criticat faptul că nouă mişcare se numea „un partid”. Am văzut întotdeauna în această preocupare o dovadă a incapacităţii şi a îngustimii de spirit a oamenilor care i se consacrau. Aceştia erau şi sunt mereu oamenii care nu ştiu să deosebească fondul de formă, care încearcă să confere valoare unei mişcări împopoţonând-o cu un nume cât se poate de bombastic şi de sonor, lucru la care comoara lingvistică a strămoşilor noştri se potriveşte foarte bine, spre nenorocirea noastră.

Pe atunci era greu să-i faci pe oameni să înţeleagă că orice mişcare ale cărei idei nu au triumfat încă, şi însăşi din această cauză încă nu şi-a atins scopul, este tot un partid, chiar dacă îşi atribuie insistent un alt nume.

Dacă un om oarecare vrea să asigure realizarea practică a unei idei îndrăzneţe a cărei punere în practică i se pare folositoare pentru contemporanii săi, el va trebui mai întâi de toate să-şi caute partizani gata să intre în acţiune spre a-i susţine scopurile. Şi dacă aceste scopuri se limitează la distrugerea partidului aflat la putere şi la a pune capăt fărâmiţării forţelor, toţi oamenii care se vor

ralia acestei concepţii şi care vor proclama aceleaşi intenţii vor fi din acelaşi partid, câtă vreme scopul nu va fi atins. Numai plăcerea de a căuta pricină pentru nişte vorbe şi de a face nazuri îi poate împinge pe unii dintre aceşti teoreticieni cu perucă, al căror succes practic este invers proporţional cu înţelepciunea, să vrea să schimbe o etichetă imaginându-şi că schimbă astfel caracterul de partid, pe care îl au toate mişcările tinere.

Dimpotrivă.

Dacă există ceva care îi poate dăuna poporului este această schimbare a sensului cu nişte expresii vechi pur germanice care nu se încadrează cu vremurile noastre şi care nu reprezintă nimic precis, dar pot duce cu uşurinţă la aprecierea importanţei unei mişcări după numele pe care îl poartă.

E un adevărat scandal, dar în zilele noastre el poate fi provocat de nenumărate ori.

De altminteri, ar fi trebuit să pun deja oamenii în gardă, cum am mai făcut-o de atunci, împotriva acestor scoliaşti „germani populari” ambulanţi a căror operă pozitivă este întotdeauna egală cu zero şi a căror înfumurare depăşeşte în schimb orice măsură. Tânăra mişcare trebuia şi mai trebuie să se ferească să primească oameni a căror singură referinţă constă cel mai adesea în declaraţia că

au luptat timp de treizeci sau patruzeci de ani pentru aceeaşi idee.

Dacă cineva s-a obosit timp de patruzeci de ani pentru ceea ce numeşte o idee, fără a-i fi asigurat acestei idei nici cel mai mic succes şi fără să fi împiedicat victoria adversarului său, el a făcut dovada incapacităţii sale, însăşi prin acei patruzeci de ani.

Cel mai periculos este că asemenea creaturi nu vor să intre în mişcare ca simpli membri; ele pretind să fie primite în rândul şefilor, singurul post, după părerea lor, pe care îl merită activitatea lor antică şi în care sunt dispuşi să o continue. Dar vai de o mişcare tânără dată pe mâna unor astfel de oameni! Este ca în cazul unui om de afaceri: cel care, în patruzeci de ani, a dat chix cu firma lui este incapabil să întemeieze o afacere nouă: tot astfel, un Matusalem „rasist” plecat de la o idee măreaţă pe care a distrus-o este incapabil să conducă o tânără mişcare nouă.

De altfel, toţi aceşti oameni nu vin ca să constituie o fracţiune a noii mişcări, ca s-o slujească şi să lucreze în spiritul învăţăturii noi; în cele mai multe cazuri, ei vin ca să asigure, o dată în plus, nefericirea omenirii prin aplicarea ideilor lor personale, aceasta sub protecţia tinerei mişcări şi mulţumită posibilităţilor pe

care le oferă... Dar care ar putea fi aceste idei, este destul de greu de explicat.

Trăsătura caracteristică a acestor creaturi este că ele visează la vechii eroi germanici din tenebrele preistoriei, la topoare din piatră de Ger şi la scuturi; în realitate sunt cei mai mari fricoşi care se pot închipui.

Căci tocmai cei care învârt deasupra capetelor lor în toate direcţiile săbii de lemn, grijuliu imitate după vechile arme germane şi care îşi acoperă capetele bărboase cu o piele de urs împăiat, dominate de coarne de taur, aceia nu atacă, în prezent decât cu armele spiritului şi o iau degrabă la fugă de îndată ce apare cel dinţii ciomag comunist. Desigur că posteritatea nu se va gândi să transpună faptele lor eroice într-o epopee.

Am învăţat prea bine să-i cunosc pe aceşti oameni pentru ca mizerabila lor comedie să nu-mi inspire cel mai adânc dezgust.

Felul lor de a acţiona asupra maselor este grotesc, şi evreul are perfectă dreptate să-i cruţe pe aceşti comedieni „rasişti” şi chiar să-i prefere susţinătorilor viitorului stat german. Adăugaţi la acestea faptul că aceşti oameni sunt de o înfumurare nemăsurată şi că pretind, în ciuda tuturor dovezilor incapacităţii lor totale, că înţeleg totul mai bine ca oricine; ei sunt o plagă pentru cei ce se bat onorabil,

deschis şi care socotesc că nu este suficient să aplauzi actele eroice din trecut, ci că se cuvine că propriile lor acţiuni să lase posterităţii amintiri la fel de glorioase.

Printre toţi aceşti oameni, adesea este foarte greu să-i deosebeşti pe aceia care acţionează dintr-o prostie fără margini sau din incapacitate şi cei care acţionează din motive determinate.

De aceea, în forul meu interior, am avut întotdeauna sentimentul că aşa zişii reformatori religioşi, după moda germană veche, nu erau animaţi de puteri dornice să ridice poporul nostru. De fapt, întreaga lor activitate se străduieşte să abată poporul de la lupta comună împotriva duşmanului comun care este evreul; şi, în loc să-l conducă spre această luptă, ea îl angajează în funeste lupte religioase interne. Tocmai de aceea era folositor ca mişcarea să fie dotată cu o forţă centrală practicând autoritatea absolută a ordinelor comandamentului.

Numai prin acest mijloc este posibilă interzicerea oricărei activităţi a acestor elemente nocive.

Şi tot din acest motiv aceşti Assueruşi ai noştri rasişti sunt duşmanii cei mai înverşunaţi ai unei mişcări caracterizate prin unitatea ei şi disciplina riguroasă cu care este condusă.

Nu degeaba tînăra mişcare, bazându-se pe-atunci pe un program definit, folosise în acest scop cuvântul „rasist”. Într-adevăr, prin natura vagă a noţiunii pe care o exprimă, acest cuvânt nu poate servi drept program unei mişcări şi n-ar putea constitui un criteriu sigur de credinţă faţă de un asemenea partid.

Cu cât această noţiune este mai greu de definit în practică, cu atât ea admite mai multe interpretări; cu cât acestea sunt mai diferite, cu atât creşte şi posibilitatea ralierii la ele.

Introducerea unei concepţii atât de prost definite, atât de extensibile într-un număr atât de mare de direcţii pe terenul politic ar conduce la suprimarea oricărei solidarităţi strânse în luptă.

Căci nu există solidaritate, dacă fiecare individ îşi păstrează grija stabilirii convingerii sale şi a sensului voinţei sale.

Este de asemenea ruşinos să vezi câţi oameni se afişează sub eticheta de „rasist” şi câţi oameni au o concepţie proprie falsă asupra acestei noţiuni. Un profesor cunoscut în Bavaria, militant celebru, intelectual distins, care dusese mai multe campanii şi intelectuale împotriva Berlinului, apropie noţiunea de „rasist” de noţiunea de „monarhie”. Această minte savantă n-a uitat decât un singur lucru, şi anume să explice mai îndeaproape prin ce

sunt identice monarhiile germane din trecut cu concepţia modernă despre „rasism”.

Tare mi-e teamă că domnul acesta n-o să reuşească s-o facă. Fiindcă nu-ţi poţi imagina ceva mai puţin rasist decât majoritatea constituţiilor monarhice. Dacă n-ar fi fost aşa, ele nu ar fi dispărut niciodată sau dispariţia lor ar dovedi falsitatea concepţiei universale a rasistului.

Astfel că fiecare vorbeşte despre rasism parcă l-ar înţelege; dar o asemenea multitudine de interpretări nu poate fi luată drept punct de plecare al unei mişcări politice militante.

Nu voi insista asupra acestei ignoranţe absolute a anumitor Ioan Botezătorul vestitori ai secolului douăzeci, care cunosc la fel de prost atât rasismul cât şi sufletul poporului.

Ea este suficient demonstrată prin faptul că stânga îi combate ridiculizându-i: îi lasă să flecărească şi îşi bate joc de ei.

Cel care, în această lume, nu reuşeşte să se facă urât de duşmanii săi nu mi se pare deloc de dorit ca prieten. De aceea prietenia acestor oameni nu era numai fără valoare pentru tânăra noastră mişcare, ea îi dăuna. Acesta a fost şi motivul principal pentru care am ales la început numele de „partid”. Aveam dreptul să sperăm că acest cuvânt, singur, va speria şi va

îndepărta de noi roiul de visători „rasişti”. În sfârşit, a fost motivul pentru care ne-am oprit, în al doilea rând, la denumirea de partid muncitoresc german naţional socialist.

Primul nostru nume i-a îndepărtat de noi pe visătorii vremurilor vechi, pe acei oameni cu vorbe goale care formulează „ideile rasiste”; al doilea ne-a scăpat de orice urmă de cavaleri ai spadelor „spirituale”, de toţi netrebnicii vrednici de milă care-şi ţin „intelectualitatea” ca pe un scut în faţa trupului lor tremurând.

Fireşte că aceştia din urmă n-au uitat să ne atace cu cea mai mare violenţă, însă numai cu pana, cum trebuia să ne şi aşteptăm din partea unor asemenea gâşte. La drept vorbind, ei nu gustau deloc principiul nostru: „Să ne apărăm prin violenţă de oricine ne-ar ataca prin violenţă”.

Ei ne reproşau foarte energic nu numai faptul că aveam cultul brutal al bâtei, ci şi lipsa noastră de spiritualitate. Faptul că, la o adunare populară, un Demostene putea fi redus la tăcere de cincizeci de idioţi care, urlând şi agitându-şi pumnii, nu voiau să-l lase să vorbească, nu-i atingea deloc pe aceşti şarlatani. Laşitatea lor congenitală nu îi va expune niciodată unui astfel de pericol. Căci ei nu lucrează în încăierarea zgomotoasă, ci în liniştea cabinetului.

Nici astăzi n-aş putea pune îndeajuns în gardă tânăra noastră mişcare împotriva capcanelor pe care i le pot întinde aceia pe care îi numim „lucrătorii tăcuţi”. Aceştia sunt nu numai nişte poltroni, ci şi nişte neputincioşi şi nişte trândavi. Orice om care ştie ceva, care a simţit un pericol, care vede cu ochii lui posibilitatea de a da ajutor are, ce naiba! obligaţia strictă să nu o facă în tăcere, ci să intre public în arenă împotriva răului, spre a-l vindeca. Dacă nu o face, nu îşi cunoaşte datoria, se dovedeşte lamentabil de slab şi capitulează din laşitate, din lene sau neputinţă.

Majoritatea acestor „lucrători tăcuţi” acţionează ca şi cum ar şti ceva... Dumnezeu ştie ce!

Neputincioşi, ei încearcă să înşele lumea întreagă cu scamatoriile lor. Leneşi, ar vrea să dea impresia că desfăşoară, prin munca lor aşa-zisă tăcută, o activitate uriaşă şi asiduă. Într-un cuvânt, sunt nişte magicieni, nişte conducători politici care nu pot suporta eforturile onorabile ale altora. Când unul din aceşti fluturi de noapte „rasist” ridică în slăvi valoarea lucrătorului tăcut, poţi să pariezi pe o mie la unu că tăcerea lui este complet neproductivă, dar că el fură, da, că el fură rodul muncii altora.

Adăugaţi la acestea aroganţa şi neruşinarea trufaşă cu care această pleavă, de-a dreptul leneşă şi fugind de lumină, pune stăpânire pe munca altora şi îi copleşeşte cu critici sfidătoare, veţi observa că în realitate ea devine complicele duşmanului de moarte al poporului nostru.

Orice agitator care are curajul, în picioare pe masa unui han, înconjurat de adversari, să-şi apere bărbăteşte şi deschis punctul de vedere face mai mult decât o mie de astfel de indivizi ascunşi, mincinoşi şi perfizi. El va cuceri sincer pe unul şi pe altul şi îl va aduce în sânul mişcării. Activitatea sa vă putea fi măsurată după măsura succesului său.

Pe când aceşti şarlatani şi aceşti fricoşi care îşi laudă munca în surdină, apoi se ascund sub vălul unui anonimat vrednic de dispreţ nu sunt buni de absolut nimic în privinţa ridicării poporului nostru, sunt nişte adevăraţi bărzăuni.

***

La începutul anului 1920 am început să organizez o primă adunare cu adevărat mare. Aceasta a dat naştere la discuţii: câţiva conducători ai partidului considerau lucrul acesta prematur şi rezultatul îndoielnic. Piesa roşie începuse să se ocupe de noi şi eram

destul de mulţumiţi că am reuşit să-i aţâţăm ura. Începusem să ne manifestăm în alte regiuni, contrazicându-i. Bineînţeles că fiecare dintre noi era imediat reduşi la tăcere! Şi totuşi succesul exista: învăţau să ne cunoască şi, pe măsură ce ne cunoşteau mai bine, aversiunea şi furia se dezlănţuiau împotriva noastră. Puteam aşadar spera să-i primim în vizită – pe picior mare – la prima reuniune mare pe prietenii noştri din tabăra roşie.

Îmi dădeam şi eu foarte bine seama că riscăm enorm să fim distruşi. Dar trebuia într-adevăr să ajungem la luptă, şi dacă aceasta nu se întâmpla imediat, s-ar fi întâmplat peste câteva luni.

Nu depindea decât de noi să asigurăm, încă din prima zi, perpetuarea mişcării noastre, apărându-ne poziţia cu o încredere oarbă, printr-o luptă nemiloasă. Eu cunoşteam destul de bine – şi acest lucru era capital – mentalitatea partidului roşu ca să ştiu că o rezistenţă fără limită ar avea ca prim efect nu numai trezirea atenţiei asupra noastră, ci şi câştigarea unor partizani. Trebuia aşadar să fim hotărâţi să rezistăm.

Primul preşedinte al partidului, pe atunci dl. Harrer, nu a crezut că poate adera la opinia mea în privinţa alegerii datei; ca urmare, procedând ca un om cinstit şi loial, a părăsit

conducerea mişcării. În locul lui a apărut dl. Anton Drexler. În ce mă priveşte, păstrasem pentru mine organizarea propagandei şi de-acum mă ocupam temeinic de ea.

Întrunirea primei mari adunări populare a mişcării noastre, încă necunoscută, a fost fixată pentru data de 24 februarie 1920.

Am condus personal pregătirile. Ele au fost foarte scurte. De altfel totul a fost aranjat în aşa fel încât să putem lua decizii cu repeziciunea fulgerului. În probleme a căror discutare ar fi cerut zile întregi de muncă, în cazul organizării unei reuniuni publice trebuia luată poziţie în douăzeci şi patru de ore. Reuniunea urma să fie anunţată prin afişe şi manifeste redactate în sensul pe care l-am arătat deja, în linii mari, când am vorbit despre propagandă şi a cărei esenţă este următoarea: acţionarea asupra masei largi, limitarea la câteva puncte puţin numeroase reluate constant; folosirea unui text concis, concentrat, cunoscut pe dinafară şi procedând prin formule afirmative; îndărătnicie maximă în răspândirea ideii şi răbdare în aşteptarea rezultatelor.

Am ales culoarea roşie; ea este cea care stimulează cel mai mult şi care trebuia să-i indigneze cât mai viu şi să-i aţîţe pe adversarii noştri, să ne facem astfel cunoscuţi de către ei

şi să-i obligăm, vrând-nevrând, să nu ne mai uite.

Urmarea a demonstrat limpede că şi în Bavaria exista o cârdăşie între marxişti şi partidele de centru; aceasta se manifesta prin grija cu care Partidul Popular Bavarez, care guverna, a început să încerce să atenueze, apoi să paralizeze efectul afişelor noastre asupra maselor muncitoare roşii. Poliţia, nemaigăsind alt mijloc de a se opune propagandei noastre, s-a legat în final de afişele noastre. Ca să fie pe placul asociaţilor săi roşii care rămâneau tăcuţi în umbră şi cu ajutorul şi instigarea partidului populist aşa-zis naţional german, ea a ajuns să interzică complet acele afişe care redaseră poporului german sute de mii de muncitori rătăciţi în internaţionalism.

Aceste afişe care au fost publicate în anexă în prima şi a doua ediţie a acestei cărţi constituie cea mai bună dovadă a luptei energice pe care a trebuit să o ducă în vremea aceea tânăra noastră mişcare.

Ele vor dezvălui posterităţii sensul exact al voinţei noastre şi lealitatea perfectă a intenţiilor noastre. Ele vor dovedi arbitrarul autorităţilor zise naţionale atunci când s-au apucat să sugrume o mişcare naţională care îi

stânjenea, şi ca urmare recuperarea maselor largi ale poporului nostru.

Ele vor contribui de asemenea la dispariţia părerii că în Bavaria există un guvern naţional; ele vor stabili, în sfârşit, prin însuşi textul lor, că Bavaria naţională a anilor 1919-1923 nu a fost câtuşi de puţin creaţia unui guvern naţional, că, dimpotrivă, poporul a fost cel care s-a simţit tot mai mult cucerit de spiritul naţional şi guvernul a fost obligat să-l urmeze.

Guvernanţii înşişi au făcut totul ca să stânjenească şi să facă imposibile progresele acestei asanări.

Trebuie să facem totuşi excepţie de doi oameni.

Prefectul de poliţie din vremea aceea, Ernst Pohner, şi credinciosul său consilier Oberamtmann-ul Frik erau singurii înalţi funcţionari care aveau, încă din vremea aceea, curajul de a fi germani înainte de a fi funcţionari. Dintre autorităţile responsabile, E. Pohner căuta cel mai puţin popularitatea, însă avea cel mai viu sentiment de răspundere faţă de poporul căruia îi aparţinea, era gata să angajeze totul şi să sacrifice totul, chiar şi propria lui viaţă, pentru învierea poporului german pe care îl iubea mai presus de orice.

El era persoana care strică cheful acelei categorii de funcţionari ce şi câştigau salariile

supunându-se ordinelor guvernului care îi hrănea, fără să se preocupe de menţinerea prosperităţii avutului naţional care le a fost încredinţat, să manifeste interes faţă de poporul lor şi să trudească pentru independenţa lui.

Înainte de toate, făcea parte dintre firile care, spre deosebire de majoritatea deţinătorilor autorităţii zise de stat, nu se temeau de ostilitatea trădătorilor poporului şi ai ţării, ci o căutau ca pe cea mai frumoasă podoabă a unui om cinstit. Ura evreilor şi a marxiştilor, tovarăşii lor de calomnii şi de minciuni, au fost singura lor bucurie în mijlocul mizeriei poporului nostru.

Era un om de o lealitate de granit, de o puritate antică, de un spirit de echitate german şi pentru care deviza „Mai bine moartea decât sclavia” nu erau vorbe, ci strigătul întregii sale fiinţe.

El şi colaboratorul său, Dr. Frick sunt, în ochii mei, singurii oameni care au ocupat o funcţie în stat şi care pot fi consideraţi participanţi la crearea unei naţiuni bavareze.

Înaintea deschiderii primei noastre adunări mari, a trebuit nu numai să pregătesc materialul de propagandă necesar, ci să mă ocup şi de tipărirea directivelor programului.

În a doua parte a acestei cărţi voi arăta mai amănunţit directivele pe care le-am urmărit în mod special pentru redactarea programului. Vreau doar să precizez aici că el şi a propus nu numai să dea structură şi substanţă tinerei mişcări, dar şi să facă masele să înţeleagă scopurile pe care le urmărea.

Sferele calificate drept luminate au încercat să facă spirite şi să-şi bată joc, apoi să critice. Corectitudinea concepţiei noastre de atunci a scos în evidenţă eficacitatea programului nostru.

De câţiva ani încoace am văzut născându-se zeci de mişcări noi dar ele au dispărut fără să lase vreo urmă, ca luate de vânt. Una singură a rezistat, partidul muncitoresc german naţional socialist. Şi astăzi am mai mult ca oricând convingerea că acest partid poate fi combătut, paralizat. Micii miniştri de partid pot să ne interzică să vorbim dar nu vor putea împiedica victoria ideilor noastre. Când lumea nici măcar nu şi vă mai reaminti numele partidelor politice la putere în prezent şi ale celor care le reprezintă, bazele programului naţional socialist vor constitui încă temeliile unui stat care se naşte.

Adunările pe care le ţinuserăm în timpul celor patru luni care precedaseră luna ianuarie 1920 ne-au permis să strângem modestele

mijloace de care aveam nevoie pentru tipărirea primei noastre broşuri, al primului nostru afiş şi al programului nostru.

Dacă închei prima parte a acestei cărţi relatând prima noastră adunare mare, este pentru că această adunare a sfărâmat cadrul strâmt al micii noastre asociaţii şi a acţionat pentru prima oară în mod hotărâtor asupra celei mai puternice pârghii a epocii noastre, opinia publică. Pe-atunci n-aveam decât o singură grijă: oare sala va fi plină sau va trebui să vorbesc în faţa unor bănci goale? Trăgeam aprig nădejde că va veni multă lume şi că ziua aceea va fi un mare succes. Aceasta era starea mea sufletească pe când aşteptam nerăbdător seara aceea.

Şedinţa urma să fie deschisă la ora 7.30. La 7 şi 15, când am pătruns în sala de festivităţi de la Hofbrauhaus din Platzl din München, am crezut că inima îmi va plezni de bucurie. Uriaşul local – căci încă mi se părea uriaş – era plin, mai mult decât plin. Capetele se atingeau, erau aproape 2.000 de persoane. Şi mai cu seamă veniseră tocmai cei cărora voiam să ne adresăm.

Mai mult de jumătate din sală părea ocupată de comunişti sau de independenţi. Prima mare manifestare a noastră era, după părerea lor,

hărăzită să aibă un sfârşit pe care socoteau să-l provoace rapid.

Dar s-a întâmplat altfel, repede. Când primul vorbitor a terminat, am luat cuvântul.

Peste câteva minute ploua cu întreruperi. În sală au izbucnit ciocniri violente. O mână de camarazi credincioşi din război şi alţi partizani s-au năpustit asupra celor care tulburau ordinea şi au reuşit încetul cu încetul să facă puţină ordine. Am putut continuat să vorbesc. După o jumătate de oră, aplauzele începeau să acopere sensibil strigătele şi răcnetele.

Am trecut atunci la program şi l-am explicat pentru prima oară.

Din sfert în sfert de oră, întreruperile erau tot mai mult dominate de încuviinţări. Când în sfârşit i-am expus mulţimii, punct cu punct, cele 25 de propuneri şi când am rugat-o să se pronunţe ea însăşi, toate aceste puncte au fost acceptate în mijlocul unui entuziasm mereu crescând, în unanimitate, şi iarăşi, şi tot în unanimitate, şi când în sfârşit ultimul punct a tulburat astfel inima mulţimii, aveam în faţa mea o sală plină de oameni, uniţi printr-o convingere nouă, o credinţă nouă, o voinţă nouă.

După vreo patru ore, sală a început să se golească, mulţimea înghesuită s-a revărsat spre uşă ca un râu cu ape line şi toţi aceşti

oameni se strângeau şi se împingeau unii lângă alţii. Şi am simţit atunci că departe, în rândurile poporului german, aveau să se răspândească principiile unei mişcări care nu mai putea fi condamnată la uitare.

Jarul se aprinsese: în flacăra lui dogoritoare se va făuri într-o zi spada ce-i va reda lui Siegfried germanicul libertatea, iar naţiunii germane viaţa.

Sub ochii mei, începea ridicarea. Şi în acelaşi timp o vedeam pe zeiţa răzbunării implacabile ridicându-se împotriva sperjurului de la 9 noiembrie 1918.

Sala s-a golit încet.

Mişcarea îşi urma cursul.

VOLUMUL II

Mişcarea Naţional-Socialistă

CAPITOLUL I

Opinie filozofică şi partid

La 24 februarie 1920 a avut loc primul mare miting al tinerei noastre mişcări. În sala de festivităţi Hofbraus, la München, cele douăzeci şi cinci de puncte ale programului nostru au fost prezentate unei mulţimi de aproape două mii de oameni şi fiecare din aceste puncte a primit o încuviinţare entuziastă. Astfel au fost dezvăluite publicului, pentru întâia oară, principiile şi directivele luptei care trebuia să ne scape de un adevărat talmeş-balmeş de opinii perimate cu tendinţe obscure sau chiar dăunătoare. Trebuia ca în leneşa şi fricoasa lume burgheză să se manifeste o putere nouă împotriva triumfului valului marxist, spre a opri în ultima clipă carul destinului.

Era evident că nouă mişcare nu putea spera să dobândească importanţa şi forţa necesară acestei lupte uriaşe decât dacă reuşea din prima zi să trezească în inima adepţilor săi convingerea sfântă că viaţa politică nu va căpăta doar o formulă electorală nouă, dar şi că ea se află în prezenţa unei concepţii filozofice noi de o însemnătate fundamentală.

Trebuie să ne imaginăm jalnica adunătură de idei care serveşte în mod normal când se face de mântuială ceea ce se numeşte „programul unui partid”, apoi cum, din când în când, acesta este migălit şi finisat. Trebuie mai ales privite cu lupa mobilurile comisiilor de program burgheze, pentru a putea aprecia la valoarea lor aceste naşteri programatice:

O singură grijă determină fără doar şi poate fie stabilirea unui program nou, fie modificarea celui precedent: grija faţă de rezultatele alegerilor viitoare. Imediat ce în mintea acestor artişti ai politicii parlamentare începe să încolţească bănuiala că poporul cel cumsecade vrea să se revolte să scape de hamurile vechii căruţe de partid, iată-i că se apucă să-i revopsească oiştea. Atunci apar cititorii în stele şi astrologii partidelor, „oameni experimentaţi”, cel mai adesea vechi parlamentari în stare să-şi reamintească nişte cazuri asemănătoare din „vremea bogată în învăţăminte a uceniciei lor politice”, cazuri în care răbdarea masei rupsese hamurile, simt că din nou o ameninţare asemănătoare se apropie de atelajul lor. Atunci recurg la vechile reţete, instituie o „comisie”, ascultă pretutindeni prin mulţimea cumsecade, miros articolele din presă şi adulmecă îndelung ca să afle ce i-ar plăcea marelui public drag, ce îi

displace şi ce aşteaptă. Studiază cu cea mai mare grijă fiecare grup profesional, fiecare clasă de salariaţi şi cercetează dorinţele lor cele mai intime. Atunci şi „formulele” primejdioasei opoziţii devin dintr-o dată bune pentru o examinare serioasă şi, de altminteri, cel mai adesea această porţiune a comorii de ştiinţă a bătrânelor partide se dovedeşte cu totul jalnică, spre marea mirare a celor care au descoperit-o şi răspândit-o. Şi comisiile se reunesc, procedează la revizuirea vechiului program (şi domnii aceştia îşi schimbă convingerile aşa cum îşi schimbă cămaşa soldaţii aflaţi în campanie, atunci când precedenta s-a făcut bucăţi).

Crează un program nou, în care fiecăruia i se dă ceea ce i se cuvine. Ţăranului i se garantează protecţia agriculturii sale; industriaşului, protecţia produselor sale; consumatorului, protecţia a ceea ce cumpără; salariile învăţătorilor sunt mărite, pensiile funcţionalilor sunt îmbunătăţite, statul trebuie să creeze în mare măsură o situaţie văduvelor şi orfanilor, comerţul trebuie favorizat, tarifele scăzute, şi chiar şi impozitele trebuie, dacă nu complet, cel puţin în mare parte desfiinţate. De multe ori se întâmpla să fie uitată o corporaţie sau să nu se cunoască o pretenţie care are trecere în popor. Atunci, în mare grabă se mai

adaugă nişte petice până ce se poate spera pe bună dreptate că armata micilor-burghezi „mijlocii” şi a soţiilor lor a fost din nou calmată şi pe deplin mulţumită. Astfel întremată, poate fi începută, cu încredere în Dumnezeu şi în neclintita prostie a cetăţeanului alegător, lupta pentru „reforma” statului, cum se spune.

Când ziua alegerilor a trecut şi după ce parlamentarii şi-au ţinut ultima din adunările lor populare pentru cinci ani, de la acest dresaj al plebei ei trec la îndeplinirea datoriilor lor cele mai înalte şi mai plăcute.

Comisia pentru program se dizolvă şi luptă pentru forma nouă a lucrurilor reia forma luptei pentru bună pâine zilnică: cu alte cuvinte, pentru un deputat, indemnizaţia parlamentară.

În fiecare dimineaţă, domnul reprezentant al poporului se duce la marea casă şi, dacă nu chiar înlăuntrul ei, cel puţin în anticameră, unde se află listele de prezenţă. În slujba poporului, îşi trece numele şi primeşte plata îndreptăţită a unei mici indemnizaţii pentru aceste eforturi neîncetate şi istovitoare.

După patru ani sau în timpul săptămânilor critice, când dizolvarea corporaţiilor parlamentare devine din ce în ce mai ameninţătoare, la aceşti domni se manifestă o tendinţă nestăvilită şi impetuoasă. După cum larva de cărăbuş nu se poate preschimba

decât în cărăbuş, tot aşa aceste crisalide parlamentare îşi abandonează marele edificiu şi-şi iau zborul cu aripile lor noi către poporul cel bun. Le vorbesc din nou alegătorilor lor, le povestesc despre munca lor uriaşă şi încăpăţinarea rău intenţionată a celorlalţi; adeseori mulţimea proastă, în loc să-i aprobe, recunoscătoare, le aruncă în faţă vorbe duşmănoase.

Atunci când această ingratitudine a poporului ajunge la un anumit grad, există un singur remediu: trebuie înviorat lucrul partidului, programul are nevoie de îmbunătăţiri. Comisia renaşte şi înşelătoria reîncepe, ca mai înainte. Dată fiind prostia tare ca piatra a omenirii, rezultatul nu trebuie să ne mire. Călăuzite de presa lor, orbite de noul şi seducătorul program, viţele de vot „burgheze”, la fel ca şi cele proletare, se reîntorc în staulul comun şi îl aleg din nou pe cel care le-a înşelat deja.

Astfel omul popular şi candidat al claselor muncitoare redevine omida parlamentară. El continuă să se hrănească pe ramul vieţii publice, devine gros şi gras şi, peste patru ani, se transformă din nou într-un fluture strălucitor.

Nu există nimic mai deprimant decât să observi aceste uneltiri în prozaica lor realitate

şi să fii obligat să asişti la această înşelătorie reînnoită fără încetare. Cu un asemenea fond de putregai intelectual, în tabăra burgheză nu poate fi într-adevăr găsită forţa necesară pentru a duce lupta împotriva puterii organizate a marxismului.

De altfel, aceşti domni nici nu se gândesc serios la asta. Oricât de mărginiţi şi de imbecili trebuie să recunoaştem că sunt aceşti şarlatani parlamentari ai rasei albe, nu se poate admite că ei se gândesc serios să intre în luptă, cu ajutorul unei democraţii occidentale, împotriva teoriilor marxiste. Într-adevăr, pentru această teorie, întregul sistem democratic nu este, ca să punem lucrurile la punct, decât un mijloc pentru atingerea scopurilor: ea îl foloseşte spre a-şi paraliza adversarul şi a-şi pregăti terenul. Şi acum, când o fracţiune a marxismului încearcă, în prezent, de altfel foarte abil, să dea iluzia ataşamentului său trainic faţă de principiile democraţiei, se cuvine să nu uităm că în ceasul hotărâtor aceşti domni nu s-au sinchisit nici cât negru sub unghie de o decizie a majorităţii conform concepţiei occidentale asupra democraţiei.

În zilele când parlamentarii burghezi vedeau garanţia securităţii ţării în prostia monumentală a numărului preponderent, marxismul, cu o ceată de vagabonzi din

cartierele mărginaşe, de dezertori, de bonzi de partid şi de literaţi evrei, a pus mâna pe putere cât ai clipi din ochi, dând o palmă răsunătoare aceleiaşi democraţii. De aceea trebuie să fii credul ca unul din şamanii parlamentari ai democraţiei noastre burgheze ca să-ţi poţi închipui că hotărârea brutală a profitorilor sau a susţinătorilor acestei ciume mondiale poate fi vreodată înlăturată cu formulele exorcizante ale parlamentarismului occidental.

Marxismul va merge alături de democraţie atâta vreme cât nu va fi izbutit, urmărindu-şi indirect scopurile distructive, să-şi câştige favoarea spiritului naţional pe care l-a destinat exterminării. Dar dacă astăzi el ar ajunge la convingerea că în cazanul de vrăjitoare al democraţiei noastre parlamentare se poate prepara brusc, fie şi numai în corpul legislativ, o majoritate care să înfrunte serios marxismul, atunci jocul de prestidigitaţie parlamentară s-ar termina curînd. Atunci, în loc să invoce conştiinţa democratică, stegarii internaţionalei roşii ar adresa un apel înflăcărat către masele proletare şi lupta ar fi dintr-odată transplantată din atmosfera stătută a sălilor de şedinţe ale parlamentelor în uzine şi pe stradă. Astfel democraţia ar fi imediat lichidată; şi ceea ce n-a putut realiza în parlamente supleţea de spirit a acestor apostoli populari, ar reuşi cu iuţeala

fulgerului cleştii şi ciocănele de forjă ale maselor proletare surescitate; întocmai ca în toamna lui 1918, ele i-ar arăta într-un mod izbitor lumii burgheze cât de lipsit de sens este să crezi în oprirea cuceririi mondiale evreieşti cu mijloacele de care dispune democraţia occidentală.

Cum am mai spus, trebuie să fii credul ca să te legi, în prezenţa unui asemenea partener, prin nişte reguli care, pentru acesta din urmă, nu sunt decât cacialmale său nu-i slujesc decât lui şi care vor fi aruncate peste bord de îndată ce nu îi vor mai asigura avantaje.

În toate partidele burgheze, luptă politică se rezuma de fapt la o dispută pentru câteva fotolii în parlament, luptă în care principiile sunt, la nevoie, aruncate peste bord precum un sac cu balast şi programele lor se resimt din această cauză, întocmai ca şi propria lor putere. Le lipseşte acea puternică atracţie magnetică, care nu poate fi exercitată asupra mulţimii decât prin influenţa marilor idei, acea putere de convingere care dă, ea singură, încrederea absolută în principiile sale şi hotărârea fanatică de a le face să triumfe. Dar în clipa în care unul din partide, înarmat cu toate armele unei concepţii filozofice, fie şi de o mie de ori criminale, porneşte la atac împotriva unei ordini stabilite, celălalt este

redus la rezistenţă, dacă nu ia forma unei dogme noi, dogmă politică în cazul de faţă, şi dacă nu înlocuieşte cuvintele de apărare lipsite de tărie şi laşe cu strigătul războinic al unui atac curajos şi brutal. Astfel, când unii, şi în mod cu totul special miniştrii aşa-zişi naţionali din posturile burgheze sau centrul bavarez îi adresează mişcării noastre subtilul reproş că lucrează pentru o revoluţie, noi nu-i putem da acestei concepţii politice de doi bani decât un singur răspuns: categoric, noi încercăm să recâştigăm ceea ce voi, în prostia voastră criminală, aţi lăsat să vă scape. Voi aţi contribuit, prin geambaşlâcul vostru parlamentar, la antrenarea naţiunii spre prăpastie; dar, prin instituirea unei noi concepţii filozofice şi apărarea neclintită şi fanatică a principiilor sale, noi vom construi pentru poporul nostru treptele cu ajutorul cărora într-o zi se va putea ridica din nou spre templul libertăţii.

Astfel, prima noastră grijă, pe vremea întemeierii mişcării noastre, trebuia să fie mereu să veghem ca o trupă formată din soldaţi cu o convingere sublimă să nu devină o asociaţie care să favorizeze interesele parlamentare.

Prima din măsurile preventive a fost crearea unui program care, sistematic, recunoştea tendinţe de natură, prin însăşi amploarea lor,

să ţină la distanţă minţile debile şi înguste din partidele noastre politice de astăzi. Câtă dreptate aveam să socotim necesare scopuri atât de puternic marcate pentru programul nostru, se înţelege limpede din spectacolul slăbiciunii fatale care a sfârşit prin a provoca prăbuşirea Germaniei.

Cunoaşterea acestor fapte ar trebui să ducă la o concepţie nouă despre stat, care la rândul ei, constituie o parte esenţială a noii noastre concepţii despre lume.

***

În volumul întâi m-am explicat deja asupra cuvântului volkisch atunci când a trebuit să stabilesc ca acest termen nu are o semnificaţie destul de exactă pentru ca să poată deveni baza unei comuniuni de acţiune şi de luptă. Tot ce se poate imagina mai diferit se strânge astăzi sub pavilionul cuvântului volkisch. Aşadar înainte de a trece la problemele şi scopurile Partidului Muncitoresc German Naţional-Socialist, aş vrea să precizez sensul cuvântului volkisch şi legăturile lui cu mişcarea noastră.

Termenul de volkisch apare destul de puţin clar definit, el poate fi interpretat în atâtea feluri şi servi în practică cu folosinţe aproape

tot atât de numeroase ca şi cuvântul „religios”. Acestui calificativ nu i se poate da nici o accepţie absolut precisă, indiferent că este vorba de definirea teoretică sau de accepţia uzuală. Termenul „religios” nu poate fi conceput decât în raport cu o formă bine determinată a realizărilor sale. Este o apreciere foarte frumoasă, de cele mai multe ori şi întemeiată, atunci când calificăm natura unui om drept „profund religoasă”. Fără nici o îndoială, unii vor fi mulţumiţi de o apreciere atât de universală; pentru unii ea va putea chiar evoca imaginea mai mult sau mai puţin clară a unei anumite stări sufleteşti. Dar masele largi nu se compun numai din filozofi şi din sfinţi. O asemenea idee religioasă cu totul generală cel mai adesea nu va face decât să-i redea fiecăruia libertatea de gândire şi de acţiune. Ea nu va fi nicidecum mobilul unor acţiuni, cum devine sentimentul religios adânc, în momentul în care o dogmă precisă capătă formă în lumea nedeterminată a metafizicii pure. Desigur că această dogmă nu este un scop „în sine”, ci un mijloc; dar un mijloc inevitabil necesar pentru a atinge scopul. Totuşi acest scop nu este pur ideal; dimpotrivă, în fond el este prin excelenţă practic. Trebuie, de fapt, să ne dăm seama că idealurile cele mai înalte corespund întotdeauna unor

necesităţi vitale profunde; după cum tunurile de o frumuseţe perfectă rezultă logic, în ultimă analiză, din utilitatea lor.

Ajutând la ridicarea omului deasupra nivelului unei vieţi animale şi tihnite, credinţa contribuie în acelaşi timp la consolidarea şi asigurarea existenţei sale. Să i se ia omenirii actuale principiile religioase, confirmate de educaţie, care sunt practic nişte principii de moralitate şi de bune moravuri; să se suprime această educaţie religioasă fără a o înlocui cu ceva echivalent şi se va vedea rezultatul sub forma unei zguduiri considerabile a bazelor propriei sale existenţe. Se poate deci pune în axiomă că nu numai că omul trăieşte spre a sluji idealul cel mai înalt, dar şi că acest ideal perfect constituie la rândul său pentru om o condiţie a existenţei. Astfel cercul se închide.

Fireşte că, în definiţia cu totul generală a cuvântului „religios” sunt incluse noţiuni sau convingeri fundamentale, de exemplu acelea de nemurirea sufletului, viaţă veşnică, existenţa unei fiinţe superioare etc. Dar toate aceste gânduri, oricâtă persuasiune ar exercita asupra individului, rămân supuse examenului său critic şi unor alternative de acceptare sau de refuz, până în ziua în care credinţa convingătoare capătă putere de lege asupra sentimentului şi a raţiunii. Credinţa este

instrumentul care atacă şi croieşte drum recunoaşterii concepţiilor religioase fundamentale.

Fără o dogmă precisă, religiozitatea, cu miile ei de forme neclar definite, nu numai că ar fi fără valoare pentru viaţa oamenilor, dar, în plus, ar contribui fără îndoială la deteriorarea generală.

Lucrurile stau la fel în cazul calificativului volkisch ca şi cu termenul „religios”. Şi el conţine diverse noţiuni fundamentale. Dar deşi sunt de cea mai mare importanţă, ele sunt sub o formă atât de prost definită, încât nu se vor ridica deasupra valorii une simple opinii admise, câtă vreme nu vor fi socotite principii fundamentale în cadrul unui partid politic. Căci realizarea unui ideal teoretic şi a consecinţelor sale logice rezultă atât de puţin din simplul sentiment sau din simplul fapt al unei voinţe interioare a oamenilor, încât cucerirea libertăţii nu provine din aspiraţia universală către această stare. Nu, dorinţa arzătoare a unui popor se poate schimba într-o realitate magnifică numai atunci când avântul ideal spre independenţă capătă o organizare pentru luptă şi o putere militară.

O opinie filozofică poate fi mult şi bine de o mie de ori justă şi să vizeze un mai mare bine al omenirii, ea va rămâne fără valoare practică

pentru viaţa unui popor atâta timp cât principiile ei nu au devenit stindardul unei mişcări active. La rândul ei y această mişcare va rămâne un simplu partid câtă vreme acţiunea ei nu va fi ajuns la victoria ideilor sale şi câtă vreme dogmele sale de partid nu vor fi devenit pentru un popor legile de bază ale comunităţii sale.

Dar atunci când o concepţie abstractă cu caracter general trebuie să servească drept bază a unei evoluţii viitoare, condiţia dintâi este să se facă în întregime lumină asupra naturii şi importanţei sale. Numai pe o asemenea bază se poate crea o mişcare care îşi trage forţa necesară din unitatea convingerilor sale. Un program politic trebuie întocmit plecând de la concepte generale şi o dogmă politică determinată trebuie să se sprijine pe un sistem filozofic. Dogma politică nu trebuie să vizeze un scop inaccesibil şi să se ataşeze exclusiv de idei, ci şi să ţină cont de mijloacele de luptă existente şi care pot fi puse în acţiune pentru victoria lor. Unei concepţii spirituale teoretic juste şi care va fi impusă de cel care trasează programul trebuie aşadar să i se alăture ştiinţa practică a omului politic.

Astfel un ideal etern trebuie din nefericire, spre a sluji omenirii drept stea călăuzitoare, să accepte slăbiciunile aceleiaşi omeniri pentru ca

să nu naufragieze încă de la plecare din cauza imperfecţiunii omeneşti. Celui care a avut revelaţia, trebuie să i se asocieze acela care cunoaşte sufletul poporului, care va extrage din domeniul adevărului veşnic şi al idealului ceea ce este accesibil muritorilor umili şi îi va conferi o formă.

Această transmutaţie a unui sistem filozofic în realitate adevărat într-o comuniune politică de credinţă şi de luptă definite clar, organizată rigid, animată de o singură credinţă şi de o aceeaşi voinţă, iată problema esenţială; toate şansele de victorie ale unei idei se bazează în întregime pe soluţionarea fericită a acestei probleme. Atunci, din această armată de milioane de oameni, cu toţii mai mult sau mai puţin limpede pătrunşi de aceste adevăruri, unii chiar mergând poate până la înţelegerea lor parţială, trebuie să se ivească un bărbat însufleţit de puterea unui apostol. Din ideile nebuloase ale publicului larg, el extrage principii de granit, conduce lupta pentru adevărul unic pe care acestea îl conţin, până când, din valurile agitate ale lumii libere a ideilor apare la suprafaţă stânca solidă a uniunii celor care comunică întru aceeaşi credinţă şi voinţă.

Dintr-un punct de vedere universal, necesitatea justifică dreptul de a acţiona astfel; succesul justifică dreptul individului.

***

Dacă încercăm să extragem din cuvântul volkisch sensul cel mai profund, ajungem la următoarea constatare:

Concepţia filozofică astăzi curentă constă în general, din punct de vedere politic, în a atribui statului însuşi o forţă creatoare şi civilizatoare. Dar el n-ar avea ce face cu condiţiile prealabile privitoare la rasă; statul ar rezulta mai degrabă din necesităţi economice sau, în cel mai bun caz, din jocul forţelor politice. Această concepţie fundamentală conduce logic la necunoaşterea forţelor primitive legate de rasă şi la subestimarea valorii individului. Cel care neagă diferenţa dintre rase, în privinţa aptitudinii lor de a crea civilizaţii, este obligat să se înşele şi atunci când judecă indivizi. Acceptarea egalităţii dintre rase atrage după sine judecarea în acelaşi mod a popoarelor şi a oamenilor. Marxismul internaţional nu este el însuşi decât transformarea, de către evreul Karl Marx, a unei concepţii filozofice generale deja existente într-o doctrină filozofică precisă. Fără

această otrăvire prealabilă, succesul politic extraordinar al acestei doctrine nu ar fi fost posibil. Karl Marx a fost pur şi simplu singurul, în smârcul unei lumi corupte, care a recunoscut cu siguranţa unei priviri de profet materiile cele mai specific toxice; el a pus mâna pe ele şi, asemeni unui adept al magiei negre, le-a folosit în doză masivă spre a distruge existenţa independentă a naţiunilor libere ale acestei lumi. Toate acestea de altfel în avantajul rasei sale.

Astfel, doctrina marxistă este, în rezumat, esenţa însăşi a sistemului filozofic general admis astăzi. Deja din acest motiv, orice luptă a ceea ce se numeşte lume burgheză împotriva sa este imposibilă şi chiar ridicolă, fiindcă această lume burgheză este profund impregnată de aceste otrăvuri şi omagiază o concepţie filozofică, care, la modul general, nu se deosebeşte de concepţia marxistă decât prin nuanţe sau chestiuni legate de persoane. Lumea burgheză este marxistă, dar crede posibilă dominaţia unor grupuri determinate (burghezia), în timp ce marxismul însuşi vizează deliberat să dea din nou această lume pe mâna evreilor.

Din contră, concepţia „rasistă” face loc valorii diferitelor rase primare ale omenirii. În principiu, ea nu vede în stat decât un scop care

este menţinerea existenţei raselor omeneşti. Ea nu crede deloc în egalitatea lor, dar recunoaşte în schimb şi diversitatea şi valoarea lor mai mult sau mai puţin ridicată. Această cunoaştere îi conferă obligaţia, conform voinţei eterne care guvernează această lume, de a favoriza victoria celui mai bun şi a celui mai puternic, de a pretinde subordonarea celor răi şi a celor slabi. Ea omagiază astfel principiul aristocratic al naturii şi crede în valoarea aceşti legi până la ultimul nivel al scării vieţuitoarelor. Ea vede nu numai diferenţa dintre valoarea raselor, ci şi diversitatea valorilor indivizilor. Din mulţime i se dezvăluie valoarea persoanei şi prin aceasta ea acţionează ca o putere organizatoare în prezenţa marxismului distrugător. Ea socoteşte necesar să-i dea omenirii un ideal, deoarece aceasta i se pare cea dintâi condiţie a existenţei acestei omeniri. Dar ea nu-i poate recunoaşte unei etici oarecare dreptul la existenţă, dacă aceasta prezintă un pericol pentru supravieţuirea rasei care apără o etică mai înaltă; căci, într-o lume metisată şi invadată de descendenţii negrilor, toate concepţiile omeneşti despre frumuseţe şi nobleţe, ca şi toate speranţele într-un viitor ideal al omenirii ar fi pierdute pentru totdeauna.

Cultură şi civilizaţia umană sunt, pe acest continent, indisolubil legate de existenţa arienilor. Dispariţia sau împuţinarea lor ar face să coboare pe acest pământ vălurile sumbre ale unei epoci barbare.

Dar subminarea existenţei civilizaţiei umane prin exterminarea deţinătorilor ei apare ca cea mai oribilă dintre crime. Cel ce îndrăzneşte să ridice mâna asupra imaginii însăşi a Domnului sub forma sa cea mai înaltă îl insultă pe Creator şi contribuie la pierderea paradisului.

Concepţia rasistă răspunde voinţei celei mai profunde a naturii, atunci când ea restabileşte acel joc liber al forţelor care trebuie să aducă cu sine progresul prin selecţie. Astfel, într o zi, o omenire mai bună, care a cucerit această lume, va vedea deschizândui-se liber toate domeniile de activitate.

Cu toţii simţim că, într un viitor îndepărtat, oamenii se vor confrunta cu probleme pe care va fi chemat să le rezolve numai un popor de stăpâni de cea mai înaltă rasă, dispunând de toate mijloacele şi de toate resursele întregii lumi.

***

Este foarte evident că o examinare atât de generală a conţinutului abstract al unei

concepţii filozofice rasiste poate duce la mii de interpretări. De fapt, nu există nici o tânără creaţie politică de-a noastră care să nu se prevaleze de vreun punct al acestei teorii. Cu toate acestea, existenţa lor simultană dovedeşte tocmai diversitatea concepţiilor lor. Astfel, filozofiei marxiste, condusă de o organizaţie centralizată, i se opune o adunătură de concepţii care pot fi considerate încă de pe acum puţin eficace în prezenţa frontului strâns al duşmanului. Victoriile nu se cuceresc cu arme atât de slabe. Numai atunci când concepţiei filozofice internaţionale conduse politic de marxismul organizat i se va opune frontul unic al unei concepţii filozofice rasiste, o energie egală în luptă va rândui succesul de partea adevărului veşnic.

Dar, pentru organizarea aplicării unei concepţii filozofice, este mai întâi indispensabilă stabilirea unei definiţii exacte; principiile fundamentale ale partidului reprezintă pentru un partid politic în formare ceea ce reprezintă dogmele pentru credinţă.

Aşadar concepţiei rasiste trebuie să i se asigure un instrument de luptă, după cum organizaţia de partid marxistă lasă loc liber internaţionalismului.

Acesta este scopul urmărit de Partidul naţional-socialist german.

A fixa astfel doctrina rasistă pentru partid reprezintă condiţia prealabilă a succesului concepţiilor rasiste. Cea mai bună dovadă este dată indirect de propriii adversari ai acestei regrupări a partidului. Cei ce nu mai obosesc să afirme că concepţiile rasiste nu sunt câtuşi de puţin apanajul unuia singur, ci, dimpotrivă, că ele dormitează sau „trăiesc” în inima a Dumnezeu ştie câte milioane de oameni, n-au decât să verifice că prezenţa efectivă a acestor concepţii tocmai că nu s-a putut opune cu nimic triumfului concepţiilor adverse, apărate de un partid politic clasic. Dacă ar fi fost altfel, astăzi poporul german ar fi cucerit deja o victorie uriaşă şi nu s-ar afla pe marginea prăpastiei. Ceea ce a asigurat succesul concepţiilor internaţionaliste este apărarea lor de către un partid organizat sub formă de secţiuni de asalt: (Sturmabteilung: S.A.). Dacă au dispărut concepţiile opuse, aceasta se datorează lipsei unui front unit de apărare. O concepţie filozofică poate lupta şi triumfa nu prin dezvoltarea nelimitată a unei teorii generale, ci prin forma limitată şi concentrată a unei organizaţii politice.

Am considerat aşadar că propria mea misiune era să desprind din substanţa bogată şi informă a unei concepţii filozofice generale ideile esenţiale, să le dau o formă mai mult sau

mai puţin dogmatică. Astfel desprinse şi clarificate, ele vor putea grupa acei oameni care vor voi să li se supună. Altfel spus: Partidul naţional-socialist al muncitorilor germani îşi extrage caracteristicile esenţiale dintr o concepţie rasistă despre univers, el face din ea, ţinând cont de realităţile practice ale epocii, de materialul uman şi de slăbiciunile sale, un ansamblu doctrinal politic, care pune din acel moment, printr-o organizare pe cât posibil de rigidă a maselor largi de oameni, bazele triumfului final al acestei concepţii filozofice.

CAPITOLUL II

Statul

Începând din 1920 şi 1921, unele cercuri, rămăşiţe ale acelei lumi burgheze a cărei domnie este astăzi terminată, îi reproşau fără încetare tânărului nostru partid faptul că a luat poziţie împotriva actualei forme a statului; iar bătăuşii aflaţi în slujba partidelor politice de toate nuanţele trăgeau de aici concluzia că era îngăduit să poarte prin toate mijloacele o luptă de exterminare împotriva acestor tineri inoportuni, protagonişti ai unei concepţii noi despre lume. La drept vorbind, lumea se ferea să recunoască faptul că burghezia actuală este incapabilă să conceapă o noţiune coerentă prin cuvântul stat, cuvânt pentru care nu există, pentru care nu poate exista o definiţie coerentă. Şi, cel mai adesea, titularii catedrelor din învăţământul nostru superior oficial vorbesc ca nişte profesori de drept public, care trebuie îndeosebi să găsească explicaţii şi interpretări justificând existenţa mai mult sau mai puţin fericită a guvernelor care îi hrănesc. Cu cât un stat este constituit într-un mod mai ilogic, cu atât sunt mai obscure, mai artificiale

şi mai de neînţeles definiţiile date raţiunii sale de a exista. Ce putea spune spre exemplu altădată un profesor de la Universitatea imperială şi regală despre semnificaţia şi scopurile statului, într-o ţară a cărei constituţie politică era monstrul cel mai hid al secolului douăzeci? Grea sarcină, dacă se ia în considerare faptul că, în zilele noastre, un profesor de drept public este mai puţin obligat să spună adevărul cât să slujească un scop precis. Acest scop este apărarea cu orice preţ a existenţei monstruosului mecanism uman despre care este vorba şi care se numeşte actualmente stat. Să nu ne mirăm aşadar dacă, discutând această problemă, evităm pe cât posibil examinarea faptelor spre a ne ascunde după un talmeş-balmeş de principii „etice”, „morale”,”moralizatoare” şi de valori, sarcini şi scopuri imaginare. În ansamblu, se pot distinge trei sisteme:

a) Există cei care văd pur şi simplu în stat o grupare mai mult sau mai puţin voluntară de oameni supuşi autorităţii unui guvern.

Aceştia sunt cei mai numeroşi. Printre ei se găsesc adoratorii contemporani ai principiului legitimităţii, în ochii cărora voinţa oamenilor nu are nici un rol de jucat. Pentru ei, faptul că un stat există este suficient ca să-l facă inviolabil şi sacru. Pentru a apăra de orice prejudiciu

această concepţie a unor minţi demente, este proslăvită adorarea servilă a ceea ce se numeşte autoritatea statului. În mintea acestor oameni, mijlocul devine cât ai bate din palme scopul definitiv. Statul nu mai este făcut pentru a-i sluji pe oameni, ci aceştia există spre a adora o autoritate a statului, de care ţine cel mai modest dintre funcţionari, oricare ar fi funcţiile sale. Pentru ca aceasta adoraţie mută şi extatică să nu se transforme în dezordine, autoritatea statului, la rândul ei, nu există decât pentru menţinerea calmului şi a ordinii. În final ea nu mai este deci nici scop, nici mijloc. Statul trebuie să vegheze la menţinerea calmului şi a ordinii şi, reciproc, calmul şi ordinea trebuie să-i permită statului să existe. Viaţa comunităţii trebuie să se învârtă între aceşti doi poli.

În Bavaria această concepţie este reprezentată mai ales de artiştii politici ai Centrului bavarez, numit Partidul Popular Bavarez; în Austria, erau legitimiştii negru-galbeni. În Reich, există din nefericire elementele zise conservatoare care acţionează după astfel de concepţii despre stat.

b) Alţi teoreticieni, mai puţin numeroşi, pun cel puţin existenţei statului anumite condiţii. Ei vor să existe nu numai o aceeaşi administraţie, ci şi o aceeaşi limbă, fie şi numai din

considerente tehnice administrative în general. Autoritatea statului nu mai este unică şi exclusiva raţiune de a fi a statului; în plus, acesta trebuie să contribuie la bunăstarea supuşilor. În concepţia acestei şcoli se strecoară idei despre „libertate”, însă în cea mai mare parte a timpului prost înţelese. Forma de guvernământ nu mai pare inviolabilă prin simplul fapt al existenţei sale; este examinată de asemenea utilitatea pe care ea o poate avea. Respectul faţă de trecut nu o apără de criticile la adresa prezentului. În rezumat, această şcoală aşteaptă înainte de toate de la stat ca acesta să-i dea vieţii economice o formă favorabilă individului; ea îi apreciază rentabilitatea din punct de vedere practic şi după concepţii generale de economie politică. Principalii reprezentanţi ai acestei opinii se întâlnesc în cercurile burgheziei noastre germane mijlocii, în special în cele ale democraţiei liberale.

c) Cea de-a treia grupă este cea mai redusă din punct de vedere numeric.

Ea vede în stat un mijloc de realizare a tendinţelor imperialiste expuse de cele mai multe ori în mod confuz; ea vrea să ajungă la întemeierea unui stat popular puternic unit şi căruia o limbă comună să îi dea un caracter foarte bine reliefat. Dacă vrea o limbă unică,

nu este numai în speranţa de a da astfel acestui stat o bază solidă, care să-i permită creşterea puterii în exterior, ci de asemenea şi mai ales având convingerea – de altminteri radical greşită – că unificarea limbii l-ar face capabil să ducă la bun sfârşit o naţionalizare orientată într-o anumită direcţie.

Este lamentabil să vedem cât de frivol a fost folosit, în cursul ultimului secol şi foarte des cu deplină bună credinţă, cuvântul „a germaniza”. Îmi mai amintesc şi acum câte idei incredibil de false sugera acest termen pe vremea tinereţii mele. Auzeai pe-atunci exprimându-se până şi în cercurile pangermaniste părerea că germanii din Austria ar putea foarte bine, cu concursul guvernului, să-i germanizeze pe slavii din Austria; nu-şi dădeau seama că germanizarea nu se aplică decât pământului, niciodată oamenilor. În general prin acest cuvânt se înţelegea folosirea limbii germane, impusă cu forţa şi folosită public. Ar însemna să comitem o greşeală de raţionament de neconceput dacă ne-am imagina că ar fi posibil să faci un german să zicem dintr-un negru sau dintr-un chinez, învăţându-l germană şi obţinând ca el să vorbească din acel moment limba noastră, sau poate chiar să voteze pentru un partid politic german. Burghezii noştri naţionali nu vedeau că acest fel de

germanizare era, în realitate, o degermanizare. Fiindcă, dacă diferenţele existente între popoare şi care până în prezent sunt evidente şi sar în ochi ar putea fi atenuate şi în final şterse, impunându-se prin forţa suveranului o limbă comună această măsură ar atrage după sine metisajul şi, în cazul nostru, nu o germanizare, ci nimicirea elementului germanic. Se întâmplă, şi cazul este foarte frecvent în istorie, ca un popor cuceritor să reunească, prin mijloace de constrângere externe, să impună învinşilor limba sa, însă, după o mie de ani, această limbă este vorbită de un popor nou şi învingătorii au devemt astfel, la drept vorbind, învinşi.

Cum naţionalitatea sau, mai bine zis, rasa nu depinde de limbă, ci de sânge nu am avea dreptul să vorbim despre germanizare decât dacă, printr-un astfel de procedeu, s-ar reuşi schimbarea sângelui celui învins. Dar acest lucru este imposibil. Acest lucru ar reuşi doar printr-un amestec de sânge, care ai scădea nivelul rasei superioare. Rezultatul final al unui astfel de proces ar fi dispariţia calităţilor care altădată l-au făcut pe poporul cuceritor capabil să învingă. Metisajul cu o rasă inferioară ar face să dispară în special energiile civilizatoare, chiar dacă poporul născut din acest amestec ar vorbi mult şi bine limba fostei

rase superioare. O vreme, ar mai exista un soi de luptă între spiritele diferite şi poporul, hărăzit unei decăderi iremediabile, ar putea, întro ultimă tresărire, să actualizeze capodoperele unei civilizaţii uimitoare. Chiar dacă autorii lor nu ai fi decât reprezentanţi izolaţi ai rasei superioare sau nişte metişi născuţi dintr-o primă încrucişare, la care sângele cel mai bun continuă să fie învingător şi caută să-şi croiască drum, ei nu ar fi niciodată produşii ultimi ai metisajului. Acesta din urmă va fi însoţit întotdeauna de un recul al civilizaţiei.

Noi trebuie să ne socotim fericiţi astăzi că germanizarea, aşa cum a conceput-o Iosif al II-lea, nu a reuşit în Austria. Succesul ei ar fi avut ca efect, după toate aparenţele, menţinerea în viaţă a statului austriac, dar şi antrenarea, prin comunitatea de limbă, a unei scăderi a nivelului etnic al naţiunii germane. De-a lungul secolelor s-ar fi putut forma un anumit instinct gregar, dar turma însăşi ar fi pierdut din valoare. S-ar fi născut poate un popor rezultat dintr-o comunitate de stat, însă ar fi dispărut un popor rezultat dintr-o comunitate de cultură.

A fost mai bine, pentru naţiunea germană, că acest metisaj nu a avut lor, cu toate că s-a renunţat la el nu din raţiuni inteligente şi înalte

ci pentru că Habsburgii erau nişte suverani mărginiţi. Dacă ar fi fost altfel, astăzi abia dacă am mai putea numi poporul german un factor de civilizaţie.

Dar nu numai în Austria ci şi în Germania cercurile zise naţionale au fost şi mai sunt încă stimulate de raţionamente la fel de greşite. Politica poloneză cerută de atâţia germani şi care tindea către germanizarea Estului se baza din păcate aproape întotdeauna pe un sofism asemănător. Şi în acest caz se credea în reuşita germanizării elementelor poloneze, impunânduli-se pur şi simplu limba germană. Şi acolo rezultatul ar fi fost funest: un popor de rasă străină exprimându-şi în limba germană ideile străine şi aducând prejudicii nobleţii demnităţii naţiunii noastre prin natura sa inferioară.

Este deja destul de înspăimântător gândul la răul făcut rasei noastre germanice atunci când ignoranţa americanilor trece la debitul nostru pe evreii murdari care debarcă la ei pentru că vorbesc germană în jargon. Totuşi, nimănui nu i-ar da prin cap că faptul pur accidental ca aceşti imigranţi păduchioşi, veniţi din răsărit, vorbesc cel mai adesea germana, dovedeşte că ei sunt de origine germană şi fac parte cu adevărat din poporul nostru.

Ceea ce, în decursul istoriei, a putut fi germanizat cu folos, a fost pământul cucerit de străbunii noştri cu spada în mână şi colonizat de ţăranii germani. În măsura în care, în acelaşi timp ei au introdus un sânge străin în trupul poporului nostru, au contribuit la naşterea unei fărâmiţări funeste a caracterului nostru etnic, care se manifestă prin acest individualism hipertrofiat propriu germanilor şi care, din nefericire, adesea ajunge să fie elogiat.

Pentru această a treia şcoală, statul este de asemenea, într-un anume sens, un scop în sine şi menţinerea statului devine sarcina principală a vieţii oamenilor.

În rezumat, se poate stabili că toate aceste teorii nu îşi au rădăcinile în înţelegerea faptului că forţele creatoare de civilizaţie de valori au drept bază rasa şi că statul trebuie în mod logic să considere că sarcina sa principală este conservarea şi îmbunătăţirea acestei aceleiaşi rase, condiţie fundamentală a oricărui progres uman

Consecinţa externă a acestor concepţii şi opinii greşite despre natura şi raţiunea de a fi a statului a putut fi apoi trasă de evreul Marx separând noţiunea de stat de obligaţiile faţă de rasă, fără a putea formula o altă definiţie

admisă în aceeaşi măsură, burghezia a croit drum unei doctrine care neagă statul în sine.

De aceea lupta dusă de burghezie împotriva marxismului internaţional se îndreaptă, în acest domeniu, către un eşec sigur. Burghezia nu pune preţ de multă vreme pe temeliile de care sistemul său politic nu se poate lipsi. Adversarul ei abil a descoperit punctele slabe ale edificiului pe care ea îl înălţase şi îl atacă cu armele pe care ea i le-a furnizat involuntar.

Cea dintâi datorie a noului partid care se plasează pe terenul concepţiilor rasiste este aşadar formularea clară a concepţiei ce trebuie avută despre natura şi raţiunea de a fi a statului.

Noţiunea fundamentală este aceea că statul nu este un scop, ci un mijloc. El este condiţia prealabilă pusă formării unei civilizaţii umane de valoare superioară dar nu este cauza ei directă. Aceasta constă exclusiv în existenţa unei rase apte de civilizaţie. Chiar dacă pe pământ ar exista sute de state model, în cazul în care arianul, care este stâlpul civilizaţiei, s-ar întâmpla să dispară, nu ar mai exista civilizaţie corespunzând, pe plan spiritual, nivelului pe care l-au atins popoarele de rasă superioară. Se poate merge mai departe spunând că existenţa statelor omeneşti nu ar exclude eventualitatea nimicirii definitive a

rasei umane, din moment ce dispariţia reprezentantului rasei civilizatoare ar atrage după sine pierderea facultăţilor intelectuale superioare de rezistenţă şi de adaptare.

Dacă, spre exemplu, un seism ar zdruncina scoarţa terestră şi din valurile oceanului s-ar ivi o nouă Himalaya, civilizaţia umană ar fi nimicită de acest cataclism înspăimântător. N-ar mai exista nici un singur stat, toate legăturile care menţin ordinea ar fi rupte, creaţiile unei civilizaţii milenare ar fi nimicite, suprafaţa pământului n-ar mai fi decât un cimitir acoperit de apă şi de mil. Însă ar fi suficient ca în acest haos înspăimântător să fi supravieţuit câţiva oameni aparţinând unei rase civilizatoare pentru ca, fie şi după o mie de ani, pământul, regăsindu-şi liniştea, să reînceapă să producă dovezi ale forţei creatoare a omului. Numai nimicirea ultimilor reprezentanţi ai rasei superioare ar face definitiv din pământ un deşert. Invers, exemplele luate din prezent dovedesc că statele ale căror baze au fost puse de reprezentanţii unor rase lipsite de capacităţi politice indispensabile nu au putut, în ciuda tuturor măsurilor luate de guvernele lor, să scape de ruină. După cum speciile de animale mari din vremurile preistorice au trebuit să lase loc altora şi să se stingă, tot aşa vor trebui

să dea întâietate rasele umane lipsite de o anumită forţă intelectuală, singura care le poate face să găsească armele necesare conservării lor.

Nu statul este cel care face să se nască un anumit nivel de cultură; el nu poate decât să conserve rasa, cauza dintâi a ridicării acestui nivel. În caz contrar, statul poate continua să existe timp de secole fără o schimbare aparentă, când, de fapt, în urma amestecului raselor pe care nu l-a împiedicat, capacitatea civilizatoare şi însăşi istoria acestui popor, care este reflectarea ei, au început de multă vreme să sufere deteriorări grave. De exemplu, statul nostru actual, mecanism funcţionând în gol, poate, pentru un timp mai mult sau mai puţin îndelungat, să mai provoace iluzii şi să pară că trăieşte şi totuşi otrăvirea rasei, de care suferă trupul poporului nostru, aduce după sine o decădere a civilizaţiei sale care se manifestă deja în mod înfricoşător.

Condiţia prealabilă pusă existenţei durabile a unei omeniri superioare nu este aşadar statul ci rasa care posedă facultăţile cerute.

Trebuie să se ştie că aceste facultăţi există întotdeauna şi că este suficient să fie trezite de împrejurări exterioare spre a se manifesta. Naţiunile sau, mai degrabă, rasele civilizatoare posedă aceste facultăţi binefăcătoare în stare

latentă, chiar dacă împrejurările exterioare nu le îngăduie să acţioneze. De aceea a-i prezenta pe germanii din vremurile anterioare creştinismului ca pe nişte oameni „fără civilizaţie”, ca pe nişte barbari este o nedreptate incredibilă. Ei n-au fost niciodată astfel. Numai asprimea climei habitatului lor septentrional le impunea un fel de viaţă ce se opunea dezvoltării forţelor lor creatoare. Dacă ar fi ajuns, fără lumea antică, în regiunile mai blânde din sud şi dacă acolo ar fi găsit, în materialul uman furnizat de rasele inferioare, primele mijloace tehnice, capacitatea de a crea o civilizaţie care dormita în ei ar fi produs o înflorire la fel de strălucitoare ca aceea a elenilor. Dar această forţă primitivă care zămisleşte civilizaţia nu trebuie atribuită numai faptului că ei au trăit într-un climat septentrional. Un lapon dus în sud ar contribui la fel de puţin la dezvoltarea civilizaţiei ca şi un eschimos. Nu, această splendidă facultate de a crea şi de a modela i-a fost conferită tocmai arianului pentru ca ea să rămână în el în stadiu latent sau s-o dăruiască vieţii care se trezeşte, după cum nişte împrejurări favorabile i-o îngăduie sau o natură inospitalieră îl împiedică să o facă.

Putem deduce de aici următoarea idee:

Statul este un mijloc de a ajunge la un scop. Scopul său este menţinerea şi favorizarea dezvoltării unei comunităţi de fiinţe care, fizic şi moral, sunt din aceeaşi specie. El trebuie să menţină, în primul rând, trăsăturile caracteristice esenţiale ale rasei, condiţie a dezvoltării libere a tuturor facultăţilor latente ale acesteia. Dintre aceste facultăţi, o parte va servi întotdeauna la întreţinerea vieţii fizice şi o altă parte la favorizarea progreselor intelectuale. Dar, de fapt, cea dintâi este întotdeauna condiţia necesară a celei de a doua.

Statele care nu urmăresc acest scop sunt nişte organisme defectuoase, creaţii eşuate. Faptul că ele există nu schimbă lucrurile, după cum nici succesele obţinute de o întovărăşire de corsari nu justifică pirateria.

Noi, naţional-socialiştii, care luptăm pentru o altă concepţie despre lume, nu ne plasăm pe celebrul „teren al faptelor”, de altfel născocite. Atunci nu am mai fi susţinătorii unei mari idei noi, ci soldaţii minciunii care domneşte în zilele noastre. Trebuie să facem o distincţie netă între statul care nu este decât cel care înglobează şi rasa care este conţinutul. Cel care înglobează nu are o raţiune de a fi decât atunci când este capabil să-şi păstreze şi să-şi

protejeze conţinutul: altminteri nu are nici o valoare.

Ca urmare, scopul suprem al statului rasist trebuie să fie să vegheze la conservarea reprezentanţilor rasei primare, dătători de civilizaţie, care fac frumuseţea şi valoarea morală a unei omeniri superioare. Noi, în calitate de arieni, nu ne putem închipui un stat decât ca organismul viu care constituie un popor, organism care nu numai că asigură existenţa acestui popor, dar, în plus, dezvoltându-i facultăţile morale şi intelectuale, le face să ajungă la gradul cel mai înalt de libertate.

Ceea ce se încearcă astăzi să ni se impună ca stat este produsul monstruos al celei mai mari erori omeneşti, urmată de un şir de suferinţe inexprimabile.

Noi, naţional-socialiştii, ştim că lumea de azi va considera această concepţie drept revoluţionară şi că ea ne va defăima cu acest nume. Dar opiniile şi actele noastre nu trebuie să rezulte din aprobarea sau dezaprobarea epocii noastre, ci din obligaţia imperioasă de a sluji adevărul de care suntem conştienţi. Noi putem fi convinşi că inteligenţa mai deschisă a posterităţii nu numai că va înţelege raţiunile întreprinderii noastre, ci şi că îi va recunoaşte utilitatea şi o va omagia.

Cele de mai sus ne dau nouă, naţional-socialiştilor, măsura valorii unui stat. Această valoare este numai relativă, judecată din punctul de vedere particular al fiecărei naţiuni; ea va fi absolută dacă ne ridicăm la punctul de vedere al omenirii în sine. Altfel spus:

Utilitatea unui stat nu poate fi apreciată luând drept criteriu nivelul de civilizaţie la care a ajuns sau importanţa pe care i-o conferă puterea sa în lume; aceasta se poate face exclusiv în funcţie de utilitatea pe care o poate avea acest organism pentru fiecare popor luat în considerare.

Un stat poate fi considerat ideal nu numai dacă el corespunde condiţiilor de viaţă ale poporului pe care trebuie să-l reprezinte, ci şi dacă existenţa sa asigură practic dăinuirea acelui popor, de altfel indiferent de însemnătatea culturală pe care o poate avea în lume forma acestui stat. Căci misiunea statului nu este de a crea, ci de a croi drum forţelor virtuale. Un stat poate fi aşadar calificat drept prost dacă, atingând gradul cel mai ridicat de civilizaţie, hărăzeşte ruinei omogenitatea rasială a reprezentanţilor acestei civilizaţii.

Căci atunci practic el nu respectă condiţia prealabilă a existenţei unei culturi, care nu este produsul său, ci al unui popor civilizator consolidat de sinteză vie a statului. Statul nu

reprezintă o substanţă, ci o formă. Gradul de civilizaţie la care a ajuns un popor nu permite aşadar dozarea utilităţii statului în care trăieşte. Este lesne de înţeles că un popor superior dotat pentru civilizaţie oferă o imagine preferabilă celei a unui trib de negri; cu toate acestea, organismul creat de cel dintâi sub formă de stat poate fi, prin felul în care îşi îndeplineşte scopul, mai rău decât al negrului. Deşi statul cel mai bun şi cea mai bună constituţie politică sunt incapabile să extragă dintr-un popor facultăţile care îi lipsesc actualmente şi pe care nu le-a avut niciodată, o formă necorespunzătoare de stat va aduce în mod fatal cu sine, cu timpul, permiţând sau chiar prilejuind dispariţia reprezentanţilor rasei civilizatoare, pierderea facultăţilor pe care iniţial aceasta le poseda potenţial.

Ca urmare, aprecierea valorii unui stat va fi mai întâi determinată de utilitatea pe care el o poate avea pentru un popor dat şi nicidecum de importanţa rolului său în istoria lumii.

Asupra acestui ultim punct de vedere, care este foarte relativ, ne putem face repede o părere precisă; dar este greu de făcut o apreciere a valorii absolute a unui stat, deoarece această apreciere definitivă nu depinde numai de statul însuşi, ci mai degrabă

de valoarea şi de nivelul poporului luat în considerare.

Când se vorbeşte despre înalta misiune a statului, nu trebuie deci niciodată să se uite că această înaltă misiune îi revine mai presus de orice poporului, în care statul nu are alt rol decât de a face posibilă dezvoltarea liberă, datorită puterii organice a existenţei sale.

Atunci, dacă ne întrebăm cum trebuie să fie constituit statul de care avem nevoie noi, germanii, trebuie să precizăm mai întâi două lucruri: ce fel de oameni trebuie să reunească acest stat şi ce scopuri trebuie el să urmărească.

Din nefericire poporul nostru german nu are ca bază o rasă omogenă. Şi fuziunea elementelor primare nu a făcut asemenea progrese încât să se poată vorbi de o rasă nouă născută din această fuziune. În realitate, contaminările succesive care, în special de la războiul de treizeci de ani încoace, au alterat sângele poporului nostru, nu numai că l-au descompus, ele au acţionat şi asupra sufletului nostru. Graniţele deschise ale patriei noastre, contactul cu corpuri politice negermane de-a lungul regiunilor de frontieră, în special puternicul aflux de sânge străin în interiorul Reichului nu lăsa, prin reînnoirea sa constantă, timpul necesar pentru a se ajunge la o fuziune

completă. Din acest fel de amestec nu a ieşit o rasă nouă; elementele etnice au rămas juxtapuse şi rezultatul a fost că, în momentele critice, când de obicei o turmă se strânge laolaltă, poporul german s-a împrăştiat în toate direcţiile. Nu numai că repartiţia teritorială a elementelor constitutive ale rasei priveşte regiuni diferite, dar ele coexistă în interiorul unei aceleiaşi regiuni. Oamenii din nord sunt aproape de cei din est, dalmaţii sunt aproape de aceştia, oamenii din occident sunt aproape de ei; fără a mai socoti amestecurile. Această stare de lucruri are, în anumite părţi, inconveniente mari: germanilor le lipseşte puternicul instinct gregar, efect al identităţii sângelui, care, deosebit de necesar în ceasurile grele, previne prăbuşirea naţiunilor, ştergând instantaneu la popoarele care-l au toate diferenţele secundare şi făcându-le să i opună duşmanului comun frontul unit al turmei sale omogene. Ceea ce se desemnează la noi prin hiper individualism provine din faptul că elementele fundamentale ale rasei noastre, din care fiecare are trăsături caracteristice particulare, au luat obiceiul de a trăi alături, fără să ajungă să se amestece. Pe timp de pace, adesea el poate avea avantaje, dar, dacă ne gândim bine, ne a costat dominaţia lumii. Dacă poporul german ar fi avut, de a lungul

istoriei sale, această unitate gregară care le-a fost atât de folositoare altor popoare, Reichul german ar fi astăzi stăpânul globului. Istoria lumii ar fi luat un alt curs şi nimeni nu este în măsură să determine dacă, urmând acest drum, omenirea n-ar fi atins scopul la care speră să ajungă astăzi prin văicărelile şi smiorcăielile lor atâţia pacifişti orbiţi: O pace asigurată nu de ramurile de măslin agitate de plângăcioşii pacifişti, ci garantată de spadă victorioasă a unui popor de stăpâni care pune lumea întreagă în slujba unei civilizaţii superioare.

Faptul că poporului nostru îi lipseşte coeziunea dată de un sânge comun şi rămas pur ne-a pricinuit rele inexprimabile. El a dăruit capitale unei mulţimi de mici potentaţi germani, dar a privat poporul german de drepturile sale senioriale.

Şi astăzi poporul german mai suferă încă din cauza urmărilor acestei lipse de coeziune intimă; dar ceea ce a fost nenorocirea noastră în trecut şi în prezent, poate fi în viitor un izvor de binecuvântări. Căci oricât de funeste ar fi fost absenţa unei fuziuni absolute a elementelor care compuneau iniţial rasa noastră şi imposibilitatea în care ne-am aflat, ca urmare, de a forma un corp de popor omogen, în schimb, este o fericire că cel puţin

o parte din ceea ce este mai bun în sângele nostru a rămas pură şi a scăpat de decăderea care a lovit restul rasei noastre.

Este cert că un amalgam complet al elementelor primare ale rasei noastre ar fi dat naştere unui popor constituind un organism desăvârşit; dar el ar fi fost, ca orice rasă hibridă, dotat cu o capacitate mai mică de a face să progreseze civilizaţia decât cea de care se bucurau iniţial elementele sale cele mai nobile. Aşadar absenţa unui amestec integral este o binefacere: noi nu avem astăzi în poporul nostru german mari rezerve de oameni de rasă germanică din nord, al căror sânge a rămas neamestecat şi pe care îl putem considera ca pe comoara cea mai de preţ pentru viitorul nostru. În vremurile liste, când legile rasei erau necunoscute, când în orice om, luat în sine, era căzută o fiinţa întru totul asemănătoare semenilor săi, nu erau observate diferenţele de valoare existente între diversele elemente primitive. Noi ştim astăzi că un amalgam complet al elementelor constitutive ale corpului poporului nostru şi coeziunea care ar fi rezultat din ea ne-ar fi făcut poate puternici la exterior, dar că scopul suprem spre care trebuie să tindă omenirea ne-ar fi rămas inaccesibil: singură specie de oameni pe care destinul i-a ales în mod vizibil

pentru a duce opera la bun sfârşit s-ar fi înecat în terciul de rase format de un popor unificat.

Dar astăzi, întăriţi de o noţiune de curînd dobândita, noi trebuie să examinăm atent şi să profităm de ceea ce a împiedicat destinul binevoitor, fără vreun amestec din partea noastră.

Cine vorbeşte despre o misiune dată poporului german pe acest pământ trebuie să ştie că ea constă exclusiv în formarea unui stat care consideră că ţelul său suprem este conservarea şi apărarea elementelor celor mai nobile ale poporului nostru, rămase nealterate, şi care sunt de asemenea cele ale întregii omeniri.

Prin aceasta, statul cunoaşte pentru prima dată un scop intern înalt, faţă de lozinca ridicolă care îi dădea rolul de a veghea asupra liniştii şi ordinii, pentru a permite cetăţenilor să se înşele reciproc în largul lor, sarcina care constă în conservarea şi apărarea unei specii umane superioare, cu care bunătatea Atotputernicului a gratificat acest pământ, apare ca o misiune cu adevărat nobilă.

Mecanismul neînsufleţit care pretinde că-şi are raţiunea de a exista în el însuşi trebuie transformat într-un organism viu al cărui scop exclusiv este să slujească o idee superioară.

Reichul, în calitate de stat, trebuie să cuprindă toţi germanii, şi să îşi ia asupra sa nu numai sarcina de a reuni şi de a conserva rezervele preţioase de elemente primare ale rasei pe care le posedă acest popor, ci şi de a le face să ajungă încet dar sigur la o situaţie predominantă.

***

Unei perioade care este, dacă mergem până în miezul lucrurilor, cea a amorţirii şi a stagnării, îi va urma o perioadă de luptă. Dar, ca întotdeauna, dictonul; „Cine se odihneşte, rugineşte” îşi găseşte şi aici aplicarea şi, de asemenea, cel care spune că numai atacul aduce victoria. Cu cât scopul luptei noastre este mai înalt şi cu cât în momentul de faţă mulţimea este mai incapabilă să îl înţeleagă, cu atât mai uriaşe vor fi succesul – după cum ne învaţă istoria – şi importanţa acestui succes; ne este suficient să vedem clar scopul spre care trebuie să tindem şi să ducem lupta cu o perseverenţă de nezdruncinat.

Mulţi funcţionari care conduc în prezent statul nostru pot socoti mai puţin hazardat să lucreze pentru menţinerea stării de lucruri existente decât să lupte pentru ceea ce va fi mâine. Li se pare mai comod să vadă în stat un

mecanism, a cărui singură raţiune de a fi este să se menţină în viaţă, după cum viaţa lor „aparţine statului”, cum obişnuiesc să spună. Ca şi cum ceea ce îşi are rădăcinile în popor ar putea servi logic un alt stăpân decât poporul; ca şi cum omul ar putea lucra pentru altceva decât pentru om. Cum am mai spus, este, fireşte, comod să nu vezi în autoritatea statului decât mecanismul pur automat al unei organizări, decât să o consideri întruparea suverană a instinctului de conservare al unui popor. Într-adevăr, în primul caz, statul şi autorităţile statului sunt pentru aceste minţi înguste scopuri în sine; în al doilea caz, sunt arme puternice în slujba mării şi eternei lupte pentru existenţă, şi nu o maşinărie oarbă, ci expresia voinţei unanime a unei comunităţi care vrea să trăiască.

De aceea, pentru lupta dusă în favoarea noii noastre concepţii despre stat – concepţie care răspunde în întregime sensului iniţial al lucrurilor – vom găsi puţini tovarăşi de luptă în sânul unei societăţi îmbătrânite fizic, prea adesea şi ea inteligenţă şi curaj. Din aceste pături ale populaţiei, noi nu vom avea recruţi decât în mod excepţional: nişte bătrâni a căror inimă şi-a păstrat tinereţea, iar spiritul prospeţimea; dar nu îi vom vedea niciodată venind la noi pe cei care consideră că sarcina

esenţială a vieţii lor este menţinerea unei stări de lucruri existente.

Avem în faţa noastră mult mai puţin oameni rău intenţionaţi, cât armata nenumărată a indiferenţilor din lene intelectuală şi în special a oamenilor interesaţi de menţinerea statului actual. Dar tocmai faptul că această luptă aprigă pare fără speranţă îi dă sarcinii noastre măreţie şi constituie şansa noastră de succes cea mai mare. Strigătul războinic, care sperie la început sau descurajează inimile slabe, va fi semnalul adunării firilor cu adevărat combative. Şi trebuie să ne dăm seama că; atunci când, în sânul unui popor, un anumit număr de oameni dotaţi în cel mai înalt grad cu energie şi forţă activă se unesc spre a urmări un singur scop şi când ei sunt astfel definitiv eliberaţi de lenea în care au amorţit masele, aceşti câţiva oameni devin stăpânii întregului popor. Istoria lumii este făurită de minorităţi, de fiecare dată când minorităţile de număr întruchipează majoritatea de voinţă şi de decizie.

De aceea, ceea ce astăzi multora li se poate părea o agravare a sarcinii noastre, este în realitate, condiţia necesară a victoriei noastre. Tocmai pentru că sarcina este atât de mare şi de grea, noi vom găsi după toate aparenţele

cei mai buni susţinători ai luptei noastre. Această elită ne garantează succesul.

***

Natura corectează de obicei prin rânduieli corespunzătoare efectul amestecurilor care alterează puritatea raselor umane. Ea se arată puţin favorabilă faţă de metişi. Primii produşi ai acestor încrucişări au crunt de suferit, câteodată până la a treia, a patra şi a cincea generaţie. Ceea ce constituia valoarea elementului primar superior participant la încrucişare le este refuzat; în afară de aceasta, lipsa unităţii sângelui implică discordanţa voinţelor şi energiilor vitale. În toate momentele critice în care oamenii de rasă pură iau hotărâri înţelepte şi coerente, metisul îşi pierde capul sau nu ia decât jumătăţi de măsură. Rezultatul este că acesta din urmă se lasă dominat de omul cu sânge pur şi că, în practică, este expus unei dispariţii mai rapide. În împrejurările în care rasa rezistă victorios, metisul moare; am putea cita nenumărate exemple în acest sens. Aici se poate vedea corectarea făcută de natură. Dar i se întâmpla adesea să meargă şi mai departe: ea îngrădeşte reproducerea; ea face ca produşii

încrucişărilor multiplicate să devină sterili, făcându-i astfel să dispară.

Dacă, spre exemplu, un individ dintr-o rasă dată s-ar uni cu reprezentantul unei rase inferioare, rezultatul încrucişării ar fi o scădere a nivelului în sine şi în plus, o descendenţă mai slabă decât indivizii de rasă rămasă pură în mijlocul căreia ar trebui ea să trăiască. În cazul în care orice nou aport de sânge al rasei superioare ar fi împiedicat, încrucişările continue ar da naştere unor metişi pe care puterea lor de rezistenţă, înţelept redusă de natură, i-ar condamna la o dispariţie promptă; sau, în cursul mileniilor, s-ar forma un nou amalgam în care elementele primare, amestecate radical prin încrucişări multiple ar fi de nerecunoscut; s-ar constitui astfel un popor nou dotat cu o anumită capacitate de rezistenţă gregară, dar a cărui valoare intelectuală şi artistică ar fi cu mult inferioară celei a rasei superioare care a participat la prima încrucişare. Dar chiar şi în acest din urmă caz, acest produs hibrid ar sucomba în lupta pentru existenţă, împotriva unei rase superioare al cărei sânge ar fi rămas pur. Solidaritatea gregară, dezvoltată de-a lungul miilor de ani, şi care ar asigura coeziunea acestui popor nou ar fi – cât ar fi ea de mare, ca urmare a scăderii nivelului rasei şi a

micşorării facultăţii de adaptare şi a capacităţilor creatoare – incapabilă să permită o rezistenţă victorioasă la atacurile unei rase pure, unite ea şi superioare ca dezvoltare intelectuală şi civilizaţie

Putem aşadar enunţa următorul principiu:

Orice încrucişare de rase aduce în mod inevitabil cu sine, mai devreme sau mai târziu, dispariţia hibrizilor rezultaţi, câtă vreme ei se găsesc în prezenţa elementului superior care a participat la încrucişare şi care a conservat unitatea care conferă sângelui puritate. Pentru hibrid pericolul nu încetează decât odată cu metisajul ultimului element individual al rasei superioare.

Acesta este izvorul regenerării progresive, deşi lente, efectuate de natură, care elimină încetul cu încetul produsele alterării raselor cu condiţia ca să mai existe un izvor de rasă pură şi să nu se mai producă metisaje noi.

Acest fenomen se poate manifesta de la sine la fiinţele dotate cu un puternic instinct de rasă, pe care împrejurări deosebite sau vreo constrângere specială l-au deviat de pe calea normală de înmulţire care menţine puritatea rasei. De îndată ce constrângerea încetează, elementul rămas pur tinde imediat să revină la împerecherea între egali, ceea ce pune capăt oricărei încrucişări ulterioare. Produşii

metisajului se retrag atunci de la sine în umbră, dacă nu cumva numărul lor a devenit atât de mare încât elementele de rasă pură nu se pot gândi să li se opună.

Omul, devenit surd la sugestiile instinctului şi necunoscând obligaţiile pe care i le-a impus natura, nu trebuie să conteze pe corecţiile făcute de ea, câtă vreme el nu va fi înlocuit prin luminile inteligenţei sugestiile instinctului pierdut; aşadar inteligenţa este cea care trebuie să înfăptuiască munca de regenerare necesară. Dar este de temut faptul că omul, odată orbit, va continua să dărâme barierele care separa rasele, până când ceea ce era mai bun în el va fi definitiv pierdut. Atunci nu va mai rămâne decât un fel de terci omogen din care faimoşii reformatori pe care îi auzim astăzi îşi făuresc idealul; dar acest amestec inform ar însemna moartea oricărui ideal pe această lume Recunosc; s-ar putea alcătui astfel o turmă mare, s-ar putea fabrica prin acest fel de amestec un animal gregar, dar dintr-un asemenea amestec nu va ieşi niciodată un om care să fie un stâlp al civilizaţiei sau, şi mai bine, un fondator şi un creator de civilizaţie. S-ar putea considera atunci că omenirea şi-a ratat definitiv ultima sa misiune.

Dacă nu vrem ca Pământul să decadă la această stare, trebuie să ne alăturăm ideii că misiunea statelor germanice este, înainte de toate, să vegheze ca orice nou metisaj să înceteze cu desăvârşire.

Generaţia de secături care s-au impus atenţiei contemporanilor noştri va începe desigur să strige la enunţarea acestei teorii şi să se plângă, gemând că eu lovesc în drepturile sacrosante ale omului. Nu, omul nu are decât un drept sacru şi acest drept este în acelaşi timp cel mai sfânt dintre îndatoriri, şi anume de a veghea la puritatea sângelui său, pentru că păstrarea a ceea ce există mai bun în omenire să facă posibilă o dezvoltare şi mai desăvârşită a acestor fiinţe privilegiate. Un stat rasist trebuie deci, înainte de toate, să ridice căsătoria din starea de înjosire la care a supus-o falsificarea continuă a rasei şi să îi redea sfinţenia unei instituţii menite să creeze fiinţe după chipul şi asemănarea Domnului, iar nu nişte monştri care constituie media dintre om şi maimuţă.

Protestele care pot fi ridicate împotriva tezei mele, din raţiuni zise umanitare, sunt extrem de puţin justificate într-o vreme în care, pe de o parte, se oferă tuturor degeneraţilor posibilitatea de a se înmulţi, impunându-li-se astfel contemporanilor lor suferinţe de nespus,

în timp ce, pe de altă parte, în toate drogheriile şi chiar şi la negustorii ambulanţi pot fi cumpărate preparate permiţând, chiar şi celor mai sănătoşi părinţi, să nu aibă copii. În statul care, în zilele noastre, asigură liniştea şi ordinea, după cum cred apărătorii săi, bravii naţional-burghezi, ar fi o crimă să retragi facultatea de a procrea sifiliticilor, tuberculoşilor, fiinţelor atinse de metehne ereditare sau diforme, cretinilor; în schimb, faptul că milioanelor de fiinţe dintre cele mai sănătoase li se răpeşte facultatea de a procrea nu este considerat o acţiune dăunătoare şi nu şochează bunele moravuri ale acestei societăţi ipocrite, ba chiar îi flatează miopia şi lenea intelectuale. Căci altminteri ar trebui să-şi frământe mintea ca să găsească mijlocul de a face să subziste şi de a păstra indivizii care sunt sănătatea poporului nostru şi din care se va naşte generaţia viitoare.

Câtă lipsă de ideal şi de nobleţe în sistemul actual! Ridicarea celor mai buni în interesul posterităţii îi este indiferentă; lasă lucrurile să-şi urmeze cursul. Faptul că bisericile noastre păcătuiesc împotriva respectului datorat omului, imagine a Domnului, asemănare pe care ele insistă atât de mult, este întru totul conform actualei lor linii de conduită; ele vorbesc mereu de spirit şi lasă receptacolul

Spiritului să decadă la nivelul de proletariat degenerat. Apoi se mai miră cu un aer stupid cât de puţină influenţă are credinţa creştină în propria ei ţară, de înspăimântătoarea „necredinţă” a acestei mizerabile calicimi degradate fizic şi al cărei moral este fireşte la fel de corupt; şi se despăgubesc predicând cu succes hotentoţilor şi cafrilor doctrina evanghelică. În timp ce popoarele noastre din Europa, spre cea mai mare laudă şi glorie a Domnului, sunt măcinate de o lepră morală şi fizică, piosul misionar pleacă în Africa Centrală şi întemeiază misiuni pentru negii, până când „civilizaţia noastră superioară” face din aceşti oameni sănătoşi, deşi primitivi şi înapoiaţi, o stirpe de mulatri trândavi.

Cele două confesiuni creştine ale noastre ar corespunde mai bine celor mai nobile aspiraţii umane dacă, în loc să-i deranjeze pe negri cu misiuni pe care nu le doresc şi a căror învăţătură nici nu pot s-o înţeleagă, ar binevoi să-i facă pe locuitorii din Europa să înţeleagă foarte serios că menajurile cu sănătate proastă ar face un lucru mult mai plăcut lui Dumnezeu, dacă le-ar fi milă de un mic orfan sănătos şi robust şi i-ar ţine loc de tată şi de mamă, în loc să dea viaţă unui copil bolnăvicios care va fi pentru el însuşi şi pentru ceilalţi o pricină de nefericire şi de durere profundă.

Statul rasist va trebui să repare pagubele provocate de tot ceea ce se neglijează astăzi în acest domeniu. El va trebui să facă din rasă centrul vieţii comunităţii; să vegheze ca ea să rămână pură; să declare că bunul cel mai de preţ al unui popor este copilul. El va trebui să aibă grijă ca numai individul sănătos să poată zămisli copii; el va spune că nu există decât un singur act ruşinos: să aduci pe lume copii când eşti bolnav şi când ai metehne şi că actul cel mai onorabil este atunci să renunţi. Invers, el va declara că a-i refuza naţiunii copii robuşti este un act blamabil. Statul trebuie să intervină în calitate de păstrător al viitorului a mii de ani pentru al căror preţ dorinţele şi egoismul individului sunt desconsiderate şi în faţa cărora el trebuie să se încline; el trebuie să declare că orice individ bolnav notoriu sau atins de defecte ereditare, deci transmisibile vlăstarelor sale, nu are dreptul să se reproducă şi trebuie să-i răpească practic această facultate. Invers, el trebuie să vegheze ca fecunditatea femeii sănătoase să nu fie limitată de infecta politică financiară a unui sistem de guvernământ care face din acest dar al cerului care este o posteritate numeroasă, un blestem pentru părinţi. El trebuie să pună capăt acestei indiferenţe trândave, ba chiar criminale, manifestată astăzi faţă de condiţiile

sociale permiţând formarea unor familii prolifice şi să se simtă protectorul suprem al acestui bun de nepreţuit pentru un popor. Atenţia lui trebuie să se îndrepte asupra copilului mai mult decât asupra adultului.

Cine nu este sănătos, fizic şi moral şi în consecinţă nu are valoare din punct de vedere social, nu trebuie să-şi perpetueze bolile în trupul copiilor săi. Statul rasist are o sarcină uriaşă de îndeplinit din punct de vedere al educaţiei. Dar această sarcină va părea mai târziu ceva mult mai măreţ decât războaiele victorioase ale epocii noastre burgheze actuale. Statul trebuie să-l facă pe individ să înţeleagă, prin educaţie, că a fi bolnăvicios şi slab nu este o ruşine, ci o nenorocire vrednică de milă, dar că, în schimb este o crimă şi o ruşine să dezonorezi această nenorocire prin egoism, făcând-o să cadă asupra unei fiinţe nevinovate: că individul care suferă de o boală de care, de altminteri, nu este responsabil şi care renunţă să aibă copii şi îşi transferă afecţiunea şi tandreţea asupra unei tinere mlădiţe nevoiaşe din rasa lui, a cărei stare de sănătate lasă să se prevadă că într-o zi va fi un membru robust al unei comunităţi viguroase dă dovadă de un spirit cu adevărat nobil şi de sentimentele omeneşti cele mai vrednice de admiraţie. Îndeplinind această sarcină

educativă, statul îşi prelungeşte, din punct de vedere moral, activitatea practică. Lui îi va fi indiferent să ştie dacă este înţeles sau nu, aprobat sau blamat, pentru a acţiona conform acestor principii

Dacă, timp de şase sute de ani, indivizii degeneraţi fizic sau suferind de boli mintale ar fi împiedicaţi să procreeze, omenirea ar fi scăpată de rele de o gravitate incomensurabilă; ea s-ar bucura de o sănătate greu de imaginat în ziua de azi. Favorizând conştient şi sistematic fecunditatea elementelor celor mai robuste ale poporului nostru, se va obţine o rasă al cărei rol va fi, cel puţin la început, să elimine germenii decadenţei fizice şi, în consecinţă, morale, de care suferim noi astăzi.

Fiindcă, atunci când un popor şi un stat se vor fi angajat pe această cale, se vor preocupa în mod firesc de creşterea valorii a ceea ce constituie esenţa cea mai preţioasă a rasei şi de sporirea fecundităţii sale pentru ca în sfârşit naţiunea întreagă să participe la acest bine suprem: o rasă ariană pură.

Pentru a se ajunge aici, trebuie înainte de toate ca statul să nu lase în voia soartei grijă de a coloniza regiunile nou dobândite, ci să supună această colonizare unor reguli determinate. Comisii de rasă, constituite

special, trebuie să elibereze indivizilor un permis de colonizare; o puritate de rasă definită, care va trebui dovedită, va fi condiţia pusă pentru obţinerea acestui permis. În felul acesta vor putea fi întemeiate încetul cu încetul colonii marginale ale căror coloni vor fi exclusiv reprezentanţi ai rasei celei mai pure şi dotaţi, în consecinţă, cu facultăţile cele mai eminente ale acelei rase. Aceste colonii vor fi, pentru întreaga naţiune, o comoară naţională preţioasă; dezvoltarea lor va umple de mândrie şi de o siguranţă voioasă orice membru al comunităţii, din moment ce ele vor conţine germenul unei fericite dezvoltări viitoare a poporului însuşi şi de asemenea a omenirii.

Sarcina de a face să se nască acest ev mai bun le va reveni concepţiilor rasiste puse în practică în statul rasist: atunci oamenii nu vor mai ţine să îmbunătăţească creşterea speciilor canine, cabaline sau feline; ei vor căuta să îmbunătăţească rasa umană; în acea epocă a istoriei omenirii, unii, care au recunoscut adevărul, vor şti să dovedească abnegaţie în tăcere, alţii vor face darul de la sine, bucuroşi.

Faptul că această stare de spirit este posibilă nu poate fi negat într-o lume în care sute de mii de oameni îşi impun voluntar

celibatul, fără să fie constrânşi şi obligaţi la aceasta altfel decât printr-o lege religioasă.

De ce ar fi imposibilă o asemenea renunţare dacă, în locul unei porunci a bisericii ar interveni un avertisment solemn invitând oamenii să pună în sfârşit capăt adevăratului păcat originar, cu consecinţe atât de durabile, şi să-i dea Creatorului atotputernic fiinţe aidoma celor create de el la început?

Desigur, lamentabila turmă a micilor burghezi de astăzi nu va putea înţelege niciodată aceasta. Ei vor râde sau vor da din umerii lor prost croiţi şi vor repeta suspinând scuza pe care o rostesc mereu: „Ar fi foarte frumos, în principiu, dar este imposibil!” Într-adevăr, cu ei este imposibil; lumea lor nu este făcută pentru aceasta. Ei n-au decât o grijă: propria lor viaţă, şi un Dumnezeu: banul lor. Numai că noi nu ne adresăm lor, ci marii armate a celor care sunt prea săraci pentru ca propria lor viaţă să li se pară cea mai mare fericire care poate exista pe lume, celor care nu privesc aurul ca pe stăpânul care le rânduieşte existenţa, ci care cred în alţi zei. Ne adresăm înainte de toate puternicei armate a tineretului nostru german. El creşte într-o epocă reprezentând o mare cotitură a istoriei iar lenea şi indiferenţa taţilor lor îi obligă să lupte. Tinerii germani vor fi într o zi arhitecţii

unui nou stat rasist sau vor fi cei din urmă martori ai unei prăbuşiri complete, ai morţii lumii burgheze.

Căci, atunci când o generaţie suferă de defecte pe care le recunoaşte şi cu care se resemnează chiar, mărginindu-se, cum face astăzi lumea noastră burgheză, la scuza uşoară că nu se poate face nimic pentru a le remedia, o asemenea lume este hărăzită prăbuşirii. Ceea ce caracterizează societatea noastră burgheză este că ea nu mai poate nega aceste defect. Ea este obligată să mărturisească faptul că există multe lucruri putrede şi rele, dar nu mai este capabilă să reacţioneze împotriva răului; ea nu mai are forţa de a mobiliza un popor de şaizeci sau şaptezeci de milioane de oameni şi de a-i inspira energia disperată cu care ar trebui să facă ultimele eforturi pentru a evita pericolul. Dimpotrivă: când o asemenea campanie este întreprinsă într-o altă ţară, ea nu îi inspiră decât comentarii prosteşti şi caută să demonstreze că, teoretic, tentativă nu poate reuşi, că succesul ei este pur şi simplu de neconceput. Pentru a justifica pasivitatea acestor pitici şi slăbiciunea lor intelectuală şi morală sunt avansate tot felul de argumente, oricât ar fi de idioate. Atunci când, de exemplu, un continent întreg declară în sfârşit război

intoxicării cu alcool, pentru a smulge un popor întreg din braţele acestui viciu devastator, lumea burgheză din Europa nu are alt reflex decât să facă prosteşte ochii mari, să dea din cap cu un aer de îndoială sau să găsească, cu un aer superior, că toate acestea sunt ridicole – părere care i se potriveşte deosebit de bine acestei societăţi ridicole. Dar atunci când toate aceste sclifoseli nu au efect şi când, undeva în lume este atacată nobila şi inviolabila rutină, şi chiar cu succes, mic-burghezii noştri se străduiesc, am mai spus-o, să pună cel puţin la îndoială acest succes şi să-i micşoreze importanţa, fără să se teamă măcar să invoce principiile moralei burgheze împotriva unei campanii care caută să scape lumea de cea mai rea dintre imoralităţi.

Noi, noi toţi nu trebuie să ne facem nici o iluzie în această privinţă: burghezia noastră actuală nu mai poate de-acum înainte servi la nimic, pentru nici una din sarcinile nobile care îi revin omenirii; fără cea mai mică bază, ea este de asemenea mult prea josnică, mai puţin – după părerea mea – din răutate decât dintr-o indolenţă incredibilă şi din tot ceea ce rezultă din ea. De aceea, acele cluburi politice care îşi duc viaţa de azi pe mâine sub denumirea de „partide burgheze” nu mai sunt, de multă vreme, decât nişte asociaţii de interese

formate de anumite grupuri profesionale şi de anumite clase; iar scopul lor principal este să apere cât mai bine cu putinţă interesele cele mai egoiste. Este evident că o asemenea corporaţie de „burghezi” politicieni nu este capabilă de luptă, în special când adversarul se recrutează nu din rândurile unor înavuţiţi prudenţi, ci dintre masele proletare, împinse la revoltă de incitările cele mai violente şi hotărâte la orice.

***

Dacă ne dăm seama de faptul că cea dintâi îndatorire a statului, care este m slujba poporului şi nu are în vedere decât binele acestuia, este să păstreze elementele cele mai bune ale rasei, să aibă grijă de ele şi să favorizeze dezvoltarea lor, atunci vom conchide logic că sarcina lui nu se limitează la a face să se nască vlăstare demne de popor şi de rasă, ci că el mai trebuie şi să le dea o educaţie care va face mai târziu din ei membri folositori ai comunităţii şi capabili să contribuie la sporirea ei.

Cum, în ansamblu, randamentul intelectual al indivizilor este direct proporţional cu calităţile de rasă ale materialului uman dat, educaţia fiecăruia trebuie să aibă drept prim

scop întreţinerea şi dezvoltarea sănătăţii fizice. Căci, în majoritatea cazurilor, un spirit sănătos şi energic nu se găseşte decât într-un corp sănătos şi viguros. Faptul că oamenii de geniu au uneori o constituţie puţin robustă sau chiar bolnăvicioasă, nu infirmă acest principiu. Este vorba în acest caz de excepţii care, ca în toate domeniile, confirmă regulă. Dar când un popor este alcătuit în majoritate din oameni degeneraţi fizic, este extrem de rar ca din acest smârc să se ivească un spirit cu adevărat superior. Influenţa lui nu va cunoaşte, în orice caz, niciodată un mare succes. Ori această plebe de degeneraţi va fi incapabilă să-l înţeleagă, ori puterea sa de voinţă va fi prea slăbită pentru ca ea să poată urma acest vultur în elanul său.

Statul rasist, conştient de acest adevăr, nu va considera că sarcina sa educativă se limitează să bage ştiinţa în creiere cu pompa; el va ţine să obţină, printr-o creştere adecvată, corpuri esenţialmente sănătoase. Cultivarea facultăţilor intelectuale va veni numai pe planul doi. Dar chiar şi aici scopul principal va fi formarea caracterului, în special dezvoltarea puterii de voinţă şi a capacităţii de decizie; în acelaşi timp, tinerii vor fi obişnuiţi să-şi asume bucuroşi responsabilitatea actelor lor. Educaţia propriu-zisă va urmă abia în ultimul rând.

Statul rasist trebuie să pornească de la principiul că un om a cărui cultură ştiinţifică este rudimentară, dar care are corpul sănătos, caracter onest şi energic, căruia îi place să ia o hotărâre, şi care e dotat cu putere de voinţă este un membru mai folositor comunităţii naţionale decât un infirm, indiferent de aptitudinile lui intelectuale. Un popor de savanţi degeneraţi fizic, cu voinţa slabă şi practicând un pacifism laş nu va putea cuceri niciodată cerul; el nu va fi nici măcar în stare să-şi asigure existenţa pe acest pământ. Rar se întâmpla ca, în luptă aprigă pe care ne-o impune destinul, să piară cel mai puţin savant; învinsul este întotdeauna acela care extrage din ştiinţa sa hotărârile cele mai puţin energice şi care le pune în practică în modul cel mai jalnic. În sfârşit, între fizic şi moral trebuie să existe o anumită armonie. Strălucirea spiritului nu face deloc mai frumos un corp cangrenat şi ar fi chiar nedrept să li se dea o educaţie intelectuală desăvârşita unor oameni prost dezvoltaţi sau schilodiţi, a căror lipsă de energie şi de caracter ar face din ei nişte fiinţe nehotărâte şi fricoase. Ceea ce face că idealul de frumuseţe conceput de greci să rămână nemuritor este minunata îmbinare dintre cea mai splendidă frumuseţe fizică şi strălucirea şi nobleţea sufletească.

Dacă vorbele lui Moltke sunt adevărate: „Norocul nu întovărăşeşte decât meritul”, sunt desigur adevărate şi în privinţa raporturilor dintre corp şi minte: în general, o minte sănătoasă nu sălăşluieşte definitiv decât într-un corp sănătos.

Aşadar, a face corpuri viguroase nu este, într-un stat rasist, treaba indivizilor; nu este nici o problemă care îi priveşte în primul rând pe părinţi şi abia în al doilea şi al treilea rând ansamblul cetăţenilor: este o necesitate a conservării poporului pe care îl reprezintă şi îl protejează statul. Aşa cum, în ceea ce priveşte educaţia, statul încalcă deja dreptul liberei hotărâri a individului şi îi opune dreptul colectivităţii, supunând copilul educaţiei obligatorii, fără a ţine seama de voinţa părinţilor – statul rasist trebuie, într-o şi mai mare măsură, să facă să triumfe autoritatea sa asupra ignoranţei sau lipsei de înţelegere a individului în problemele care interesează salvarea naţiunii. El trebuie să-şi organizeze acţiunea educativă în aşa fel încât corpul tinerilor să fie îngrijit încă din cea mai fragedă copilărie în vederea scopului urmărit şi să capete călirea de care va avea nevoie mai târziu. El trebuie să vegheze în mod special să nu formeze o generaţie crescută într-o seră călduţă.

Această operă de educaţie şi de igienă trebuie să se efectueze mai întâi pe lângă tinerele mame. Câteva zeci de ani de strădanii au avut drept rezultat faptul că naşterile au devenit complet aseptice şi cazurile de febră puerperală extrem de rare; trebuie să fie şi va fi posibil, făcându-se educaţia temeinică a infirmierelor şi a mamelor, ca să reuşească să le dea copiilor, încă din primii ani, astfel de îngrijiri încât creşterea lor ulterioară să aibă loc în cele mai bune condiţii.

Într-un stat rasist, şcoala va consacra infinit mai mult timp exerciţiilor fizice. Minţile tinere nu trebuie supraîncărcate cu un bagaj inutil; experienţa ne învaţă că ele nu păstrează din el decât fragmente şi, în afară de aceasta, le rămâne nu esenţialul, ci nişte amănunte secundare şi inutilizabile; un copil mic este, de fapt, incapabil să facă o triere logică a materiilor care i-au fost băgate pe gât. A consacra gimnasticii, aşa cum se face în prezent, două ore scurte din programul săptămânal al şcolilor secundare şi, pe deasupra, a face prezenţa elevilor facultativă, înseamnă a comite o eroare gravă, chiar şi din punctul de vedere al formării pur intelectuale. Nu ar trebui să treacă nici o zi în care tânărul să nu se consacre, cel puţin o oră dimineaţa şi seara, exerciţiilor fizice, din toate sporturile şi

de gimnastică. Un sport nu trebuia mai ales neglijat, boxul, care, în ochii unui număr foarte mare de aşa-zişi „rasişti”, este brutal şi vulgar. Este incredibil câte păreri greşite sunt răspândite în această privinţă în mediile „cultivate”. Faptul că tânărul învaţă scrima şi îşi petrece timpul bătându-se în duel trece drept extrem de firesc şi respectabil, dar boxul, acesta este prin forţa împrejurărilor brutal! De ce? Nu există nici un sport care să dezvolte, în aceeaşi măsură, spiritul combativ, să pretindă decizii rapide ca fulgerul şi să-i dea corpului supleţe şi călirea oţelului. Pentru doi tineri nu este mai brutal să pună capăt unei dispute născute dintr-o divergenţă de opinii cu lovituri de pumni decât să facă acest lucru cu o lamă bine ascuţită. Pentru un om atacat nu este mai josnic să-şi respingă agresorul cu pumnii decât să o ia la fugă chemând poliţia în ajutor. Dar, înainte de toate, băiatul tânăr şi cu corpul sănătos trebuie să înveţe să suporte loviturile. Acest principiu li se va părea, fireşte, campionilor spiritului, demn de un sălbatic. Dar rolul statului rasist tocmai că nu este educarea unei colonii de esteţi paşnici şi de oameni degeneraţi fizic. Imaginea ideală pe care el şi-o face despre omenire nu are ca modele onorabilul mic-burghez şi fata bătrână virtuoasă, ci bărbaţi dotaţi cu o energie virilă şi

mândră şi femei capabile să aducă pe lume oameni adevăraţi.

Astfel sportul nu este menit numai să-l facă pe individ puternic, îndemânatic şi îndrăzneţ, el trebuie şi să-l călească şi să îl înveţe să suporte încercările şi nenorocirile.

Dacă întreaga clasă superioară a intelectualilor noştri nu ar fi fost instruită exclusiv în sensul a ceea ce este convenabil şi distins, dacă, în schimb, ar fi învăţat boxul, o revoluţie germană, făcută de proxeneţi, de dezertori şi de alte secături de soiul acesta nu ar fi fost posibilă; căci această revoluţie şi-a datorat succesul nu îndrăznelii şi curajului autorilor săi, ci nehotărârii laşe şi lamentabile a celor ce conduceau statul şi care erau şefii săi responsabili. Pentru că toţi cei care ne conduceau intelectualiceşte nu primiseră decât o educaţie „intelectuală” şi s-au pomenit dezarmaţi în momentul în care partea adversă a folosit, în locul armelor intelectuale, bare solide de fier. Toate acestea au fost posibile numai pentru că şcolile noastre superioare aveau ca principiu nu formarea unor bărbaţi, ci de funcţionari, ingineri, tehnicieni, chimişti, jurişti, oameni de litere şi, pentru ca această intelectualitate să nu moară, de profesori.

Din punct de vedere intelectual, conducătorii noştri au obţinut rezultate minunate, dar când

a trebuit să dea dovadă de voinţă s-au arătat mai prejos de orice.

Este sigur că educaţia este incapabilă să facă un om curajos dintr-un om esenţialmente laş, dar este de asemenea sigur că un om, chiar dotat de natură cu un oarecare curaj, nu-şi va putea dezvolta capacităţile, dacă defectele educaţiei sale l-au pus în inferioritate în ceea ce priveşte forţa lui şi abilitatea lui corporale. În armată se poate vedea în ce grad conştiinţa propriilor resurse fizice poate dezvolta la un om curajul şi chiar spiritul combativ. Acolo nu există numai eroi: tipul mediu este amplu reprezentat. Totuşi antrenamentul excelent al soldatului german în timp de pace i-a inoculat acestui întreg organism gigantic o încredere în sine de o forţă nebănuită de adversarii noştri. Dovezile nemuritoare de bravură şi de vioiciune date de armatele germane în tot sfârşitul verii şi în toamna lui 1914, în cursul înaintării lor, când au măturat totul în faţa lor, au fost rezultatul acestei educaţii continuate fără răgaz. În timpul anilor de pace interminabili,ea obişnuise corpuri adesea puţin robuste cu performanţele cele mai incredibile şi le dăduse soldaţilor acea încredere în sine pe care nu o puteau zdruncina nici spaimele celor mai teribile bătălii.

Poporul nostru german, astăzi zdrobit şi zăcând la pământ şi lăsat pradă fără apărare loviturilor de picior ale restului lumii, are nevoie tocmai de această forţă, născută din autosugestie, pe care o dă încrederea în sine. Dar această încredere în sine trebuie dată copiilor poporului nostru prin educaţie încă din primii lor ani. Întregul sistem de educaţie şi de cultură trebuie să urmărească să le dea convingerea că ei sunt absolut superiori celorlalte popoare. Forţa şi dibăcia corporală trebuie să le dea încrederea în invincibilitatea poporului căruia îi aparţin. Ceea ce a dus odinioară armata germană la victorie era suma încrederii fiecărui soldat în sine însuşi şi a tuturor în cei care îi comandau. Ceea ce va repune pe picioare poporul german va fi convingerea că-şi va putea recuceri libertatea. Dar această convingere nu va fi decât rezultatul unei convingeri identice a milioane de indivizi.

Să nu ne facem, nici în acest domeniu, iluzii:

Uriaşă a fost prăbuşirea poporului nostru; uriaşe vor trebui de asemenea să fie strădaniile noastre pentru a pune capăt într-o zi situaţiei lui critice. Cine crede că actuala activitate de educaţie burgheză practicată asupra poporului nostru în vederea calmului şi ordinii îi va da forţa să facă să înceteze într-o zi

starea de lucruri actuală, cauză a ruinei noastre, şi să arunce în obrazul adversarilor lanţurile noastre de sclavi, se înşeală amarnic. Numai printr-un exces de energie naţională, de sete de libertate şi de înflăcărare pasionată vom compensa tot ceea ce ne lipsea.

***

Îmbrăcămintea tinerilor trebuie de asemenea să fie adaptată scopului urmărit. Este cu adevărat lamentabil să vezi tineretul nostru conformându-se unei mode stupide care dă un sens peiorativ vechiului proverb: „Haina face pe om”.

Tocmai la tineri îmbrăcămintea trebuie pusă în slujba educaţiei. Tânărul care se plimbă vara în pantaloni lungi, într-o haină închisă până la gât este din această cauză puţin predispus să se consacre unui exerciţiu fizic. Fiindcă, s-o spunem deschis, trebuie făcut apel nu numai la ambiţie, dar şi la vanitate; nu la vanitatea de a avea veşminte frumoase pe care nu şi le poate cumpăra toată lumea, ci la orgoliul unui corp frumos bine făcut, lucru la care fiecare poate contribui.

Această consideraţie îşi va juca de asemenea rolul mai târziu. Tânăra fată trebuie să-l cunoască pe cavalerul ei. Dacă frumuseţea

fizică n-ar fi în zilele noastre atât de complet surghiunită pe planul al doilea de nerozia modei, sute de mii de tinere nu s-ar lăsa seduse de nişte bastarzi de evrei respingători cu picioare strâmbe. Existenţa celor mai frumoase trupuri este de asemenea în interesul naţiunii pentru ca să dăruiască rasei o nouă frumuseţe.

Aceasta este astăzi una din necesităţile cele mai urgente, deoarece instrucţia militară lipseşte şi pentru că astfel a fost desfiinţată singura instituţie care, în timp de pace, repara în parte neglijenţele modului nostru de educaţie. Avantajele sale nu se limitau la formarea individului însuşi, ci exercita şi o influenţă fericită asupra raporturilor dintre cele două sexe. Tânăra fată îl prefera pe soldat celui care nu intrase în armată.

Statul rasist nu trebuie numai să vegheze la dezvoltarea forţei fizice în timpul anilor de şcoală, el trebuie de asemenea să se ocupe de aceasta în perioada postşcolară, atâta timp cât nu s-a încheiat procesul de creştere al tinerilor, pentru ca aceasta să se facă în condiţii bune. Este absurd să credem că dreptul statului de a supraveghea tinerii cetăţeni încetează în momentul în care ei părăsesc şcoala, spre a nu mai reintra în vigoare decât în momentul în care îşi fac serviciul militar. Acest drept este, în

realitate, o datorie permanentă. Statul actual, căruia îi este indiferent dacă are cetăţeni cu o sănătate bună, a neglijat această îndatorire în mod criminal. El lasă astăzi tineretul să se depraveze pe străzi şi în locurile de desfrâu, în loc să-l ţină în mână şi să aibă grijă de formarea sa fizică până în momentul în care va fi obţinut adulţi sănătoşi şi robuşti.

Chestiunea formei precise a organizării educaţiei postşcolare de către stat este, pentru moment, fără importanţă; esenţialul este să o facă; el va căuta căile şi mijloacele pentru aceasta. Statul rasist trebuie să considere dezvoltarea fizică a tinerilor, în perioada postşcolară, drept una din atribuţiile sale în aceeaşi măsură ca şi dezvoltarea intelectuală, şi el trebuie s-o asigure prin instituţii de stat. Educaţia fizică va putea fi, în linii mari, o pregătire pentru serviciul militar. Armata nu va mai fi atunci nevoită, ca altădată, să-l înveţe pe tânăr noţiunile elementare ale regulamentului manevrelor militare; ea nu va mai primi recruţi în sensul actual al termenului; ea nu va mai trebui decât să transforme în soldat un tânăr care a primit deja o pregătire fizică perfectă.

În statul rasist, armata nu va mai fi aşadar obligată să-l înveţe pe individ să mărşăluiască şi să stea cu arma la umăr; ea va fi o şcoală

superioară de educaţie patriotică. Tânărul recrut va primi la regiment instrucţia militară necesară, dar în acelaşi timp va continua pregătirea sa pentru rolul pe care îl va avea de îndeplinit mai târziu în viaţă. Obiectivul principal al educaţiei militare trebuie să rămână totuşi ceea ce el era deja în vechea armată şi ceea ce constituia cea mai mare valoare a acesteia din urmă: această şcoală trebuie să facă din tânăr un bărbat; ea nu trebuie să-l înveţe numai să se supună, ci şi să-l facă apt să comande într-o zi; el va învăţa să tacă nu numai atunci când primeşte un blam justificat, ci şi să suporte nedreptatea în tăcere.

În plus, el trebuie, încrezător în propria sa forţă, cucerit, ca fiecare, de spiritul de corp, să se convingă de faptul că poporul său este de neînvins.

Soldatul care şi-a încheiat serviciul militar va primi două documente: o diplomă de cetăţean, adică un act legal permiţându-i să practice un serviciu public şi un certificat de sănătate, atestând că este apt pentru căsătorie.

Aşa cum o face pentru băieţi, statul rasist va îndruma şi educaţia tinerelor fete, şi după aceleaşi principii. Şi aici importanţa cea mai mare trebuie acordată formării fizice; abia apoi turnează educarea caracterului, în sfârşit, în

ultimul rând, dezvoltarea aptitudinilor intelectuale. Nu trebuie niciodată pierdut din vedere că scopul educaţiei feminine trebuie să fie pregătirea pentru rolul de viitoare mamă.

Abia în al doilea rând va trebui să favorizeze statul rasist, sub toate formele ei, formarea caracterului.

Este incontestabil că trăsăturile esenţiale ale caracterului fiecăruia sunt stabilite dinainte: un egoist este şi va rămâne întotdeauna astfel, după cum un idealist va fi întotdeauna neapărat idealist. Dar, între aceste tipuri de caracter cizelate ireproşabil există milioane de exemplare a căror amprentă este neclară şi greu de descifrat. Criminalul înnăscut vă rămâne criminal; dar mulţi oameni care nu vădesc decât o anumită tendinţă către acte criminale pot, printr-o educaţie adecvată, să devină membri folositori ai comunităţii; invers, caractere nehotărâte şi şovăielnice pot deveni elemente dăunătoare, dacă educaţia lor a fost defectuoasă.

De câte ori nu ne-am plâns în timpul războiului de puţina discreţie a poporului nostru! Câte greutăţi am avut, ca urmare a acestui defect, ca să-i ascundem inamicului secrete chiar importante! Dar să ne punem întrebarea: Cum putea să-l facă discret educaţia dată poporului german înainte de

război? Oare micul pârâcios nu era adesea, încă din şcoală, preferat colegilor săi mai puţin vorbăreţi? Oare denunţul nu era, şi nu este încă, considerat „sinceritate”, iar discreţia încăpăţinare ruşinoasă? Şi-a dat cineva osteneala să le prezinte copiilor discreţia ca pe o virtute de preţ şi bărbătească? Nu, căci în ochii pedagogilor noştri moderni acestea nu sunt decât fleacuri. Dar aceste fleacuri costă statul nenumărate milioane drept cheltuieli de judecată, din moment ce, din o sută de procese pentru defăimare sau motive asemănătoare, nouăzeci rezultă din această lipsă de discreţie. Vorbe rostite fără asumarea răspunderii sunt repetate atât de uşor; interesele economice ale poporului nostru sunt lezate continuu, pentru că sunt dezvăluite prosteşte importante procedee de fabricaţie etc.; chiar şi pregătirile secrete pentru apărarea ţării sunt zădărnicite, deoarece poporul nostru n-a învăţat să tacă, şi repetă tot ce a auzit spunându-se. În timp de război, această mânie de a pălăvrăgi ne poate face să pierdem bătălii şi să purtăm toată povara rezultatului nefericit al luptei. Trebuie să fim convinşi, în acest domeniu, că, la o vârstă matură, absenţa unei educaţii precoce nu poate fi remediată. Un învăţător nu trebuie, de exemplu, să încerce din principiu să cunoască

farsele de prost gust ale elevilor săi, încurajând cele mai multe obiceiuri de a denunţa. Tineretul formează un stat aparte, el îi opune adultului un fel de front solidar, lucru foarte firesc. Înţelegerea stabilită între copilul de zece ani şi tovarăşii de vârsta lui este mai firească şi mai puternică decât cea care ar putea exista între el şi adult. Copilul care denunţă un camarad comite o trădare şi manifestă astfel o dispoziţie de spirit care, calificată brutal şi transpusă într-un domeniu mai vast, corespunde celei a omului vinovat de înaltă trădare. Un asemenea copil nu poate fi considerat un băiat de treabă şi cinstit, ci un caracter puţin vrednic de stimă. Pentru învăţător poate fi comod să se folosească de asemenea defecte spre a-şi întări autoritatea, dar, procedând astfel, el sădeşte în inimile tinere germenii unei dispoziţii de spirit care poate avea mai târziu consecinţe funeste. Nu o dată s-a întâmplat ca un pârâcios mic să devină o canalie mare.

Aceasta trebuie să slujească drept exemplu multor oameni. Astăzi dezvoltarea dorită a nobleţii de caracter joacă la şcoală un rol aproape nul. Va trebui ca într-o zi să i se dea cu totul altă importanţă. Lealitatea, abnegaţia, discreţia sunt virtuţi absolut necesare unui mare popor; dezvoltarea şi ridicarea lor la

rangul de perfecţiune prin educaţia dată în şcoală are mai multă importanţă decât multe materii care umplu în zilele noastre programa şcolară. A-i face pe copii să-şi piardă obiceiul văicărelilor şi al urletelor de durere face de asemenea parte din acest program de educaţie. Atunci când pedagogii uită că trebuie să-i inducă copilului, începând de la vârsta cea mai fragedă, obiceiul de a suporta în tăcere suferinţele şi nedreptăţile, nu trebuie să ne mire că mai târziu, în ceasurile grele – când, de pildă, un bărbat este pe front – poşta este ocupată numai cu transmiterea lamentărilor şi văicărelilor reciproce. Dacă şcolile primare ar fi turnat în mintea tineretului nostru ceva mai puţină ştiinţă, dar mai multă stăpânire de sine, între 1915 şi 1918 am fi fost recompensaţi din plin.

Astfel statul rasist trebuie, pentru a-şi îndeplini sarcina sa de educator, să pună mai mult preţ pe formarea caracterelor în acelaşi timp cu corpul. Multe din defectele actuale ale poporului nostru pot fi, dacă nu suprimate, cel puţin mult atenuate printr-o astfel de metodă de educaţie.

***

Dezvoltarea puterii de voinţă şi a capacităţii de decizie, ca şi tendinţa de a-şi asuma cu plăcere o responsabilitate este de cea mai mare importantă.

Odinioară în armată se admitea principiul că întotdeauna e mai bine să dai un ordin oarecare decât să nu dai nici unul: trebuie să-i faci pe tineri să înţeleagă că un răspuns oarecare valorează întotdeauna mai mult decât nici un răspuns. Teama de a da un răspuns greşit este mai ruşinoasă decât greşeala din răspuns. Trebuie să ne bazăm pe această axiomă pentru a-i obişnui pe tineri să aibă curajul actelor lor.

Ne-am plâns de multe ori că în lunile noiembrie şi decembrie 1918 toate autorităţile îşi pierduseră curajul, că, începând de la suveran până la ultimul divizionar, nimeni nu mai găsise puterea să ia o hotărâre din proprie iniţiativă. Acest exemplu teribil trebuie să fie un avertisment solemn pentru noul sistem de educaţie, căci această catastrofă nu a făcut decât să scoată în evidenţă proporţiile uriaşe ale celor existente pretutindeni la o scară mai mică. Lipsa de voinţă, şi nu lipsa de arme, este cea care ne face astăzi incapabili de o rezistenţă serioasă. Această lipsă de energie este înrădăcinată în întregul nostru popor, îl face incapabil să ia orice hotărâre care

comportă riscuri; ca şi cum măreţia unui act nu constă tocmai în partea de risc pe care o implică. Fără să bănuiască acest lucru, un general german a găsit o formulă clasică pentru a exprima această lamentabilă lipsă de voinţă: „Eu nu acţionez, spunea el, decât atunci când socot că am cincizeci şi una de şanse de reuşită dintr-o sută”. Acest „cincizeci şi unu la sută” explică tragicul caz al prăbuşirii germane; cine îi cere destinului să-i garanteze succesul renunţă însăşi prin aceasta să manifeste eroism. Căci acesta din urmă constă, atunci când eşti convins că o situaţie reprezintă o primejdie de moarte, în a face încercarea care poate conduce la succes. Un canceros în pericol de moarte nu are nevoie de cincizeci şi una de şanse dintr-o sută ca să rişte operaţia. Chiar dacă aceasta nu promite decât jumătate din sută de şanse de vindecare, un om curajos îşi va asuma riscul, altminteri nu are dreptul să-şi plângă moartea apropiată.

Judecând bine lucrurile, această incapacitate laşă de a vrea şi de a lua o hotărâre, care este flagelul epocii noastre, este mai ales consecinţa educaţiei radical greşite date tineretului; influenţa ei nefastă persistă la adult şi îşi găseşte punctul culminant în lipsa

de curaj civil observată la oamenii de stat de la putere.

Se poate spune acelaşi lucru despre frica de răspunderi care bântuie în prezent. Acest viciu, de care este răspunzătoare tot educaţia tineretului, se manifestă în întreaga viaţă publică şi îşi atinge nemuritorul apogeu în regimul parlamentar.

În şcoală se pune mai mult preţ pe o mărturisire „pocăită” şi pe un „act de căinţă” decât pe o mărturisire liberă şi sinceră. Aceasta din urmă, în ochii multor educatori, este semnul vădit al unei depravări incurabile şi, oricât ar părea de incredibil, li se prezice eşafodul multor copii dovedind înclinaţii care ar fi de o valoare inapreciabilă, dacă ar constitui apanajul unui întreg popor.

După cum statul rasist va trebui să acorde într-o zi întreaga lui atenţie educării voinţei şi spiritului de decizie, tot astfel el va trebui să graveze în sufletul tinerilor, încă din cea mai fragedă copilărie, gustul pentru responsabilităţile liber consimţite şi curajul actelor lor. Numai înţelegând importanţa şi necesitatea acestei sarcini va reuşi statul rasist, după secole de astfel de educaţie, să creeze în sfârşit un popor eliberat de slăbiciunile care au contribuit într-o manieră atât de dăunătoare la decăderea noastră actuală.

***

Statul rasist nu va trebui să facă decât câteva modificări neînsemnate educaţiei date în şcoală, educaţie care rezumă tot ceea ce statul face astăzi pentru educarea poporului. Aceste modificări vor fi de trei feluri,

Mai întâi mintea tinerilor nu trebuie supraîncărcată cu cunoştinţe care le sunt inutile în proporţie de nouăzeci şi cinci la sută şi pe care în consecinţă ei le vor uita curînd. Programele şcolilor primare şi secundare, în mod special, sunt în zilele noastre un talmeş balmeş absurd; în majoritatea cazurilor, prisosul de materii predate este atât de mare încât mintea elevilor nu poate reţine decât fragmente şi numai un fragment din această mulţime de cunoştinţe îşi poate găsi întrebuinţarea; pe de altă parte, ele rămân insuficiente pentru cel care îmbrăţişează o profesiune determinată şi este obligat să-şi câştige pâinea. Adresaţi-vă, de pildă, unui funcţionar obişnuit, care a trecut cu succes examenul de absolvire a unui liceu sau a unei şcoli primare superioare şi care are acum treizeci şi cinci până la patruzeci de ani; vedeţi ce a păstrat din cunoştinţele pe care şcoala i le-a vârât anevoie în cap. Cât de puţine au

rămas din câte i s-au turnat în cap odinioară! Este adevărat că vi se va răspunde: „Dar mulţimea de cunoştinţe dobândite atunci nu avea drept scop numai punerea elevului în posesia unei erudiţii vaste şi variate; voiau să-i exerseze şi capacitatea de asimilare, aptitudinea de a gândi şi mai ales spiritul de observaţie”. Răspuns just în parte; dar atunci ne paşte primejdia de a îneca într-o afluenţă de impresii o minte tânăra care nu va reuşi decât foarte rar să devină stăpânul lor, să le trieze şi să le claseze în funcţie de importanţa lor mai mare sau mai mică; şi, în general, esenţialul va fi sacrificat accidentalului şi uitat cu desăvârşire. Scopul principal al acestei instruiri masive nu va fi deci atins, căci el nu poate consta în a face mintea capabilă să înveţe îndopând-o cu noţiuni; din contră, acest scop trebuie să fie acela de a furniza fiecăruia comoară de cunoştinţe care îi va fi folositoare mai târziu şi de care el va face comunitatea să profite. Dar această tentativă este zadarnică, atunci când din cauza supraabundenţei de noţiuni care au fost băgate cu de-a sila într-o minte tânără, ele sunt uitate complet sau este uitat esenţialul. Nu se înţelege, de pildă, motivul pentru care milioane de oameni trebuie, timp de ani de zile, să înveţe două sau trei limbi străine. Numai un număr infim dintre

ei va putea să tragă vreun folos şi, din acest motiv cei mai mulţi le vor uita cu desăvârşire; astfel, dintr-o sută de mii de elevi care învaţă franceza, abia două mii se vor folosi mai târziu serios de această limbă, iar ceilalţi nouăzeci şi opt de mii nu vor avea niciodată în viaţă prilejul să folosească în practică ceea ce vor fi învăţat în tinereţe. Astfel ei vor fi consacrat mii de ore unui studiu lipsit de valoare pentru ei. Argumentul în virtutea căruia studiul limbilor contribuie la cultura generală nu stă în picioare; el nu ar avea greutate decât dacă oamenii ar continua să dispună toată viaţa de ceea ce au învăţat în şcoală. Astfel, faţă de cei două mii cărora cunoaşterea acestei limbi le poate fi utilă, vor exista nouăzeci şi opt de mii care se vor osteni degeaba şi vor sacrifica un timp preţios.

Este vorba, în afară de acestea, în cazul de faţă, de o limbă despre care nu se poate spune că te învaţă să gândeşti într-un mod riguros logic, cum este cazul latinei. Ar fi aşadar mai oportun să nu i se predea tinărului elev o asemenea limbă decât în linii mari, sau, mai precis, să i se prezinte o schemă a mecanismului său intern; s-ar semnala trăsăturile caracteristice cele mai proeminente, elevul ar fi iniţiat în elementele gramaticii sale, ar fi expuse, cu ajutorul unor exemple tipice,

regulile de pronunţie, de construcţie etc. Această metodă ar fi suficientă pentru mulţimea elevilor şi – furnizând o vedere de ansamblu mai clară şi mai uşor de reţinut – ar fi mai folositoare decât metoda folosită astăzi: aceasta pretinde că bagă cu sila întreaga limbă în memorie, când de fapt elevul nu ajunge niciodată s-o stăpânească şi pe urmă o uită. În acelaşi timp, nu s-ar mai expune pericolului că această abundenţă zdrobitoare de noţiuni nu lasă în memorie decât fragmente incoerente, reţinute la întâmplare; de fapt, tânărul n-ar trebui să înveţe decât ceea ce este cel mai demn de atenţie şi după ce esenţialul ar fi fost triat de secundar.

Un învăţământ bazat pe aceste principii generale ar fi suficient pentru majoritatea elevilor pentru tot restul vieţii. Cei care mai târziu vor trebui într-adevăr să practice această limbă ar dispune de o bază suficientă pe care ar avea timp să o lărgească în vederea unui studiu aprofundat.

Programele ar face economie de timp şi ar putea mai uşor să lase partea cuvenită exerciţiilor fizice şi dezvoltării caracterului despre care am vorbit mai sus.

O reformă excepţional de importantă este aceea a metodelor actuale de predare a istoriei. Puţine popoare au mai multă nevoie

decât germanii de lecţiile istoriei; dar puţine au profitat mai puţin de ele. Dacă politica este materia istoriei viitoare, învăţătura care ni se dă despre istorie este judecată şi condamnată după felul în care ne ducem noi astăzi politica.

Aici nu se pune problema să ne lamentăm în legătură cu rezultatele vrednice de plâns ale politicii noastre, dacă nu suntem hotărâţi să ne instruim poporul mai bine la această materie. Bilanţul învăţării istoriei, aşa cum este predată astăzi, este ridicol în nouăzeci şi opt de cazuri din o sută. Nu rămân decât nişte ani gravaţi pe monezi, câteva date de naştere şi câteva nume; liniile mari lipsesc cu desăvârşire. Ideile fundamentale, care constituie totuşi esenţialul, nu sunt expuse; i se lasă inteligenţei mai mult sau mai puţin dezvoltate a elevilor grijă de a extrage din noianul de date şi din simplă succesiune a evenimentelor înţelegerea cauzelor profunde. Putem să ne revoltăm împotriva acestei constatări amare cât vrem; citiţi numai cu oarecare atenţie discursurile pe care, într-o singură sesiune, le pronunţă asupra politicii domnii noştri parlamentari, în special asupra politicii externe; gândiţi-vă în acelaşi timp că aici este vorba – cel puţin aşa se spune – de elită naţiunii germane şi, în orice caz, că o mare parte din aceşti oameni şi-au tocit pantalonii pe băncile şcolilor secundare, ba

chiar ale facultăţilor: vă veţi da seama de insuficienţa absolută a cunoştinţelor acestor oameni în domeniul istoriei. Dacă n-ar fi învăţat-o deloc, şi dacă ar avea numai un instinct sigur, ar fi cu atât mai bine pentru naţiune.

Programele trebuiesc reduse în special în predarea istoriei. Principala utilitate a acestui studiu este discernerea legilor care guvernează cursul evenimentelor. Dacă învăţământul se limitează la această sarcină, suntem întemeiaţi să sperăm că fiecare elev va trage mai târziu foloase din ceea ce a învăţat, şi suma acestor câştiguri va fi înscrisă la activul comunităţii. Căci istoria nu se învaţă că să ştii ce a fost trecutul; ea se învaţă că să te înveţe ce conduită va trebui să ai în viitor spre a asigura existenţa întregului tău popor. Acesta este scopul; iar istoria nu este decât unul din mijloacele de a-l atinge. Astăzi însă, mijlocul a devenit şi în acest caz un scop şi scopul se îndepărtează complet. Să nu se spună că un studiu aprofundat al istoriei pretinde preocuparea de a fixa cât mai multe date, din moment ce numai prin ele se pot trasa liniile mari. Aceasta este treaba istoricilor de profesie. Individul obişnuit nu este profesor. Istoria nu are altă raţiune de a fi decât să-i ofere înţelegerea faptelor istorice, permiţându-

i să-şi facă o părere asupra problemelor politice care interesează naţiunea. Cel care vrea să devină profesor de istorie se va putea mai târziu consacra în modul cel mai temeinic acestui studiu. El va trebui, fireşte, să se ocupe de toate detaliile, chiar şi de cele mai nesemnificative. Predarea istoriei, aşa cum este făcută acum, nu îi va ajunge de altfel, fiindcă dacă este prea vastă pentru media elevilor, este prea limitată pentru specialişti.

În rest, sarcina statului rasist este să vegheze ca în sfârşit să se scrie o istorie universală în care problema rasei să fie pusă pe primul loc.

***

Să rezumăm: statul rasist va trebui să dea predării cunoştinţelor generale o formă prescurtată, conţinând numai esenţialul. Acest învăţământ trebuie să-i furnizeze elevului posibilitatea să meargă mai departe, să dobândească o cultură şi cunoştinţe mai temeinice. Este suficient ca individul să dobândească noţiuni generale, linii mari care vor servi drept bază activităţii sale intelectuale; el nu va primi o învăţătură aprofundată, specializată şi detaliată decât în domeniul cunoştinţelor care îi vor fi necesare

mai târziu în sfera sa. Cultura generală va fi obligatorie la toate disciplinele; cultura specifică va fi lăsată la alegerea fiecăruia.

Reducerea programelor şi scurtarea orelor de curs pe care le va aduce această reformă vor fi trecute la creditul exerciţiilor destinate fortificării corpului, formării caracterului, dezvoltării voinţei şi a spiritului de decizie.

Puţina utilitate, din punctul de vedere al profesiunii viitoare, a învăţământului predat în prezent în şcolile noastre, îndeosebi în şcolile secundare, este dovedită limpede de faptul că oameni ieşind din trei şcoli de un gen complet diferit pot ajunge astăzi la aceeaşi situaţie. Ceea ce este într-adevăr hotărâtor este cultura generală şi nu cunoştinţele speciale cu care a fost împuiat capul. De altfel dacă sunt necesare nişte cunoştinţe speciale, programele şcolilor noastre secundare sunt – am mai spus-o – incapabile să le dea.

Va trebui ca statul rasist să pună capăt într-o zi acestor jumătăţi de măsură.

***

A doua modificare pe care va trebui s-o facă statul rasist în planul de şcolarizare este următoarea:

Este o trăsătură caracteristică a epocii noastre materialiste faptul că învăţământul nostru se îndreaptă mereu mai mult către disciplinele utilitare: matematici, fizică, chimie etc. Desigur, aceste cunoştinţe sunt folositoare într-o epocă în care domnesc tehnica şi chimia, şi în care viaţa cotidiană furnizează dovezile cele mai evidente ale acestui lucru. Ar exista totuşi pericolul că cultura generală a unei naţiuni se întemeiază întotdeauna exclusiv pe ele. Dimpotrivă, această cultură trebuie întotdeauna să ţină seama de un ideal. Ea trebuie să aibă ca bază „ştiinţele umaniste" şi să furnizeze numai punctele de plecare necesare mai târziu unei culturi profesionale mai vaste. Altminteri nu se pune preţ pe forţele care vor avea întotdeauna mai multă importanţă pentru existenţa naţiunii decât toate cunoştinţele tehnice şi celelalte. Învăţarea istoriei nu trebuie să neglijeze în special studiul antichităţii. Istoria romană, dacă o cunoaştem exact în linii generale, va fi întotdeauna cel mai bun ghid pentru prezent şi pentru toate timpurile. Noi trebuie să păstrăm de asemenea în toată frumuseţea lui idealul grec de civilizaţie. Diferenţele între popoare nu trebuie să ne împiedice să vedem comunitatea de rasă care le uneşte, şi a cărei importanţă este mult mai mare. Lupta care face ravagii

actualmente are obiective mari: o civilizaţie luptă pentru existenţa ei şi această civilizaţie a durat mii de ani, ea îmbrăţişează elenismul şi germanismul.

Trebuie făcută o distincţie foarte netă între cultura generală şi cunoştinţele profesionale. Acestea ameninţă tocmai în zilele noastre din ce în ce mai mult să se pună numai în slujba lui Mammon, şi cultura generală trebuie păstrată pentru ca să constituie contragreutatea lor, prin caracterul ei mai idealist. Şi aici trebuie să ne impregnăm profund cu principiul că industria şi tehnică, comerţul şi meşteşugurile nu sunt înfloritoare decât atâta vreme cât o comunitate naţională, susţinută de un ideal, le asigură condiţiile prealabile şi necesare dezvoltării. Aceste condiţii nu depind de un egoism legat de materie, ci de un spirit de sacrificiu care îşi găseşte mulţumirea în renunţare.

***

Educaţia dată astăzi tânărului constă în general mai întâi în a-i băga în cap cu pompa cunoştinţele de care va avea nevoie mai târziu în cariera lui. Se spune: „Băiatul acesta trebuie să fie într-o zi un membru folositor al societăţii omeneşti”. Se înţelege prin aceasta

capacitatea lui de a-şi câştiga mai târziu existenţa în mod cinstit. Educaţia civică superficială care merge mână în mână cu acest gen de instruire are baze şubrede. Cum statul în sine nu este decât o simplă formă, este foarte greu să educi nişte oameni care să-i fie utili acestei forme, şi în special să le impui îndatoriri faţă de ea. O formă se poate distruge foarte uşor. După cum am văzut, noţiunea de „stat” nu are actualmente un sens limpede. Nu mai rămâne aşadar decât educaţia „patriotică” curentă. În vechea Germanie, ea consta îndeosebi în divinizarea într-un mod lipsit de inteligenţă şi foarte searbăd a celor mai neînsemnaţi suverani, a căror mulţime ne împiedica să apreciem la justa ei valoare importanţa poporului nostru. Rezultatul acestei adoraţii era că masa poporului nu avea decât o idee extrem de vagă despre istoria germană. Şi aici lipseau liniile generale.

Este evident că nu astfel se putea da naştere unui entuziasm naţional veritabil. Sistemul nostru de educaţie ignora arta de a scoate în relief nume alese din istoria poporului nostru şi de a face din ele bunul comun al tuturor germanilor. Pentru întreaga naţiune, aceste cunoştinţe comune şi acelaşi entuziasm ar fi fost o legătură indestructibilă între fiii săi. Sistemul n-a ştiut să prezinte privirii generaţiei

prezente pe adevăraţii oameni mari ca pe nişte eroi; n-a ştiut să concentreze asupra lor atenţia tuturor şi să facă să se nască astfel un spirit naţional perfect omogen. Se arăta incapabil, în diferitele domenii ale învăţământului, să le facă cunoscută elevilor gloria naţiunii noastre, să se ridice deasupra nivelului unei expuneri reci a faptelor şi să înflăcăreze mândria naţională citind exemple strălucite; acest mod de a proceda ar fi fost calificat drept practicarea şovinismului şi ar fi fost foarte nepopular. Patriotismul dinastic şi mic-burghez părea mai acceptabil şi mai uşor de suportat decât pasiunea arzătoare, rod al celui mai înalt orgoliu naţional. Cel dintâi era întotdeauna gata să se supună, celălalt putea într-o zi să vrea să domine. Patriotismul monarhic îşi găsea realizarea în asociaţiile de veterani; ar fi fost greu să orientezi pe această cale pasiunea naţională: aceasta este un pur-sânge care nu suportă orice şa; nu era de mirare că preferau să evite acest pericol. Nimeni nu credea că e posibil ca într-o zi să izbucnească un război în care bombardamentele neîntrerupte şi valurile de gaz vor pune la o încercare hotărâtoare soliditatea funciară a patriotismului. Dar, atunci când el s-a dezlănţuit, am fost pedepsiţi crunt pentru lipsa acestui patriotism înflăcărat. Oamenii nu aveau deloc poftă să moară pentru

suveranii lor imperiali sau regali; şi, de altfel, cei mai mulţi ignorau ce însemna „naţiunea”.

De când revoluţia şi-a făcut intrarea în Germania şi, ca urmare, patriotismul monarhic s-a stins de la sine, scopul predării istoriei nu mai este decât dobândirea unor simple cunoştinţe. Acest stat n-are ce face cu un entuziasm patriotic şi el nu va avea niciodată ceea ce vrea să obţină: căci, dacă patriotismul dinastic nu-i putea da soldatului, într-o vreme în care domină principiul naţionalităţilor, forţa de a rezista până la capăt, entuziasmul republican este şi mai puţin capabil să o facă. Fără îndoială, lozinca „Pentru republică” nu ar determina poporul german să rămână patru ani şi jumătate pe câmpul de luptă; şi tocmai cei care au inventat acest miraj minunat au stat acolo cel mai puţin.

De fapt, aceasta republică a fost lăsată în pace numai pentru că ea a fost întotdeauna gata să plătească de bună voie toate tributurile care i-ar fi impuse şi să semneze toate renunţările teritoriale care i s-ar fi pretins. Ea se bucura de simpatia restului lumii, aşa cum orice fiinţă slabă este preferată de cei care se folosesc de ea, unui om cu caracter dificil. Este adevărat că simpatia manifestată de duşmanii noştri faşă de această formă de guvernământ înseamnă

condamnarea ei absolută. Republica germană este iubită şi i se îngăduie să existe pentru că nu s-ar putea găsi un aliat mai bun care să ţină poporul nostru în sclavie. Această splendidă creaţie îşi mai datorează existenţa numai acestui motiv. De aceea ea poate renunţa la orice sistem de educaţie cu adevărat naţională şi să se mulţumească cu uralele eroilor stindardului Reichului care, de altfel, dacă ar fi vorbă să-şi verse sângele pentru acest drapel, ar lua-o la fugă ca nişte iepuri.

Statul rasist va trebui să lupte pentru existenţa sa. El nu o va putea salva prin meritul planului Dawes. Pentru a trăi şi a-şi asigura securitatea, el va avea nevoie tocmai de ceea ce astăzi crede că poate abandona. Cu cât forma pe care o va lua, cu cât spiritul de care va fi însufleţit vor fi mai valoroase şi-şi vor dovedi superioritatea incomparabilă, cu atât invidia şi opoziţia duşmanilor săi vor fi mai puternice. Atunci el nu îşi va găsi cele mai bune mijloace de apărare în mâinile sale, ci în cetăţenii săi; nu şanţurile fortăreţelor îl vor apăra cel mai bine, ci zidul viu pe care-l vor forma bărbaţii şi femeile plini de patriotismul cel mai arzător şi de un entuziasm naţional fanatic.

Al treilea punct care trebuie studiat în privinţa învăţământului de stat este următorul:

Învăţământul trebuie de asemenea să-i furnizeze statului rasist mijlocul de a dezvolta mândria naţională. De la acest punct de vedere trebuie să pornească predarea istoriei universale şi a istoriei generale a civilizaţiei. Un inventator nu va trebui să pară mare numai ca inventator; el va trebui să pară şi mai mare ca reprezentant al poporul său. Admiraţia faţă de orice act măreţ trebuie să se transforme în orgoliu pentru fericitul copil al rasei care l-a înfăptuit. Din mulţimea numelor celebre ale istoriei germane trebuie alese acelea care sunt cele mai măreţe, să fie puse în lumină în mod deosebit şi să se atragă atenţia tineretului asupra lor cu destulă insistenţă pentru că ele să devină stâlpii unui sentiment naţional de nezdruncinat.

Învăţământul trebuie să fie organizat sistematic conform acestui punct de vedere, şi de asemenea şi educaţia, astfel încât, părăsind şcoala, tânărul să nu fie un semipacifist, un semidemocrat sau ceva de felul acesta, ci un german integral.

Pentru ca acest sentiment naţional să fie, încă de la început, sincer, şi nu o prefăcătorie, trebuie băgat în mintea încă maleabilă a tinerilor acest principiu dur: Cine îşi iubeşte poporul, nu-şi dovedeşte dragostea decât prin sacrificiile pe care este gata să şi le impună.

Un sentiment naţional care nu are în vedere decât interesul este inexistent. Un naţionalism care cuprinde numai clasele sociale este şi el inexistent. A scoate urale nu dovedeşte nimic şi nu-ţi dă dreptul să te numeşti patriot; mai trebuie şi nobilă grijă pătimaşă de a apăra existenta şi puritatea întregii rase. Nu ai dreptul să fii mândru de poporul tău decât atunci când nu trebuie să-ţi fie ruşine de nici una din clasele sale. Dar atunci când jumătate din acest popor este mizerabilă, roasă de griji sau chiar depravată, el oferă un spectacol atât de supărător încât nimeni nu trebuie să fie mândru că face parte din el. Numai atunci când un popor este, în toate părţile sale componente, sănătos la corp şi la minte, bucuria de a-i aparţine se poate ridica pe bună dreptate la toţi cetăţenii la acel nivel superior care poartă numele de mândrie naţională. Însă acest orgoliu suprem nu poate fi încercat decât de acela care este conştient de măreţia poporului său.

În inimile tinere trebuie sădită legătura strânsă dintre naţionalism şi sentimentul de dreptate socială. Atunci într-o zi se va naşte un popor de cetăţeni, unit şi amalgamat printr-o dragoste comună şi o mândrie comună, pururi invincibilă şi de nezdruncinat.

Teama pe care o inspiră şovinismul în epoca noastră este semnul neputinţei sale. Orice energie debordantă îi lipseşte, ba chiar îi este inoportună: destinul nu o va mai chema să îndeplinească fapte măreţe. Căci cele mai mari răsturnări care s-au produs pe acest pământ ar fi fost de neconceput dacă resorturile lor ar fi fost nu pasiunile fanatice şi chiar isterice, ci virtuţile burgheze care apreciază calmul şi ordinea.

Este sigur că lumea noastră se îndreaptă către o revoluţie radicală. Toată problema este să ştim dacă ea va fi făcută pentru salvarea omenirii ariene sau în folosul veşnicului evreu.

Statul rasist va trebui, printr-o educare adecvată a tineretului, să vegheze la conservarea rasei, care va trebui să fie gata să suporte această încercare supremă şi hotărâtoare.

Dar victoria îi va reveni poporului care va porni cel dintâi pe acest drum.

Statul rasist îşi va fi atins scopul suprem de instructor şi educator atunci când va fi gravat în inima tineretului care i-a fost încredinţat spiritul şi sentimentul de rasă. Nici un băiat şi nici o fată nu trebuie să părăsească şcoala fără să cunoască perfect ce înseamnă puritatea sângelui şi necesitatea ei. Astfel va fi fost satisfăcută condiţia prealabilă: conservarea

rasei, întemeierea poporului nostru şi asigurarea prin aceasta a dezvoltării ulterioare a civilizaţiei.

Căci orice educaţie fizică şi intelectuală ar trebui, în ultimă analiză, să rămână zadarnică, dacă nu i-ar folosi unei entităţi cu desăvârşire capabile să se păstreze cu trăsăturile sale caracteristice originare, şi care de altfel să fie foarte hotărâtă în acest sens.

Altminteri s-ar întâmpla lucrul de care noi germanii ne plângem deja în general, cu toate că până în prezent nu a fost poate bine înţeleasă întreaga însemnătate a acestei tragice calamităţi: pe viitor, noi vom rămâne tot gunoiul civilizaţiei – nu în sensul restrâns pe care îl dă acestei expresii felul de a vedea al burgheziei noastre, care în pierderea unui frate de rasa nu vede decât pierderea unui concetăţean – ci în sensul care i se dă cu durere atunci când ai ştiut să vezi că, cu toată ştiinţa noastră şi cu toate facultăţile noastre, sângele nostru este condamnat la degradare. Unindu-ne neîncetat cu alte rase, pe ele le ridicăm la un grad superior de civilizaţie, dar noi am decăzut pentru totdeauna de pe culmea pe care o atinsesem.

De altfel, educaţia, în ceea ce priveşte rasa, îşi va găsi încheierea definitivă în serviciul militar. Această perioadă trebuie considerată

drept ultimul stadiu al educaţiei normale date germanului mediu.

***

Oricât ar fi de important în statul rasist sistemul de educaţie fizică şi intelectuală, formarea unei elite joacă totuşi un rol capital în acest stat. Astăzi statul nu se omoară cu firea în acest sens. În general sunt socotiţi demni de a face studii superioare copiii ai căror părinţi ocupă un rang sau au poziţii înalte. Problema aptitudinilor personale vine abia pe urmă. Un ţărănuş poate fi mult mai bine dotat decât copilul născut într-o familie care se bucură, de mai multe generaţii, de o poziţie socială înaltă, chiar în cazul în care cunoştinţele generale ale celui dintâi sunt inferioare cunoştinţelor burghezului. Superioritatea acestuia, din acest punct de vedere, nu are nici o legătură cu aptitudinile sale naturale, ea provine din suma mai mare a impresiilor pe care le primeşte neîntrerupt datorită unei instruiri mai ample şi culturii persoanelor care îl înconjoară. Dacă micul ţăran bine dotat ar fi crescut şi el, încă din primii ani de viaţă, într-un mediu asemănător, facultăţile sale intelectuale ar fi cu totul altele. Astăzi nu există poate decât un singur domeniu în care originea este într-

adevăr mai puţin hotărâtoare decât darurile înnăscute: cel al artei. Aici nu este vorba numai de „învăţătură”; totul trebuie să existe de la naştere în stare latentă, şi nu face decât să se dezvolte mai târziu mai mult sau mai puţin, în măsura în care înclinaţiile naturale sunt cultivate inteligent: banul şi poziţia părinţilor nu joacă aproape nici un rol. Acest fapt dovedeşte în mod evident că geniul este independent de situaţia socială şi chiar şi de avere. Nu arareori marii artişti provin din familii din cele mai sărace. Şi numeroşi mici săteni au devenit maeştri iluştri.

Faptul că astfel de exemple nu au avut o influenţă binefăcătoare asupra ansamblului vieţii intelectuale este o constatare care nu vorbeşte în favoarea puterii de judecată a epocii noastre. Se pretinde că ceea ce este de netăgăduit pentru artă nu mai este adevărat pentru ştiinţele practice. Desigur că unui om i se poate da, prin educaţie, o anumită dexteritate mecanică, aşa cum un dresor abil poate face un caniş docil să execute piruetele cele mai incredibile. Dar această dresură nu-l face pe animal să-şi execute exerciţiile folosindu-şi inteligenţa; la fel se întâmpla şi cu omul. Un om poate fi făcut capabil, fără să se ţină seama de înclinaţiile sale deosebite, să execute anumite tururi de forţă ştiinţifice, dar

felul în care el procedează în acest caz este, întocmai ca la animal, pur maşinal şi independent de activitatea intelectuală. Printr-un dresaj intelectual determinat, în mintea unui om mediocru pot fi vârâte cu forţa cunoştinţe superioare mediei; dar aceasta nu este decât ştiinţă moartă şi, în cele din urmă, sterilă. Rezultă un om care poate fi un dicţionar viu şi care, totuşi, în situaţiile delicate şi în clipele hotărâtoare, se poartă lamentabil; întotdeauna trebuie dresat dinainte ca să răspundă cerinţelor fiecărei împrejurări, chiar şi ale celei mai neînsemnate, dar este incapabil să contribuie prin propriile sale forţe la progresul omenirii. O asemenea ştiinţă mecanică, predată prin dresaj, îl face cel mult capabil să îndeplinească funcţii în stat aşa cum sunt ele exercitate în zilele noastre.

Se înţelege de la sine că printre toţi indivizii care alcătuiesc un popor se pot găsi talente apte să se exercite în toate domeniile imaginabile ale vieţii cotidiene. Este de asemenea firesc că valoarea cunoştinţelor va fi cu atât mai mare cu cât talentul individului va însufleţi mai mult ceea ce nu este în sine decât materie moartă. Adevăratele creaţii sînt fiicele unirii capacităţii cu ştiinţa.

Exemplul următor dovedeşte în ce măsură omenirea merge în prezent pe un drum greşit.

Din când în când, revistele ilustrate pun sub ochii bunilor noştri burghezi germani portretul unui negru care, în cutare sau cutare loc, a devenit avocat, profesor sau pastor, sau chiar tenor jucând roluri principale sau ceva de felul acesta. Pe când burghezii noştri imbecili admiră efectele miraculoase ale acestei dresuri şi sunt pătrunşi de respect faţă de rezultatele obţinute de pedagogia modernă, evreul viclean descoperă aici un nou argument în sprijinul teoriei pe care vrea să o inoculeze în capul popoarelor şi care proclamă egalitatea dintre oameni . Această burghezie în decădere nu are nici cea mai vagă bănuială despre păcatul pe care îl comite astfel împotriva raţiunii; căci este o nebunie criminală să dresezi o fiinţă care prin originea ei este pe jumătate maimuţă, până când este luată drept avocat, în vreme ce milioane de reprezentanţi ai rasei celei mai civilizate trebuie să vegeteze în situaţii nedemne de ei. A lăsa oamenii cel mai bine dotaţi să se sufoce cu sutele de mii în mlaştina proletariatului actual, în timp ce nişte hotentoţi şi nişte cafri sunt dresaţi ca să exercite profesiuni liberale înseamnă a păcătui împotriva voinţei Creatorului. Fiindcă aici nu este vorba decât de dresură, ca şi în cazul unui caniş, şi nu de o „cultură” ştiinţifică. Dacă aceleaşi strădanii şi aceleaşi griji ar fi

consacrate raselor dotate cu inteligenţă, oricare din reprezentanţii lor ar fi de o mie de ori mai capabil să obţină astfel de rezultate.

Oricât ar fi de intolerabilă această stare de lucruri, dacă n-ar fi vorba decât de cazuri excepţionale, situaţia actuală nu este mai puţin intolerabilă, de vreme ce nici talentul nici darurile naturale nu îi desemnează în mod hotărâtor pe cei care trebuie să primească o cultură superioară. Desigur, este insuportabil gândul că, în fiecare an, sute de mii de oameni, cu desăvârşire lipsiţi de aptitudini, sunt socotiţi demni să primească o cultură superioară, în timp ce alte sute de mii, foarte bine dotaţi, sunt, în ceea ce îi priveşte, lipsiţi de orice cultură asemănătoare. Ceea ce pierde naţiunea în felul acesta este incalculabil. Dacă, în ultimele decenii, numărul de invenţii de mare însemnătate a crescut considerabil, îndeosebi în America de Nord, aceasta se datorează în mare parte faptului că oamenii de origine foarte umilă, dacă sunt bine dotaţi, găsesc acolo, mai mult decât este cazul în Europa, ocazia să primească o cultură înaltă.

Fiindcă darul invenţiei nu provine dintr-o ştiinţă care nu este decât compilaţie; trebuie ca dispoziţiile naturale să dea viaţă acestei ştiinţe. Dar la noi nu s-a pus nici un preţ pe

acest lucru, până în prezent; singura care decide este notă bună.

Şi aici va trebui să intervină sistemul de educaţie adoptat de statul rasist. Statul rasist nu este însărcinat cu menţinerea unei clase sociale aflate în posesia unei influenţe predominante pe care a exercitat-o până atunci; sarcina sa este de a merge să caute, printre toţi membrii comunităţii, capetele cele mai bune, şi să le ofere slujbe şi onoruri. Rolul său nu este numai să dea, în şcoala primară, o anumită educaţie tuturor copiilor; el are şi datoria să orienteze talentul pe calea care i se potriveşte. El trebuie îndeosebi să considere că sarcina sa cea mai importantă este să deschidă porţile aşezămintelor de stat de învăţământ superior tuturor subiecţilor bine dotaţi, indiferent de originea lor. Aceasta este de altfel o necesitate imperioasă, căci numai astfel vor ieşi, dintr-o clasă a reprezentanţilor ştiinţei moarte, conducătorii de geniu ai naţiunii.

Mai există un motiv penţiu ca statul să ia măsuri în acest sens: cercurile intelectuale sunt atât de închise şi de împietrite la noi încât le lipseşte orice legătură vie cu clasele inferioare.

Acest exclusivism este dăunător din două puncte de vedere: mai întâi aceste cercuri

rămân străine de ideile şi sentimentele care însufleţesc masa populară. Ele au pierdut de prea multă vreme legătura cu ea ca să mai poată înţelege psihologia poporului. I-au devenit complet străine. În al doilea rând, aceste clase superioare nu au puterea de voinţă necesară. Căci, în aceste sfere cărora cultivarea inteligenţei le-a dat un caracter de castă închisă, ea este întotdeauna mai slabă decât în masa poporului rămasă incultă. Dumnezeu ştie că nouă, germanilor, cultura ştiinţifică nu ne-a lipsit niciodată; din această pricină suntem şi mai lipsiţi de putere de voinţă şi de capacitatea de a lua o hotărâre. De exemplu, cu cât oamenii noştri de stat au strălucit prin calităţile lor intelectuale, cu atât activitatea lor practică a fost mai neînsemnată. Pregătirea politică şi de asemenea echipamentul tehnic în timpul războiului mondial au fost insuficiente, nu pentru că mintea celor care ne guvernau era prea puţin cultivată, ci, tocmai dimpotrivă, pentru că şefii noştri erau nişte oameni hipercultivaţi, plini până la refuz de ştiinţă şi pricepere, dar lipsiţi de instinct sănătos şi privaţi de orice energie şi de orice îndrăzneală. Pentru poporul nostru a fost o fatalitate faptul că a fost condamnat să dea o bătălie a cărei miză era existenţa lui, în momentul în care cancelarul Reichului era un

filozof şi un ageamiu. Dacă, în locul unui Bethmann-Hollweg am fi avut ca şef un om din popor, mai energic, sângele eroic al umilului grenadier nu ar fi curs în zadar. După cum învăţătura înaltă, exclusiv şi exagerat intelectuală, pe care au primit-o şefii noştri a fost cel mai bun aliat al canaliilor care au făcut revoluţia din noiembrie. Păstrând în rezervă în modul cel mai ruşinos comoară naţională care îi fusese încredinţată, în loc să o pună în întregime în joc, această clasă intelectuală a realizat condiţiile necesare triumfului celorlalţi.

În această privinţă, biserica catolică poate servi ca exemplu model. Celibatul preoţilor săi o obligă, din moment ce nu-şi poate recruta clerul din propriile sale rânduri, să caute continuu în masa poporului. Mulţi contestă importanţa celibatului în această privinţă. Lui trebuie să-i atribuim incredibila vigoare cu care este dotată această instituţie atât de veche. Căci, recrutându-şi fără întrerupere imensă armată a demnitarilor săi ecleziaşti din cele mai de jos pături ale poporului, biserica nu numai că îşi păstrează legătura instinctivă cu atmosfera sentimentelor populare, dar îşi asigură de asemenea sumă vigorii şi energiei care se va găsi veşnic în acest grad în masa populară. Numai de aici vine uimitoarea

tinereţe a acestui organism gigantic, supleţea sa intelectuală şi voinţa lui de fier.

Sistemul de învăţământ adoptat de statul rasist va trebui să vegheze că clasele cultivate să fie neîncetat înnoite cu un aport de sânge proaspăt provenit din clasele de jos. Statul are datoria să opereze o selecţie făcută cu cea mai mare grijă şi cu deosebită minuţiozitate în ansamblul populaţiei, pentru a scoate materialul uman vizibil dotat de natură şi a-l pune în slujba întregii comunităţi. Raţiunea de a fi a statului şi a serviciilor de stat nu este să furnizeze venituri anumitor clase, ci să îndeplinească sarcinile care le revin. Dar aceasta nu este cu putinţă decât dacă statul formează sistematic personalităţi capabile şi energice care să îndeplinească aceste sarcini. Acest principiu nu este valabil numai pentru toate funcţiile publice, el se aplică de asemenea orientării morale care trebuie dată naţiunii în toate domeniile. Măreţia unui popor este în funcţie de reuşita acestui plan, formarea minţilor celor mai capabile în toate domeniile activităţii umane şi punerea lor în slujba comunităţii. Când două popoare, ale căror aptitudini naturale sunt egale ca valoare, sunt în concurenţă, va învinge poporul în cadrul căruia oamenii cei mai dotaţi exercită conducerea generală şi morală, iar cel al cărui

guvern nu este decât un rastel comun pentru anumite clase, fără să ţină cont de capacităţile înnăscute ale fiecăruia din membru săi va pieri.

Este adevărat că o asemenea reformă pare la început imposibilă în societatea noastră actuală. Ni se va obiecta imediat că nu-i putem cere fiului iubit al unui înalt funcţionar să devină, să zicem, un lucrător manual, pentru că vreun altul, al cărui părinţi sunt ei înşişi muncitori, va avea mai multe aptitudini decât primul. Această obiecţie poate fi întemeiată ţinând cont de opinia actuală privitoare la valoarea muncii manuale. De aceea statul rasist trebuie să plece de la un principiu complet diferit pentru a aprecia ideea de muncă. El trebuie chiar dacă ar fi obligat să se consacre operei sale de educare secole întregi, să pună capăt nedreptăţii care constă în dispreţul faţă de muncă fizică. El va trebui să se călăuzească după principiul aprecierii individului nu în funcţie de felul muncii sale, ci după calitatea a ceea ce produce. Acest principiu va putea părea monstruos într-o epocă în care copistul cel mai prost este mai apreciat decât cel mai inteligent dintre muncitorii mecanici calificaţi pur şi simplu pentru că cel dintâi lucrează cu pană. Această apreciere greşită nu provine, am mai spus-o,

din natura lucrurilor; este un produs artificial al educaţiei, care nu exista odinioară. Situaţia nefirească în care ne aflăm actualmente face parte din acele fenomene morbide generale care caracterizează decăderea materialistă a timpurilor noastre.

În esenţă, valoarea oricărei munci este dublă: pur materială şi ideală. Valoarea materială depinde de importanţa, şi de importanţa practică pe care o poate avea o muncă pentru viaţa socială. Cu cât numărul cetăţenilor cărora produsul unei munci oarecare le va fi, direct sau indirect, folositor este mai mare, cu atât va trebui să se pună mai mult preţ pe valoarea sa materială. Această apreciere îşi găseşte expresia palpabilă în salariul material pe care individul îl primeşte pentru munca sa. Acestei valori pur materiale i se opune valoarea ideală. Aceasta nu depinde de importanţa produsului muncii, apreciată din punct de vedere material, ci de necesitatea sa intrinsecă. Este sigur că utilitatea materială a unei invenţii poate fi superioară celei pe care o prezintă munca zilnică a unui lucrător manual; nu este mai puţin sigur că serviciile neînsemnate aduse comunităţii de lucrătorul manual îi sunt la fel de indispensabile ca şi acelea mult mai izbitoare pe care i le aduce o invenţie. Din

punct de vedere material, ea poate face o diferenţă între valoarea pe care o reprezintă pentru comunitate munca unui individ şi să exprime această diferenţă prin mărimea salariului; dar, din punct de vedere ideal, ea trebuie să pună pe acelaşi plan muncile pe care fiecare muncitor, oricare ar fi meseria lui, le face cât mai bine. Valoarea unui om trebuie apreciată după acest principiu, şi nu după salariul pe care îl primeşte.

Un stat în care domneşte raţiunea., trebuie să aibă grijă să-i dea individului genul de activitate care se potriveşte capacităţilor sale, sau, cu alte cuvinte, să dea diverselor aptitudini educaţia care corespunde sarcinilor care le aşteaptă; cum capacitatea nu este un produs al educaţiei, ci există în individ în stare înnăscută, cum ea este aşadar un dar al naturii şi nu constituie un merit al celui care o posedă, aprecierea făcută în general de burghezie asupra valorii muncii nu se poate aşadar baza pe natura sarcinii care până la un anumit punct i-a fost impusă individului. Căci această sarcină depinde de naşterea lui şi de educaţia pe care a primit-o în consecinţă şi care i-a fost dată de comunitate. Aprecierea valorii unui om trebuie întemeiată pe felul în care el se achită de sarcina care i-a fost încredinţată de comunitate. Căci activitatea depusă de individ

nu este scopul existenţei sale, ci mijlocul de a o asigura. El trebuie, în afară de aceasta, să continue să-şi îmbogăţească şi să-şi înnobileze valoarea ca om, însă nu o poate face decât în cadrul comunităţii sale de cultură, care prin forţa împrejurărilor trebuie întotdeauna să se sprijine pe temelia unui stat. El trebuie să contribuie la menţinerea acestei temelii. Natura determină forma acestei contribuţii; datoria individului este să-i înapoieze comunităţii naţionale, prin zelul şi cinstea lui, ceea ce a primit de la ea. Cel care procedează astfel merită cea mai mare stimă şi cea mai mare consideraţie. Salariul material acordat unui individ poate corespunde utilităţii produsului muncii sale pentru comunitate; dar salariul ideal trebuie să fie stima la care poate năzui orice om care pune în slujba poporului său capacităţile cu care l-a înzestrat natura şi pe care comunitatea le-a dezvoltat în întregime. Atunci nu mai e ruşinos să fii un muncitor bun, însă este ruşinos să fii un funcţionar incapabil care fură timpul lui Dumnezeu şi pâinea zilnică a bravului popor. Atunci se va considera ca foarte firesc să nu i se dea o sarcină unui om care, în principiu, nu este în stare să o îndeplinească.

De altfel, o activitatea asemănătoare celei despre care am vorbit furnizează singurul

criteriu pentru a hotărî dacă un individ are dreptul să ia parte la viaţa comunităţii, întocmai ca şi ceilalţi cetăţeni.

Epoca actuală se distruge singură: ea introduce în stat votul universal, emite o mulţime de nerozii despre egalitatea în drepturi, însă fără să le găsească un temei. Ea vede în salariul material expresia valorii unui om şi distinge astfel bazele celei mai nobile egalităţi din câte pot exista. Căci egalitatea nu are şi nu poate avea ca bază produsul muncii individului, apreciat după valoarea lui intrinsecă; ea nu este posibilă decât ţinând cont de felul în care fiecare cetăţean îşi îndeplineşte propriile sale îndatoriri. Numai astfel se poate elimina partea de hazard reprezentată de aptitudinile naturale, când vrei să apreciezi valoarea unui om şi când individul este el însuşi făuritorul importanţei sale sociale.

În epoca actuală, în care grupurile de oameni nu ştiu să-şi aprecieze reciproc valoarea decât după nivelul salariului care îi împarte în clase diferite, astfel de principii nu sunt înţelese, cum am mai spus. Dar nu există nici un motiv pentru ca această neînţelegere să ne facă să renunţăm la apărarea ideilor noastre. Dimpotrivă: cine vrea să vindece o epocă bolnavă pe dinăuntru şi coruptă, trebuie

mai întâi să aibă curajul de a pune în lumină cauzele răului. Prima grijă a mişcării naţional-socialiste trebuie să fie, trecând peste capetele tuturor mic-burghezilor şi căutând la izvorul maselor populare, să adune şi să coordoneze toate energiile capabile să lupte pentru o nouă concepţie despre lume.

***

Se va obiecta, desigur, că în general este greu să disociezi valoarea materială de valoarea ideală şi că slabă apreciere a muncilor materiale provine din faptul că sunt plătite cu salariile cele mai scăzute. Se va pretinde că această scădere a salariilor atrage după sine la rândul ei o scădere a părţii fiecăruia la binefacerile civilizaţiei. Se va mai spune că această stare de lucruri prejudiciază cultura morală a omului, cultură care nu are nici o legătură cu însăşi activitatea sa; că acesta este motivul temerii pe care o inspiră muncile materiale, pentru că, fiind mai prost plătite, gradul de cultură a lucrătorului manual este astfel în mod inevitabil scăzut, ceea ce justifică stima redusă care i se acordă în general.

Există mult adevăr în aceste obiecţii. Tocmai de aceea, pe viitor, vor trebui evitate

diferenţele prea mari între nivelurile salariilor. Să nu se spună că astfel randamentul muncii va scădea. Dacă salariile mai mari ar fi singurul motiv care poate determina oamenii să-şi dezvolte facultăţile intelectuale, acesta ar fi unul din cele mai triste semne de decădere ale unei epoci. Dacă această concepţie ar fi fost învingătoare pe această lume până în zilele noastre, omenirea nu ar fi beneficiat niciodată de bunurile inestimabile pe care i le datorează ştiinţei şi civilizaţiei. Fiindcă cele mai mari invenţii, cele mai mari descoperiri, lucrările care au revoluţionat cel mai profund ştiinţa, cele mai frumoase monumente ale civilizaţiei umane nu sunt nişte cadouri făcute lumii de vânătorii de câştiguri materiale. Dimpotrivă, dacă ele au văzut lumina zilei, aceasta s-a întâmplat adeseori pentru că autorii lor au renunţat la fericirea materială pe care o aduce bogăţia.

Este posibil ca astăzi aurul să fie stăpânul exclusiv al vieţii; va veni totuşi o zi în care omenirea se va închina unor zei mai notabili. Multe lucruri îşi pot datora astăzi existenţa setei de bani şi de avere, dar puţine sunt cele a căror absenţă ar face omenirea mai săracă.

Una din sarcinile mişcării noastre este şi aceea de a anunţa încă de pe acum că va veni vremea când individul va primi ceea ce îi

trebuie pentru a trăi; şi noi trebuie, în acelaşi timp, să menţinem principiul că omul nu trăieşte numai pentru plăceri pur materiale. Acest principiu îşi va găsi într-o zi expresia într-o eşalonare înţeleaptă a salariilor care, în orice caz, va permite celui mai umil dintre muncitorii cinstiţi să ducă viaţa onorabilă şi decentă impusă de calitatea sa de membru al comunităţii populare şi de calitatea sa de om.

Să nu se spună că aceasta ar fi o stare de lucruri ideală pe care această lume n-ar putea-o suporta practic şi la care este incapabilă să ajungă.

Noi nu suntem atât de naivi ca să credem că vreodată se va putea naşte o epocă în care totul ar fi perfect. Dar aceasta nu ne scuteşte de obligaţia de a combate defectele a căror existenţă am constatat-o, să ne depăşim slăbiciunile şi să tindem spre ideal. Realitatea dură ne va limita mult cuceririle. Dar tocmai de aceea omul trebuie să încerce să progreseze spre scopul final şi eşecurile nu trebuie să-l facă să renunţe la ceea ce întreprinde, după cum nu desfiinţăm tribunalele pentru că se întâmpla să comită erori, sau nu condamnăm medicină pentru că întotdeauna vor exista boli.

Trebuie să ne ferim să subestimăm puterea unui ideal. Celor cărora astăzi le lipseşte curajul în sensul acesta, aş dori să le

reamintesc, dacă au fost odinioară soldaţi, o vreme în care eroismul a demonstrat în modul cel mai convingător câtă forţă posedă motivele de a acţiona inspirate de un ideal. Căci, dacă oamenii se lăsau ucişi, nu o făceau din grija pentru plinea cea de toate zilele, ci din dragoste pentru patrie, din credinţă în măreţia ei, din sentimentul că onoarea naţiunii era în joc. Şi numai atunci când poporul german a abandonat acest ideal, pentru a se lăsa sedus de promisiunile de fericire materială pe care i le făcea revoluţia, când şi-a aruncat armele ca să-şi ia traista, în loc să intre în paradisul terestru, a fost aruncat în purgatoriul dispreţului universal şi al mizeriei universale.

De aceea, celor care au pus la cale republica materialistă actuală trebuie neapărat să le opunem încrederea în venirea unui Reich idealist.

CAPITOLUL III

Supuşi ai statului şi cetăţeni

În general, formaţiunea politică denumită astăzi în mod abuziv stat nu cunoaşte decât două feluri de oameni: cetăţenii şi străinii. Cetăţenii sunt aceia care, în virtutea naşterii lor sau a unui act de naturalizare, au drepturi civile, străinii, toţi cei care se bucură de aceleaşi drepturi în sânul unui alt stat. Între aceste două categorii fixe se găsesc, în stare sporadică, cei numiţi apatrizi. Aceştia sunt oameni care nu au onoarea să aparţină vreunuia din statele existente actualmente şi care, în consecinţă, nu au nicăieri drepturi civile.

Pentru a le avea, trebuie mai întâi, cum am mai spus, să fii născut în interiorul frontierelor unui stat. Rasa sau consanguinitatea etnică nu joacă nici un rol aici. Un negru, care trăia altădată într-un protectorat german şi care acum are reşedinţa în Germania, aduce astfel pe lume un copil care este „cetăţean german". În aceleaşi condiţii, copilul oricărui evreu, polonez, african sau asiatic poate fi, fără alte formalităţi, declarat cetăţean german.

În afară de naturalizarea conferită de locul naşterii, există o naturalizare care poate fi obţinută mai pe urmă. Ea este supusă diverselor condiţii prealabile; de exemplu, candidatul nu trebuie să fie, pe cât posibil, nici spărgător, nici proxenet; el nu trebuie să fie suspect din punct de vedere politic – adică, în această privinţă trebuie să fie un cretin inofensiv – în fine, nu trebuie să cadă pe spinarea statului al cărui cetăţean devine. Se înţelege, fireşte, că, în epoca noastră realistă, aceasta se referă la greutăţile pecuniare pe care le-ar putea impune noii sale patrii. Dacă însuşi candidatul pare că trebuie să fie un contribuabil cu venituri excelente, aceasta constituie o recomandare foarte utilă şi care îi permite astăzi să obţină mai repede naturalizarea.

În toate acestea, problema rasei n-are nici un amestec.

Drumul care trebuie urmat pentru a obţine dreptul de cetăţenie într-un stat nu este foarte diferit de acela care trebuie respectat pentru a fi admis, de exemplu, într-un club de automobilişti. Candidatul îşi prezintă cererea, care este examinată şi pe care se pune avizul favorabil; apoi într-o zi primeşte biletul care îl anunţă că a devenit cetăţean. Pe deasupra, acest aviz îi este dat sub o formă realmente

umoristică: într-adevăr, acestui candidat care până atunci fusese poate un cafru, i se spune: „Ca urmare, de acum înainte sunteţi german!”

Acest semn cu bagheta magică este dată de şeful statului. O transformare pe care un zeu ar fi incapabil să o săvârşească este făcută într-o clipită de acest Paracelsus funcţionar. Dintr-o trăsătură de condei, un nenorocit de slav, venit din Mongolia, este schimbat în „german” autentic.

Nu numai că nu se sinchiseşte să afle cărei rase îi aparţine un asemenea cetăţean nou; nu se ocupă nici măcar de examinarea stării sănătăţii sale fizice. Acest individ n-are decât să fie măcinat de sifilis, va fi la fel de binevenit ca cetăţean într-un stat modern, cu condiţia, aşa cum am mai spus-o, să nu constituie o povară din punct de vedere financiar sau un pericol prin opiniile sale politice.

Aşa asimilează formaţiunile politice, care poartă numele de state, toxinele cărora mai pe urmă cu greu le vin de hac.

Ceea ce mai deosebeşte cetăţeanul de străin este că primul poate avea acces liber la toate funcţiile publice, trebuie eventual să-şi satisfacă serviciul militar şi poate, în schimb, să ia parte, activ şi pasiv, la alegeri. Acestea sunt, una peste alta, toate privilegiile sale. Căci, în ceea ce priveşte drepturile individuale

şi libertatea personală, străinul se bucură de aceeaşi protecţie, şi de multe ori de o protecţie mai eficace; în orice caz, aşa se întâmpla în republica germană actuală.

Ştiu foarte bine că oamenilor nu le place să audă toate astea. Cu toate acestea, este greu să găseşti ceva mai ilogic şi chiar mai cu desăvârşire nebunesc decât dreptul nostru civil contemporan. În epoca noastră există o ţară în care se pot observa cel puţin încercări timide inspirate de o concepţie mai bună despre rolul statului. Aceasta nu este, fireşte, republica noastră germană model; sunt Statele Unite ale Americii care se străduiesc să asculte, cel puţin în parte, sfaturile raţiunii. Refuzând imigranţilor având o sănătate proastă accesul pe teritoriul lor, excluzând dreptul la naturalizare a reprezentanţilor anumitor rase, ele se apropie puţin de concepţia rasistă despre rolul statului.

Statul rasist îşi împarte locuitorii în trei clase: cetăţeni, supuşi ai statului (sau resortisanţi) şi străini.

În principiu, naşterea nu conferă decât calitatea de resortisant. Această calitate nu dă, singură, dreptul de acces la o funcţie publică, nici de participare la activitatea politică, de exemplu la alegeri. Pentru orice resortisant este esenţial să i se stabilească exact rasă şi

naţionalitatea. Îi este oricând îngăduit să renunţe la calitatea sa de resortisant şi să devină cetăţean al ţării ai cărei locuitori sunt de aceeaşi naţionalitate cu el. Singura deosebire dintre un străin şi un resortisant este aceea că primul este supusul unui stat.

Tânărul resortisant de naţionalitate germană este obligat să parcurgă ciclul de educaţie şi de instruire şcolară impus oricărui german. El se supune astfel educaţiei care va face din el un membru al comunităţii conştient de rasa lui şi pătruns de spiritul naţional. El va trebui apoi să îndeplinească toate celelalte prescripţii ale statului privind exerciţiile fizice şi în final va fi încorporat. Educaţia dată de armată este o educaţie generală; ea trebuie să fie dată tuturor germanilor şi să-l pregătească pe fiecare dintre ei să ocupe în mod convenabil în armată postul pentru care îl vor putea desemna aptitudinile sale fizice şi intelectuale. Titlul de cetăţean, cu drepturile pe care le conferă, va fi acordat în modul cel mai solemn tânărului cu o sănătate bună şi o reputaţie bună, când îşi va fi îndeplinit serviciul militar. Diploma care îi va fi înmânata va fi documentul cel mai important pentru întreaga sa existenţă. Ea îi va permite să-şi exercite toate drepturile de cetăţean şi să se bucure de toate privilegiile legate de acest titlu. Căci statul trebuie să facă

o diferenţă considerabilă între cetăţenii săi, susţinători şi apărători ai existenţei şi măreţiei sale, şi cei care s-au stabilit în interiorul graniţelor unui stat numai ca să joace rolul de „umplutură”.

Înmânarea diplomei de cetăţean va fi însoţită de depunerea solemnă a jurământului prin care noul cetăţean va jura credinţă comunităţii şi statului. Această diplomă constituie o legătură care uneşte toţi membrii comunităţii; ea umple prăpastia dintre diferitele clase sociale. Un măturător de stradă trebuie să se simtă mai onorat că este cetăţean al Reichului decât dacă ar fi regele unui stat străin.

Drepturile cetăţeanului sunt mai presus de drepturile străinului. El este stăpânul absolut al Reichului. Dar un rang mai înalt impune şi îndatoriri. Omul fără onoare sau fără caracter, criminalul de drept comun, trădătorul de ţară etc., pot fi oricând privaţi de această demnitate. Atunci ei recad la nivelul de resortisanţi.

Tânăra germană este „resortisantă” şi nu devine cetăţeană decât prin căsătorie. Cu toate acestea, dreptul de cetăţenie îi poate fi acordat dacă ea este germană şi îşi câştigă existenţa prin muncă.

CAPITOLUL IV

Personalitatea şi concepţia rasistă despre stat

Dacă scopul principal al statului rasist naţional-socialist este educarea şi menţinerea celor care constituie sprijinul statului, el nu trebuie să se limiteze la favorizarea elementelor rasei ca atare, să le crească, să le formeze în sfârşit pentru viaţa practică: este la fel de indispensabil ca organizarea lui să fie în armonie cu această sarcină.

Ar fi însă o absurditate să vrei să apreciezi valoarea oamenilor în funcţie de rasă şi ca urmare să declari război din punctul de vedere marxist: „Un om valorează tot atât cât un altul”, fără să fii hotărât să mergi până la cele din urmă consecinţe. Recunoaşterea importanţei rasei, recunoaşterea principiului rasial în universalitatea lui aduce după sine în mod logic necesitatea de a ţine seama de valoarea proprie a individului. Aşa cum eu sunt obligat să apreciez diferit oamenii în funcţie de rasă căreia îi aparţin, la fel trebuie procedat în interiorul comunităţii faţă de individ.

Un popor nu este identic cu un alt popor şi, în cadrul unei comunităţi, un cap nu poate fi

nici el identic cu un alt cap; elementele constitutive aparţin aceluiaşi sânge, însă în amănunt ele oferă mii de deosebiri subtile.

Admiterea acestui postulat incită mai întâi, fără a căuta subtilităţi, la favorizarea în cadrul comunităţii a elementelor recunoscute superioare şi la preocupare îndeosebi faţă de creşterea numărului lor.

Aceasta este problema cea mai uşoară, căci ea poate fi pusă şi rezolvată aproape mecanic. Mai greu este să recunoşti în mulţimea capetelor pe acelea care au într-adevăr cea mai mare valoare intelectuală şi să le dai ceea ce li se cuvine de drept spiritelor superioare şi în special ceea ce va fi cel mai folositor naţiunii. Această alegere a valorilor şi a capacităţii nu mai depinde de mijloace mecanice; ea nu poate fi dusă cu bine la capăt fără un efort continuu de fiecare zi.

O doctrină care, înlăturând ideea democratică de masă, tinde să dea acest pământ celui mai bun popor, cu alte cuvinte indivizilor superiori, trebuie în mod logic să se conformeze aceluiaşi principiu aristocratic în interiorul acestui popor şi să păstreze conducerea şi influenţa pentru cele mai bune capete. În loc să construiască pe ideea de majoritate, această doctrină se întemeiază astfel pe personalitate.

Cine crede astăzi că un stat rasist naţional-socialist nu trebuie să se deosebească de alte state decât pur material printr-o mai bună organizare economică, fie printr-un echilibru mai just între bogăţie şi sărăcie, sau printr-o posibilitate juridică mai mare a claselor inferioare de a controla actele unei persoane sau ale unei societăţi în procesul economic, sau prin salarii mai echitabile ori mai bine repartizate, acela este ultimul dintre înapoiaţi şi n-are nici cea mai vagă idee despre doctrina noastră. Tot ceea ce am menţionat nu prezintă nici un caracter de permanenţă sau de grandoare. Un popor care ar rămâne la reforme cu caracter atât de superficial nu ar avea nici cea mai mică şansă să triumfe în încăierarea universală a popoarelor. O mişcare care nu vede în misiunea sa decât aceste reforme egalitare, de altminteri echitabile, nu ar mai avea nici putere nici eficacitate când ar trebui să reformeze profund un mediu. Întreaga sa acţiune ar rămâne, în definitiv, limitată la obiective superficiale; ea nu i-ar da poporului acea armătură morală care asigură triumful aş zice aproape în ciuda lui – asupra slăbiciunilor de care suferim astăzi.

Pentru a înţelege mai bine, este poate folositor să mai aruncăm o privire asupra

originilor şi cauzelor reale ale dezvoltării culturii umane.

Primul care care a îndepărtat vizibil omul de animal a fost pasul omului către invenţie. Aceasta a constat, la origine, în descoperirea unor vicleşuguri şi tertipuri, a căror folosire trebuia să facă mai uşoară, sau chiar pur şi simplu posibilă, lupta pentru existenţă.

Aceste prime invenţii foarte primitive pot să nu pună foarte clar în evidenţă contribuţia individului, căci, pentru generaţiile următoare, şi în special pentru omul de astăzi, ele nu păr decât manifestări ale inteligenţei colective, aşa cum anumite vicleşuguri şi subtilităţi pe care omul le poate observa la animal nu par în ochii lui decât un lucru dobândit; incapabil să-i determine cauzele dintâi, el se mulţumeşte să le califice drept procedee „instinctive”.

În cazul nostru, acest cuvânt nu înseamnă nimic. Oricine crede într-o evoluţie care ameliorează fiinţele vii, trebuie să convină că toate formele şi manifestările activităţii lor nu au existat întotdeauna sub forma lor actuală; a trebuit într-adevăr ca un subiect dat să facă primul gest, care a fost apoi repetat din ce în ce mai des de indivizi din ce în ce mai numeroşi, până ce a trecut în subconştientul fiecăruia dintre reprezentanţii speciei şi s-a manifestat atunci ca instinct.

Acest mecanism va fi înţeles şi admis mai uşor la om.

Primele vicleşuguri în lupta împotriva celorlalte animale au fost fără nici o îndoială, la origine, actul unor subiecţi deosebit de dotaţi. Personalitatea a fost şi aici, incontestabil, la baza hotărârilor şi a realizărilor care, mai târziu au fost adoptate ca evidente de întreaga omenire. După cum conceperea vreunui principiu militar evident, care constituie astăzi pentru noi însuşi fundamentul oricărei strategii s-a datorat, inevitabil, iniţial, unei minţi bine determinate, şi numai după ani de zile, ba chiar milenii, el a sfârşit prin a fi admis de toţi ca absolut evident.

Primei invenţii omul i-o adaugă pe a doua: el învaţă să pună în slujba sa alte obiecte şi chiar alte vieţuitoare şi atunci activitatea creatoare proprie a omului începe să se manifeste, aşa cum o vedem astăzi; folosirea pietrei cioplite, domesticirea animalelor, descoperirea focului etc.; fiecare din aceste invenţii, până la şi inclusiv cele care ne minunează în zilele noastre, reliefează clar, la bază, munca creatoare a individului; aceasta ne apare cu atât mai limpede cu cât ele sunt mai recente, mai însemnate, sau au un caracter mai surprinzător. Noi ştim aşadar, oricum ar fi, că invenţiile materiale pe care le vedem în junii

nostru sunt în întregime produsul forţei creatoare şi al aptitudinilor individului izolat. Şi toate aceste creaţii contribuie, în definitiv, la ridicarea omului tot mai sus deasupra animalului până când îl deosebeşte radical de acesta. Astfel ele sunt însăşi baza progreselor constante ale speciei umane. Şi însăşi acea viclenie primitivă care i-a permis odinioară vânătorului din pădurea preistorică să-şi apere existenţa îi mai ajută încă pe oameni în existenţa lor actuală, sub forma celor mai frumoase cuceriri ştiinţifice şi le permite să făurească armuri pentru luptele viitoare. Orice gândire, orice invenţie omenească facilitează, în definitiv, luptele omului pe această planetă, chiar dacă, pe moment, nu se poate vedea utilitatea practică a unei invenţii, a unei descoperiri sau al unui rezumat ştiinţific profund. Şi toate acestea contribuie la ridicarea omului deasupra fiinţelor vii care îl înconjoară şi întăresc şi consolidează situaţia lui până ce fac din el sub toate aspectele regele creaturilor de pe acest pământ.

Vedem că tot invenţiile sunt rezultatul puterii creatoare ale indivizilor izolaţi. Aceştia din urmă sunt astfel într-o oarecare măsură, cu sau fără voia lor, nişte binefăcători ai omenirii. Activitatea lor pune la îndemâna a milioane şi chiar a miliarde de fiinţe omeneşti mijloace

care vor face mai uşoară lupta lor pentru existenţă.

La originea civilizaţiei materiale din zilele noastre, aflăm aşadar întotdeauna personalitatea unor inventatori care se completează şi se prelungesc reciproc. La fel se întâmpla şi în cazul pornirii şi a punerii în aplicare practică a invenţiilor sau a descoperirilor. Căci ansamblul metodelor de producţie mai depinde încă de muncă de inventator şi ca urmare de individ.

În sfârşit, munca intelectuală pur teoretică, care nu poate fi măsurată, dar care constituie condiţia dintâi a oricărei invenţii tehnice ulterioare, apare de asemenea că produsul exclusiv al personalităţii.

Nu mulţimea este cea care creează, şi nici majoritatea cea care organizează sau gândeşte, ci întotdeauna şi pretutindeni individul izolat.

O comunitate de oameni apare ca fiind bine organizată numai atunci când facilitează la maximum munca acestor forţe creatoare şi le foloseşte cât mai bine în interesul comunităţii. Cea mai preţioasă pentru invenţie este, indiferent că se raportează la lumea materială sau la lumea ideilor, mai întâi persoana inventatorului. Prima şi suprema îndatorire în

organizarea unei comunităţi este folosirea ei în folosul tuturor.

În realitate, organizaţia însăşi nu trebuie să piardă din vedere nici o clipă aplicarea acestui principiu. Numai astfel va fi eliberată de blestemul mecanismului şi va deveni un organism viu. Ea însăşi trebuie să personifice tendinţa de a aşeza inteligenţele deasupra maselor şi, reciproc, să o pună pe aceasta în subordinea lor.

Ca urmare, nu numai că o organizaţie nu are dreptul să împiedice inteligenţele „să se ivească” din mulţime, ci, din contră, însăşi natura acţiunii sale trebuie să permită sau să faciliteze acest lucru în cel mai înalt grad. Aici ea trebuie să plece de la principiul că salvarea omenirii n-a stat niciodată în masă, ci în minţile creatorilor, care sunt într-adevăr binefăcătorii rasei umane. Asigurarea influenţei lor hotărâtoare şi facilitarea acţiunii lor este în interesul tuturor. Căci, cu siguranţă că nici domnia imbecililor sau a incapabililor şi, în nici un caz, nici cultul mulţimii nu vor servi acest interes al tuturor; va trebui în mod necesar că indivizii superdotaţi să-şi asume această răspundere.

Căutarea inteligenţelor se face în special, am mai spus-o, prin selecţia aspră a luptei pentru existenţă. Mulţi sunt zdrobiţi şi pier,

demonstrând astfel că nu sunt desemnaţi, şi în final foarte puţini apar ca fiind aleşi. În domeniul gândirii, al creaţiei artistice, şi chiar al economiei, acest proces de selecţie se mai manifestă şi astăzi, cu toate că este grevat de sarcini grele în acest din urmă domeniu. Conducerea statului şi puterea întruchipată de organizaţia militară sunt şi ele dominate de această idee de personalitate: ea se regăseşte pretutindeni sub forma autorităţii absolute asupra subalternilor, a răspunderii depline faţă de şefi. Numai viaţa politică scapă astăzi în întregime de această obligaţie firească. Întreaga civilizaţie umană rezultă din activitatea creatoare a individului; şi totuşi principiul majoritar triumfă în toată conducerea, îndeosebi în sferele cele mai înalte, şi de acolo otrăveşte puţin câte puţin întreaga existenţă a ţării, o descompune în mod evident. În fond, acţiunea distrugătoare a iudaismului trebuie de asemenea imputată eforturilor sale constante de a submina, la popoarele care l-au primit, influenţa personalităţii şi de a o înlocui cu cea a masei. Principiul constructiv al popoarelor ariene face loc principiului distinctiv al evreilor. Aceştia devin „fermenţii descompunerii" popoarelor şi a raselor şi, în sensul cel mai larg, dezagregă civilizaţia umană. Cât despre marxism, el

reprezintă în fond eforturile evreului în domeniul civilizaţiei pure de a exclude din toate formele activităţii umane preponderenţa personalităţii şi de a o înlocui cu cea a numărului. Acestei doctrine îi corespunde din punct de vedere politic forma parlamentară, ale cărei efecte dăunătoare le vedem începând cu celulă minusculă a comunei şi până la treaptă superioară a naţiunii; în domeniul economic, el provoacă agitaţia sindicalistă care, de altfel, nu serveşte deloc adevăratele interese ale muncitorilor, ci numai opiniile distructive ale evreimii internaţionale. Exact în măsura în care economia este sustrasă principiului personalităţii şi lăsată pradă influenţelor şi acţiunii masei, ea trebuie să-şi piardă preţioasa putere creatoare şi să marcheze o regresiune inevitabilă. Toate organizaţiile consultative profesionale care, în loc să se preocupe într-adevăr de interesele salariaţilor, se străduiesc să câştige influenţă asupra producţiei însăşi slujesc acelaşi scop distructiv. Ele aduc prejudicii producţiei generale şi, însăşi prin aceasta, individului.

Căci nu cu fraze şi cu teorii pot fi satisfăcute nevoile cetăţenilor unui popor; ci graţie părţii din bunurile colective care îi revine zilnic fiecăruia şi îi dovedeşte că, datorită muncii

tuturor, comunitatea serveşte interesele individului.

Chestiunea nu este să ştim dacă marxismul, bazându-se pe teoria sa despre mase, ar fi capabil să preia şi să continue misiunea economiei actuale. Discuţia despre justeţea sau falsitatea acestui principiu nu ar fi tranşată de dovada aptitudinii sale de a administra pe viitor starea de lucruri existentă; nu o poate tranşa decât dovada capacităţii sale de a crea o civilizaţie asemănătoare. Degeaba s-ar strădui marxismul să ia de la capăt economia actuală de o mie de ori şi să continue să conducă funcţionarea ei, oricare ar fi succesul acestei activităţi, acest succes nu ar avea nici cea mai mică însemnătate faţă de faptul concret că, prin aplicarea propriilor sale principii, marxismul nu ar putea niciodată crea ceea ce a moştenit astfel.

Şi, de fapt, marxismul a furnizat el însuşi această dovadă. Nu numai că nu a creat niciodată nici cea mai neînsemnată civilizaţie, nici cel mai mic sistem economic, dar n-a fost în stare nici măcar să folosească, cu principiile sale, organismele care i-au fost încredinţate; după un foarte scurt interval de timp, el a trebuit să cedeze şi să facă concesii principiului personalităţii, dovadă că nici măcar

organizaţia sa nu se poate sustrage acestei legi.

Ceea ce trebuie să diferenţieze mai presus de orice concepţiile noastre rasiste de cele ale marxiştilor este că cele dintâi recunosc nu numai valoarea rasei, ci şi importanţa personalităţii făcând din ele baza oricărei construcţii reale. Aceştia sunt factorii esenţiali ai filozofiei lor.

Dacă, întâmplător, mişcarea naţional-socialistă nu ar fi înţeles importanţa fundamentală a acestei noţiuni esenţiale, dacă s-ar mărgini să cârpăcească de bine de rău situaţia noastră actuală şi ar admite domnia majorităţii, ea nu ar fi, în realitate, decât un partid concurent al marxismului; din acel moment nu ar mai avea dreptul să se considere o doctrină filozofică.

Dacă programul social al mişcării s-ar limita la eliminarea personalităţii şi la înlocuirea ei cu majoritatea, atunci naţional-socialismul ar părea la rândul său măcinat de otrava marxismului, cum sunt actualmente partidele burgheze.

Statul rasist trebuie să vegheze la bunăstarea cetăţenilor săi, recunoscând în orice împrejurare importanţa personalităţii: el va creşte astfel capacitatea de producţie a tuturor şi prin aceasta bunăstarea fiecăruia.

Astfel statul rasist trebuie să scape în întregime toate cercurile conducătoare şi în special sferele politice de principiul parlamentar al majorităţii, adică al deciziei masei; el trebuie să le substituie fără rezerve dreptul personalităţii.

Rezultă de aici că:

Cea mai bună constituţie şi cea mai bună formă de stat este aceea care va garanta în mod firesc celor mai bune elemente ale comunităţii autoritatea conducătorului şi influenţa stăpânului.

În viaţa economică, cei mai capabili nu pot fi desemnaţi de sus, ci trebuie să iasă singuri în evidenţă; instruirea se primeşte pe toate treptele, de la prăvălia cea mai modestă până la întreprinderea cea mai mare, şi numai existenţa continuă să-i facă pe oameni să dea examene; de asemenea este evident că şefii politici nu pot fi „găsiţi” într-o zi. Geniile de o calitate extraordinară nu sunt supuse aceloraşi reguli ca oamenii obişnuiţi.

Întreaga organizare a statului trebuie să decurgă din principiul personalităţii, începând de la cea mai mică celulă care este comună şi până la conducerea supremă a ansamblului ţării.

Nu există hotărâre a majorităţii, ci numai conducători responsabili şi cuvântul „sfat”

trebuie să-şi reia semnificaţia iniţială. Fiecare om poate să aibă alături de el consilieri, însă decizia este actul unui singur om.

Principiul care odinioară a făcut din armata prusacă instrumentul cel mai vrednic de admiraţie al poporului german trebuie transpus şi pus chiar la temelia sistemului nostru politic: autoritatea deplină a fiecărui şef asupra subordonaţilor săi şi întreaga sa răspundere faţă de superiori.

Nici măcar atunci nu ne vom putea lipsi de acele corporaţii numite parlamente. Numai că toate deliberările lor vor deveni într-adevăr sfaturi şi un singur om va putea şi va trebui să fie investit cu răspunderea, dimpreună cu autoritatea şi cu dreptul de a comanda.

Parlamentele sunt necesare prin ele însele, deoarece constituie, înainte de toate, mediul în care se va putea face încetul cu încetul educaţia şefilor cărora într-o zi li se va putea încredinţa răspunderea.

Astfel că putem schiţa următorul tablou:

Începând de la comună şi până la conducerea Reichului, statul rasist nu va avea nici un corp reprezentativ care să ia vreo hotărâre pe calea majorităţii, ci numai corpuri consultative care se vor afla permanent alături de şefi care vor primi sarcini de la acesta; la nevoie, ele vor putea câteodată să-şi asume

răspunderi depline, în anumite domenii, cum a fost întotdeauna cazul tuturor şefilor sau preşedinţilor de corporaţii.

Statul rasist nu poate tolera să se ceară o părere sau o hotărâre asupra unor probleme deosebite – de exemplu asupra chestiunilor economice unor oameni care, prin formaţia şi prin activitatea lor sunt total incompetenţi. În consecinţă, el îşi va împărţi corpurile reprezentative în camere politice şi camere corporative.

Pentru o cooperare rodnică între ele, deasupra lor va fi aşezat întotdeauna un corp ales: senatul.

Nici în camere şi nici în senat nu se va vota niciodată. Ele sunt organisme de lucru şi nu maşini de vot. Fiecare membru are un vot consultativ, dar nici un drept de decizie. Acesta îi aparţine în exclusivitate preşedintelui care răspunde pentru ea.

Acest principiu: asocierea fără restricţii a responsabilităţii absolute cu autoritatea absolută va stabili puţin câte puţin o elită de şefi (pe care nu ne-o putem imagina în epoca noastră de iresponsabilitate parlamentară).

Astfel constituţia statului va fi pusă în armonie cu principiul căruia îi datorează de-acum măreţia în domeniul economiei şi al civilizaţiei.

***

„În ceea ce priveşte posibilitatea de a realiza aceste concepţii, să nu se uite că principiul parlamentar al hotărârii majorităţii nu a guvernat lumea dintotdeauna, ci că, dimpotrivă, în istorie nu i se regăsesc urmele decât în perioade foarte scurte; şi aceste perioade corespund întotdeauna cu decăderea popoarelor şi a statelor!”

N-ar trebui totuşi să se creadă că nişte măsuri pur teoretice, luate de sus ar putea aduce cu sine o asemenea schimbare care, în mod logic, nu trebuie să se limiteze la constituţia statului, ci să intereseze legislaţia, să pătrundă în întreaga viaţă publică a fiecăruia. O asemenea revoluţie nu se poate produce şi nu se va produce decât sub influenţa unui partid hrănit, cu aceste idei şi purtând în el germenele viitorului stat.

De aceea partidul naţional-socialist trebuie astăzi să fie pătruns de aceste idei; el trebuie să-şi orienteze organizarea internă către activitatea practică, pentru ca într-o zi să poată nu numai să-i dea directive statului, ci şi să i furnizeze corpul constituit al propriului său stat.

CAPITOLUL V

Concepţie filozofică şi organizare

Statul rasist, al cărui tablou de ansamblu am vrut să-l ofer, nu-şi găseşte realizarea prin simplul fapt al cunoaşterii condiţiilor indispensabile existenţei sale. Nu este suficient să ştim cum va fi un stat rasist; mai întâi el trebuie creat. Nu ne putem aştepta ca partidele actuale, care înainte de toate trag foloase de pe urma statului aşa cum este el, să ajungă de la sine la o schimbare radicală şi să-şi schimbe spontan atitudinea. Cu atât mai mult cu cât conducătorii lor sunt întotdeauna evrei şi iarăşi evrei. Evoluţia la care suntem supuşi în prezent, dacă n-ar fi oprită, ne-ar pune într-o zi în faţa profeţiei panevreieşti: „Evreul va devora efectiv popoarele de pe pământ şi va deveni stăpânul lor”.

Astfel, faţade milioanele de „burghezi” sau de „proletari” germani care, în majoritate, merg spre pieire din lene şi prostie, dublate de laşitate, evreul, deplin conştient de scopul pe care-l urmăreşte, nu întâlneşte nici o opoziţie în calea sa. Un partid condus de el nu poate lupta pentru nimic altceva decât pentru

interesele evreilor, şi aceste interese nu au nimic comun cu aspiraţiile profunde ale popoarelor ariene.

Aşadar, dacă dorim să transpunem statul rasist ideal în realitate, trebuie mai întâi să căutăm, în afara tuturor forţelor actuale ale vieţii publice, o forţă nouă care să aibă voinţa şi mijloacele de a luptă pentru un astfel de ideal. Căci aici este vorba într-adevăr de o luptă: sarcina noastră dinţii nu este crearea unei forme de stat rasist, ci distingerea statului evreiesc actual. După cum ne arată foarte des istoria, principala dificultate nu constă în instituirea unei noi stări de lucruri, ci în a-i face loc. Prejudecăţi şi interese se împletesc într-o falangă strânsă şi încearcă să împiedice, prin toate mijloacele, victoria unei idei care le displace sau li se pare ameninţătoare.

De aceea apărătorul noului nostru ideal trebuie, în ciuda întregului său entuziasm pozitiv, să ducă mai întâi o luptă negativă spre a se elibera din starea actuală,

O doctrină nouă şi nobilă, cu principii noi şi de o importanţă esenţială va trebui să mânuiască mai întâi arma criticii, oricât de neplăcut ar fi pentru fiecare.

În zilele noastre îi auzim pe aşa zişii rasişti repetând la tot pasul – şi aceasta dovedeşte foarte bine puţina profunzime a vederilor lor în

materie de istorie – că refuză să se consacre unei critici negative, pentru a-şi dedica întreaga activitate unei munci constructive; bâlbâiala puerilă şi prostească, într-un cuvânt autentic „rasistă”; în sfârşit dovadă că istoria propriei lor epoci n-a lăsat nici cea mai vagă urmă în aceste capete. Şi marxismul avea un scop, şi el cunoaşte o muncă constructivă (chiar dacă nu este vorba decât de instaurarea despotismului evreimii internaţionale şi a finanţei cosmopolite!), dar asta nu înseamnă că nu a început prin critică vreme de şaizeci de ani; critică distinctivă şi nimicitoare, şi iarăşi şi mereu critică, până când acest acid coroziv a măcinat vechiul stat şi l-a făcut numai bun ca să se prăbuşească. Abia atunci a început pretinsa „construcţie”. Era evident, just şi logic. O stare de lucruri existentă nu se poate şterge pur şi simplu în faţa profeţilor şi avocaţilor unui stat viitor. Nu se poate admite că partizanii celui dinţii, sau chiar aceia care manifestă faţă de el doar un oarecare interes, vor fi deplin convertiţi prin simplă constatare a unei necesităţi şi câştigaţi astfel de ideea unui regim nou. Dimpotrivă, prea adesea cele două regimuri vor continua să existe simultan şi pretinsa doctrină filozofică se va închide pe veci în cadrul strâmt al unui partid. Căci o doctrină nu este tolerantă; ea nu poate fi „un

partid printre celelalte”; ea pretinde imperios recunoaşterea exclusivă şi totală a concepţiilor ei, care trebuie să transforme întreaga viaţă publică. Ea nu poate tolera lângă ea nici un vestigiu al vechiului regim.

Acelaşi lucru se întâmpla şi cu religiile.

Nici creştinismul n-a ştiut să se mulţumească să-şi înalţe propriile altare, i-a trebuit să treacă la distrugerea altarelor păgâne. Numai această intoleranţă fanatică avea să creeze credinţa categorică; ea era cea dintâi condiţie absolută a acesteia.

Se poate obiecta, pe bună dreptate, că aceste două precedente istorice sunt specific evreieşti – şi chiar că acest gen de intoleranţă şi de fanatism sunt absolut evreieşti. Faptul acesta poate fi de o mie de ori adevărat şi poate fi de asemenea deplâns intens; se poate constata, cu o nelinişte deplin justificată, că apariţia acestei doctrine în istoria omenirii îi aducea ceva necunoscut până atunci; dar aceasta nu serveşte la nimic, iar acum este vorba de o stare de fapt. Oamenii care vor să scoată poporul nostru german din starea lui actuală nu trebuie să-şi bată capul ca să-şi imagineze ce frumos ar fi dacă cutare sau cutare lucru nu ar exista; ei trebuie să caute şi să determine cum trebuie suprimat ceea ce există de fapt. Dar o doctrină plină de cea mai

infernală intoleranţă nu va fi zdrobită decât de doctrină care îi va opune aceiaşi spirit, care va lupta cu aceeaşi voinţă aprigă şi care, pe deasupra, va purta în ea însăşi o gândire nouă, pură şi absolut conformă cu adevărul.

Astăzi fiecare poate constata cu regret că, în lumea antică, mult mai liberă decât a noastră, creştinismul a introdus odată cu el prima teroare spirituală; dar nu poate face nimic în faţa faptului că, începând cu acea epocă, lumea trăieşte sub semnul şi sub dominaţia acestei constrângeri. Iar constrângerea nu poate fi zdrobită decât prin constrângere, teroarea prin teroare. Numai atunci se poate institui un regim nou. Partidele politice sunt înclinate către compromisuri; doctrinele filozofice, niciodată. Partidele politice cad la învoială până şi cu adversarii lor, doctrinele filozofice se proclamă infailibile.Partidele politice au şi ele, aproape întotdeauna, la origine, intenţia de a ajunge la o dominaţie despotică şi exclusivă; ele vădesc aproape întotdeauna o anumită înclinaţie spre cutare sau cutare doctrină filozofică. Dar deja îngustimea programului lor le lipseşte de eroismul impus de apărarea unei veritabile doctrine filozofice. Voinţa lor conciliantă grupează în jurul lor minţi înguste şi reduse, cu care nu s-ar putea purta o cruciadă. Şi ele

rămân astfel cel mai adesea izolate curînd în micimea lor vrednică de plâns. Abandonând lupta pentru un sistem, ele se străduiesc să câştige cât mai repede posibil, graţie unei aşa-zise „colaborări pozitive” un locşor în rastelul instituţiilor existente şi săi păstreze cât mai mult. Şi dacă vreodată sunt îndepărtate de la troacă de un concurent cu purtări puţin cam brutale, nu mai au decât un gând; prin forţă sau prin viclenie, să se întoarcă în primul rând al celor care strigă „şi mie mi-e foame”, ca să poată avea iar parte, fie şi cu preţul convingerilor lor cele mai sfinte, de această mană preţioasă. Şacali politici ce sunt!

O doctrină filozofică nu poate fi gata să cadă la învoială cu alta; ea nu poate nici să accepte să colaboreze cu o stare de fapt pe care o condamnă; dimpotrivă, ea se simte obligată să lupte împotriva acestui regim şi a întregii lumi morale adverse, într-un cuvânt să pregătească prăbuşirea lor.

Această luptă pur distructivă – al cărei întreg pericol este de îndată resimţit de ceilalţi şi care se loveşte de un front unit de rezistenţă – ca şi lupta pozitivă dusă pentru consacrarea succesului noii concepţii ideale despre lume necesită combatanţi hotărâţi. Astfel ideile unei doctrine nu vor triumfa aşadar decât dacă sub stindardul ei se strâng elementele cele mai

curajoase şi active ale epocii sale şi ale poporului său, într-o puternică organizaţie de luptă. În afară de aceasta trebuie ca, ţinând cont de aceste elemente, ea să aleagă, din ansamblul filozofiei sale, un anumit număr de idei, cărora să le dea o formă precisă şi lapidară care poate servi drept articol de credinţă unei noi grupări de oameni. În vreme ce programul unui simplu partid politic nu este decât o reţetă pentru un rezultat favorabil la alegerile viitoare, programul unei doctrine filozofice are valoarea unei declaraţii de război împotriva ordinii stabilite, împotriva unei stări de lucruri existente, împotriva unei concepţii practice despre viaţă.

De altfel nu este necesar ca fiecare dintre cei care luptă pentru doctrină să fie pe deplin puşi la curent, nici să cunoască exact fiecare din ideile şefului mişcării. Esenţialul este să fie instruit limpede asupra unor principii fundamentale, puţine la număr, însă foarte importante. Din acel moment, el va fi pătruns pentru totdeauna de aceste principii, convins de asemenea de necesitatea victoriei partidului său şi a doctrinei sale. Nici soldatul nu este amestecat în planurile marilor comandanţi. După cum este mai bine ca el să fie obişnuit cu o disciplină rigidă, cu convingerea justeţii cauzei lui şi necesităţii ei

de a triumfa şi că el trebuie să i se consacre în întregime, la fel trebuie să se întâmple cu fiecare partizan al unei mişcări de mare anvergură, menită să aibă un viitor măreţ, susţinută de voinţa cea mai neclintită.

Ce s-ar putea face cu o armată în care toţi soldaţii ar fi generali şi ar avea aptitudinile şi capacităţile lor? La fel, la ce ar sluji, pentru apărarea unei doctrine, un partid care nu ar fi decât un receptacol de oameni „eminenţi”? Nu, este nevoie şi de soldatul de rând, altminteri nu se poate obţine o disciplină internă.

Prin însăşi natura sa, o organizaţie nu poate supravieţui decât cu un înalt comandament inteligent, slujit de o masă condusă mai degrabă de sentiment. O companie de două sute de oameni pe cât de inteligenţi pe atât de capabili ar deveni, cu timpul, mai greu de condus decât dacă ar cuprinde o sută nouăzeci de oameni mai puţin dotaţi şi alţi zece având o pregătire superioară.

Social-democraţia a tras de aici un mare folos. Ea şi-a extins dominaţia asupra nenumăraţilor reprezentanţi ai păturilor populare, abia eliberaţi din armată şi care fuseseră instruiţi pentru disciplină; ea le-a impus o disciplină de partid la fel de rigidă ca prima. Şi aici organizarea cuprinde ofiţeri şi

soldaţi. Părăsind serviciul militar, muncitorul german devenea soldat, intelectualul evreu devenea ofiţer; salariaţii din sindicate constituiau oarecum echivalentul subofiţerilor. Motivul pentru care burghezia voastră clătina întotdeauna din cap – cu alte cuvinte faptul că numai masele zise ignorante aderă la marxism – era, în realitate, condiţia dintâi a succesului marxist. În timp ce partidele burgheze, în uniformitatea lor intelectuală, constituiau o masă nedisciplinată şi incapabilă să acţioneze, marxismul constituia, cu un material uman mai puţin inteligent, o armată de militanţi care se supuneau la fel de orbeşte conducătorului evreu cum se supuseseră odinioară ofiţerului lor german. Burghezia germană, care nu s-a preocupat niciodată serios de probleme de psihologie, considerându-se mult deasupra acestor lucruri, nu a găsit cu cale, nici de data aceasta, să reflecteze un timp destul de îndelungat ca să recunoască sensul profund şi pericolul intern al acestei stări de fapt. Credea, dimpotrivă, că o mişcare politică recrutată exclusiv din mediile „intelectuale” are însăşi prin aceasta mai multă valoare, pretenţii mai bine întemeiate şi mai multe şanse decât masa incultă, de a ajunge la putere. N-a înţeles niciodată că puterea unui partid politic nu stă câtuşi de puţin în inteligenţa şi independenţa

de spirit a fiecăruia dintre membrii săi, ci mai degrabă în supunerea şi spiritul de disciplină cu care aceştia îşi urmează conducătorii spirituali. Ceea ce este hotărâtor, sunt şefii înşişi. Când două trupe se înfruntă, victoria nu îi revine celei în care fiecare soldat a primit cea mai temeinică instruire strategică, ci aceleia care are cei mai buni comandanţi şi trupa cea mai disciplinată, cel mai orbeşte supusă şi cel mai bine antrenată.

Aceasta este o noţiune fundamentală pe care nu trebuie s-o pierdem niciodată din vedere, atunci când examinăm posibilitatea de a transpune în realitate un sistem filozofic.

Aşadar dacă, pentru victoria concepţiilor noastre, trebuie să le transformăm într-un partid de luptă, logic trebuie că programul acestuia din urmă să ţină cont de materialul uman de care dispune. În măsura în care obiectivele şi ideile călăuzitoare trebuie să fie de nezdruncinat, şi programul de propagandă trebuie ajustat inteligent şi cu o justă psihologie a sufletelor celor fără al căror ajutor cea mai frumoasă dintre idei nu va rămâne veşnic decât o idee.

Dacă ideea rasistă, astăzi o veleitate obscură, vrea să obţină un succes strălucit, ea trebuie să scoată din întregul său sistem de idei un anumit număr de principii călăuzitoare,

a căror formă şi al căror fond să se poată impune unei mase mari de oameni şi tocmai aceleia care constituie singura garanţie pentru lupta doctrinală a acestei idei, am numit clasă muncitoare germană.

De aceea programul noului partid a fost condensat în câteva principii fundamentale, cu totul douăzeci şi cinci de puncte. Ele sunt destinate să ofere în primul rând omului din popor o imagine izbitoare a aspiraţiilor mişcării. Ele constituie, într-o anumită măsură, o profesiune de credinţă politică care câştiga oameni pentru cauză, şi care, în plus, concretizând o obligaţie comună, uneşte şi amalgamează ansamblul noilor aderenţi.

În toate acestea nu trebuie să pierdem niciodată din vedere că programul partidului, de o justeţe absolută în obiectivele sale, a trebuit să ţină cont, în redactarea sa, de anumite consideraţiuni psihologice importante; şi, cu timpul, ne putem convinge foarte bine că un anumit număr de principii călăuzitoare puteau fi enunţate diferit, redactate sub o formă mai fericită. Dar orice încercare de acest fel ar avea un efect dezastruos. Se pune astfel în discuţie un lucru care trebuie să rămână absolut de nezdruncinat; or, de îndată ce un punct izolat este separat de dogmă, discuţia nu ajunge pur şi simplu la o nouă formulare

mai bună şi mai ales la o formulare care să întărească omogenitatea dogmei, ci duce mai degrabă la dezbateri interminabile şi la o confuzie generală. Într-un asemenea caz, trebuie examinat întotdeauna cu grijă ce este de preferat: o redactare nouă, care prilejuieşte o disociere în interiorul mişcării, sau o formă care, pentru moment, nu este poate cea mai bună dintre toate, însă constituie un organism autonom, solid şi de o unitate internă perfectă. Şi orice examinare va demonstra că soluţia din urmă este singura demnă de reţinut. Căci, întrucât modificările nu influenţează niciodată decât forma exterioară ce trebuie dată, asemenea modificări posibile sau de dorit vor apare întotdeauna. Dar pericolul cel mare constă în faptul că oamenii, din cauza caracterului lor superficial, văd sarcina esenţială a mişcării în această chestiune pur formală a redactării unui program. În aceste condiţii, voinţa şi puterea de luptă pentru o idee dispar şi energia care trebuie să se îndrepte în afară se uzează în certuri interne de program. Când justeţea liniilor mari ale unei doctrine nu este în cauză, este mai puţin dăunătoare păstrarea unei formulări – chiar dacă nu corespunde întru totul realităţii – decât îmbunătăţirea ei, punând astfel în discuţia generală dogma partidului, până atunci de

granit. Acest lucru este imposibil îndeosebi câtă vreme partidul mai luptă pentru asigurarea triumfului său. Căci, cum vrem să insuflăm oamenilor o încredere oarbă în justeţea unei doctrine răspândind îndoiala şi incertitudinea prin modificări continue ale structurii sale externe?

Aşadar esenţialul nu trebuie căutat niciodată în forma exterioară, ci numai în înţelesul adânc. Acesta este permanent; şi este de dorit, chiar în interesul lui, ca mişcarea să-şi păstreze puterea necesară pentru a-l face să triumfe, înlăturând toate cauzele şovăielii sau divizării.

Şi în acest caz trebuie să luăm lecţii de la Biserica catolică. Deşi edificiul sau doctrinal, în mai multe probleme – şi de altfel adesea mai ales aparent – se ciocneşte de ştiinţa exactă şi de observaţie, ea nu consimte totuşi să renunţe nici măcar la o singură silabă din termenii doctrinei sale. Ea a recunoscut în mod foarte just că forţa ei de rezistenţă nu constă într-un acord mai mult sau mai puţin perfect cu rezultatele ştiinţifice ale momentului, rezultate de altfel niciodată definitive, ci în ataşamentul ei nezdruncinat faţă de dogmele stabilite o dată pentru totdeauna, singurele care îi conferă ansamblului caracterul unei credinţe. De aceea astăzi ea se menţine mai puternică decât oricând. Se poate chiar prezice că în

măsura în care fenomenele insesizabile sfidează şi vor continua să sfideze urmarea legilor ştiinţifice modificate fără încetare, ea va deveni din ce în ce mai mult polul liniştii spre care se va îndrepta orbeşte devotamentul a nenumărate fiinţe omeneşti.

Oricine doreşte aşadar cu adevărat şi serios victoria ideilor rasiste, trebuie să se pătrundă de ideea că acest triumf necesită mai întâi intervenţia unui partid de luptă; apoi, că un astfel de partid nu ar putea supravieţui fără a primi baza de nezdruncinat, condiţie a oricărei securităţi şi a oricărei trăinicii, care este programul său. Partidul nu are dreptul să facă concesii spiritului epocii pentru redactarea acestui program; dimpotrivă, odată ce acesta a fost stabilit cât se poate de bine, el trebuie păstrat dacă nu pentru totdeauna, în orice caz câtă vreme victoria nu i-a încununat strădaniile. Înainte de aceasta, orice încercare de a deschide discuţii asupra oportunităţii cutărui sau cutărui punct al programului va zdrobi unitatea partidului şi va slăbi spiritul combativ al tuturor partizanilor săi care vor fi fost amestecaţi în discuţii. Aceasta nu înseamnă de altfel că o astfel de „îmbunătăţire” odată făcută ar scăpa mâine unei noi examinări critice şi că poimâine nu va trebui să cedeze locul unei forme mai bune.

Oricine răstoarnă aici barierele ridicate deschide o cale căreia i se vede începutul, dar al cărei capăt se pierde în infinit.

Tânărul partid naţional-socialist nu trebuia să piardă din vedere însemnătatea practică a acestor învăţăminte. Partidul muncitoresc german naţional-socialist a primit odată cu programul său de douăzeci şi cinci de puncte o bază care trebuie să rămână veşnică. Criticarea şi schimbarea lor nu le revine membrilor săi actuali şi viitori; ele sunt acelea care le trasează sarcina. Altminteri generaţia următoare va avea acelaşi drept de a-şi risipi din nou forţele într-o muncă de pură formă în interiorul partidului, în loc să-i aducă forţa nouă a unor adepţi noi. Pentru majoritatea partizanilor, esenţialul mişcării nu va sta aşadar atât în litera principiilor noastre călăuzitoare, cât în spiritul în care le putem însufleţi.

Acestea sunt consideraţiunile cărora tânăra noastră mişcare şi-a datorat odinioară numele, şi mai târziu programul; ele stau şi astăzi la baza modului nostru de propagandă. Pentru a contribui la triumful ideilor rasiste, a trebuit creat un partid popular, partid cuprinzând nu numai un stat-major de intelectuali, ci şi lucrători manuali.

Orice încercare de a materializa teoriile rasiste fără o astfel de organizaţie de luptă ar rămâne zadarnică astăzi, ca şi în trecut şi într-un viitor oarecare. De aceea mişcarea are nu numai dreptul ci şi datoria de a se considera susţinătoarea şi reprezentanta ideilor rasiste. În măsura în care ideile care stau la baza mişcării naţional-socialiste sunt rasiste, ideile rasiste aparţin naţional-socialismului.Iar dacă acesta din urmă vrea să biruie, trebuie să se ralieze fără rezerve şi de o manieră exclusivă acestui punct de vedere. Şi în acest caz are nu numai dreptul, ci şi datoria de a pune clar în evidenţă că orice încercare de a reprezenta ideile rasiste în afara naţional-socialismului trebuie să eşueze, şi de altminteri, în majoritatea cazurilor, este lipsită de sinceritate.

Când cineva îi reproşează astăzi mişcării noastre că „a luat cu chirie” ideea rasistă, nu avem decât un răspuns de dat:

Nu numai că a luat-o cu chirie, dar a făcut-o utilizabilă.

Căci ceea ce se înţelegea înainte prin aceste cuvinte nu putea să aibă vreo influenţă asupra destinului poporului nostru. Acestor idei le lipsea o formă clară şi coerentă. De cele mai multe ori nu era vorba decât de noţiuni izolate fără legătură între ele, mai mult sau mai puţin

exacte – care uneori se contraziceau – în orice caz fără nici cea mai mică legătură intimă. Şi chiar dacă aceasta ar fi existat, ea ar fi fost prea slabă ca pe baza ei să se întemeieze şi să se construiască un partid.

Partidul naţional-socialist a fost singurul care a dus la bun sfârşit această sarcină.

***

Dacă astăzi toate asociaţiile, toate grupările, mari şi mici – şi, după părerea mea, chiar şi „partidele mari” – revendică cuvântul „rasist”, aceasta este urmarea acţiunii partidului naţional socialist. Fără muncă sa nici uneia din aceste organizaţii nu i-ar fi trecut prin minte nici măcar să pronunţe cuvântul „rasist”; acest termen nu ar fi reprezentat nimic pentru ele, şi conducătorii lor mai ales n-ar fi avut niciodată nici cea mai mică legătură de vreun fel oarecare cu el. Numai acţiunea P.M.G.N.S, i-a conferit acestui cuvânt o semnificaţie substanţială şi l-a adus pe buzele tuturor. Înainte de toate, partidul a demonstrat, prin succesul propriei sale propagande, forţa ideii rasiste, şi atracţia câştigului i-a determinat pe ceilalţi să vrea tot atât de mult, cel puţin cu vorba.

Aşa cum, până atunci, ele puseseră totul în slujba meschinelor lor speculaţii electorale, tot astfel aceste partide nu văd astăzi în cuvântul „rasist” decât o formulă zadarnică şi goală, cu care încearcă să neutralizeze forţa de atracţie pe care o exercită asupra propriilor lor membri partidul naţional-socialist. Căci numai grija pentru propria lor existenţă şi neliniştea în faţa succeselor crescânde ale doctrinei partidului nostru – a cărui însemnătate universală şi intransigenţă periculoasă ei o presimt la fel de bine – le aduc pe buze acest cuvânt: acum opt ani nu-l cunoşteau; acum şapte ani îşi băteau joc de el; acum şase ani îl combăteau; în anul următor, a urmat ura, iar acum trei ani, persecuţia; în sfârşit, acum doi ani şi-l însuşeau spre a se servi de el ca strigăt de luptă, împreună cu restul vocabularului lor.

Şi astăzi se mai cuvine să remarcăm că toate aceste partide nu au nici cea mai vagă idee despre ceea ce îi este necesar poporului nostru german . Este suficient să vezi cu câtă uşurinţă se aude din fleanca lor cuvântul „rasist”.

Nu mai puţin periculoşi sunt toţi aceşti falşi rasişti, care nu încetează să se sucească, făcând proiecte fantastice, care de obicei nu se întemeiază decât pe o idee fixă, justă poate în sine, dar care, luată singură, nu ar putea avea

nici cea mai mică valoare pentru formarea unei comunităţi de luptă, şi, în orice caz, pentru crearea uneia. Toţi aceşti oameni care urzesc un program compus pe jumătate din propriile lor idei, jumătate din rodul lecturilor lor, sunt adesea mai periculoşi decât duşmanii declaraţi ai ideii rasiste. Ei sunt, în cel mai bun caz, nişte teoreticieni sterili, dar adeseori şi nişte palavragii funeşti care, cu barba lor revărsată şi jucându-se de-a teutonii îşi imaginează că maschează vidul activităţii şi ştiinţei lor.

De aceea este bine să le opunem tuturor acestor încercări neputincioase amintirea epocii în care tinăra mişcare naţional-socialistă intra în arenă.

CAPITOLUL VI

Primele lupte. Însemnătatea cuvântului

Prima mare adunare din 24 februarie 1920 din sala de festivităţi Hofbrauhaus mai vibra încă în noi, când a trebuit să începem s-o pregătim pe a doua. Dacă până atunci posibilitatea organizării unei mici reuniuni într-un oraş ca Münchenul în fiecare lună sau o dată la cincisprezece zile ni se păruse îndoielnică, acum trebuia să aibă loc o mare adunare populară o dată la opt zile, adică o dată pe săptămâna. Nu mai e nevoie să subliniez că ne frământa o singură grijă: oare oamenii vor veni şi ne vor asculta? La drept vorbind, în ce mă priveşte, aveam această convingere de nezdruncinat: odată ce oamenii vor fi acolo, vor rămâne şi ne vor asculta discursurile.

În vremea aceea, sala de festivităţi Hofbrauhaus din München a căpătat pentru noi, naţional-socialiştii,o importanţă aproape sacră. În fiecare săptămână o adunare, aproape întotdeauna în această sală, şi de fiecare dată sala tot mai plină şi ascultătorii mai entuziaşti! S-a vorbit despre aproape tot

ce avea o oarecare importanţă pentru propagandă sau era necesar din punct de vedere ideologic, începând cu problema „responsabilităţilor de război”, lucru de care nimeni nu se sinchisea pe vremea aceea, şi a tratatelor de pace. Câte lucruri le-a prezis atunci, fără răgaz, tinăra mişcare maselor largi şi cum s-au împlinit aproape toate până în prezent! Astăzi este mai uşor să vorbeşti sau să scrii despre aceste lucruri, Dar pe atunci se socotea că o mare adunare publică, adresată nu burghezilor înstăriţi, ci proletarilor rătăciţi, pe tema „Tratatului de la Versailles” era un atac la adresa republicii şi simptomul unei mentalităţi reacţionare, ba chiar monarhiste. Încă de la prima frază cuprinzând o critică la adresa tratatului de la Versailles ţi se azvârlea în faţă o replică stereotipă: „Dar Brest-Litowsk? Brest-Litowsk!” Mulţimea urla aceste cuvinte până îşi pierdea răsuflarea sau răguşea, ori până când conferenţiarul renunţa în final la încercarea de a o convinge. Îţi venea să te dai cu capul de pereţi de disperare în faţa unei asemenea mulţimi! Ea nu voia nici să audă, nici să înţeleagă că Versailles-ul era o ruşine şi un oprobriu, şi nici că acel Diktat însemna o jecmănire nemaiauzită a poporului nostru. Munca distructivă a marxiştilor şi otrava propagandei duşmane îi privase pe aceşti

oameni de orice raţiune. Şi nici măcar nu aveai dreptul să te plângi. Ce a făcut burghezia spre a opri această distrugere teribilă, spre a i se opune, pentru a deschide drumul adevărului lămurind situaţia mai bine şi mai clar? Nimic, şi iar nimic! Pe vremea aceea nu i-am văzut nicăieri pe aceşti mari propovăduitori rasişti de astăzi. Poate că au vorbit în cercuri restrânse, în saloane de ceai, sau în sfere declarând aceleaşi păreri, dar nu se aflaseră acolo unde ar fi trebuit să fie, în mijlocul lupilor, acolo ei nu îndrăzneau să apară decât atunci când puteau urla cu ei.

Atunci îmi era limpede că pentru primii militanţi din care era alcătuită la început mişcarea, trebuia lămurită pe deplin problema responsabilităţilor de război, şi lămurită în sensul adevărului istoric. Condiţia prealabilă a succesului mişcării noastre era faptul că ea aducea maselor largi cunoaşterea tratatului de pace. În vremea aceea, când toţi vedeau încă în această pace o victorie a democraţiei, trebuia să facem front împotriva acestei idei, şi să ne întipărim pentru totdeauna în mintea oamenilor ca duşmani ai acestui tratat, pentru ca, mai târziu, când realitatea crudă va fi sfâşiat aceste ţesături de minciuni şi va fi dat în vileag esenţa lor de ură, amintirea atitudinii

noastre privind această problemă să ne aducă încrederea maselor.

Încă din acea epocă am insistat întotdeauna ca, în problemele importante de principiu, în care întreaga opinie publică lua o atitudine greşită, noi să ne ridicăm împotriva ei fără să ne temem de lipsa de popularitate sau de ură. Partidul muncitoresc naţional-socialist nu trebuia să slujească drept jandarm opiniei publice, el trebuia s-o domine. El nu trebuie să fie servitorul, ci stăpânul maselor.

Există, fireşte, mai ales pentru orice mişcare încă slabă, o tentaţie mare în momentele în care un adversar mult mai puternic a reuşit, prin artă să seducătoare, să-i sugereze poporului o hotărâre lipsită de sens sau o poziţie falsă, este tentaţia de a merge şi de a striga împreună cu ceilalţi, mai ales atunci când câteva argumente deşi iluzorii – duc la o concluzie în sensul propriului punct de vedere al tinerei mişcări. Laşitatea omenească va căuta în asemenea cazuri astfel de argumente cu atât mai multă înfocare cu cât ea găseşte aproape întotdeauna ceva care îi dă „propriului punct de vedere” umbra unui drept de a lua parte la o astfel de crimă. Am făcut mai multe experienţe asemănătoare în care a fost nevoie de maximum de energie pentru a împiedica barca mişcării noastre să se arunce în curentul

general provocat artificial, sau mai degrabă să se lase târâtă de acel curent. Ultima dată acest lucru s-a întâmplat atunci când presa noastră infernală, pentru care existenţa poporului german contează tot atât cât Hecuba, a reuşit să-i dea problemei Tirolului de Sud o importanţă care putea deveni fatală pentru poporul german. Fără să se întrebe pentru cine lucrează în felul acesta, numeroşi oameni, din partide, din ligi cu tendinţă numită „naţională” s-au alăturat urletului general, din laşitate faţă de opinia publică modelată de evrei şi au contribuit prosteşte la sprijinirea luptei împotriva unui sistem pe care noi, germanii, ar trebui să-l considerăm, în situaţia noastră actuală, singura ameliorare momentană în această lume aflată în decădere. În vreme ce evreul fără patrie şi internaţional ne strânge de gât, încet dar sigur, aşa zişii patrioţi ai noştri urlă împotriva omului şi sistemului care au îndrăznit, fie şi într-un singur loc din lume, să se elibereze de strânsoarea iudeo-masonică şi să opună o rezistenţă naţionalistă acestei otrăvi a ideologiei internaţionale şi universale. Dar pentru firile slabe a fost prea seducător să coboare velele în faţa furtunii şi să capituleze în faţa strigătelor opiniei publice. Fiindcă aici este vorba de o capitulare. Oamenii, în prefăcătoria şi josnicia lor lăuntrice, nu pot

admite acest lucru, nici măcar în sinea lor, dar rămâne adevărat că numai laşitatea şi frica lor de o agitaţie populară, provocată de evrei, i-a împins să meargă alături de ceilalţi. Toate celelalte motive nu sunt decât nişte subterfugii jalnice ale unor mici păcătoşi conştienţi de greşelile lor.

Atunci orientarea a trebuit schimbată cu o mîna de fier, pentru ca mişcarea să nu-şi piardă direcţia. Nici o încercare în acest sens, în momentul în care opinia publică, aţiţata, se avânta ca o flacără, nu putea fi populară; ea putea fi chiar un pericol de moarte pentru îndrăzneţul care ar fi întreprins-o. Dar, în istorie, au existat mulţi oameni lapidaţi în asemenea momente pentru acţiuni care mai târziu le-au adus recunoştinţa emoţionată a posterităţii.

Pe aceasta trebuie să conteze o mişcare, şi nu pe aprobarea efemeră a prezentului. Se poate întâmpla în acele momente ca vreunul sau vreun altul să se teamă în sinea lui; dar să nu uite niciodată că după un asemenea ceas va veni şi eliberarea şi că o mişcare care vrea să regenereze o lume trebuie să slujească viitorul şi nu prezentul.

Se poate stabili aici că succesele cele mai mari şi cele mai durabile din istorie sunt în general cele care rămân la început cel mai

puţin înţelese, pentru că se află în opoziţie violentă cu opinia publică curentă, cu vederile şi cu dorinţele ei.

Am putut să ne dăm seama de acest lucru încă de la prima noastră adunare publică. Într-adevăr, noi niciodată nu am „flatat pasiunile maselor”, noi ne-am opus pretutindeni nebuniei populare. Aproape întotdeauna, în acei ani, mă adresam unor oameni care credeau contrariul a ceea ce aveam să le spun şi care voiau contrariul a ceea ce eu socoteam necesar. Sarcina era aşadar următoarea: să distrug, în două ore, convingerile a două până la trei mii de oameni, să subminez, dând lovitură după lovitură, temeliile opiniilor lor, şi să-i conduc în sfârşit pe terenul convingerii noastre şi al concepţiei noastre despre lucruri.

În scurt timp, am învăţat un lucru esenţial: că mai întâi trebuia să smulgem din mâinile duşmanului arma ripostei sale. Am observat curînd că adversarii noştri, îndeosebi oratorii care purtau discuţiile în contradictoriu la adunările noastre, perorau întotdeauna urmând acelaşi „repertoriu”, ridicând împotriva aserţiunilor noastre obiecţii care reveneau mereu, astfel încât regularitatea acestui fenomen ne-a făcut să tragem concluzia că era vorba despre o educaţie uniformă şi orientată spre acelaşi scop. Într-adevăr, aşa stăteau

lucrurile. Cu acest prilej, am putut evalua remarcabila disciplină a propagandei adversarilor noştri, şi, pentru mine, faptul că am găsit mijlocul nu numai de a neutraliza această propagandă, ci şi de a-i bate pe autorii săi cu propriile lor arme este şi astăzi un motiv de mândrie. Doi ani mai târziu devenisem maestru în această artă.

Era esenţial să prevezi înaintea fiecărui discurs natura probabilă şi forma obiecţiilor care îi vor fi aduse în discuţie şi să le verifici minuţios şi în întregime dinainte. Trebuie expuse, încă de la început, obiecţiile posibile şi dovedit că sunt puţin întemeiate; auditoriul, care a venit îndopat cu obiecţiile care i-au fost inculcate, dar rămâne de bună-credinţă, se lasă câştigat mai uşor ascultând cum sunt respinse argumentele care le-au fost întipărite în memorie. Ceea ce a fost învăţat se elimină de la sine, şi atenţia lui este atrasă din ce în ce mai mult de conferinţă.

Acesta a fost motivul pentru care după prima mea conferinţă despre „tratatul de la Versailles”, pe care o ţinusem deja în calitate de „instructor” în faţa trupei, i-am schimbat conţinutul şi mai târziu am vorbit despre „tratatele de pace de la Brest-Litowsk şi Versailles”. Fiindcă în cel mai scurt timp am putut constata, în cursul discuţiei, că în

realitate oamenii nu ştiau nimic despre tratatul de la Brest-Litowsk, dar că o propagandă abilă de partid reuşise să îl prezinte ca pe unul din cele mai condamnabile acte de violenţă din istorie. Această insistenţă în a prezenta maselor largi mereu aceleaşi minciuni explică de ce milioane de germani vedeau în tratatul de la Versailles o ispăşire dreaptă a crimei pe care o comiseserăm la Brest-Litowsk; în consecinţă ei considerau că orice luptă împotriva tratatului de la Versailles era nedreaptă, şi provoca indignarea lor cu totul sinceră. Aceasta a fost de asemenea una din cauzele care au permis încetăţenirea, în Germania, a cuvântului „reparaţie”, termen pe cât de monstruos pe atât de insolent. Această formulă ipocrită şi mincinoasă li s-a părut milioanelor noştri de compatrioţi rătăciţi sentinţa unei justiţii superioare. Este înspăimântător, dar aşa stăteau lucrurile. Cea mai bună dovadă este succesul propagandei împotriva tratatului de la Versailles, precedată de lămuriri pe care le aduceam asupra tratatului de la Brest-Litowsk. Puneam cele două tratate faţă în faţă, le comparăm punct cu punct şi demonstram că unul dintre aceste tratate părea de o omenie fără margini în comparaţie cu cruzimea inumană a celuilalt, iar rezultatul a fost izbitor. Am vorbit pe

această temă la adunări de două mii de oameni unde, câteodată, privirile duşmănoase a trei mii şase sute de ochi se îndreptau asupra mea. Iar peste trei ore aveam în faţă o masă palpitândă, plină de indignarea cea mai sfântă şi însufleţită de o furie fără margini. Încă o dată o minciună uriaşă fusese smulsă din inimă şi din mintea unei mase numărând mii de oameni, şi în locul ei fusese sădit un adevăr.

Am considerat atunci că aceste două conferinţe: „Adevăratele cauze ale războiului mondial” şi „Tratatele de pace de la Brest-Litowsk şi Versailles” erau cele mai importante şi le-am repetat iarăşi şi mereu de zeci de ori, sub o formă reînnoită neîncetat, până când o concepţie clară şi uniformă a fost stabilită, cel puţin asupra acestui punct, între oamenii dintre care mişcarea noastră şi-a recrutat primii membri.

Aceste adunări au mai avut un avantaj pentru mine însumi: mă adaptam încet la rolul de orator la adunări populare mari, am dobândit elanul zguduitor şi am învăţat gesturile de care este nevoie într-o sală cuprinzând mii de oameni.

La vremea aceea, n-am constatat din partea partidelor care astăzi se laudă că au provocat revirimentul opiniei publice nici un efort spre a deschide poporului ochii în această direcţie,

făcând abstracţie de micile cenacluri menţionate deja. Când un politician aşa-zis naţional ţinea o conferinţă în acest sens, o făcea întotdeauna într-un cerc care îi împărtăşea deja convingerile, şi pe care aceste argumente puteau, cel mult, să-l întărească în părerile lui. Dar nu aceasta era important; esenţialul era doar să-i câştigăm, prin instruire şi propagandă, pe cei care aparţineau până atunci prin educaţia şi convingerile lor taberei duşmane.

Pentru a deschide ochii poporului, ne-am servit şi de proclamaţii. Făcând încă parte din trupă, compusesem o proclamaţie care punea faţă în faţă tratatele de la Brest-Litowsk şi Versailles; ea a avut un tiraj considerabil şi a cunoscut o largă răspândire. Mai târziu am pus să fie retipărită pentru partid, şi acţiunea ei a fost din nou foarte eficace. Primele reuniuni au fost caracterizate prin faptul că toate mesele erau acoperite de proclamaţii, de ziare, de broşuri etc. Dar esenţialul strădaniei noastre îl puneam în cuvânt.

Într-adevăr numai acesta din urmă este capabil să provoace revoluţiile cu adevărat mari, şi aceasta din cauze psihologice generale.

Am arătat deja, în volumul întâi, că toate evenimentele însemnate care au răscolit

lumea întreagă au fost provocate de cuvânt şi nu de scrieri. O dezbatere destul de lungă a fost angajată pe această temă de o parte a presei şi, fireşte, această idee a întâmpinat o opoziţie foarte puternică, mai ales din partea vulpoilor noştri burghezi. Dar raţiunea însăşi a acestei atitudini îi nedumereşte pe sceptici. Intelectualii burghezi protestează împotriva acestei opinii numai pentru că forţa şi capacitatea de influenţă asupra maselor prin cuvânt le lipseşte vădit, deoarece ei s-au consacrat întotdeauna muncii cu condeiul, renunţând la acţiunea cu adevărat propagandistică a cuvântului. Un asemenea obicei aduce inevitabil după sine calităţile care caracterizează astăzi burghezia noastră, adică pierderea instinctului psihologic necesar pentru a acţiona asupra maselor şi a le influenţa.

În timp ce oratorul nu încetează să primească din sânul masei, în cursul conferinţei, rectificările necesare, evaluând după expresia ascultătorilor până la ce punct îi pot urmări şi înţelege expunerea, şi dacă impresia şi acţiunea cuvintelor sale conduc la scopul dorit, scriitorul nu-şi cunoaşte deloc cititorii. În consecinţă, el nu se va putea orienta asupra unui auditoriu viu, asupra unei mulţimi care este chiar acolo, în faţa ochilor

săi; el va trebui să-i dea expunerii un caracter mai general. Prin aceasta, el pierde, până la un anumit punct, din fineţea psihologică şi, ca urmare, din supleţe. Un orator strălucit va putea aşadar, în general, să scrie întotdeauna mai bine decât va putea vorbi un scriitor strălucit, în afară de cazul în care el exersează mult timp această artă. Trebuie să adăugăm la aceasta faptul că omul în ansamblu este în general leneş, că rămâne cufundat în rutină vechilor sale obiceiuri şi că nu îi place să ia în mână scrierile care nu corespund cu ceea ce crede şi care nu îi aduc ceea ce aşteaptă de la ele. O scriere cu o tendinţă oarecare are cele mai multe şanse să fie citită de cei care aparţin deja acelei tendinţe. Numai o proclamaţie sau un afiş au ceva mai multe şanse, fiind mai scurte, să atragă atenţia momentană a unui adversar. Imaginea, sub toate formele ei, până la film, are şi mai multă putere sub acest aspect. Acolo, raţiunea omului trebuie să intervină şi mai puţin; este suficient să privească şi să citească, cel mult, textele cele mai scurte; şi foarte mulţi vor fi aceia care vor fi gata mai degrabă să-şi însuşească o demonstraţie cu ajutorul imaginii decât să citească o scriere mai mult sau mai puţin lungă. Imaginea îi aduce omului într-un timp mult mai scurt, aş spune dintr-o dată,

demonstraţia pe care n-ar putea-o desprinde dintr-o scriere decât printr-o lectură obositoare.

Dar ceea ce este esenţial este că, în legătură cu o scriere, nu se ştie niciodată în ce mâini va cădea; şi totuşi ea trebuie să păstreze mereu aceeaşi formă. Acţiunea ei, în general, va fi mai mult sau mai puţin considerabilă în măsura în care redactarea ei corespunde nivelului intelectual şi particularităţilor de mediu ale viitorilor săi cititori. O cale destinată maselor largi trebuie, încă de la început, să încerce să acţioneze prin stilul şi prin nivelul ei, într-o altă manieră decât o operă destinată unor pături intelectuale superioare.

Numai printr-o asemenea adaptare se poate apropia scrierea de cuvânt. Oratorul poate, în măsura în care vrea, să trateze acelaşi subiect ca şi cartea; dacă este un mare orator popular, un orator de geniu, el nu va trata niciodată acelaşi plan şi acelaşi subiect de două ori la fel. El se va lăsa întotdeauna purtat de marea masă, astfel încât va găsi întotdeauna, instinctiv, cuvintele necesare pentru a ajunge drept la inima ascultătorilor săi de moment. Dacă el comite cea mai mică greşeală, va găsi corectarea ei vie în faţa lui. Aşa cum am mai spus, el poate citi pe feţele ascultătorilor lui: primul, dacă înţeleg ce spune; al doilea, dacă îi

pot urmări expunerea generală; al treilea, până unde i-a convins că are dreptate. Dacă vede, primul, că ei nu-l înţeleg, se va explica într-un mod atât de simplu şi clar încât îl va înţelege până şi cel din urmă dintre ascultători; dacă simte – al doilea – că ei nu îl pot urmări, îşi va eşalona expunerea atât de lent şi de progresiv încât nici cel mai puţin dotat dintre ei nu va rămâne în urmă; şi – al treilea – dacă i se pare că nu sunt convinşi încă de temeiul afirmaţiilor sale, el le va repeta iar şi iar, aducându-le în sprijin exemple noi, va expune el însuşi obiecţiile lor neexprimate pe care le intuieşte şi le va respinge şi le va ataca până când ultimele grupuri de opozanţi vor sfârşi prin a mărturisi, prin atitudinea şi prin expresia feţelor lor, că au capitulat în faţa argumentaţiei sale.

Aici este vorba, adeseori, de a învinge la oameni nişte prejudecăţi care nu se întemeiază pe raţiune, ci sunt în majoritate inconştiente şi ancorate numai în sentiment. Trecerea acestei bariere de antipatie instinctivă, de ură pasionată, de prejudecată ostilă este de o mie de ori mai grea decât corectarea unei opinii ştiinţifice defectuoase ori greşite. Falsele concepţii şi insuficienţa cunoştinţelor pot fi eliminate prin instruire, dar rezistenţa sentimentului nu poate fi înfrântă astfel. Numai

un apel la aceste forţe misterioase poate avea efect; şi aproape niciodată nu scriitorul, ci aproape exclusiv oratorul este în stare să-l facă.

Dovada cea mai strălucită a acestei afirmaţii este următoarea: deşi presa burgheză, adesea foarte abil „făcută”, era răspândită în rândurile poporului nostru în nu ştiu câte milioane de exemplare, această presă nu a împiedicat marea masă a poporului să devină un duşman implacabil al acestei lumi burgheze. Tot acest potop de ziare, şi toate cărţile scoase, an de an, de intelectuali, alunecă peste milioanele de oameni care formează păturile inferioare ale populaţiei, cum curge apa pe o bucată de piele unsuroasă. Aceasta nu se poate explica decât în două feluri: ori conţinutul acestei întregi producţii literare a lumii noastre burgheze nu valorează nimic, ori nu se poate ajunge la inima maselor numai prin scris. Aceasta este, evident, cu atât mai adevărat cu cât literatură în cauză va da dovadă de mai puţină psihologie, cum era cazul.

Mai ales să nu ni se răspundă (cum a făcut un ziar naţionalist din Berlin) că marxismul însuşi prin literatura sa, şi mai ales sub influenţa operei fundamentale a lui Karl Marx dovedeşte contrariul acestei afirmaţii. Niciodată n-a fost adus un argument mai

superficial în sprijinul unei teorii greşite. Cauza uimitoarei influenţe a marxismului asupra maselor populare nu este nicidecum produsul formal, exprimat în scris, al eforturilor gândirii evreieşti, ci, dimpotrivă, prestigiosul val de propagandă orală care a pus stăpânire, în cursul anilor, pe masele muncitoare. Din o sută de mii de muncitori germani, în medie, nu se vor găsi o sută care să cunoască această operă, care este studiată de o mie de ori mai mult de intelectuali şi mai ales de evrei decât de adevăraţii adepţi ai acestei mişcări din mulţimea proletarilor.

Într-adevăr, această operă nu a fost scrisă nicidecum pentru masele largi, ci exclusiv pentru echipa de conducători ai maşinii evreieşti de cucerit lumea; ea a fost apoi încălzită de un combustibil cu totul diferit: presa. Căci iată ce diferenţiază presa marxistă de presa noastră burgheză: în presa marxistă scriu propagandişti, iar presa burgheză îşi încredinţează propagandă unor scriitori. Obscurul redactor socialist, care în general nu intră în redacţie decât plecând de la un miting, îşi cunoaşte lumea ca nimeni altul. Dar scribul burghez, care iese din cabinetul său de lucru ca să înfrunte marea masă, se simte bolnav numai simţind mirosul acestei mase, şi este tot

atât de neputincios faţă de ea când foloseşte limbajul scris.

Marxismul a câştigat milioane de muncitori nu atât datorită scrierilor Părinţilor Bisericii marxiste, ci mai degrabă propagandei continue şi într-adevăr prodigioase a zecilor de mii de agitatori neobosiţi, începând cu marele apostol al urii, până la neînsemnatul funcţionar sindical, la omul de încredere şi la oratorul care intervine în discuţii, sutelor de mii de adunări în care, aceşti oratori populari, în picioare pe o masă în sala unei braserii plină de fum, le inculcau maselor ideile lor, cu lovituri de ciocan, parcă; în felul acesta, ei au câştigat cunoaşterea perfectă a materialului uman, care le-a dat mijloacele de a alege armele potrivite pentru a lua cu asalt citadela opiniei publice. Au urmat apoi acele demonstraţii gigantice, acele defilări de sute de mii de oameni, care le-au inoculat neînsemnaţilor oameni nevoiaşi convingerea mândră că fiind nişte viermişori, ei erau de asemenea membrele unui dragon uriaş a cărui răsuflare arzătoare trebuia să aprindă într-o zi această lume burgheză atât de detestată, şi că dictatura proletariatului îşi va sărbători într-o bună zi victoria finală.

Această propagandă forma apoi oamenii care erau gata şi pregătiţi să citească o presă

socialistă; dar şi aceasta este o presă mai degrabă vorbită decât scrisă. Căci, în timp ce, în tabăra burgheză, profesorii, literatorii, teoreticienii şi scriitoraşii de tot felul încercau uneori să vorbească, la marxişti oratorii erau cei care încercau uneori să scrie. Şi tocmai evreul, despre care este vorba cu acest prilej în mod special, prin abilitatea sa dialectică mincinoasă şi supleţea sa, va rămâne, chiar şi ca scriitor, mai degrabă un orator propagandist decât un povestitor care scrie.

Şi iată de ce lumea presei burgheze (făcând abstracţie de faptul că ea însăşi este în mare parte evreizată şi că nu are aşadar nici un interes să educe masele largi) nu poate exercita nici o influenţă asupra opiniei păturilor celor mai numeroase ale poporului nostru. Oratorul cu nervi destul de sensibili poate aprecia cât este de greu să învingi prejudecăţile, stările sufleteşti, senzaţiile etc., şi să le înlocuieşti cu altele, de câte influenţe şi condiţii abia previzibile depinde succesul, după faptul că însăşi ora la care are loc conferinţa poate avea o influenţă hotărâtoare asupra rezultatului ei. Aceeaşi conferinţă, acelaşi orator, acelaşi subiect produc o impresie diferită la ora 10 dimineaţa, la 3 după-amiaza şi seară. Pe când eram încă un debutant, îmi fixam uneori adunările în cursul dimineţii şi îmi

amintesc îndeosebi de o manifestaţie pe care am organizat-o în braseria Kindlkeller din München, pentru a protesta împotriva „asupririi teritoriilor germane”. Pe vremea aceea era cea mai mare sală din München şi riscul părea mare. Pentru a le da adepţilor, şi tuturor celor care vroiau să vină, cât mai multe înlesniri, am organizat adunarea într-o duminică, la ora 10 dimineaţa. Rezultatul a fost deprimant, dar deosebit de instinctiv: sala era plină, ceea ce avea un efect prodigios, dar auditoriul a rămas de gheaţă; nimeni nu s-a încălzit, şi eu însumi, ca orator, m-am simţit profund nefericit că nu puteam stabili nici o legătură, nici cel mai mic contact cu ascultătorii mei. Cred că nu am vorbit mai prost ca de obicei; dar efectul a părut egal cu zero. Am părăsit adunarea foarte nemulţumit, dar îmbogăţit cu o experienţă. Încercările de acelaşi fel pe care le-am făcut mai târziu au dus toate la acelaşi rezultat.

Acestea nu trebuie să ne mire. Duceţi-vă la o reprezentaţie teatrală şi vedeţi o piesă la ora 3 şi aceeaşi piesă, cu aceiaşi actori, la ora 8 seara, veţi fi surprinşi de diferenţa de efect şi de impresie. Un om cu simţire delicată şi capabil să-şi dea seama de stările lui sufleteşti va putea constata de îndată că reprezentaţia de după-amiază produce mai puţină impresie

decât spectacolul de seară. La fel stau lucrurile şi cu cinematograful, ceea ce este mult mai edificator, deoarece în privinţa teatrului s-ar putea spune că actorul nu s-a străduit poate tot atât de mult în cursul după-amiezii ca seara, dar filmul de după-amiază nu diferă de cel de la ora 9 seara. Nu, ora exercită o influenţă sigură, ca şi locul. Există localuri care te lasă rece, din motive pe care nu le percepi decât cu dificultate, dar care opun o rezistenţă îndârjită oricărei tentative de a crea o atmosferă. Amintirile şi imaginile tradiţionale care există în om pot de asemenea să exercite o influenţă hotărâtoare. O reprezentaţie cu Parsifal la Bayreuth va produce întotdeauna un efect cu totul diferit decât în orice alt loc din lume. Farmecul misterios al casei de pe colină la festival, în vechiul oraş al margrafilor nu poate fi înlocuit, şi nici măcar atins, nicăieri în altă parte.

În toate aceste cazuri este vorba de slăbirea liberului arbitru al omului. Este îndeosebi cazul adunărilor la care vin oameni cu prejudecăţi contrare şi care trebuie convertiţi. Dimineaţa şi în timpul zilei, puterea de voinţă a oamenilor se opune cu maximă energie încercărilor de a li se sugera o voinţă străină, o opinie străină. Seara însă, ei cedează mai uşor forţei dominatoare a unei voinţe mai puternice. Căci,

în realitate, fiecare adunare de acest fel este o luptă între două forţe opuse. Puternicul talent oratoric al unei naturi dominatoare de apostol va reuşi mai uşor să insufle o nouă voinţă unor oameni care au suferit deja, în mod firesc, o scădere a puterii lor de rezistenţă, mai mult decât dacă ar fi fost încă în deplina posesiune a tuturor resorturilor spiritului şi voinţei lor.

Acelaşi scop este atins de penumbra artificială şi totuşi misterioasă din bisericile catolice, de luminările aprinse, de tămâie, cădelniţe etc.

În această luptă a oratorului cu adversarii pe care vrea să-i convertească, el dobândeşte încetul cu încetul o înţelegere minunată a condiţiilor psihologice ale propagandei, ceea ce scriitorului îi lipseşte aproape cu desăvârşire. Din această cauză, scrierile, cu efectele lor limitate, nu vor servi, în general, decât la păstrarea, întărirea şi aprofundarea concepţiilor şi opiniilor existente deja. Nici una din marile revoluţii istorice nu a fost provocată de cuvântul scris care n-a făcut decât să le însoţească.

Să nu credem că revoluţia franceză ar fi ieşit vreodată din cadrul teoriilor filozofice, dacă nu ar fi găsit o armată de agitatori, condusă de demagogi în stil mare, care au aţiţat pasiunile poporului ce suferea, până când a avut loc o

erupţie vulcanică teribilă care a făcut ca întreaga Europă să înlemnească de spaimă. Tot astfel, cea mai mare convulsie revoluţionară a vremurilor noi, revoluţia bolşevică din Rusia a fost provocată nu de scrierile lui Lenin, ci de activitatea oratorică plină de ură a nenumăraţilor apostoli – mici şi mari ai propagandei vorbite.

Acest popor care, într-adevăr, nu ştia să citească, nu s-a putut pasiona pentru revoluţia comunistă citindu-l pe Karl Marx, ci a făcut-o pentru că mii de agitatori – aflaţi cu toţii, într-adevăr, în slujba unei aceleiaşi idei – i-au promis toate splendorile cerului.

Aceasta aşa a fost întotdeauna şi aşa va fi mereu.

Intelectualii noştri germani, cu lipsa lor totală de simţ practic, cred că un scriitor trebuie să aibă neapărat mai mult spirit decât un orator. Această părere este ilustrată excelent de un articol din ziarul naţionalist menţionat deja, care declara că adeseori era dezamăgit citind discursul unui orator de mare renume. Aceasta îmi aminteşte o altă critică, care mi-a căzut în mână în timpul războiului; ea examina cu lupa discursurile lui Lloyd George (pe atunci simplu ministru al muniţiilor) ca să ajungă la concluzia spirituală că aceste discursuri erau de mâna a doua din punct de

vedere moral şi ştiinţific şi că era vorba de nişte producţii banale şi triviale. Am avut mai târziu în mână câteva din aceste discursuri sub formă de broşură şi nu m-am putut împiedica să nu râd în hohote văzând neînţelegerea cavalerului german al condeiului în faţa acestor capodopere de psihologie şi a acestei arte de a manipula sufletul mulţimilor. Omul judeca acele discursuri exclusiv din punctul de vedere al impresiei pe care o produceau asupra propriului său spirit blazat, în timp ce marele demagog englez le compusese cu singurul scop de a exercita asupra masei ascultătorilor săi şi, într-un sens mai larg, asupra întregii populaţii engleze de jos, o influenţă maximă. Din acest punct de vedere, discursurile acestui englez erau o capodoperă prodigioasă, căci ele constituiau mărturia unei cunoaşteri uimitoare a sufletului păturilor inferioare ale populaţiei. De aceea efectul lor a fost uriaş.

Comparaţi-le cu bâlbâiala neputincioasă a unui Bethmann-Hollweg! Aparent, discursurile sale erau, desigur, mai spirituale, dar, în realitate, ele nu demonstrau decât incapacitatea acestui om de a vorbi poporului său pe care nu-l cunoştea deloc. Totuşi, cu creierul său de vrabie, un mâzgălitor de hârtie german – extrem de instruit, cum se cuvine – a

ajuns să măsoare spiritul ministrului englez cu efectul pe care discursurile sale, concepute pentru a acţiona asupra maselor, îl producea asupra sufletului său uscat de excesul de cunoştinţe şi să-l compare cu spiritul unui om de stat german, a cănii pălăvrăgeală spirituală găsea la el un teren mai propice. Lloyd George a fost prin geniul său nu numai egal, ci de o mie de ori superior lui Bethmann-Hollweg, lucru pe care l-a dovedit dând discursurilor sale forma şi expresia care i-au deschis inima poporului său şi au făcut ca acest popor să se supună voinţei sale fără rezerve. Tocmai limbajul simplu şi forma elementară a expresiilor sale, folosirea unor exemple simple şi uşor de înţeles dovedesc marele talent al acestui englez. Căci discursul unui om de stat adresat poporului său trebuie evaluat nu în funcţie de impresia pe care o produce asupra unui profesor universitar, ci prin acţiunea sa asupra poporului însuşi. Şi numai această dă măsura geniului unui orator.

***

Dezvoltarea uimitoare a mişcării noastre, care s-a ivit acum câţiva ani din neant, şi care astăzi este socotită demnă de persecuţiile tuturor duşmanilor interni şi externi ai

poporului nostru, se datorează faptului că noi am înţeles această idee şi că am pus-o în practică.

Oricât de importantă ar fi pentru o mişcare literatura de partid, scopul ei va fi întotdeauna mai degrabă să desăvârşească şi să uniformizeze educaţia şefilor superiori sau inferiori decât să permită cucerirea maselor cu mentalitate ostilă. Un social-democrat convins sau un comunist fanatic nu se vor coborî decât în cazuri foarte rare să cumpere o broşură, şi încă şi mai puţin o carte naţional socialistă, şi să o citească pentru a arunca o privire asupra filozofiei noastre sau pentru a studia felul în care o criticăm pe a lor. Ei nu vor citi decât foarte rar un ziar care nu poartă deja pecetea partidului lor. Acest lucru nu ar avea, de altfel, decât o utilitate foarte mică, deoarece sumarul unui singur număr al ziarului este prea fragmentar şi prea dispersat în acţiunea lui ca să se poată aştepta de la el vreo influenţă oarecare asupra cititorului ocazional. Şi nu trebuie să presupunem, mai ales când este vorba de pfennigi, că cineva o să se aboneze regulat la un ziar advers din pură dorinţă de informare obiectivă. Abia dacă o va face unul din zece mii. Numai cel care este câştigat deja de mişcare va citi organul partidului, relativ la informarea curentă asupra mişcării sale.

Proclamaţia „rostită” este, desigur, cu totul altceva! Pe aceasta, fiecare va fi gata s-o accepte, mai ales dacă o primeşte gratuit; şi o va face cu atât mai bucuros cu cât titlul ei anunţă într-un mod impresionant un subiect care se află în clipa aceea pe buzele tuturor. Parcurgând-o mai mult sau mai puţin atent, se întâmpla să te simţi atras prin această proclamaţie spre noi puncte de vedere şi spre noi opinii, sau chiar să fii interesat de acea mişcare nouă. Dar, în cel mai bun caz, aceasta nu poate să dea decât un mic impuls, niciodată să provoace o hotărâre definitivă. Fiindcă proclamaţia nu poate nici ea decât să stimuleze ceva sau să indice ceva, şi acţiunea ei nu se va face simţită decât în raport cu o educaţie sau o instruire corespunzătoare a cititorului, a cărui opinie este deja formată. Şi mijlocul de a acţiona rămâne iarăşi şi mereu marea adunare populară.

Marea adunare populară este deja necesară deoarece: în cadrul ei omul care la început se simţea izolat în calitatea sa de viitor partizan al tinerei mişcări, şi care cedează uşor temerii de a fi singur, primeşte pentru întâia oară imaginea unei comunităţi mai largi, ceea ce produce asupra majorităţii oamenilor efectul unei încurajări şi al unei îmbărbătări. Acelaşi om ar fi pornit la atac în cadrul companiei sau

batalionului său, înconjurat de toţi camarazii săi, cu inima mai uşoară decât ar fi făcut-o dacă era lăsat singur. Înconjurat de alţii, el se simte întotdeauna puţin mai în siguranţă, chiar dacă, în realitate, mii de motive demonstrează contrariul.

Comunitatea unei manifestaţii mari nu-l îmbărbătează numai pe cel izolat, ea provoacă unirea, ea ajută la formarea unui spirit de corp. Omul care, în calitate de prim reprezentant al unei doctrine noi, are greutăţi mari în întreprinderea sa ori în atelierul său, simte nevoia urgentă a unui sprijin pe care îl găseşte în convingerea că este un membru, un militant dintr-o corporaţie mare şi vastă. El primeşte pentru prima oară impresia că aparţine acestei corporaţii în cursul marii adunări populare comune. Când, venind din micul său atelier, sau din marea uzină în care se simte atât de mic, pătrunde pentru întâia

oară într-o mare adunare populară, când se vede înconjurat de mii de oameni care au aceeaşi credinţă; sau când, dacă este vorba de cineva care încă se mai caută pe sine, se simte antrenat de acţiunea puternică a sugestiei colective şi de entuziasmul a trei până la patru mii de oameni; când succesul vizibil şi mii de încuviinţări îi confirmă temeiul noii doctrine şi, pentru întâia oară, trezesc în el îndoieli asupra

adevărului vechilor sale concepţii, atunci el cade sub această influenţă miraculoasă pe care noi o numim sugestionarea masei. Voinţa, aspiraţiile, dar şi forţa a mii de oameni se acumulează în fiecare dintre ei. Omul care pătrunde într-o asemenea adunare încă şovăind şi nehotărât, o părăseşte pe deplin îmbărbătat: el a devenit membrul unei comunităţi.

Mişcarea naţional-socialistă nu trebuie să uite niciodată aceasta; şi mai ales nu trebuie să cadă sub influenţa acelor burghezi vanitoşi care cred că ştiu totul, dar care au pierdut totuşi un stat mare, şi propria lor existenţă odată cu dominaţia clasei lor. Da, ei sunt într-adevăr inteligenţi, ei ştiu totul, ei înţeleg totul; numai că ei n-au ştiut un lucru: să evite ca poporul german să cadă în braţele marxismului. În această privinţă s-au arătat neputincioşi în modul cel mai mizerabil şi mai vrednic de milă, şi părerea excesiv de bună pe care o mai au despre ei înşişi nu este decât expresia vanităţii lor, ori aceasta împreună cu prostia sunt, dacă ne luăm după proverb, fructul aceluiaşi copac. Dacă aceşti oameni acordă astăzi puţină importanţă cuvântului, ei nu o fac decât pentru că şi-au dat seama, slavă Domnului!, cât de neputincioase au rămas propriile lor elucubraţii.

CAPITOLUL VII

Lupta împotriva frontului roşu

În 1919,1920 şi în 1921 am asistat eu însumi la nişte adunări numite burgheze. Ele au avut întotdeauna asupra mea acelaşi efect ca o lingură de untură de peşte luată în tinereţe. Trebuie s-o înghiţi şi poate că îţi face foarte bine, dar are un gust înfiorător! Dacă s-ar putea ca poporul german să fie legat fedeleş şi târât cu forţa la acele „manifestaţii” burgheze, uşile să fie închise până la sfârşitul spectacolului şi nimeni să nu fie lăsat să iasă, poate că atunci, în câteva secole, am ajunge la succes. Este adevărat că trebuie să mărturisesc deschis că, în acest caz, viaţa n-ar mai fi avut probabil nici un interes pentru mine şi că atunci aş fi preferat să nu mai fiu german. Dar, cum, slavă Domnului!, nici vorbă nu poate fi de aşa ceva, nu trebuie să ne mirăm dacă acest popor sănătos şi necorupt se fereşte de acele „adunări burgheze de masă” ca diavolul de agheasmă.

Am învăţat să-i cunosc pe aceşti profeţi ai unei concepţii burgheze despre viaţă, şi într-adevăr nu mă mir, ci înţeleg foarte bine de ce

ei nu dau nici o importanţă artei oratoriei. Am frecventat pe vremea aceea adunările democraţilor, ale naţionalilor germani, ale partidului populist german şi ale partidului populist bavarez (centrul bavarez). Ceea ce îmi sărea imediat în ochi era uniformitatea omogenă a auditoriului. Cei care asistau la adunare nu erau aproape întotdeauna decât membrii de partid. Totul, fără nici un fel de disciplină, semăna mai degrabă cu un club unde lumea căsca jucând cărţi, decât cu o reuniune a unor oameni care au trecut prin cea mai mare dintre revoluţii. În ceea ce-l priveşte pe conferenţiar, el făcea tot posibilul ca să menţină această atmosferă lipsită de vigoare. Oratorii vorbeau, sau mai degrabă îşi citeau cu voce tare discursurile, în stilul unui spiritual articol de ziar sau al unei dizertaţii ştiinţifice, evitau orice expresie tare şi rosteau ici-colo o glumă profesorală neînsemnată, care făcea să râdă cu bunăvoinţă toată lumea de la masa venerabilului birou: nu cu hohote, ceea ce ar fi fost provocator, ci în surdină, cu rezervă şi distincţie.

O! biroul acela!

Am văzut odată o adunare în sala Wagner din München; era o manifestaţie cu ocazia aniversării bătăliei naţiunilor de la Leipzig. Discursul a fost citit de un bătrân domn

venerabil, profesor la o universitate oarecare. La tribună şedea biroul. Un monoclu la stânga, un monoclu la dreapta, iar în mijloc un domn fără monoclu. Toţi trei în redingotă: aveai impresia că e un tribunal care tocmai rostise o condamnare la moarte, sau un botez solemn, în orice caz o ceremonie mai degrabă religioasă. Pretinsul discurs, care, tipărit, ar fi fost poate destul de frumos, producea un efect pur şi simplu înspăimântător. După nici trei sferturi de oră, întreaga adunare era cufundată într-un soi de somn hipnotic, tulburat doar atunci când un bărbat sau o femeie ieşea, sau de zgomotul pe care-l făceau chelneriţele şi de căscatul tot mai frecvent al ascultătorilor. Trei muncitori prezenţi la această adunare, fie din curiozitate, fie delegaţi de partidul lor, se priveau din când în când cu surâsuri ironice prost ascunse; în sfârşit şi-au dat coate şi au părăsit sala încetişor. Se putea vedea că nu voiau să tulbure adunarea pentru nimic în lume. Este adevărat că într-un asemenea mediu nu merită osteneala să discuţi. În sfârşit adunarea părea că se apropie de sfârşit. Când profesorul, a cărui voce devenise din ce în ce mai slabă, şi-a terminat conferinţa, preşedintele adunării, cel care era aşezat între cei doi purtători de monoclu, s-a ridicat şi cu o voce stridentă s-a adresat „surorilor germane”

şi „fraţilor” prezenţi, exprimându-şi sentimentul de cea mai adâncă recunoştinţă pentru conferinţa unică şi admirabilă pe care profesorul X le-o ţinuse într-un chip pe cât de plăcut pe atât de conştiincios şi de profund, această conferinţă fiind un „eveniment intern” în cel mai adevărat sens al cuvântului, şi chiar „o acţiune”. Dacă aceste dizertaţii limpezi ar fi lăsate pradă discuţiei, ar însemna să profaneze acest ceas atât de sublim; de aceea, încredinţat că este interpretul tuturor ascultătorilor, el renunţa să deschidă o discuţie şi le propunea tuturor să ridice şedinţa şi să cânte în cor: Schiller, Wilhelm Tell – „Suntem cu toţii un popor unit de fraţi” etc. În sfârşit, închizând şedinţa, a propus să se cânte imnul naţional german. Şi l-au cântat: mi s-a părut că la strofa a doua vocile au devenit mai puţin numeroase, ca să nu se amplifice decât la refren; la a treia, această impresie s-a întărit şi mai mult, astfel încât am avut impresia că nu toţi erau complet siguri de text.

Dar ce mai contează asta, când un asemenea cântec se înalţă spre cer plin de înfocare, din străfundurile unui suflet de patriot german?

Şi adunarea s-a împrăştiat, adică fiecare s-a grăbit să iasă cât mai repede, unii ca să ia un

ţap de bere, alţii o cafea, iar alţii ca să fie la aer curat.

Ei, da! Să ieşi la aer curat, să fii afară! Aceasta era şi singura mea dorinţă. Şi aceasta trebuie să slujească la glorificarea luptei eroice a sute de mii de prusaci şi de germani? La naiba cu asemenea manifestaţii!

***

Adunările naţional-socialiştilor, în schimb, nu erau adunări „paşnice”. Aici se ciocneau valurile a două concepţii despre viaţă şi ele nu se terminau cu intonări insipide de cântece patriotice, ci printr-o erupţie fanatică a pasiunilor rasiste şi naţionale.

Era necesar, încă de la început, să instaurăm la adunările noastre o disciplină severă şi să-i asigurăm biroului o autoritate absolută. Căci discursurile noastre nu erau o flecăreală neputincioasă de „conferenţiari” burghezi, ele erau, prin subiectul şi prin forma lor, făcute să provoace riposta adversarului. Şi la adunările noastre au existat adversari. Foarte des veneau în mulţimi compacte, încadrând câţiva demagogi şi feţele lor reflectau convingerea că „Astăzi o terminăm cu voi”.

Da, foarte des prietenii noştri din partidul comunist au fost aduşi la noi în adevărate

coloane, cu împuternicirea puternic insuflată dinainte de a sparge cu totul bâlciul din seara respectivă şi de a termina cu povestea asta Şi de câte ori totul n-a atârnat decât de un fir şi numai energia fără margini a biroului nostru şi combativitatea brutală a propriei noastre poliţii de sală au mai putut contracara încă o dată planurile adversarilor noştri.

Şi aveau toate motivele să fie iritaţi împotriva noastră.

Culoarea roşie a afişelor era de ajuns ca să-i atragă în sălile noastre de şedinţe. Burghezia de rând a fost înspăimântată când am recurs la roşul bolşevicilor şi a văzut în asta ceva foarte dubios. Naţionalii germani împrăştiau zvonul că noi nu eram în fond decât o varietate a marxismului, că nu eram decât nişte socialişti în stare de incubaţie. Căci aceste capete tari n-au înţeles până atunci diferenţa dintre socialismul adevărat şi marxism. Mai ales când au descoperit că la şedinţele noastre noi nu ne adresăm „Domnilor şi doamnelor” ci numai „compatrioţilor” şi că între noi ne spuneam tovarăşi de partid, atunci mulţi dintre adversarii noştri ne-au luat drept marxişti. De multe ori ne-am prăpădit de râs pe seama panicii acestor burghezi proşti şi fricoşi, în faţa acestor ghicitori spirituale cu originea noastră, intenţiile noastre şi obiectivul nostru.

***

Am ales culoarea roşie pentru afişele noastre după o chibzuinţă matura şi temeinică, pentru ca să facem stânga să turbeze, să-i provocăm indignarea şi s-o determinăm să vină la adunările noastre, fie şi numai ca să le saboteze, deoarece aceasta era singura modalitate de a-i face pe acei oameni să ne asculte. A fost amuzant să urmărim în anii aceia schimbările permanente ale tacticii duşmanilor noştri, care dovedeau că se simţeau dezorientaţi şi neputincioşi. Mai întâi le-au poruncit partizanilor lor să nu ne acorde nici o atenţie şi să evite adunările noastre. Acest consemn a fost, în general, urmat.

Dar cum, încetul cu încetul, câte unii dintre ai lor au venit totuşi şi cum numărul lor tindea să crească şi impresia făcută de doctrina noastră asupra lor era vizibilă, puţin câte puţin şefii au devenit nervoşi şi neliniştiţi şi au rămas cu convingerea că nu se puteau mărgini să rămână mereu spectatorii acestei extinderi, ci trebuia să termine cu ea prin teroare.

Au urmat atunci apelurile la „proletarii conştienţi şi organizaţi” care trebuiau să vină în masă la adunările noastre, pentru ca proletariatul să-i tragă câţiva pumni „agitaţiei

monarhiste şi reacţionare” în persoana reprezentanţilor săi.

Atunci, dintr-o dată, sălile noastre s-au umplut de muncitori cu trei sferturi de oră înaintea deschiderii şedinţei. Ele erau ca nişte butoaie cu pulbere care puteau sări în aer în orice clipă, fitilul fiind deja aprins. Dar întotdeauna s-a întâmplat altfel. Aceşti oameni au venit ca duşmani şi au plecat, dacă nu ca partizani, cel puţin cu îndoieli asupra valorii propriei lor doctrine. Puţin câte puţin am reuşit să-i contopesc pe partizani şi pe adversari, după un discurs de trei ore, într-o singură masă entuziasmată. Orice semnal pentru a împrăştia adunarea rămânea zadarnic. Atunci şefii au fost într-adevăr cuprinşi de teamă şi a prevalat în sfârşit părerea celor care înainte se opuseseră deja acestei tactici de participare la adunări, şi care puteau acum, cu o aparenţă de judecată, să declare că experienţa dovedise că trebuia să li se interzică muncitorilor, din principiu, să vină la şedinţele noastre.

Iarăşi nu au mai venit, sau mai degrabă au venit mai puţini. Dar în curînd jocul a reînceput.

Interdicţia nu a fost respectată, tovarăşii au venit mereu în număr tot mai mare şi, în sfârşit partizanii unei tactici radicale au avut

întâietate. Adunările noastre trebuiau zădărnicite.

Când după două, trei, adesea după opt sau zece adunări s-a dovedit că era mai uşor să le întrerupă teoretic decât practic, şi că rezultatul fiecărei adunări era fărâmiţarea trupelor roşii de luptă, s-a făcut auzită cealaltă lozincă; „Tovarăşi, muncitori şi muncitoare, evitaţi adunările agitatorilor naţional-socialişti!”

Aceeaşi şovăială în tactică s-a regăsit şi în presa roşie. Acum se străduia să ne învăluie în tăcere, apoi, dându-şi seama că acest lucru era inoperant, recurgea din nou la metoda opusă. Eram „menţionaţi” în fiecare zi într-un fel sau altul, şi în cea mai mare parte a timpului i se demonstra muncitorului cât de ridicolă era întreaga noastră activitate. Încetul cu încetul, aceşti domni trebuie că au simţit că aceasta nu ne făcea absolut nici un rău, ba dimpotrivă, pentru că mulţi oameni au început să se întrebe de ce erau consacrate atâtea fraze mişcării noastre dacă era atât de ridicolă. Curiozitatea oamenilor s-a trezit. Atunci au făcut stânga-mprejur şi au început, câtva timp, să ne prezinte în faţa omenirii ca pe nişte criminali înspăimântători. Articol peste articol, comentând şi demonstrând mereu crimele noastre, poveşti scandaloase în care totul, de la A la Z, era născocit în întregime, trebuiau să

încununeze această muncă. Însă curînd se pare că au trebuit să-şi dea seama că nici acest gen de atac nu avea efect; în fond, el nu a făcut decât să contribuie la concentrarea atenţiei generale asupra noastră. Atunci am adoptat următoarea atitudine: nu contează că îşi bat joc de noi sau că ne insultă; că ne prezintă ca pe nişte măscărici sau criminali; esenţialul este că vorbesc despre noi, că se ocupă de noi, că încetul cu încetul noi apărem în ochii muncitorilor ca singura forţă cu care trebuie să lupte. Într-o zi vom şti să-i demonstrăm foarte bine haitei evreieşti a presei ce eram în realitate, ce vroiam cu adevărat.

Unul din motivele pentru care, la propriu vorbind, adunările noastre nu au fost sabotate, a fost de asemenea laşitatea aproape inimaginabilă a şefilor adversarilor noştri. În toate situaţiile critice, ei nu trimiteau în luptă decât subalterni, şi, cel mult, aşteptau rezultatul bătăii în afara sălii.

Aproape întotdeauna eram foarte bine informaţi asupra intenţiilor acestor domni. Nu numai pentru că noi lăsam, din motive de oportunitate, un număr din oamenii noştri în formaţiunile roşii, ci pentru că indicatorii roşii au fost atinşi de o predispoziţie la flecăreală care ne-a fost utilă, dar care, în general, din

nefericire se întâlneşte prea des la poporul german. Ei nu-şi puteau ţine gura, atunci când concepuseră vreun plan şi, în cele mai multe cazuri, începeau să cârâie înainte că oul să-şi facă apariţia. Aşa că, de multe ori, am făcut pregătirile cele mai amănunţite fără ca echipele de spărgători roşii să aibă cea mai vagă bănuială că vor fi imediat aruncaţi afară.

Pe vremea aceea eram obligaţi să asigurăm noi înşine ordinea la adunările noastre; nu puteam conta niciodată pe protecţia autorităţilor; dimpotrivă, ele nu-i protejau decât pe cei care aţiţau la tulburări, după cum o dovedeşte experienţa. Căci singurul rezultat real al unei intervenţii a autorităţilor, adică a poliţiei, era împrăştierea unei adunări, cu alte cuvinte închiderea ei. Şi acesta era scopul şi singura intenţie a sabotorilor duşmani.

De altfel, în această privinţă, la poliţie s-a statornicit un obicei, care este cel mai monstruos şi cel mai contrar oricărei noţiuni de drept care se poate imagina. Atunci când autorităţile află într-un fel oarecare că există temeri legate de o tentativă de a face o adunare să eşueze, nu numai că nu fac nimic spre a-i opri pe turbulenţi, dar le interzic celorlalţi, nevinovaţilor, să-şi ţină adunarea şi o minte normală de poliţist mai socoate că aceasta este dovada unei mari înţelepciuni. Ei

numesc această „o măsură preventivă pentru a împiedica o încălcare a legilor”.

Tâlharul îndrăzneţ are aşadar întotdeauna posibilitatea să zădărnicească orice acţiune şi orice activitate politică a omului cinstit. În numele securităţii şi al ordinii, autoritatea de stat se înclină în faţa banditului şi îi interzice nevinovatului să-l provoace. Astfel, atunci când naţional-socialiştii voiau să-şi ţină adunările în cutare sau cutare local, şi când sindicatele declarau că aceasta îi va determina pe membrii lor să se opună prin violenţă, poliţia nu numai că nu-i închidea pe aceşti domni şantajişti, ci interzicea adunarea noastră. Da, aceşti reprezentanţi ai legii au avut până şi incredibilă neruşinare de a ne anunţa acest lucru în scris de nenumărate ori.

Dacă voiam să ne protejăm împotriva unor asemenea eventualităţi, trebuia să luăm măsuri pentru ca orice tentativă de dezordine să fie zădărnicită încă de la început.

La acestea s-a adăugat următoarea consideraţiune:

Orice adunare care este protejată numai de poliţie îşi discreditează organizatorii în ochii masei. Adunările care necesită protecţia unui baraj puternic al poliţiei nu exercită nici o atracţie, pentru că o desfăşurare de forţă este

condiţia prealabilă a succesului la păturile inferioare ale poporului.

După cum un bărbat curajos poate cuceri mai lesne inimile femeilor decât un laş, o mişcare eroică cucereşte inima poporului mai puternic decât o mişcare lipsită de curaj, menţinută numai graţie protecţiei poliţiei.

În special pentru acest din urmă motiv tânărul partid trebuia să ia măsuri pentru a şi apăra existenţa el însuşi şi să zdrobească terorismul adversarului prin propriile sale forţe.

Protecţia adunărilor a fost realizată:

1. Conducându-le energic şi cu un simţ psihologic sigur.

2. Mulţumită unei trupe de camarazi însărcinaţi cu menţinerea ordinii.

Când noi organizam o adunare, noi eram stăpânii şi nimeni altcineva. Şi noi ne afirmăm neobosit şi cu orice prilej acest drept de a rămâne stăpâni. Adversarii noştri ştiau perfect că cine ne provoca era azvârlit afară fără pic de indulgenţă, chiar dacă n-am fi fost decât o duzină împotriva a cinci sute. În adunările de pe vremea aceea, mai ales în afara Münchenului, s-a întâmplat să se afle cincisprezece sau şaisprezece naţional-socialişti în faţa a cinci, şase, şapte sau opt sute de adversari. Dar noi n-am fi tolerat totuşi nici o provocare şi cei care asistau la adunările

noastre ştiau foarte bine că mai bine ne-am fi lăsat doborâţi pe loc decât să capitulăm. Nu o dată s-a întâmplat ca o mână de camarazi ai noştri să se manifeste eroic contra unei uriaşe mase de roşii care urlau şi loveau. Este adevărat că, în final, le-ar fi putut veni de hac acelor cincisprezece – douăzeci de oameni. Dar ceilalţi ştiau că mai înainte cel puţin o cantitate dublă sau triplă a partizanilor lor ar fi avut capetele sparte, şi nu se expuneau bucuros.

Am încercat aşadar să ne instruim studiind tactica adunărilor marxiste şi burgheze şi aceste observaţii au dat roade.

Marxiştii au avut întotdeauna o disciplină oarbă, în aşa măsură încât nu se putea pune nici măcar problema încercării sabotării unei reuniuni marxiste, cel puţin de către burghezi. În schimb, roşii nutreau cu atât mai mult astfel de intenţii. Sub acest aspect nu numai că ajunseseră la o veritabilă virtuozitate, dar reuşiseră să facă să domnească în numeroase provincii ideea că simplul fapt al organizări unei adunări non marxiste era o provocare la adresa proletariatului, mai ales atunci când cei ce trăgeau sforile la ei presimţeau că, la această adunare, ar putea fi întocmită lista crimelor lor şi dezvăluită josnicia lor de mincinoşi înverşunaţi să înşele poporul. Când o asemenea adunare era anunţată, întreaga

presă roşie scotea un strigăt furios, şi foarte des aceşti detractori sistematici ai legilor se adresau mai întâi autorităţilor, cu rugămintea pe cât de stăruitoare pe atât de ameninţătoare de a interzice de îndată această provocare a proletariatului, pentru a se evita „ceea ce e mai rău". Ei îşi adaptau limbajul la prostia administraţiei, şi obţineau astfel succesul dorit. Dar dacă, din întâmplare, nu se aflau în faţa unei jalnice creaturi nedemne de funcţia sa, ci a unui adevărat funcţionar german care să respingă şantajul lor ruşinos, atunci lansau apelul binecunoscut de a nu tolera o asemenea „provocare a proletariatului" şi de a se afla în cutare zi în masă la această adunare, pentru „a închide gura burghezilor mizerabili cu pumnii noduroşi ai proletariatului".

Ah! Trebuia să fi văzut una din aceste adunări burgheze, să fi asistat o dată la întreaga disperare şi nelinişte a biroului său! Foarte des, în faţa unor asemenea ameninţări, renunţau la adunare. Sau teamă rămânea atât de puternică încât nu o începeau decât la ora 9 fără un sfert sau la 9 în loc de ora 8. Preşedintele îşi dădea toată osteneala să le explice „domnilor din opoziţie" aici prezenţi, făcându-le mii de complimente, câtă plăcere le făcea (curată minciună!) lui şi celorlalţi asistenţi venirea unor oameni care încă nu le

împărtăşeau convingerile; căci numai o discuţie în contradictoriu (pe care o promiteau astfel solemn dinainte) putea confrunta opiniile, face să se nască înţelegerea reciprocă şi arunca o punte de la unii la alţii. În plus, el mai dădea asigurări că scopurile acestei adunări nu erau să determine pe cineva să devină infidel vechii sale opinii. Într-adevăr, cum spunea Frederic cel Mare: „Ein jeder mag nach seiner Fasson selig werden”, „Fiecare poate ajunge în răi în felul său”, trebuie aşadar să i se lase celuilalt libertatea de opinie; el roagă aşadar să i se permită conferenţiarului să-şi încheie discursul, care de altminteri nu va fi lung, şi să nu i se ofere lumii, cel puţin la această adunare, spectacolul ruşinos al discordiei dintre fraţii germani... Ptiu!

Bravii noştri fraţi de stânga, în majoritate, nu manifestară nici un pic de blândeţe; conferenţiarul nici n-avusese timp să-şi înceapă discursul că trebuia deja să se cărăbănească sub o ploaie de insulte din cele mai violente; şi adesea aveai chiar impresia că trebuia să mulţumească soartei care îi scurta astfel chinul. Sub o avalanşă de huiduieli, toţi aceşti toreadori ai adunărilor burgheze părăseau arena, dacă nu erau aruncaţi rapid pe scară cu capetele pline de cucuie, ceea ce s-a întâmplat foarte des.

Aşadar, pentru marxişti a fost ceva nou când noi, naţional-socialiştii,ne-am organizat adunările, şi mai ales felul în care le-am organizat. Veneau la noi, siguri că puteau, fireşte, să repete acel mic joc pe care îl jucaseră de atâtea ori. „Astăzi o terminăm cu oamenii ăştia!” Foarte des unul din ei îi striga mândru această frază altuia în timp ce intra în sala noastră, dar se vedea de îndată pus în imposibilitatea de a mai putea striga ceva.

Mai întâi că noi aveam o metodă complet diferită de a conduce adunările. Noi nu cerşeam bunătatea publicului de a ne asculta conferinţa, nu promiteam o discuţie interminabilă, noi decretam încă de la început că eram stăpânii adunării şi că cel care şi-ar permite, fie şi numai o singură dată, să ne întrerupă, va fi azvârlit afară fără milă. Ne declinam dinainte orice răspundere pentru soarta lui; dacă aveam timp şi ne convenea, poate puteam admite o discuţie; dacă nu, nu va fi nici una, asta-i tot, pentru moment dl. conferenţiar Cutare are cuvântul.

Lucrul acesta a fost suficient ca să-i uluiască.

În al doilea rând, noi aveam o poliţie de sală bine organizată. La partidele burgheze, acest serviciu de ordine era făcut în cea mai mare a timpului de personaje care credeau că vârsta

le dădea un anumit drept de a se face ascultaţi şi respectaţi. Cum masele înrolate de marxism nu se sinchiseau de vârstă, de autoritate şi de respect, acest serviciu de ordine burghez era ca să zicem aşa inexistent încă de la începutul campaniei noastre, eu am pus bazele organizării serviciului nostru de protecţie sub forma unui serviciu de ordine, recrutat exclusiv din rândurile tineretului. Erau, în cea mai mare parte, camarazi de regiment, alţii erau tineri tovarăşi de partid recent înscrişi, care trebuiau învăţaţi îndeosebi că teroarea nu putea fi zdrobită decât prin teroare, că pe acest pământ, a triumfat întotdeauna numai omul îndrăzneţ şi hotărât, că noi luptăm pentru o idee atât de puternică, atât de nobilă şi atât de înaltă, încât ea merită într-adevăr să fie apărată şi protejată cu preţul ultimei picături de sânge. Ei erau pătrunşi de convingerea că atunci când raţiunea tace, violenţa ia hotărârea din urmă şi că cea mai bună armă defensivă este atacul, şi că serviciul nostru de ordine trebuia să fie precedat pretutindeni de reputaţia că nu era un club de oratori, ci o asociaţie de luptă extrem de energică şi că acestui tineret îi era sete de o asemenea lozincă.

Cât de dezamăgită şi de indignată era această generaţie de combatanţi. Cât era de

plină de dispreţ şi de repulsie faţă de acele curci plouate de burghezi.

Se vedea clar că revoluţia nu putuse avea loc decât datorită anihilării forţelor pline de energie ale poporului nostru de către guvernul burghez. Pumnii care trebuiau să ocrotească poporul german mai existau, dar lipseau capetele care să îi conducă. Ce străluciri am văzut aprinzându-se în ochii băieţilor mei când le explicam necesitatea misiunii lor, când îi asiguram că cea mai mare înţelepciune a lumii rămâne neputincioasă dacă nu o slujeşte, nu o apără, nu o ocroteşte nici o forţă, că blânda zeiţă a păcii nu poate apărea decât alături de zeul războiului, şi că orice operă măreaţă de pace trebuie susţinută şi apărată prin forţă. Ideea recrutării militare li s a părut atât de nouă. Nu în sensul în care o concepe mintea împietrită a bătrânilor funcţionari anchilozaţi în serviciul autorităţii moarte a unui stat mort, ci al conştiinţei vii a datoriei de a se angaja să apere, prin sacrificiul propriei vieţi, viaţa întregului popor, întotdeauna şi mereu, oriunde şi pretutindeni.

Şi cum intrau atunci în luptă băieţii ăştia. Asemeni unui noi gros de viespi, se aruncau asupra scandalagiilor de la adunările noastre, fără să se sinchisească de superioritatea lor numerică, fie şi zdrobitoare, fără să se teamă

că vor fi răniţi sau să-şi verse sângele, plini de acea măreaţă idee unică de a deschide calea misiunii sacre a mişcării noastre.

Încă de la sfârşitul verii lui 1920, organizarea serviciului nostru de ordine a căpătat un statut precis şi, în primăvara lui 1921, el a fost încetul cu încetul împărţit în centurii, care se subîmpărţeau şi ele în grupe.

Şi acest lucru era urgent şi necesar, căci activitatea noastră se lărgise mereu. Ne mai adunăm încă destul de des în sala de festivităţi Hofbrauhaus din München, dar şi mai des în sălile mai mari din acel oraş. Sala de festivităţi de la Burgerbrau şi Kindlkeller din München au văzut, în toamna şi iarna 1920-1921, adunări tot mai numeroase şi impunătoare, şi aceeaşi scenă se repeta mereu: intrarea la manifestaţiile partidului naţional-socialist german muncitoresc trebuia oprită de poliţie încă înainte de începerea adunării, deoarece sala era ticsită. Organizarea serviciului nostru ne-a făcut să rezolvăm o problemă esenţială. Mişcarea nu avea până în acel moment nici o insignă de partid, nici un steag. Absenţa unor astfel de simboluri nu avea numai inconveniente de moment, dar era inadmisibilă pentru viitor. Inconvenientele constau mai ales în aceea că tovarăşii din partid nu aveau nici un semn exterior al asociaţiei lor şi, pe de altă

parte, pentru viitor absenţa unei insigne, simbol al mişcării, opusă emblemei internaţionale era inadmisibilă.

Încă din tinereţe am avut foarte des ocazia să recunosc şi să simt întreaga importanţă psihologică a unui astfel de simbol. Am văzut după război o manifestaţie de mase marxiste în faţa palatului regal şi la Lustgarten. O mare de steaguri roşii, de brasarde roşii, de flori roşii dădeau acestei manifestaţii, care reunea aproape o sută douăzeci de mii de persoane, un aspect într-adevăr impresionant. Puteam să simt şi să înţeleg eu însumi cât de lesne se lasă sedus un om din popor de magia sugestivă a unui spectacol atât de măreţ.

Burghezia, care nu are şi nici nu reprezintă, ca partid politic, nici o concepţie filozofică despre viaţă, n-avea în consecinţă nici un steag al ei. Alcătuită din „patrioţi”, ea se împodobea cu culorile Reichului. Dacă aceste culori ar fi fost simbolul unei anumite concepţii despre viaţă, s-ar fi putut crede că în acest simbol conducătorii vedeau reprezentarea concepţiei lor despre viaţă, devenit, prin însăşi activitatea lor, drapelul statului şi al Reichului.

Dar nu era cazul.

Reichul fusese structurat fără ajutorul burgheziei germane şi drapelul său era născut din sânul războiului. În consecinţă, în realitate

nu era decât un drapel reprezentativ al unui stat şi nu avea nici o semnificaţie filozofică deosebită.

Într-un singur punct al teritoriului de limbă germană, în Austria germană, exista ceva apropiat de un drapel burghez de partid. Adoptând culorile de la 1848, negru-roşu-galben, ca drapel al partidului său, o parte a burgheziei naţionale austriece a creat un simbol care, deşi lipsit de semnificaţie ideologică, avea un caracter revoluţionar din punctul de vedere al statului. Adversarii cei mai înverşunaţi ai acestui drapel negru-roşu-galben, acest lucru n-ar trebui niciodată uitat în zilele noastre, au fost social-democraţii şi creştin-socialii, cu alte cuvinte clericalii. Ei sunt cei care atunci au insultat şi au murdărit aceste culori, tot aşa cum, în 1918, au aruncat culorile negru-alb-roşu la pubelă. Este adevărat că negru-roşu-galben al partidelor germane din vechea Austrie au fost culoarea anului 1848, adică a unei epoci poate pline de iluzii, dar care a avut drept reprezentanţi cele mai cinstite suflete germane, deşi evreul care a tras sforile stătea nevăzut în culise. Aşadar, numai trădarea patriei şi samsarlâcul neruşinat de oameni germani şi teritorii germane au făcut ca aceste drapele să le devină atât de simpatice marxismului şi centrului încât l-au

adoptat astăzi ca fiind tot ce au mai sfânt şi întemeiază „ligi”, (în iarna 1923-1924, partidele republicane au întemeiat liga Reichsbanner. Drapelul imperiului.) pentru apărarea acestui drapel pe care odinioară scuipau.

Până în anul 1920, marxismului nu i s-a opus aşadar de fapt nici un drapel care să întruchipeze o concepţie despre viaţă diametral opusă acestuia. Deşi partidele cele mai sănătoase ale burgheziei germane nu au vrut, după 1918, să se preteze la adoptarea drapelului negru-roşu-galben al Reichului care fusese descoperit dintr-odată, nu exista nici un program de viitor care să se opună tendinţelor noi, cel mult ideea reconstituirii imperiului dispărut.

Acestei idei îşi datorează reînvierea steagul negru-galben-roşu al Vechiului Reich sub forma drapelului partidelor noastre burgheze aşa-zise naţionale.

Este evident că simbolul unei situaţii care putea fi distrusă de marxism în împrejurări şi cu consecinţe foarte puţin glorioase se potriveşte prost ca emblemă în numele căreia acelaşi marxism trebuie nimicit. Oricât de sacre şi de scumpe trebuie să-i fie aceste culori de o frumuseţe unică, în ambalajul lor nou şi proaspăt, oricărui german cinstit care a

luptat sub acest drapel şi a văzut victimele căzând, ele nu pot fi simbolul unei lupte pentru viitor.

Spre deosebire de politicienii burghezi, eu am apărat întotdeauna în cadrul mişcării noastre punctul de vedere că pentru naţiunea germană este o adevărată fericire că şi-a pierdut vechiul drapel. Ceea ce face republica sub propriul ei drapel, ne poate rămâne indiferent. Dar în străfundurile inimii noastre trebuie să-i mulţumim soartei că a fost destul de blândă ca să apere cel mai glorios drapel de luptă din toate timpurile de oprobriul de a sluji drept cearşaf celei mai ruşinoase prostituţii. Actualul Reich care se vinde şi îşi vinde cetăţenii n-ar fi trebuit să arboreze niciodată drapelul negru-alb-roşu al onoarei şi al eroismului.

Câtă vreme durează ruşinea din noiembrie, regimul actual trebuie să poarte semnul ei exterior şi nu are dreptul să fure emblema unui trecut mai onorabil. Politicienii noştri burghezi trebuie să-şi dea seama că oricine revendică drapelul negru-alb-roşu pentru acest stat comite un furt faţă de trecutul nostru. Drapelul de odinioară i se potrivea numai imperiului de odinioară, şi republica slavă Domnului! – şi l-a ales pe acela care i se potrivea cel mai bine.

Astfel că noi, naţional-socialiştii, nu considerăm că desfăşurarea vechiului drapel este un simbol expresiv al activităţii noastre, căci noi nu vrem să reînviem vechiul imperiu care a pierit prin propriile sale greşeli, noi vrem să întemeiem un stat nou.

Mişcarea care luptă astăzi împotriva marxismului în acest sens trebuie să reprezinte şi prin drapelul ei simbolul unui stat nou.

Problema noului drapel, adică a aspectului său, ne-a preocupat mult pe vremea aceea. Din toate părţile primeam sugestii pavate cu intenţii bune, dar lipsite de valoare practică. Noul drapel trebuia să fie în acelaşi timp un simbol al propriei noastre lupte, să fie decorativ şi sugestiv. Cine a avut des de-a face cu masele ştie că aceste detalii aparent neînsemnate sunt, în realitate, foarte importante. O insignă impresionantă poate, în sute de mii de cazuri, să trezească un interes deosebit faţă de mişcare.

Din acest motiv, noi trebuia să respingem toate propunerile care ni se făceau din diferite părţi de a simboliza mişcarea noastră printr-un steag alb, ceea ce ar fi amintit de vechiul stat sau mai degrabă de partidele debile al căror scop unic era reconstituirea unei stări de lucruri dispărute. În plus, albul nu este o culoare captivantă. El se potriveşte unor

societăţi caste de fete tinere, dar nu unor mişcări explozive dintr-o epocă de revoluţii.

Ne-a fost propus şi negrul: cu toate că se potriveşte mai bine cu epoca actuală, nu puteam vedea în el nici o indicaţie clară asupra aspiraţiilor mişcării noastre. În sfârşit, nici această culoare nu exercită o acţiune captivantă.

Alb-albastrul trebuia eliminat, în ciuda minunatului său efect estetic, pentru că era culoarea unui anumit stat german (al Bavariei) şi al unei tendinţe politice suspecte din cauza particularismului său îngust. În afară de aceasta, cu greu s-ar fi găsit vreo indicaţie oarecare referitoare la mişcarea noastră. Din aceleaşi motive am înlăturat negrul cu alb.

În ce priveşte culorile negru-roşu-galben, problema nici nu se punea măcar.

Nici în ce priveşte negru-alb-roşu, pentru motivele arătate deja, cel puţin în îmbinarea lor actuală. Însă acest ansamblu de culori exercită totuşi o acţiune mult superioară altora. Este cea mai strălucită potrivire din câte există.

Eu m-am pronunţat întotdeauna pentru păstrarea vechilor culori, nu numai pentru că ele sunt pentru mine, ca vechi soldat, tot ce există mai sfânt pe lume, ci şi deoarece corespund cel mai bine simţului meu estetic.

Cu toate acestea a trebuit să refuz fără excepţie nenumăratele proiecte care îmi parveneau din sânul tinerei noastre mişcări şi care, în cea mai mare parte, trasau crucea încârligată pe fondul vechiului drapel. Eu însumi, fiind şeful, nu voiam să impun propriul meu proiect, deoarece cineva îmi putea sugera un altul la fel de bun sau chiar mai bun. Într-adevăr, un dentist din Stamberg mi-a prezentat un proiect care nu era rău deloc, care, de altfel, se apropia de al meu, şi nu avea decât un singur cusur: crucea încârligata, cu braţele îndoite, se profila pe un cerc alb. După nenumărate încercări, m-am oprit şi eu la o formă definitivă: un cerc alb pe fond roşu, iar în mijloc o cruce încârligata neagră. După încercări îndelungate am găsit şi un raport definit între dimensiunile drapelului, mărimea cercului alb, forma şi grosimea crucii încârligate.

Şi aşa a rămas.

În acelaşi spirit, am comandat de îndată brasarde pentru membrii serviciului nostru de ordine, o bandă roşie, pe care se vedea un cerc alb cu o cruce încârligata neagră.

Insigna partidului a fost desenată după aceleaşi contururi: un cerc alb pe fond roşu, cu o cruce încârligată la mijloc. Un aurar din

München, Fuss, ne-a livrat prima insignă autentică, care pe urmă a fost păstrată.

La sfârşitul verii lui 1920, noul nostru drapel a fost prezentat pentru întâia oară publicului. Se potrivea perfect cu tânăra noastră mişcare. Era tânăr şi nou ca şi acesta. Nimeni nu-l văzuse încă, a avut efectul unei torţe aprinse. Am încercat noi înşine o bucurie aproape copilărească atunci când un tovarăş credincios de partid a făcut pentru prima dată schiţa şi ne-a dat drapelul. Peste câteva luni, aveam deja o jumătate de duzină la München, iar serviciul nostru de ordine care creştea mereu la număr a contribuit în mod deosebit la răspândirea acestui simbol al mişcării.

Căci era într-adevăr un simbol! Nu numai deoarece culorile sale unice, iubite cu înflăcărare de noi toţi, şi care-i aduseseră odinioară atâta onoare poporului german exprimau respectul nostru faţă de trecut, dar şi pentru că era în acelaşi timp cea mai bună întruchipare a aspiraţiilor mişcării noastre. Naţional-socialişti, noi vedeam în drapelul nostru, programul nostru. În roşu vedeam ideea socială a mişcării; în alb, ideea naţionalistă; în crucea încârligata, misiunea de a lupta pentru triumful arianului şi în acelaşi timp pentru triumful ideii de muncă productivă,

idee care a fost şi va rămâne veşnic antisemită.

Doi ani mai târziu, când serviciul nostru de ordine a devenit o trupă de luptă, cuprinzând mii de oameni, s-a dovedit necesar să-i dăm acestui organism de luptă un simbol special de victorie: stindardul. Eu l-am desenat şi l-am încredinţat spre executare unui vechi şi credincios tovarăş de partid, maistrul aurar Gahr. De atunci, stindardul este emblema luptei naţional-socialiste

***

Activitatea noastră, care s-a intensificat fără încetare în cursul anului 1920, ne-a determinat în sfârşit să ţinem uneori două adunări pe săptămâna. Mulţimile se adunau în faţa afişelor noastre, sălile cele mai mari din oraş erau pline ochi, şi zeci de mii de marxişti rătăciţi au regăsit sentimentul comuniunii cu poporul lor pentru a deveni pionierii Reichului liber al viitorului.

Publicul a început să ne cunoască la München. Se vorbea despre noi, cuvintele „naţional-socialist” au devenit curente, şi aceasta era deja un program în sine. Numărul simpatizanţilor şi chiar al membrilor de partid a început să crească fără întrerupere, astfel că,

încă din iarnă 1920-1921, am putut apare la München ca un partid puternic.

Cu excepţia partidelor marxiste, nici un partid, îndeosebi nici un partid naţional nu s-a putut mândri cu manifestaţii atât de numeroase, atât de impozante ca ale noastre. Sala de la Kindlkeller din München, care putea cuprinde cinci mii de oameni, a fost nu o dată plină ochi, şi nu exista decât o singură sală pe care încă nu îndrăznisem s-o înfruntăm, cea de la circul Krone.

La sfârşitul lunii ianuarie 1921, Germania a fost din nou copleşită de griji mari. Acordul de la Paris, pe baza căruia Germania se angajase să plătească absurda sumă de o sută de miliarde de mărci de aur, avea să se concretizeze sub forma ultimatumului de la Londra. Uniunea asociaţiilor zise rasiste, care există la München de multă vreme, voia să organizeze cu această ocazie un mare protest comun. Timpul presa puternic, şi eu însumi deveneam nervos în faţa veşnicelor şovăieli şi tergiversări în aplicarea hotărârilor luate. S-a vorbit mai întâi despre o manifestaţie în Konigsplatz, dar s-a renunţat la ea de teamă că vor fi împrăştiaţi şi bătuţi măr de roşii, şi s-a proiectat o manifestaţie de protest în faţa Feldherrnhalle. Dar s-a renunţat şi la aceasta şi s-a propus o adunare comună la Kindlkeller din

München. Între timp, zilele treceau grabnic, marile partide nu se sinchiseau defel de gravitatea extremă a evenimentelor şi comitetul central nu s-a putut hotărî să fixeze o dată precisă pentru manifestaţia planificată.

Marţi 1 februarie 1921 am cerut de urgenţă o hotărâre definitivă. Am fost amânat până miercuri. Miercuri am pretins un răspuns extrem de clar: va avea loc adunarea? şi când? Răspunsul a fost din nou imprecis şi evaziv; a fost anunţată „intenţia” comitetului de a organiza manifestaţia miercurea viitoare.

Eram la capătul răbdării şi am hotărât să organizez singur adunarea de protest. Miercuri la prânz am dictat în zece minute textul afişului, care a fost bătut la maşină, şi am dispus în acelaşi timp închirierea circului Krone pentru a doua zi, joi 3 februarie.

Era o treabă extrem de hazardată pe vremea aceea. Nu numai că era îndoielnic că vom putea umple uriaşa sală, dar înfruntam şi riscul de a fi făcuţi bucăţi. Serviciul nostru de ordine era insuficient pentru sala aceea uriaşă. Nu aveam nici o idee precisă nici despre tactica de urmat în cazul unei tentative de sabotare a adunării. M-am gândit că împotrivirea ar fi mult mai dificilă în amfiteatrul unui circ decât într-o sală obişnuită. În realitate s-a dovedit că era tocmai invers. Era mai uşor

să stăpâneşti o bandă de sabotori în spaţiul uriaş al unui circ decât în nişte săli arhipline.

De un lucru eram siguri: orice eşec ne putea arunca în umbră pentru multă vreme. Căci un singur sabotaj reuşit al uneia din adunările noastre ne-ar fi distrus dintr-odată aureolă şi i-ar fi încurajat pe adversarii noştri să repete ceea ce le-ar fi reuşit o dată. Aceasta ar fi putut duce la sabotarea întregii noastre activităţi în domeniul adunărilor, şi n-am fi putut restabili situaţia decât în câteva luni şi după lupte deosebit de grele.

Nu aveam decât o singură zi ca să punem afişele, chiar joia respectivă. Din nefericire, în cursul dimineţii a plouat şi am avut oarecare motive să ne temem că, în asemenea condiţii, majoritatea oamenilor vor prefera să rămână acasă în loc să alerge, pe ploaie şi ninsoare, la o adunare unde puteai fi doborât.

Pe scurt, în cursul dimineţii dintr-odată mi-a fost teamă că sala nu va fi plină (în acest caz aş fi fost compromis în ochii comitetului central), astfel că am dictat în grabă câteva proclamaţii şi am pus să fie tipărite ca să fie distribuite în cursul după-amiezii. Ele cuprindeau fireşte invitaţia de a asista la adunare.

Două camioane pe care le-am închiriat au fost împodobite cu cât mai mult roşu posibil,

am pus câteva drapele şi am instalat în ele cincisprezece-douăzeci de tovarăşi de partid; ei au primit ordinul să circule neîncetat pe străzile oraşului, împrăştiind proclamaţiile, ca să facă propagandă pentru manifestaţia populară de seară. A fost prima dată când pe străzi au circulat camioane cu drapele care să nu fi fost ocupate de marxişti. Burghezii, cu gurile căscate, urmăreau cu o privire fixă acele camioane împodobite cu roşu şi cu drapele cu crucea încârligata fluturând în vânt, în timp ce din cartierele mărginaşe se ridicau nenumăraţi pumni strânşi, ai căror posesori păreau turbaţi din cauza acestei noi „provocări a proletariatului”. Căci numai marxiştii aveau dreptul să ţină adunări şi să circule cu camioanele.

La ora 7 seara circul abia începuse să se umple. Eram informat telefonic din zece în zece minute şi deveneam oarecum neliniştit; fiindcă la ora 7 sau la 7 şi un sfert celelalte săli fuseseră întotdeauna pe jumătate pline, dacă nu mai mult, Dar acest fapt avea să mi se explice mai târziu. Nu mă gândisem la dimensiunile uriaşe ale acestui nou local; mii de persoane ajungeau ca să umple sala de la Hofbrauhaus, în timp ce acelaşi număr de asistenţi era ca şi înghiţit de circul Krone. Abia se vedeau. Puţin mai târziu au sosit veşti mai

bune şi la ora opt fără un sfert s-a anunţat că sala era pe trei sferturi plină şi că în faţa ghişeelor se mai înghesuiau încă mulţimi compacte. Atunci am pornit la drum.

Am ajuns în faţa circului la ora 8 şi două minute. În faţa clădirii mai era lume; erau, în parte curioşi, în parte adversari, care voiau să asiste la evenimente.

Când am pătruns în sală, m-a cuprins aceeaşi bucurie pe care o simţisem cu un an în urmă la prima noastră adunare din sala de festivităţi Hofbrauhaus. Dar numai după ce mi-am croit drum printre zidurile de oameni şi am ajuns pe estradă ridicată am putut vedea succesul nostru în întreaga sa măreţie. Sala se deschidea larg în faţa mea ca o cochilie uriaşă, plină de mii şi mii de oameni. Până şi pista era neagră de lume. Fuseseră vândute peste cinci mii şase sute de bilete de intrare şi, numărând toţi şomerii, studenţii săraci şi echipele din serviciul nostru de ordine, ajungeam la cifra de aproape şase mii cinci sute de persoane.

„Să construim viitorul sau să dispărem”, acesta era titlul conferinţei mele şi inima mea se desfăta văzând că viitorul era acolo, sub ochii mei.

Mi-am început discursul şi am vorbit aproape două ore şi jumătate; după prima jumătate de oră am simţit că această adunare va fi un mare

succes. Între acele mii de oameni şi mine se stabilise contactul. Încă din prima jumătate de oră, aclamaţii spontane, izbucnind tot mai puternic, au început să mă întrerupă; la capătul a două ore le-a luat locul acea tăcere pioasă de care atunci am fost mişcat de multe ori în acea sală şi care va rămâne de neuitat pentru toţi cei care au trăit-o. Aproape că puteai să auzi o răsuflare în acea mulţime uriaşă, şi când am rostit ultimele cuvinte, a izbucnit un val de aclamaţii, apoi mulţimea a intonat cu înfocare cântecul mântuitor: Deutschland über alles .

Am urmărit din ochi refluxul lent al acestei mări de oameni care s-a scurs prin vastul pasaj central timp de aproape douăzeci de minute, în vreme ce uriaşa sală se golea încet. Abia atunci mi-am părăsit locul, transportat de bucurie, şi m-am întors acasă.

La această primă adunare din circul Krone s-au făcut fotografii. Ele demonstrează mai bine decât orice vorbe caracterul grandios al acelei manifestaţii. Gazetele burgheze au publicat câteva reproduceri, însoţite de note, însă nu au indicat că era o manifestaţie „naţională” şi i-au trecut conştiincios sub tăcere pe organizatori.

Prin această manifestaţie am ieşit pentru prima dată din categoria partidelor neînsemnate. Nu mai puteam fi ignoraţi. Şi ca

să nu lăsăm să se înstăpânească în public impresia că succesul acestei adunări era doar trecător, am anunţat îndată o a doua manifestaţie în acelaşi circ, pentru săptămâna următoare, şi rezultatul a fost acelaşi. Din nou spaţiul uriaş s-a umplut până la refuz de mase de oameni; aşa că am hotărât ca în săptămâna următoare să mai ţinem o adunare de acelaşi fel. Pentru a treia oară, uriaşul circ a fost plin ochi, de sus până jos.

În cursul anului 1921 eu am intensificat şi mai mult activitatea noastră din München în domeniul adunărilor. Am ajuns să ţin nu numai o adunare la opt zile, ci uneori două adunări în aceeaşi săptămână, iar în plină vară şi la sfârşitul toamnei câteodată au fost chiar trei. Ne adunam întotdeauna la circ şi puteam constata, spre mulţumirea noastră, că toate serile noastre se bucurau de acelaşi succes.

De aici a rezultat un număr mereu crescând de simpatizanţi şi o creştere însemnată a numărului membrilor de partid.

Fireşte că în faţa unor asemenea succese adversarii noştri nu au rămas inactivi. Ezitând în tactica lor între teroare şi tăcere, nu au putut, cum au fost nevoiţi să recunoască chiar ei, împiedica dezvoltarea mişcării noastre. Atunci s-au hotărât să facă un ultim efort, un

act de teroare care trebuia să excludă definitiv orice posibilitate de a ne continua adunările.

Ca pretext aparent a fost folosit un atentat foarte misterios împotriva unui deputat din dietă, numit Erhard Auer. Într-o seară cineva ar fi tras asupra lui. Nu s-ar fi tras efectiv asupra lui, ci s-ar fi încercat să se tragă. Prezenţa de spirit nemaipomenită şi curajul proverbial al acestui conducător social democrat nu numai că ar fi dejucat acest atentat criminal, dar i-ar fi pus pe fugă pe sceleraţi. Fugiseră atât de iute şi atât de bine încât poliţia n-a putut să le prindă niciodată urma. Acest eveniment misterios a fost folosit de organul socialist de la München ca să înceapă împotriva noastră o campanie de aţiţare frenetică, lăsând să se presimtă, cu sporovăială obişnuită, ceea ce avea să se petreacă. În orice caz, aveau să fie luate măsuri încât copacii noştri să nu se înalţe până la cer; braţele proletare trebuiau să-i doboare la timp.

Peste câteva zile a urmat marea lovitură.

Pentru această răfuială definitivă a fost aleasă o adunare în sala de festivităţi din Hofbrauhaus, unde trebuia să vorbesc.

Pe 4 noiembrie 1921, între orele 6 şi 7 după-amiaza am primit primele comunicate care anunţau că adunarea noastră va fi sabotată fără milă şi că intenţionau să trimită în acest

scop mase mari de muncitori din uzinele cele mai roşii.

Trebuie să atribuim unui ghinion faptul că acest comunicat nu ne-a parvenit mai devreme. În aceeaşi zi părăsiserăm vechiul şi venerabilul nostru birou din Stemeckgasse din München şi ne transferaserăm sediul într-un local nou; sau mai exact evacuaserăm deja vechiul local, dar nu ne putuserăm instala în cel nou, fiindcă se lucra încă la el. Telefonul fiind ridicat de la vechiul birou şi nefiind încă instalat în cel nou, un mare număr de încercări de a ni se comunica telefonic aceste planuri de sabotaj a fost zadarnic.

În consecinţă, această adunare nu a fost apărată decât de un serviciu de ordine foarte redus numeric, în jur de şaizeci de oameni, sistemul de alarmă nu era încă suficient de perfecţionat ca să poată aduce într-o oră destule întăriri. Să mai semnalăm că asemenea zvonuri alarmante ne ajunseseră deseori la urechi şi niciodată nu se întâmplase nimic anormal. Vechiul dicton că revoluţiile anunţate dinainte mor în faşă se dovedise până atunci adevărat în privinţa noastră.

Aşadar, şi din acest motiv, nu s-a făcut poate tot ceea ce putea fi făcut pentru a împiedica prin forţă sabotarea adunării noastre. În sfârşit, noi am considerat

întotdeauna că sala de festivităţi de la Hofbrauhaus din München era cea mai puţin potrivită pentru o încercare de sabotaj. Ne temuserăm mai degrabă de sălile mai mari, în special la circ. Sub acest aspect ziua aceea ne a dat o lecţie preţioasă. Mai târziu am studiat toate aceste probleme pot s-o spun cu metode ştiinţifice şi am ajuns la concluzii pe cât de neprevăzute pe atât de interesante, pe urmă ele au fost de o importanţă hotărâtoare pentru organizarea şi tactică secţiunilor noastre de asalt.

Când am pătruns în vestibulul din Hofbrauhaus, la ora opt fără un sfert, intenţia de sabotaj nu mai lăsa nici o îndoială. Sala era arhiplină şi, ca urmare poliţia oprise accesul. Adversarii, care veniseră foarte devreme, se aflau în sală, iar proprii noştri partizani erau încă afară în cea mai mare parte. Mica secţiune de asalt mă aştepta în vestibul. Am ordonat să fie închise uşile sălii mari şi le-am spus celor patruzeci şi cinci sau patruzeci şi şase de oameni să se pună în gardă. Le-am declarat atunci băieţilor mei că era probabil pentru prima oară când trebuiau să şi dovedească fidelitatea faţă de mişcare, orice s-ar întâmpla, că nici unul din noi nu trebuia să părăsească sala decât în stare de cadavru, eu personal voi rămâne în sală şi nu puteam

crede că vreunul din ei m-ar putea părăsi; dacă voi vedea pe unul purtându-se ca un laş, îi voi smulge chiar eu brasarda şi îi voi lua insigna. Apoi i-am îndemnat să reacţioneze imediat la orice încercare de sabotaj şi să-şi amintească întotdeauna că cea mai bună formă de apărare este atacul.

Un Heil strigat de trei ori, pe un ton mai aspru şi mai răguşit decât de obicei a fost răspunsul la vorbele mele.

Atunci am intrat în sală şi mi-am putut da seama de situaţie cu proprii mei ochi. Era plină şi o mulţime nenumărată mă fulgeră cu o privire plină de ură. Pe când unii rosteau ameninţări foarte explicite însoţite de strâmbături ironice „O s-o termine cu noi. Ar trebui să avem grijă de măruntaiele noastre. O să ne închidă gura odată pentru totdeauna” şi multe alte expresii la fel de elegante. Erau siguri că sunt cei mai puternici şi se comportau în consecinţă

Cu toate acestea, şedinţa a putut fi deschisă şi am început să vorbesc. La Hofbrauhaus stăteam întotdeauna pe una din laturile sălii şi estrada mea era o masă de braserie. Mă aflam aşadar chiar în mijlocul asistenţilor. Poate că această împrejurare a contribuit la crearea în sală a unei stări de spirit cum n-am mai întâlnit de atunci nicăieri. În faţa mea, mai ales la

stânga stăteau aşezaţi şi în picioare numai adversari. Erau cu toţii bărbaţi sau băieţi solizi, cei mai mulţi veniţi de la fabrica Maffei sau de la Kustermann ori de la fabrica de contoare Isaria etc. De a lungul peretelui, la stânga, se masaseră chiar până la masa mea şi comandau fără încetare bere, aliniind cănile golite pe masă în faţa lor. Se îngrămădiseră baterii întregi şi am înţeles că seara nu putea trece fără ciocniri.

După vreo oră şi jumătate am putut vorbi, tot acest timp, în ciuda întreruperilor, se putea crede că devenisem stăpân pe situaţie. Conducătorii trupei de sabotori păreau că simt şi ei acelaşi lucru, deveneau din ce în ce mai neliniştiţi, ieşeau des, se întorceau şi vorbeau cu oamenii lor, vădit enervaţi.

O mică eroare psihologică pe care am comis-o ripostând la o întrerupere, şi de care mi-am dat seama imediat, a dat semnalul vijeliei.

S-au făcut auzite câteva întreruperi furioase şi deodată un bărbat sări pe un scaun şi zbieră în sală: Libertate! La acest semnal, apărătorii libertăţii şi-au început treaba. În câteva secunde, sala era plină de o masă de oameni care urla, pe deasupra căreia zburau, ca nişte salve de obuziere, nenumărate căni; pretutindeni în jur, picioarele scaunelor

trosneau, cănile de bere se zdrobeau, urlete, răgete, strigăte stridente, un vacarm infernal.

Am rămas în picioare la locul meu şi am putut observa cum băieţii mei îşi îndeplineau fără rezervă datoria.

Aş fi vrut să văd o adunare burgheză într-o asemenea situaţie.

Dansul încă nu începuse şi oamenii mei din secţiunea de asalt – care s-au numit astfel începând din ziua aceea – s-au aruncat în atac. Ca nişte lupi s-au aruncat asupra adversarilor în haite de opt până la zece şi au început într-adevăr să-i gonească din sală bătându-i măr. Peste cinci minute, toţi erau plini de sânge. Erau nişte bărbaţi! Cu acest prilej am învăţat să-i cunosc: în fruntea lor, bravul meu Maurice; actualul meu secretar particular, Hess, mulţi alţii care, deşi grav răniţi, atacau mereu câtă vreme se puteau ţine pe picioare. Vacarmul a durat douăzeci de minute; în acel moment, adversarii care erau poate şapte-opt sute fuseseră în cea mai mare parte azvârliţi afară din sală şi goniţi în josul scării de oamenii mei care nu erau nici măcar cincizeci.

Dar în colţul din stânga, în fundul sălii, se menţinea încă un bloc considerabil de adversari care ne opuneau o rezistenţă îndârjită. Deodată, lângă intrarea în sală, izbucniră două focuri de revolver în direcţia

estradei, şi urmă un schimb de focuri teribil. Asta făcea să-ţi tresară inima într-un soi de jubilare, evocând amintiri din război.

De la locul meu nu puteam distinge cine trăgea; nu se putea stabili decât un singur lucru: din clipa aceea, furia băieţilor mei însângeraţi a atins paroxismul şi ultimii sabotori, înfrânţi, au fost în sfârşit daţi afară din sală. Trecuseră aproape douăzeci şi cinci de minute; se pare că în sală explodase o grenadă. Mulţi din partizanii mei erau pansaţi, alţii au trebuit să fie luaţi cu maşina, dar eram stăpâni pe situaţie. Hermann Esser, care îşi asumase în seara aceea preşedenţia adunării, a declarat: „Şedinţa continuă. Dăm cuvântul conferenţiarului”, şi eu mi-am continuat discursul. Şedinţa fusese deja închisă când sosi, alergând, un locotenent de poliţie, foarte iritat, care strigă în sală, dând din mâini ca un turbat: „Şedinţa este dizolvată!”

Nu m-am putut împiedica să nu râd la vederea acestui întârziat, sosit după bătălie; iată într-adevăr un fel de a-ţi da importanţă, atât de caracteristic poliţiei! Cu cât sunt mai neînsemnaţi, cu atât vor să pară mai mari.

În seara aceea am învăţat într-adevăr multe lucruri şi nici adversarii noştri n-au uitat lecţia pe care au primit-o atunci.

Până în toamna lui 1923, Münchener Post nu ne-a mai ameninţat cu „pumnii proletariatului”.

CAPITOLUL VIII

Cel puternic este mai puternic când rămâne singur

În capitolul precedent am vorbit despre o comunitate de lucru a asociaţiilor rasiste germane: aş vrea acum să mă explic foarte pe scurt în legătură cu acest subiect.

În general se înţelege prin acest termen o grupare de asociaţii care intră în legătură cu scopul de a-şi uşura reciproc sarcina; care aleg un comitet director comun şi urmăresc astfel o acţiune comună. Se înţelege de la sine că nu poate fi vorba decât de asociaţii, de ligi sau de partide ale căror scop şi metode nu diferă prea mult. În general întotdeauna se crede că aşa stau lucrurile. Pentru germanul de mijloc, este plăcut şi liniştitor să afle că cutare şi cutare asociaţii intră astfel într-o comunitate de lucru, au descoperit ce le uneşte şi au suprimat ceea ce le separa. Îşi imaginează atunci că un astfel de grup îşi va vedea forţa de acţiune considerabil crescută şi că grupurile slabe şi neînsemnate care îl compun dobândesc astfel dintr-odată putere.

În cele mai multe cazuri însă este fals!

După părerea mea, pentru a înţelege mai bine problema, este interesant şi important de elucidat ce se poate întâmpla cu formaţiunea de asociaţii pretinzând că vor să urmărească acelaşi scop. În primul rând şi logic, un singur scop nu ar trebui urmărit decât de o singură asociaţie, şi faptul că mai multe tind spre acesta pare puţin rezonabil.

Fără nici o îndoială acest obiectiv este ales mai întâi de un singur grup. Un om afirmă undeva un adevăr, preconizează soluţia unei probleme determinate, impune un scop, creează o mişcare care trebuie să ajungă să-i realizeze intenţia.

Astfel se întemeiază o asociaţie sau un partid, indiferent că programul său îşi propune suprimarea abuzurilor existente sau pregătirea anumitor înnoiri în viitor.

Dar, odată ce a văzut lumina zilei, o asemenea mişcare se pomeneşte, din această cauză, că posedă practic un anumit drept de prioritate. Ar fi natural şi de înţeles că toţi aceia care urmăresc acelaşi scop cu acea mişcare, prima în timp, să se încoloneze în urma ei şi să o întărească, spre marele beneficiu al intereselor lor comune. Minţile luminate, în special, nu ar trebui să vadă în adeziunea lor la noul partid decât mijlocul cel

mai bun de a face într-adevăr să triumfe o cauză comună.

Pe urmă, ar fi rezonabil şi, într-un anumit sens, loial (şi loialitatea, cum am să demonstrez mai departe, are, de asemenea, o mare importanţă) să nu constituie decât o singură mişcare urmărind un scop unic.

Dacă nu se întâmpla aşa, există în general două cauze. Pe prima sunt aproape tentat s-o numesc tragică; a două trebuie din nenorocire căutată în slăbiciunea firii omeneşti.

Dar, mergând în miezul problemei, nu văd în aceste două cauze decât o raţiune în plus de a-şi încorda voinţa, pentru a-i da întreaga sa intensitate, spre a ajunge în sfârşit, datorită punerii în valoare şi exaltării forţelor realizatoare a întregii sale fiinţe, la soluţionarea problemei puse.

Iată care este raţiunea tragică pentru care, de cele mai multe ori, oamenii care urmăresc o misiune comună nu acţionează într-o grupare mică:

Aproape întotdeauna orice acţiune în stil mare, pe această lume, nu este decât îndeplinirea unei voinţe existente deja de multă vreme în inimile oamenilor, a unei dorinţe arzătoare care mocnea acolo în tăcere. Da, se întâmpla ca timp de secole oamenii să ceară soluţionarea unei probleme determinate,

suferind într-o situaţie intolerabilă, dar persistentă, fără ca îndeplinirea dorinţei lor scumpe să pară că se apropie. Popoarele care, într-o astfel de situaţie critică, nu au curajul să găsească o soluţie, pot fi calificate drept neputincioase. În schimb, nimic nu va dovedi mai bine forţa vitală a unui popor şi dreptul său la viaţă, garantat de această forţă, decât zămislirea într-o zi, printr-o binefacere a soartei, a unui om dotat cu darurile necesare pentru a-i satisface în sfârşit din plin dorinţele, indiferent dacă trebuie să-l elibereze dintr-o robie grea, sau să înlăture o suferinţă cumplită sau să liniştească sufletele chinuite de un sentiment de nesiguranţă.

În cazul acestor probleme de mare anvergură, este inerent ca mii de oameni să se consacre rezolvării lor şi ca mulţi să se creadă sortiţi acestei misiuni. Se întâmpla chiar ca soarta să le ofere contemporanilor mai mulţi oameni de felul acesta, spre a face o alegere, şi să ofere în sfârşit victoria, în jocul liber al forţelor, celui mai puternic, celui mai capabil, încredinţându-i astfel misiunea de a rezolva problema.

Se poate întâmpla astfel ca, timp de secole, oamenii, nemulţumiţi de viaţa lor religioasă, să dorească să-i reînnoiască forma şi, urmare acestei frământări spirituale, să se ivească din

mulţime câteva duzini de oameni care crezându-se meniţi, prin puterea lor de pătrundere şi prin ştiinţa lor, să vindece această suferinţă religioasă, să se dea drept profeţii unei învăţături noi, sau cel puţin adversarii declaraţi ai învăţăturii practicate până atunci.

Şi în cazul acesta, legea firii vrea ca cel mai puternic să fie desemnat pentru a îndeplini misiunea cea mai înaltă. Dar de cele mai multe ori ceilalţi oameni nu vor recunoaşte decât foarte târziu că acest om, şi numai el, era omul predestinat. Dimpotrivă, toţi îşi închipuie că au tot atâtea drepturi ca şi el şi că sunt şi ei în aceeaşi măsură desemnaţi să rezolve problema. În ceea ce îi priveşte pe contemporani, ei sunt, în general, incapabili să-l deosebească pe acela dintre ei care, fiind singurul apt să înfăptuiască lucruri măreţe, merită să fie susţinut de ei toţi.

Astfel intră în scenă, de-a lungul secolelor, şi adesea în aceeaşi epocă, diferiţi oameni care întemeiază mişcări pentru a atinge scopuri asemănătoare sau presupuse ori considerate ca atare. Poporul însuşi este departe de a exprima dorinţe precise; el are idei generale, fără să-şi poată da seama exact şi limpede de esenţa însăşi a idealului său şi a dorinţelor

sale, fără chiar să fie lămurit asupra posibilităţiide a le satisface.

Ceea ce este tragic aici este faptul că doi oameni se străduiesc, pe căi complet diferite, să atingă acelaşi scop şi aceasta fără să se cunoască; deoarece, însufleţiţi de credinţa cea mai curată în propria lor misiune, ei se cred obligaţi să înainteze pe propria lor cale fără să ţină vreun pic seama de ceilalţi.

Faptul care, la prima vedere, pare cel puţin tragic este că asemenea mişcări politice sau asemenea grupări religioase se formează într-o totală independenţă unele de altele, cu toate că, născute fiind din tendinţele generale ale unei epoci, ele îşi exercită activitatea în acelaşi sens. Este cât se poate de evident că dacă aceste forţe dispersate pe căi diferite s-ar strânge într-o forţă unică, ele ar obţine mai repede şi mai sigur succesul. Dar nu se întâmplă astfel. Fiindcă natura tranşează după logica ei severă; ea lasă diversele grupări să-şi facă concurenţă şi să-şi dispute laurii victoriei, în timp ce conduce spre ţintă mişcarea care a ales drumul cel mai deschis, cel mai scurt, cel mai sigur.

Cum s-ar putea oare hotărî din afară care este drumul cel bun, dacă forţele existente nu pot intra liber în joc, dacă hotărârea supremă nu este scoasă de sub influenţa judecăţii

doctrinare a unor oameni infatuaţi de ştiinţa lor spre a fi lăsată în seama demonstraţiei irefutabile a unui succes evident, căci, în ultimă analiză, acest succes est cel care confirmă concordanţa şi utilitatea unei acţiuni!

Aşadar dacă nişte grupuri diferite merg spre aceeaşi ţintă pe căi diferite, ele nu vor uita, după ce au luat cunoştinţă de eforturile asemănătoare făcute în jurul lor, să cerceteze mai îndeaproape valoarea drumului lor, să-l scurteze pe cât posibil, şi, încordându-şi voinţa la maximum, să-şi atingă scopul cât mai curînd.

Această rivalitate are ca efect ridicarea nivelului fiecărui combatant, astfel încât omenirea îşi datorează adesea progresele învăţămintelor rezultate din mai multe încercări ratate. Trebuie să conchidem că în final cunoaşterea drumului cel mai bun de urmat rezultă dintr-o stare de lucruri care la început ni se părea tragică şi care este dispersarea iniţială a unor elemente, izolate, inconştiente şi iresponsabile.

Studiind toate mijloacele posibile de rezolvare a problemei germane, istoria nu reţine decât două care ar fi trebuit folosite simultan. Principalii deţinători, susţinătorii celor două soluţii erau Austria şi Prusia: Habsburgii şi Hohenzollenii.

Ambele părţi socoteau că trebuie să urmeze cu toate forţele unite fie unul, fie celălalt drum, şi, în vremea aceea trebuia mers mai degrabă pe drumul pe care se angaja Austria care avea pe atunci mai multă greutate; totuşi pe atunci ea nu urmărea crearea unui Reich german .

Într-un cuvânt, evenimentele care au permis constituirea unei unităţi germane foarte puternice au fost acelea pe care milioane de germani le-au plâns, cu inima rănită, ca pe cea mai recentă şi mai teribilă manifestare a neînţelegerilor noastre fraterne. Căci coroana imperială germană a fost, în realitate, făurită pe câmpul de luptă de la Koniggratz şi nu în junii Parisului, cum s-a crezut mai târziu.

Astfel că întemeierea Reichului german nu a fost rodul unei voinţe comune aplicate unor căi comune, ci mai degrabă cel al unei lupte conştiente şi câteodată inconştiente pentru hegemonie, luptă în care Prusia a fost în final victorioasă. Şi oricine caută adevărul fără să se lase orbit de politica partidelor, va trebui să recunoască faptul că ceea ce se numeşte înţelepciune omenească nu ar fi dus niciodată la luarea unei hotărâri atât de înţelepte ca aceea pe care înţelepciunea vieţii, cu alte cuvinte jocul liber al forţelor, a lăsat-o să se transforme într-o realitate. Într-adevăr, cine ar fi putut să creadă serios, în ţările germane,

acum două sute de ani, că Prusia Hohenzollernilor va deveni într-o zi celula de bază, întemeietoarea şi educatoarea noului Reich... şi nu Prusia Habsburgilor? În schimb, cine ar vrea să mai nege că soarta a făcut mult mai bine hotărând astfel? Sau cine şi-ar putea închipui astăzi, în vreun fel oarecare, un Reich german întemeiat pe o dinastie putredă şi depravată?

Nu, trebuie să recunoaştem că mersul firesc al lucrurilor l-a pus – după lupte seculare pe cel ce se cuvenea la locul potrivit.

Aşa va fi întotdeauna, şi aşa a fost întotdeauna.

De aceea nu trebuie să regretăm că oameni diferiţi pornesc la drum spre aceeaşi ţintă: cel mai puternic şi cel mai sprinten se va afirma în cursă şi va fi învingător.

Există o a doua cauză pentru care deseori, în viaţa popoarelor, mişcări aparent asemănătoare caută totuşi să atingă pe căi diferite un scop care pare acelaşi. Această cauză nu mai are nimic tragic. Ea nu este decât vrednică de plâns.

Ea constă în amestecul lamentabil de invidie, de pizmă şi de necinste care din păcate se regăsesc adesea reunite în anumite specimene ale speciei omeneşti.

Dacă un om temeinic informat asupra situaţiei critice a poporului său şi ştiind perfect de ce suferă, se ridică şi încearcă în mod serios să îi aline suferinţele, de îndată ce şi-a fixat scopul care trebuie atins şi ales calea care poate conduce ia el, minţile înguste şi chiar foarte înguste vor urmări atent şi pasionat acţiunile acestui om care îşi va fi atras asupra sa privirile publicului. Îi voi compara pe aceşti oameni cu nişte vrăbii care par să nu se intereseze de nimic, în schimb îl observă îndelung şi cu cea mai mare atenţie pe tovarăşul mai fericit care a găsit o firmitură de pâine; şi îl deposedează imediat de ea, în clipa când se aşteaptă cel mai puţin.

Iată un om care porneşte pe un drum nou: imediat apar nişte hoinari şi nişte leneşi în căutarea unei îmbucături, al unui chilipir pe care speră să-l găsească la capătul acelui drum.

Şi de îndată ce au socotit pe unde s-ar putea găsi un alt drum, o pornesc înflăcăraţi ca să-l caute pe cel care îi va conduce, dacă se poate, mai repede la ţintă.

Dacă nouă mişcare este întemeiată şi şi-a stabilit un program bine definit, apar oamenii de soiul acesta care pretind că luptă pentru acelaşi scop: dar se păzesc, ferească sfântul, să intre în mod loial în rândurile mişcării

respective şi să-i recunoască astfel prioritatea; în schimb, îi fură programul şi întemeiază pe baza lui, pe socoteala lor, un partid nou.

În afară de aceasta sunt destul de neruşinaţi ca să le afirme contemporanilor prost informaţi că au vrut exact acelaşi lucru ca şi celălalt partid, şi de mult mai multă vreme decât el: şi nu rareori reuşesc astfel să apară într-o lumină favorabilă, în loc să piară, cum ar fi drept, în dispreţul general.

Nu este o mare neruşinare să pretinzi să înscrii pe propriul tău drapel misiunea pe care altul a înscris-o deja pe al lui, să împrumuţi directivele programului său, apoi, ca şi cum ai fi creat tu toate acestea, să te separi?

Neruşinarea apare mai ales aici: aceleaşi elemente care, întemeind un partid nou, au început prin a fi cauza unei dislocări, vorbesc, ele mai ales (noi avem experienţa unor astfel de lucruri) despre necesitatea unirii şi a unităţii; şi aceasta de îndată ce cred că au observat că avansul adversarului nu mai poate fi într-adevăr recuperat.

Iată cum se ajunge la fărâmiţarea rasistă. În orice caz, crearea unei serii de grupări, partide etc., calificate drept „rasiste” avea loc în 1918 şi 1919, fără că întemeietorii lor să aibă şi responsabilitatea respectivă şi prin simplul mers al evenimentelor. Unul dintre ele s-a

cristalizat lent şi cunoscuse succese însemnate încă din 1920; era Partidul Naţional, Socialist, Deic şi Laburist (N.S.D. A.P.). Lealitatea funciară a fondatorilor săi este demonstrată în modul cel mai strălucit de următorul fapt: majoritatea conducătorilor săi a luat hotărârea, într-adevăr admirabilă, de a-şi sacrifica propria mişcare, care părea să aibă mai puţine şanse de succes, în favoarea mişcării mai puternice, dizolvând-o pe a lor şi încorporându-se necondiţionat în cealaltă.

Aceasta este valabil în special pentru Julius Streicher, cel mai important militant al partidului, care, la Nürnberg, se numea pe vremea aceea Partidul German Socialist (D.S.P.). N.S.D.A.P. şi D.S.P. se formaseră complet independent unul de celălalt, dar cu aceleaşi scopuri. Principalul susţinător al D.S.P. era, cum spuneam, la Nürnberg, Julius Streicher, profesor în acel oraş. La început şi el era convins de caracterul sacru al misiunii sale şi de viitorul mişcării sale.

De îndată ce şi-a putut da seama de superioritatea de forţe şi de puterea de expansiune a N.S.D.A.P., el a încetat orice activitate în folosul D.S.P. şi al Werkgemeinschaft (Asociaţia muncitorilor) şi i-a obligat pe partizanii săi să intre în rândurile N.S.D.A.P. care câştigase în lupta împotriva lui

şi să continue să lupte în direcţia urmată de acel nou partid, pentru scopul comun. Această hotărâre, gravă în sine, era de asemenea deosebit de oportună.

De la începuturile activităţii noastre ca partid, n-am mai constatat la noi urme de fragmentare: datorită voinţei loiale a oamenilor de atunci, totul a reuşit într-un mod nu mai puţin loial, drept şi fericit.

Ceea ce înţelegem astăzi prin expresia „fărâmiţare rasistă” nu-şi datorează existenţa, cum am mai spus, decât în mod excepţional celei de a două cauze pe care am indicat-o: nişte oameni ambiţioşi, care înainte nu avuseseră niciodată idei personale şi cu atât mai puţin scopuri proprii au simţit dintr-odată o „vocaţie” exact în momentul în care observau că succesul N.S.D.A.P. era de netăgăduit.

Dintr-odată au apărut programe care erau copiate integral după ale noastre; ele apărau idei împrumutate de la noi, indicau scopuri pentru care noi luptaserăm deja de ani de zile, se angajau pe căi pe care N.S.D.A.P., le urmă de mult. Încercau să explice, prin toate mijloacele posibile, de ce au fost obligate să întemeieze acele partide noi, în ciuda existenţei de-acum vechi a N.S.D.A.P.; dar, cu cât motivele invocate erau mai nobile, cu atât acele declaraţii erau mai false.

În realitate, la baza tuturor acestor lucruri nu stătea decât un singur mobil: ambiţia personală a fondatorilor care voiau cu orice preţ să joace un rol, în vreme ce intrarea în scenă a partidului lor, complet neînsemnată, nu dovedea decât îndrăzneala de a-şi însuşi ideile altcuiva, îndrăzneală care de obicei, în viaţa de toate zilele, este numită „furt”.

Pe atunci nu exista nici o concepţie şi nici o idee pe care aceşti cleptomani ai politicii să n-o culeagă fără întârziere în folosul lor. De altfel au fost aceiaşi care, mai târziu, au deplâns profund şi cu lacrimi în ochi „fărâmiţarea rasistă”; care vorbeau neîncetat despre necesitatea unirii, cu dulcea speranţă de a putea acoperi îndeajuns vocea celorlalţi pentru ca aceştia, obosiţi de strigătele lor şi de veşnicele lor lamentări, să le arunce hoţilor drept hrană nu numai ideile furate deja de aceştia, ci şi mişcările create pentru a le sprijini.

Deoarece nu au reuşit şi deoarece aceste acţiuni noi (din pricina valorii intelectuale scăzute a promotorilor lor) n-au avut urmările aşteptate, au fost văzuţi, în general, reducându-şi pretenţiile şi mulţumindu-se să poată pune piciorul în vreuna din „asociaţiile muncitoreşti”.

Tot ceea ce atunci nu putea sta singur în picioare se alipea acelor „asociaţii muncitoreşti”; plecau de la credinţa că opt paralitici, legaţi unii de ceilalţi, fac desigur cât un gladiator.

Printre paralitici putea exista un om cu adevărat sănătos: însă atunci ei nu avea suficientă forţă ca să-i menţină în picioare pe toţi ceilalţi şi se trezea paralizat el însuşi. Noi am considerat întotdeauna această fuziune cu asociaţiile muncitoreşti ca fiind o manevră, dar, în privinţa aceasta, nu trebuie să uităm niciodată următoarele consideraţii importante:

Constituirea în asociaţii muncitoreşti nu permite niciodată transformarea grupărilor slabe în grupări puternice; din contră, o grupare puternică va slăbi adeseori printr-o asemenea cârdăşie. Părerea că adunând grupurile slabe se poate forma un mănunchi puternic este greşită: într-adevăr, majoritatea, sub toate formele şi oricare ar fi condiţiile iniţiale în care a fost constituită nu reprezintă – după cum o dovedeşte experienţa – decât prostie şi laşitate, şi ca urmare, o reuniune de grupări multiple, condusă ea însăşi de un comandament ales şi cu mai multe capete, este lăsată pradă laşităţii şi slăbiciunii. În plus, o asemenea concentrare contrariază jocul liber al forţelor, lupta pentru selecţia celui mai bun

şef este suprimată şi, ca urmare, victoria definitivă a ideilor celor mai sănătoase şi mai puternice este pentru totdeauna compromisă. Astfel de asociaţii sunt astfel duşmanii mersului firesc al lucrurilor, căci, de obicei, ele mai mult împiedică decât grăbesc soluţionarea problemei pentru care se duce lupta.

Se poate întâmpla totuşi ca unele consideraţii pur tactice şi anumite previziuni pentru viitor să determine conducerea supremă a unei mişcări să consimtă la unirea cu grupări asemănătoare şi poate să se angajeze în demersuri comune: aceasta nu se întâmpla decât pentru un timp foarte scurt şi pentru tratarea anumitor probleme bine determinate.

Dar această situaţie nu trebuie să se perpetueze niciodată: pentru mişcare, aceasta ar însemna renunţarea la misiunea ei mântuitoare. Căci, de îndată ce ar încremeni definitiv într-o asemenea unire, mişcarea ar pierde posibilitatea (şi de asemenea dreptul) de a-şi lăsa propria forţă să se dezvolte integral în sensul firesc; ca urmare, de a domina mişcările rivale şi de a-şi atinge scopul în calitate de învingătoare.

Nu trebuie niciodată uitat că tot ceea ce este cu adevărat mare, în lumea aceasta, nu a

fost obţinut prin luptă aprigă a coaliţiilor, ci a fost cucerit întotdeauna de un învingător unic.

Ca urmare a originii lor, succesele coaliţiilor poartă în ele germenii viitoarei fărâmiţări, şi chiar ai pierderii complete a rezultatelor obţinute. Mişcările revoluţionare de ordin spiritual, cu adevărat însemnate şi susceptibile să răstoarne lumea, nu pot fi concepute şi duse la bun sfârşit decât prin lupte titanice duse de o grupare independentă, niciodată de coaliţii de grup.

Astfel, şi înainte de toate, statul rasist nu poate fi creat prin voinţa – făcută din compromis – a unei adunări muncitoreşti populare, ci prin voinţa activă a unei mişcări unice care şi-a croit drum printre celelalte.

CAPITOLUL IX

Concluzii despre sensul şi organizarea secţiunilor de asalt

Forţa vechiului stat se întemeia în primul rând pe trei suporturi: forma sa monarhică, corpul său de funcţionari administrativi şi armata. Revoluţia din 1918 a abolit forma de stat, a desfiinţat armata şi a lăsat corpul funcţionarilor pradă corupţiei partidelor; principalele suporturi a ceea ce se numeşte autoritate de stat erau astfel dărâmate.

Principala temelie a autorităţii este întotdeauna popularitatea. Totuşi, o autoritate care nu se întemeiază decât pe aceasta este încă deosebit de slabă; securitatea şi stabilitatea ei sunt incerte. De aceea toţi cei care nu-şi datorează autoritatea decât popularităţii trebuie să se străduiască să i lărgească bază şi pentru aceasta să clădească puterea.

Aşadar noi vedem cea de a doua temelie a oricărei autorităţi în putere, în dominaţie.

Aceasta este deja mult mai stabilă şi mai sigură decât cea dintâi, dar nu este deloc mai solidă.

Dacă popularitatea şi forţa se unesc, şi dacă ele se pot menţine unite o anumită perioadă de timp, atunci se poate forma, pe baze şi mai solide, o nouă autoritate, aceea a tradiţiei. Dacă în sfârşit popularitatea, forţa şi tradiţia se unesc, autoritatea rezultată poate fi considerată de nezdruncinat.

Revoluţia a făcut imposibilă această triplă colaborare: ea ia retras tradiţiei orice autoritate. Odată cu prăbuşirea vechiului imperiu, cu darea la gunoi a vechii forme de guvernământ, cu nimicirea vechilor însemne ale suveranităţii şi a simbolurilor imperiale, tradiţia a fost brusc ruptă. De aici a rezultat o zguduire profundă a autorităţii statului.

Nu mai exista nici al doilea suport al statului: de altfel, ca să poată face revoluţia, au fost obligaţi să distrugă ceea ce era întruchiparea forţei şi autorităţii organizate a statului, vreau să zic armata. Da, chiar şi resturile măcinate ale armatei au trebuit să fie folosite ca elemente ale luptei revoluţionare.

Armatele de pe front nu decăzuseră poate într-atât; dar au fost măcinate tot mai mult de acidul dezorganizării patriei, pe măsură ce se îndepărtau tot mai mult de locurile glorioase unde luptaseră eroic timp de patru ani şi jumătate; ajungând la centrele de demobilizare, ele au sfârşit prin a ignora

supunerea, ceea ce constituia aşa zisa supunere voluntară faţă de consiliile de soldaţi.

În orice caz, nici o autoritate nu se mai putea sprijini pe aceşti rebeli care considerau serviciul militar o muncă de opt ore pe zi. Din acel moment, al doilea element care garantează înainte de toate soliditatea autorităţii era şi el eliminat, şi revoluţia nu mai avea, la drept vorbind, decât elementul originar, popularitatea, pe care să-şi poată întemeia autoritatea. Ori acest fundament prezenta tocmai o lipsă de securitate extraordinară. Fără îndoială, revoluţia a reuşit, dintr-o singură lovitură, să dărâme vechiul edificiu al statului, dar dacă privim în profunzime lucrurile, trebuie să recunoaştem că acest rezultat nu a fost obţinut decât pentru că războiul distinsese deja echilibrul normal al poporului nostru şi structura sa intimă.

Orice popor luat în ansamblu este format din trei clase mari:

Pe de o parte, un grup extrem, compus din elita cetăţenilor, este bun, dotat cu toate virtuţile, şi pe deasupra remarcabil prin curajul şi prin spiritul său de sacrificiu; la polul opus, un alt grup extrem, alcătuit din cele mai proaste rebuturi omeneşti, este execrabil prin prezenţa în sânul lui a tuturor instinctelor egoiste şi a tuturor viciilor. Între aceste două

grupări extreme se află cea de-a treia clasă, marea şi vasta clasă mijlocie, care nu ţine nici de eroismul strălucitor al celei dintâi, nici de mentalitatea vulgară şi criminală a celei de-a doua.

Perioadele de ascensiune ale unui corp social au loc, trebuie să o spunem, exclusiv sub impulsul clasei extreme a celor mai buni cetăţeni.

Perioadele de dezvoltare normală şi regulată sau de stare stabilă au loc şi durează vizibil atunci când domină elementele de mijloc, în vreme ce clasele extreme nu se clintesc şi nu se ridică.

Epocile de prăbuşire ale unui corp social sunt determinate de venirea la putere a elementelor celor mai rele.

Este de remarcat, în această privinţă, că marea masă, sau clasa mijlocie – cum o voi numi – nu se poate manifesta în mod simţitor decât atunci când cele două clase extreme se luptă între ele; este de asemenea de remarcat că această masă mare i se supune întotdeauna cu complezenţă învingătorului, după victoria unuia dintre partidele extreme. Dacă au învins cei mai buni, marea masă îi va urma; dacă au învins cei mai răi, cel puţin nu se va opune activităţii lor; căci masa oamenilor de mijloc nu va lupta niciodată.

Or, în intervalul însângerat de patru ani şi jumătate, războiul a tulburat echilibrul interior al acestor trei clase, în aşa măsură încât – deşi recunoaştem numărul victimelor războiului din rândurile clasei de mijlocie trebuie să constatăm că acest război a făcut să se scurgă aproape ultima picătură de sânge a elitei naţiunii. Fiindcă în aceşti patru ani şi jumătate Germania a vărsat un torent înspăimântător de sânge eroic.

Adunaţi miile şi miile de cazuri în care se făcea apel la voluntari: voluntari pentru front, patrule de voluntari, purtători de ordine voluntari, telefonişti voluntari, voluntari pentru aviaţie, voluntari pentru trecerea râurilor, voluntari pentru submarine, voluntari pentru batalioanele de asalt, mereu şi mereu şi iarăşi timp de patru ani şi jumătate, în mii de împrejurări era nevoie de voluntari şi iarăşi de voluntari, şi vedeam mereu acelaşi gest; se prezentă un tânăr imberb sau un bărbat matur, amândoi arzând de patriotism sau plini de un mare curaj personal sau de cea mai înaltă conştiinţă a datoriei.

Se prezentau zece mii, o sută de mii de cazuri asemănătoare şi, încetul cu încetul, această rezervă de oameni seca, se isprăvea. Cei ce nu cădeau erau mutilaţi de proiectile sau se răzleţeau în numărul infim al

supravieţuitorilor. Gândiţi-vă, înainte de toate, că anul 1914 a pus pe picioare armate întregi de aşa zişi voluntari, care, ca urmare a criminalei lipse de conştiinţă a parlamentarilor noştri netrebnici, nu primiseră, pe timp de pace, nici o instruire de o oarecare valoare: ei au fost aşadar lăsaţi pradă inamicului ca o came de tun fără apărare.

Cei patru sute de mii de oameni care au căzut atunci, ucişi sau mutilaţi în Flandra, nu au putut fi înlocuiţi. Pierderea lor nu era doar numerică. Moartea lor a făcut ca balanţa să se încline repede şi nu de partea bună: atârnau mai greu ca înainte elementele grosolane, infame şi laşe, pe scurt, masa extremă, cea rea.

Căci mai era ceva:

În cei patru ani şi jumătate, nu numai ca grupul extrem cel mai bun fusese decimat în chip atroce pe câmpurile de luptă, dar, în acelaşi timp, grupul celor răi se păstrase foarte bine.

Atunci, fiecare dintre eroii care se oferiseră voluntar şi care, după ce şi sacrificase viaţa, urcase în Walhalla, era înlocuit de un ambuscat care până atunci întorsese morţii spatele foarte prudent, ca să se ocupe de treburi mai mult sau mai puţin folositoare în interiorul ţării.

Sfârşitul războiului oferea aşadar următorul tablou: numeroasa clasă mijlocie a naţiunii şi-a făcut regulat serviciul militar. Clasa extremă a celor mai buni s-a sacrificat aproape în întregime cu un eroism exemplar.

Clasa extremă a celor răi, favorizată de legile cele mai lipsite de sens pe de o parte, de folosirea insuficientă a codului militar pe de alta, este, din nefericire, prezentă integral.

Acest strat de murdărie bine conservată de pe corpul nostru social a făcut atunci revoluţia: şi n-a putut-o face decât mulţumită faptului că fracţiunea extremă a elementelor celor mai bune ale ţării nu s-a mai putut opune: murise.

Aşadar revoluţia germană nu poate fi calificată drept „populară” decât cu multe rezerve: nu poporul german a comis această crimă a lui Cain, ci canaliile perfide de dezertori, proxeneţi etc.

Omul de pe front saluta sfârşitul luptei însângerate; era fericit să poată călca din nou pe pământul patriei, să-şi revadă nevasta şi copiii, dar el însuşi nu avea nimic comun cu revoluţia. El nu o iubea, iar pe instigatorii şi organizatorii ei îi iubea şi mai puţin. În cei patru ani şi jumătate de lupte deosebit de grele, uitase hienele de partid; toţi ticăloşii din sânul lor îi deveniseră străini. Revoluţia nu fusese cu adevărat populară decât pentru o

mică parte a poporului german: în special în clasa celor care o favorizaseră şi care aleseseră sacul tirolez ca semn de recunoaştere a tuturor cetăţenilor de onoare ai noului stat. Ei nu iubeau revoluţia pentru ea însăşi, cum greşit cred atâţia oameni, ei o iubeau pentru posibilităţile sale. Dar popularitatea nu părea să fie multă vreme suficientă pentru a sprijini autoritatea acestor tâlhari marxişti. Şi totuşi, tânăra republică avea nevoie de autoritate cu orice preţ, dacă, după o scurtă perioadă de haos, nu voia să se vadă din nou înlănţuită subit de o putere care practica legea talionului şi compusă din cele din urmă elemente ale partidului celor buni.

Pe vremea aceea, oamenii care făcuseră revoluţia se temeau cel mai mult să nu le fugă complet pământul de sub picioare în vârtejul propriei lor confuzii şi să se simtă deodată înhăţaţi şi duşi pe un alt teren de un pumn de fier, asemănător celor care s-au ivit de mai multe ori în istoria unui popor, în astfel de împrejurări. Republica trebuia să se consolideze cu orice preţ.

Ea a fost aşadar aproape imediat forţată de fragilitatea popularităţii sale reduse să creeze din nou o forţă organizată, pentru a putea întemeia pe ea o autoritate mai puternică.

Când în zilele lui decembrie, ianuarie şi februarie 1918-1919 fanfaronii revoluţiei au simţit că le fuge pământul de sub picioare, au căutat în jur oameni gata să consolideze, cu forţa armelor, slaba garanţie a dragostei poporului lor.

Republica „antimilitaristă”avea nevoie de soldaţi, dar primul şi singurul suport al autorităţii sale de stat – înţeleg prin aceasta popularitatea ei – nu avea rădăcini decât într-o societate de proxeneţi, de hoţi, de spărgători, de dezertori, de ambuscaţi etc., deci în acea parte a poporului pe care am numit-o clasa extremă a celor răi: în aceste condiţii, ar fi fost zadarnic să spere să recruteze în aceste cercuri vreun om care să fie gata să-şi pună viaţa în slujba unui nou ideal.

Pătura socială în care strălucea gândirea revoluţionară şi prin care fusese făcută revoluţia nu era nici capabilă să furnizeze soldaţi pentru apărarea acestei revoluţii, nici dispusă să o facă. Căci această pătură socială nu dorea defel organizarea unui stat republican, ci numai dezorganizarea statului precedent, spre a-şi satisface mai bine instinctele. Lozinca ei nu era „Ordinea şi construirea Republicii germane”, ci mai degrabă „Jefuirea Republicii”.

Strigătul de alarmă pe care l-au scos atunci cu nelinişte cumplită reprezentanţii poporului nu a avut ecou în această pătură socială: dimpotrivă, el nu a provocat decât rezistenţă şi amărăciune.

Într-adevăr, în acele prime zile simţeam o lipsă de încredere şi de credinţă; văzând constituindu-se o autoritate care nu se mai întemeia numai pe popularitate, ci şi pe putere, ghiceai că va începe lupta împotriva practicilor care pentru aceste elemente erau scopul esenţial al revoluţiei: împotriva dreptului la furt, împotriva tiraniei dezlănţuite de o hoardă de hoţi şi de jefuitori, a tuturor canaliilor evadate din închisori

Reprezentanţii poporului n-aveau decât să-şi multiplice apelurile! Nimeni nu ieşea din rânduri, numai strigătul ostil de „trădători” le arăta sentimentele celor pe care se baza popularitatea lor.

S-au găsit atunci, pentru întâia oară, tineri germani gata să-şi îmbrace încă o dată bluză de pânză groasă de soldat, să pună mâna pe puşcă şi să se pună, cel puţin aşa credeau ei, în slujba „liniştii şi a ordinii”, gata să pornească, cu casca de oţel pe cap, împotriva distrugătorilor patriei lor.

Ei au alcătuit corpuri de voluntari şi, deşi urau cu furie revoluţia, au început s-o apere,

aşadar, de fapt, s-o întărească Ei acţionau astfel cu cea mai mare bună credinţă.

Adevăratul organizator al revoluţiei, cel care trăgea efectiv sforile, evreul internaţional, apreciase bine situaţia pe vremea aceea. Poporul german încă nu era gata pentru a putea fi, cum s-a întâmplat în Rusia, târât în noroiul însângerat al mlaştinii bolşevice.

Aceasta provenea în mare parte din unitatea de rasă care îi apropia tot mai mult pe intelectualii germani şi pe muncitorii germani. Aceasta provenea şi din profunda întrepătrundere a păturilor populare cu elementele cultivate, fenomen social comun ţărilor din vestul Europei, însă complet necunoscut în Rusia. Într-adevăr, în această ţară elementele intelectuale nu erau, în majoritate, de naţionalitate rusă, sau, cel puţin nu aveau nimic slav.

Aceeaşi pătură intelectuală superioară a Rusiei dinainte de război putea fi în orice moment distrusă, ca urmare a lipsei totale a unui element intermediar care să o lege de masa poporului. În vreme ce nivelul intelectual şi moral al acestei mase era extraordinar de scăzut.

De îndată ce în Rusia s-a reuşit aţiţarea mulţimii de ignoranţi şi de analfabeţi din marea masă împotriva numărului redus de

intelectuali, soarta acestei ţări a fost hotărâtă şi revoluţia a reuşit. Analfabetul rus devenise sclavul lipsit de apărare al dictatorilor săi evrei, care, în ceea ce îi priveşte, fuseseră destul de abili ca să împodobească această dictatură cu titlul de „dictatură populară”.

Iată ce s-a întâmplat în Germania.

Pe cât este de adevărat ca revoluţia nu a putut reuşi în Germania decât din cauza descompunerii progresive a armatei, pe atât este de sigur că adevăratul agent al revoluţiei şi al disocierii armatei nu a fost soldatul de pe front, a fost acea canalie mai mult sau mai puţin obscură care umbla hai hui prin garnizoana sa natală sau servea undeva, la intendenţă, ca „indispensabil”. Această armată a fost întărită de zeci de mii de dezertori care au putut întoarce spatele frontului, fără riscuri mari.

În toate timpurile adevăratul laş nu se teme, bineînţeles de nimic mai mult decât de moarte. Moartea i se arăta în fiecare zi pe front, sub mii de înfăţişări diferite.

Dacă vrei să păstrezi totuşi la datorie nişte băieţi slabi, şovăielnici sau chiar fricoşi, nu există şi nu a existat niciodată decât un singur mod. Trebuie ca dezertorul să ştie că dezertarea îi va aduce, cu siguranţă, ceea ce

vrea să evite. Pe front poţi muri, ca dezertor, trebuie să mori.

Numai această ameninţare draconică, vizând riguros orice act de dezertare poate permite obţinerea unui efect de teroare asupra individului, ca şi a colectivităţii.

Acestea erau întreaga semnificaţie şi întregul scop al legii marţiale.

Era foarte frumos să crezi în posibilitatea ducerii la capăt a marii lupte pentru existenţa unui popor sprijinindu-te numai pe devotamentele înnăscute, sporite încă de sentimentul necesităţii. Îndeplinirea voluntară a datoriei a determinat întotdeauna comportamentul celor mai buni cetăţeni; dar lucrul acesta nu mai este adevărat în privinţa oamenilor mediocri.

De aceea trebuie să existe asemenea legi: legile împotriva furtului, de pildă, nu au fost instituite împotriva oamenilor absolut cinstiţi, ci împotriva elementelor şovăielnice şi slabe. Fără aceste legi care impun oamenilor răi o teamă salutară, s-ar vedea răspândindu-se părerea că omul de onoare nu e decât un imbecil şi că este mult mai oportun să participi la un furt decât să rămâi cu mâinile goale sau să fii furat.

Tot astfel, este absurd să crezi că într-un război care, după toate previziunile, avea să

facă ravagii timp de mai mulţi ani, te puteai lipsi de mijloacele pe care o experienţă, veche de mai multe zeci de secole, le-a arătat ca fiind singurele capabile să-i constrângă pe cei slabi sau puţin siguri de ei în momentele critice sau în momentele în care nervii sunt cel mai greu puşi la încercare să-şi facă datoria.

În privinţa eroilor voluntari, legea marţială este, fireşte, inutilă: ea nu este valabilă decât pentru laşul şi egoistul care, atunci când poporul său trece printr-o situaţie critică, socoate că existenţa lui este mai preţioasă decât cea a colectivităţii.

Numai prin teama de pedeapsa cea mai severă pot fi împiedicaţi aceşti oameni slabi, fără caracter, să cedeze laşităţii. Când oamenii trebuie să lupte cu moartea fără răgaz, să reziste săptămâni întregi, adesea prost hrăniţi, recrutul din contingent, care începe să cedeze, nu va fi menţinut pe calea cea bună de teama de închisoare sau chiar de muncă silnică, ci numai de pedeapsa cu moartea, aplicată fără milă, căci experienţa îi arată că în asemenea clipe închisoarea este un loc de şedere de o mie de ori mai plăcut decât câmpul de luptă, din moment ce, în închisoare cel puţin viaţa lui de nepreţuit – nu este ameninţată.

Împrejurările s-au răzbunat crunt pentru că pe front a fost desfiinţată pedeapsa cu

moartea şi legea marţială făcută inoperantă. În 1918, în zona din spatele frontului s-a răspândit o armată de dezertori; ea a contribuit la constituirea acelei mari organizaţii criminale pe care am văzut-o deodată apărând în faţa noastră după 7 noiembrie 1918 şi care a făcut revoluţia.

În ce priveşte frontul însuşi, la drept vorbind el nu avea nimic comun cu ea. Cei de pe front erau, fireşte, însufleţiţi cu toţii de o dorinţă de pace arzătoare. Dar tocmai faptul acesta, şi numai faptul acesta a constituit pentru revoluţie unul din pericolele cele mai serioase.

Căci atunci când, după armistiţiu, armatele germane au început să se apropie de patrie, revoluţionarii din vremea aceea, plini de spaimă, erau obsedaţi de o unică întrebare: „Ce vor face trupele de pe front? Oare soldaţii vor tolera una ca asta?”

În acele săptămâni, trebuia ca, în afară cel puţin, revoluţia să pară foarte moderată, altfel risca să fie dintr-odată făcută bucăţi cu viteza fulgerului de câteva divizii germane.

Căci dacă atunci un singur general ar fi hotărât că divizia sa devotată să împuşte toate zdrenţele roşii, să pună la zid „consiliile de soldaţi”, să sfărâme rezistenţa posibilă cu lovituri de mortier sau de grenadă, în mai puţin de patru săptămâni rândurile acestei divizii s-

ar fi îngroşat cu destui oameni ca să poată da naştere la şaizeci de divizii.

Acesta era gândul care-i făcea cel mai mulţi să tremure, pe evreii care trăgeau sforile. Şi această spaimă i-a determinat să menţină o revoluţie cu o alură destul de moderată: revoluţia nu trebuia să degenereze în bolşevism, ci trebuia, dimpotrivă, date fiind împrejurările, să joace ipocrit rolul regimului liniştii şi al ordinii.

De aici numeroasele şi importantele sale concesii, apelul ei la vechii funcţionari, la vechii şefi din armată. Avea nevoie de ei, cel puţin pentru un anumit timp, şi numai după ce aceşti oameni, adevăraţi bărbaţi aspri le-ar fi făcut serviciile aşteptate, puteau îndrăzni să le dea şuturile care li se cuveneau şi să smulgă Republica din mâinile foştilor servitori ai statului spre a o lăsa pradă ghearelor vulturilor revoluţiei.

Numai prin acest mijloc puteau spera să-i păcălească pe vechii generali şi funcţională ai statului, pentru a dezarma dinainte o eventuală rezistenţă din partea lor, prezentând această nouă stare de lucruri sub aparenţe de nevinovăţie şi de blândeţe.

Experienţa a arătat că această manevră a reuşit foarte bine.

Numai că revoluţia nu fusese făcută de elementele ordinii şi liniştii, ci mai degrabă de elementele răzmeriţei, ale furtului şi jafului. Şi dacă, pentru acestea din urmă, mersul revoluţiei nu era cel dorit, din motive de tactică politică nu era posibil ca ea să ia cursul care le-ar fi fost cel mai mult pe plac.

Prin dezvoltarea sa progresivă, social-democraţia îşi pierduse şi caracterul de partid revoluţionar brutal. Nu pentru că mental ar fi adaptat un scop diferit de al revoluţiei sau pentru că şefii ei ar fi avut vreodată alte intenţii decât ea: absolut de loc!

Dar, la urma urmei, nu mai rămâneau decât aceste intenţii şi un corp de partizani care nu mai era în stare să treacă la fapte.

Cu un partid de zece milioane de membri nu se poate face o revoluţie.

Într-o mişcare de o asemenea importanţă, nu mai ai în faţă un partid de extremă, ci marea masă de mijloc, aşadar o mulţime leneşă. În legătură cu aceasta trebuie să menţionăm şi sciziunea provocată de evrei în sânul social-democraţiei: în timp ce partidul social-democrat, din pricina inerţiei leneşe a masei sale se cramponă de apărarea naţională ca de o bucată de plumb, au ştiut să scoată din acest partid elementele sale radical-activiste şi să constituie din ele coloane de asalt care

constituiau trupe de şoc deosebit de redutabile.

Partidul Independent şi Asociaţia Spartakistă au constituit batalioanele de asalt ale marxismului revoluţionar. Misiunea lor era desăvârşirea operei pe care masele partidului social-democrat, pregătite de zeci de ani pentru acest rol, o puteau exploata.

Burghezia laşă a fost, în această privinţă, apreciată la justa ei valoare de către marxism şi tratată pur şi simplu – „en canaille” – canalii. De altfel nu s-au mai ocupat defel de ea, ştiind că servilismul acestei formaţiuni politice, alcătuită dintr-o generaţie îmbătrânită şi uzată, nu va fi niciodată în stare să opună o rezistenţă serioasă.

Din moment ce revoluţia reuşise şi principalele suporturi ale vechiului stat puteau fi considerate ca fiind reduse la zero şi armata de pe front începea să se ivească precum un sfinx neliniştitor, trebuia frânata desfăşurarea firească a revoluţiei.

Grosul armatei social-democrate ocupa poziţia cucerită, iar batalioanele de asalt independente şi spartakiste au fost puse de o parte.

Lucrurile nu au decurs totuşi fără luptă.

Cei care trăgeau sforile revoluţiei se temeau de vacarmul formaţiunilor de atac cel mai

febril active nu numai pentru că acestea se simţeau înşelate în aşteptările lor şi voiau să continue jaful din jur.

Căci răsturnarea, abia înfăptuită, a şi pricinuit, pare-se, de îndată formarea a două tabere, adică: partidul liniştii şi al ordinii şi grupul terorii însângerate. Nimic mai firesc deci decât să vezi burghezia noastră mutându-se cu totul în tabăra liniştii şi ordinii. De data asta, aceste mizerabile organizaţii politice aveau ocazia să treacă la fapte. Fără să simtă nevoia să o spună, ci, dimpotrivă, în tăcere, le era îngăduit să-şi pună picioarele pe un teren rezistent şi să se solidarizeze. Într-o oarecare măsură, cu puterea pe care o urau cel mai mult, dar de care se temeau încă şi mai mult în străfundul sufletului lor. Burghezia germană câştiga astfel deosebita onoare de a se aşeza la aceeaşi masă cu şefii marxişti de trei ori blestemaţi, ca să lupte împotriva bolşevicilor!

În decembrie 1918 şi ianuarie 1919, situaţia se prezenta aşadar după cum urmează:

Revoluţia a fost făcută de o minoritate compusă din elementele cele mai rele şi după ea urmau imediat toate partidele marxiste. Revoluţia însăşi păstrează o fizionomie moderată, ceea ce îi atrage ostilitatea extremiştilor fanatici. Aceştia încep să arunce grenade de mână şi să facă mitralierele să

ţăcăne, să ocupe monumentele publice, pe scurt să ameninţe revoluţia moderată. Pentru a alunga teama provocată de aceste ameninţări, între adepţii noii stări de lucruri şi partizanii celei vechi este încheiat un armistiţiu, spre a fi în măsură să ducă de acum înainte în comun lupta împotriva extremiştilor. Rezultatul este următorul: duşmanii republicii se organizează ca să lupte împotriva republicii în sânul ei şi îi ajută să învingă tocmai pe aceia care, din motive cu totul diferite, sunt şi ei duşmanii acestei republici.

Un alt rezultat este acela că această combinaţie pare să îndepărteze orice pericol al unei lupte între partizanii vechiului stat şi al celui nou.

Niciodată nu va fi cercetat suficient şi cu destulă atenţie acest ultim fapt: numai cel care l-a perceput poate înţelege cum a fost posibil ca un popor din care nouă zecimi nu au făcut revoluţia, din care şapte zecimi nu voiau revoluţia, din care şase zecimi aveau oroare de revoluţie să fie constrâns până la urmă la revoluţie de o zecime a populaţiei sale.

Încetul cu încetul sângele combatanţilor de pe baricade, spartakiştii pe de o parte, iar de cealaltă fanaticii şi idealiştii naţionalişti a secat; şi exact în măsura în care aceste două partide extreme se uzau luptând unul

împotriva celuilalt, masa de mijloc, ca întotdeauna, rămânea victorioasă. Burghezia şi marxismul s-au întâlnit pe terenul acţiunilor câştigate şi din acel moment. Republica a început să se consolideze. Ceea ce nu a împiedicat de altfel partidele burgheze, mai ales înainte de alegeri, să revină pentru câtăva vreme la idei monarhice, asociind, în aceeaşi conjuraţie, spiritele celor de altădată şi inteligenţa redusă a adepţilor lor.

Nu era cinstit, căci în sinea ei burghezia se rupsese de multă vreme de monarhie, şi murdăria noii stări de lucruri începuse deja să se răsfrângă asupra ei şi s-o facă sensibilă la corupţie. În ansamblu, politicianul burghez se simte astăzi mai în largul său în noroiul fetid al partidului republican decât pe stânca rămasă curată a fostei forme de stat a cărei amintire o mai păstrează încă.

***

După cum am mai spus, revoluţionarii au fost obligaţi, după distrugerea vechii armate, să-şi făurească un nou instrument al puterii pentru a-şi consolida autoritatea în stat. Dată fiind situaţia, nu puteau să şi-l găsească decât printre partizanii unei concepţii de viaţă care le era diametral opusă. Numai în acel mediu se

putea forma, deşi încet, corpul unei armate noi, care, limitată în afară plin tratatele de pace, putea fi în decursul timpului transformată moral spre a deveni un instrument al noii concepţii despre stat.

Dacă ne punem întrebarea de ce, independent de toate greşelile vechiului stat care au cauzat-o, revoluţia a putut reuşi ca acţiune, ajungem la următoarele răspunsuri:

1. Deoarece concepţiile noastre despre datorie şi supunere se anchilozaseră.
2. Din cauza laşităţii pasive a partidelor noastre aşa zise conservatoare.

Trebuie să mai adăugăm următoarele:

Anchilozarea noţiunilor noastre despre datorie şi supunere îşi avea cauza profundă în educaţia noastră care, fiind orientată în întregime în sensul statului era lipsită de simţ naţional. Rezultă de aici o confuzie între mijloace şi scopuri. Conştiinţa datoriei, respectarea îndatoririi şi supunerea nu sunt scopuri în sine, după cum nici statul nu este un scop în sine, ele trebuie să fie numai nişte mijloace de a face posibilă şi de a asigura existenţa pe acest pământ unei comunităţi de fiinţe vii, unite prin afinităţi morale şi fizice. În clipa în care este evident că un popor piere şi este lăsat pradă celei mai crunte asupriri, datorită actelor câtorva netrebnici, supunerea

şi respectarea îndatoririi fată de aceştia din urmă sunt dovezile unui formalism doctrinar, şi chiar curată nebunie, dacă, pe de altă parte, refuzul de a se supune şi de a-şi face datoria ar fi putut feri poporul de decădere. După concepţia noastră burgheză actuală despre stat, comandantul de divizie care a primit ordin de sus să nu tragă a acţionat conform datoriei sale şi, în consecinţă, a avut dreptate să nu tragă, deoarece supunerea formală şi oarbă este mai preţioasă în ochii burghezilor decât viaţa propriului lor popor. Dar, după concepţia naţional socialistă, nu supunerea faţă de nişte superiori slabi, ci supunerea faţă de comunitate trebuie să primeze. Într-un astfel de moment, răspunderea personală în faţa întregii naţiuni devine datorie.

Revoluţia a reuşit pentru că poporul nostru, sau mai degrabă guvernele noastre au pierdut o asemenea concepţie vie despre aceste noţiuni.

În ceea ce priveşte punctul doi, putem face următoarea observaţie:

Cauza profundă a laşităţii partidelor „conservatoare” a fost, în primul rând, dispariţia celor mai bune şi mai active elemente ale poporului nostru, care au căzut pe front. În afară de aceasta, partidele noastre burgheze, pe care le putem desemna că

singurele care acceptau ca bază vechiul stat, erau convinse că nu-şi puteau apăra opiniile decât pe plan spiritual şi cu armele spiritului deoarece numai statul avea dreptul să aplice forţa. Această convingere nu numai că poartă stigmatul degenerării crescânde, dar în plus, este inadmisibilă într-o epocă în care unul din adversarii politici a abandonat de mult acest punct de vedere şi declară deschis că va lupta, cât îi va sta cu putinţă, pentru aceste scopuri politice, folosind chiar şi violenţa. În momentul în care marxismul a apărut în lumea democraţiei burgheze a cărei consecinţă a fost, apelurile ei la luptă „numai cu armele spiritului” creau un nonsens care într-o zi trebuia ispăşit cumplit. Deoarece marxismul însuşi a apărat întotdeauna punctul de vedere după care folosirea unei arme era hotărâtă numai de consideraţiuni de oportunitate, şi că dreptul de a recurge la ea se justifică prin succes.

Perioada dintre 7 şi 11 noiembrie a demonstrat justeţea acestei concepţii. În acel moment, marxismul nu s-a sinchisit câtuşi de puţin de parlamentarism şi nici de democraţie, le-a aplicat amândurora lovitură mortală cu ajutorul bandelor de criminali care urlau şi trăgeau. Dacă organizaţiile de burghezi flecari au rămas în momentul acela neputincioase,

aceasta este uşor de înţeles. După revoluţie, când partidele burgheze, deşi purtând steaguri noi, au apărut din nou, şi când bravii lor şefi au ieşit târându-se din pivniţele întunecoase şi podurile bine aerisite care i-au adăpostit, nu uitaseră nimic şi nu învăţaseră nimic, aşa cum se întâmpla întotdeauna cu reprezentanţii unor organisme învechite. Programul lor politic reprezenta trecutul, în măsura în care interior nu se raliaseră noilor împrejurări, scopul lor a fost să poată participa pe cât posibil la noua stare de lucruri, şi singura lor armă era cuvântul.

Partidele burgheze au capitulat în stradă în modul cel mai lamentabil, chiar după revoluţie.

Când a fost vorba de legea privind apărarea Republicii, mai întâi ea nu a întrunit majoritatea. (Adoptarea acestei legi, în iulie 1922, necesita o majoritate de două treimi. Populiştii nu au votat-o decât sub presiunea unei mari manifestaţii socialiste, naţionaliştii au votat împotriva ei). Dar, la vederea celor două sute de mii de manifestanţi marxişti, pe „oamenii noştri de stat” i-a cuprins o asemenea frică încât au acceptat această lege împotriva convingerilor lor, cuprinşi de teama gândului că, în caz contrar, mulţimea furioasă putea să-i distrugă la ieşirea din Reichstag.

Ceea ce, din nenorocire, nu s-a întâmplat, deoarece legea a fost adoptată.

Noul stat s-a dezvoltat aşadar că şi cum nu ar fi existat nici o opoziţie naţională. Singurele organizaţii care au avut în acea vreme curajul şi forţa de a se opune marxismului şi mulţimilor ridicate de acesta au fost mai întâi corpurile de voluntari, apoi organizaţiile de autoapărare, gărzile civice, în sfârşit ligile pentru tradiţii formate în majoritate din vechi combatanţi. (Freicorps: grupări recrutate din vechea armată, în special dintre ofiţeri şi studenţi. Selbstschutz, Einwohnerwehr: organizaţii apropiate de gărzile naţionale din 1848. Traditions verbande: uniunea membrilor fostelor regimuri dizolvate etc.)

Dar nici existenţa lor nu a provocat nici un reviriment cât de cât perceptibil în desfăşurarea istoriei germane, şi aceasta din următoarele cauze:

După cum partidele numite naţionale nu puteau exercita nici o influenţă, deoarece nu aveau nici o putere efectivă în stradă, pretinsele ligi pentru apărare nu au putut exercita nici o influenţă pentru că le lipsea orice idee politică şi îndeosebi orice scop politic veritabil.

Ceea ce a determinat recent victoria marxismului a fost perfectă coeziune dintre voinţa lor politică şi brutalitatea lor în acţiune. Ceea ce a privat în întregime Germania naţională de orice influenţă asupra soartei Germaniei a fost lipsa unei colaborări dintre forţa brutală şi voinţa naţională.

Oricare ar fi fost voinţa partidelor naţionale", ele nu aveau nici cea mai mică putere pentru a o face să triumfe, cel puţin în stradă.

Ligile pentru apărare aveau putere, ele dominau strada şi statul, însă nu aveau nici o idee politică şi nici un scop politic pentru care forţa lor să se fi angajat, în interesul Germaniei naţionale. În ambele cazuri, viclenia evreului a reuşit, printr-o convingere abilă (întărind o tendinţă deja existentă), să facă în aşa fel încât situaţia să se perpetueze şi răul să se adâncească.

Evreul a fost cel care a ştiut să lanseze prin presa lui, cu o abilitate nemărginită, ideea unui caracter „non-politic" al ligilor pentru apărare, după cum în luptă politică lăuda „armele curate ale spiritului". Milioane de imbecili germani pălăvrăgeau pe urmă adoptând această măgărie, fără să presimtă câtuşi de puţin că, în felul acesta, practic se dezarmau şi se predau evreului, fără să se apere.

Dar există o explicaţie şi mai simplă.

Lipsa oricărei mari idei reformatoare a implicat întotdeauna limitarea forţei combative. Convingerea de a avea dreptul de a folosi armele cele mai brutale este întotdeauna legată de existenţa unei credinţe fanatice în necesitatea victoriei unei noi ordini revoluţionare a lucrurilor.

O mişcare care nu luptă pentru aceste scopuri şi pentru aceste idealuri supreme nu va recurge aşadar niciodată la mijloacele extreme.

Proclamarea unei idei măreţe este secretul succesului Revoluţiei franceze; revoluţia rusă îşi datorează victoria ideii; iar fascismul şi-a extras forţa numai din ideea de a supune un popor, într-o manieră binefăcătoare, unei reforme din cele mai largi. Partidele burgheze nu au capacităţile necesare pentru aceasta.

Dar nu numai partidele politice îşi vedeau scopul politic într-o restaurare a trecutului: ci şi ligile pentru apărare, în măsura în care erau preocupate de scopuri politice. În mijlocul lor au prins viaţă vechi tendinţe de uniuni militare şi Kyffhauseriene şi au contribuit la tocirea, din punct de vedere politic, a celei mai tăioase arme pe care o avea Germania în acel moment şi la deteriorarea ei în mâinile mercenarilor republicani. Faptul că au făcut-o cu cele mai bune intenţii şi mai ales cu o desăvârşită bună-

credinţă nu schimbă cu nimic incoerenţa fatală a evoluţiei lor.

Puţin câte puţin marxismul a obţinut în Reichswehrul consolidat sprijinul necesar autorităţii sale şi atunci a început, cu logică şi spirit metodic, să dizolve ligile naţionale pentru apărare care i se păreau periculoase şi deveniseră inutile. Unii din şefii cei mai îndrăzneţi, care erau suspectaţi, au fost citaţi în faţa tribunalelor şi închişi. Toţi au fost loviţi de soarta pe care o meritaseră prin greşeala lor.

***

Odată cu întemeierea partidului naţional-socialist, şi-a făcut pentru prima dată apariţia o mişcare al cărei scop nu era, ca la partidele burgheze, reîntronarea mecanică a trecutului, ci ridicarea în locul mecanismului absurd al statului actual a unui stat organic rasist.

Încă din prima zi, tinăra mişcare a adoptat punctul de vedere după care ideile sale trebuiau răspândite prin mijloace spirituale, dar că, la nevoie, această propagandă trebuia să se sprijine pe forţa brutală.

Fidelă credinţei sale în uriaşa importanţă a noii doctrine, ea considera evident că nici un

sacrificiu nu poate fi prea mare având în vedere scopul care trebuie atins.

Am arătat deja că există momente în care mişcarea care vrea să cucerească inima unui popor este obligată să găsească în propriile sale rânduri apărarea împotriva încercărilor de teroare duşmană. Una din lecţiile veşnice ale istoriei este şi aceea că o idee filozofică sprijinită de teroare nu poate fi înfrântă niciodată prin metode administrative abstracte, ci numai de o nouă idee filozofică, tradusă în acţiuni pe cât de îndrăzneţe pe atât de hotărâte. Acest lucru va displace întotdeauna apărătorilor oficiali ai statului, dar este un fapt de netăgăduit. Conducătorii pot garanta liniştea şi ordinea numai în cazul în care statul corespunde ideii filozofice răspândite în ţară, astfel încât elementele violente să poată fi calificate drept criminali izolaţi, în loc să fie considerate reprezentante ale unei idei diametral opuse opiniilor oficiale. Dacă aşa stau lucrurile, statul poate folosi timp de secole măsurile de represiune cele mai violenţe împotriva terorii care îl ameninţă, la sfârşit vă fi neputincios în faţa ei şi va pieri.

Statul german este luat cu asalt de marxism. Într-o luptă care durează de şaptezeci de ani, el nu numai că nu a putut împiedica triumful acestei ideologii, dar a fost obligat să

capituleze sub aproape toate aspectele, în ciuda miilor de ani de ocnă şi de închisoare şi a represiunilor celor mai sângeroase cu care îi pedepsea pe militanţii acestei ideologii marxiste care îl ameninţa. (Conducătorii unui stat burghez vor încerca să nege toate acestea, dar degeaba.)

Statul care, la 9 noiembrie 1918, a capitulat necondiţionat în faţa marxismului, nu putea să-l stăpânească de pe o zi pe alta; dimpotrivă: astăzi, burghezii idioţi, aşezaţi în fotoliile ministeriale, trăncănesc deja despre necesitatea de a nu guverna împotriva muncitorilor, ceea ce pentru ei înseamnă „împotriva marxiştilor”. Identificând muncitorul german cu marxismul, ei comit nu numai o falsificare, pe cât de laşă pe atât de mincinoasă, a istoriei, ci se străduiesc să-şi ascundă astfel propria lor decădere în faţa ideii şi a organizaţiei marxiste.

În prezenţa subordonării complete a statului actual faţă de marxism, mişcarea naţional-socialistă are cu atât mai mult datoria nu numai să pregătească prin armele spiritului triumful ideii sale, ci şi de a organiza, pe propria sa răspundere, apărarea împotriva terorii Internaţionalei, beţe de victorie.

Am descris deja felul în care a fost creat, în practică, un serviciu de ordine pentru adunările

noastre şi cum încetul cu încetul el a luat caracterul unui serviciu de poliţie generală având cadre organizate.

Deşi structura sa care se ridica încetul cu încetul semăna mult cu ceea ce se numeau „ligile pentru apărare” naţionale, în realitate nu se putea face nici o comparaţie între ele.

Cum am mai spus, organizaţiile germane pentru apărare nu aveau nici o idee politică precisă. În realitate ele nu erau decât nişte ligi deosebite pentru apărare, cu pregătire şi organizare adecvată, astfel încât nu constituiau decât un complement ilegal al mijloacelor legale ale statului. Caracterul lor de corp de voluntari nu era motivat decât prin constituirea lor şi prin situaţia statului la vremea aceea; dar titulatura nu li se potrivea deloc, deoarece ele nu erau decât nişte organizaţii private, care luptau numai pentru nişte convingeri deosebite. Ele nu-şi îndeplineau defel scopul, în ciuda atitudinii ostile a câtorva şefi şi chiar a unor ligi întregi faţă de republică. Fiindcă nu este suficient să fii convins de inferioritatea unei stări de lucruri existente pentru a-ţi fixa o convingere în sensul înalt al acestui cuvânt; aceasta nu prinde rădăcini decât în preştiinţa lăuntrică a unei noi stări de lucruri şi în presentimentul că ea este necesară; ea nu prinde rădăcini decât

în lupta pentru instaurarea acelei noi stări de lucruri, luptă considerată misiunea supremă a vieţii.

Ceea ce deosebeşte esenţial serviciul de ordine al mişcării naţional-socialiste din această perioadă de toate ligile pentru apărare este că el nu a fost şi nu a vrut să fie, câtuşi de puţin, slujitorul condiţiilor create de revoluţie, ci a luptat exclusiv pentru o Germanie nouă.

Este adevărat că, la început, acest serviciu de ordine avea caracterul unui serviciu pentru apărarea sălilor. Prima lui sarcină era limitată: trebuia să asigure posibilitatea de a ţine adunări fără ca adversarul să ie poată sabota. De-acum el fusese creat pentru a ataca temeinic, nu din adoraţie exclusivă faţă de ciomag – cum se pretindea în stupidele cenacluri ale rasiştilor germani (Deutsch-volkische organizaţie care făcea concurenţă hitleriştilor în răspândirea ideilor rasiste, ea a dispărut încetul cu încetul) – ci pentru că până şi cea mai nobilă idee poate fi înăbuşită dacă protagonistul ei este doborât cu o lovitură de ciomag. Adeseori, în istorie, capetele cele mai nobile au căzut sub loviturile oamenilor celor mai decăzuţi, şi aceasta este un fapt. Organizaţia noastră nu considera violenţa un scop în sine, ci voia să-i apere de violenţă pe cei care urmăreau scopuri ideale. Şi ea a

înţeles în acelaşi timp că nu trebuia să-şi asume apărarea unui stat care nu acorda nici un fel de protecţie naţiunii, ci că, din contră, trebuia să ia asupră-şi apărarea naţiunii de cei care voiau să nimicească poporul şi statul.

După încăierarea de la adunarea din Hofbrauhaus din München, serviciul nostru de ordine a primit, odată pentru totdeauna, spre comemorarea veşnică a atacurilor eroice ale micii trupe de atunci, numele de secţiune de asalt. Cum arată şi numele, ea nu desemnează decât o secţiune a mişcării. Este un membru al ei, întocmai ca propaganda, presa, instituţiile ştiinţifice şi ceilalţi membri ai aceluiaşi partid.

Nu numai în cursul acelei reuniuni memorabile, ci şi în încercările de a răspândi mişcarea noastră în restul Germaniei, am putut vedea cât de necesară era această organizaţie. Când marxismul a început să vadă în noi un pericol, el nu a scăpat nici un prilej de a înăbuşi în faşă orice încercare de a ţine o adunare naţional-socialistă, sau, la nevoie, a încercat s-o împiedice prin sabotaj. Se înţelege de la sine că, în toate aceste ocazii, organizaţiile oficiale ale partidelor marxiste de toate nuanţele, chiar şi întrunirile desemnate, acopereau fără discernământ toate aceste intenţii de sabotaj. Dar ce să mai spunem de partidele burgheze care, doborâte de marxism,

în multe localităţi nu îndrăzneau să-şi lase oratorii să vorbească în public şi care, urmărindu-ne totuşi din ochi toate luptele împotriva marxiştilor, asistau la cele câteva eşecuri ale noastre cu o mulţumire prostească cu totul de neînţeles. Erau fericite văzând că cel pe care ele nu l-au putut învinge, cel care le învinsese pe ele nu putea fi zdrobit nici de noi. Ce să mai credem despre acei funcţionari, despre acei prefecţi de poliţie, chiar despre acei miniştri care, cu o lipsă de caracter de-a dreptul scandaloasă, aparent luau atitudini de „patrioţi” dar care, în toate conflictele naţional-socialiştilor cu marxismul aduceau acestuia din urmă serviciile cele mai josnice? Ce să credem despre oamenii care, pentru nişte laude mizerabile în ziarele evreieşti, au decăzut într-atât încât i-au hărţuit pe neaşteptate tocmai pe aceiaşi oameni datorită eroismului cărora cu câţiva ani în urmă nu fuseseră spânzuraţi de haită roşie şi nu deveniseră nişte cadavre sfâşiate atârnate de un felinar?

Acestea sunt fapte atât de triste încât i-au inspirat o dată defunctului prefect Pohner – acel om de neuitat care, cu spiritul său riguros de dreptate ura aceste reptile cu toată puterea unui om de inimă aceste vorbe aspre. „Toată viaţa n-am vrut să fiu decât german, şi apoi funcţionar; nu vreau să fiu confundat vreodată

cu acele creaturi, acele târfe de funcţionari care se prostituează cu primul venit susceptibil să treacă drept stăpânul de moment”.

Ceea ce este deosebit de trist este că această prăsilă a supus încetul cu încetul nu numai zeci de mii de servitori din cei mai cinstiţi şi mai credincioşi ai statului german, dar în acelaşi timp le-a inoculat puţin câte puţin propria ei lipsă de principii; ea i-a hărţuit apoi pe cei mai cinstiţi cu o ură feroce, în sfârşit i-a dat afară din posturi şi funcţii, continuând să se prezinte cu ipocrizie mincinoasă sub eticheta de „naţionali”.

Noi nu ne putem aştepta niciodată la vreun ajutor de la asemenea oameni şi într-adevăr nu l-am obţinut decât foarte rar. Numai dezvoltarea propriilor noastre servicii de apărare putea să garanteze securitatea mişcării noastre, şi să i atragă în acelaşi timp atenţia şi stima generală care se acordă celui ce se apără singur atunci când este atacat.

Ideea noastră călăuzitoare pentru organizarea internă a acestei secţiuni de asalt a fost întotdeauna să facem din ea, pe lângă o trupă de şoc perfectă, o forţă morală de nezdruncinat pătrunsă de idealul naţional-socialist şi să facem să domnească în cadrul ei disciplina cea mai severă. Ea nu trebuia să

aibă nimic comun cu o organizaţie burgheză de apărare, sau cu o societate secretă.

Motivele pentru care la vremea aceea m am opus în modul cel mai ferm încercărilor de a da secţiunilor de asalt forma unor ligi pentru apărare sunt întemeiate pe următoarele consideraţiuni:

Din punct de vedere pur practic, educaţia militară a unui popor nu poate fi făcută de ligi particulare decât cu un sprijin financiar uriaş din partea statului. A gândi altfel înseamnă a ne supraestima considerabil propriile noastre posibilităţi Aplicând ceea ce se numeşte „disciplina voluntară”, depăşirea anumitor limite în formarea organizaţiilor care posedă o valoare militară este imposibilă. Instrumentul cel mai important al comandamentului – facultatea de a pedepsi aici lipseşte. În primăvara lui 1919 încă mai era posibilă constituirea a ceea ce se numesc „corpuri de voluntari”, dar aceasta se putea face deoarece ele erau alcătuite din vechi combatanţi care, în majoritate, trecuseră deja prin şcoala vechii armate, dar şi pentru că genul de obligaţii impuse oamenilor implica o supunere militară necondiţionată.

Aceste premise lipsesc cu desăvârşire în cazul „ligilor pentru apărare” voluntare. Cu cât liga este mai mare, cu atât disciplina este mai

slabă, cu cât se poate cere mai puţin de la fiecare membru, cu atât ansamblul ia forma vechilor asociaţii de militari şi de veterani. O pregătire voluntară pentru serviciul militar, fără putere de comandă necondiţionată, nu va putea fi niciodată aplicată marilor mase. Cei care se vor supune de bunăvoie constrângerii supunerii, cu totul firească în armată, vor fi întotdeauna în minoritate. Apoi, un antrenament veritabil nu poate fi aplicat din cauza insuficienţei ridicole a mijloacelor aflate la dispoziţia ligilor pentru apărare. Sarcina esenţială a acestor instituţii ar fi trebuit să fie un antrenament foarte temeinic. Au trecut opt ani de la război, şi, în acest timp nici un contingent al tineretului nostru german nu a beneficiat de un antrenament regulat. Sarcina unei ligi pentru apărare nu poate fi numai să înglobeze oamenii care au beneficiat în trecut de un antrenament, pentru că, în acest caz s-ar putea stabili matematic momentul în care ultimul din membrii săi va părăsi liga. Peste douăzeci de ani, nici cel mai tânăr soldat din 1918 nu va mai avea valoare militară, şi noi ne apropiem de această stare de lucruri cu o rapiditate nesimţitoare. Atunci tot ce poartă numele de ligă pentru apărare va dobândi inevitabil caracterul vechilor asociaţii de veterani. Or nu aşa trebuie să fie o instituţie

care se numeşte nu asociaţia foştilor combatanţi, ci Liga pentru apărare, şi care se străduieşte să exprime, prin însuşi numele ei că îşi vede misiunea nu numai în menţinerea tradiţiilor şi legăturilor între vechii soldaţi, ci şi în răspândirea ideilor de apărare naţională şi în punerea în practică a acestor idei, adică în formarea unui corp apt de această apărare.

Dar atunci, această sarcină implică inevitabil antrenarea elementelor care n-au primit încă nici o pregătire militară, ceea ce, practic, este imposibil. Într-adevăr nu poţi face un soldat cu un antrenament de o oră sau două pe săptămâna. Cu exigenţele crescânde, cu adevărat uriaşe, pe care serviciul militar i le impune în prezent soldatului, un serviciu militar de doi ani este tocmai suficient pentru a transforma un tânăr într-un soldat.

Cu toţii am văzut pe front consecinţele teribile ale lipsei pregătirii militare asupra tinerilor recruţi. Formaţiunile de voluntari, care fuseseră supuse unui antrenament deosebit de dur timp de cincisprezece până la douăzeci de săptămâni şi însufleţite de spiritul de sacrificiu cel mai înalt, pe front reprezentau totuşi numai carne de tun. Numai tinerii recruţi care făcuseră un antrenament de patru până la şase luni şi fuseseră încadraţi în rândurile bătrânilor soldaţi experimentaţi puteau deveni

elemente utile în regimentul lor; pentru aceasta, erau îndrumaţi de „bătrâni” şi încetul cu încetul se adaptau misiunii lor.

Cât de disperată era, în faţa acestor fapte, tentativa de a crea o trupă fără putere de comandament definitivă, fără mijloace suficiente, printr-un aşa-zis antrenament de una până la două ore pe săptămâna! În felul acesta pot fi menţinuţi în formă vechii soldaţi, dar tinerii nu pot fi niciodată transformaţi în soldaţi.

Ineficacitatea acestui pretins antrenament mai poate fi dovedită prin următorul fapt: atunci când cutare ligă pentru apărare voluntară încerca, cu preţul unor eforturi uriaşe şi cu mii de dificultăţi, să antreneze militar câteva mii de oameni devotaţi (pentru ceilalţi, ea nici măcar nu există!), statul nimicea prin directivele sale pacifiste şi democratice elanul a milioane şi milioane de tineri, otrăvind sufletul lor patriotic şi transformându-i încetul cu încetul într-o turmă de oi care suportă răbdătoare arbitrarul.

Cât de slabe şi de ridicole par, faţă de aceasta, toate eforturile ligilor pentru apărare de a transmite tineretului german ideile lor!

Dar aproape şi mai important este punctul de vedere următor, care m-a făcut întotdeauna să iau poziţie împotriva oricărei încercări de

aşa-zisă pregătire militară pe baza organizaţiilor voluntare:

Chiar admiţând că, în ciuda tuturor greutăţilor arătate mai sus, o ligă ar reuşi totuşi, în cursul anilor, să transforme un anumit număr de germani în oameni antrenaţi din punct de vedere militar, atât moral cât şi fizic şi tehnic, rezultatul ar fi egal cu zero într-un stat care, prin întreaga sa politică, nu doreşte câtuşi de puţin o asemenea pregătire militară, care o detestă chiar, deoarece ea este pe deplin în contradictoriu cu scopurile intime ale conducătorilor săi, distrugători ai naţiunii.

În orice caz, un asemenea rezultat ar fi fără valoare cu nişte guverne care nu numai că au dovedit că puterea militară a naţiunii nu are nici o valoare în ochii lor, dar care, mai ales, nu au nici cea mai mică dorinţă de a se servi de această forţă decât pentru apărarea propriei lor existenţe, atât de funestă. În prezent lucrurile stau tot aşa. Oare nu este într-adevăr ridicol să antrenezi militar câteva zeci de mii de oameni aflaţi în declin, în vreme ce statul, acum câţiva ani, a abandonat ruşinos opt milioane şi jumătate de soldaţi din cei mai bine antrenaţi? Atunci când nu numai că nu a vrut să-i folosească, dar, că recunoştinţă pentru sacrificiile lor, i-a lăsat pradă insultelor plebei. Vrem aşadar să formăm soldaţi pentru

apărarea unui regim care i-a mânjit pe cei mai glorioşi soldaţi de odinioară, care i-a scuipat, care a lăsat să li se smulgă crucile şi insignele, care le-a luat cocardele, le-a călcat în picioare drapelele şi le-a denigrat toate faptele eroice? Oare regimul actual a făcut măcar un pas pentru a repara onoarea vechii armate, pentru a-i aduce în faţa justiţiei pe distrugătorii şi detractorii ei? Absolut nici unul! Dimpotrivă: îi vedem tronând în cele mai înalte funcţii din stat. La Leipzig s-a spus: „Dreptul urmează puterea la remorcă”. Dar cum astăzi, puterea, în republica noastră, este în mâinile aceloraşi oameni care au aţiţat revoluţia, cum această revoluţie este trădătoarea cea mai laşă, infamia cea mai josnică din întreaga istorie a Germaniei, într-adevăr nu se poate găsi nici un motiv pentru a spori tocmai puterea acestor indivizi creând o armată nouă. Toate argumentele raţiunii se opun la aceasta.

Cazul pe care îl făcea acest stat, după revoluţia din 1918, de întărirea poziţiei sale din punct de vedere militar este demonstrat limpede şi făţiş de atitudinea sa faţă de marile organizaţii de autoapărare existente în vremea aceea. Câtă vreme trebuiau să-şi asume apărarea creaturilor revoluţionare atât de laşe, ele nu au fost indezirabile. Dar în măsura în care, datorită delăsării crescânde a poporului

nostru, pentru aceste creaturi pericolul părea să dispară, şi existenţa acestor ligi însemna atunci o întărire din punct de vedere naţional, ele au fost considerate de prisos, s-a făcut totul pentru dezarmarea lor, şi chiar, pe cât posibil, pentru dizolvarea lor.

Istoria nu cunoaşte decât exemple rare de recunoştinţă a suveranilor. Dar numai un partid neoburghez putea spera să conteze pe recunoştinţa incendiarilor şi asasinilor revoluţionari, a acelor oameni care s-au îmbogăţit jecmănind poporul, a acelor trădători ai naţiunii. Studiind problema necesităţii creării ligilor pentru apărare voluntare, m-am întrebat: pentru ce am să-i antrenez pe aceşti tineri? În ce scop vor fi folosiţi şi când vor fi chemaţi? Răspunsul la aceste întrebări dădea în acelaşi timp cele mai bune directive pentru propria noastră conduită.

Dacă statul actual trebuie vreodată să facă apel la aceste formaţiuni antrenate, el nu o va face pentru apărarea intereselor naţionale în afară, ci numai pentru apărarea asupritorilor naţiunii, în ciuda furiei generale a poporului înşelat, trădat şi vândut, care va izbucni poate într-o zi.

Secţiunile noastre de asalt nu ar trebui aşadar, din acest singur motiv, să aibă nimic comun cu o organizaţie militară. Ele erau un

instrument de protecţie şi de răspândire a mişcării naţional-socialiste şi sarcinile lui erau de cu totul alt ordin decât al organizaţiilor numite ligi pentru apărare.

Dar ele nu trebuiau să fie nici o asociaţie secretă. Scopul organizaţiilor secrete nu poate fi decât ilegal. Aceasta limitează cadrul unei asemenea organizaţii. Nu este posibil, mai ales cunoscând tendinţa poporului german de a pălăvrăgi, să creezi o organizaţie cât de cât considerabilă şi în acelaşi timp să păstrezi secretul său chiar să-i ascunzi scopurile. Asemenea intenţii au fost dejucate de mii de ori. Nu numai că instituţiile noastre poliţieneşti au astăzi la dispoziţie un întreg stat-major de proxeneţi şi de alte canalii care trădează pentru cei treizeci de dinari ai lui Iuda şi care mai degrabă ar inventa trădări imaginare. Niciodată nu se poate obţine de la partizanii proprii tăcerea necesară într-un asemenea caz. Numai nişte grupări mici, după ani de zile de filtrare, ar putea dobândi caracterul de adevărate organizaţii secrete. Dar însăşi îngustimea unor asemenea formaţiuni le-ar lipsi de orice valoare pentru mişcarea naţional-socialistă. Noi aveam nevoie nu de o sută sau de două sute de conspiratori îndrăzneţi, ci de sute de mii de militanţi fanatici îndrăgostiţi de idealul nostru. Trebuia să lucrăm, nu în

consfătuiri secrete, ci prin demonstraţii de masă puternice, şi mişcarea nu putea învinge prin pumnal sau prin otravă sau revolver, ci numai cucerind strada. Trebuia să facem marxismul să înţeleagă că naţional-socialismul este viitorul stăpân al străzii şi că într-o zi el va deveni stăpânul statului.

Pericolul organizaţiilor secrete mai stă şi acum în faptul că membrii lor pierd adesea orice noţiune a măreţiei sarcinii lor şi cred că soarta unui popor poate fi hotărâta printr-o crimă. O asemenea părere poate avea raţiunea ei de a fi istorică în cazul în care poporul suferă sub tirania vreunui asupritor de geniu despre care se ştie că numai personalitatea lui extraordinară garantează soliditatea internă şi caracterul terifiant al acestei asupriri. Într-un astfel de caz, din rândurile poporului se poate ivi un om gata de sacrificiu pentru a împlânta sabia în pieptul omului urât. Şi numai spiritul republican al micilor laşi poate vedea în acest act un motiv de dezaprobare. Să nu uităm că Schiller, cel mai mare pionier al libertăţii poporului nostru, a îndrăznit să glorifice o asemenea crimă în Wilhelm Tell.

În anii 1919 şi 1920 există pericolul ca asociaţiile secrete, antrenate de marile exemple ale istoriei şi lovite de nenorocirile fără de număr ale patriei să încerce să se

răzbune pe cei care au uneltit la nenorocirile patriei, crezând că în felul acesta pun capăt suferinţei poporului. Orice tentativă asemănătoare ar fi fost un nonsens, pentru că marxismul triumfase nu graţie geniului superior al vreunui conducător, ci din cauza slăbiciunii lamentabile şi fără limite, din cauza renunţării laşe a lumii burgheze. Cel mai amarnic reproş care i se poate face burgheziei noastre este constatarea că revoluţia n-a scos în evidenţă nici un cap luminat, în schimb a supus-o. Este de înţeles că în faţa unui Robespierre, a unui Danton sau a unui Marat se poate capitula, însă este scandalos să te pui în patru labe în faţa lui Scheidemann cel subţire sau a grasului de Erzberger sau a unui Friedrich Ebert, şi toţi ceilalţi nenumăraţi pitici politici. Nu a existat nici măcar un cap în care să se fi putut vedea omul de geniu al revoluţiei. Spre nefericirea patriei, existau doar ploşniţe revoluţionare, o adunătură de spartakişti en-gros şi cu amănuntul. N-ar fi avut nici o importanţă dacă era suprimat primul; rezultatul ar fi fost că o mână de alte lipitori, la fel de nule şi la fel de avide, i-ar fi luat locul.

Protestul cel mai energic nu era de prisos pentru a combate această concepţie care avusese raţiunea ei de a fi în marile

evenimente istorice, dar care nu i se potrivea absolut deloc epocii noastre de pitici.

Aceleaşi consideraţiuni sunt valabile în cazul suprimării celor numiţi trădători de ţară . Împuşcarea unui individ care i-a denunţat duşmanului prezenţa unui tun este o lipsă ridicolă de sens, câtă vreme în posturile cele mai înalte din guvern se află canalii care au vândut un imperiu întreg, care au pe conştiinţă sacrificiul zadarnic a două milioane de morţi, care poartă răspunderea a milioane de invalizi şi care îşi fac cu deplină linişte sufletească „treburile” lor republicane. Este un nonsens să pedepseşti micii trădători într-un stat în care guvernul îi declară nevinovaţi pe marii trădători. Căci într-o zi s-ar putea întâmpla ca un idealist cinic, care, pentru a-şi sluji poporul, a suprimat un netrebnic de trădător de arme, să fie chemat în justiţie în faţa unui juriu de mari trădători. Atunci un trădător trebuie suprimat de un alt trădător? Sau de un idealist? În primul caz, succesul este îndoielnic, iar trădarea asigurată pentru viitor; în celălalt caz, este eliminat un mic netrebnic, iar viaţa unui idealist, poate de neînlocuit, este ameninţată.

În rest, atitudinea mea în această problemă este următoarea: hoţii mărunţi nu trebuiesc prinşi atâta timp cât cei mari rămân liberi şi

nepedepsiţi; într-o zi, un tribunal naţional german va avea de judecat şi de trimis la execuţie câteva zeci de mii de organizatori răspunzători de trădarea din noiembrie şi de tot ce se leagă de ea. Un asemenea exemplu va fi, odată pentru totdeauna, şi o lecţie salutară pentru micul trădător de arme. (Cei care după război denunţau autorităţilor interaliate locurile de depozitare a armelor clandestine.)

Toate aceste consideraţii m-au determinat să interzic, în mai multe rânduri, orice participare la asociaţiile secrete şi să împiedic secţiunile de asalt să ia caracterul acestor asociaţii. În acei ani, am ţinut mişcarea naţional-socialistă departe de experienţele ale căror executori au fost în cea mai mare parte admirabili tineri germani idealişti; dar actele lor nu au dus decât la propriul lor sacrificiu, fără ca ei să fi putut îmbunătăţi cât de cât soarta patriei.

***

Dacă S.A. nu trebuiau să fie nici o organizaţie pentru apărare militară, nici o asociaţie secretă, de aici trebuiau trase următoarele concluzii:

1. Antrenarea lor trebuia să aibă loc nu din punctul de vedere al utilităţii lor militare ci al conformităţii lor cu interesele partidului.

În măsura în care membrii lor trebuiau să se perfecţioneze din punct de vedere fizic, centrul de gravitate nu trebuia să fie în exerciţiile militare, ci mai degrabă în practicarea sporturilor. Boxul şi jiu-jitsu mi s-au părut întotdeauna mai importante decât un antrenament de tir, care nu putea să fie decât prost, fiind incomplet. Să i se dea naţiunii germane şase milioane de corpuri perfect antrenate din punct de vedere sportiv, arzând de o iubire fanatică faţă de patrie şi crescute în cel mai intens spirit ofensiv; un stat naţional va şti să facă din ele, la nevoie, o armată, în mai puţin de doi ani, dacă există cadre. Acestea sunt formate în împrejurările actuale de Reichswehr şi nu de o ligă pentru apărare împietrită în jumătăţi de măsură. Perfecţionarea fizică trebuie să-i inoculeze fiecăruia convingerea superiorităţii sale şi să îi dea acea siguranţă care stă întotdeauna în conştiinţa propriei forţe; ea trebuie să le dea de asemenea calităţile de sportiv care pot servi ca arme pentru apărarea mişcării.

2. Pentru a împiedica încă de la început ca S.A. să îmbrace un caracter secret, trebuie ca, independent de uniforma după care toţi o pot

recunoaşte imediat, efectivele ei, prin însăşi numărul lor, să fie utile mişcării şi cunoscute de toţi. Ea nu trebuie să aibă un sediu secret; ea trebuie să funcţioneze deschis şi să se consacre unei activităţi care să risipească definitiv toate legendele despre „organizarea ei secretă”. Pentru a-i proteja spiritul de toate încercările de a-i întreţine activitatea prin mici conspiraţii, ar trebui, încă de la început, iniţiată deplin în marea idee a mişcării şi antrenată atât de deplin în realizarea sarcinii apărării acestei idei, încât orizontul să i se deschidă îndată şi fiecare din membrii săi să nu-şi mai vadă misiunea în eliminarea cutărui găinar mai mic sau mai mare, ci în dăruirea totală de sine în vederea edificării unui nou stat naţional-socialist şi rasist. În felul acesta, lupta împotriva statului actual s-a ridicat deasupra atmosferei de mici acte de răzbunare şi de acţiuni de conspiratori; ea ajungea la nivelul unui război de distrugere pentru o concepţie de viaţă ideală împotriva marxismului şi a formaţiunilor sale.

3. Formele de organizare ale S.A., precum şi uniforma şi echipamentul său nu trebuiau să urmeze modelele vechii armate; ele trebuiau să se conformeze nevoilor sarcinii care îi revenea.

Aceste idei care îmi slujeau drept directive încă din anii 1920 şi 1921 şi pe care mă străduiam să i le inoculez încetul cu încetul tinerei organizaţii au avut drept rezultat faptul că, încă de la sfârşitul verii anului 1922, aveam un număr apreciabil de centurii, care în toamna anului 1922 au primit îmbrăcămintea care le deosebea. Trei evenimente au avut o însemnătate extraordinară pentru dezvoltarea ulterioară a S.A.

1. Marea demonstraţie a tuturor asociaţiilor patriotice împotriva legii pentru apărarea republicii, din Konigsplatz din München.

Asociaţiile patriotice din München lansaseră atunci apelul de a se reuni pentru o manifestaţie uriaşă, la München, spre a protesta împotriva introducerii acestei legi a apărării republicii. Trebuia să ia parte şi mişcarea naţional-socialistă. Defilarea partidului, în rânduri strânse, a fost deschisă de cele şase centurii din München, urmate de secţiile politice ale partidului. La defilare au luat parte două orchestre şi erau purtate aproape cincisprezece drapele. Sosirea naţional-socialiştilor în marea piaţă, deja pe jumătate plină, a dezlănţuit un entuziasm fără margini. Eu însumi am avut onoarea să iau cuvântul în faţa unei mulţimi numărând şaizeci de mii de oameni.

Succesul acestei manifestaţii a fost fulgerător, în special pentru că s-a dovedit pentru prima dată, în ciuda tuturor ameninţărilor roşiilor, că Münchenul naţional putea şi el să mărşăluiască în stradă. Membrii asociaţiilor de apărare roşie republicană, care au încercat să acţioneze prin teroare împotriva coloanelor în marş, au fost împrăştiaţi, cu capetele însângerate, în câteva minute de centuriile S.A. Mişcarea naţional-socialistă a arătat atunci, pentru întâia oară, că era hotărâtă ca pe viitor să ceară să defileze în stradă şi să smulgă astfel acest monopol din mâinile trădătorilor internaţionali şi ai duşmanilor patriei.

Rezultatul acelei zile a fost o dovadă incontestabilă a faptului că, în ce priveşte structura S.A., concepţiile noastre erau juste, atât din punct de vedere psihologic cât şi din punctul de vedere al organizării.

Ea a fost aşadar lărgită puternic pe bazele care îi aduseseră succesul şi, peste câteva săptămâni, puseserăm pe picioare un număr îndoit de centurii.

2. Expediţia la Coburg din octombrie 1922.

Ligile „rasiste” aveau intenţia să organizeze, la Coburg, ceea ce ele numeau un „Congres german”. Am primit şi eu o invitaţie la acest congres, cu rugămintea de a aduce cu mine

câţiva oameni. Această invitaţie, pe care am primit-o la ora 11, sosea la timp. O oră mai târziu, dispoziţiile pentru participarea la acest congres german erau deja luate. Pentru a mă însoţi, am desemnat opt sute de oameni din S. A., care, împărţiţi în paisprezece centurii, aveau să fie transportaţi de la München de un tren special până la Coburg, devenit bavarez. (Coburgul, împreună cu cantonul său, care făcea parte din fostul ducat de Saxa-Coburg-Gotha, hotărâse de curând, prin plebiscit, unirea cu Bavaria.) Au fost date ordinele corespunzătoare celorlalte grupări ale S.A. naţional-socialiste, care se formaseră între timp în alte localităţi. Pentru prima dată un asemenea tren special traversa Germania. În toate localităţile în care urcau noi membri ai S.A., călătoria noastră făcea senzaţie. Multă lume nu ne văzuse încă drapelele; ele au produs o impresie puternică.

Când am sosit în gara Coburg, am fost primiţi de o delegaţie a comitetului pentru serbări a congresului, care ne-a transmis un ordin, intitulat „compromis”, al sindicatelor locale, ca şi al partidului socialist independent şi al partidului comunist, care stipula că nu trebuie să intrăm în oraş nici cu steagurile desfăşurate, nici cu orchestra în frunte (luaserăm cu noi orchestra noastră de

patruzeci şi doi de oameni), nici în rânduri strânse.

Am respins pe loc acele condiţii umilitoare şi n-am uitat să le spun domnilor conducători ai acelei manifestaţii că faptul că au început tratative şi-au încheiat compromisuri cu municipalitatea socialistă mi se părea surprinzător; şi am declarat că centuriile S.A. aveau să se încoloneze de îndată şi să mărşăluiască prin oraş, cu fanfara lor şi cu steagurile desfăşurate.

Şi aşa am şi făcut.

În faţa gării ne-a primit o mulţime care urla şi rânjea. „Asasinilor!”, „Banditţilor!”, „Criminalilor!”, iată cuvintele frumoase pe care ni le-au azvârlit în faţă acei întemeietori exemplari ai republicii germane. Tânăra S.A. a păstrat o ţinută exemplară, centuriile s-au format în piaţa gării, nedând la început nici o atenţie insultelor plebei. Organe de poliţie înfricoşate au condus mai întâi marşul nostru prin oraşul acesta necunoscut nouă tuturor, nu spre cartierele noastre, cum ne înţeleseserăm, ci spre sala Hofbrauhaus, situată lângă centrul oraşului. La stânga şi la dreapta procesiunii noastre, tumultul maselor populare care ne urmau creştea neîncetat. Prima centurie nici n-a intrat bine în curte, că o mulţime compactă a încercat să pătrundă în urma noastră, cu

strigăte asurzitoare. Ca s-o împiedice, poliţia a poruncit închiderea sălii. Cum această situaţie era insuportabilă, am poruncit din nou centuriilor să stea în poziţie de drepţi, le-am ţinut o scurtă cuvântare şi am cerut poliţiei deschiderea imediată a uşilor. După ce a şovăit îndelung, a consimţit.

Am luat-o deci din nou pe acelaşi drum, dar în sens invers, ca să ajungem în cartierele noastre, şi de data asta am avut într-adevăr de ţinut piept. Cum strigătele şi exclamaţiile jignitoare nu puteau face centuriile noastre să-şi piardă sângele rece, acei reprezentanţi ai adevăratului socialism, ai egalităţii şi ai fraternităţii au recurs la pietre. Atunci am ajuns la capătul răbdării şi a plouat cu lovituri în dreapta şi în stânga; peste un sfert de oră, nici un roşu nu îndrăznea să mai scoată nasul în stradă.

Am mai avut şi în timpul nopţii întâlniri grele. Patrulele S.A. găsiseră nişte naţional-socialişti, atacaţi izolat, într-o stare înfiorătoare. Atunci le-am venit de hac adversarilor. Încă de a doua zi dimineaţa teroarea roşie de care suferise Coburgul timp de ani de zile era zdrobită.

Cu ipocrizia tipică a marxiştilor-evrei, s-a mai încercat, prin proclamaţii, aruncarea încă o dată în stradă a „tovarăşilor din proletariatul

internaţional”, afirmându-se, prin falsificarea faptelor, că „bandele de asasini” ale noastre începuseră la Coburg „un război exterminator împotriva muncitorilor paşnici”. La ora unu şi jumătate trebuia să aibă loc o mare „demonstraţie populară” şi fuseseră chemaţi zeci de mii de muncitori din regiune. Ferm hotărât să lichidez definitiv teroarea roşie, la prânz am ordonat S.A., care număra o mie cinci sute de oameni, să formeze o coloană şi am pornit cu ea în marş către fortăreaţa din Coburg, trecând prin piaţa mare unde trebuia să aibă loc demonstraţia adversă. Voiam să văd dacă vor îndrăzni să ne mai molesteze. Când am pătruns în piaţă, în locul celor zece mii de oameni anunţaţi, nu se aflau acolo decât câteva sute de amărâţi care la apropierea noastră au stat liniştiţi sau au luat-o la fugă.

Numai în câteva puncte nişte detaşamente roşii venite din afară şi care încă nu ne cunoşteau au încercat din nou să se lege de noi; dar le-am făcut să le piară complet pofta cât ai bate din palme. Şi atunci s-a putut vedea felul în care populaţia, până atunci intimidată, s-a trezit încetul cu încetul, a prins curaj, a îndrăznit să ne aclame şi, seara, la plecarea noastră, în multe locuri a izbucnit în ovaţii.

Pe neaşteptate, personalul căilor ferate ne-a declarat la gară că nu ne va conduce trenul. Atunci le-am făcut cunoscut mai multor conducători roşii că, în acest caz, aveam de gând să pun mâna pe atâţia lideri roşii citi voi putea prinde şi că o să ne conducem trenul noi înşine, luând cu noi pe locomotivă, pe tender şi în fiecare vagon câţiva reprezentanţi ai solidarităţii internaţionale. Nu am uitat să le atrag acelor domni atenţia asupra faptului că o călătorie întreprinsă cu propriile noastre mijloace ar fi, desigur, o aventură nespus de riscantă şi că probabil ne vom frânge gâtul. Dar atunci vom putea, în orice caz, să ne bucurăm că n-o să facem saltul spre lumea cealaltă singuri, ci în deplină egalitate şi fraternitate cu domnii roşii.

Drept care trenul a plecat la ora exactă şi a doua zi dimineaţa am ajuns din nou sănătoşi şi teferi la München.

La Coburg, pentru prima dată din anul 1914 încoace, a fost restabilită astfel egalitatea cetăţenilor în faţa legii. Căci dacă, astăzi, vreun nerod de funcţionar superior vrea să afirme că statul este cel care apără viaţa cetăţenilor săi, atunci într-adevăr nu aşa stăteau lucrurile; căci cetăţenii trebuiau să fie apăraţi împotriva reprezentanţilor înşişi ai statului.

Importanţa acestei zile nu poate fi apreciată imediat cu toate consecinţele ei. Dar oamenii S.A. victorioase au simţit crescând încrederea în ei înşişi şi în perspicacitatea şefilor lor.

Lumea din jur a început să se ocupe de noi şi mulţi au fost cei care au recunoscut pentru prima dată, în mişcarea naţional-socialistă, instituţia care trebuia, după toate probabilităţile, să-i pregătească marxismului un sfârşit demn de el.

Numai democraţia s-a văietat că am îndrăznit să nu lăsăm să ni se umple capul şi că ne-am asumat, într-o republică democratică, dreptul de a respinge un atac brutal cu pumnii noştri şi cu bastoanele noastre, în loc să răspundem cu incantaţii pacifiste.

Presa burgheză, în general, a fost jalnică sau laşă ca întotdeauna şi numai câteva ziare sincere s-au bucurat că, cel puţin la Coburg, oamenii au ştiut în sfârşit să le dea peste mâna bandiţilor marxişti.

Chiar la Coburg, cel puţin o parte din muncitorii marxişti, cea pe care noi o consideram rătăcită, învăţase, prin lecţia dată de pumnii muncitorilor naţional-socialişti, că şi aceşti muncitori luptau pentru idealuri, căci se ştie din experienţă că nu te baţi decât pentru lucrul în care crezi şi pentru ceea ce iubeşti.

S.A. a tras de aici cele mai mari foloase. Ea a sporit atât de rapid încât la congresul partidului, la 27 ianuarie 1923, au putut participa la inaugurarea drapelului aproape 6.000 de oameni; cu această ocazie, primele centurii au apărut îmbrăcate în întregime cu uniforma lor nouă.

Experienţa de la Coburg demonstrase cât era de importanta introducerea unei ţinute uniforme pentru S.A., nu numai pentru întărirea spiritului de echipă, dar şi pentru a evita confuziile şi ca semn de recunoaştere. Până atunci nu purtaseră decât brasarde; acum li s-au alăturat cămaşa de pânză groasă şi binecunoscuta caschetă.

Experienţa de la Coburg a mai avut o consecinţă importantă: am început să zdrobim metodic teroarea roşie în toate localităţile în care aceasta împiedicase, de ani de zile, orice adunare a altor partide şi să restabilim libertatea adunărilor. Din acel moment, ne-am concentrat batalioanele naţional-socialiste în astfel de localităţi şi încetul cu încetul fortăreţele roşii din Bavaria au căzut una după alta în faţa propagandei naţional-socialiste. S. A. s-a adaptat din ce în ce mai bine sarcinii sale, s-a îndepărtat din ce în ce mai mult de tipul de mişcare de apărare fără scop şi fără importanţă vitală şi s-a ridicat până la rolul de

organizaţie vie de luptă pentru crearea unui nou stat german.

Dezvoltarea logică a continuat până în lună martie 1923. În momentul acela s-a produs un eveniment care m-a obligat să fac mişcarea să devieze de pe calea stabilită şi să determin o transformare.

3. Ocuparea teritoriului de pe Ruhr de către francezi, în primele luni ale anului 1923, a avut o mare importanţă pentru dezvoltarea S.A.

Astăzi încă nu este cu putinţă, şi mai ales nu corespunde interesului naţional, să vorbim despre acest lucru sau să îl descriem în deplină libertate. Nu pot vorbi despre el decât în măsura în care acest subiect a fost abordat în discuţii publice şi unde a fost adus astfel la cunoştinţa tuturor.

Ocuparea Ruhrului, care n-a fost deloc o surpriză pentru noi, a făcut să se nască speranţa bine întemeiată că acum vom rupe cu politica laşă de dare înapoi şi că liniilor de apărare va trebui să li se atribuie o misiune perfect definită. Nici S.A., care număra pe atunci în rândurile sale mai multe mii de oameni tineri şi plini de putere, nu a putut refuza să ia parte la acest serviciu naţional. În primăvara şi în cursul verii anului 1923 s-a înfăptuit transformarea ei într-o organizaţie militară de luptă. Acestei reorganizări trebuie

să i se atribuie, în mare parte, desfăşurarea ulterioară a evenimentelor din anul 1923 în ceea ce priveşte mişcarea noastră.

Întrucât tratez în altă parte, în linii mari, evenimentele anului 1923, vreau numai să institui opinia că transformarea S.A, din acea epocă i-ar fi dăunat mişcării, dacă nu erau îndeplinite condiţiile care motivau această reorganizare, cu alte cuvinte reluarea unei rezistenţe active împotriva Franţei.

Încheierea din anul 1923, oricât de teribil ar putea părea la prima vedere, a fost aproape necesară dacă ne plasăm într-un unghi de vedere superior, pentru că a împiedicat transformarea definitivă a S.A., făcută inutilă prin atitudinea guvernului german şi dăunătoare pentru mişcarea însăşi; de aceea ne-am reluat mersul în aceeaşi direcţie de care ne îndepărtaserăm.

Partidul, reorganizat în 1925, trebuie să-şi reconstruiască S.A. după principiile arătate la început. El trebuie să se întoarcă la sfintele concepţii iniţiale şi trebuie să considere din nou că sarcina sa cea mai importantă este de a crea prin S.A. un instrument pentru reprezentarea şi întărirea luptei pentru idealul mişcării.

El nu trebuie să tolereze ca S.A. să se coboare la rolul unei ligi pentru apărare sau al

unei asociaţii secrete; dimpotrivă, trebuie să se străduiască să creeze prin ea o gardă de o sută de mii de oameni pentru idealul naţional-socialist şi rasist.

CAPITOLUL X

Federalismul este doar o mască

În iarna anului 1919 şi mai ales în primăvara şi vara lui 1920, tânărul partid a fost obligat să ia poziţie în legătură cu o problemă care avusese deja, în timpul războiului, o importanţă extraordinară. În prima parte a acestei cărţi, descriind pe scurt simptomele constatate personal şi care anunţau prăbuşirea de care era ameninţată Germania, am făcut aluzie la genul de propagandă folosită de englezi şi de asemenea şi de francezi, pentru a lărgi vechea prăpastie care separa nordul Germaniei de sudul ei. În primăvara lui 1915 apăruseră primele pamflete îndreptate sistematic împotriva Prusiei făcută singură responsabilă de război. În 1916, această campanie luase o formă definitivă, pe cât de abilă pe atât de vrednică de dispreţ. Făcând apel la instinctele cele mai josnice, ea tindea să-i aţâţe pe germanii din sud împotriva celor din nord şi începuse să dea roade. Avem dreptul să le reproşăm autorităţilor superioare din vremea aceea, atât guvernului, cât şi conducerii armatei sau, mai bine zis, şefilor

armatei bavareze, şi este o învinuire de care nu se vor putea dezvinovăţi niciodată că nu au intervenit cu hotărârea necesară pentru a face această campanie să înceteze; dar Dumnezeu îi orbea şi îi făcea să-şi uite datoria. N-au făcut nimic! Dimpotrivă, se părea că în diferite locuri era văzută destul de bine; erau poate destul de mărginite ca să-şi închipuie că nu numai că o asemenea propagandă ar închide calea evoluţiei care conducea poporul german către unitate, dar şi că ea ar întări automat tendinţele federative. Dar rareori în istorie o neglijenţă atât de perfidă a fost pedepsită mai crunt. Insulta pe care au vrut s-o aducă Prusiei a afectat întreaga Germanie. Ea a avut drept consecinţă grăbirea prăbuşirii care a fărâmiţat nu numai Germania, ci mai întâi însăşi statele germane.

Ura alimentată artificial împotriva Prusiei s-a dezlănţuit cu cea mai mare furie în oraşul München, unde a izbucnit mai întâi o mişcare împotriva casei regale ereditare.

Ar fi de altfel greşit să credem că propaganda duşmană din timpul războiului a putut fabrica singură în întregime această mişcare de opinie ostilă Prusiei şi că poporul care a căzut în capcana ei nu are justificări. Maniera incredibilă de organizare a economiei publice în timpul războiului, centralizarea într-

adevăr lipsită de sens care punea sub tutelă tot cuprinsul Reichului şi îl exploata cum face un escroc cu cei pe care-i trage pe sfoară, iată cauzele principale care au contribuit la naşterea acestei întorsături de spirit anti prusace.

Căci, pentru omul obişnuit din popor, oficiile de război, care îşi aveau, notaţi vă rog, conducerea la Berlin, era Berlinul însuşi; iar Berlinul însemna Prusia.

Omul din popor abia dacă bănuia pe vremea aceea că această întreprindere de pradă, cunoscută sub numele de oficii de război, a fost organizată de oameni care nu erau nici berlinezi, nici prusaci şi uneori nici măcar germani. El nu vedea decât greşelile grosolane şi încălcarea continuă a proprietăţii de către această organizaţie odioasă care funcţiona în capitala Reichului şi făcea ca întreaga ură să cadă în mod firesc simultan asupra capitalei şi asupra Prusiei; aceasta cu atât mai mult cu cât o anumită parte (guvernul bavarez) nu numai că nu făcea nimic pentru a combate cu motive temeinice această interpretare a faptelor, dar în sinea lui o primea cu un surâs complezent.

Evreul era prea şmecher ca să nu înţeleagă încă de atunci că infama campanie de prădăciuni pe care o organizase pe spinarea poporului german sub acoperirea oficiilor de

război va sfârşi şi trebuia inevitabil să sfârşească prin a provoca rezistenţă. Câtă vreme nu era luat de gât, nu avea de ce se teme. Dar, pentru ca să nu fie ajuns de explozia de disperare şi de indignare a maselor, nu exista o reţetă mai bună decât să îndrepte în altă direcţie izbucnirile lor de furie şi astfel să le istovească.

Dacă Bavaria se mulţumeşte să se certe cu Prusia şi Prusia cu Bavaria, e minunat! Şi cu cât cearta va fi mai violentă, cu atât va fi mai bine pentru el! Dacă cele două ţări luptau cu îndârjire, pacea evreului era şi mai bine asigurată. Astfel atenţia generală a fost abătută de la acest samsarlâc internaţional; el părea uitat cu desăvârşire. Când pericolul acestor certuri a început să devină evident şi când oamenii chibzuiţi, care erau mulţi la număr chiar în Bavaria, au sfătuit lumea să deschidă ochii, să se liniştească şi să demonstreze mai multă moderaţie, astfel că această luptă îndârjita ameninţa să se liniştească, evreul n-a trebuit decât să pună în joc o altă provocare şi să aştepte succesul ei. Imediat, toţi cei care profitau de pe urma luptei care asmuţea nordul şi sudul s-au aruncat asupra incidentului şi au suflat în foc până când indignarea care mocnea încă a reînceput să arunce flăcări.

A fost o manevră abilă şi rafinată folosită de evreu în acel moment pentru a ocupa diferitele popoare germane şi a le abate atenţia, spre a le putea jupui complet între timp.

Apoi a venit revoluţia.

Dacă omul din mulţime şi în special micul-burghez şi muncitorul puţin cultivaţi au putut, până în 1918, sau mai degrabă până în luna noiembrie a aceluiaşi an, să nu-şi dea seama exact de ceea ce se întâmpla în realitate şi de consecinţele pe care trebuiau fatalmente să le aibă certurile care separau elementele etnice germane, în special în Bavaria, partea poporului german care îşi spunea „naţională” ar fi trebuit cel puţin s-o înţeleagă în ziua în care a izbucnit revoluţia. Căci abia a reuşit mişcarea, că şeful şi organizatorul revoluţiei din Bavaria a devenit reprezentantul intereselor bavareze! Evreul internaţionalist Kurt Eisner a început să joace împotriva Prusiei atuul Bavariei. Era totuşi evident că, la urma urmei, acest oriental, care îşi petrecuse întreaga viaţă vagabondând ca scriitor prost de ziare în restul Germaniei, era cel din urmă om calificat să apere interesele Bavariei şi că îi era cât se poate de indiferent ca tocmai Bavaria să continue să existe în lumea largă creată de Dumnezeu.

Dând răzmeriţei revoluţionare din Bavaria caracterul unei ofensive împotriva restului Reichului, Kurt Eisner nu se plasa pe poziţiile intereselor sau dorinţelor Bavariei; el acţiona ca mandatar al evreimii. El profită de pe urma tendinţelor instinctive şi a antipatiilor poporului bavarez pentru a dezmembra mai uşor Germania cu ajutorul lor. Reichul nimicit ar fi devenit deopotrivă prada bolşevismului.

După moartea sa, au continuat la început să folosească tactica lui. Marxismul, care acoperise cu insultele cele mai crâncene statele germane şi pe suveranii lor, a făcut subit apel, sub numele de „Partid independent” tocmai la sentimentele şi instinctele care îşi aveau rădăcina în existenţa dinastiilor şi a statelor germane. (Die Unabhangige Sozialistische Partei era acea fracţiune a partidului social-democrat care se separase de majoritatea deputaţilor socialişti, în ultimele luni ale ostilităţilor, refuzând să continue să voteze credite de război. După aceea, oile rătăcite s-au întors la stână.)

Lupta dusă de republică consiliilor (muncitorilor şi soldaţilor) împotriva trupelor care eliberaseră Bavaria de acestea a fost prezentată de propagandă drept „lupta muncitorilor bavarezi” împotriva „militarismului prusac”. Aceasta explică de ce

zdrobirea republicii consiliilor n-a avut la München efectul pe care l-a produs în celelalte state germane: în loc să cheme masele la raţiune, ea i-a înăcrit şi i-a iritat şi mai mult pe bavarezi împotriva Prusiei.

Arta cu care agitatorii bolşevici au făcut din desfiinţarea republicii consiliilor o victorie a militarismului prusac" asupra poporului bavarez „antimilitarist"şi „antiprusac" a dat roade din plin. În timp ce, cu ocazia alegerilor în Landtagul constituant din Bavaria, Kurt Eisner strânsese mai puţin de zece mii de partizani, iar partidul comunist rămăsese chiar sub trei mii de voturi, voturile date celor două partide după căderea republicii s-au ridicat la aproape o sută de mii.

Încă din acea perioadă am început personal lupta împotriva acelor aţiţări fără sens care ridicau elementele etnice germane unele împotriva altora.

Cred că n-am întreprins toată viaţa o campanie mai puţin populară decât aceea prin care protestam împotriva ostilităţii arătate faţă de prusaci. Încă din timpul domniei consiliilor, la München au avut loc mari adunări populare unde ura faţă de restul Germaniei, dar în special împotriva Prusiei, era propovăduită cu atâta succes încât nu numai că asistând la ele un german din nord îşi risca viaţa, dar sfârşitul

acestor manifestaţii era însoţit, cel mai adesea, de strigăte fără sens cum ar fi: „Să ne separăm de Prusia!” „Jos Prusia!” „Război Prusiei!”, dispoziţie de spirit pe care un reprezentant deosebit de strălucitor al drepturilor de suveranitate din Bavaria le-a rezumat în strigătul de război scos în plin Reichstag: „Mai bine mort ca bavarez, decât putrezit ca prusac”.

Trebuie să fi asistat la adunările din perioada aceea ca să se înţeleagă ce a însemnat pentru mine când, pentru prima dată, înconjurat de o mână de prieteni, m-am ridicat împotriva acestei nebunii la o adunare ţinută la Lowenbraukeller din München. Atunci erau cu mine nişte camarazi de război şi poate că se poate închipui ce simţeam când o mulţime delirantă zbiera la noi şi ameninţa să ne omoare; această mulţime era alcătuită în majoritate din dezertori şi ambuscaţi, care îşi petrecuseră vremea în serviciile din spatele frontului sau în ţară, în timp ce noi ne apăram patria. Este adevărat că aceste scene aveau pentru mine un avantaj: mică ceată a partizanilor mei se simţea mai strâns legată de mine şi curînd mi-au depus jurământul de credinţă pe viaţă şi pe moarte. Aceste lupte, care s-au repetat continuu în timpul anului 1919, au părut că devin şi mai aprige

odată cu începutul lui 1920. Au avut loc câteva adunări – îmi amintesc în special de cea din sala Wagner de pe Sonnenstrasse din München – în cursul cărora grupul meu, care între timp sporise, a trebuit să respingă mai multe atacuri violente; nu o dată s-a întâmplat ca partizanii mei să fie maltrataţi cu duzină, doborâţi pe jos, călcaţi în picioare, pentru ca la sfârşit să fie aruncaţi pe uşa sălii mai mult morţi decât vii.

Lupta pe care o începusem de unul singur, susţinut numai de camarazii de pe front, a fost atunci continuată de tânăra mişcare care o considera, aş spune, aproape ca pe o datorie sfântă.

Şi astăzi sunt încă mândru că pot să spun că, pe când încă nu puteam conta aproape exclusiv decât pe partizanii noştri bavarezi, noi am acţionat pentru a pune capăt, încet, dar sigur, acelui amalgam de prostie şi de trădare. Zic prostie şi trădare pentru că dacă sunt convins că masa aderenţilor era compusă din oameni cumsecade lipsiţi de înţelegere, nu pot găsi asemenea scuze spre justificarea organizatorilor şi a conducătorilor. Îi consideram şi îi consider şi astăzi trădători în solda Franţei. Într-unul din cazuri, cazul Dorten, istoria şi-a pronunţat deja sentinţa.

Ceea ce făcea ca pe atunci campania noastră să fie deosebit de grea era abilitatea cu care ştiau să ascundă scopul urmărit în realitate, punând pe primul plan tendinţa federalistă prezentată drept singura cauză a acestor intrigi. De altfel este evident că aţiţarea urii împotriva Prusiei n-are nici o legătură cu federalismul. Este de mirare de asemenea constatarea că o „mişcare federalistă” încearcă să dizolve sau să împartă în mai multe bucăţi un stat făcând parte din confederaţie. Deoarece un federalist sincer, pentru care formula folosită de Bismarck pentru a defini Reichul nu este o lozincă declamatorie şi ipocrită, nu ar trebui, exact în momentul în care se mândreşte cu el, să dorească smulgerea unora din teritoriile acestui stat prusac creat sau cel puţin definitiv constituit de Bismarck sau chiar susţinerea deschisă a tendinţelor separatiste. Ce s-ar mai fi strigat la München dacă un partid conservator prusac ar fi favorizat, sau chiar cerut şi grăbit public, separarea Franconiei de Bavaria! Cu toate acestea nu puteam decât să-i plângem pe cei pe care federalismul îi seducea sincer şi care nu văzuseră ce saltimbanci infami îi păcăliseră; erau în primul rând nişte oameni înşelaţi. Încărcând ideea federalistă cu o asemenea meteahnă, proprii

ei partizani îi săpau groapa. Nu se poate face propagandă pentru o organizare federalistă a Reichului denigrând, insultând şi împroşcând cu noroi elementul esenţial al unei astfel de constituţii politice, cu alte cuvinte Prusia, pe scurt, făcând, pe cât se poate, imposibilă existenţa acestui stat confederativ. Rezultatul acesta era cu atât mai neverosimil cu cât pretinşii federalişti atacau tocmai acea Prusie care putea fi cel mai puţin identificată cu regimul democratic instaurat de revoluţia din noiembrie. Căci injuriile şi criticile acestor pretinşi „federalişti” nu se adresau autorilor constituţiei de la Weimar, care de altminteri erau ei înşişi în majoritate germani din sud sau evrei, ci reprezentanţilor vechii Prusii conservatoare care se aflau la antipodul constituţiei de la Weimar. Faptul că această campanie se ferea grijulie să se atingă de evrei nu trebuie să mire şi oferă poate cheia întregii enigme.

După cum înainte de revoluţie evreul a ştiut să abată atenţia publicului de la oficiile de război, sau mai degrabă de la sine însuşi, şi să ridice masele, şi în special poporul din Bavaria, împotriva Prusiei, tot astfel, după revoluţie trebuia să-şi ascundă într-un fel sau în altul noua acţiune de jefuire de zece ori mai activă. Şi a reuşit din nou să aţâţe „elementele

naţionale” din Germania unele împotriva celorlalte: pe conservatorii bavarezi împotriva conservatorilor prusaci. A făcut-o din nou în modul cel mai perfid, provocând, el care ţinea singur toate firele de care atârna soarta Reichului, abuzuri de putere atât de brutale şi de neîndemânatice încât trebuiau să facă să fiarbă sângele tuturor celor care erau continuu victimele lor. Acestea victime nu erau niciodată evrei, ci compatrioţi germani. Bavarezul nu vedea Berlinul celor patru milioane de muncitori şi de producători, ocupaţi cu îndatoririle lor, ci Berlinul trândav şi corupt al cartierelor celor mai rele din vest! Dar ura sa nu se îndrepta împotriva acelor cartiere; ea nu viza decât oraşul „prusac”.

Aveai adesea motive să-ţi pierzi curajul.

Această abilitate a evreului de a abate de la el atenţia publicului dându-i de lucru în altă parte poate fi observată şi astăzi.

În 1918 nu putea fi vorba despre un antisemitism sistematic. Îmi mai amintesc cât de greu era pe atunci numai să pronunţi cuvântul evreu. Ori erai privit cu o privire prostească, ori te loveai de opoziţia cea mai vie. Primele noastre încercări de a-i arăta opiniei publice cine era adevăratul nostru duşman nu păreau să aibă în acea perioadă nici o şansă de succes şi numai cu încetul

lucrurile au luat o întorsătură mai bună. Oricât ar fi fost de defectuoasă organizarea Ligii defensive şi ofensive, ea a avut totuşi marele merit de a pune din nou problema evreiască şi de a o trata. În orice caz, graţie ligii antisemitismul a început, în iarna 1918-1919, să prindă încet rădăcini. Este adevărat că mişcarea naţional-socialistă l-a determinat mai târziu să progreseze. El a reuşit mai ales să ridice această problemă deasupra cercului strâmt al societăţii mării şi micii burghezii şi să facă din ea resortul şi lozinca unei mari mişcări populare. Dar abia am reuşit să-i dăm poporului german o idee mare care trebuia să aducă unirea şi să conducă la luptă, că evreul deja îşi organizase apărarea. El a recurs la vechea lui tactică. Cu o rapiditate fabuloasă, el a aruncat în mijlocul grupurilor rasiste torţa discordiei şi a semănat dezbinarea. Ridicarea chestiunii intrigilor ultramontane şi în felul acesta provocarea unei lupte care opunea catolicismul protestantismului era, date fiind împrejurările, singurul procedeu posibil pentru a abate atenţia publicului spre alte probleme, astfel încât să împiedice atacarea evreimii de către forţele aliate. Oamenii care au pus această chestiune în faţa publicului nu vor putea repara niciodată răul făcut poporului. În orice caz, evreul şi-a atins scopul: catolicii şi

protestanţii se bat cu desfătare, iar duşmanul de moarte al omenirii ariene şi al întregii creştinătăţi râde pe sub mustăţi.

Altădată au ştiut să ocupe, timp de ani de zile, opinia publică cu problema luptei dintre federalism şi centralizare şi să-i folosească pe unii prin ceilalţi, pe când evreul făcea negoţ cu libertatea naţiunii şi ne trăda patria în folosul marii finanţe internaţionale; astăzi a reuşit să arunce una împotriva celeilalte cele două confesiuni germane, în timp ce bazele pe care se întemeiază amândouă sunt măcinate şi subminate de otrava secretată de evreul cosmopolit şi internaţionalist.

Închipuiţi-vă ravagiile provocate zilnic de contaminarea rasei noastre de sângele evreiesc şi gândiţi-vă că această otrăvire a sângelui nu va putea fi vindecată decât în câteva secole, sau niciodată, astfel ca poporul nostru să fie teafăr; în afară de aceasta, gândiţi-vă că această descompunere a rasei diminuează sau chiar distruge calităţile ariene ale poporului nostru german, astfel încât se vede micşorându-se tot mai mult puterea cu care eram dotaţi ca naţiune depozitară a civilizaţiei şi că înfruntăm riscul de a cădea, cel puţin în marile oraşe, la nivelul la care se află astăzi Italia de sud. Această contaminare otrăvitoare a sângelui nostru, pe care sute de

mii din concetăţenii noştri nu ştiu s-o vadă, este astăzi practicată sistematic de evrei. Sistematic, aceşti paraziţi cu paiul negru, care trăiesc pe spinarea poporului nostru, ne pângăresc copilele lipsite de experienţă provocând astfel ravagii pe care nimic nu le va putea compensa. Ambele, sigur că da, ambele confesiuni creştine asistă indiferente la această profanare, la această distrugere a fiinţei nobile şi de o specie deosebită cu care graţia divină a dăruit pământul. Important pentru viitorul pământului nu este să ştie dacă protestanţii îi vor învinge pe catolici sau catolicii pe protestanţi, ci dacă omul de rasă ariană va supravieţui sau va muri. Cu toate acestea, cele două confesiuni nu luptă astăzi împotriva celui care vrea să-l nimicească pe arian: ele caută să se nimicească reciproc. Cel care se situează pe o poziţie rasistă are datoria sfântă, indiferent de propria sa confesiune, să vegheze să nu se vorbească fără încetare în mod nesocotit despre voinţa divină, ci să se acţioneze conform acestei voinţe şi să nu lase să fie murdărită opera Domnului. Căci voinţa lui Dumnezeu este cea care le-a dat odinioară oamenilor înfăţişarea lor, firea lor şi capacităţile lor. A-i distruge opera, înseamnă a declara război creaţiei Domnului, voinţei divine. De aceea, fiecare trebuie să acţioneze –

bineînţeles, în sânul bisericii sale – şi fiecare trebuie să considere ca prima şi cea mai sfântă datorie luarea de poziţie împotriva oricărui om care, prin purtarea sa, prin cuvintele sau actele sale, va părăsi terenul propriei sale confesiuni spre a merge să caute gâlceava celeilalte confesiuni. Căci a critica particularităţile uneia dintre confesiuni înseamnă a agrava schisma religioasă existentă deja la noi şi a provoca un război de exterminare între cele două confesiuni care îşi împart Germania. Situaţia noastră din punct de vedere religios nu oferă nici un aspect comparabil cu cea din Franţa, Spania şi mai ales Italia. În aceste trei ţări se poate, de exemplu, predica lupta împotriva clericalismului sau ultramontanismului fără să existe pericolul ca această tentativă să dezbine poporul francez, spaniol sau italian ca popor. Dar în Germania asta nu se poate, deoarece protestanţii ar participa fără îndoială la această campanie. Astfel, măsurile de apărare care ar fi luate în celelalte ţări numai de către catolici împotriva abuzurilor de putere comise de păstorul lor suprem din punct de vedere politic, la noi ar avea imediat un caracter de atac îndreptat de protestantism împotriva catolicismului. Ceea ce este suportat de credincioşii unei confesiuni, chiar dacă acest lucru li se pare nedrept, este respins apriori şi

cu şi mai mare violenţă de oricine ţine de cealaltă confesiune. Aceasta merge atât de departe încât chiar şi cei care ar fi gata să îndrepte abuzurile pe care le constată în sânul propriei lor biserici vor renunţa îndată şi îşi vor îndrepta strădaniile înspre exterior de îndată ce o asemenea reformă va fi propusă sau mai ales cerută de o autoritate aparţinând unei alte confesiuni. Ei consideră această pretenţie că o tentativă pe cât de nejustificată pe atât de inadmisibilă şi chiar inoportună de a se amesteca în lucruri care nu privesc autoritatea în cauză. Asemenea tentative nu par scuzabile nici dacă se întemeiază pe dreptul superior al comunităţii naţionale de a-şi apăra interesele, pentru că astăzi sentimentele religioase au o influenţă mult mai puternică decât consideraţiunile naţionale şi politice. Şi această stare de lucruri nu va fi cu nimic schimbată împingând cele două confesiuni să se războiască cu înverşunare; nu s-ar schimba decât dacă o toleranţă reciprocă i-ar asigura naţiunii binefacerea unui viitor a cărui măreţie ar acţiona şi în acest domeniu în sensul reconcilierii.

Nu ezit să declar că în oamenii care încearcă astăzi să amestece mişcarea rasistă în certurile religioase eu văd duşmani mai mari ai poporului meu decât ar putea fi oricare

comunist internaţionalist. Căci mişcarea naţional-socialistă este chemată să-l convertească pe acel comunist. Dar cine vrea să-i scoată din rând pe rasişti şi să-i facă infideli faţă de misiunea lor comite actul cel mai condamnabil. El este, indiferent dacă o face conştient sau inconştient, susţinătorul intereselor evreieşti. Căci interesul evreilor este astăzi să facă să curgă, până va seca, sângele mişcării rasiste într-o luptă religioasă în momentul în care ea devine un pericol pentru evrei. Insist asupra expresiei „să facă să curgă până va seca”; fiindcă numai un om care nu cunoaşte deloc istorie poate să-şi închipuie că această mişcare este capabilă să rezolve actualmente o problemă în care au eşuat secole întregi şi mari oameni de stat.

De altfel, faptele vorbesc de la sine. Domnii care în 1924 au descoperit subit că misiunea cea mai înaltă a mişcării rasiste era lupta împotriva „ultramontanismului” nu l-au nimicit pe acesta din urmă, dar au zdrobit mişcarea rasistă. Protestez împotriva presupunerii că în rândurile rasiştilor s-ar fi putut găsi o minte atât de necoaptă încât să-şi imagineze că poate să facă ceea ce îi fusese imposibil unui Bismarck. Cea dintâi datorie a şefilor mişcării naţional-socialiste va fi întotdeauna să se opună, în modul cel mai hotărât, oricărei

tentative de a angaja mişcarea naţional-socialistă în asemenea certuri şi să excludă imediat din rândurile partidului pe cei care fac propagandă pentru astfel de proiecte. De fapt, ei au reuşit definitiv s-o facă în toamna lui 1923. Protestantul cel mai credincios putea merge în rândurile noastre alături de catolicul cel mai credincios, fără cel mai mic conflict între conştiinţa lui şi convingerile sale religioase. Luptă aprigă pe care o duceau amândoi în comun împotriva distrugătorului omenirii ariene i-a învăţat, în schimb, să se stimeze şi să se aprecieze reciproc. Şi, în acelaşi timp, în acei ani, partidul a luptat cu cea mai mare înverşunare împotriva partidului de centru, ce-i drept nu din motive religioase, ci exclusiv din punct de vedere naţional, rasist şi economic. Atunci succesul s-a arătat atât de limpede în favoarea noastră încât demonstrează astăzi greşeala celor care pretindeau că sunt cel mai bine informaţi.

În ultimii ani, certurile religioase au atins uneori o asemenea acuitate încât cercurile rasiste, pradă unei orbiri care i-a lovit pe cei pe care Dumnezeu îi părăseşte, nu vedeau cât de lipsită de sens era purtarea lor, pe când ziarele marxiste şi atee se făceau la nevoie avocaţii confesiunilor religioase şi, colportând dintr-o tabără în cealaltă declaraţii a căror prostie

depăşea uneori orice limită şi care erau puse pe seama uneia sau a celeilalte părţi, se străduiau să arunce paie pe foc.

Dar orice apel la acest fel de arme comportă un pericol de moarte tocmai pentru un popor care, ca şi poporul german, este capabil, după cum a dovedit-o adesea istoria lui, să lupte până la ultima picătură de sânge pentru nişte năluciri. El a abătut întotdeauna poporul nostru de la hotărârea de a rezolva problemele de care depindea practic existenţa lui. În vreme ce noi ne consumam în certuri religioase, celelalte popoare îşi împărţeau restul lumii. Şi în vreme ce mişcarea rasistă se întreabă dacă pericolul ultramontan este mai de temut decât pericolul evreiesc, şi invers, evreul distinge ceea ce constituie bazele existenţei noastre ca rasă şi, astfel, distruge pentru totdeauna poporul nostru. În ceea ce-i priveşte pe aceşti susţinători rasişti, pot spune, în favoarea mişcării naţional-socialiste şi, ca urmare, a poporului german, dintr-o inimă sinceră, această rugăciune: „Apără-l, Doamne, de astfel de prieteni; cât despre duşmani, le va veni şi singur de hac”.

***

Lupta dintre federalism şi unitarism, pe care evreii au ştiut s-o provoace atât de ingenios în 1919, 1920, 1921 şi după aceea, a obligat mişcarea naţional-socialistă, deşi refuza să participe la ea, să ia poziţie în privinţa problemelor esenţiale pe care le ridică. Germania trebuie să fie un stat federativ sau centralizat şi ce înseamnă practic aceste două definiţii? După părerea mea, a doua întrebare este cea mai importantă, nu numai pentru că nu se poate înţelege întreaga însemnătate a problemei fără să fi răspuns în prealabil la ea, dar şi pentru că ea este de natură să-i lămurească şi să-i împace pe adversari.

Ce este un stat federativ?

Prin stat federativ înţelegem o asociaţie de state suverane care se unesc din propria lor voinţă şi în virtutea suveranităţii lor şi care renunţă, în favoarea federaţiei, la acele drepturi suverane a căror exercitare le este necesară pentru a exista şi a supravieţui.

Această formulare teoretică nu-şi găseşte, în practică, aplicarea fără rezerve la nici una din confederaţiile existente actualmente în lume. Ea se potriveşte cel mai puţin constituirii Statelor Unite ale Americii, căci nu s-ar putea spune că numărul de departe cel mai mare al diferitelor state care compun această confederaţie să se fi bucurat vreodată iniţial de

vreo oarecare suveranitate, dat fiind că multe dintre ele au fost ca să zicem aşa desenate de-a lungul timpului pe ansamblul teritoriului dominat de confederaţie. De aceea când se pune problema diferitelor state care compun Statele Unite ale Americii, este vorba, în cele mai multe cazuri, de teritorii mai mult sau mai puţin mari, delimitate din raţiuni tehnice şi administrative, ale căror frontiere au fost adesea trasate cu rigla pe hartă, dar care nu au şi nu puteau avea înainte nici unul din drepturile de suveranitate proprii unui stat. Căci nu aceste state au întemeiat confederaţia, ci confederaţia a fost mai întâi cea care a format o mare parte din aceste aşa-zise state. Drepturile independente, foarte largi, care le-au fost lăsate sau, mai bine zis, recunoscute diferitelor teritorii, n-au nimic comun cu caracterul specific al acestei asocieri de state; ele corespund întinderii domeniului său, dimensiunilor sale în spaţiu care sunt aproape cele ale unui continent. Nu se poate aşadar vorbi de suveranitatea politică a statelor ce compun Uniunea Americană, ci despre drepturile care le-au fost definite şi garantate constituţional sau, mai bine zis, despre privilegiile lor.

Formularea de mai sus nu se aplică exact nici Germaniei, cu toate ca diferitele state au

existat fără îndoială mai întâi în Germania în calitate de state şi că Reichul s-a născut din ele. Numai ca Reichul nu s-a format prin voinţa liberă şi colaborarea egală a diferitelor state, ci prin efectele hegemoniei unuia dintre ele, Prusia. Deja profunda inegalitate care domneşte în ţările germane în ceea ce priveşte întinderea teritoriilor lor nu permite compararea modului de formare a Reichului cu cea a Statelor Unite ale Americii. Exista un asemenea contrast din punctul de vedere al puterii între cele mai mici dintre vechile state confederate germane şi cele mai mari, mai ales cel mai mare dintre toate, încât serviciile pe care le puteau aduce confederaţiei erau de o importanţă foarte inegală şi n-au putut lua parte în aceeaşi măsură la întemeierea Reichului, la formarea confederaţiei. Într-adevăr, în legătură cu aceste state nu se putea vorbi despre o adevărată suveranitate şi expresia „suveranitatea statului" nu era altceva decât o formulă administrativă şi lipsită de sens. În realitate, trecutul, ca şi prezentul trecuseră pe linie moartă multe din aceste pretinse „state suverane" şi demonstraseră astfel în modul cel mai limpede fragilitatea acestor formaţiuni politice suverane.

Nu este cazul să arătăm aici în amănunt felul în care s-au constituit aceste state de-a

lungul istoriei; este suficient să semnalăm că, aproape în nici un caz, frontierele lor nu coincid cu habitatul unei rase germane determinate. Sunt creaţii pur politice a căror majoritate datează din epoca cea mai tristă a Reichului: aceea a neputinţei sale şi a împărţirii patriei noastre care era în acelaşi timp consecinţa şi cauza acestei neputinţe.

Constituţia vechiului Reich ţinea cont, cel puţin în parte, de această stare de lucruri şi nu permitea diferitelor state să fie reprezentate egal în Bundesrat, ci le acorda o reprezentare proporţională cu întinderea teritoriului lor şi cu cifra populaţiei, cu importanţa lor efectivă, ca şi cu rolul pe care îl jucaseră în formarea Reichului.

Renunţarea diferitelor state la drepturile lor de suveranitate în favoarea Reichului, spre a-i permite să se nască, nu fusese spontană decât într-o măsură foarte mică; practic, în cea mai mare parte, aceste drepturi nu existaseră niciodată sau Prusia a pus pur şi simplu stăpânire pe ele uzând de puterea ei preponderentă. Este adevărat că Bismarck nu s-a călăuzit după principiul de a da Reichului tot ceea ce putea lua prin orice mijloace de la diferitele state; el nu le-a cerut decât ceea ce Reichului îi era absolut necesar. Acesta era un principiu pe cât de moderat pe atât de înţelept:

pe de o parte el ţinea cont în mod deosebit de obiceiuri şi de tradiţie; pe de alta, îi asigura dinainte noului Reich, într-o mare măsură, afecţiunea şi colaborarea cordială dintre statele germane. Dar ar fi total greşit să atribuim această decizie a lui Bismarck convingerii sale că Reichul ar avea astfel, pentru totdeauna, o sumă suficientă de drepturi de suveranitate. Bismarck nu avea defel o asemenea convingere; dimpotrivă, el voia să-i lase viitorului grijă de a îndeplini ceea ce în prezent ar fi fost prea greu de executat şi ceea ce statele nu ar fi suportat decât cu greutate. El conta pe efectul nivelator al timpului şi pe presiunea pe care o va exercita evoluţia a cărei acţiune i se părea mai eficace decât încercarea de a zdrobi pe loc rezistenţa pe care i-ar fi opus-o în acest caz diferitele state. Acţionând astfel, el a demonstrat şi dovedit în modul cel mai evident în ce măsură era un om de stat. Căci, în realitate, suveranitatea Reichului n-a încetat să se întărească pe seama diferitelor state. Timpul a înfăptuit ceea ce Bismarck aştepta de la el.

Prăbuşirea Germaniei şi dispariţia regimurilor monarhice i-au dat acestei evoluţii un impuls hotărâtor. Căci statele germane datorându-şi existenţa mai mult unor cauze etnice decât unor cauze pur politice,

însemnătatea lor se reducea la zero de îndată ce forma luată de dezvoltarea acestor state, adică forma monarhică şi dinastiile lor erau suprimate. Un mare număr al acestor „state fantomă” au fost atunci într-atât de lipsite de orice bază încât au renunţat de la sine să supravieţuiască şi, din motive de pură utilitate, au fuzionat cu statele vecine ori s-au alipit spontan altora mai puternice; aceasta este dovada cea mai izbitoare a extraordinarei slăbiciuni a suveranităţii efective de care se bucurau aceste state mici şi a părerii proaste pe care o aveau despre ele propriii lor cetăţeni.

Dacă înlăturarea regimului monarhic şi a reprezentanţilor săi dăduse deja o lovitură foarte puternică caracterului federativ al Reichului, el a fost şi mai puternic afectat de obligaţiile pe care le-am contractat acceptând tratatul de „pace”.

Se înţelegea de la sine că drepturile suverane în materie de finanţe, de care se bucuraseră până atunci „statele”, îi reveneau Reichului, din moment ce pierderea războiului îi impunea obligaţiuni băneşti de care contribuabilii personali ai diferitelor ţări nu s-ar fi putut, niciodată achita. Celelalte măsuri, ca întreţinerea poştei şi a căilor ferate de către Reich erau de asemenea consecinţa inevitabilă a înrobirii poporului nostru la care duceau

încetul cu încetul tratatele de pace. Reichul era constrâns să-şi asigure posesiunea exclusivă a unor resurse din ce în ce mai numeroase pentru a-şi putea achita datoriile care nu încetau să-i fie extorcate.

Formele pe care le-ar fi luat adesea această extindere a puterilor Reichului puteau fi lipsite de sens; procesul era totuşi firesc şi logic. Responsabilitatea lor revine partidelor şi oamenilor care odinioară nu au făcut tot ceea ce trebuia făcut ca să terminăm războiul victorioşi. Principalii responsabili erau, în special în Bavaria, partidele pe care urmărirea unor scopuri egoist interesate le făcuse să uite în timpul războiului să-i dea Reichului ceea ce îi datorau Reichului, omisiune pe care au trebuit să o compenseze înzecit după înfrângere. Istorie răzbunătoare! Se poate spune numai că rareori cerul a pedepsit atât de prompt păcatul. Aceleaşi partide care, cu câţiva ani înainte, puseseră interesele propriilor lor state – şi mai ales în Bavaria – deasupra intereselor Reichului, au trebuit să vadă atunci, sub presiunea evenimentelor, interesul superior al Reichului înăbuşind diferitele state. Şi erau victimele propriilor lor greşeli.

Este o ipocrizie fără pereche să te vaieţi, când te adresezi unor alegători (căci numai

acestora li se adresează campania de agitaţie dusă de partidele actuale), de pierderea drepturilor suverane de către diferitele ţări, în vreme ce toate aceste partide fără excepţie au practicat care mai de care o politică de

executare ale cărei consecinţe ultime trebuiau în mod firesc să aducă schimbările cele mai profunde în viaţa internă a Germaniei. Reichul lui Bismarck era, faţă de exterior, liber şi fără obstacole. Acest Reich nu contractase obligaţiile financiare atât de grele şi în acelaşi timp absolut neproductive pe care trebuie să le suporte astăzi Germania sub regimul planului Dawes. Competenţa sa era limitată în interior la câteva drepturi absolut necesare. El se putea deci foarte bine lipsi, în ceea ce privea veniturile sale, de drepturile prerogative regale care să-i fie proprii şi să trăiască din contribuţiile pe care i le furnizau diferitele ţări; şi cum acestea şi-au văzut garantată posesiunea drepturilor lor de suveranitate şi cum, pe de altă parte, suma contribuţiilor plătite Reichului era relativ puţin ridicată, ele erau în favoarea lui. Dar a explica puţina popularitate de care se bucură astăzi Reichul în ţări prin dependenţă financiară faţă de el înseamnă a se deda la o propagandă nejustificată şi chiar mincinoasă. Nu, nu acesta este adevăratul motiv. Dizgraţia de care suferă

concepţia politică reprezentată de Reich nu trebuie să fie atribuită pierderii drepturilor suverane impuse ţărilor; ea este mai degrabă efectul felului lamentabil în care poporul german se vede reprezentat astăzi prin statul său. În ciuda tuturor serbărilor Drapelului Reichului şi ale Constituţiei, actualul Reich a rămas străin de inima tuturor claselor poporului nostru şi legile pentru apărarea republicii îl pot împiedica să se atingă de instituţiile republicane, prin teroarea pe care încearcă să o inspire: ele nu vor reuşi să se facă îndrăgite nici măcar de un singur german. Grija împinsă până la extrem de a apăra, prin articole de lege şi prin ameninţarea cu muncă silnică, republica împotriva propriilor săi cetăţeni constituie critica cea mai zdrobitoare şi cea mai înjositoare a oricărui regim.

Dar mai există un motiv pentru care anumite partide mint, pretinzând că Reichul a încetat să fie popular, pentru că el a uzurpat drepturile de suveranitate ale ţărilor. Presupunând că Reichul nu şi-ar fi extins atât de mult hegemonia, nu trebuie să credem că pentru atâta lucru nu s-ar fi bucurat de mai multă trecere în diferitele ţări, din moment ce poverile generale rămâneau la fel de grele ca în prezent. Din contră, dacă ţările trebuiau să plătească impozite atât de ridicate ca acelea

de care are nevoie Reichul pentru a se achita de obligaţii faţă de Diktatul care ne-a adus în stare de sclavie, ostilitatea ar fi şi mai puternică. Nu numai că ar fi foarte greu de încasat contribuţiile datorate Reichului de către ţări; ele nu ar putea fi obţinute decât prin constrângere. Căci, din moment ce republica s-a plasat pe terenul tratatelor de pace şi nu are nici curajul, nici dorinţa de a le declara nule, ea trebuie să ţină cont de obligaţiile sale. Greşeala este tot a partidelor care le vorbesc neîncetat maselor electorale despre necesitatea de a menţine independenta ţărilor şi care, în acelaşi timp, îi pretind Reichului şi susţin o politică având fatalmente drept consecinţă suprimarea ultimelor aşa numite „drepturi de suveranitate

Spun „fatalmente” pentru că Reichul actual nu are alte mijloace de a răspunde obligaţiilor pe care i le-a impus o politică internă şi externă absolut lipsită de sens. Şi în acest caz, cui pe cui se scoate; şi orice datorie nouă contractată de Reich prin modul criminal în care reprezintă interesele Germaniei faţă de ţările străine necesită strângerea şurubului în interior: operaţiune care atrage după sine suprimarea progresivă a tuturor drepturilor de suveranitate a diferitelor state, pentru a

împiedica naşterea sau dezvoltarea germenilor rezistenţei în sânul lor.

Iată care este, în general, diferenţa caracteristică dintre politica Reichului actual şi cea de odinioară: vechiul Reich făcea să domnească pacea în interior şi îşi arăta forţa în afară, în vreme ce Republica îşi arată slăbiciunea faţă de străinătate şi în interior îşi asupreşte cetăţenii. În ambele cazuri, una din atitudini o condiţionează pe cealaltă: un stat naţional puternic nu are nevoie de multe legi în interior, deoarece cetăţenii săi nutresc afecţiune şi ataşament faţă de el; un stat de spirit internaţionalist care domneşte asupra unor sclavi nu le poate impune supuşilor corvoada decât prin constrângere. Căci regimul actual minte pe cât de cinic pe atât de neruşinat când vorbeşte despre „cetăţeni liberi. Nu exista aşa ceva decât în vechea Germanie. Fiind o colonie de sclavi în slujba străinătăţii, Republica nu are cetăţeni, cel mult supuşi. De aceea ea nu are un drapel naţional; ea nu are decât o marcă a fabricii introdusă printr-un decret al autorităţilor şi apărată de dispoziţii legislative. Acest simbol care, pentru democraţia germană, trebuie să joace rolul pălăriei lui Gessler, i-a rămas ca urmare mereu străin inimii poporului nostru. Republică, care, fiind la putere, a târât în noroi simbolul unei

tradiţii la care rămânea insensibilă şi al unui trecut a cărui măreţie nu îi inspira nici cel mai mic respect, va fi uluită în ziua când va vedea cât de superficial este ataşamentul supuşilor săi faţă de simbolul ei. Ea a luat de la sine caracterul unui episod din istoria Germaniei.

Astfel că astăzi acest stat este obligat, spre a continua să trăiască, să reducă tot mai mult drepturile de suveranitate ale ţărilor, nu numai din raţiuni materiale, ci şi din raţiuni psihologice. Căci storcând până la ultima picătură sângele cetăţenilor săi prin politica sa de cereri abuzive din punct de vedere financiar, el trebuie inevitabil să le răpească şi ultimele drepturi, dacă nu vrea ca nemulţumirea generală să izbucnească într-o zi sub forma unei rebeliuni deschise.

Răsturnând termenii formulării de mai sus, noi, naţional-socialiştii vom găsi următoarea regulă de bază: Un Reich naţional şi puternic care ştie să recunoască şi să apere în toată întinderea lor interesele cetăţenilor săi dincolo de frontiere, le poate oferi libertatea în interior, fără a trebui să se teamă pentru soliditatea statului. Dar, pe de altă parte, un guvern naţional energic îşi poate permite să încalce din plin libertatea persoanelor particulare şi a ţărilor, din moment ce fiecare cetăţean îşi dă

seama că astfel de măsuri sunt necesare pentru măreţia naţiunii.

Este cert că toate statele lumii se îndreaptă, prin evoluţia organizării lor interne, către o anumită centralizare. În această privinţă nu va face excepţie nici Germania. Astăzi este deja o prostie să vorbeşti despre „suveranitatea de stat” a ţărilor, căci, în realitate, ea nu se potriveşte cu dimensiunea ridicolă a acestor formaţiuni politice. Importanţa diferitelor state nu a făcut decât să scadă din punctul de vedere al comunicaţiilor şi al tehnicii administrative. Traficul modern, tehnica modernă reduc neîncetat distanţele şi îngustează spaţiul. Un stat de altădată nu mai reprezintă astăzi decât o provincie, iar statele din prezent ar fi trecut odinioară drept continente. Dificultatea, evaluată sub aspectul ei pur tehnic, administrării unui stat ca Germania nu este mai mare decât era acum o sută douăzeci de ani cea de a guverna o provincie ca Brandenburgul. Astăzi este mai uşor să străbaţi distanţa care separă Münchenul de Berlin decât era acum o sută de ani să mergi de la München la Stamberg. Şi întregul teritoriu al Reichului de astăzi este, proporţional cu mijloacele de transport actuale, mai puţin întins decât al oricăruia din statele de dimensiune mijlocie care alcătuiau

Confederaţia Germanică din vremea războaielor napoleoniene. Cel a cărui minte rămâne închisă consecinţelor care decurg din fapte constatate rămâne în urmă faţă de timpul său. Asemenea orbi au existat în toate timpurile şi vor exista mereu. Dar ei pot cel mult să încetinească mişcarea roţii istoriei; nu o vor opri niciodată.

Noi, naţional-socialiştii, nu trebuie să rămânem orbi în faţa concluziilor care trebuie trase din aceste axiome. Nici în acest caz noi nu trebuie să ne lăsăm seduşi de frazele mari ale partidelor burgheze care îşi zic naţionale. Folosesc expresia „fraze mari”, pentru că aceste partide nu cred nici ele sincer că realizarea intenţiilor lor este posibilă şi pentru că, în al doilea rând, ele sunt principalele responsabile de întorsătura pe care au luat-o evenimentele. Mai ales în Bavaria, strigătele care cer reducerea centralizării nu sunt decât o farsă de partid politic şi nu dezvăluie nici o intenţie sinceră. Ori de câte ori aceste partide ar fi trebuit să facă din aceste declamaţii ceva real şi serios, ele au cedat lamentabil, fără excepţie. De fiecare dată când Reichul a comis ceea ce ele numesc „o tâlhărire a drepturilor de suveranitate” ale statului bavarez, practic nu i s-a opus nici o rezistenţă, în afară de câteva bârfeli respingătoare. Da! Când cineva

îndrăznea într-adevăr să se ridice împotriva acestui regim absurd, era scos în afara legii şi proscris de aceleaşi partide, sub pretextul că „nu se plasa pe terenul statului actual” şi era persecutat până când era redus la tăcere fie prin aruncarea în închisoare, fie interzicându-i-se în mod ilegal să vorbească în public. Partizanii noştri pot vedea astfel ce baze mincinoase au aceste cercuri aşa-zis federatiste. Teoria unui stat confederat nu este pentru ei, ca şi religia, decât un mijloc de a-şi apăra propriile interese de partid, adesea destul de necurate.

***

După cum o anume centralizare, în special în ceea ce priveşte căile de comunicaţie, pare firească, tot astfel, noi, naţional-socialiştii avem datoria de a lua poziţie în modul cel mai ferm împotriva unei asemenea evoluţii a statului actual, deoarece aceste măsuri nu au alt scop decât să mascheze şi să facă posibilă o politică externă catastrofală. Tocmai pentru că Reichul actual nu a întreprins ceea ce se numeşte naţionalizarea căilor ferate, a poştei, a finanţelor etc., din raţiuni superioare de politică naţională, ci pur şi simplu pentru a dispune de resurse şi de simbrii, spre a putea

practica o politică de execuţie neînfrânată, noi, naţional-socialiştii, trebuie să facem tot ceea ce ni se pare potrivit să stingherească şi, dacă este posibil, să oprească o asemenea politică. Pentru aceasta, trebuie să luptăm împotriva centralizării impuse actualmente instituţiilor de o importanţă vitală pentru poporul nostru, din moment ce ea nu este practicată decât pentru a comercializa miliarde de tributuri şi simbrii cerute, în folosul străinătăţii, de politica dusă de guvernul nostru de la război încoace.

Din acest motiv mişcarea naţional-socialistă trebuie să ia poziţie împotriva unor asemenea tentative.

Al doilea motiv care ne determină să ne opunem acestei centralizări este că ea ar putea întări în interior situaţia unui regim care, prin toate actele sale, a fost o calamitate pentru naţiunea germană. Reichul democratic şi evreiesc pe care îl avem astăzi şi care pentru naţiunea germană este un adevărat blestem, caută să zădărnicească criticile pe care i le adresează diferitele state care încă nu sunt toate pătrunse de spiritul epocii noastre, reducându-le la o totală lipsă de importanţă. Într-o asemenea situaţie, noi, naţional-socialiştii suntem pe deplin îndreptăţiţi să cerem nu numai că acestei opoziţii a diferitelor state să i se furnizeze baza unei puteri politice,

care să promită succesul, ci şi să facem din lupta lor împotriva centralizării expresia unui interes general superior, naţional şi german. Astfel, câtă vreme Partidul popular bavarez va apăra „drepturile speciale” ale statului bavarez, din motive josnic interesate şi particulariste, noi va trebui să profităm de această situaţie specială pentru a dărâma regimul democratic actual, născut din revoluţia din noiembrie, şi aceasta pentru a servi interesul superior al naţiunii.

Al treilea motiv care ne determină să luptăm împotriva centralizării actuale este convingerea noastră că ceea ce se numeşte naţionalizare în folosul Reichului nu este în realitate, în mare parte, decât o unificare; în orice caz, ea nu este o simplificare; cel mai adesea, este vorba numai de a sustrage drepturilor de suveranitate ale ţărilor instituţiile ale căror porţi vor fi astfel larg deschise poftelor partidelor revoluţionare. În decursul istoriei germane favoritismul nu a fost încă niciodată practicat într-un chip mai neruşinat decât de republică democratică. Înverşunarea cu care continuă centralizarea este, în bună parte, imputabilă partidelor care au promis altădată să croiască drum funcţionarilor capabili şi care, totuşi, astăzi când este vorba de ocuparea diferitelor slujbe

şi funcţii se frământa numai ca să afle dacă candidaţii aparţin partidului lor. În special evreii sunt aceia care, de când există republică, se revarsă în valuri incredibil de mari în toate birourile economice şi organele administrative, astfel că ele au devenit astăzi un domeniu evreiesc.

Această a treia consideraţie ne impune în mod special, din raţiuni tactice, să examinăm scrupulos orice măsură nouă care tinde să accentueze centralizarea şi să luăm, la nevoie, poziţie împotriva ei. Punctul de vedere pe care ne vom plasa pentru a proceda la această examinare trebuie să fie întotdeauna cel al unei politici naţionale şi de inspiraţie înaltă şi niciodată acela al unui particularism îngust.

Ultima remarcă este necesară pentru ca membrii partidului nostru să nu creadă că noi, naţional-socialiştii,nu recunoaştem din principiu că Reichul poate întruchipa o suveranitate superioară celei a diferitelor state. În rândurile noastre nu trebuie să existe nici cea mai mică îndoială asupra acestui drept. Cum, pentru noi, statul în sine nu este decât o formă, în timp ce substanţa lui, cu alte cuvinte conţinutul acestei forme, este naţiunea, poporul, este limpede că toate interesele trebuie să fie subordonate intereselor suverane ale poporului. Printre

altele, nu putem recunoaşte nici unui stat separat existent în sânul naţiunii şi al Reichului care o reprezintă, o putere politică independentă şi drepturile unui stat suveran. Trebuie să se pună capăt, şi lucrul acesta va fi făcut într-o zi, abuzurilor pe care le comit aceste state confederate întreţinând misiuni diplomatice care le reprezintă chipurile în străinătate sau unele la altele. Atâta vreme cât această dezordine va continua să existe, nu trebuie să ne mire dacă străinătatea continuă să pună la îndoială soliditatea armăturii Reichului şi dacă procedează în consecinţă. Aceste abuzuri sunt cu atât mai revoltătoare cu cât nu li se poate recunoaşte nici o utilitate care să le compenseze inconvenienţele. Dacă interesele unui german care locuieşte în străinătate nu pot fi apărate de ambasadorul Reichului, ele vor fi şi mai puţin apărate de ministrul unui stat mic pe care puţinătatea importanţei sale îl face ridicol în cadrul lumii moderne. În aceste state confederate nu se pot vedea decât defecte ale armurii noastre care facilitează tentativele făcute în interiorul şi în afara Reichului de a aduce dizolvarea sa, tentative pe care un stat continuă să le vadă cu ochi buni. Noi, naţional-socialiştii, nu putem înţelege nici faptul că vreo familie nobilă atinsă de senilitate caută, într-un post de ministru

plenipotenţiar, un nou sol care să hrănească una din ramurile sale deja uscate. Reprezentarea noastră diplomatică în străinătate era atât de lamentabilă încă de pe vremea vechiului Reich, încât este cu totul de prisos să completăm experienţele de atunci.

Trebuie neapărat ca, pe viitor, importanţa atribuită ţărilor să fie măsurată în funcţie de eforturile guvernelor lor de a face civilizaţia să progreseze. Monarhul care a făcut cel mai mult pentru importanţa Bavariei nu era vreun particularist încăpăţânat şi ostil germanismului, ci Ludovic I care îmbina gustul pentru arte cu iubirea sinceră pentru Germania mare. Consacrând resursele statului ridicării Bavariei la un rang înalt printre popoarele civilizate, în loc să-i întărească puterea politică, el a obţinut rezultate mai bune şi mai durabile decât ar fi putut-o face prin alte mijloace. Münchenul era un bogat oraş provincial neînsemnat, el a făcut din acesta o mare metropolă artistică germană i-a creat un centru intelectual suficient de atractiv pentru ca franconienii, al căror caracter naţional este atât de diferit de cel al bavarezilor, să rămână şi astăzi legaţi de Bavaria. Dacă Münchenul ar fi rămas ceea ce era odinioară, ceea ce s-a petrecut în Saxa s-ar fi repetat în Bavaria, cu diferenţa că Leipzigul bavarez, adică

Nürnbergul, nu ar fi devenit un oraş bavarez, ci unul franconian. Nu cei care strigă „Jos Prusia!” au constituit măreţia Münchenului; cel care a dat însemnătate acestui oraş a fost regele care voia să dăruiască naţiunii germane un giuvaer artistic pe care te simţi obligat să-l vizitezi şi să-l admiri şi care a şi fost astfel. Şi de aici trebuie să tragem o învăţătură pentru viitor. Însemnătatea atribuită diferitelor state nu se mai poate măsura de acum înainte în funcţie de puterea lor politică; eu o văd manifestându-se mai degrabă în rolul pe care îl vor juca în calitate de ramură a rasei sau încurajând progresele civilizaţiei. Dar, chiar şi în această privinţă, timpul îşi va desăvârşi opera de nivelare. Comoditatea mijloacelor de comunicaţie modeme amestecă într-atât oamenii încât frontierele care separă ramurile unei aceleiaşi rase se şterg încet, dar continuu, astfel încât formele pe care le îmbracă civilizaţia unui popor prezintă încetul cu încetul acelaşi aspect pe toată întinderea domeniului său.

Armata trebuie apărată de influenţele particulariste în mod special şi cu cea mai mare grijă. Viitorul stat naţional-socialist nu trebuie să recadă în greşelile trecutului, nici s-o încarce cu treburi care nu sunt ale ei şi la care nu are dreptul să se dedea. Armata nu are

rolul de a fi o şcoală unde sunt menţinute particularităţile ce diferenţiază diferitele ramuri ale unei rase; dimpotrivă, este o şcoală în care toţi germanii trebuie să înveţe să se înţeleagă reciproc şi să se acomodeze unii cu alţii. De orice ar putea, în viaţa unui popor, duce la dezbinare, armata trebuie să se folosească pentru a uni. Ea trebuie să-l ridice pe tânărul recrut deasupra orizontului ţărişoarei lui şi să-l facă să descopere orizontul naţiunii germane. Soldatul trebuie antrenat să observe nu frontierele ţării lui natale, ci pe acelea ale patriei sale, căci într-o zi va trebui să le apere. De aceea este absurd ca tânărul german să fie lăsat în ţara lui natală; trebuie să i se facă cunoscută Germania în timp ce îşi face serviciul militar. Acest lucru este cu atât mai necesar cu cât astăzi tânărul meseriaş german nu mai face, ca odinioară, turul Germaniei, care îi lărgea orizontul. Nu este absurd, dacă ne dăm seama de această necesitate, să-l mai lăsăm pe tânărul bavarez să-şi facă serviciul militar la München, pe franconian la Nürnberg, pe cel din Baden la Karlsruhe, pe wurtemberghez la Stuttgart etc. şi nu ar fi mai rezonabil să-i arătăm tânărului bavarez când Rinul, când Marea Nordului, hamburghezului Alpii, prusacului din est Masivul Central german şi aşa mai departe? Caracterul propriu

fiecărei regiuni trebuie să rămână în trupă, dar nu în garnizoană. Orice tentativă de centralizare se expune dezaprobării noastre, dar niciodată aceea care are ca obiect armata. Dimpotrivă, cu toate că ne opunem tuturor celorlalte moduri de centralizare, acesta nu va putea decât să ne bucure. Făcând abstracţie de consideraţiunea că, dat fiind efectivul actual al armatei Reichului, ar fi absurd să păstrăm corpuri de armată recrutate din diferite state, noi vedem în centralizarea operată în sânul armatei Reichului un progres la care nu trebuie să renunţăm în viitor atunci când armata naţională va fi restabilită.

De altfel, o concepţie nouă şi victorioasă trebuie să respingă toate legăturile care ar putea paraliza avântul intelectual care o împinge înainte. Naţional-socialismul trebuie să revendice dreptul de a-şi impune principiile întregii naţiuni germane, fără să ţină seama de frontierele care separau până în prezent statele confederate, şi să facă educaţia naţiunii conform concepţiilor şi planurilor sale. După cum bisericile nu se simt legate şi limitate de graniţele politice, ideea naţional-socialistă nu este nici ea legată şi limitată de diviziunile teritoriale ale diferitelor state.

Doctrina naţional-socialistă nu este servitoarea intereselor politice ale statelor

confederate; ea trebuie să fie într-o zi regina şi stăpâna naţiunii germane. Ea are de condus şi de reorganizat viaţa unui popor; ea trebuie aşadar să pretindă, pe un ton imperativ, dreptul de a trece peste graniţele trasate de o evoluţie pe care noi nu o mai acceptăm.

Cu cât triumful ideilor sale va fi mai complet, cu atât libertatea individuală cu care ea va dărui întreaga ţară va fi mai mare.

CAPITOLUL XI

Propagandă şi organizare

Anul 1921 a avut, pentru mine şi pentru mişcare, din mai multe puncte de vedere, o semnificaţie deosebită.

După intrarea mea în Partidul Muncitoresc German, am preluat de îndată conducerea propagandei. Pe vremea aceea consideram acest domeniu de departe cel mai important. În primul rând era vorba mai puţin să-ţi frămânţi mintea cu problemele de organizare cât să răspândeşti însăşi ideea în rândurile unui mai mare număr de oameni. Propaganda trebuia să preceadă de departe organizarea şi mai întâi să-i câştige materialul uman care urma să fie frământat. De aceea eu sunt duşmanul unei organizări prea rapide şi prea pedante. Din aceasta nu iese adesea decât un mecanism mort şi rareori o organizaţie vie. Căci o organizaţie îşi datorează existenţa unei vieţi organice, unei dezvoltări organice. Nişte idei care au impresionat un număr determinat de oameni vor tinde întotdeauna către o anumită ordine şi, din acest aspect intern, rezultă o valoare foarte mare. Dar şi aici

trebuie să ţinem seama de slăbiciunea oamenilor, care determină individul izolat să se revolte instinctiv cel puţin la început, împotriva unei autorităţi. Tot astfel, când o organizaţie se dezvoltă mecanic, de sus în jos, pericolul mare constă în următoarele: o personalitate care într-o zi s-a făcut cunoscută, nefiind încă adaptată exact şi nici măcar suficient de capabilă, va încerca, în interiorul mişcării, să împiedice din invidie ascensiunea unor elemente mai capabile. Dăuna care va rezulta dintr-o astfel de eventualitate poate, mai ales în cazul unei mişcări tinere, să devină monstruoasă.

Din acest motiv este preferabil ca o idee să fie răspândită prin propagandă, o anumită bucată de vreme, mai întâi dintr-un punct central şi apoi să se caute în materialul uman care încetul cu încetul s-a îngroşat nişte „capete de Führer „ şi să fie puse la încercare. Se poate întâmpla, câteodată, ca nişte oameni, neînsemnaţi în sine, să fie totuşi consideraţi Führeri înnăscuţi. Ar fi de altfel cu totul greşit să vedem în bogăţia de cunoştinţe teoretice dovezile caracteristice ale aptitudinii de a fi Führer.

Contrariul se produce foarte frecvent.

Marii teoreticieni sunt foarte rari şi mari organizatori, dat fiind că măreţia

teoreticianului şi a fabricantului de program stă în primul rând în cunoaşterea şi stabiliră unor legi juste din punct de vedere abstract, în timp ce organizatorul trebuie să fie în primul rând un psiholog, trebuie să ia omul aşa cum este şi, pentru aceasta, să-l cunoască. Nu trebuie nici să-l supraestimeze, mei să-l subestimeze. Dimpotrivă, trebuie să ţină cont de slăbiciune şi de bestialitate, pentru a crea un organism viu, de o vigoare de nezdruncinat, perfect potrivit pentru propagarea unei idei şi să-i deschidă calea succesului.

Dar se întâmpla şi mai rar ca un mare teoretician să fie un mare Führer. Mai degrabă va fi astfel agitatorul, lucru cu care mulţi oameni cu spirit ştiinţific nu vor să cadă bucuroşi de acord şi care este, totuşi, de înţeles. Un agitator care dovedeşte capacitatea de a răspândi o idee în mase trebuie întotdeauna să fie un psiholog, chiar dacă nu este decât un demagog. El va fi întotdeauna un Führer mai bun decât teoreticianul care meditează departe de oameni şi departe de lume. Căci a conduce înseamnă a pute mişca masele. Darul de a formula idei nu are nimic de a face cu capacitatea unui Führer. Este complet inutil să discutăm pentru a şti ce este mai important: să concepi idealuri şi scopuri umanitare sau să le realizezi. Aici se întâmpla

ca în viaţă: un lucru ar fi complet stupid fără celălalt. Cea mai frumoasă concepţie teoretică rămâne fără scop şi fără valoare dacă Führerul nu poate pune masele în mişcare spre ea. Şi invers, ce ar însemna toată „genialitatea” şi tot elanul Führerului, dacă un teoretician inteligent nu i-ar stabili scopurile pentru lupta omenească? Dar îmbinarea teoreticianului, a organizatorului şi a Führerului într-o singură persoană este lucrul cel mai rar care poate fi întâlnit pe acest pământ: această îmbinare produce marele bărbat.

După cum am remarcat deja, m-am consacrat propagandei în vremurile de început ale activităţii mele în partid. Ea trebuia să reuşească să impregneze puţin câte puţin un mic nucleu de oameni cu noua doctrină, pentru a forma materialul care, mai târziu, va putea forma primele elemente ale unei organizaţii. În felul acesta scopul propagandei a depăşit în general scopul organizării.

Dacă o mişcare are intenţia să răstoarne o lume şi să construiască una nouă înlocui ei, în însuşi sânul conducerii trebuie să domnească o limpezime desăvârşită după următoarele principii; fiecare mişcare care va fi câştigat material uman va trebui mai întâi să-l împartă în două grupe: partizanii şi membrii.

Datoria propagandei este să recruteze partizani, datoria organizării este să câştige membri.

Partizanul unei mişcări este cel ce se declară de acord cu scopurile sale; membrul, acela care luptă pentru ea.

Partizanul va fi adus în sânul mişcării de propagandă. Membrul va fi constrâns de organizaţie să acţioneze el însuşi pentru recrutarea de noi partizani, din numărul cărora se vor putea apoi formă noi membri. „A fi partizan” cere numai recunoaşterea pasivă a unei idei; „a fi membru” cere ca ea să fie reprezentată activ şi apărată; la zece partizani vom avea abia doi membri. A fi partizan implică un simplu efort de cunoaştere; pentru a fi membru, trebuie să ai curajul de a reprezenta ideea recunoscută adevărată şi de a o răspândi larg.

Datorită formei sale pasive, majorităţii oamenilor, care sunt leneşi şi laşi, îi convine simplul efort al cunoaştem. A fi membru pretinde o activitate de gândire care nu i se potriveşte decât unei minorităţi.

Din această cauză, propaganda trebuie să-şi îndrepte neîncetat atenţia asupra adevărului că o idee câştiga partizani şi că apoi organizaţia trebuie să fie foarte atentă să-şi caute minuţios membri printre cei mai capabili

dintre partizani. Din cauza aceasta, propaganda nu trebuie să-şi frământe mintea în legătură cu importanţa, în special, a fiecăruia din cei pe care i-a convertit, în legătură cu capacitatea lor, cu cunoştinţele lor, cu inteligenţa sau cu caracterul lor, în timp ce organizaţia trebuie să aleagă foarte atent acele elemente care vor face cu adevărat posibilă victoria mişcării.

***

Propaganda încearcă să facă să pătrundă o doctrină în poporul întreg, organizaţia nu înglobează în cadrul ei decât pe aceia care, din raţiuni psihologice, nu vor putea dăuna expansiunii ideii.

***

Propaganda îi induce masei o idee, ca s-o pregătească pentru ceasul victoriei. În timp ce organizaţia luptă pentru victorie datorită unui mănunchi permanent, organic şi gata de luptă, al acelora dintre partizanii săi care par capabili şi hotărâţi să ducă lupta pentru victorie.

***

Victoria unei idei va fi cu atât mai uşoară cu cât propaganda va fi prelucrat ansamblul oamenilor la o scară mai mare şi cu cât organizaţia – care trebuie să conducă practic lupta – va fi mai exclusivă, mai puternică şi mai solidă.

Rezultă că numărul partizanilor nu este niciodată destul de mare, în timp ce numărul membrilor este mai degrabă prea mare decât prea mic.

***

Când propaganda a inculcat unui popor întreg o idee, organizaţia poate trage consecinţele numai cu o mâna de oameni. Propaganda şi organizaţia, deci partizanii şi membrii se află după aceasta într-o poziţie reciproc definită. Cu cât propaganda va fi lucrat mai bine, cu atât numărul membrilor efectivi va putea fi mai restrâns; cu cât numărul partizanilor va fi mai mare, cu atât numărul membrilor va putea fi mai mic şi invers: cu cât propaganda va fi mai defectuoasă, cu atât organizaţia trebuie să fie mai puternică; cu cât grupul de partizani ai unei mişcări rămâne mai slab, cu atât trebuie să fie mai mare numărul membrilor, dacă vrea să mai conteze pe succes.

***

Cea dintâi datorie a propagandei este să câştige oameni pentru organizaţia ulterioară: prima datorie a organizaţiei este să câştige oameni pentru continuarea propagandei. A doua datorie a propagandei este să dezagrege starea de lucruri actuală şi să o pătrundă de doctrina nouă, în timp ce datoria organizaţiei trebuie să fie lupta pentru putere, pentru a face ca doctrina să triumfe definitiv.

Un succes definitiv într-o revoluţie va fi întotdeauna atins dacă întregului popor i se indică o nouă concepţie despre lume sau chiar i se impune, la nevoie şi dacă, pe de altă parte, organizaţia centrală – deci mişcarea – înglobează numai minimul de oameni absolut indispensabili pentru a ocupa centrul nervos al statului.

Altfel spus:

În orice mişcare cu adevărat măreaţă, cu alură de răsturnare mondială, propaganda trebuie să răspândească mai întâi ideea acelei mişcări. Ea va trebui să încerce neobosit să limpezească ideile noi, să i le inoculeze mulţimii sau cel puţin să-i zdruncine vechile convingeri. Dat fiind că o asemenea propagandă trebuie să aibă o „coloană

vertebrală”, doctrina va trebui să se sprijine pe o organizaţie solidă. Organizaţia îşi alege membrii dintre partizanii care au fost câştigaţi de propagandă. Această organizaţie va creşte cu atât mai repede cu cât propaganda va fi dusă mai intens şi această propagandă va putea lucra cu atât mai bine cu cât organizaţia care se află în spatele ei va fi mai puternică şi mai autoritară.

Datoria supremă a organizaţiei constă în a avea grijă ca dezbinările, oarecum interne, dintre membrii mişcării să nu conducă la rupturi şi, ca urmare, la slăbirea activităţii în cadrul mişcării; apoi ca spiritul ofensiv să nu piară, ci să se reînnoiască şi să se întărească tot mai mult. După aceea, numărul membrilor nu trebuie să crească la infinit, dimpotrivă: numai o elită restrânsă poate fi energică şi îndrăzneaţă; o mişcare a cărei organizaţie ar creşte la nesfârşit ar slăbi din această cauză într-o zi, prin forţa împrejurărilor. Organizaţiile supraabundente îşi pierd încetul cu încetul combativitatea şi nu mai sunt capabile să susţină cu hotărâre şi spirit ofensiv răspândirea unei idei.

Cu cât o idee este mai bogată şi mai fertilă în fermenţi revoluţionaţi, cu atât propagatorii ei trebuie să fie mai activi, dat fiind că forţa subversivă a unei astfel de doctrine riscă să-i

îndepărteze pe burghezii laşi. În forul lor interior, ei se vor putea simţi partizani, dar vor refuza s-o recunoască deschis.

De aceea organizaţia unei idei cu adevărat revoluţionare nu primeşte membri decât din rândurile celor mai activi partizani. În această activitate, garantată de o alegere firească stă condiţia unei propagande ulterioare a mişcării, ca şi lupta victorioasă pentru înfăptuirea ideii.

Cel mai mare pericol care poate ameninţa o mişcare este creşterea anormală a numărului de membri ca urmare a unui succes prea rapid. Atâta vreme cât trebuie să lupte, o mişcare este evitată de toate fiinţele laşe şi absolut egoiste, dar acestea încearcă repede să câştige calitatea de membri dacă partidul, prin dezvoltarea sa, îşi afirmă succesul.

Acestui lucru trebuie să i se atribuie faptul că multe mişcări victorioase rămân deodată în urmă, înaintea succesului definitiv, înaintea desăvârşirii scopurilor lor şi, cuprinse de o slăbiciune internă, încetează să se lupte şi se şubrezesc. După prima victorie, în organizaţia ei s-au introdus atâtea elemente rele, nedemne şi în special laşe, încât în final aceşti laşi au majoritatea şi îi sufocă pe combativi. Ei deturnează mişcarea în slujba propriilor lor interese, o coboară la nivelul propriului lor egoism meschin şi nu fac nimic pentru a

desăvârşi victoria ideii originare. Atunci fanatismul slăbeşte, forţa combativă este paralizată sau, cum obişnuieşte să spună foarte just în asemenea cazuri lumea burgheză: „Acest partid şi-a turnat apă în vin”. Şi totul este cât se poate de bine în cea mai bună dintre lumi.

De aceea este indispensabil ca o mişcare, din necesitatea propriei sale conservări, să i se închidă mulţimii de îndată ce succesul este de partea sa şi ca pe viitor ea să procedeze la creşterea organizaţiei sale cu nesfârşita precauţiune şi după o examinare temeinică. Numai astfel mişcarea îşi va putea păstra nucleul intact, proaspăt şi sănătos. Trebuie avut grijă ca numai acest nucleu să conducă mişcarea, cu alte cuvinte, să întreprindă, în calitate de deţinător al puterii, acţiunile indispensabile pentru realizarea practică a ideii. Bazându-se pe ideile fundamentale şi originare ale mişcării, organizaţia are datoria nu numai să consolideze toate poziţiile importante, cucerite pe plan doctrinal, ci şi să constituie un organism central de conducere. Şi aceasta până când principiile actuale şi învăţămintele partidului devin bază şi esenţa însăşi a noului stat. Numai atunci va putea fi elaborată liber propria constituţie a acestui stat, născută din spiritul partidului, cu preţul

unei lupte interne. Într-adevăr este vorba mai puţin de puncte de vedere pur omeneşti cât de jocul liber şi de acţiunea forţelor, fără îndoială previzibile, dar cu un efect greu de controlat pe viitor.

Toate mişcările mari, fie că sunt de natură politică, fie că sunt de natură religioasă, îşi datorează marile succese numai cunoaşterii şi folosirii acestor principii. Nici un succes durabil nu poate fi conceput fără respectarea acestor legi.

***

În calitate de director cu propaganda partidului, m-am străduit nu numai să pregătesc terenul pentru mişcarea ulterioară, dar, cu o rigoare absolută, am acţionat de asemenea pentru ca organizaţia să nu ia decât elemente valoroase. Cu cât eram mai dur şi cu cât biciuiam mai mult, cu atât propaganda mea înspăimântă, îndepărta pe cei slabi şi firile şovăielnice, împiedica intrarea lor în nucleul dintii al organizaţiei noastre. Ei au rămas poate partizani şi, în acest caz, nu ridică vocea, rămânând, dimpotrivă, într-o tăcere neliniştită. Câte mii de oameni mi-au afirmat odinioară că sunt întru totul de acord cu toate, dar că, totuşi, în nici un caz nu pot fi membri. Mişcarea

este atât de violentă, ziceau ei, încât o cooperare în calitate de membri i-ar expune la conflicte deosebit de violente, chiar unor pericole, dar că nu-i pot purta pică unui burghez cinstit şi liniştit pentru că deocamdată stă deoparte, din moment ce este cu tot sufletul alături de cauză.

Şi era bine aşa.

Dacă aceşti oameni care, în sinea lor, nu erau partizanii mijloacelor revoluţionare extreme, ar fi intrat atunci în partidul nostru, ca membri, ne-am fi putut considera o congregaţie pioasă, dar fără îndoială nu o mişcare tânără şi bucuroasă să lupte.

Forma vie şi combativă pe care i-am dat-o atunci propagandei noastre a întărit şi garantat tendinţa extremistă a mişcării noastre, dat fiind că numai oamenii cu adevărat extremişti – cu câteva excepţii – erau gata să coopereze cu mine ca membri.

Concepută astfel, propaganda mea a avut un asemenea efect încât în scurt timp sute de mii de oameni ne dădeau în sinea lor dreptate şi doreau victoria noastră, chiar dacă personal erau prea laşi ca să facă sacrificii pentru cauză şi să participe la ea.

Până la mijlocul lui 1921, acţiunea noastră, dirijată numai către recrutare, mai putea fi suficientă şi folositoare mişcării. Evenimentele

deosebite de la sfârşitul verii acelui an au făcut să pară oportună adaptarea organizaţiei la succesul perseverent al propagandei.

Tentativa unui grup de rasişti vizionari sub egida eminamente eficace a preşedintelui partidului, aflat atunci în exerciţiu, de a pune mâna pe direcţia mişcării a condus la căderea acestei mici uneltiri şi mi-a oferit, în unanimitate, într-o adunare generală a membrilor, direcţia ansamblului mişcării.

În acelaşi timp s-a hotărât acceptarea unui nou statut care îi dădea primului preşedinte al mişcării responsabilitate deplină, care abroga hotărârile biroului şi, în locul acestora, introducea un sistem de diviziune a muncii care, de atunci, s-a dovedit deosebit de eficace.

Începând cu 1 august 1921, eu am întreprins această reorganizare internă a mişcării şi am beneficiat de concursul unei pleiade de suflete alese; consider necesar să le menţionez într-un capitol aparte.

Pentru a valorifica, din punct de vedere organizatoric, rezultatele propagandei şi a le proba temeinic, a trebuit să fac tabula rasa dintr-o serie de obiceiuri luate până atunci şi să aduc, încă de la început, principii care nu aparţineau nici unuia din partidele existente sau pe care nu le adoptase nici unul.

În anii 1919 şi 1920, mişcarea avusese la conducere un comitet ales de adunările membrilor. Comitetul cuprindea un prim şi un al doilea casier, un prim şi un al doilea secretar şi, înfrunte, un prim şi un al doilea preşedinte. La aceştia s-au mai adăugat un comitet de membri, responsabilul cu propaganda şi diferiţii asesori.

Acest comitet personifica întocmai – oricât de comic ar putea fi – ceea ce mişcarea însăşi voia să combată în modul cel mai aprig, adică parlamentarismul. Căci aici era vorba despre un principiu care personifica întocmai sistemul începând de la cătunul cel mai mic până la viitoarele arondismente, provincii, state, până la guvern, sistem în care sufeream cu toţii.

Era absolut indispensabil să procedăm la o schimbare, dacă nu voiam ca mişcarea, ca urmare a bazelor necorespunzătoare ale organizării interne, să se denatureze pentru totdeauna şi să fie incapabilă să-şi îndeplinească într-o zi înalta ei misiune.

Şedinţele comitetului, care erau conduse după un protocol, şi în care se votă cu majoritatea şi se luau hotărâri, reprezentau în realitate un mic parlament. Valoarea personală şi responsabilitatea lipseau. Aici domneau acelaşi nonsens şi aceeaşi nesăbuinţă ca în marile noastre corpuri reprezentative ale

statului. Pentru acest comitet erau numiţi secretari, oameni care ţineau casa, oameni care instruiau membrii organizaţiei, oameni pentru propagandă şi Dumnezeu mai ştie pentru ce, şi apoi cu toţii trebuiau să ia poziţie în comun pentru fiecare problemă în parte şi să hotărască prin vot. Astfel omul care era însărcinat cu propaganda vota un subiect privitor la finanţe; casierul vota în legătură cu organizarea; organizatorul vota în legătură cu un subiect care nu-l privea decât pe secretari etc.

De ce era desemnat un om pentru propagandă, din moment ce casierii, scribii, comisarii etc., trebuiau să aprecieze problemele care o priveau? Unei minţi sănătoase acest lucru i se pare la fel de neînţeles precum dacă, într-o mare întreprindere industrială, administratorii ar trebui să hotărască asupra tehnicii de producţie sau, invers, inginerii ar trebui să hotărască asupra unor probleme administrative.

Eu nu m-am supus acestei nebunii dar, în scurt timp, m-am ţinut departe de şedinţe. Îmi făceam propaganda şi aceasta era suficient. În general interziceam primului incapabil venit să încerce să intervină pe propriul meu teren.

După cum şi eu mă feream să mă amestec în treburile altora.

Când acceptarea noilor statute şi chemarea mea în funcţia de prim preşedinte mi-au dat, între timp, autoritatea necesară şi dreptul corespunzător, această nebunie a încetat imediat. În locul hotărârilor comitetului a fost admis principiul responsabilităţii mele absolute.

Primul preşedinte răspunde de conducerea ansamblului mişcării. El repartizează forţele comitetului, care sunt sub conducerea lui, ca şi colaboratorii indispensabili pentru munca de făcut. Fiecare din aceşti domni este irevocabil răspunzător de misiunile cu care a fost însărcinat. El nu este subordonat decât primului preşedinte, care trebuie să aibă grijă de acţiunea comună a tuturor, relativ la alegerea persoanelor şi la elaborarea directivelor comune pe care le necesită muncă în comun.

Această necesitate a unei responsabilităţi absolute a devenit încetul cu încetul evidentă în sânul mişcării, cel puţin pentru conducerea partidului. În micile cătune şi poate şi în cantoane şi în districte va mai trece mult timp până ce aceste principii se vor impune, dat fiind faptul că, fireşte, „inimile slabe" şi incapabilii se vor feri întotdeauna de ele:

pentru ei, răspunderea unică pentru o acţiune va fi întotdeauna neplăcută; ei se simt întotdeauna mai liberi şi mai în largul lor dacă, pentru fiecare hotărâre importantă, sunt acoperiţi de majoritatea unui aşa-zis comitet. Dar mi s-a părut indispensabil să iau poziţie cu o violenţa extraordinară împotriva unui asemenea obicei, să nu fac nici o concesie fricii de răspundere şi să vizez o concepţie despre datorie şi despre cunoştinţele unui Führer care trebuiau să aducă în postul de Führer numai omul demn să îl ocupe.

Dar o mişcare care vrea să combată prostia parlamentară trebuie să se elibereze mai întâi de aceasta. Numai pe o asemenea bază ea poate deveni puternică pentru a lupta.

O mişcare care, într-o epocă a domniei majorităţii, se întemeiază fundamental pe principiul gândirii Führerului şi a responsabilităţii sale va răsturna cu o precizie matematică situaţia existentă până atunci şi va fi victorioasă.

Această idee a adus în sânul mişcării o reorganizare completă. Şi în desăvârşirea ei logică, ea a condus de asemenea la o separare foarte netă a activităţii economice a mişcării de îndrumarea politică generală. Ideea de responsabilitate a fost, din principiu, extinsă asupra ansamblului acţiunilor partidului şi le-a

făcut eficace, eliberând de orice influenţă politică problemele economice şi invers.

Când, în toamna anului 1919, am intrat în partidul compus pe atunci din şase oameni, acesta nu avea nici sediu permanent, nici funcţionari, nici formulare, nici sigiliu, nici hârtie tipărită. Sediul comitetului nu era pe vremea aceea decât un han din Herrengasse şi, mai târziu, cafeneaua Am Gasteig. Era o situaţie imposibilă. Peste puţin timp m-am pus pe treabă şi am explorat un număr mare de restaurante şi de hanuri din München, cu intenţia de a închiria o sală specială sau vreun local pentru partid. În vechea braserie Stemecker, im Tal se afla o mică sală boltită care servise odinioară drept tavernă consilierilor Sfântului Imperiu din Bavaria. Era sumbră şi întunecată şi, prin aceasta, pe cât era de perfect adaptată vechii sale destinaţii, pe atât de puţin se potrivea noii sale destinaţii. Străduţa în care se deschidea unica ei fereastră era atât de strâmtă încât, până şi în zilele cele mai senine de vară, încăperea rămânea întunecata şi lugubră. Acesta a devenit primul nostru sediu permanent. Întrucât chiria lunară nu se ridica decât la cincizeci de mărci (pe vremea aceea pentru noi era o sumă fabuloasă), nu puteam avea pretenţii mari, nu puteam nici măcar să ne

plângem că înainte de sosirea noastră lambriurile din lemn de pe vremea consilierilor fuseseră scoase, astfel încât localul sfârşea prin a da mai degrabă impresia unui mormânt decât al unui birou.

Şi totuşi acesta era deja un progres uriaş. Încetul cu încetul am avut lumină electrică, mai târziu un telefon; a urmat apoi o masă cu câteva scaune împrumutate, în sfârşit o etajeră şi ceva mai târziu un dulap; două bufete, care aparţineau proprietarului, trebuiau să servească pentru păstrarea manifestelor, afişelor etc.

Sistemul practicat până atunci, constând din conducerea mişcării de o singură şedinţă săptămânala a comitetului nu mai putea dura. Era nevoie de un funcţionar, plătit de partid, pentru asigurarea executării lucrărilor curente.

Atunci a fost foarte greu. Mişcarea avea încă atât de puţini membri încât a fost o adevărată artă să descoperim printre ei un om potrivit care să poată, cu exigenţe personale minime, satisface exigenţele variate ale mişcării.

Primul secretar al partidului a fost găsit după căutări îndelungi în persoana unui soldat, unul din foştii mei camarazi, Schussler. La început venea în noul nostru birou în fiecare zi între orele 6 şi 8, mai târziu de la 5 la 8, în sfârşit în fiecare după-amiază; şi, în scurt timp, a fost

ocupat din plin şi şi-a îndeplinit serviciul de dimineaţă până noaptea târziu. Era pe cât de sârguincios pe atât de leal şi cu desăvârşire cinstit: se ostenea din toate puterile şi era fidel ataşat de mişcare. Schussler adusese cu el o mică maşină de scris Adler care era proprietatea lui. A fost primul din instrumentele de acest fel ale mişcării noastre. Mai târziu ea a fost achiziţionată de partid datorită cotizaţiilor. Un mic safe părea indispensabil pentru a pune la adăpost de hoţi dosarele şi carnetele individuale ale membrilor. Această achiziţie nu avea ca scop depunerea unor sume mari de bani pe care le-am fi putut avea. Dimpotrivă, eram extrem de săraci şi de multe ori am contribuit cu micile noastre economii.

Peste un an şi jumătate, locul a devenit prea mic şi a rezultat o mutare într-un local nou din Comeliusstrasse. Era tot un han: aici nu aveam numai o cameră, ci trei şi o sală mare cu un ghişeu. Acest lucru ni se părea deja foarte frumos. Am rămas aici până în noiembrie 1923.

În decembrie 1920 a avut loc achiziţionarea lui Volkischer Beobachter. Acest ziar care, cum îi spune şi numele, susţinea în general dezideratele rasiste, a fost transformat în organul noului partid naţional-socialist. Mai întâi a apărut de două ori pe săptămână, la

începutul anului 1923 a devenit cotidian şi la sfârşitul lui august 1923 a luat un format mare.

Atunci, complet novice în domeniul gazetăriei, a trebuit să plătesc de nenumărate ori pentru ucenicia mea, ceea ce mi s-a părut abominabil.

Un lucru, în sine, trebuia să dea de gândit, faptul că nu exista decât un singur ziar rasist cu adevărat important faţă de uriaşa presă evreiască. Cauza este, după cum am putut constata eu însumi de nenumărate ori în practică, faptul că, în general nu există decât puţine debuşee comerciale pentru acţiunile rasiste. Ele erau conduse mult prea mult după punctul de vedere conform căruia sentimentul trebuie să aibă întâietate asupra acţiunii. Punct de vedere total greşit, în sensul că sentimentul nu trebuie să aibă nimic exterior, ci dimpotrivă, trebuie să-şi găsească expresia cea mai bună în acţiune. Cine poate îndeplini acţiuni valoroase pentru poporul său, demonstrează prin aceasta un sentiment valoros, în timp ce altul, care se mărgineşte să simuleze sentimentul, fără ca în realitate să-i aducă poporului servicii utile, este un om nefast care perverteşte comunitatea prin sentimentele sale nefaste.

Astfel, Volkische Beobachter, era un organ rasist, cu toate avantajele, şi mai ales cu

defectele şi slăbiciunile inerente instituţiilor rasiste. Pe cât era de onest conţinutul său, pe atât administrarea întreprinderii era imposibilă din punct de vedere comercial. Redacţia lui credea orbeşte că gazetele rasiste nu trebuiau să primească decât oboluri rasiste, când de fapt, ziarul ar fi trebuit, dimpotrivă, să-şi croiască drum prin concurenţa cu celelalte. Este o necuviinţă să vrei să acoperi neglijenţele sau greşelile conducerii comerciale ale întreprinderii prin obolul patrioţilor credincioşi. În orice caz, eu m-am străduit să schimb această situaţie a cărei gravitate am recunoscut-o de îndată şi norocul mi-a ajutat în sensul că am făcut cunoştinţă cu omul care a adus nenumărate servicii mişcării de atunci încoace, nu numai ca director comercial al ziarului, dar şi ca director comercial al partidului.

În 1914, aşadar în campanie, l-am cunoscut – era pe vremea aceea superiorul meu – pe actualul director comercial al partidului, Max Amann. În cei patru ani de război, am avut ocazia, aproape în permanenţă, să remarc capacităţile extraordinare, sârguinţă şi conştiinţa scrupuloasă a viitorului meu colaborator.

La sfârşitul toamnei iui 1921, pe când mişcarea traversa o criză mare şi un anumit

număr de funcţionari mă nemulţumeau şi când aveam chiar cu unul dintre ei în special, o experienţă foarte amară, m-am întors către vechiul meu camarad de regiment pe care întâmplarea l-a adus într-o zi la mine, rugându-l să devină şeful comercial al mişcării. După ezitări îndelungi – Amann avea atunci o situaţie plină de viitor – a consimţit în sfârşit, dar de altfel cu condiţia expresă că nu va face niciodată o treabă de jandarm faţă de nişte comitete oarecare şi neputincioase, ci va recunoaşte exclusiv un stăpân unic. Este meritul de neuitat al acestui prim şef comercial al mişcării, om de înalta cultură, că a pus ordine şi claritate în treburile partidului. Ele au rămas un exemplu şi calitatea lor nu a putut fi niciodată egalată de vreuna din ramurile mişcării. Ca întotdeauna în viaţă, o valoare superioară trezeşte foarte frecvent invidia şi ura. Şi în acest caz trebuia, fireşte, să ne aşteptăm la aceasta şi să o suportăm cu răbdare.

Începând cu 1922 erau în vigoare directive rigide, atât în ce priveşte constituţia comercială a mişcării, cât şi organizarea ei. Există deja un repertoar central complet al dosarelor cuprinzând ansamblul tuturor membrilor aparţinând mişcării. De asemenea, ajunsesem să facem în aşa fel ca mişcarea să

fie finanţată. Cheltuielile curente trebuiau să fie acoperite de intrările de bani curente, intrările de bani extraordinare trebuiau să fie consacrate numai cheltuielilor neobişnuite. În ciuda greutăţilor timpurilor şi cu excepţia micilor conturi curente, mişcarea a rămas aproape fără datorii şi chiar a reuşit o mărire durabilă a averii sale. Se lucra ca într-o exploataţie particulară: personalul folosit trebuia să se distingă prin actele sale şi nu putea, în nici un fel, să se laude cu titlul de partizan. Reputaţia fiecărui naţional-socialist era confirmată mai întâi de zelul său, de sârguinţă să şi de priceperea cu care îşi îndeplinea sarcina indicată. Cel care nu îşi îndeplineşte datoria nu trebuie să se laude cu o reputaţie exagerată. Noul şef comercial al partidului a afirmat, în ciuda tuturor influenţelor posibile, cu maximum de energie, că treburile partidului nu trebuiau să constituie o sinecură pentru partizani sau pentru membri lipsiţi de zel. O mişcare care, sub o formă atât de intensă, combate corupţia proprie partidelor din sistemul nostru administrativ, trebuie să fie scutită de vicii. S-a mai întâmplat că, în administrarea ziarului, funcţionarii care aparţineau „partidului popular bavarez” şi fuseseră angajaţi pentru valoarea lor profesională s-au dovedit excepţional de

calificaţi. Rezultatul acestei probe a fost în general excelent. Tocmai datorită felului nostru de a recunoaşte cinstit şi deschis munca efectivă a fiecăruia, mişcarea a putut câştiga inimile funcţionalilor repede şi profund. Ei au devenit mai târziu naţional-socialişti buni şi au rămas astfel, nu numai de faţadă, ci au dovedit-o prin munca conştiincioasă, ordonată şi loială pe care au depus-o în serviciul noii mişcări. Fireşte, un membru al partidului bine calificat era preferat altuia la fel de bine notat, dar care nu făcea parte din partid. Dar nimeni nu primea o slujbă pentru singurul motiv că aparţinea partidului. Vigurosul spirit de decizie cu care noul şef comercial a aplicat aceste principii şi le-a făcut încetul cu încetul să triumfe, în ciuda tuturor opoziţiilor, i-a fost mai târziu deosebit de folositor mişcării. Numai din cauza aceasta a fost posibil ca, în vremurile grele ale inflaţiei, atunci când zeci de mii de întreprinderi se prăbuşeau şi când mii de ziare trebuiau să înceteze să apară, direcţia comercială a mişcării nu numai că a rămas în picioare şi s-a putut achita de obligaţii, dar Volkisehe Beobachter s-a dezvoltat tot mai mult. Pe atunci se numără printre ziarele mari.

Anul 1921 a mai fost important şi prin faptul că, datorită poziţiei mele de preşedinte al partidului, am reuşit să împiedic criticile de

detaliu şi intervenţiile unora sau altora din membrii comitetului în legătură cu activitatea partidului. Şi aceasta era important deoarece nu puteai păstra un cap realmente capabil să facă treabă bună dacă incapabilii interveneau neîncetat, cu flecărelile lor, pretinzând că înţeleg totul mai bine, când în realitate nu lăsau în urmă decât o tulburare uriaşă. De altfel, aceşti incapabili s-au retras, majoritatea foarte modest, pentru a-şi purta agitaţia, controlul şi ideile într-un alt câmp de acţiune. Existau oameni posedaţi de un soi de boală a criticii şi care se aflau într-un soi de stare de creaţie de planuri, de idei, de proiecte şi de metode pretinse superioare. Scopul lor suprem era în special formarea unui comitet care ar fi trebuit să adulmece, sub pretextul controlului, munca ordonată a celorlalţi. Mulţi din aceşti „comitarzi" nu-şi dădeau seama cât este de jignitor şi de puţin naţional-socialist să vezi nişte oameni incompetenţi amestecându-se fără încetare printre oamenii de meserie. În orice caz, eu am considerat ca fiind de datoria mea să apăr împotriva unor asemenea elemente toate forţele ordonate şi responsabile ale mişcării, să le dau un sprijin indispensabil şi întreaga libertate de a munci şi de a progresa.

Cel mai bun mijloc de a face inofensive aceste comitete care nu făceau nimic sau care puneau la cale proiecte practic irealizabile era, de altfel, să le găsim o oarecare muncă adevărată. A fost caraghios să vezi cum adunarea s-a evaporat fără zgomot şi a devenit pe neaşteptate de negăsit. Aceasta mă ducea cu gândul la cea mai mare instituţie analoagă a noastră, Reichstagul. Cât de repede şi fără zgomot ar dispărea dacă ar fi însărcinaţi cu o muncă reală în loc să fabrice discursuri, cu o muncă pe care fiecare din aceşti palavragii ar trebui s-o execute pe propria sa răspundere!

Am pus întotdeauna în axiomă că – atât în viaţa particulară, cât şi în cadrul mişcării noastre – ar trebui să căutăm atâta vreme cât ar fi necesar până s-ar găsi funcţionari, administratori sau directori vizibil capabili şi cinstiţi. Atunci ar trebui să li se dea o libertate de acţiune totală şi o autoritate necondiţionată asupra subordonaţilor lor, atribuindu-li-se o responsabilitate nelimitată faţă de superiorii lor; în felul acesta, nimeni nu poate căpăta autoritate asupra subordonaţilor, fără să aibă o competenţă indiscutabilă. În doi ani, am răzbătut, opinia mea a triumfat şi, astăzi, li se pare evidentă tuturor membrilor mişcării, cel puţin în ceea ce priveşte conducerea supremă.

Succesul acestei atitudini s-a confirmat la 9 noiembrie 1923. Când am intrat în mişcare cu patru ani mai înainte, nu exista nici măcar un sigiliu. La 9 noiembrie 1923 a avut loc dizolvarea partidului şi confiscarea bunurilor sale. Acestea se cifrau deja la peste 170.000 mărci de aur, inclusiv toate obiectele de valoare şi ziarul.

CAPITOLUL XII

Chestiunea corporativă

Dezvoltarea rapidă a mişcării ne-a obligat, în cursul anului 1922, să luăm poziţie într-o chestiune care nici astăzi nu este încă definitiv rezolvată.

În încercarea noastră de a studia metodele care i-ar putea deschide rapid şi uşor mişcării calea spre inima maselor, ne loveam mereu de obiecţia că muncitorul nu ne va putea niciodată aparţine în întregime câtă vreme reprezentarea intereselor sale, în domeniul pur profesional şi economic, va fi în mâinile unor oameni având idei politice diferite de ale noastre.

Această obiecţie era serioasă. Muncitorul care exercita o profesiune nu putea trăi fără să fie membru al unui sindicat. Nu numai că valoarea sa profesională era protejată în acest cadru, dar însăşi meseria sa nu avea garanţia duratei decât prin sindicat. Majoritatea muncitorilor făceau parte din societăţi corporative. Acestea luptaseră, în general, pentru salarii şi stabiliseră baremurile tarifelor care să-i asigure muncitorului un anumit venit.

Fără îndoială, de rezultatele acestor lupte au profitat toţi muncitorii din profesiunea respectivă, iar în conştiinţa omului cinstit trebuie că au avut loc conflicte atunci când băga în buzunar salariul câştigat prin luptă intensă a sindicatelor, deşi se ţinuse departe de luptă.

Cu întreprinderile burgheze obişnuite, această problemă putea fi tratată greu. Ele nu aveau nici un fel de înţelegere (sau nu voiau să aibă nici una) faţă de latura fie morală fie materială a problemei. În sfârşit, propriile lor interese economice se opun din plecare oricărei organizaţii de ansamblu a forţelor muncitoreşti care depind de ele, astfel că, deja din acest motiv, majoritatea burghezilor greu pot face o apreciere independentă. Aici este necesar să se adreseze unor terţe persoane, pe care problema nu le priveşte şi care nu vor ceda ispitei de a nu vedea pădurea sub pretextul că nu văd decât copacii. Graţie bunăvoinţei lor, vor sesiza mult mai uşor o problemă care priveşte viaţa noastră prezentă sau viitoare.

În primul volum m-am explicat deja asupra esenţei, scopului şi necesităţii sindicatelor. Câtă vreme, fie prin măsuri de apărare de stat (care totuşi în general sunt infructuoase), fie printr-o nouă educaţie comună, nu se va fi

produs o schimbare în situaţia muncitorului faţă de patron, muncitorului nu-i va rămâne nimic altceva decât să-şi apere interesele invocând dreptul său egal de membru al comunităţii economice. Aceasta se încadrează întocmai cu spiritul de solidaritate şi poate îndrepta nedreptăţile sociale susceptibile să pericliteze existenţa comună a cetăţenilor. Am mers chiar mai departe cu declaraţiile şi anume că acest drept al muncitorului trebuie considerat firesc, câtă vreme vor exista fiinţe omeneşti supuse patronilor lipsiţi de orice sentiment al îndatoririlor lor sociale, şi chiar omeneşti şi am conchis că, dacă o astfel de autoapărare este necesară, forma ei trebuie să fie aceea a unei grupări de muncitori pe o bază corporativă.

Din această concepţie generală, nimic nu s-a schimbat în mine în 1922. Dar mai trebuia găsită o formulare clară şi precisă. Nu trebuia să te declari pur şi simplu satisfăcut de cunoştinţele dobândite, ci era necesar să tragi concluzii practice.

Trebuia să răspund la următoarele întrebări:

1. Sindicatele sunt necesare?

2. Partidul nazist trebuie să se declare corporativ sau să facă în aşa fel încât membrii săi să intre în vreun cadru sindical?

3. Care va fi caracterul unui sindicat pur nazist? Care ar fi îndatoririle şi scopurile lui?

4. Cum vor fi ele înfăptuite?

Cred că la prima întrebare am răspuns suficient. Aşa cum se prezintă lucrurile astăzi, după convingerea mea nu ne putem lipsi de sindicate. Dimpotrivă, ele fac parte dintre instituţiile cele mai importante din viaţa economică a naţiunii. Importanţa lor nu este numai de ordin social, ci şi naţional. Căci un popor ale cărui mase îşi văd necesităţile vitale satisfăcute şi în acelaşi timp şi un fel de educaţie datorită unei organizări sindicale corecte va câştiga, în felul acesta, în lupta pentru existenţă, o creştere extraordinară a puterii sale generale de rezistenţă.

Sindicatele sunt înainte de toate necesare ca pietre unghiulare ale viitorului parlament economic al camerelor de comerţ.

Şi a doua problemă este uşor de rezolvat. Dacă mişcarea corporativă este importantă, este clar că nazismul trebuie să ia poziţie în această chestiune într-un fel nu numai teoretic, dar şi practic. Dar „cum”? Aceasta era mai greu.

Mişcarea nazistă, care are drept scop crearea statului rasist nazist, trebuie să se pătrundă de ideea că toate instituţiile viitoare ale acestui stat trebuie să crească din

rădăcinile mişcării înseşi. Ar fi o mare greşeală să se creadă că se poate întreprinde, dintr-odată, plecând de la zero sau numai de la simpla putere politică, o reorganizare hotărâtă; este necesară o anumită rezervă de oameni gata formaţi. Mai important decât forma exterioară, care mecanic poate fi creată foarte rapid, spiritul trebuie să însufleţească întotdeauna această formă. Prin forţă, unui organism social i se pot inculca principiile unui Führer, ale unui dictator. Dar aceste principii nu vor fi cu adevărat vii decât dacă se formează încetul cu încetul în cele mai mici amănunte; ele trebuie să se sprijine pe un material uman, selecţionat timp de mai mulţi ani, călit de realităţile dure ale vieţii şi capabil astfel să realizeze gândirea Führerului.

Aşadar nu trebuie să ne imaginăm că putem scoate dintr-odată la lumina zilei, dintr-o servietă de notar, nişte proiecte pentru o nouă constituţie a statului şi să le introducem printr-o poruncă venită de sus. Acest lucru poate fi încercat, numai că rezultatul nu va fi desigur viabil, de cele mai multe ori vom avea de-a face cu un copil născut mort. Aceasta îmi aminteşte de Constituţia de la Weimar şi încercarea de a dărui poporului german, odată cu noua constituţie, un nou drapel, care nu

avea nici o legătură intimă cu ceea ce trăise poporul nostru în ultima jumătate de veac.

De aceea statul nazist trebuie să se ferească de asemenea experienţe. El se poate dezvolta prin organizarea internă existentă de multă vreme. Această organizare trebuie să fie însufleţită, în însăşi esenţa ei, de spiritul viu al naţional-socialismului, pentru a crea în sfârşit un stat naţional-socialist viu.

După cum am subliniat deja, celulele embrionare trebuie să se afle în camerele administrative ale diferitelor reprezentări profesionale şi deci, înainte de toate, în corporaţie. Dacă această reprezentare profesională ulterioară şi parlamentul central economic trebuie să ne fie oferite de o instituţie nazistă, există şi obligaţia ca aceste importante celule embrionare să fie purtătoarele unui sentiment şi ale unei concepţii naziste. Instituţiile mişcării trebuie transpuse în stat, dar statul nu poate face să se ivească dintr-odată din nimic, ca prin minune, organizaţiile corespunzătoare, dacă nu vrem ca acestea să rămână nişte creaţii neînsufleţite.

Deja, din acest punct de vedere foarte înalt, mişcarea nazistă trebuie să admită necesitatea unei manifestări corporative proprii. Şi pentru că o educaţie într-adevăr nazistă, atât a

patronilor cât şi a muncitorilor, în sensul unei cooperări reciproce în cadrul comun al unei comunităţi populare, nu rezultă din învăţături teoretice, din apeluri sau îndemnuri, ci din lupta din viaţa cotidiană. În sensul ei şi prin ea trebuie să educe mişcarea marile grupări economice separate şi să le apropie unele de altele. Fără o muncă preliminară, speranţa în învierea unei viitoare şi adevărate comunităţi populare rămâne o simplă iluzie. Numai idealul măreţ pentru care luptă mişcarea poate formă încet acel stil general care va face să se ivească mai târziu o nouă stare de lucruri întemeiată pe baze solide şi nu do ar o faţadă.

Astfel mişcarea nu trebuie numai să i se prezinte gândirii doar afirmându-se ca fiind corporativă, ci mai trebuie, în vederea viitorului stat nazist, să-i dea unui mic număr de membri şi de partizani educaţia exigibilă în manifestările sale practice.

Acum se impune răspunsul la cea de-a treia întrebare.

Corporaţia nazistă nu este un organ al luptei de clasă, ci un organ de reprezentare profesională. Statul nazist nu cunoaşte nici o „clasă'', ci, numai din punct de vedere politic, burghezi cu drepturi deplin egale şi, în consecinţă, cu aceleaşi îndatoriri generale şi,

alături de ei, resortisanţi ai statului care, din punct de vedere politic, nu au nici un drept.

Corporaţia în sensul nazist nu are misiunea, datorită grupării unor oameni, de a-i transforma încetul cu încetul într-o clasă, pentru a accepta apoi lupta împotriva altor formaţiuni, asemănător organizate în interiorul comunităţii

populare. Această misiune nu o putem atribui în principal corporaţiei, ci ea i-a fost acordată în momentul în care a devenit instrumentul de luptă al marxismului. Corporaţia în sine nu este sinonimă cu „lupta de clasă”, ci marxismul este cel care a făcut din ea un instrument pentru lupta să de clasă. Ea a creat armă economică pe care lumea evreiască internaţională o foloseşte pentru distragerea bazelor economice ale statelor naţionale libere şi independente, pentru distragerea industriei lor naţionale şi a comerţului lor internaţional şi prin aceasta, pentru sclavia popoarelor libere în slujba finanţei evreieşti mondiale mai presus de state.

Corporaţia nazistă trebuie, din această cauză, graţie concentrării organizate a grupelor determinate de participanţi la viaţa economică naţională, să mărească securitatea economiei naţionale, său întărească puterea

îndepărtând orice obstacol care ar influenţa în mod distractiv corpul popular naţional, să întărească de asemenea forţa vie a comunităţii populare, pentru ca obstacolele să nu prejudicieze statul şi să nu devină la sfârşit o nenorocire şi un factor de descompunere pentru economia însăşi.

Pentru corporaţia nazistă, greva nu este un mijloc de distragere şi de zdruncinare a producţiei naţionale, ci un mijloc de a o spori şi de a o desface datorită luptei împotriva tuturor obstacolelor care, ca urmare a caracterului său antisocial, opreau propăşirea economică a maselor. Căci câmpul de activitate al fiecărui individ se află întotdeauna într-un raport de cauză şi efect cu poziţia sa generală socială şi juridică în procesul economic. Din examinarea acestei poziţii rezultă atitudinea sa faţă de acest proces.

Muncitorul nazist trebuie să ştie că prosperitatea economiei naţionale înseamnă propria sa fericire materială.

Patronul nazist trebuie să ştie că fericirea şi satisfacţia muncitorilor săi sunt condiţia primordială a existenţei şi creşterii propriei sale prosperităţi economice.

Muncitorii şi patronii nazişti sunt amândoi delegaţi şi mandatari ai ansamblului comunităţii populare. Proporţia mare de

libertate personală care le este acordată în desfăşurarea activităţii lor trebuie explicată prin faptul că prin extinderea libertăţii capacitatea de acţiune a unuia singur creşte mai mult decât prin constrângerea venită de sus; selecţia naturală, care trebuie să-l împingă înainte pe cel mai abil, pe cel mai capabil şi pe cel mai harnic, nu trebuie să mai fie împiedicată.

Pentru corporaţia nazistă, greva este din această cauză un mijloc care poate şi trebuie să fie folosit numai atunci când nu există un stat rasist nazist. La drept vorbind, acesta, în locul luptei uriaşe între cele două mari grupări – patronat şi proletariat – care, cu consecinţele micşorării producţiei provoacă întotdeauna pagube comunităţii populare, trebuie să-şi asume sarcina de a face să fie respectate drepturile tuturor. Camerelor de comerţ le revine datoria de a menţine activitatea economică naţională şi de a înlătura defectele şi greşelile.

Ceea ce împinge astăzi la luptă milioane de oameni trebuie să-şi găsească într-o zi soluţionarea în camerele profesionale şi în parlamentul economic central. Cu ele, patronii şi muncitorii nu trebuie să lupte unii împotriva altora în lupta dintre salarii şi tarife – care este foarte păgubitoare pentru existenţa economică

a amândurora – ci trebuie să rezolve această problemă în comun pentru binele comunităţii populare şi a statului, idee care trebuie să strălucească cu litere scânteietoare deasupra tuturor lucrurilor.

Şi aici, ca pretutindeni, trebuie să domnească principiul de neclintit că mai întâi vine patria, înaintea partidului.

Datoria corporaţiei naziste este educarea şi pregătirea în vederea acestui scop, care se defineşte astfel: munca în comun a tuturor în vederea menţinerii securităţii poporului nostru şi a statului, conform, pentru fiecare individ, cu capacităţile şi cu puterile dobândite la naştere şi perfecţionate de comunitatea populară.

La cea de-a patra întrebare: Cum vom ajunge la astfel de corporaţii?, odinioară părea deosebit de greu de răspuns.

În general este mai uşor să pui temelii pe un teren nou decât pe un teren vechi unde există deja nişte temelii. Într-un loc unde nu există nici un magazin de o anumită specialitate, se poate uşor construi unul. Acest lucru este însă mai greu dacă o întreprindere similară există deja şi este chiar foarte dificil dacă, pe lângă aceasta, condiţiile sunt de aşa natură încât nu poate prospera decât o singură întreprindere. Căci aici întemeietorii se află nu numai în faţa problemei de a-şi introduce propriul lor

magazin nou, dar, pentru a se menţine, şi de a trebui să spulbere ceea ce exista până atunci în acel loc.

O corporaţie nazistă nu are sens alături de alte corporaţii. Căci ele trebuie să fie pătrunse adânc de datoria lor mondială că şi de datoria înnăscută, născută din precedentă, de intoleranţă faţă de alte formaţiuni asemănătoare sau deloc duşmănoase; ele trebuie să-şi afirme personalitatea. Nu există nici un aranjament, nici un compromis pentru asemenea tendinţe, ci numai menţinerea dreptului strict şi exclusiv.

Existau aşadar două mijloace pentru a reuşi:

1. Puteam să întemeiem o corporaţie proprie şi apoi, încetul cu încetul, să întreprindem lupta împotriva corporaţiilor marxiste internaţionale; ori puteam:
2. Să pătrundem în corporaţiile marxiste şi să ne străduim să le inoculăm spiritul nou, în vederea transformării lor în instrumente ale noului nostru ideal.

Primul mijloc era nepotrivit, căci greutăţile noastre financiare încă mai erau în vremea aceea foarte mari şi resursele noastre limitate. Inflaţia, care creştea încetul cu încetul tot mai mult, agrava şi mai mult situaţia: în anii aceia,

abia dacă se putea vorbi de o utilitate materială palpabilă a corporaţiilor pentru membrii ei; muncitorul nu avea nici un motiv să plătească corporaţiei nişte cotizaţii. Chiar şi cei care aveau deja opinii marxiste erau aproape ruinaţi până ce, graţie genialei acţiuni a d-lui Cuno în Ruhr, în buzunarele lor au început deodată să curgă milioane. Acest cancelar al Reichului „naţional" trebuie să fie considerat salvatorul corporaţiilor marxiste.

Noi nu trebuia să contăm pe atunci pe asemenea facilităţi financiare; şi nu putea ispiti pe nimeni intrarea într-o nouă corporaţie care, ca urmare a slăbiciunii sale financiare, nu-i putea oferi nici cel mai mic avantaj. Pe de altă parte, trebuie neapărat să mă dezvinovăţesc de faptul că nu am creat, într-o astfel de organizaţie nouă, nici cea mai mică sinecură pentru ambuscaţii mai mult sau mai puţin intelectuali.

Chestiunea persoanelor juca aici un rol de primă importanţă. Pe atunci nu aveam nici măcar un singur personaj căruia să-i pot încredinţa soluţionarea acestei acţiuni puternice. Cel care în vremurile acelea ar fi distrus realmente corporaţiile marxiste ca să contribuie la triumful ideii corporative naziste, în locul acestei instituţii a luptei de clasă, acela ar aparţine celor dintâi dintre oamenii mari ai

poporului nostru şi bustul său ar trebui ridicat pe viitor pentru generaţiile viitoare în Walhalla din Ratisbonne.

Dar eu nu am cunoscut nici un cap care să fi fost demn de un asemenea soclu.

Ar fi cu totul greşit să ni se replice că corporaţiile internaţionale nu dispuneau numai de minţi mediocre. Aceasta, în realitate, nu înseamnă nimic; căci atunci când acestea au fost întemeiate, nu era ceva greu. Astăzi mişcarea nazistă trebuie să lupte împotriva unei organizaţii monstruoase, deja existentă de multă vreme, pe o bază gigantică şi desăvârşită în cele mai mici amănunte. Agresorul trebuie să fie întotdeauna mai genial decât apărătorul, dacă vrea să-l învingă. Fortăreaţa corporativă marxistă poate fi astăzi administrată de nişte simpli bonzi; ea nu va fi luată cu asalt decât de energia sălbatică şi de capacitatea genială a unui om superior. Dacă un asemenea om nu există, este zadarnic să luptăm cu destinul şi încă şi mai lipsit de sens să vrem să răsturnăm o stare de lucruri fără să fim capabili să reconstruim una mai bună.

Aici este interesant să punem în valoare ideea că, în viaţă, adesea e preferabil să laşi de o parte un proiect decât să-l întreprinzi numai pe jumătate sau prost din lipsă de forţe adecvate.

O altă consideraţie, care nu este deloc demagogică, se mai adaugă la acestea. Aveam pe atunci şi mai am şi astăzi convingerea fermă că este periculos să amesteci în chestiunile economice o mare luptă politică. Aceasta este valabil în special pentru poporul nostru german. Căci, în acest caz, lupta economică va lua imediat din energia luptei politice. De îndată ce oamenii au căpătat convingerea că, economisind, vor putea dobândi o căsuţă, ei nu se vor mai consacra decât acestui scop şi nu le va mai rămâne deloc timp pentru luptă politică împotriva acelora care, într-un fel sau altul, se gândesc să le ia înapoi într-o zi „bănişorii" economisiţi. În loc să lupte pentru convingerile şi ideile lor în bătălia politică, se vor cufunda complet în ideea lor de „colonizare internă" şi, de cele mai multe ori, vor fi în două luntre.

Mişcarea nazistă este astăzi la începutul luptei sale. În mare parte, ea trebuie mai întâi să-şi formuleze şi să-şi desăvârşească elaborarea idealului său.

Ea trebuie să lupte cu întreaga sa energie pentru că idealul ei să pătrundă. Succesul nu este de imaginat decât dacă întreaga ei forţă este pusă fără şovăire în slujba acestei lupte.

Ocupaţia cu probleme economice poate paraliza forţa combativă activă; avem chiar astăzi sub ochii noştri un exemplu clasic:

Revoluţia din noiembrie 1918 nu a fost făcută de corporaţii şi s-a produs în ciuda lor. Iar burghezia germană nu duce nici o luptă politică pentru viitorul Germaniei, pentru că apreciază că acest viitor este suficient de bine asigurat prin munca constructivă economică.

Noi ar trebui să tragem învăţăminte din asemenea experienţe, căci nici la noi lucrurile nu se vor întâmpla altfel. Pe măsură ce vom concentra întreaga forţă a mişcării noastre în luptă politică, vom putea spera mai mult în succes; cu cât ne vom asuma prematur probleme corporative, de colonizare şi altele asemănătoare, cu atât rezultatul folositor cauzei noastre va fi mai neînsemnat. Căci oricât de importante ar fi aceste probleme, ele nu vor putea fi rezolvate decât după ce vom fi cucerit puterea politică.

Până acum aceste probleme paralizau mişcarea şi dacă ne-am fi ocupat de ele mai devreme, idealul său politic ar fi întâlnit şi mai multe obstacole. S-ar putea întâmpla uşor că mişcările corporative să determine mişcarea politică, în loc să fie invers.

Un câştig real pentru mişcare, ca şi pentru poporul nostru, se poate obţine în principal

numai dintr-o mişcare corporativă nazistă, dacă aceasta este deja atât de pătrunsă de ideile noastre naziste încât nu mai înfruntă pericolul de a devia pe poteca marxistă. Căci o corporaţie nazistă care îşi vede misiunea numai în concurenţa cu corporaţia marxistă ar fi mai dăunătoare decât dacă nu ar exista. Ea trebuie să proclame lupta împotriva corporaţiei marxiste nu numai ca organizaţie, ci înainte de toate ca idee. Ea trebuie să denunţe în ea pe vestitoarea luptei de clasă şi a ideii de clase şi trebuie să devină, în locul ei, apărătoarea intereselor profesionale ale burgheziei germane.

Faptul că toate aceste puncte de vedere au vorbit odinioară şi mai vorbesc şi astăzi împotriva întemeierii corporaţiilor proprii partidului mi se pare evident, dacă nu cumva apare subit un cap care să fie vizibil chemat de destin ca să rezolve tocmai această problemă.

Nu mai rămâneau aşadar decât alte două mijloace, ori să le recomandăm propriilor noştri tovarăşi de partid să iasă din corporaţii, ori să rămână în cele existente până atunci, spre a acţiona în cadrul lor într un mod pe cât posibil distructiv.

În general eu am recomandat acest din urmă mijloc.

În special în anii 1922-1923 acest lucru putea fi făcut fără inconveniente, deoarece câştigul financiar pe care, în timpul inflaţiei, corporaţia îl putea realiza în propriile sale rânduri era nul ca urmare a numărului restrâns al membrilor noştri. Am mai refuzat şi altădată să fac experienţe care promiteau insuccesul. Aş fi considerat o crimă să-i iau unui muncitor o parte din salariul său mic în favoarea unei instituţii pe care nu o socoteam folositoare membrilor săi.

Dacă un nou partid politic dispare din nou într-o zi, nu-i nici o pagubă, este aproape întotdeauna un câştig şi nimeni nu are dreptul să se plângă de asta. Căci individul trece la rubrica pierderi ceea ce îi dă unei mişcări politice. Dar cine plăteşte cotizaţia la o corporaţie are dreptul, în schimb, la un salariu care i-a fost garantat. Dacă nu se ţine cont de aceasta, întemeietorii unei asemenea corporaţii sunt nişte mincinoşi sau cel puţin nişte descreieraţi care ar trebui să fie făcuţi responsabili.

În conformitate cu acest punct de vedere am acţionat şi în 1922. Alţii l-au înţeles aparent mai bine şi au întemeiat sindicate.

Ni s-a reproşat absenţa acestora şi în aceasta se dorea să se vadă semnul cel mai evident al faptului că vederile noastre erau

greşite şi înguste. Dar aceste creaţii nu au întârziat să dispară şi ele şi rezultatul a fost în ultimă analiză acelaşi ca şi la noi. Cu singura diferenţă că noi nu înşelaserăm nici pe alţii, nici pe noi înşine.

CAPITOLUL XIII

Politica germană de alianţe după război

O lipsă absolută de metodă caracterizase direcţia afacerilor externe ale Reichului pentru că n-a ştiut să desprindă principiile călăuzitoare pe care trebuie să se sprijine o politică de alianţe răspunzând intereselor ţării; revoluţia, departe de a îndrepta această greşeală, a împins-o la culme. Căci, dacă în ceea ce priveşte politica generală dinainte de război, confuzia generală de idei fusese principala cauză a greşelilor comise de guvern în conducerea politicii sale externe, după război aceasta a suferit de pe urma duplicităţii conducătorilor noştri. Era firesc ca sferele care îşi vedeau realizate, datorită revoluţiei, planurile subversive, să nu aibă nici un interes să practice o politică de alianţe al cărei rezultat ar fi fost repunerea pe picioare a unui stat german independent. O asemenea evoluţie ar fi fost în contradicţie cu intenţiile secrete ale criminalilor din noiembrie; ea ar fi pus capăt pentru moment sau chiar definitiv internaţionalizării economiei şi a forţelor de producţie ale Germaniei; dar era de temut mai

ales faptul că o luptă victorioasă pentru independenţa Reichului faţă de străinătate ar avea asupra politicii interne o influenţă care putea deveni fatală într-o zi autorităţii deţinătorilor actuali ai puterii. Într-adevăr, este de neconceput că o naţiune se poate ridica împotriva asupririi fără ca în prealabil să fi devenit conştientă de ea însăşi şi, invers, orice mare succes repurtat în politica externă influenţează inevitabil trezirea sentimentului naţional. Experienţa demonstrează că orice luptă dusă pentru eliberarea unui popor dezvoltă în el patriotismul şi, ca urmare, îl pune mai bine în gardă împotriva uneltirilor elementelor antinaţionale pe care le înglobează. Situaţii şi personaje suportate pe timp de pace, cărora adesea nici măcar nu li se dă atenţie, se lovesc, în perioadele în care entuziasmul naţional mişcă o naţiune până în străfundurile ei, de o opoziţie care merge până la rezistenţă deschisă şi care le este adesea fatală. Să ne amintim, de exemplu, teama de spioni resimţită pretutindeni atunci când izbucneşte un război, teamă care se manifestă subit în momentul în care pasiunile omeneşti au atins cel mai înalt grad şi care provoacă persecuţiile cele mai brutale, deşi adesea nejustificate; şi totuşi fiecare ar trebui să-şi spună că este mult mai expus riscului de a fi

spionat în timpul anilor de pace îndelungaţi, cu toate că, din motive foarte fireşti, opinia publică nu le acordă atunci atâta atenţie.

Instinctul subtil al paraziţilor statului pe care vârtejul evenimentelor din noiembrie i-a făcut să urce la suprafaţă simte imediat că o politică abilă de alianţe, care ar susţine revolta populară împotriva asupririi şi ar reaprinde astfel pasiunile naţionale, ar putea pune capăt existenţei lor criminale.

Se înţelege acum de ce aceia care, începând din 1918, ocupau posturile cele mai importante din guvern, au făcut dovada unei asemenea incapacităţi în politica externă şi de ce afacerile statului au fost aproape întotdeauna administrate într-o manieră sistematic contrară intereselor naţiunii germane. Căci ceea ce la prima vedere poate părea efectul hazardului, la o examinare mai atentă se dovedeşte a nu fi decât un pas înainte nou şi logic pe calea pe care revoluţia din noiembrie 1918 se angajase deja deschis.

Este adevărat că aici trebuie făcuta distincţia între administratorii responsabili (sau mai bine zis „care ar trebui să fie responsabili'') de afacerile statului nostru, între majoritatea politicienilor parlamentari meschini şi, în sfârşit, marea masă cu spirit de imitaţie şi

stupidă a poporului nostru, a cărui răbdare egalează prostia.

Cei dintâi ştiu ce vor. Ceilalţi merg alături de cei dintâi, fie pentru că sunt iniţiaţi, fie că sunt prea laşi ca să se opună cu hotărâre realizării planului pe care l-au ghicit şi al cărui pericol îl simt. Cei din urmă se supun din lipsă de înţelegere şi din prostie.

Câtă vreme Partidul Naţional-Socialist al Muncitorilor Germani n-a fost decât o mică asociaţie necunoscută, problemele de politică externă nu puteau avea, în ochii multora din membrii săi, decât o importanţă secundară. În special pentru că principiul fundamental al mişcării noastre a fost şi va fi întotdeauna să proclame că libertatea de care se bucură o ţară în relaţiile sale cu străinătatea nu este un cadou gratuit al cerului său al puterilor de pe pământ, şi nu poate fi niciodată decât rodul dezvoltării propriilor sale forţe. Numai suprimarea cauzelor prăbuşirii noastre; nimicirea celor care profită de pe urma ei ne vor face capabili să angajăm împotriva străinătăţii lupta pentru independenţa noastră.

Se înţelege acum din ce motive tânăra noastră mişcare a acordat la începuturile ei planului său de reformă internă mai multă importanţă decât problemelor de politică externă.

Dar când această mică societate neînsemnată şi-a mărit şi în final şi-a sfărâmat cadrul iniţial şi când tinăra organizaţie a căpătat importanţa unei asociaţii mari, ea s-a văzut obligată să ia poziţie faţă de problemele pe care le punea desfăşurarea politicii externe. Ea trebuia să traseze liniile directoare care, nu numai că nu vor fi în contradicţie cu concepţiile pe care se întemeia sistemul nostru filozofic, ci, dimpotrivă, vor fi o emanaţie a acestor concepţii.

Tocmai pentru că poporului nostru îi lipseşte educaţia politică în ceea ce priveşte relaţiile noastre cu străinătatea, tânăra noastră mişcare avea datoria de a furniza tuturor conducătorilor, ca şi maselor populare, un plan, trasat în linii mari, care să le servească drept călăuza în studierea chestiunilor de politică externă; aceasta este una din primele îndatoriri pe care le avea de îndeplinit pentru a face posibilă într-o zi punerea în practică a măsurilor pregătitoare în politica externă, care îi vor permite poporului nostru să-şi redobândească independenţa şi Reichului să-şi regăsească o suveranitate efectivă.

Principiul fundamental şi călăuzitor pe care trebuie să-l avem întotdeauna în vedere când studiem această chestiune este următorul: politica externă nu este decât mijlocul de a

atinge un scop şi acest scop constă exclusiv în a acţiona în favoarea poporului nostru. Nici o chestiune de politică externă nu poate fi examinată din alt punct de vedere decât acesta:

Soluţia respectivă va fi avantajoasă pentru poporul nostru în prezent sau în viitor ori îi va aduce vreun prejudiciu?

Iată singura părere preconcepută care poate fi luată în seamă atunci când este studiată una din aceste chestiuni. Trebuie eliminate fără milă toate consideraţiunile de politică de partide, de religie, de omenie, pe scurt toate celelalte consideraţiuni, oricare ar fi ele.

***

Înainte de război, sarcina politicii externe a Germaniei consta în asigurarea alimentaţiei poporului nostru şi a copiilor săi în această lume, pregătind căile care vor permite atingerea acestui scop şi vor înlesni alianţe aducând completarea de putere necesară; sarcina a rămas aceeaşi, cu diferenţa că: înainte de război trebuia să veghem la conservarea poporului german ţinând cont de puterea de care dispunea atunci un stat puternic şi independent; astăzi trebuie să-i redăm poporului nostru puterea pe care o

posedă un stat puternic şi liber; renaşterea unui astfel de stat este condiţia prealabilă şi necesară care trebuie îndeplinită pentru a putea practica mai târziu o politică externă eficace şi capabilă să conserve, să dezvolte şi să hrănească poporul nostru.

Cu alte cuvinte: scopul pe care trebuie să-l urmărească în prezent politica externă a Germaniei va fi pregătirea căilor pe care se va angaja poporul german pentru a-şi recâştiga într-o zi independenţa.

Pentru aceasta, nu trebuie niciodată pierdut din vedere un principiu de bază: Pentru ca un popor să-şi poată recâştiga independenţa, nu este absolut necesar că teritoriul statului său să formeze un tot; este suficient să subziste o ultimă parcelă, cât de mică, din acest popor şi din acest stat care, bucurându-se de libertatea necesară, să poată nu numai să conserve depozitul comunităţii spirituale a întregului popor, ci şi să pregătească lupta care se va da cu armele pentru recâştigarea libertăţii.

Când un popor de o sută de milioane de oameni suportă în comun, pentru a-şi păstra integritatea statului, jugul sclaviei, acest lucru este mai rău decât dacă acest popor şi acest stat ar fi fost dezmembrate, una din părţile lor rămânând încă în deplină libertate. Presupunând fireşte că această parte ar

rămâne pătrunsă de sfânta misiune care i-ar reveni: nu numai de a proclama, fără osteneală, că poporul său este indisolubil unit prin spirit şi cultură, ci şi de a lua măsurile necesare pentru a-l pregăti pentru folosirea armelor de care va trebui să se slujească pentru a elibera definitiv şi a reuni din nou nefericitele părţi ale naţiunii şi ale statului oprimate încă.

Trebuie să ne gândim şi la faptul că, atunci când se pune problema recuceririi unor teritorii pierdute de un popor şi de un stat, trebuie mai întâi ca patria-mamă să-şi recâştige puterea politică şi independenţa; că într-un astfel de caz, interesele teritoriilor pierdute trebuie sacrificate fără milă pentru singurul lucru important: recucerirea libertăţii teritoriului principal. Căci nu voinţa celor oprimaţi şi protestele conaţionalilor vor elibera părţile unui popor sau provinciile unui Reich, ci folosirea forţei de către celelalte, rămase mai mult sau mai puţin independente faţă de cea care a fost odinioară patria comună.

La fel, pentru recâştigarea teritoriilor pierdute, condiţia prealabilă care trebuie îndeplinită este de a da, printr-o muncă înverşunată, mai multă forţă şi vigoare la ceea ce rămâne din stat, ca şi hotărârii de nezdruncinat care dormitează în inimi ca,

atunci când va veni ceasul, să fie puse în slujba eliberării şi a unirii întregului popor puterea recuperată de stat. Aşadar, sacrificarea provizorie a intereselor teritoriilor separate de patrie pentru singurul lucru important: cucerirea, spre folosul a ceea ce rămâne din stat, a unei puteri politice şi a unei forţe care să permită forţarea voinţei duşmanilor învingători până vor cădea la învoială. Căci teritoriile oprimate nu sunt reîncorporate în patria comună prin proteste înflăcărate, ci prin lovituri victorioase de spadă.

Făurirea acestei spade, iată care este sarcina politicii interne a guvernului; să-i permită făurarului să lucreze în deplină siguranţă şi să recruteze tovarăşi de arme este sarcina politicii externe.

***

În prima parte a acestei lucrări m-am explicat asupra insuficienţei politicii de alianţe practicate înainte de război. Existau patru mijloace de a asigura pe viitor conservarea şi alimentaţia poporului nostru; fusese ales cel de-al patrulea şi cel mai puţin eficace. În loc să se practice o politică teritorială inteligentă în Europa, s-a recurs la o politică colonială şi

comercială. Această politică era cu atât mai stângace cu cât îşi închipuiau pe nedrept că astfel va putea fi evitată obligaţia de a se explica pe calea armelor. Rezultatul acestei tentative de a se aşeza pe toate scaunele era uşor de prevăzut: ne-am aşezat alături şi războiul mondial a fost nota de plată pe care a trebuit s-o achite Reichul în final pentru a lichida datoriile contractate prin politica sa externă inabilă.

Cel mai bun mijloc ar fi fost atunci cel de-al treilea: întărirea puterii Reichului pe continent prin anexarea de noi teritorii în Europa; prin aceasta, extinderea lui prin achiziţionarea ulterioară de teritorii coloniale intra cu totul firesc în domeniul posibilităţilor. Este adevărat că, pentru a practică o astfel de politică, el trebuia să încheie o alianţă cu Anglia sau să consacre dezvoltării puterii sale militare resurse atât de uriaşe, încât vreme de patruzeci sau cincizeci de ani ar fi trebuit să pună pe planul doi toate cheltuielile cu caracter cultural. Importanţa culturală a unei naţiuni este aproape întotdeauna în funcţie de independenţa ei politică, aceasta este aşadar condiţia necesară pentru ca ea să poată exista sau chiar pentru ca ea să se poată naşte. De aceea nici un sacrificiu nu este prea mare când este vorba de asigurarea libertăţii politice a

unei naţiuni. Ceea ce se scade din bugetul cheltuielilor cu caracter cultural în folosul unei dezvoltări excesive a forţelor militare ale statului va putea fi recuperat mai târziu cu vârf şi îndesat. Se poate chiar spune că, după ce un stat şi-a concentrat toate eforturile asupra unui singur punct: menţinerea independenţei sale, se produce de obicei o anumită destindere, un fel de echilibru nou în virtutea căruia aptitudinile culturale ale unui popor, neglijate până atunci, se dezvoltă într-un mod surprinzător. Înflorirea din secolul lui Pericle a urmat după mizeria cauzată de războaiele contra perşilor, iar republica romană s-a consacrat cultivării unei civilizaţii superioare atunci când s-a eliberat de neliniştea pe care i-o inspiraseră războaiele punice.

Este adevărat că de la o majoritate de parlamentari cretini şi netrebnici nu te poţi aştepta la spiritul de decizie necesar pentru a subordona fără milă toate celelalte interese ale unui popor unei singure misiuni: pregătirea unei viitoare înarmări care să asigure mai târziu existenţa unui stat. Tatăl unui Frederic cel Mare era capabil să sacrifice totul pentru pregătirea acestei înarmări, dar taţii absurdului nostru parlamentarism democratic de fabricaţie evreiască nu pot s-o facă.

Iată de ce pregătirea militară, permiţând cucerirea de noi teritorii în Europa, nu a fost, în perioada dinainte de război, decât cu totul mediocră, astfel că nu ne puteam lipsi decât cu greutate de concursul unor aliaţi aleşi judicios.

Cum nu voiam să ne ostenim să pregătim sistematic războiul, am renunţat la dobândirea de teritorii în Europa şi, practicând în schimb o politică colonială şi comercială, am sacrificat alianţa care altfel ar fi putut fi încheiată cu Anglia, dar fără să ne bazăm, cum ar fi fost logic, pe Rusia; din greşeală în greşeală, s-a ajuns la războiul mondial în care Germania a intrat părăsită de toţi în afară de Habsburgi, acel flagel ereditar.

***

Trebuie să spunem, pentru a caracteriza politica noastră externă actuală, că ea nu are o linie de conduită vizibilă sau măcar inteligibilă. Dacă, înainte de război, ne-am angajat în mod greşit pe cea de-a patra cale, pe care de altfel nu am făcut multe progrese, nici ochiul cel mai exersat nu poate descoperi calea urmată de la revoluţie încoace. Mai mult decât înainte de război, lipseşte orice sistem raţional, dacă nu cumva sunt numite astfel tentativele de a i se

lua poporului nostru ultima posibilitate de ridicare.

Dacă examinăm la rece situaţia în care se află astăzi popoarele Europei în ceea ce priveşte puterea lor respectivă, ajungem la următorul rezultat:

De trei sute de ani încoace, istoria continentului nostru a fost dominată de năzuinţele politice ale Angliei; prin echilibrul de forţe pe care îl obţinea opunând diferitele puteri europene, ea îşi asigură indirect spatele şi putea, în deplină siguranţă, să-şi atingă scopurile urmărite de politica mondială a diplomaţiei britanice.

Tendinţa tradiţională a acestei diplomaţii, care nu are în Germania alt echivalent decât tradiţiile armatei prusace, era, din timpul domniei reginei Elisabeta, pusă în slujba urmăririi sistematice a unui singur scop: să împiedice prin toate mijloacele o mare putere de pe continent să se ridice deasupra nivelului mediu al marilor puteri şi, dacă reuşeşte, să o zdrobească cu armele. Mijloacele de forţă pe care obişnuia să le folosească Anglia într-un asemenea caz variau în funcţie de situaţia dată sau de sarcina care trebuia îndeplinită, dar hotărârea şi puterea voinţei puse în funcţiune erau întotdeauna aceleaşi. Da, pe măsură ce poziţia Angliei devenea mai dificilă de-a lungul

timpului, guvernul imperiului britanic considera necesar să menţină o stare de lucruri în care diferitele state europene, rivalizând între ele ca puteri, se paralizau reciproc. Când coloniile engleze din America de Nord s-au separat de patria mamă, aceasta a trebuit să-şi dubleze eforturile pentru a-şi acoperi complet spatele dinspre Europa. Astfel că, atunci când Spania şi Olanda au fost nimicite că mari puteri maritime, statul englez şi-a concentrat toate forţele împotriva intenţiilor dominatoare ale Franţei până ce în sfârşit căderea lui Napoleon I a făcut să dispară pericolul pe care îl prezenta pentru Anglia supremaţia unei puteri militare de care se temea în mod deosebit.

Evoluţia realizată de politica britanică faţă de Germania a fost foarte lentă, nu numai pentru că aceasta din urmă, ca urmare a lipsei de unitate naţională a popoarelor germane, nu prezenta un pericol pentru Anglia, ci şi pentru că opinia publică engleză, îndreptată de o propagandă îndelungată către scopul determinat pe care îl urmărise până atunci statul, nu putea fi decât încetul cu încetul orientată în altă direcţie. Calculul la rece al omului de stat trebuie câteodată, ca să se realizeze, să facă apel la sentiment, motor care este mai puternic atunci când trebuie să se acţioneze şi care rezistă mai bine la uzura

timpului. Omul de stat, după ce şi-a realizat unul din planuri, îşi poate îndrepta activitatea spiritului către alte proiecte, dar este nevoie de o muncă lentă de propagandă pentru ca sensibilitatea maselor să devină accesibilă noilor intenţii ale conducătorului.

Anglia îşi fixase noua sa poziţie încă din 1870-1871. Din nefericire, Germania nu a ştiut să profite de oscilaţiile pe care le-a înregistrat uneori politica engleză, ca urmare a importanţei pe care a luat-o America din punct de vedere economic şi a activităţii depuse de Rusia spre a-şi spori puterea, aşa încât tendinţele care prevalau deja în politica Angliei au fost astfel întărite.

Anglia vedea în Germania o putere a cărei importanţă din punct de vedere comercial şi ca urmare, în politica mondială, bazată în special pe gigantica ei industrializare, lua proporţii atât de ameninţătoare încât forţele celor două state se compensau deja în aceleaşi domenii. Cucerirea „economică şi paşnică” a lumii, care constituia în ochii conducătorilor noştri de atunci culmea înţelepciunii, a fost cea care a determinat politica engleză să-şi organizeze rezistenţa. Această rezistenţă s-a manifestat sub forma unui atac de mare anvergură şi pregătit cu minuţiozitate, metodă care corespundea perfect spiritului unei politici care

nu viza menţinerea unei păci mondiale îndoielnice, ci consolidarea supremaţiei britanice în lume, Anglia s-a aliat cu toate statele care prezentau garanţii din punct de vedere militar, deoarece prudenţa ei tradiţională aprecia la justa lor valoare forţele adversarului său şi pentru că îşi dădea seama de starea de slăbiciune în care se afla pe atunci. Nu i se poate reproşa că a acţionat „fără scrupule”, căci o pregătire de război atât de amplă nu trebuie judecată din punctul de vedere al eroismului, ci din punctul de vedere al utilităţii. Diplomaţia trebuie practicată astfel încât eroismul să nu conducă un popor la pierzanie; ea trebuie să vegheze eficace la conservarea lui. Pentru a ajunge la acest rezultat, orice mijloc este legitim şi nerecurgerea la el trebuie considerată o uitare criminală a datoriei.

Revoluţia germană a eliberat politica engleză de neliniştea pe care i-o provocase ameninţarea unei hegemonii germanice întinzându-se asupra lumii întregi.

Aşadar Anglia nu mai avea interes să vadă Germania complet ştearsă de pe harta Europei. Dimpotrivă, prăbuşirea înspăimântătoare care s-a produs în zilele lui noiembrie 1918 a pus diplomaţia engleză în faţa unei situaţii noi pe care la început nu o crezuse posibilă.

Imperiul britanic luptase timp de patru ani şi jumătate cu arma în mână pentru a anihila pretinsa preponderenţă a unei puteri continentale. O prăbuşire neaşteptată părea să şteargă această putere de pe suprafaţa globului. Germania manifestă o asemenea absenţă a celui mai elementar spirit de conservare, încât evenimentele care se desfăşuraseră în mai puţin de douăzeci şi patru de ore păreau că au răsturnat întregul echilibru european: Germania era zdrobită şi Franţa devenea prima putere continentală din Europa.

Propaganda intensă, care, în timpul războiului, îi dăduse poporului englez putere să reziste, care îi inspirase o ură nemăsurată faţă de germani, care răscolise toate instinctele sale primitive şi toate pasiunile lui, avea să apese acum ca o greutate de plumb asupra hotărârilor oamenilor de stat britanici. Scopul pe care-l urmărise Anglia făcând războiul era atins, din moment ce Germania nu mai putea practica o politică colonială, economică şi comercială; tot ceea ce depăşea acest scop leza interesele engleze. Dispariţia Germaniei ca mare putere din Europa continentală nu putea decât să le folosească duşmanilor Angliei. Cu toate acestea, diplomaţia engleză nu a putut să-şi execute schimbarea de direcţie în zilele din noiembrie 1918 şi până la

sfârşitul verii lui 1919 pentru că, în timpul acestui război lung, ea făcuse apel la sentimentele maselor cu o insistenţă fără precedent. Ea nu putea s-o facă, date fiind înclinaţiile propriului său popor, şi ca urmare a disproporţiei forţelor militare existente. Franţa îşi atribuise conducerea negocierilor şi putea să-şi impună voinţa aliaţilor săi. Singura putere care ar fi putut, în timpul acestor luni de negocieri şi de târguieli, să schimbe această stare de lucruri, Germania însăşi, era pradă convulsiilor războiului civil şi nu înceta să proclame, prin pretinşii ei oameni de stat, că era gata să accepte tot ceea ce i se va impune.

Când, în relaţiile internaţionale, un popor încetează, ca urmare a lipsei absolute a instinctului de conservare, să poată fi un aliat „activ”, el decade la nivelul unui popor sclav şi ţara sa are soarta rezervată unei colonii.

Pentru a evita ca puterea Franţei să devină prea preponderentă, Anglia nu mai avea la dispoziţie decât un singur mod de a acţiona: să se asocieze tâlhăriilor ei.

De fapt, Anglia nu şi-a atins scopul pe care îl avea în vedere făcând războiul. Acesta nu a înlăturat pericolul pe care îl prezenta pentru echilibrul de forţe de pe continent predominanţa dobândită de un stat european, ci l-a făcut doar mai ameninţător.

Din punct de vedere militar, în 1914 Germania era încolţită de două ţări dintre care una dispunea de forţe echivalente şi cealaltă de forţe mult superioare. La aceasta se adăuga superioritatea maritimă a Angliei. Franţa şi Rusia, singure, erau obstacole suficiente pentru a împiedica orice creştere excesivă a măreţiei germane. Poziţia geografică a Reichului, extrem de defavorabilă din punct de vedere militar, putea fi, în plus, considerată un coeficient de securitate care împiedica orice creştere importantă a puterii acestei ţări. Configuraţia ţărmurilor ei era, din punct de vedere militar, defavorabilă în caz de luptă împotriva Angliei; dacă regiunea maritimă era puţin întinsă şi îngustă, frontierele terestre, erau, în schimb, mult prea întinse şi deschise.

Situaţia Franţei de astăzi este cu totul diferită: ca putere militară, ea este prima şi nu are nici un rival serios pe continent; este în siguranţă la sud în spatele frontierelor care o protejează împotriva Spaniei şi Italiei; neputinţa patriei noastre îi asigură securitatea dinspre Germania; de-a lungul unei lungi întinderi a coastelor sale, ea este aşezată în faţa centrelor vitale ale imperiului britanic. Nu numai că acestea constituie ţinte uşoare pentru avioane şi pentru tunurile cu bătaie lungă, dar căile de comunicaţie ale comerţului

englez ar fi expuse fără apărare atacurilor submarinelor. Un război submarin, susţinut pe coasta lungă a Atlanticului şi pe ţărmurile întinse ale Franţei de-a lungul Mediteranei în Europa şi în Africa de Nord, ar avea consecinţe dezastruoase pentru Anglia.

Astfel din punct de vedere politic rezultatul luptei împotriva creşterii puterii Germaniei a fost stabilirea supremaţiei Franţei pe continent; rezultatele, din punct de vedere militar, au fost următoarele: Anglia i-a stabilit Franţei locul întâi ca putere terestră în lume şi a trebuit să recunoască faptul că Uniunea Americană îi este egală pe mare. Din punct de vedere economic, ea le-a cedat foştilor săi aliaţi teritorii în care avea interese de primă importanţă.

După cum politica tradiţională a Angliei vizează balcanizarea Europei într-o oarecare măsură, cea a Franţei doreşte acelaşi lucru în privinţa Germaniei.

Anglia va dori întotdeauna să împiedice o putere continentală oarecare să-şi întărească forţele într-atât încât să poată juca un rol important în politica mondială; ea vrea aşadar să menţină un oarecare echilibru între forţele de care dispun statele europene; căci aceasta este una dintre condiţiile primordiale ale supremaţiei Angliei în lumea întreagă.

Franţa va dori întotdeauna să împiedice constituirea Germaniei într-o forţă omogenă; menţinerea unei federaţii de mici state germane ale căror forţe să se echilibreze şi care să nu fie supuse unei autorităţi centrale; să ocupe malul stâng al Rinului; toate acestea sunt condiţiile necesare stabilirii şi asigurării supremaţiei sale în Europa.

Scopul ultim al diplomaţiei franceze va fi veşnic în opoziţie cu tendinţele fundamentale ale diplomaţiei engleze.

Când examinăm, ţinând cont de consideraţiunile pe care le-am expus, posibilităţile alianţelor pe care epoca actuală i le oferă Germaniei, ne convingem repede că tot ceea ce putem face practic în domeniul alianţelor este să ne apropiem de Anglia. Deşi consecinţele politicii sale de război au fost şi au rămas nefaste pentru Germania, nu trebuie să refuzăm să constatăm că Anglia nu mai are astăzi nici un interes presant ca Germania să fie distrusă şi că, dimpotrivă, obiectivul diplomaţiei engleze trebuie să fie tot mai mult, pe măsura scurgerii anilor, frânarea instinctului imperialist exagerat de care este însufleţită Franţa. Numai că o politică de alianţe nu se face pierzând vremea cu jignirile din trecut; ea nu este rodnică decât dacă profităm de lecţiile istoriei. Experienţa ar fi trebuit să ne înveţe că

alianţele încheiate pentru urmărirea unor scopuri negative suferă de o slăbiciune congenitală. Destinele a două popoare nu sunt temeinic sudate decât atunci când ele au în vedere un succes comun, sub formă de câştiguri, de cuceriri comune, pe scurt, de creştere a puterii de care va profita fiecare dintre ele.

Lipsa de experienţă a poporului nostru în domeniul politicii externe transpare în modul cel mai limpede în ştirile din presa cotidiană, care vorbesc despre simpatia mai mare sau mai mică manifestată de cutare sau cutare om de stat străin faţă de Germania, şi care văd, în presupusele înclinaţii ale acestui om faţă de poporul nostru, garanţia deosebită a unei politici favorabile intereselor noastre. A raţiona astfel înseamnă a comite o absurditate incredibilă, înseamnă a specula prostia fără seamăn de care dă dovadă micul burghez german de tip obişnuit atunci când vorbeşte despre politică. Nu există om de stat englez, american sau italian care să fi luat vreodată poziţie ca „germanofil”. Orice om de stat englez este fireşte în primul rând englez, orice american este mai întâi american şi nu se va găsi nici un italian gata să facă o altfel de politică decât o politică italianofilă. Aşadar cel care pretinde că alianţele se întemeiază pe

înclinaţiile germanofile ale oamenilor de stat influenţi ai unei sau altei naţiuni străine este un măgar sau un mincinos. Condiţia necesară pentru că destinele a două popoare să se înlănţuie nu este respectul reciproc sau simpatia reciprocă, ci perspectiva avantajelor pe care le va avea fiecare dintre contractanţi de pe urma asocierii. Cu alte cuvinte, un om de stat englez, de exemplu, va putea practica o politică constant anglofilă şi niciodată germanofilă, dar anumite interese determinate ale acestei politici anglofile vor putea, din motivele cele mai diferite, concordă cu interesele germanofile. Cazul nu se va prezenta, fireşte, astfel decât într-o anumită măsură şi într-o zi situaţia va putea fi complet răsturnată; dar arta unui om de stat conducător constă tocmai în a găsi, când este vorba, într-o anumită epocă, de realizarea unei operaţiuni necesare, partenerii care trebuie să folosească aceleaşi mijloace pentru a-şi apăra propriile lor interese.

Aplicarea practică a acestui principiu trebuie dedusă, pentru prezent, din răspunsul care va trebui dat la întrebările următoare. Ce state nu au în prezent nici un interes vital ca o Europă centrală germană să fie complet scoasă din cauză pentru a permite Franţei să exercite, economic şi militar, o supremaţie

necontestată? Şi care sunt statele care, date fiind propriile lor condiţii de existenţă şi orientarea tradiţională a politicii lor, ar vedea, în desfăşurarea unei astfel de situaţii, o ameninţare pentru propriul lor viitor?

Căci trebuie în sfârşit să ne dăm limpede seama de următorul fapt: duşmanul de moarte, duşmanul nemilos al poporului german este şi rămâne Franţa. Nu contează cine a guvernat sau guvernează Franţa; fie că sunt Burbonii sau Iacobinii, Napoleonii sau democraţii burghezi, republicanii clericali sau bolşevicii roşii: scopul final al politicii lor externe va fi întotdeauna să pună mâna pe frontiera Rinului şi să consolideze poziţia Franţei pe acest fluviu, făcând toate eforturile pentru ca Germania să rămână dezbinată şi împărţită.

Anglia doreşte ca Germania să nu fie o putere mondială; Franţa nu vrea să existe o putere numită Germania; diferenţa este considerabilă! Dar, astăzi, noi nu luptăm pentru a ne recuceri poziţia de putere mondială; noi trebuie să ne batem pentru existenţa patriei noastre, pentru unitatea naţiunii noastre şi pentru pâinea zilnică a copiilor noştri. Dacă, trăgând concluzia acestor premise, trecem în revistă aliaţii pe care ni i

poate oferi Europa, nu rămân decât două state: Anglia şi Italia.

Anglia nu doreşte să aibă în faţa ei o Franţă al cărei braţ înarmat, pe care restul Europei nu este capabil să-l respingă, ar putea apăra o politică de natură să contrarieze într-o bună zi interesele engleze. Anglia nu poate dori vreodată să aibă de-a face cu o Franţă pe care posesiunea unor bogate mine de fier şi de cărbune în Europa occidentală ar face-o capabilă să joace în economia mondială un rol periculos pentru ea. Şi Anglia nu poate dori nici că Franţa să se bucure în politica de pe continent, datorită fărâmiţării restului Europei, de o poziţie atât de sigură pe cât îi stă în putinţă sau chiar să se vadă constrânsă să reia cu mai multă energie şi ambiţie politică mondială care este una din tradiţiile diplomaţiei franceze. Bombele Zeppelin de odinioară s-ar putea înmulţi în fiecare noapte; suprematia militară a Franţei apasă greu asupra a ceea ce formează inima imperiului mondial guvernat de Marea Britanie.

Nici Italia nu poate dori ca poziţia preponderentă ocupată de Franţa în Europa să mai fie consolidată. Viitorul Italiei depinde de o extindere teritorială ale cărei elemente sunt grupate în jurul bazinului mediteranean. Ceea ce a împins Italia în război nu era, cu siguranţa,

pofta de a acţiona pentru măreţia Franţei, ci intenţia de a da o lovitură mortală duşmanului detestat pe care îl avea în Adriatică. Orice nouă întărire a puterii franceze pe continent este, pe viitor, un obstacol de care Italia se va putea lovi; de aceea nu trebuie să ne închipuim vreodată că înrudirea raselor poate suprima orice rivalitate între două popoare.

Examinarea cea mai realistă şi mai lucidă a situaţiei europene arată că aceste două state: Anglia şi Italia sunt, în primul rând, cele ale căror interese particulare cele mai fireşti nu sunt, sau sunt, în ultimă instanţă, cel mai puţin lezate de condiţiile necesare existenţei unei naţiuni germane şi că aceste interese concordă chiar până la un anumit punct cu această existenţă.

***

Este adevărat că atunci când apreciem posibilităţile acestor alianţe, nu trebuie să pierdem din vedere trei factori. Cel dintâi ne pliveşte pe noi, ceilalţi doi privesc statele în chestiune.

În principiu, încheierea unei alianţe cu actuala Germanie este posibilă? O putere care caută într-o alianţă un ajutor pentru executarea unui plan ofensiv se poate alia cu

un stat ale cărui guverne, de câţiva ani încoace, au oferit imaginea celei mai lamentabile incapacităţi, a laşităţii pacifiste şi în care marea majoritate a naţiunii, orbită de doctrinele democratice şi marxiste, îşi trădează poporul şi ţara în modul cel mai revoltător? Oare o putere oarecare poate spera în prezent să poată stabili raporturi avantajoase pentru ea cu un stat, cu convingerea că într-o zi va putea lupta alături de el pentru apărarea intereselor comune, atunci când acest stat nu are, evident, nici curajul nici dorinţa de a ridica nici măcar un deget pentru a-şi apăra propria viaţă, existenţa sa? Oare o putere oarecare, pentru care un tratat de alianţă este, şi trebuie să fie, ceva mai mult decât un contract de garanţie care vizează menţinerea unei stări de pieire lentă, cum a fost vechea şi dezastruoasa Triplă Alianţă, va contracta o alianţă valabilă la bine şi la rău cu un stat ale cărui manifestări cele mai caracteristice sunt slugărnicia faţă de străinătate, iar în interior înăbuşirea ruşinoasă a virtuţilor naţionale; cu un stat care nu mai are, din vina conducerii sale, nimic măreţ; cu nişte guverne care nu se pot lăuda că se bucură de cel mai mic respect pe lângă concetăţenii lor, astfel încât străinilor le este cu neputinţă să-i admire?

Nu! O putere care ţine la reputaţia ei şi care caută în alianţă ceva mai mult decât nişte subsidii pentru nişte parlamentari avizi de pradă nu se va alia cu Germania de astăzi şi chiar nu poate să o facă. Incapacitatea noastră actuală de a încheia alianţe este raţiunea profundă şi ultimă a solidarităţii existente între tâlharii care ne duşmănesc. Cum Germania nu se apără niciodată decât prin câteva „proteste" înflăcărate ale parlamentarilor noştri de elită, cum restul lumii nu are motiv să lupte pentru ca să ne apere, cum principiul bunului Dumnezeu este să nu elibereze popoarele lipsite de curaj, nici chiar popoarele care nu au nici un interes direct în distrugerea noastră totală nu au nimic altceva de făcut decât să ia parte la incursiunile tâlhăreşti ale francezilor, fie şi numai ca să împiedice Franţa, asociindu-se şi participând la jafuri, să continue singură să-şi sporească forţele.

În al doilea rând, nu trebuie să subapreciem dificultăţile pe care le-ar întâmpina ţările care până în prezent ne-au fost duşmane dacă starea de spirit a păturilor profunde ale popoarelor care au suferit influenţa unei propagande care a impresionat masele ar începe să se schimbe faţă de noi. Nu poţi prezenta ani de zile un popor ca pe o adunătură de „huni", de „tâlhari", de „vandali"

etc., şi apoi, de pe o zi pe alta, să descoperi că el este opusul lor şi să prezinţi vechiului duşman drept aliatul de mâine.

Trebuie să fim şi mai atenţi la un al treilea fapt a cărui însemnătate este şi mai mare pentru întorsătura pe care o vor lua viitoarele alianţe în Europa.

Dacă menţinerea Germaniei în starea ei actuală de neputinţă nu prezintă decât puţin interes pentru politica engleză, ea are un interes foarte mare pentru finanţa evreiască internaţională. Politica engleză oficială sau, mai bine zis, tradiţională şi puterile bursei supuse în întregime influenţei evreieşti urmăresc scopuri opuse; o dovedesc în mod deosebit de evident poziţiile diferite pe care le iau şi una şi celelalte faţă de problemele care privesc politica externă a Angliei. Finanţa evreiască doreşte, contrar intereselor reale ale statului englez, nu numai ca Germania să fie complet ruinată din punct de vedere economic, dar şi ca ea să fie, politic, total redusă la sclavie. Într-adevăr, internaţionalizarea economiei noastre germane, adică luarea în posesie de către finanţa mondială evreiască a forţelor de producţie din Germania nu se poate face complet decât într-un stat politiceşte bolşevizat. Dar pentru ca trupele marxiste care luptă în folosul capitalului evreiesc

internaţional să poată distruge definitiv statul naţional german, au nevoie de un ajutor prietenesc venit din afară. De aceea armatele Franţei trebuie să-i dea statului german lovituri violente, până ce Reichul, zguduit din temelii, va pieri din cauza atacurilor trupelor bolşevice aflate în slujba finanţei evreieşti internaţionale.

Astfel evreul este cel care îndeamnă astăzi cu cea mai mare râvnă la distrugerea radicală a Germaniei. Tot ceea ce se tipăreşte în lumea întreagă împotriva Germaniei este scris de evrei, după cum, în timp de pace şi în timpul războiului presa jucătorilor la bursă evrei şi a marxiştilor a aţiţat sistematic ura împotriva Germaniei până când statele au renunţat unele după altele, la neutralitate şi, sacrificând adevăratele interese ale popoarelor, au intrat în coaliţia mondială îndreptată împotriva noastră.

Raţionamentul evreilor este evident. Bolşevizarea Germaniei, adică distingerea radicală a conştiinţei naţionale populare germane, care face posibilă exploatarea forţei de producţie germane supuse jugului finanţei evreieşti internaţionale, nu este decât preludiul extinderii tot mai mari pe care o va lua cucerirea lumii întregi visată de evrei. Aşa cum s-a întâmplat atât de des în istorie, Germania trebuie să fie pivotul pe care se va sprijini

această luptă uriaşă. Dacă poporul nostru şi statul nostru sunt victimele acestor tirani ai popoarelor care sunt evreii cu sângele alterat şi lacomi de bani, întregul pământ va fi prins în tentaculele acestei hidre; dar dacă Germania scapă de înlănţuirea lor, se va putea considera că cel mai mare pericol la care au fost vreodată expuse toate popoarele a încetat să ameninţe lumea întreagă.

Dacă este sigur că evreimea şi-a pus în funcţiune toate intrigile subterane nu numai pentru a întreţine ostilitatea pe care naţiunile i-o arătau Germaniei, dar şi pentru a o exacerba pe cât posibil, nu este mai puţin sigur că această activitate nu concordă decât într-o foarte mică măsură cu adevăratele interese ale popoarelor pe care ea le otrăveşte. În general, cu fiecare din popoarele vizate de propagandă sa, evreimea nu foloseşte decât argumente menite să aibă maximum de efect asupra spiritului naţiunii aţiţate de emisarii săi şi ale căror moduri de a vedea ea le cunoaşte perfect, acelea al căror succes este mai sigur. Faţă de poporul nostru al cărui sânge este extrem de amestecat, evreimea se serveşte, pentru a duce lupta de la care aşteaptă puterea, de ideile mai mult sau mai puţin „cosmopolite” inspirate de ideologia pacifistă şi care s-au născut în mintea sa, pe scurt, se

mândreşte cu tendinţe internaţionale; în Franţa profită de şovinismul căruia i-a recunoscut existenţa şi a cărui putere ştie s-o aprecieze foarte exact; în Anglia pune în joc interesele economice şi consideraţiunile de politică mondială; pe scurt ea profită întotdeauna de ceea ce caracterizează esenţialmente spiritul unui popor dat. Numai atunci când, prin aceste mijloace diverse, a cucerit o influenţă hotărâtoare asupra economiei şi asupra politicii, ea se eliberează de legăturile impuse propagandei sale de aceste argumente fictive şi îşi dezvăluie în parte scopurile ascunse, ce vrea şi pentru ce luptă. Apoi procedează şi mai rapid la opera ei de distrugere, până când transformă succesiv toate statele într-un morman de mine asupra căruia trebuie să domnească autoritatea suverană a imperiului evreiesc etern.

În Anglia, ca şi în Italia, dezacordul existent între concepţiile despre o politică excelentă înrădăcinată în pământ şi în proiectele financiarilor evrei internaţionali este evident şi uneori sare brutal în ochi.

Numai în Franţa se remarcă astăzi un acord secret, mai desăvârşit ca oricând, între intenţiile speculanţilor la bursă, intenţii ai căror reprezentantei sunt evreii, şi dorinţele unei politici naţionale inspirate de şovinism. Tocmai

această identitate de vederi constituie un pericol uriaş pentru Germania. Acesta este motivul pentru care Franţa este şi rămâne duşmanul de care trebuie să ne temem cel mai mult. Acest popor, care decade tot mai mult la nivelul negrilor, pune în secret în pericol, prin sprijinul pe care îl acordă evreilor pentru a-şi atinge scopul lor de dominaţie universală, existenţa rasei albe în Europa. Căci contaminarea provocată de afluxul de sânge negru pe Rin, în inima Europei, corespunde la fel de bine cu setea de răzbunare sadică şi perversă a acestui duşman ereditar al poporului nostru şi cu calculul rece al evreului care vede în aceasta mijlociii de a începe metisajul continentului european în centrul său şi, infectând rasă albă cu sângele unor oameni inferiori, de a pune temeliile propriei sale dominaţii.

Rolul pe care Franţa, aţâţată de setea de răzbunare şi îndrumată sistematic de evrei, îl joacă astăzi în Europa este un păcat împotriva existenţei omenirii albe şi va dezlănţui într-o zi împotriva acestui popor toate spiritele răzbunătoare ale unei generaţii care va fi recunoscut în poluarea raselor păcatul ereditar al omenirii.

În ceea ce priveşte Germania, pericolul pe care constituie Franţa pentru ea îi impune

datoria de a pune pe planul al doilea toate raţiunile de ordin sentimental şi să întindă mâna aceluia care, fiind la fel de ameninţat că şi, nu vrea nici să sufere nici să îndure năzuinţele dominatoare ale Franţei.

În Europa nu există, în întreg viitorul pe care-l putem îmbrăţişa cu privirea, decât doi aliaţi posibili pentru Anglia şi Italia.

***

Dacă astăzi ne dăm osteneala să aruncăm o privire în urmă asupra felului în care a fost condusă politica Germaniei de la revoluţie încoace, nu putem face altceva, în prezenţa stângaciei continue şi de neînţeles a guvernelor noastre, decât să ne luăm capul în mâini şi să ne lăsăm pur şi simplu pradă disperării sau, împinşi de o indignare vie, să pornim la război împotriva unui asemenea regim. Actele sale nu au avut niciodată nimic inconştient, căci intelectualii noştri chiori din noiembrie au reuşit să facă ceea ce ar putea părea inimaginabil oricărei minţi capabile să gândească: ei au umblat cu umilinţă după favorurile Franţei. Da! În toţi aceşti din urmă ani, cu o mişcătoare nerozie de visători incorigibili, ei au încercat continuu să devină prieteni buni cu Franţa, făceau neîncetat

plecăciuni în faţa „marii naţiuni” şi, în fiecare truc perfid al călăului francez, credeau de îndată că văd primele simptome ale unei schimbări de dispoziţie. Cei care conduceau politica noastră din culise nu au împărtăşit fireşte niciodată această părere greşită şi nesăbuită. Pentru ei, bună înţelegere cu Franţa era mijlocul firesc de a sabota orice politică de alianţe eficace. Ei n-au avut niciodată îndoieli asupra scopurilor urmărite de Franţa şi de cei care erau în spatele ei. Ceea ce îi forţa să acţioneze ca şi cum ar fi crezut sincer că destinul Germaniei putea suferi o schimbare era faptul că îşi dădeau seama cu luciditate că în caz contrar poporul nostru s-ar fi angajat probabil pe o altă cale.

Fireşte că ne va fi foarte greu să facem Anglia să intre ca viitoare aliată în rândurile partizanilor noştri. Presa noastră evreiască a ştiut întotdeauna să concentreze ura poporului nostru asupra Angliei şi nu un singur fraier german a căzut cu cea mai mare bunăvoinţă în capcanele întinse de evrei: s-au spus vrute şi nevrute despre „renaşterea” puterii maritime germane, s-a protestat împotriva furtului coloniilor noastre, s-a cerut ca ele să fie recucerite; toate aceste vorbe furnizau materialele pe care canalia de evreu le făcea să ajungă la congenerii săi englezi şi din care

se alimenta o propagandă eficace. Burghezii noştri nerozi care se amestecă în politică încep să înţeleagă vag că astăzi noi nu trebuie să luptăm pentru ca Germania să devină „puternică pe mare” etc. Dirijarea forţelor naţiunii germane spre acest obiectiv, înainte de a ne fi asigurat solid situaţia în Europa, era o nebunie încă înainte de război. Azi un asemenea proiect trebuie să fie adăugat la numărul acelor proştii care, în politică, se numesc crime.

Uneori aveai într-adevăr motive de disperare când vedeai cu câtă artă ştiau evreii care trăgeau sforile să distragă poporul nostru cu chestiuni cu totul secundare, provocau manifestaţii şi proteste, în timp ce în acelaşi moment Franţa mai luă o bucăţică de carne din trupul poporului nostru şi submina sistematic bazele independenţei noastre.

În legătură cu aceasta, trebuie să vorbesc în special despre o idee fixă pe care evreul a ştiut în anii aceia s-o exploateze cu o pricepere extraordinară: Tirolul de Sud.

Bineînţeles, Tirolul de Sud. Chiar dacă mă ocup aici de această chestiune, îmi rezerv dreptul de a reveni asupra ei, căci va trebui să-i venim de hac acestei bande de mincinoşi care, speculând lipsa de memorie şi prostia maselor de la noi, îşi permite să simuleze o

indignare patriotică mai străină acestor impostori parlamentari decât este o coţofană de noţiunea de respect datorat proprietăţii altuia.

Insist asupra faptului că am făcut personal parte dintre oamenii care, atunci când se decidea soarta Tirolului de Sud – adică din august 1914 până în noiembrie 1918, s-au situat acolo de unde această regiune putea fi şi ea apărată eficace: în rândurile armatei. În acei ani m-am bătut pe măsura forţelor mele, nu pentru a împiedica pierderea Tirolului de Sud, ci pentru ca patria să-l păstreze la fel ca pe orice altă ţară germană.

Cei care atunci nu au luat parte la luptă, au fost tâlharii de parlamentari, toţi acei mişei care făceau o politică de partid. În schimb, în vreme ce noi luptăm cu convingerea că numai un sfârşit victorios al războiului îi va permite poporului german să păstreze şi Tirolul de Sud, aceşti trădători compromiteau victoria prin bârfelile lor şi prin apelurile lor la revoltă, astfel încât în final Siegfried a murit cu pumnalul înfipt în spate în timp ce luptă. Căci fireşte că nu discursurile incendiare şi ipocrite rostite de parlamentari eleganţi în Piaţa Primăriei din Viena sau în faţa Feldherrnhalle din München îi puteau asigura Germaniei posesiunea Tirolului de Sud, ci numai batalioanele care luptau pe

front. Cei care au provocat separarea lui au trădat atât Tirolul cât şi toate celelalte teritorii germane.

Cei care îşi închipuie că problema Tirolului de Sud va putea fi rezolvată prin proteste, declaraţii, defilări paşnice ale unor asociaţii sunt sau nişte canalii desăvârşite sau nişte mic-burghezi germani.

Trebuie totuşi să ajungem să ne dăm seama că nu vom putea reintra în posesia teritoriilor pierdute nici prin invocări solemne adresate Atotputernicului, nici prin speranţele pioase puse într-o societate a Naţiunilor, ci numai prin forţa armelor .

Toată problema este aşadar să ştim cine sunt cei care sunt gata să recâştige cu arma în mână teritoriile pierdute.

În ceea ce mă priveşte, pot da asigurări sincere că încă mă simt destul de curajos ca să iau parte la recucerirea Tirolului de Sud punându-mă în fruntea unui batalion de şoc, alcătuit din flecari din parlament şi din alţi şefi de partide, ca şi din câţiva consilieri aulici. Ce fericit aş fi să văd câteva şrapnele explodând dintr-odată deasupra unei manifestări protestatare atât de „înflăcărate”! Cred că o vulpe care intră într-un coteţ de găini nu ar provoca cârâituri mai speriate şi că fuga păsărilor ca să se pună la adăpost n-ar fi mai

rapidă decât deruta unei atât de superbe „adunări de protest”.

Dar cel mai vrednic de dispreţ în treaba asta este că aceşti domni nu cred nici ei înşişi că mijloacele pe care le folosesc pot da rezultate. Ei, personal, ştiu foarte bine cât de ineficace şi de inofensive sunt scenele lor burleşti de bâlci. Dar acţionează astfel pentru că fireşte că astăzi este mai uşor să pălăvrăgeşti despre recuperarea Tirolului de Sud decât era odinioară să lupţi pentru păstrarea lui. Fiecare face ce poate; atunci noi ne-am vărsat sângele, astăzi aceşti domni îşi ascut pliscul.

Cel mai delicios este să vezi cum se înfoaie cercurile legitimiste vieneze reclamând astăzi Tirolul de Sud. Acum şapte ani, printr-un sperjur şi o trădare demnă de cei mai mari ticăloşi, augusta şi ilustra lor dinastie a ajutat coaliţia mondială să pună stăpânire pe Tirolul de Sud ca preţ al victoriei sale. În vremea aceea, aceste cercuri au susţinut politica dinastiei lor trădătoare şi nu le păsa nici cât negru sub unghie de Tirolul de Sud sau de orice altceva. Fireşte că astăzi este mult mai uşor să reîncepi să lupţi pentru acest teritoriu, din moment ce această luptă nu este dusă decât cu arme „spirituale” şi, în orice caz, este mai uşor să răguşeşti perorând într-o „adunare de protest”, manifestând nobila indignare care

îţi umple sufletul şi să faci crampa scriitorului mâzgălind un articol de ziar decât să fi aruncat în aer nişte poduri în timpul ocupaţiei Ruhrului.

Motivul pentru care anumite cercuri au făcut, în ultimii ani, din chestiunea Tirolului de Sud pivotul raporturilor germano-italiene este evident. Evreii şi partizanii Habsburgilor au cel mai mare interes să împiedice politica de alianţe a Germaniei, aici ea ar putea provoca într-o zi învierea unei patrii germane independente. Nu din dragoste pentru Tirol se joacă această comedie, care nu-i este de nici un folos şi chiar îl prejudiciază, ci de frică de acordul care s-ar putea stabili între Germania şi Italia.

Numai printr-un efect al gustului pentru minciună şi calomnie care domneşte în aceste cercuri au neruşinarea să prezinte lucrurile în aşa fel încât să ne acuze că am „trădat” Tirolul.

Trebuie să le spunem acestor domni cu toată limpezimea necesară că: Tirolul a fost trădat în primul rând de fiecare german valid care nu a servit între anii 1914-1918 undeva pe front şi nu i-a fost folositor patriei;

În al doilea rând, de fiecare om care, în acei ani nu a contribuit la întărirea capacităţii de rezistenţă a poporului nostru, care să-i permită

să continue războiul şi să susţină lupta până la capăt;

În al treilea rând, de fiecare om care a luat parte la revoluţia din noiembrie, fie direct, prin actele sale, fie indirect, prin complezenta sa laşă şi care a sfărâmat astfel singura armă care putea salva Tirolul de Sud;

În al patrulea rând, de toate partidele şi membrii acestor partide care şi-au pus semnătura pe ruşinoasele tratate de la Versailles şi Saint-Germain.

Ei, da! Iată cum stau lucrurile, domnilor curajoşi care nu protestaţi decât prin discursurile voastre!

Astăzi nu mă las condus decât de o singură consideraţie: teritoriile pierdute nu se recuperează cu limba bine ascuţită a parlamentarilor gălăgioşi, ci trebuie recucerite cu o sabie bine ascuţită, cu alte cuvinte cu preţul unor lupte sângeroase.

Or, nu ezit să declar că dacă soarta a hotărât astfel, eu nu numai că nu cred că recucerirea Tirolul ui de Sud este posibilă printr-un război, dar personal nu aş recomanda o asemenea încercare, având convingerea că această chestiune nu poate trezi în toţi germanii entuziasmul patriotic înflăcărat care este condiţia victoriei. Cred, în schimb, că dacă sângele nostru trebuie să curgă într-o zi, ar fi o

crimă să-l risipim pentru eliberarea a două sute de mii de germani atunci când, alături de noi, peste şapte milioane de alţi germani zac sub dominaţie străină (ocuparea Renaniei) şi când o arteră vitală a poporului german (Rinul) traversează o ţară în care se zbenguie hoarde de negri.

Dacă naţiunea germană vrea să pună capăt unei stări de lucruri care ameninţă să o facă să dispară de pe pământul Europei, ea nu trebuie să recadă în greşeala comisă înainte de război şi să-şi facă un duşman din lumea întreagă; ea trebuie să distingă care este duşmanul ei cel mai periculos pentru ca să-l lovească concentrându-şi toate forţele asupra lui. Şi dacă această victorie are drept condiţie sacrificii făcute în alte domenii, generaţiile viitoare ale poporului nostru ni le vor ierta. Ele vor şti să aprecieze cu atât mai bine înspăimântătoarea noastră situaţie critică, grijile noastre profunde şi hotărârea grea luată atunci, cu cât rezultatul eforturilor noastre va fi mai strălucit.

Noi trebuie să ne lăsăm conduşi astăzi de ideea călăuzitoare că un stat nu-şi poate recupera teritoriile pe care le-a pierdut decât atunci când şi-a recucerit mai întâi independenţa politică şi puterea patriei mamă.

A face posibilă şi a asigura această independenţă şi această putere printr-o politică de alianţe înţeleaptă, iată care este prima sarcină pe care trebuie s-o îndeplinească, în ceea ce priveşte politica externă, un guvern energic.

Dar noi, naţional-socialiştii,trebuie îndeosebi să ne ferim să-i urmăm pe patrioţii noştri în vorbe, care sunt conduşi de evrei. Ce nenorocire ar fi dacă şi mişcarea noastră, în loc să pregătească lupta cu sabia, s-ar exersa protestând.

Ideea stranie a unei alianţe cavalereşti cu cadavrul numit statul habsburgic a adus după sine prăbuşirea Germaniei. A asculta de imaginaţie şi de sentiment, când studiezi posibilităţile care i se oferă în ziua de azi politicii noastre externe este cel mai bun mijloc de a ne împiedica pentru totdeauna să ne ridicăm.

***

Este necesar să respingem acum obiecţiile pe care le-ar putea ridica cele trei întrebări puse deja, cu alte cuvinte să ştim:

1. Dacă este posibilă alianţa cu Germania actuală a cărei slăbiciune este evidentă pentru toţi.
2. Dacă naţiunile duşmane par capabile să opereze o asemenea convertire.
3. Dacă, dată fiind influenţa evreimii, această influenţă nu va fi mai puternică decât interesul bine înţeles şi bunăvoinţa celorlalte popoare şi nu va împiedica şi zădărnici toate proiectele de alianţe.

Cred că am tratat deja suficient unui din cele două aspecte ale primului punct. Se înţelege de la sine că nimeni nu va voi să se alieze cu actuala Germanie. Nu există nici o putere în lume care să îndrăznească să-şi lege soarta de cea a unui stat ale cărui guverne nu pot inspira nici cea mai mică încredere. În ce priveşte încercarea multora din concetăţenii noştri care pretind că au găsit în lamentabila stare morală de care suferă acum poporul nostru explicaţia conduitei guvernului, sau chiar scuza ei, ea trebuie respinsă în modul cel mai hotărât.

Este sigur că lipsa de caracter dovedită de poporul nostru de şase ani încoace este deosebit de tristă; indiferenţa lui faţă de interesele cele mai grave ale naţiunii este într-adevăr deznădăjduitoare şi laşitatea sa cere câteodată răzbunare cerului. Numai că noi nu trebuie să uităm niciodată că, acum câţiva ani,

poporul în chestiune a dat lumii cel mai admirabil exemplu al celor mai înalte virtuţi omeneşti. Din zilele lui august 1914 până la sfârşitul acestei gigantice lupte a naţiunilor, nici un popor de pe pământ nu a dovedit mai mult curaj bărbătesc, mai multă perseverenţă îndârjită şi mai multă abnegaţie decât poporul nostru german devenit astăzi atât de vrednic de milă. Nimeni nu va voi să pretindă că rolul ruşinos, jucat în aceste zile de poporul nostru, este expresia trăsăturilor caracteristice specifice ale fiinţei sale lăuntrice. Ceea ce vedem în jurul nostru, ceea ce simţim în sinea noastră sunt consecinţele înspăimântătoare ale sperjurului comis la 9 noiembrie 1918; ele ne-au tulburat profund inteligenţa şi raţiunea. Vorba poetului cum că răul nu poate produce la rândul său decât rău se adevereşte mai mult ca oricând. Cu toate acestea, chiar în acest moment, însuşirile fundamentale bune ale poporului nostru nu au dispărut complet; ele dormitează încă în adâncurile conştiinţei şi s-au putut vedea uneori, asemeni unor fulgere tăcute care brăzdează un cer învăluit în întuneric, strălucind virtuţi de care Germania viitoare îşi va aminti într-o zi ca de primele simptome ale unei convalescenţe aflate la începutul ei. Nu o dată s-au găsit mii şi mii de tineri germani care erau hotărâţi să-şi sacrifice

voluntar şi bucuros, ca în 1914, anii tineri pe altarul scumpei lor patrii. Milioane de oameni au reînceput să lucreze cu aceeaşi sârguinţă şi cu acelaşi zel de parcă ruinele provocate de revoluţie nu ar fi existat niciodată. Fierarul se află din nou în faţa nicovalei sale, ţăranul merge în urma plugului său şi savantul stă aşezat în cabinetul lui. Cu toţii îşi fac datoria cu aceleaşi eforturi şi cu acelaşi devotament.

Asuprirea pe care duşmanii noştri ne fac s-o îndurăm nu mai este primită, ca altădată, cu hohote de râs, ci se resimte amărăciunea şi mânia. Fără îndoială dispoziţia oamenilor s-a schimbat mult.

Dacă această evoluţie a spiritelor nu se manifestă încă sub forma unei reînvieri a ideii de putere politică şi de instinct de conservare, greşeala aparţine celor care, începând cu 1918, conduc poporul nostru spre pieire, mai puţin printr-o hotărâre a cerului, cât prin propria lor autoritate.

Desigur, atunci când astăzi ne deplângem naţiunea, ar trebui totuşi să ne întrebăm: Ce s-a făcut pentru a o îndrepta? Oare puţinul sprijin pe care l-a dat poporul hotărârilor guvernelor noastre – care de altfel abia dacă existau – este un semn al vitalităţii reduse a naţiunii noastre sau mai degrabă dovada faptului că metoda folosită pentru păstrarea

acestui bun preţios a eşuat complet? Ce au făcut guvernele noastre pentru ca în acest popor să renască un spirit de mândrie naţională, de mândră bărbăţie şi de ură, fiică a mâniei?

Atunci când, în 1919, poporului german i-a fost impus tratatul de pace, am fi avut dreptul să sperăm că acest instrument al unei asupriri fără margini ar fi trezit la poporul nostru german o dorinţă violentă de libertate. Tratatele de pace ale căror exigenţe lovesc popoarele asemeni unor lovituri de bici acţionează adeseori precum primele sunete de tobă anunţând viitoarea răzmeriţă.

Câte foloase s-ar fi putut trage de pe urma tratatului de pace de la Versailles!

Acest instrument de furt fără măsură şi al unei înjosiri ruşinoase ar fi putut fi, în mâinile unui guvern care ar fi vrut să se servească de el, mijlocul de a înălţa pasiunile naţionale la gradul cel mai ridicat. Dacă o propagandă în stil mare ar fi ştiut să se folosească de cruzimile comise cu o plăcere sadică, ele ar fi transformat indiferenţa unui întreg popor într-o indignare revoltată şi această indignare ar fi crescut până la furie!

Cât de uşor s-ar fi întipărit aceste fapte cu litere de foc în mintea şi în inima poporului nostru pentru ca în sfârşit ruşinea resimţită în

comun şi ura comună a şaizeci de milioane de bărbaţi şi de femei să devină un torent de flăcări, un cuptor în care s-ar fi călit o voinţă de fier şi din care ar fi izbucnit strigătul: „Vrem să ne regăsim armele!”

Desigur, iată la ce poate servi un asemenea tratat de pace. Oprimarea nemăsurată care apasă asupra noastră, neruşinarea pretenţiilor lui furnizau armele cele mai eficace unei propagande care viza să scoată din amorţeala lor spiritele vitale ale naţiunii noastre.

Dar atunci trebuie ca orice tipăritură, începând cu alfabetul din care copilul învaţă să citească până la ultimul ziar, ca orice teatru şi orice cinematograf, orice coloană de afişe şi orice palisadă liberă să fie puse în slujba acestei unice şi mari misiuni, până când invocarea nevolnică adresată cerului de asociaţiile noastre de patrioţi „Doamne, fă-ne iarăşi liberi!” să se transforme în mintea celui mai mic copil în această rugăciune înflăcărată: „Dumnezeule Atotputernic, binecuvântează într-o zi armele noastre, fii tot atât de drept pe cât ai fost întotdeauna; hotărăşte acum dacă merităm libertatea; Doamne, binecuvântează lupta noastră!”

Au fost lăsate să treacă toate ocaziile favorabile şi nu s-a făcut nimic.

Cine se va mira aşadar dacă poporul nostru nu este ceea ce ar trebui şi ar putea să fie? Dacă restul lumii nu vede în noi decât servitorul, câinele supus care linge cu recunoştinţă mâna care l-a lovit?

Este sigur că actualmente capacitatea noastră de a încheia alianţe este compromisă din vina poporului nostru, dar şi mai mult din cea a guvernelor noastre. Dacă, după opt ani de asuprire din cele mai neînfrânate, poporul nostru îşi manifestă atât de puţin voinţa de a fi liber, de vină este perversitatea guvernelor noastre.

Pentru ca poporul nostru să poată practica o activitate politică de alianţe, este necesar ca el să se ridice în ochii celorlalte popoare şi această reabilitare depinde de existenţa, în Germania, a unei autorităţi guvernamentale care să nu fie servitoarea prea umilă a statelor străine, capul de corvoadă care pune în slujba lor propriile noastre forţe; este nevoie de un guvern care să fie crainicul conştiinţei naţionale.

Când poporul nostru va avea un guvern care-şi va vedea misiunea în aceasta, nu vor trece şase ani până când o direcţie îndrăzneaţă dată politicii externe a Reichului să nu se poată sprijini pe voinţa la fel de îndrăzneaţă a unui popor însetat de libertate.

***

Cea de-a doua obiecţie, cea care observă cât e de greu să transformi nişte popoare duşmane în aliaţi cordiali, poate fi respinsă astfel:

Psihoza germanofobă generală pe care propagandă de război a dezvoltat-o artificial în celelalte ţări va exista inevitabil câtă vreme Reichul nu va fi redobândit, prin renaşterea conştiinţei naţionale a poporului german, trăsăturile caracteristice ale unui stat care îşi joacă partidă pe eşichierul european şi cu care se poate juca. Numai atunci când guvernul şi poporul nostru vor fi dat impresia că se poate încheia, în deplină securitate, o alianţă cu ele, o putere sau alta va fi, dacă interesele sale sunt paralele cu ale noastre, determinată să-şi schimbe opinia publică prin efectul unei propagande contrare. Dar un asemenea rezultat cere fireşte ani de muncă perseverentă şi abilă. Tocmai pentru că schimbarea orientării opiniei unui popor necesită o lungă perioadă de timp, această încercare nu trebuie făcută decât după o chibzuinţă matură, adică atunci când vom fi absolut convinşi că această muncă merită osteneala şi că va da roade în viitor.

Schimbarea dispoziţiilor morale ale unei naţiuni nu va trebui întreprinsă, încrezându-ne în pălăvrăgelile zadarnice ale unui ministru al afacerilor externe, mai mult sau mai puţin inteligent, fără garanţia prealabilă că dispoziţiile noi vor avea o valoare reală. Altminteri va produce în rândurile opiniei publice o confuzie deplină. Garanţia cea mai sigură a posibilităţii de a încheia mai târziu o alianţă cu un alt stat nu sunt vorbele umflate ale unor miniştri izolaţi, ci stabilitatea evidentă a unor tendinţe guvernamentale bine definite şi care par favorabile şi în acelaşi timp o opinie publică orientată în aceeaşi direcţie. Încrederea pe care o vom putea avea în aceste două postulate va fi cu atât mai întemeiată cu cât autoritatea guvernamentală se va strădui să pregătească şi să dezvolte prin propaganda sa revirimentul opiniei publice şi cu cât, invers, tendinţele acesteia din urmă se vor reflecta mai evident în cele ale guvernului.

Un popor – aflat în situaţia noastră – nu va fi considerat capabil să încheie alianţe decât atunci când guvernul şi opinia publică vor proclama şi vor manifesta prin actele lor voinţa fanatică de a lupta pentru a-şi recâştiga libertatea. Aceasta este condiţia prealabilă care trebuie îndeplinită înainte de a întreprinde schimbarea opiniei publice în alte state care ar

fi dispuse, pentru apărarea intereselor proprii, să urmeze aceeaşi cale ca şi partenerul al cărui concurs li s-ar părea util, pe scurt să încheie o alianţă.

Mai există însă încă un punct care trebuie luat în considerare: schimbarea dispoziţiilor morale bine consolidate fiind o sarcină grea al cărei scop mulţi nu-l vor înţelege de la început, a furniza, prin greşelile care pot fi comise, arme de care se vor servi adversarii pentru a contraataca este în acelaşi timp o crimă şi o prostie.

Trebuie să se înţeleagă că va trece negreşit un timp destul de îndelungat până când un popor va înţelege în întregime intenţiile secrete ale guvernului său, deoarece acesta nu poate da lămuriri asupra scopurilor finale ale muncii de pregătire politică căreia i se consacra şi trebuie să conteze fie pe încrederea oarbă a maselor, fie pe intuiţia claselor conducătoare mai dezvoltate din punct de vedere intelectual. Dar, cum această clarviziune, acest tact politic şi capacitatea de a prezice nu există la mulţi oameni şi cum unele raţiuni politice nu îngăduie să se dea explicaţii, o parte din conducătorii intelectuali ai naţiunii se vor întoarce întotdeauna împotriva noilor tendinţe în care va vedea pur şi simplu nişte experienţe, lipsindu-le puterea

de a le pătrunde înţelesul. În felul acesta ele vor provoca opoziţia elementelor conservatoare ale statului, cărora li se vor părea îngrijorătoare.

De aceea se impune urgent că oamenilor care ar stânjeni munca de apropiere ce ar trebui să determine înţelegerea reciprocă a două popoare să li se ia din mână cel mai mare număr posibil de arme care le-ar putea folosi, în special atunci când este vorba, ca în cazul nostru, de flecărelile preţioase şi fanteziste ale asociaţiilor patriotice şi ale mic-burghezilor care fac politică la o masă de cafenea. Căci este suficient să reflectezi puţin pentru a recunoaşte că strigătele care pretind o nouă flotă de război, recuperarea coloniilor noastre etc., nu sunt în realitate decât nişte pălăvrăgeli prosteşti, care nu conţin nici o idee realizabilă practic. Pentru Germania nu poate fi considerat avantajos modul în care politica englezi profită de efuziunile absurde ale acestor susţinători ai protestului dintre care unii sunt inofensivi, ceilalţi dezechilibraţi, dar care în taină lucrează cu toţii pentru duşmanii noştri de moarte. Ei se epuizează în demonstraţii din cele mai dăunătoare împotriva lui Dumnezeu şi a lumii întregi şi uită principiul fundamental, care este condiţia oricărui succes: „Când faci ceva, fă-l complet.'' Urlând împotriva a cinci sau şase

state, neglijăm să ne concentrăm toate forţele morale şi fizice pentru a-l lovi în inimă pe duşmanul nostru cel mai infam şi sacrificăm posibilitatea de a ne întări prin alianţe înainte de a începe această răfuială.

Şi aici, mişcarea naţional-socialistă are o misiune de îndeplinit. Ea trebuie să înveţe poporul nostru să nu se oprească cu privirea asupra amănuntelor şi să nu ia în considerare decât lucrurile cele mai importante, să nu-şi risipească eforturile urmărind obiective secundare şi să nu uite că noi trebuie să luptăm astăzi pentru existenţa însăşi a poporului nostru şi că singurul duşman pe care trebuie să-l vizeze loviturile noastre este şi rămâne puterea care ne curmă această existenţă.

Poate că va trebui să ne impunem sacrificii grele. Dar acesta nu este un motiv să refuzăm să ascultăm raţiunea şi să ne certăm cu lumea întreagă, scoţând strigăte fără sens, în loc să ne concentrăm forţele împotriva duşmanului nostru celui mai periculos.

De altfel, poporul german nu are moralmente dreptul să acuze atitudinea restului lumii faţă de el, câtă vreme nu va fi cerut socoteală criminalilor care şi-au vândut şi şi-au trădat propria lor ţară. A arunca de la distanţă insulte şi proteste împotriva Angliei,

Italiei etc., şi a lăsa să se plimbe libere printre noi canaliile care, punându-se în solda propagandei de război a duşmanilor noştri, ne-au smuls armele, ne-au zdrobit moral şi au vândut Reichul redus la neputinţă pentru treizeci de dinari nu înseamnă a da dovadă de o convingere respectabilă.

Inamicul nu face decât ceea ce era de prevăzut .Atitudinea sa şi actele sale ar trebui să ne servească drept lecţie.

Dacă nu suntem capabili să ne ridicăm la înălţimea acestui punct de vedere, trebuie să ne dăm seama că nu ne mai rămâne decât deznădejdea, din moment ce trebuie să renunţăm să practicăm pe viitor orice politică de alianţe. Căci, dacă nu vrem să ne aliem cu Anglia, pentru că ne-a furat coloniile, nici cu Italia, pentru că ocupă Tirolul de Sud, nici cu Polonia şi cu Cehoslovacia, pentru că ele sunt Polonia şi Cehoslovacia, nu ne va mai rămâne alt aliat posibil în Europa decât Franţa, care, în treacăt fie spus, ne-a furat Alsacia şi Lorena.

Este îndoielnic că acest mod de a acţiona este foarte favorabil intereselor poporului german. În orice caz, ne putem totuşi întreba dacă o asemenea opinie este apărată de un imbecil sau de un şarlatan abil.

Când este vorba de şefi, înclin întotdeauna spre cea de-a doua ipoteză.

O schimbare a dispoziţiilor morale ale câtorva popoare, care până în prezent au fost duşmanii noştri şi ale căror adevărate interese vor concorda pe viitor cu ale noastre, în măsura în care judecata omenească este capabilă să decidă, se poate produce, dacă forţa internă a statului nostru şi voinţa noastră evidentă de a ne apăra existenţa fac din noi aliaţi al căror concurs are o oarecare valoare şi dacă, în plus, propriile noastre stângacii sau chiar acte criminale nu mai furnizează hrana pentru propaganda adversarilor acestor proiecte de alianţă cu foştii duşmani.

***

Cel mai greu este de răspuns la cea de-a treia obiecţie.

Putem oare să credem că reprezentanţii adevăratelor interese ale naţiunilor cu care este posibilă o alianţă îşi vor putea atinge scopurile împotriva evreului, acest duşman de moarte al statelor populare şi naţionale independente?

De exemplu politică engleză tradiţională este sau nu capabilă să învingă influenţa funestă a evreimii?

Este, cum am mai spus, foarte greu de răspuns la această întrebare. Ea depinde de

prea mulţi factori pentru a putea aduce o apreciere definitivă. În orice caz, un lucru este sigur: într-un singur stat puterea executivă poate fi considerată atât de temeinic instalată şi atât de absolut pusă în slujba intereselor ţării încât nu se mai poate spune că forţele evreimii internaţionale sunt capabile să contracareze în mod eficace politica socotită necesară de guvern într-un singur stat.

Lupta dusă de Italia fascistă, poate în fond inconştient (dar, în ceea ce mă priveşte, eu nu cred aceasta), împotriva celor trei arme principale ale evreilor este cea mai bună dovadă că pot fi sfărâmaţi, fie şi prin procedee indirecte, colţii veninoşi ai acestei puteri care se ridică deasupra statelor. Interzicerea societăţilor secrete masonice, hărţuiala presei internaţionale, ca şi suprimarea definitivă a marxismului internaţional şi, invers, consolidarea progresivă a concepţiei fasciste despre stat vor face guvernul italian, pe măsura scurgerii anilor, din ce în ce mai capabil să apere interesele poporului italian fără a se sinchisi de şuierăturile hidrei evreieşti care ameninţă lumea întreagă.

Lucrurile se prezintă mai puţin bine în Anglia. În această ţară a „celei mai libere democraţii”, evreul exercită o dictatură aproape absolută pe căi ocolite, prin opinia

publică. Şi totuşi, şi în această ţară se duce o luptă neîntreruptă între reprezentanţii intereselor statului englez şi susţinătorii dictaturii mondiale exercitate de evrei.

Violenţa cu care aceste două curente contrarii se ciocnesc adesea s-a manifestat pentru prima dată în modul cel mai limpede după război, în poziţiile diferite luate de guvernul englez, pe de o parte, şi de presă, de cealaltă, faţă de

problema japoneză.

De îndată ce s-a terminat războiul, vechea ostilitate reciprocă dintre America şi Japonia a început să se manifeste din nou. Fireşte că marile puteri europene nu puteau rămâne indiferente în prezenţa acestui nou pericol de război. Toată înrudirea de rasă nu împiedica Anglia să încerce un anumit sentiment de invidie şi de nelinişte văzând progresele Statelor Unite în toate ramurile economiei şi ale politicii internaţionale. Această fostă colonie, acest copil al metropolei pare să dea naştere unui nou stăpân al lumii. Se înţelege că astăzi Anglia, neliniştită şi îngrijorată, îşi trece în revistă vechii aliaţi şi că politica engleză vede cu nelinişte venind clipa în care nu se va mai spune: „Anglia domneşte asupra mărilor”, ci „Mările Statelor Unite”.

Uriaşul stat al Americii de Nord, cu enormele bogăţii pe care le scoate dintr-un pământ virgin este mai puţin vulnerabil decât Reichul înconjurat de duşmani. Dacă zarurile ar trebui aruncate pentru partida decisivă, Anglia ar fi pierdută în cazul în care ar fi redusă la propriile-i forţe. De aceea ea apucă lacom mîna galbenă şi se cramponează de o alianţă care îi este poate de neiertat din punctul de vedere al rasei, dar care, din punct de vedere politic, este singurul mijloc pe care Anglia îl are la dispoziţie pentru a-şi întări poziţia în lume în faţa ambiţiilor continentului american.

În timp ce guvernul englez nu se hotăra să renunţe la legătura care o unea de partenerul său asiatic, în ciuda luptei pe care el o ducea în comun cu continentul american pe câmpurile de luptă din Europa, întreaga presă evreiască a atacat pe la spate această alianţă.

Cum este posibil că organele evreieşti au fost până în 1918 slujitorii fideli ai Angliei în lupta împotriva Reichului german şi că, dintr-odată, ele au comis trădarea de a-şi urma propriul lor drum?

Nimicirea Germaniei era conformă nu intereselor Angliei, ci mai ales intereselor evreilor, după cum astăzi nimicirea Japoniei ar servi mai puţin interesele statului englez cât proiectele uriaşe ale şefilor care speră să facă

să domnească stăpânirea evreiască asupra lumii întregi. În vreme ce Anglia depune toate eforturile pentru a-şi păstra poziţia în lume, evreul pregăteşte atacul care îi va permite să cucerească această lume.

El constată că statele europene sunt deja instrumente pasive aflate în mâna sa, că le domină prin tertipul numit democraţie occidentală sau direct prin bolşevismul rus. Dar nu-i ajunge că ţine Lumea Veche în mrejele lui; aceeaşi soartă ameninţă şi Lumea Nouă. Evreii sunt stăpânii puterilor financiare din Statele Unite. În fiecare an forţele de producţie ale unui popor de o sută douăzeci de milioane de suflete trec mai mult sub controlul lor; foarte puţin numeroşi sunt aceia care, spre marea furie a evreilor, rămân încă absolut independenţi.

Cu abilitate perfidă, ei modelează opinia publică şi o transformă în instrumentul măreţiei lor viitoare.

Capetele cele mai luminate ale evreimii cred deja că văd apropiindu-se momentul realizării cuvântului de ordine al Vechiului Testament şi după care Israelul va devora celelalte popoare.

Dacă în mijlocul uriaşei turme a ţărilor deznaţionalizate şi devenite colonii evreieşti ar mai rămâne un singur stat independent, întreaga acţiune ar putea eşua în ultimul

moment. Căci o lume bolşevizată nu poate supravieţui decât cuprinzând tot globul.

Dacă rămâne un singur stat care mai are încă energie şi măreţie naţionale, imperiul mondial pe care vor sad clădească satrapii evrei va fi înfrânt, ca orice tiranie de pe pământ, de forţa ideii naţionale.

Ori evreul ştie prea bine că dacă, adaptându-se timp de o mie de ani împrejurărilor externe, a putut să submineze temelia popoarelor Europei şi să facă din ele nişte metişi care nu mai aparţin nici unei specii definite, nu este capabil să impună aceeaşi soartă unui stat naţional asiatic cum este Japonia. Astăzi el îl poate maimuţări pe englez, pe american şi pe francez, dar nu poate umple prăpastia ce-l desparte de un om „de rasă galbenă din Asia’’. De aceea el încearcă să zdrobească statul naţional japonez cu ajutorul altor state de acelaşi fel, spre a se debarasa de un adversar periculos, pentru că ceea ce vă mai rămâne din autoritatea guvernamentală să devină, în mâinile sale, o putere care să domnească despotic asupra unor fiinţe lipsite de apărare.

El se teme de prezenţa unui stat naţional japonez în regatul său evreiesc de o mie de ani şi doreşte ca ruina acestui stat să preceadă înstăpânirea propriei sale dictaturi.

Iată de ce asmute el astăzi popoarele împotriva Japoniei, cum făcea înainte împotriva Germaniei, şi se poate întâmpla ca în momentul în care diplomaţia engleză va continua să se bazeze pe alianţa cu Japonia, presa evreiască de limbă engleză să propovăduiască lupta împotriva acestui aliat şi să pregătească împotriva lui un război de exterminare, în numele principiilor democratice şi scoţând strigătul de raliere: „Jos militarismul şi imperialismul japonez!”

Iată de unde vine nesupunerea evreului în Anglia.

Aşadar lupta împotriva pericolului la care evreii expun întreaga lume va începe în această ţară.

Şi aici mişcarea naţional-socialistă va avea de îndeplinit una din sarcinile sale cele mai importante.

Ea trebuie să deschidă ochii poporului nostru asupra a ceea ce sunt naţiunile străine şi să-i reamintească neîncetat cine este adevăratul duşman al lumii actuale. În loc să propovăduiască ura împotriva popoarelor ariene, de care ne desparte aproape totul, dar de care ne unesc comunitatea de sânge şi liniile mari ale unei civilizaţii identice, ea va indica mâniei tuturor pe duşmanul răufăcător

al omenirii, arătând că el este adevăratul autor al tuturor neajunsurilor noastre.

Dar ea trebuie să vegheze ca măcar poporul nostru să ştie cine este duşmanul său de moarte şi să facă în aşa fel încât lupta dusă de noi împotriva lui să fie ca o stea vestitoare a timpurilor noi care le va arăta celorlalte popoare calea pe care trebuie să se angajeze pentru salvarea unei omeniri ariene militante. În rest, fie ca raţiunea să ne călăuzească şi voinţa să ne întărească! Fie că datoria sfântă care ne dictează actele să ne dea perseverenţă şi credinţa noastră să rămână protectoarea şi stăpâna noastră supremă!

CAPITOLUL XIV

Orientarea spre est sau politica estului

Două motive mă determină să examinez deosebit de atent relaţiile dintre Germania şi Rusia:

1. Este vorba mai întâi aici despre împrejurările poate hotărâtoare ale politicii externe germane în general.

2. Această problemă este de asemenea piatra de încercare a clarviziunii şi a justeţii acţiunii tînărului partid naţional-socialist.

Trebuie să mărturisesc că în special al doilea punct mă umple adeseori de o îngrijorare amară. Tânăra noastră mişcare îşi recrutează mai puţin efectivele din tabăra indiferenţilor decât din cea a doctrinelor adesea extremiste; este foarte firesc ca, în înţelegerea politicii externe, aceşti oameni să fie influenţaţi de părerile preconcepute şi de slabă înţelegere a cercurilor politice sau doctrinare cărora le aparţinuseră înainte. Şi aceasta nu este valabil numai pentru oamenii care vin la noi de la stânga. Dimpotrivă. Oricât de dăunătoare ar putea fi învăţătura pe care au primit-o despre aceste probleme, nu rareori ea a fost, cel puţin în parte, contrabalansată de un rest de instinct natural sănătos. Atunci este suficient să se înlocuiască influenţa exercitată înainte cu una mai bună şi adesea tendinţele sănătoase şi vigoarea instinctului de conservare pe care au ştiut să le păstreze sunt recunoscute ca aliaţii cei mai utili.

În schimb, este mult mai dificil să aduci la nişte concepţii politice clare un om a cărui educaţie corespunzătoare a fost la fel de nebunească şi de ilogică şi care, pe deasupra, a sacrificat pe altarul obiectivităţii ultimele

vestigii ale instinctului său natural. Tocmai cei care aparţin cercurilor noastre zise luminate sunt cel mai greu de convins să îmbrăţişeze cauza într-o manieră clară şi logică pentru interesele lor şi interesele poporului lor la exterior. Nu numai că asupra lor apasă povara copleşitoare a celor mai extravagante concepţii şi prejudecăţi, dar ei au pierdut, dincolo de orice limită, orice înclinare de a-şi urma instinctul de conservare. Mişcarea naţional-socialistă trebuie de asemenea să susţină lupte grele cu aceşti oameni, lupte grele pentru că, în ciuda neputinţei lor din nefericire totale, aceşti oameni sunt adesea pradă unei înfumurări care îi face să-i privească pe ceilalţi de sus, împotriva oricărei echităţi şi chiar dacă au de-a face cu oameni mai buni decât ei.

Aceste personaje arogante, care cunosc totul mai bine decât ceilalţi, sunt absolut incapabile să examineze sau să cântărească ceva cu sânge rece, condiţie esenţială totuşi în politica externă pentru a încerca sau a realiza ceva.

Cum aceste cercuri încep tocmai să devieze politica noastră externă în modul cel mai dezastruos, abătând-o de la orice apărare efectivă a intereselor rasiste ale poporului nostru pentru a o pune în slujba ideologiei lor

fanteziste, mă simt obligat să tratez în mod special, în faţa partizanilor mei, problema cea mai importantă a politicii noastre externe, adică atitudinea noastră faţă de Rusia; o voi face atât de complet pe cât o cere înţelegerea generală, în măsura în care cadrul acestei lucrări o permite. În legătură cu aceasta, voi mai face următoarea observaţie:

Dacă trebuie să înţelegem prin politică externă reglementarea raporturilor unui popor cu restul lumii, această reglementare va fi condiţionată de fapte foarte exacte. Naţional-socialişti fiind, noi mai putem enunţa în legătură cu politica externă a unui stat rasist următorul principiu:

Politica externă a statului rasist trebuie să asigure mijloacele de existenţă pe această planetă rasei pe care o înglobează statul, stabilind un raport sănătos, viabil şi conform legilor naturale între numărul şi creşterea populaţiei pe de o parte, întinderea şi valoarea teritoriului pe de altă parte.

În plus, nu trebuie considerată ca raport sănătos decât situaţia în care alimentaţia unui popor este asigurată numai de resursele propriului său teritoriu. Orice alt regim, chiar dacă ar dura secole şi milenii, nu este mai puţin nesănătos şi, mai devreme sau mai

târziu, ajunge să producă un prejudiciu, dacă nu ruina poporului respectiv.

Numai un spaţiu suficient pe acest pământ poate asigura libertatea existenţei unui popor.

În plus, întinderea necesară a unui teritoriu de populat nu poate fi apreciată numai după cerinţele prezentului şi nici chiar după însemnătatea producţiei agricole, raportată la cifra de populaţie. Căci, aşa cum am arătat în volumul întâi, în capitolul „Politică germană de alianţe înainte de război”, importanţei întinderii teritoriale a unui stat ca sursă directă a alimentaţiei sale i se adaugă importanţa ei din punct de vedere militar şi politic. Chiar dacă un popor îşi vede subzistenţa garantată de întinderea teritoriului său actual, este, totuşi, necesar să se gândească şi să-i asigure securitatea. Aceasta rezultă din puterea politică a ansamblului statului, putere care este direct proporţională cu valoarea militară a poziţiei sale geografice.

Poporul german nu îşi poate închipui viitorul decât ca putere mondială. Vreme de aproape două mii de ani, gestiunea intereselor poporului nostru, cum trebuie să numim activitatea noastră politică externă mai mult sau mai puţin fericită, făcea parte integrantă din istoria mondială. Am fost noi înşine martori la aceasta: căci uriaşa luptă a popoarelor din

1914 până în 1918 nu era altceva decât lupta poporului german pentru existenţa sa pe globul pământesc; noi înşine calificăm acest eveniment drept război mondial.

Poporul german s-a angajat în acea luptă ca o aşa-zisă putere mondială. Spun „aşa-zisă” fiindcă în realitate nu era aşa. Dacă, în 1914, raportul existent între suprafaţa teritoriului său şi cifra populaţiei sale ar fi fost diferit, Germania ar fi fost într-adevăr o putere mondială şi războiul, făcând abstracţie de alţi factori, ar fi putut avea un rezultat favorabil.

Nu este sarcina mea, şi nici chiar intenţia mea, să arăt ce s-ar fi întâmplat fără intervenţia acelui însă.

Cu toate acestea, consider că este absolut necesar ca situaţia să fie expusă deschis şi cu toată simplitatea şi să insist asupra punctelor slabe îngrijorătoare pentru a răspândi, cel puţin în rândurile partidului naţional-socialist, o vedere mai clară asupra necesităţilor.

Astăzi Germania nu este o putere mondială. Chiar dacă neputinţa noastră militară de moment ar înceta, nu am putea avea pretenţii la acest titlu. Ce importanţă poate avea pe planeta noastră o creaţie atât de lamentabilă în ceea ce priveşte raportul dintre cifra populaţiei şi suprafaţa teritoriului său ca actualul Reich german? Într-o epocă în care,

încetul cu încetul, fiecare fragment al acestui pământ este atribuit vreunui stat – şi unele îmbrăţişează aproape continente întregi – nu se poate vorbi de putere mondială când este vorba de o formaţiune politică a cărei metropolă se limitează la suprafaţa ridicolă de aproape cinci sute de mii de kilometri pătraţi.

Dacă nu luăm în consideraţie punctul de vedere pur teritorial, suprafaţa teritoriului german dispare în întregime faţă de ceea ce se cheamă puterile mondiale. Şi Anglia nu trebuie prezentată ca o dovadă contrară, deoarece metropola engleză nu este, la drept vorbind, decât marea capitală a imperiului mondial englez, care se întinde pe aproape un sfert din suprafaţa globului.

Trebuie să mai luăm în considerare în primul rând ca state gigant Statele Unite, apoi Rusia şi China. Este vorba de formaţiuni teritoriale care au, fiecare în parte, o suprafaţă de zece ori mai mare decât imperiul german actual. Chiar şi Franţa trebuie socotită printre aceste state. Nu numai pentru faptul că îşi completează armata, într-o proporţie crescândă, datorită resurselor populaţiilor de culoare a uriaşului său imperiu, ci şi pentru faptul că invadarea ei de către negri face progrese atât de rapide încât se poate vorbi într-adevăr de naşterea unui stat african pe

pământul Europei. Politică colonială a Franţei de astăzi nu poate fi comparată cu cea a Germaniei de odinioară. Dacă evoluţia Franţei s-ar mai prelungi timp de trei sute de ani în stilul actual, ultimele rămăşiţe ale sângelui francez ar dispărea în statul mulatru africano-european care este pe cale să se constituie: un imens teritoriu de populare autonomă, întinzându-se de la Rin până la Congo, populat de o rasă inferioară care se formează cu încetul sub influenţa unui metisaj prelungit. Aceasta este diferenţa dintre politică colonială franceză şi vechea politică colonială germană.

Aceasta din urmă era toată numai jumătăţi de măsură, ca tot ce facem noi. Ea nici nu a extins teritoriile de populare ale rasei germane, nici nu a făcut încercarea – criminală, este adevărat – de a întări puterea Reichului recurgând la sânge negru. Ascarişii din Africa orientală germană au fost o încercare timidă pe această cale. În realitate ei au servit numai pentru apărarea coloniei, ideea de a transporta trupe negre într-un teritoriu european de operaţiuni, făcând abstracţie de imposibilitateaei evidentă în timpul războiului mondial, nu a existat niciodată, nici măcar ca proiect chemat să fie realizat în împrejurări favorabile; în schimb, la francezi ea a fost

întotdeauna considerată ca una din raţiunile profunde ale activităţii lor coloniale.

Astfel vedem astăzi pe pământ un anumit număr de puteri dintre care unele nu numai că bat de departe prin cifra populaţiei poporul nostru german, dar care găsesc principala raţiune a preponderenţei lor îndeosebi în întinderea lor teritorială.

Comparaţia dintre imperiul german şi celelalte puteri mondiale din punctul de vedere al suprafeţei teritoriului şi al cifrei populaţiei nu ne-a fost încă niciodată atât de defavorabilă ca astăzi, dacă nu ne întoarcem cu două mii de ani în urmă, la începuturile istoriei noastre. Atunci, ca popor tânăr, ne făceam impetuos intrarea într-o lume a statelor mari care ameninţau să se prăbuşească şi am contribuit la doborârea ultimului dintre aceşti uriaşi: Roma. Astăzi ne aflăm într-o lume de state mari şi puternice în curs de formare şi, în mijlocul lor, propriul nostru imperiu decade pe zi ce trece până îşi va pierde complet importanţa.

Trebuie să păstrăm în faţa ochilor, cu calm şi sânge rece, acest adevăr amar. Este necesar să urmărim şi să comparăm, sub raportul cifrei populaţiei şi al întinderii teritoriale, imperiul german şi celelalte state de-a lungul secolelor. Ştiu că atunci fiecare va ajunge consternat la

rezultatul pe care l-am exprimat deja la începutul acestor consideraţiuni: Germania nu mai este o putere mondială, indiferent dacă poziţia ei militară este puternică sau slabă.

Noi nu mai putem fi comparaţi cu nici un alt stat mare de pe glob; şi acest lucru nu se datorează decât unei conduceri de-a dreptul nefaste a politicii noastre externe, din cauza lipsei sale totale de ataşament – aş putea aproape spune testamentare – faţă de un scop determinat; în sfârşit, din cauza pierderii oricărui instinct sănătos şi al oricărui sentiment de conservare.

Dacă mişcarea naţional-socialistă vrea să obţină într-adevăr în fata istoriei consacrarea unei misiuni măreţe în favoarea poporului nostru, ea trebuie, pe deplin şi dureros conştientă de adevărata poziţie a poporului german pe acest pământ, să înceapă cu curaj şi clarviziune lupta împotriva inconştientei şi incapacităţii care au condus până în prezent politica externă a poporului german Atunci, fură menajamente fată de „tradiţii” şi „prejudecăţi”, ea trebuie să găsească curajul de a strânge la un loc poporul nostru şi puterea sa, pentru a-l lansa pe calea care îl va scoate din actualul său habitat îngust şi îl va conduce spre noi teritorii, eliberându-l astfel pentru

totdeauna de pericolul de a dispărea de pe acest pământ sau de a deveni sclavul altora.

Mişcarea naţional-socialistă trebuie să se străduiască să facă să dispară dezacordul dintre cifra populaţiei noastre şi suprafaţa teritoriului nostru – aceasta fiind considerată atât sursă de subzistenţă cât şi punct de sprijin al puterii politice – să suprime de asemenea dezacordul existent între trecutul nostru istoric şi actuala noastră neputinţă fără ieşire. Ea trebuie să fie conştientă că, în calitate de paznici ai unei omeniri superioare pe acest pământ, noi avem obligaţiile cele

mai mari; şi ea se va putea cu atât mai bine achita de ele cu cât va avea mai multă grijă ca poporul german să dobândească conştiinţa rasei sale şi cu cât, pe lângă creşterea câinilor, a cailor şi a pisicilor, i se va face milă şi de propriul său sânge.

***

Atunci când calific politica externă germană dusă până acum drept incapabilă şi oarbă, dovadă îmi este furnizată de carenţa efectivă a acestei politici. Dacă poporul nostru ar fi scăzut intelectual sau ar fi devenit laş, rezultatele luptei sale pe pământ nu ar fi fost mai rele decât cele pe care le vedem astăzi. Nici măcar

evoluţia din ultimii zece ani dinainte de război nu trebuie să ne inducă în eroare în această privinţă; căci forţa unui imperiu nu poate fi măsurată ca atare, ci numai prin comparaţie cu alte state. Ori tocmai o asemenea comparaţie furnizează dovada că creşterea puterii celorlalte state era mai uniformă şi ajungea astfel la rezultate mai importante; în aceste condiţii, Germania, în ciuda ascensiunii ei aparente, în realitate se îndepărta tot mai mult de celelalte puteri şi rămânea departe în urmă; pe scurt, diferenţa creştea în dezavantajul nostru. Şi chiar în ceea ce priveşte cifra populaţiei, noi pierdeam din ce în ce mai mult. Cu siguranţă poporul nostru nu este întrecut în eroism de nici un alt popor din lume şi, la urma urmei, ca să-şi menţină existenţa el a plătit cu sângele lui mai mult decât oricare popor de pe acest pământ; dacă sacrificiile lui au fost zadarnice, este pentru că au fost prost folosite. Atunci când, în aceeaşi ordine de idei, examinăm temeinic istoria Germaniei din ultimul mileniu, când facem să se perinde în faţa ochilor noştri toate războaiele sale şi nenumăratele sale lupte şi când analizăm rezultatele definitive aşa cum apar acum, trebuie să recunoaştem că, din această mare de sânge, se ivesc doar trei fapte, pe care le putem considera drept

roadele durabile ale unei acţiuni clarvăzătoare în politica externă şi pur şi simplu în politică.

1. Colonizarea regiunii de graniţă de la răsărit (Ostmark), înfăptuită în cea mai mare parte de bavarezi.

2. Cucerirea şi intrarea pe teritoriul de la est de Elba, şi:

3. Organizarea de către Hohenzollemi a statului brandenburghez prusac, model şi nucleu al cristalizării unui imperiu nou.

Aceste fapte sunt pline de învăţăminte rodnice pentru viitor!

Primele două mari succese ale politicii noastre externe au rămas cele mai durabile. Fără ele, poporul nostru nu ar mai juca nici un rol. Ele au fost prima încercare, însă din nefericire singură reuşită, de a armoniza numărul crescând al populaţiei cu teritoriul. Şi trebuie să considerăm cu adevărat dezastruos faptul că istoricii noştri germani n-au ştiut să aprecieze la justa lor valoare aceste două mari realizări, de o importanţă fără egal pentru posteritate, în timp ce glorifică tot ce este posibil şi ridică în slăvi un eroism fantezist şi nenumărate războaie şi lupte aventuroase, rămase în majoritate neînsemnate pentru viitorul Naţiunii.

Al treilea mare succes al activităţii noastre politice constă în formarea statului prusac şi în

geneză subsecventă a unei concepţii deosebite despre stat ca şi despre sentimentul de conservare şi de autoapărare al armatei germane sub o formă organizată şi adaptată împrejurărilor actuale.

Din această formă şi din această concepţie despre stat provine transformarea sentimentului apărării individuale în acela al obligaţiei de a apăra naţiunea. Importanţa acestui fapt nu poate fi supraestimată. Poporul german, sfâşiat de excesul de individualism, rod al diversităţii raselor pe care le înglobează, îşi va regăsi, graţie disciplinei armatei prusace, cel puţin o parte a capacităţilor de organizare care, de multă vreme, i-au devenit străine. Ceea ce există la origine la celelalte popoare în instinctul lor de solidaritate gregară i-a fost redat, cel puţin în parte, comunităţii noastre naţionale pe calea artificială a instrucţiei militare. De aceea desfiinţarea serviciului militar obligatoriu – care, pentru zeci de alte popoare nu ar avea absolut nici o importanţă – pentru noi este plină de consecinţe. Încă zece generaţii de germani fără întărirea unei instrucţii militare, abandonaţi influenţei nefavorabile a diversităţii raselor şi, ca urmare, a concepţiilor filozofice, şi poporul nostru şi-ar fi pierdut într-adevăr şi ultimul rest de existenţă independentă pe această planetă.

Spiritul german nu şi-ar mai putea aduce tributul la o civilizaţie decât prin indivizi izolaţi în sânul naţiunilor străine, fără ca măcar să li se recunoască provenienţa. El nu ar mai fi decât un îngrăşământ pentru civilizaţie, până când în sfârşit ultimul rest de sânge arian nordic ar dispare şi s-ar stinge în noi.

Este remarcabil că importanţa acestor succese politice reale, pe care poporul nostru le-a repurtat în cursul a mai bine de o mie de ani de lupte, este mult mai bine înţeleasă şi apreciată de adversarii noştri decât de noi înşine. Noi vibrăm şi astăzi de eroismul care i-a răpit poporului nostru milioane din cei mai nobili fii ai săi şi care, în ultimă analiză, a rămas totuşi complet steril.

Este de cea mai mare importanţă pentru conduita noastră prezentă şi viitoare să facem distincţia între adevăratele succese politice pe care le-a repurtat poporul nostru şi împrejurările în care sângele naţiunii a fost primejduit fără folos.

Noi, naţional-socialiştii, nu trebuie, în nici un caz, să ne asociem patriotismului deplasat şi zgomotos al lumii burgheze de astăzi. Există, în special, pericolul de moarte de a considera că ultima evoluţie dinainte de război ar fi angajat cât de cât propriul nostru viitor.

Din întreaga istorie a secolului al XIX-lea nu poate rezulta pentru noi nici o obligaţie veritabilă. Noi trebuie, contrar atitudinii reprezentanţilor epocii actuale, să devenim din nou susţinătorii unei concepţii superioare despre politica externă, adică punerea în acord a teritoriului cu cifra populaţiei. Da! Tot ceea ce putem învăţa din trecut este să-i stabilim activităţii noastre un dublu obiectiv; teritoriul, scop al politicii noastre externe, şi o nouă doctrină filozofică, scop al politicii noastre interne.

***

Voi mai lua pe scurt poziţie în legătură cu întrebarea în ce măsură revendicarea de teritorii este legitimată moral. Acest lucru este indispensabil; din păcate, într-adevăr chiar şi în cercurile aşa-zise rasiste apar tot felul de guralivi mieroşi care se străduiesc să-i indice poporului german, ca scop al activităţii sale politice externe, repararea nedreptăţii din 1918 şi totuşi prin aceasta ei se cred obligaţi să asigure lumea întreagă de fraternitatea şi de simpatia rasiste.

Aş spune mai degrabă aşa: pretenţia de a restabili graniţele din 1914 este o nerozie politică prin proporţiile şi consecinţele ei care o

dezvăluie ca pe o adevărată crimă. Ca să nu mai spunem că graniţele Reichului, în 1914, nu erau deloc logice. În realitate ele nu înglobau toţi oamenii de naţionalitate germană şi nu erau nici raţionale din punct de vedere strategic. Ele nu erau rezultatul unei acţiuni politice gândite, ci nişte graniţe provizorii, în cursul unei lupte neterminate; ele erau chiar, în parte, rezultatul jocurilor hazardului! Tot atât de justificat şi uneori chiar mai justificat s-ar fi putut alege un alt an marcant al istoriei germane, pentru a fixa ca scop al unei acţiuni politice externe restabilirea situaţiei existente atunci. Revendicările de mai sus corespund de altfel pe deplin spiritului lumii noastre burgheze care, nici în acest domeniu, nu are nici cea mai vagă idee politică referitoare la viitor, ci care, dimpotrivă, se izolează în trecut şi în trecutul cel mai apropiat: privirile pe care le aruncă în urmă nu depăşesc propriul ei timp. Inerţia ei o leagă de o situaţie dată şi o face să se opună oricărei modificări a acesteia, fără ca această activitate defensivă să se ridice vreodată deasupra simplei tenacităţi. Este aşadar perfect de înţeles că orizontul politic al acestor oameni nu se întinde mai departe de 1914. Dar, afirmând că restabilirea graniţelor de atunci este scopul activităţii lor politice, ei întăresc din nou alianţa gata să se rupă cu

adversarii noştri. Numai aşa se explică faptul că, la opt ani după un război mondial la care participau state cu obiective foarte des eterogene, coaliţia învingătorilor de moment mai păstrează încă o oarecare unitate.

Toate aceste state au profitat, la timpul lor, de prăbuşirea Germaniei. Teama de puterea noastră a făcut să dea înapoi lăcomia şi pofta fiecăreia din aceste mari puteri. Ele vedeau în împărţirea cât mai mare cu putinţă a Reichului nostru cea mai bună apărare împotriva unei ridicări viitoare. Conştiinţa lor neîmpăcată şi teama lor de forţa poporului nostru sunt cimentul cel mai durabil care îi mai leagă astăzi pe membrii acestei ligi.

Şi noi nu îi inducem în eroare. Când lumea noastră burgheză fixează ca program politic al Germaniei restabilirea graniţelor de la 1914, ea îi face să dea înapoi de frică pe fiecare din partenerii care voiau să scape din liga duşmanilor noştri; într-adevăr, toţi trebuie să se teamă că vor fi atacaţi izolat şi vor pierde protecţia celorlalţi aliaţi. Fiecare stat se simte vizat şi ameninţat de acest cuvânt de ordine. Acesta din urmă este aşadar de două ori nesăbuit;

1. Pentru că lipsesc mijloacele de a-l face să treacă de la fumul serilor în care se ţineau adunări la realitate, şi

2. Pentru că, chiar dacă ar fi într-adevăr obţinut, acest rezultat ar fi atât de mizerabil, încât, Doamne Dumnezeule! el nu ar merita osteneala să punem din nou în joc sângele poporului nostru.

Căci nimeni nu ar putea pune la îndoială faptul că nici măcar restabilirea graniţelor de la 1914 nu ar putea fi înfăptuită fără vărsare de sânge. Numai nişte minţi puerile şi naive se pot amăgi că s-ar putea ajunge la o revizuire a tratatului de la Versailles prin umilinţă şi prin rugăminţi; făcând abstracţie de faptul că o asemenea tentativă ar necesita temperamentul lui Talleyrand, ceea ce la noi nu există. Jumătate din oamenii noştri politici este alcătuită din elemente foarte dibace, dar, de altfel, complet lipsite de caracter şi care sunt, pe scurt, ostile poporului nostru; în ce priveşte cealaltă jumătate, ea este alcătuită din oameni blajini, imbecili, inofensivi şi serviabili. Şi de la Congresul de la Viena vremurile s-au schimbat: nu prinţii şi amantele prinţilor sunt cei care se tocmesc pentru frontierele statelor, acum neînduplecatul evreu cosmopolit luptă pentru a domina celelalte popoare. Nici unul din ele nu poate îndepărta această mână de la gâtul său altfel decât cu spadă. Numai forţa unită şi concentrată a unei pasiuni naţionale poate, dintr-odată, înfrunta

uneltirile internaţionale care tind să ducă popoarele la sclavie. Dar un asemenea gest nu s-ar putea face fără vărsare de sânge.

Dacă, totuşi, ne declarăm convingerea că, într-un fel sau altul, viitorul Germaniei pretinde miza supremă în afara oricărei consideraţii de înşelătorie politică, miza însăşi pretinde ca lupta să fie dusă pentru un scop demn de ea.

Graniţele din anul 1914 nu au nici o valoare pentru viitorul naţiunii germane. Ele nu constituiau nici salvarea trecutului, nici o forţă pentru viitor. Plin ele, poporul german nu va putea nici să-şi păstreze unitatea internă, nici să-şi asigure subzistenţa; considerate din punct de vedere militar, aceste frontiere nu par nici bine alese şi nici măcar liniştitoare; şi, în sfârşit, ele nu pot îmbunătăţi situaţia în care ne găsim actualmente faţă de celelalte puteri mondiale sau, mai bine zis, faţă de adevăratele puteri mondiale. Distanţa de Anglia nu va fi micşorată; nu vom ajunge la mărimea Statelor Unite; nici măcar Franţa nu ar resimţi o scădere substanţială a importanţei sale în politica mondială.

Un singur lucru ar fi sigur: chiar şi un rezultat favorabil al unei asemenea încercări de a restabili graniţele din 1914 ar duce la o asemenea nouă sângerare a trupului nostru încât nu am mai putea consimţi la nici un alt

sacrificiu de sânge pentru a asigura efectiv viaţa şi viitorul naţiunii noastre. Din contră, în beţia unui asemenea succes, oricât ar fi de neînsemnată, am renunţa cu atât mai bucuros să ne impunem obiective noi cu cât „onoarea naţională” ar fi fost reparată şi s-ar fi deschis câteva noi porţi, cel puţin pentru un timp, dezvoltării comerciale.

În schimb, noi, naţional-socialiştii, trebuie să rămânem neclintiţi în urmărirea scopului politicii externe: să-i asigurăm poporului german teritoriul care-i revine în această lume. Şi aceasta este singură acţiune care justifică, în faţa lui Dumnezeu şi a posterităţii noastre germane, vărsarea de sânge: în faţa lui Dumnezeu dacă am fost aşezaţi pe acest pământ ca să ne câştigăm aici pâinea noastră cea de toate zilele cu preţul unei lupte perpetue, ca nişte creaturi cărora nimic nu le este dat fără revers şi care nu îşi vor datora poziţia de stăpâni ai pământului decât inteligenţei şi curajului cu care vor şti să-l cucerească şi să-l păstreze; în faţa posterităţii noastre germane, dacă nu va fi vărsat sângele nici unui cetăţean german fără să i se dea Germaniei viitoare mii de noi cetăţeni. Teritoriul pe care copiii viguroşi ai generaţiilor de ţărani germani se vor putea înmulţi într-o zi va justifica sacrificiul propriilor noştri copii şi îi

va absolvi pe oamenii de stat responsabili, chiar pe cei persecutaţi de generaţia lor, de sângele vărsat şi de sacrificiul impus poporului nostru.

În legătură cu aceasta trebuie să mă ridic cu cea mai mare energie împotriva acelora dintre scriitorii rasişti proşti care au pretenţia că văd, într-o astfel de cucerire de teritorii, „o lezare a drepturilor sacre ale omenirii" şi se bazează pe aceasta ca să-şi îndrepte împotriva ei mâzgăliturile. Nu se ştie niciodată cine se poate ascunde în spatele unor asemenea indivizi. Dar este foarte sigur că tulburarea pe care o pot produce face jocul duşmanilor poporului nostru. Printr-o asemenea atitudine, aceşti criminali contribuie la subminarea şi la dispariţia voinţei sale de a-şi apăra exigenţele vitale prin singură metodă care corespunde acestui scop. Căci nici un popor nu posedă aici pe pământ nici un metru pătrat de teritoriu în virtutea unei voinţe superioare sau a unui drept superior. Graniţele Germaniei sunt nişte limite fortuite şi de moment în cursul eternei lupte politice; aşa stau lucrurile şi cu frontierele care delimitează habitatul celorlalte popoare. Şi, după cum configuraţia suprafeţei noastre terestre nu-i poate părea neclintită ca stânca decât unui imbecil zăpăcit – când în realitate fiecare clipă nu ne arată din evoluţia

ei constantă decât o imobilitate aparentă, rod al acţiunii neîncetate a forţelor naturii, distinsă sau schimbată mâine de nişte forţe mai puternice – la fel stau lucrurile şi în viaţa popoarelor, ale graniţelor care le despart.

Frontierele statelor sunt făcute de oameni şi sunt schimbate de ei.

Faptul că un popor a reuşit să cucerească un teritoriu mult prea mare nu acordă câtuşi de puţin obligaţia superioară de a-l admite pentru totdeauna. El demonstrează cel mult forţa cuceritorului şi slăbiciunea celui care îndura. Şi numai în această forţă singură stă apoi dreptul. Dacă astăzi poporul german îngrădit într-un teritoriu imposibil se îndreaptă către un viitor deplorabil, aceasta nu înseamnă o oprire a destinului şi nici revolta nu constituie o încălcare a acestui destin. După cum nici o putere superioară nu i-a făgăduit unui alt popor mai mult teritoriu decât poporului german sau după cum nici ea n-ar fi, dimpotrivă, ofensată de această nedreaptă repartiţie a solului; după cum strămoşii noştri n-au primit în dar de la cer pământul pe care trăim noi azi: căci ei au trebuit să-l cucerească luptând, primejduindu-şi viaţa. Tot aşa, pe viitor, nu „graţia” rasistă îi va da poporului nostru pământ şi, odată cu el, mijloacele de

existenţă, ci numai puterea spadei victorioase îl va putea obţine.

Pe cât suntem astăzi de convinşi cu toţii de necesitatea unei răfuieli cu Franţa, pe atât de ineficace ar rămâne pentru noi în ansamblul ei, dacă scopurile politicii noastre externe s-ar mărgini la aceasta. N-ar putea fi interpretată decât ca o acoperire a spatelui pentru extinderea habitatului nostru în Europa. Căci nu am putea rezolva această problemă dobândind colonii, ci exclusiv dobândind un teritoriu de populat care să mărească însăşi suprafaţa patriei noastre mărite. În plus, prin aceasta nu numai că s-ar asigura solidaritatea strânsă a noilor colonii cu metropolă, dar s-ar procura întregului ansamblu teritorial avantajele care constau în măreţia lui unificată.

Mişcarea rasistă nu trebuie să devină avocatul altor popoare, ci să lupte pentru poporul său. Altminteri ea ar fi de prisos şi în plus nu ar exista nici un drept să zeflemisim trecutul. Căci atunci am acţiona ca şi el. Vechea politică germană a fost considerată, din punct de vedere dinastic, o nedreptate: viitoarea politică nu trebuie să se inspire nici dintr-un nerod sentimentalism „rasist” cosmopolit. Mai cu seamă, noi nu suntem jandarmii „bietelor popoare mici”

binecunoscute, ci soldaţii propriului nostru popor.

Cu toate acestea, noi, naţional-socialiştii, nu trebuie să ne mulţumim cu atât: dreptul la sol şi la pământ poate deveni o datorie, atunci când un popor mare pare sortit pieirii, în lipsă de extindere. Şi în mod cu totul special când nu este vorba de un oarecare popor negru neînsemnat, ci de Germania, mama oricărei vieţi, mama întregii civilizaţii actuale. Germania va fi o putere mondială sau nu va exista deloc. Dar, pentru a deveni o putere mondială, ea are nevoie de acea amploare teritorială care îi va conferi, în acel moment, importanţa necesară şi care le va oferi cetăţenilor săi mijloacele necesare existenţei.

***

De aceea, noi, naţional-socialiştii, abolim deliberat orientarea politicii externe dinainte de război. Noi începem acolo unde ea a fost încheiată acum şase sute de ani. Noi oprim eternul marş al germanilor spre sudul şi spre vestul Europei şi ne îndreptăm privirile către Răsărit.

Noi punem capăt politicii coloniale şi comerciale dinainte de război şi inaugurăm politica teritorială a viitorului.

Dar dacă astăzi vorbim de teritorii noi în Europa, nu ne putem gândi mai întâi decât la Rusia şi la ţările limitrofe care depind de ea.

Destinul însuşi pare să ne arate aceasta cu degetul; lăsând Rusia pradă bolşevismului, el a răpit poporului rus acea pătură de intelectuali care a întemeiat şi şi-a asumat până în prezent existenţa sa ca stat. Căci organizarea statului rus nu a fost rezultatul aptitudinilor politice ale slavismului în Rusia, ci mai degrabă un exemplu remarcabil al activităţii, creatoare de state, a elementului germanic în mijlocul unei rase de o valoare mai scăzută. Multe din statele puternice de pe pământ au fost create astfel. Popoare inferioare, având în fruntea lor organizatori şi stăpâni de rasă germanică, au luat proporţii până ce au devenit, la un moment dat, state puternice, şi au rămas puternice atâta vreme cât sâmburele rasei creatoare a statului s-a păstrat nealterat. Astfel, de secole întregi, Rusia trăia pe seama nucleului germanic al păturilor sale superioare conducătoare care actualmente poate fi considerat extirpat şi nimicit. Evreul i-a luat locul. Şi după cum Rusia este incapabilă să scuture jugul evreilor prin propriile sale mijloace, tot astfel evreul nu poate, cu vremea, menţine puternicul stat. El însuşi nu este un element organizator, el nu este decât un

ferment de descompunere. Uriaşul stat din răsărit este numai bun să se prăbuşească. Şi sfârşitul dominaţiei evreieşti în Rusia va însemna în acelaşi timp sfârşitul Rusiei ca stat. Am fost aleşi de destin ca să asistăm la o catastrofă care va fi dovada cea mai solidă a justeţii teoriilor rasiste în legătură cu rasele umane.

Şi misiunea noastră, misiunea mişcării naţional-socialiste constă în a aduce propriul nostru popor la acele concepţii politice care îl vor face să-şi vadă viitorul nu în impresii ameţitoare dintr-o nouă campanie a lui Alexandru, ci în munca laborioasă a plugului german căruia spada nu are decât să-i dea pământ.

***

Se înţelege de la sine că evreii anunţă o rezistenţă foarte activă faţă de această politică. Ei simt mai bine ca oricine semnificaţia unei asemenea conduite pentru propriul lor viitor. Şi însuşi acest fapt ar fi trebuit să le demonstreze tuturor oamenilor cu convingeri cu adevărat naţionale temeiul acestei noi orientări. Dar vai! Se întâmplă tocmai contrariul. Nu numai în cercurile naţional-germane, dar chiar şi în cele ale

„rasiştilor” este proclamată o ostilitate înverşunată împotriva ideii unei asemenea politici a Răsăritului; ele se referă, ca aproape întotdeauna în asemenea cazuri, la vreo autoritate stabilită. Evocă spiritul lui Bismarck pentru a acoperi o politică pe cât de lipsită de sens pe atât de extraordinar de vătămătoare pentru poporul german. Odinioară Bismarck însuşi ar fi acordat o mare importanţă bunelor relaţii cu Rusia. Într-o anumită măsură, este just. Dar, în acelaşi timp, se uită complet faptul că el acordă o tot atât de mare importanţă bunelor relaţii cu Italia şi că acelaşi domn de Bismarck s-a aliat odinioară cu Italia ca să poată înfrânge mai uşor rezistenţa Austriei. De ce nu continuăm şi această politică? „Pentru că Italia de astăzi nu este Italia de atunci”, se va spune. Bine. Dar atunci, domnilor, permiteţi-mi să obiectez că nici Rusia de astăzi nu mai este Rusia de atunci. Lui Bismarck nu i-a venit niciodată ideea să fixeze o politică odată pentru totdeauna şi din principiu. El domina prea bine situaţia ca să se împiedice de un asemenea obstacol. Aşadar întrebarea nu trebuie să fie: Ce a făcut atunci Bismarck?, ci mai degrabă: ce ar fi făcut el astăzi? Şi este mai uşor de răspuns la această întrebare. În înţelepciunea sa politică, el nu s-ar fi aliat niciodată cu un stat sortit pieirii.

În rest, în vremea sa Bismarck nu a privit politică colonială şi comercială germană decât cu sentimente foarte amestecate şi încă pentru că îl interesa mai întâi să asigure cele mai bune şanse consolidării şi întăririi interne a statului pe care îl crease. Acesta a fost de asemenea singurul motiv pentru care a fost mulţumit să aibă spatele acoperit de Rusia, ceea ce îi lăsa mâna liberă în vest. Dar ceea ce atunci i-a fost folositor Germaniei, astăzi i-ar fi dăunător.

Încă din 1920-1921, când tânăra mişcare naţional-socialistă a început încet să se profileze pe orizontul politic şi când a început să fie considerată, ici-colo, o mişcare de eliberare a naţiunii germane, partidul nostru a fost abordat din diferite părţi în vederea încercării de a stabili o anumită legătură între el şi mişcările de eliberare din alte ţări. Aceasta sub auspiciile „ligii naţiunilor oprimate” cu nenumăraţi protagonişti. În cea mai mare parte era vorba de reprezentanţi ai câtorva state balcanice şi ai Egiptului şi Indiei, care mi-au făcut întotdeauna impresia unor flecari pretenţioşi, dar fără nici o bază veritabilă. S-au găsit totuşi mulţi germani, mai ales din tabăra naţională, care s-au lăsat orbiţi de aceşti orientali aţiţaţi şi care au crezut că văd, într-un oarecare student hindus sau

egiptean venit nu se ştie de unde, pe „reprezentantul” Indiei sau al Egiptului. Nu-şi dădeau seama că era vorba, în general, de oameni care n-aveau nimic în spate şi mai ales pe care nu-i autorizase nimeni să încheie un tratat oarecare cu cineva şi că rezultatul practic al tuturor relaţiilor cu aceste elemente era nul, dacă nu cumva timpul pierdut trebuie înscris în contul „pierderi şi câştiguri”! Eu m-am ferit întotdeauna de aceste tentative, nu numai pentru că aveam altceva mai bun de făcut decât să-mi irosesc săptămânile în „tratative” atât de sterile, dar, în acelaşi timp, consideram că totul ar fi fost inutil şi chiar dăunător, chiar dacă era vorba de reprezentanţii autorizaţi ai acestor naţiuni.

Era deja destul de supărător, încă în timp de pace, că politica germană, în loc să imagineze o activitate ofensivă personală, ajungea la alianţa defensivă cu nişte state bătrâne scoase la pensie de istoria mondială. Alianţa cu Austria, ca şi alianţa cu Turcia, nu avea nimic îmbucurător. În timp ce marile puteri militare şi industriale de pe pământ se uneau într-o alianţă ofensivă activă, noi adunam câteva organisme bătrâne ale unor state neputincioase şi, cu acest talmeş-balmeş sortit pieirii, ne străduiam să rezistăm împotriva unei coaliţii mondiale active. Germania a ispăşit

amarnic greşeala acestei politici externe. Dar această ispăşire pare să nu fi fost destul de amară ca să-i ferească pe eternii noştri visători de o recădere promptă. Căci încercarea de a-i dezarma pe învingătorii atotputernici printr-o „Ligă a naţiunilor oprimate” nu este numai ridicolă, ea este funestă. Tentativă funestă, deoarece ea abate, din nou şi mereu, poporul nostru de la posibilităţile reale şi îl face să se lase pradă unor speranţe şi unor iluzii pe cât de himerice pe atât de sterile. Germanul din zilele noastre seamănă într-adevăr cu omul pe cale să se înece, care se agaţă de un pai. Şi aici poate fi vorba de oameni altfel foarte cultivaţi. De îndată ce se întrezăreşte licărirea speranţei celei mai neverosimile, aceşti oameni încep să umble şi să urmărească această fantomă. Fie că este vorba de o Ligă a naţiunilor oprimate sau de o Societate a naţiunilor, sau de orice altă închipuire himerică, ea va găsi totuşi mii de credincioşi.

Îmi mai amintesc şi acum de speranţele puerile şi de neînţeles care s-au născut subit în cercurile rasiste, în 1920-1921, legate de o catastrofă iminentă pentru Anglia în India. Nişte prestidigitatori asiatici – sau, poate, sunt gata s-o admit, adevăraţi „apărători ai libertăţii” indieni – care circulau în vremea aceea prin Europa reuşiseră să le sugereze

unor oameni perfect rezonabili sub alte aspecte ideea fixă că marele imperiu britanic era în pragul ruinei tocmai în India care constituia piatra sa unghiulară. Fireşte că ei nu erau conştienţi că în acest caz propria lor dorinţă zămislea toate aceste idei şi nici de absurditatea speranţelor lor. Căci, scontând pe faptul că prăbuşirea dominaţiei engleze în India va însemna sfârşitul imperiului britanic şi al puterii engleze, ei admiteau astfel că India avea pentru Anglia o importanţă capitală.

Dar această problemă vitală nu era probabil un mare secret cunoscut numai de profeţii „rasişti” germani, putem să credem că era cunoscut şi de conducătorii istoriei engleze. Este mult prea pueril să admitem că Anglia nu ştie să aprecieze la justa ei valoare importanţa Indiei pentru uniunea mondială britanică. Şi faptul că n-au învăţat nimic din războiul mondial şi că nu recunosc şi ignoră complet dârzenia anglo-saxonă închipuindu-şi că Anglia ar putea lăsa să-i scape India fără să recurgă la cele din urmă mijloace este un semn supărător. Este în acelaşi timp dovada unei totale lipse de cunoaştere de către germani a manierei britanice de a pătrunde în acest imperiu şi de a-l administra. Anglia nu va pierde India decât dacă este hărăzită ea însăşi, în mecanismul său administrativ,

descompunerii rasiale (eventualitate exclusă cu desăvârşire în zilele noastre în India) sau dacă este obligată de spadă unui duşman puternic. Nişte rebeli indieni n-ar reuşi niciodată să o facă. Noi, germanii, am învăţat bine cât este de greu să îmblânzeşti Anglia! Fără a mai pune la socoteală faptul că eu, un german, prefer totuşi, orice ar fi, să văd India sub dominaţie engleză decât sub oricare alta.

Speranţele suscitate de mitul unei insurecţii în Egipt sunt la fel de vrednice de milă. „Războiul sfânt" poate da un fior plăcut celor care, la noi, fac pe idioţii, închipuindu-şi că alţii sunt gata să-şi verse sângele pentru noi – căci, vorbind deschis, această speculaţie laşă a fost întotdeauna izvorul nemărturisit al unor astfel de speranţe – în realitate, acest război ar avea un sfârşit infernal sub tirul nimicitor al companiilor mitraliorilor englezi şi grindina de bombe distrugătoare.

Fiindcă este imposibil să lansezi o coaliţie de invalizi în atacul unui stat puternic, hotărât să-şi verse la nevoie cel din urmă strop de sânge ca să-şi apere existenţa. Ca rasist care se bazează pe rasă pentru a aprecia valoarea materialului uman, nu am dreptul să leg soarta poporului meu de cea a aşa-ziselor „naţiuni oprimate", cunoscând deja inferioritatea lor rasială.

Astăzi trebuie să adoptăm exact aceeaşi atitudine faţă de Rusia. Actuala Rusie, lipsită de clasa ei conducătoare germanică – independent de intenţiile tainice ale noilor săi stăpâni – nu poate fi un aliat în lupta pentru eliberarea naţiunii germane. Din punct de vedere pur militar, condiţiile ar fi de-a dreptul catastrofale în cazul unui război purtat de Germania şi Rusia împotriva Europei occidentale şi probabil împotriva întregii lumi. Lupta s-ar desfăşura nu pe teritoriul rus, ci pe teritoriul german, fără ca Germania să poată primi de la Rusia un ajutor cât de cât eficace. Mijloacele militare ale Reichului german actual sunt atât de vrednice de plâns şi atât de insuficiente pentru un război, încât orice apărare a graniţelor împotriva Europei occidentale, inclusiv Anglia, ar fi imposibilă şi regiunea industrială germană ar fi lăsată fără apărare pradă atacurilor concentrate ale inamicilor noştri. În afară de aceasta, între Germania şi Rusia se găseşte statul polonez aflat în întregime în mâinile Franţei. În cazul unui război dus de Germania cu Rusia împotriva vestului Europei, Rusia ar trebui să învingă Polonia mai înainte ca primul soldat rus să ajungă pe un front german. Şi atunci ar fi vorba mai puţin de soldaţi, cât de mijloace tehnice. Din acest punct de vedere, am vedea

repetându-se, sub o formă şi mai îngrozitoare, situaţia din războiul mondial. Atunci industria noastră a fost stoarsă în folosul glorioşilor noştri aliaţi şi Germania a trebuit să poarte aproape singură războiul tehnic; tot astfel Rusia ar fi un factor tehnic aproape neglijabil în războiul pe care îl imaginăm. Noi nu ne-am putea opune aproape cu nimic motorizării generale a lumii care în războiul următor trebuie să se manifeste într-un mod zdrobitor şi decisiv. Căci Germania însăşi nu numai că a rămas ruşinos în urmă în acest domeniu esenţial, dar ea ar trebui, cu mijloacele sale minime, să susţină Rusia care în prezent nu posedă nici măcar o singură fabrică în stare să construiască un automobil care să meargă. În aceste condiţii, o asemenea luptă ar căpăta din nou caracterul unui măcel. Tineretul german şi-ar vărsa sângele şi mai mult ca odinioară, deoarece, ca întotdeauna, greul războiului ar apăsa asupra noastră şi rezultatul ar fi înfrângerea inevitabilă.

Dar, admiţând că s-ar întâmpla o minune şi că o asemenea luptă nu s-ar termina cu distrugerea totală a Germaniei: în ultimă analiză, poporul german golit de sânge, ar rămâne înconjurat ca înainte de marile puteri militare şi adevărata lui situaţie nu s-ar îmbunătăţi nicicum.

Să nu se obiecteze acum că nu este cazul să ne gîmdim imediat la un război, în cazul unei alianţe cu Rusia sau că, dacă e cazul, am putea să ne pregătim temeinic pentru această eventualitate. Nu. O alianţă ale cărei obiective nu cuprind şi perspectiva unui război este lipsită de sens şi de valoare. Nu te aliezi decât în vederea unei lupte. Şi chiar dacă răfuiala este încă departe în momentul încheierii alianţei, asta nu înseamnă că nu se acţionează prevăzându-se antrenarea într-un război.

De altfel, să nu ne închipuim că o altă putere oarecare s-ar putea înşela asupra unei asemenea alianţe. O coaliţie germano-rusă ori va rămâne pe hârtie şi atunci nu are pentru noi nici scop, nici valoare, ori nu va rămâne literă moartă şi, în acest caz, restul lumii va fi avertizat. Câtă naivitate să crezi că în asemenea împrejurări Anglia şi Franţa ar aştepta vreo zece ani până când alianţa germano-rusă şi-ar termina pregătirea tehnică pentru război! Nu, furtuna ar izbucni deasupra Germaniei cu o iuţeală fulgerătoare.

Aşadar, însăşi încheierea unei alianţe cu Rusia indică deja iminenţa războiului. Şi rezultatul ar fi sfârşitul Germaniei.

Dar trebuie să mai adăugăm următoarele:

1. Cei care deţin actualmente puterea în Rusia nu se gândesc câtuşi de puţin să încheie o alianţă cinstită şi, mai ales, să o respecte.

Nu trebuie să uităm niciodată că guvernanţii Rusiei actuale nu sunt decât nişte criminali de rând mânjiţi de sânge; este vorba de o drojdie a omenirii care, profitând de un moment tragic, a luat cu asalt un stat mare, a doborât şi a exterminat cu milioanele, cu o sălbăticie sângeroasă, intelectualii din clasele conducătoare şi care exercită de aproape zece ani cea mai cruntă tiranie din toate timpurile. Nu trebuie să uităm nici că aceşti guvernanţi aparţin unui popor care îmbină, într-un grad aparte, o cruzime bestială cu o artă incredibilă a minciunii şi care, acum mai mult ca oricând, se crede predestinat să-i impună lumii întregi asuprirea lui sângeroasă. Nu trebuie să uităm că evreul internaţional, care exercită actualmente o dominaţie absolută asupra Rusiei, vede în Germania nu un aliat, ci un stat hărăzit aceluiaşi destin. Nu tratezi cu un partener al cărui singur interes este distrugerea celeilalte părţi. Nu tratezi mai ales cu nişte indivizi pentru care nici o înţelegere nu ar fi sfânta căci, în această lume, ei nu sunt reprezentanţii onoarei şi ai adevărului, ci ai minciunii, ai înşelăciunii, ai furtului, ai tâlhăriei, ai jafului. Omul care crede că se poate lega

prin tratate de nişte paraziţi seamănă cu un copac care ar încerca să încheie în folosul său un compromis cu vâscul.

2. Pericolul căruia i-a căzut pradă Rusia va ameninţa întotdeauna Germania. Numai un burghez naiv îşi poate închipui că bolşevismul este înlăturat. Cu spiritul său superficial, el nu bănuieşte deloc că aici este vorba de o manifestare instinctivă: aspiraţia poporului evreu la dominaţia universală, înclinaţie la fel de naturală ca aceea care-l împinge pe anglo-saxon să-şi asigure puterea pe pământ. Şi evreul acţionează tot ca anglo-saxonul, care înaintează pe această cale în felul său şi luptă cu armele care-i sunt proprii. Şi evreul îşi urmează calea, acea cale care-l determină să se strecoare în sânul popoarelor şi să le golească de substanţă; şi el luptă cu armele sale care sunt minciuna şi calomnia, otrăvirea şi descompunerea, intensificând lupta până la exterminarea sângeroasă a adversarului detestat. Noi trebuie să vedem în bolşevismul rus încercarea evreilor în secolul XX de a dobândi dominaţia mondială; în alte epoci ei au mai încercat să atingă acelaşi scop cu alte mijloace decât mijloacele actuale, care, totuşi, lăuntric, erau înrudite cu acestea. Această tendinţă este prea adânc înrădăcinată în toată fiinţa lor. Celelalte popoare nu renunţă de la

sine să urmeze instinctul care le face să-şi dezvolte stirpea şi puterea; împrejurări exterioare le obligă s-o facă sau aceasta constituie la ei un semn de senilitate; nici evreul nu-şi întrerupe mersul spre dictatură mondială renunţând de bunăvoie sau refulându-şi eterna aspiraţie. Nici el n-ar putea fi obligat să facă cale-ntoarsă decât de nişte forţe exterioare lui, căci instinctul său de dominaţie mondială nu se va stinge decât odată cu el. Dar neputinţa popoarelor, moartea lor de bătrâneţe nu survin decât atunci când ele au renunţat la puritatea sângelui lor. Iar evreul ştie s-o apere mai bine decât orice alt popor în lume. Aşadar el îşi va urma întotdeauna drumul său fatal până ce i se va opune o altă forţă care, într-o luptă titanică i-l va trimite lui Lucifer pe cel care porneşte la asaltul cerului.

Germania este astăzi următorul obiectiv important al bolşevismului. Este nevoie de întreaga forţă a unei idei măreţe, de întreaga conştiinţă a unei misiuni de îndeplinit pentru a smulge încă odată poporul nostru din strânsoarea acestei hidre, pentru a opri înaintarea contaminării sângelui nostru, pentru ca forţele eliberate ale naţiunii să poată intra în joc spre a asigura securitatea poporului nostru şi spre a face imposibilă, până în viitorul

cel mai îndepărtat, repetarea catastrofelor recente. Dar dacă urmărim acest scop, este o nebunie să ne aliem cu o putere supusă duşmanului de moarte al rasei noastre. Cum vrem să eliberăm poporul german de această strânsoare otrăvită dacă intrăm şi noi în ea? Cum să-i explicăm muncitorului german că bolşevismul este o crimă demnă de muncile iadului împotriva omenirii, când noi înşine ne aliem cu organizaţiile acestei stirpe infernale şi, la urma urmei, le recunoaştem? Cu ce drept să condamnăm atunci în mase un individ pentru simpatiile sale faţă de anumite concepţii, când înşişi şefii statului se aliază cu susţinătorii acestor idei?

Lupta împotriva bolşevismului mondial evreiesc impune o atitudine clară fată de Rusia sovietică. Diavolul nu poate fi alungat de Belzebut.

Astăzi cercurile rasiste, pline de admiraţie exagerată faţă de o alianţă cu Rusia, n-au decât să arunce o privire în Germania şi să-şi dea seama de sprijinul pe care l-au găsit la începuturile lor. Rasiştii cred acum că o acţiune, care este propovăduita şi desemnată de presa internaţională marxistă, poate fi salutară pentru poporul german? De când îi întinde rasistului armura un scutier evreu? Fostului Reich german i s-ar putea face un

reproş capital legat de politica sa de alianţe: el îşi compromitea raporturile cu toţi, prin veşnica sa politică de balanţă, având slăbiciunea bolnăvicioasă de a voi să salveze cu orice preţ pacea mondială. Singurul lucru care nu i se poate reproşa este că nu a ştiut să păstreze relaţii bune cu Rusia.

Sunt de acord că, încă înainte de război, aş fi considerat mai raţional ca Germania, renunţând la politica sa colonială lipsită de sens, ca şi la marina să comercială şi la flotă ei, să se fi aliat cu Anglia împotriva Rusiei; ea ar fi înlocuit o politică mondială şovăielnică printr-o politică europeană fermă de cuceriri teritoriale pe continent.

Nu uit ameninţările constante şi neruşinate pe care Rusia panslavistă de atunci îndrăznea să le profereze împotriva Germaniei; nu uit manevrele constante de mobilizare al căror unic scop era acela de a brusca Germania; nu pot uita starea opiniei publice din Rusia, care, încă dinainte de război, se întrecea pe sine în atacuri pline de ură împotriva poporului nostru şi a imperiului nostru; nu pot uita admiraţia exagerată a marii prese ruse faţă de Franţa şi atitudinea atât de diferită faţă de noi. Însă, cu toate acestea, înainte de război mai exista încă o a doua cale: am fi putut să ne sprijinim pe Rusia şi să ne întoarcem împotriva Angliei.

Astăzi împrejurările sunt complet diferite. Dacă, înainte de război, înăbuşindu-ne tot felul de sentimente, puteam merge alături de Rusia, astăzi acest lucru nu mai este posibil. Acele ceasornicului istoriei au înaintat şi va suna ceasul în care soarta noastră trebuie să se hotărască. Consolidarea, de care se ocupă actualmente toate statele mari din lume, este pentru noi un ultim avertisment că trebuie să redevenim noi înşine, să ne aducem înapoi poporul din lumea viselor în aspră realitate şi să-i arătăm singura cale către viitor care poate conduce vechiul Reich către o nouă înflorire.

Dacă mişcarea naţional-socialistă, în faţa acestei misiuni capitale, scapă de orice iluzie şi nu se mai conduce decât după raţiune, catastrofa din 1918 mai poate deveni o binefacere uriaşă pentru viitorul poporului nostru. Această prăbuşire poate determina într-adevăr o orientare complet nouă a politicii sale externe; mai mult, întărit în interior de teorii morale noi, el poate reuşi, şi în exterior, să-şi stabilească definitiv politica. El poate dobândi în sfârşit ceea ce posedă Anglia, ceea ce a posedat Rusia însăşi, ceea ce, în sfârşit, determină întotdeauna Franţa să ia aceleaşi hotărâri conforme, în ultimă analiză, intereselor sale, adică: un testament politic.

Testamentul politic al naţiunii germane privind atitudinea sa în exterior trebuie să fie pentru totdeauna următorul:

Să nu îngăduiţi niciodată ca în Europa să se formeze două puteri continentale. În orice încercare de a organiza la graniţele Germaniei o a doua putere militară – fie şi sub forma unui stat susceptibil să câştige o asemenea putere – să vedeţi în asta un atac împotriva Germaniei. Consideraţi că a împiedica prin toate mijloacele şi la nevoie cu ajutorul armelor construirea unui asemenea stat este nu numai dreptul vostru ci şi datoria voastră. Dacă el există deja, distrugeţi-l. Vegheaţi că izvorul puterii tării noastre să nu fie în colonii, ci în Europa, în pământul patriei. Nu consideraţi niciodată Reichul garantat, câtă vreme el nu va fi putut să-i dea, pentru secole, fiecărui vlăstar al poporului nostru, bucata sa de pământ. Nu uitaţi niciodată că dreptul cel mai sfânt de pe lume este dreptul la pământul pe care vrei să-l cultivi tu însuşi şi că sacrificiul cel mai sfânt este acela al sângelui vărsat pentru el.

***

N-aş vrea să închei aceste consideraţii fără să mai arăt o dată unica posibilitate de alianţă care există pentru noi în Europa în acest

moment. În capitolul precedent privitor la alianţele germane am indicat deja Anglia şi Italia ca fiind singurele state de care am avea interes să ne apropiem strâns chiar cu preţul unor eforturi mari. Acum vreau să mai arăt aici importanţa militară a unei astfel de alianţe.

Încheierea acestei alianţe ar antrena, din punct de vedere militar, în ansamblu şi în amănunt, consecinţe exact opuse celor pe care le-ar avea alianţa cu Rusia. Mai întâi faptul capital că în nici un caz apropierea de Anglia şi de Italia nu comportă inevitabil un pericol de război. Singura putere despre care trebuie să socotim că ar lua poziţie împotriva alianţei, adică Franţa, nu ar fi, în cazul respectiv, în măsură să o facă. Dimpotrivă, alianţa i-ar da Germaniei posibilitatea de a lua pe deplin liniştită măsurile pregătitoare necesare, în cadrul unei asemenea coaliţii, în vederea unei răfuieli cu Franţa. Căci esenţialul, într-o asemenea alianţă, este nu numai că Germania nu ar fi expusă subit, încă de la încheierea ei, la o invazie duşmană, ci şi că s-ar prăbuşi de la sine liga inamicilor noştri, această „Antantă” care ne-a fost atât de nemăsurat de funestă; astfel duşmanul de moarte al ţării noastre, Franţa, va cădea în izolare. Şi chiar dacă la început nu ar fi vorba decât de un succes moral, el ar fi de ajuns ca să-i dea Germaniei o

libertate de mişcare despre care astăzi încă nu ştim nimic.

Fiindcă noua alianţă europeană anglo-germano-italiană este cea care ar avea în mână iniţiativa politică, şi nu Franţa.

Importanţa acestui succes ar fi de altfel şi mai mare, Germania fiind dintr-odată scăpată de poziţia ei strategică nefavorabilă. Pe de o parte, cea mai puternică dintre flancări, de cealaltă, asigurarea completă a aprovizionării noastre cu hrană şi cu materii prime; aceasta ar fi acţiunea binefăcătoare a noii rânduiri a puterilor.

Dar poate şi mai important ar fi faptul că noua ligă ar îngloba state care s-ar completa reciproc din punct de vedere tehnic. Pentru prima dată aliaţii Germaniei nu ar fi nişte lipitori care trăiesc pe spinarea economiei noastre; dimpotrivă, ele ar fi în stare să contribuie la îmbogăţirea şi completarea echipamentului nostru tehnic şi n-ar uita s-o facă.

Să nu se uite că, în ambele cazuri, ar fi vorba de aliaţi care nu s-ar putea compara cu Turcia sau cu Rusia actuală. Cea mai mare putere mondială şi un tânăr stat naţional înfloritor ar oferi alte surse pentru un război european decât cadavrele putrezite cu care Germania se aliase în ultimul război.

Desigur – am insistat asupra acestui lucru în capitolul precedent – unei asemenea alianţe i se opun dificultăţi mari. Dar oare constituirea Antantei a fost o treabă mai puţin anevoioasă? Ceea ce a putut face regele Eduard al VII-lea – şi aproape împotriva intereselor sale fireşti – trebuie să reuşim şi noi să facem şi vom reuşi, în cazul în care convingerea necesităţii acestei evoluţii ne inspiră până când va determina conduita noastră, după ce ne va fi făcut să triumfăm abil asupra noastră înşine. Şi acest lucru va fi posibil din momentul în care, având experienţa sărăciei, în locul politicii fără scop din secolul trecut vom urmări în mod conştient un obiectiv unic, de care ne vom lega. Viitorul politicii noastre externe nu stă într-o orientare spre vest sau o orientare spre est, ci într-o politică a Răsăritului în sensul dobândirii gliei necesare poporului nostru german. Dar cum pentru aceasta trebuie să avem putere şi cum duşmanul de moarte al poporului nostru, Franţa, ne sugrumă fără milă şi ne sleieşte, trebuie să ne hotărâm să facem toate sacrificiile susceptibile să contribuie la anihilarea tendinţelor Franţei către supremaţie. Orice putere care consideră ca şi noi că pasiunea Franţei pentru supremaţie pe continent este insuportabilă, este aliatul nostru firesc. Nici un demers faţă de una din aceste

puteri nu trebuie să ni se pară prea greu, nici o renunţare nu trebuie să ni se pară imposibilă dacă avem în sfârşit posibilitatea să doborâm duşmanul care ne urăşte cu atâta înverşunare. Şi putem lăsa timpul să ne vindece în linişte rănile uşoare, când cele mai grave vor fi cauterizate şi închise.

Fireşte, astăzi în interior suntem pradă lătrăturilor pline de ură ale duşmanilor poporului nostru. Noi, naţional-socialiştii, să nu ne lăsăm derutaţi! Să nu încetăm să proclamăm ceea ce, conform convingerii noastre lăuntrice, este absolut necesar! Astăzi trebuie să înfruntăm curentul opiniei publice dus pe căi greşite de şmecheria evreiască ce s-a folosit de spiritul himeric al compatrioţilor noştri; valurile se vor sparge încă o dată cu turbare şi furie în jurul nostru, dar cel ce se lasă dus este remarcat mai puţin decât cel care vrea să înoate împotriva curentului. Astăzi nu suntem decât un spân, în câţiva ani destinul poate face din noi un dig pe care se va sparge întregul val, care va trebui să se reverse într-o nouă albie.

Trebuie, aşadar, să fie stabilit şi recunoscut, în ochii restului lumii, că partidul naţional-socialist este tocmai susţinătorul unei concepţii politice bine determinate. Noi trebuie să

purtăm pe viziera noastră semnul distinctiv a ceea ce însuşi cerul aşteaptă de la noi.

Noi cunoaştem necesitatea inevitabilă care determină politica noastră externă; cunoscând această, trebuie să ne inspirăm din capacitatea de rezistenţă de care vom avea nu o dată nevoie, atunci când, sub aruncătoarele de flăcări ale adversarilor noştri înverşunaţi, câte unul va fi cuprins de nelinişte şi când o voce insinuantă îi va şopti, ca să nu aibă totul şi pe toţi împotrivă-i, să facă o concesie şi să urle laolaltă cu lupii.

CAPITOLUL XV

Dreptul de legitimă apărare

În măsura în care înţelepciunea omenească este capabilă să prevadă viitorul, politica practicată după armistiţiu, în noiembrie 1918, trebuia să ne oblige încetul cu încetul la o aservire completă. Istoria demonstrează prin numeroase exemple că popoarele care au depus armele, fără să fie absolut constrânse s-o facă, preferă, după aceea, să accepte umilinţele cele mai groaznice şi cele mai grele încercări şi cele mai grave tâlharii decât să încerce să-şi schimbe soarta printr-un nou apel la forţă.

Această alegere este omenească. Pe cât posibil, un învingător prudent nu-şi va impune învinsului pretenţiile decât în etape succesive. Şi are dreptul să conteze, cu un popor ce şi-a pierdut întreaga tărie de caracter – cum se întâmpla întotdeauna cu cel ce se supune de bunăvoie – pe faptul că învinsul nu mai găseşte în nici unul din actele asupririi, luate în parte, un motiv suficient ca să pună din nou mâna pe arme. Cu cât jafurile acceptate astfel, pasiv, sunt mai numeroase, cu atât rezistenţa pare

mai puţin justificată în ochii altor oameni, când poporul învins sfârşeşte prin a se revolta împotriva ultimului act de asuprire dintr-o serie lungă, îndeosebi dacă acest popor a îndurat deja răbdător şi în tăcere o seamă de rele mult mai greu de suportat.

Pieirea Cartaginei este un exemplu înspăimântător al acestei lungi agonii a unui popor epuizat din propria lui greşeală.

În Trei profesiuni de credinţă, Clausewitz a pus în evidenţă această idee în mod incomparabil şi i-a dat o formă definitivă spunând că „o supunere laşă pătează onoarea astfel încât pata nu se mai poate şterge niciodată; că această picătură de otravă, intrată în sângele unui popor, se transmite descendenţilor săi pentru a paraliza şi a măcina forţele generaţiilor viitoare”; că, în schimb, „tocmai pierderea libertăţii ca urmare a unei lupte sângeroase şi glorioase garantează reînvierea poporului subjugat o clipă şi că ea este sâmburele viu din care vor creşte într-o zi rădăcinile puternice ale unui nou copac”.

Fireşte că o naţiune care şi-a pierdut întregul sentiment al onoarei şi întreaga forţă de caracter nu se va sinchisi de această doctrină. Oricine o pune la suflet nu va cădea niciodată foarte jos; dar cine o uită şi nu vrea să se mai

gândească la ea, îşi pierde întreaga forţă şi întregul curaj. De aceea nu trebuie să ne aşteptăm ca oamenii răspunzători de o supunere nevolnică să se retragă subit în ei înşişi şi, lăsându-se conduşi de raţiune şi de întreaga experienţă omenească, din acel moment să-şi schimbe comportamentul. În schimb, ei sunt cei care vor azvârli departe o asemenea teorie şi atunci poporul va sfârşi prin a se obişnui cu jugul său de sclav, dacă cele mai bune elemente ale masei nu se vor ivi ca să smulgă puterea din mâinile unui guvern infam şi corupător. În primul caz guvernanţii nu au obiceiul să se simtă atât de prost, fiindcă învingătorii sunt adesea destul de vicleni ca să le încredinţeze supravegherea sclavilor; şi aceste fiinţe fără caracter fac în general acest oficiu pe spinarea propriului lor popor cu o severitate mai nemiloasă decât ar face-o orice brută străină instalată de inamicul însuşi în ţara învinsă.

Cursul evenimentelor începând din 1918 demonstrează că speranţa de a obţine, printr-o supunere voluntară, graţia învingătorilor a exercitat în Germania influenţa cea mai funestă asupra aprecierilor politice şi asupra atitudinii maselor. Insist asupra importanţei expresiei masele, deoarece nu mă pot convinge că întreaga conduită a şefilor

poporului nostru trebuie atribuită aceleiaşi erori funeste. Cum conducerea treburilor noastre a fost preluată de evrei începând de la sfârşitul războiului, şi aceasta în modul cel mai făţiş, nu putem admite cu adevărat că nenorocirea noastră se datorează pur şi simplu unei lipse de înţelegere a situaţiei noastre; dimpotrivă, trebuie să fim convinşi că poporul nostru este condus la pieire conştient. Considerată din acest punct de vedere, direcţia politicii noastre externe nu este atât de lipsită de sens pe cât pare; ea este dictată de o logică subtilă şi de o răceală de gheaţă pusă în slujba planului evreiesc de cucerire a lumii şi a luptei duse pentru realizarea acestui ideal.

Se înţelege astfel de ce, atunci când, din 1806 până în 1813, Prusiei doborâte i-au fost suficienţi şapte ani ca să-şi regăsească forţa vitală şi hotărârea de a lupta, în zilele noastre acelaşi interval de timp s-a scurs fără să se tragă vreun folos, ba chiar a slăbit şi mai mult statul nostru. Tratatul de la Lucamo a fost semnat la şapte ani după luna noiembrie 1918.

Începutul capitolului explică cele întâmplate: din moment ce ruşinosul armistiţiu fusese semnat, nu mai puteam găsi energia şi curajul de a opune subit rezistenţă măsurilor luate apoi de adversar ca să întărească asuprirea. El fusese prea prudent ca să ceară prea mult

dintr-odată. Şi-a limitat tâlhăriile în aşa fel încât după aprecierea lui – şi a guvernului german – ele au fost întotdeauna destul de tolerabile ca să nu trebuiască să se teamă de o revoltă a sentimentului popular. Pe măsură ce subscriam la acele decizii arbitrare care desăvârşeau suprimarea noastră, în prezenţa unei noi hoţii şi a unei noi umiliri, gestul neaşteptat la care atâţia alţii nu ne-au putut hotărî, cu alte cuvinte rezistenţa părea tot mai puţin întemeiat. Aceasta era „picătura de otravă” despre care vorbeşte Clausewitz: lipsa de caracter care s-a manifestat odată se va agrava fatalmente întotdeauna şi va apăsa, puţin câte puţin, ca o moştenire funestă, asupra tuturor deciziilor ulterioare. Este o greutate de plumb pe care cu vremea un popor aproape că nu o mai poate scutura de pe umerii săi şi care sfârşeşte prin a-l coborî la nivelul de rasă de sclavi.

Astfel alternau în Germania edictele care desăvârşeau dezarmarea şi aservirea noastră, care din punct de vedere politic ne lăsau fără apărare şi ne exploatau economic până când s-a creat acea stare de spirit care ne-a făcut să considerăm planul Dawes ca pe o fericire şi tratatul de la Lucamo ca pe un succes. Este adevărat că se poate spune că, dintr-un punct de vedere mai înalt, în mijlocul acestor

necazuri, am avut o bucurie: oamenii pot fi derutaţi, dar cerul nu se lasă înşelat. El ne-a refuzat favorurile lui: de atunci necazurile şi neliniştea n-au încetat să însoţească poporul nostru, iar mizeria a fost unicul şi credinciosul său aliat. Nici în acest caz soarta nu a făcut excepţie în favoarea noastră; ne-a dat numai ce meritam. Noi nu mai cunoaştem preţul onoarei, ea ne-a făcut să apreciem libertatea de a ne putea câştiga pâinea. Oamenii au învăţat deja să-şi ceară pâinea; va veni ziua în care se vor rugă cerului să le redea libertatea.

Oricât de grea şi de evidentă a fost prăbuşirea poporului nostru după 1918, în aceeaşi epocă, oricine îşi permitea să prezică ceea ce s-a întâmplat mai târziu era persecutat cu cea mai mare violenţă. Guvernarea pe care o suportă poporul nostru era pe cât de infatuată, pe atât de lamentabil de incapabilă; în special când trebuia să se debaraseze de consilierii ale căror avertismente îi făceau odioşi. Atunci se putea întâmpla (şi de altfel aceasta se întâmpla şi astăzi) că minţile cele mai greoaie din parlament, nişte şelari şi nişte mănuşari vulgari – de altfel profesia însăşi nu are nici o importanţă aici – se pomeneau brusc ridicaţi la rangul de oameni de stat şi din înaltul acestui piedestal dădeau lecţii muritorilor de rând. Puţin importă şi încă puţin

importă că un asemenea „om de stat” se dovedea cel mai adesea, după ce-şi exersase talentele timp de şase luni, a fi un şarlatan fără minte, pe care lumea întreagă îl asaltează cu ironii şi sarcasme, care nu ştie niciodată ce trebuie să facă şi dă dovezile cele mai evidente ale incapacităţii sale totale! Nu, aceasta nu are nici o importanţă, dimpotrivă: cu cât politica practicată de oamenii de stat ai republicii parlamentare are mai puţine rezultate efective, cu atât mai multă furie îi persecută pe cei care aşteaptă de la ei asemenea rezultate, care au îndrăzneala să demonstreze că politica urmată până în prezent nu a cunoscut decât eşecuri şi să prezică un viitor asemenea. Dacă reuşim în sfârşit să punem la zid pe unul din aceşti onorabili parlamentari şi dacă acest artist al politicii nu mai poate nega eşecul suferit şi nulitatea rezultatelor obţinute, el găseşte în acest faliment mii de cauze, fără să recunoască, în vreun fel, că tocmai el este cauza întregului rău.

***

Întreaga lume ar fi trebuit să înţeleagă, cel puţin începând din iarnă 1922-1923, că Franţa îşi urmărea cu o logică inflexibilă, chiar şi după

încheierea păcii, obiectivele de la începutul războiului. Căci nimeni nu va crede că Franţa, în lupta cea mai hotărâtoare din istoria ei, a pus în joc timp de patru ani şi jumătate sângele poporului său, în care nu era deloc bogată, numai ca să primească reparaţii în schimbul prejudiciilor care i s-au adus. Nici măcar Alsacia şi Lorena nu ar fi suficiente ca să explice energia cu care Franţa a condus războiul, dacă nu ar fi fost vorba de o parte dintr-un amplu program de viitor al politicii externe franceze: dezmembrarea Germaniei într-un talmeş-balmeş de state mici. Pentru atingerea acestui scop a luptat Franţa şovină, făcând, este adevărat, din poporul său un mercenar în slujba evreului internaţional.

Acest obiectiv de război francez ar fi fost atins de războiul însuşi dacă, aşa cum s-a sperat la început la Paris, teatrul luptei ar fi fost pământul german, îşi închipuiau că luptele sângeroase din războiul mondial se vor da nu pe Somme, în Flandra, în Artois, sau în faţa Varşoviei, a Nijnîi-Novgorodului, a Kownoului, a Rigăi şi oriunde altundeva, ci în Germania, pe Ruhr şi pe Rin, pe Elba, în faţa Hanovrei, a Leipzigului, a Numbergului etc.; şi veţi fi de acord că, în acest caz, dezmembrarea Germaniei ar fi fost posibilă. Este foarte îndoielnic că tânărul nostru stat federativ ar fi

putut suporta timp de patru ani şi jumătate o asemenea încercare a puterii de rezistenţă, aşa cum a făcut-o o Franţă puternic centralizată de secole şi în care toţi ochii erau îndreptaţi către Paris, centru necontestat. Întregul merit al faptului că această uriaşă luptă a popoarelor s-a desfăşurat în afara graniţelor patriei noastre îi revine vechii noastre armate şi numai ei; dar este în acelaşi timp o mare fericire pentru viitorul Germaniei. Am convingerea de nezdruncinat, şi aceasta îmi strânge adesea inima, că în cazul contrar astăzi de mult nu ar mai exista Reichul german, ci numai „state germane”. Este în acelaşi timp singurul motiv care ne îngăduie să spunem că sângele prietenilor şi fraţilor noştri căzuţi pe câmpul de luptă nu a curs chiar în zadar.

Astfel lucrurile au luat o cu totul altă întorsătură decât a preconizat Franţa. Germania s-a prăbuşit în noiembrie 1918 cu iuţeala unui fulger. Dar, atunci când catastrofa ne-a lovit ţara, armatele generalissimului mai ocupau o mare parte a ţărilor duşmane. Prima grijă a Franţei nu a fost atunci să dezorganizeze Germania, ci să scoată cât mai repede armatele noastre din Franţa şi din Belgia. Pentru a pune capăt războiului mondial, guvernul de la Paris a trebuit mai întâi să

dezarmeze armatele germane şi să le învingă, pe cât se putea, în Germania; numai după aceea s-a putut ocupa de atingerea scopului iniţial, a scopului esenţial al războiului. Dar, în această privinţă, Franţa era deja paralizată. Odată Germania anihilată ca putere colonială şi comercială şi redusă la nivelul de stat de rangul al doilea, pentru Anglia războiul era deja terminat şi câştigat. Nu numai că ea nu avea nici un interes ca statul german să fie eliminat complet din acordul european, dar avea chiar mai multe motive să vrea că Franţa să-şi găsească un rival în Europa pentru viitor. De aceea politica franceză a fost constrânsă să nu mai continue ceea ce începuse războiul decât printr-o acţiune paşnică hotărâtă şi, cuvintele lui Clemenceau, după care, pentru el, pacea nu era decât continuarea războiului, şi-au dovedit şi mai mult însemnătatea.

În mod constant, de câte ori s-a ivit ocazia, ea s-a străduit să disloce armătura Reichului. La Paris se socotea că îi vin de hac coeziunii sale formulând mereu noi exigenţe în notele care cereau dezarmarea Germaniei şi prin jafurile economice pe care această dezarmare le făcea posibile. Pe măsură ce germanii îşi pierdeau sentimentul de onoare naţională, asuprirea economică şi strâmtorarea continuă produceau în politică efecte ucigătoare. Zece

sau douăzeci de ani de asemenea sistem de aservire politică şi de exploatare economică nu pot să nu ruineze cu timpul statul cel mai solid organizat şi, dacă împrejurările o permit, pot atrage după sine dizolvarea lui completă. Şi atunci obiectivul de război al Franţei ar fi fost definitiv atins.

La sosirea iernii 1922-1923, ar fi trebuit să ne dăm de mult seama de intenţiile Franţei. Aşadar, nu existau decât două alternative: ori voinţa franceză ar slăbi încetul cu încetul în faţa forţei de rezistenţă a poporului german, ori Germania ar sfârşi prin a face ceea ce într-o zi se va întâmpla inevitabil; un act de opresiune deosebit de brutal ar determina-o să ia o violentă schimbare de poziţie şi să ţină piept. Este adevărat că o asemenea decizie implica o luptă în care era în joc însăşi existenţa sa; iar ea nu putea spera să supravieţuiască decât dacă în prealabil reuşea să izoleze atât de bine Franţa încât acest al doilea război mondial să nu mai fie o luptă a Germaniei împotriva lumii întregi, ci un război defensiv, purtat împotriva unei Frânte care nu înceta să tulbure pacea mondială.

Insist asupra acestui punct şi sunt profund convins că această a doua parte a alternativei trebuie să se realizeze şi se va realiza într-o zi. Nu voi crede niciodată într-o modificare a

proiectelor Franţei nutrite în privinţa noastră; căci ele nu sunt, în fond, decât expresia instinctului de conservare a naţiunii franceze. Dacă aş fi francez şi dacă, prin urmare, măreţia Franţei mi-ar fi la fel de scumpă pe cât îmi este de sfânta aceea a Germaniei, n-aş putea şi nu aş vrea să acţionez altfel decât o face, la urma urmelor, un Clemenceau. Naţiunea franceză, care moare încet, nu atât prin depopulare, cât prin dispariţia progresivă a celor mai bune elemente ale rasei sale, nu poate continua să joace un rol important în lume decât distrugând Germania. Indiferent ce căi ocolite urmează politica franceză, ea sfârşeşte întotdeauna prin a tinde la acest ultim scop care-i va satisface dorinţele cele mai profunde şi mai arzătoare. Dar este greşit să credem că o voinţă pur pasivă de a se menţine va putea opune în timp o rezistenţă victorioasă unei alte voinţe, nu mai puţin hotărâte şi trecând activ la atac. Câtă vreme conflictul etern în care se confruntă Germania şi Franţa va consta într-o defensivă germană împotriva agresiunii franceze, nu va interveni niciodată vreo decizie, dar Germania va pierde secol de secol noi poziţii. N-avem decât să studiem fluctuaţiile frontierei lingvistice germane începând din secolul al XII-lea până în zilele noastre şi apoi cu greu vom mai putea

conta pe rezultatul fericit al unui proces care până acum ne-a fost atât de funest.

Numai atunci când acest lucru va fi bine înţeles în Germania, când voinţa de a trăi a naţiunii nu va mai fi lăsată să se rătăcească într-o apărare pur pasivă, ci întreaga noastră energie va fi adunată pentru o explicaţie definitivă cu Franţa, şi pentru această luptă decisivă vor fi aruncate în balanţă obiectivele esenţiale ale naţiunii germane, numai atunci se va putea pune capăt luptei interminabile şi absolut sterile care ne opune Franţei; însă cu condiţia ca Germania să nu vadă în nimicirea Franţei decât un mijloc de a-i da în sfârşit poporului nostru, pe o altă scenă, întreaga extindere de care este capabil. Noi numărăm astăzi optzeci de milioane de germani în Europa!

Politica noastră externă nu va putea fi considerată ca fiind bine condusă decât dacă în mai puţin de o sută de ani pe acest continent pot trăi două sute cincizeci de milioane de germani, nu înghesuiţi că sclavii care lucrează în fabricile din Lumea Nouă, ci asemeni unor ţărani şi muncitori care îşi asigură reciproc existenţa prin muncă.

În decembrie 1922, tensiunea raporturilor dintre Germania şi Franţa părea că atinge un nivel ameninţător. Franţa cugeta la noi şi

monstruoase măsuri de extorcare şi avea nevoie de garanţii de succes. Exploatarea economică trebuia să fie precedată de o presiune politică şi numai o lovitură violentă dată unuia din centrii nervoşi ai întregului organism german putea impune, după părerea francezilor, poporului nostru „îndărătnic’’ un jug mai greu. Ocupând bazinul Ruhrului, Franţa spera nu numai să reuşească în sfârşit să ne zdrobească moral, ci şi să ne reducă la o asemenea aservire economică, încât am fi obligaţi să subscriem, vrând-nevrând, la toate obligaţiile, inclusiv la cele mai grele.

Trebuia să ne plecăm sau să ne frângem. Germania a început de îndată prin a se pleca şi a sfârşit prin a se pomeni frânta în întregime.

Prin ocuparea Ruhrului, destinul întindea încă o dată mâna poporului german pentru a-l ajuta să se ridice. Căci, ceea ce, la prima vedere, părea o nenorocire copleşitoare, conţinea, la o privire mai atentă, un mijloc de a pune capăt suferinţelor Germaniei. Din punct de vedere politic, ocupând Ruhrul, pentru prima oară Franţa se îndepărta într-adevăr şi profund de Anglia. Nu era vorba numai de cercurile diplomatice engleze – care nu încheiaseră, apreciaseră şi menţinuseră alianţa cu Franţa decât din punctul de vedere al unor calcule reci – ci şi de păturile cele mai

profunde ale poporului englez. Această nouă întărire incredibilă a puterii franceze pe continent provoca, în special în cercurile economice de dincolo de Marea Mânecii, o jenă prost ascunsă. Căci Franţa ocupa acum în Europa, ca putere militară şi politică, o poziţie pe care nici măcar Germania nu o cunoscuse înainte şi, în plus, dobândea resurse economice care îi asigurau o poziţie privilegiată unică pentru a face concurenţă Angliei din punct de vedere politic. Cele mai importante mine de fier şi de cărbune din Europa erau adunate în mâinile unei naţiuni care, spre deosebire de Germania, îşi apărase până atunci interesele vitale pe cât de hotărâtă pe atât de activă şi care îi reamintea lumii întregi în Războiul cel Mare încrederea pe care putea s-o aibă în armele ei. Ocupând Ruhrul, Franţa lua din mâinile Angliei tot câştigul războiului şi victoria nu îi mai revenea activei şi suplei diplomaţii britanice, ci mareşalului Foch şi Franţei pe care o reprezenta.

În Italia, de asemenea, sentimentele inspirate de Franţa şi care, încă de la începutul războiului, mi mai erau afectuoase, au îmbrăcat caracterul unei uri făţişe. Era marele moment istoric când aliaţii de ieri puteau deveni inamicii de mâine. Dacă s-a întâmplat

altfel şi dacă aliaţii nu s-au încăierat brusc, cum se întâmplase în timpul celui de-al doilea război balcanic, a fost pur şi simplu pentru că Germania nu avea un Enver Paşa, ci un cancelar al Reichului care se numea Cuno.

Cu toate acestea, invadarea Ruhrului de către francezi îi deschidea Germaniei perspective mari de viitor, nu numai în politica externă, ci şi în politica internă. Un mare număr al concetăţenilor noştri pe care Franţa îi convinsese, graţie influenţei mincinoase continue a presei sale, că ea era apărătoarea progresului şi a liberalismului, a fost dintr-odată vindecat de această iluzie. Anul 1914 risipise visurile de solidaritate internaţională a popoarelor care obsedau minţile muncitorilor noştri germani şi le readusese într-o lume în care domneşte lupta neîncetată în care existenţa celui mai puternic cere moartea celui mai slab; primăvara lui 1923 a jucat acelaşi rol.

Atunci când Franţa şi-a pus ameninţările în practică şi a sfârşit prin a înainta, la început cu multă prudenţă şi timiditate, în regiunea minieră a Germaniei de Jos, orologiul destinului bătuse pentru Germania ceasul decisiv. Dacă, în acel moment, poporul nostru ar fi adoptat o altă atitudine decât cea de până atunci, regiunea germană a Ruhrului ar fi putut deveni pentru Franţa ceea ce fusese Moscova pentru

Napoleon. Nu puteam acţiona decât în două feluri; ori continuam să suportăm fără nici o vorbă această umilinţă şi rămâneam cu braţele încrucişate, ori în poporul german se trezea, atrăgând privirile asupra acestei regiuni în care se înroşesc cuptoarele şi fumega furnalele, voinţa arzătoare de a pune capăt acestor jigniri neîncetate şi mai degrabă de a se expune la toate spaimele momentului decât de a continua să suporte o teroare veşnică.

Gloria nemuritoare a lui Cuno, pe atunci cancelar al Reichului, a constat în faptul că a descoperit o a treia ieşire şi partidele noastre burgheze germane şi-au cucerit noi titluri de glorie, admirându-l şi urmându-l pe cancelar.

Aş vrea să examinez acum, cât mai pe scurt cu putinţă, a doua cale care ni se oferea:

Ocupând Ruhrul, Franţa încălcase, în modul cel mai violent, tratatul de la Versailles. Ea se îndepărtase astfel de o serie întreagă de puteri garante ale tratatului, în special de Anglia şi de Italia. Franţa nu mai spera că aceste state îi vor mai da vreun sprijin pentru a-şi efectua incursiunea jefuitoare care nu servea decât propriile sale interese şi egoismul său. Aşadar nu trebuia să mai conteze decât pe propriile sale forţe pentru a duce la bun sfârşit această aventură, fiindcă la început n-a fost altceva. Un guvern german naţional nu putea lua altă cale

decât cea dictată de onoare. Era sigur că nu puteam să-i opunem imediat Franţei o rezistenţă armată; dar era de asemenea indispensabil să ne dăm seama că orice negociere, fără o forţă care să o sprijine, ar fi ridicolă şi sterilă. Dacă era lipsit de sens, orice rezistenţă efectivă fiind imposibilă, să iei poziţie declarând: „refuzăm să negociem”, era şi mai stupid să începem în sfârşit negocierile fără să fi creat între timp această forţă.

Nu vreau să spun că am fi putut împiedica ocuparea Ruhrului prin măsuri militare. Ar fi trebuit să fii nebun ca să propovăduieşti o asemenea hotărâre. Dar puteam şi trebuia să profităm şi de impresia produsă de acţiunea Franţei şi de timpul necesar pentru a o pune în aplicare; şi, fără a pune preţ pe tratatul de la Versailles, pe care Franţa îl încălcase, trebuia să ne gândim să asigurăm resursele militare pe care negociatorii care reprezentau Germania s-ar fi putut apoi baza. Trebuia de asemenea să ne dăm seama că cei mai buni negociatori nu pot repurta succes, când pământul pe care stau şi scaunul pe care sunt aşezaţi nu sunt sub protecţia poporului lor. O stârpitură de croitor nu poate lupta împotriva atleţilor şi un negociator lipsit de apărare nu poate decât să se resemneze atunci când Brennus îşi aruncă spada într-unul din talerele

balanţei, dacă nu şi-o poate arunca pe a sa pe celălalt taler, spre a restabili echilibrul. Nu era dezolant să asişti la comediile negociatorilor care, începând din 1918, precedau regulat deciziile unilaterale şi arbitrare ale duşmanului? Totuşi lumii întregi i se oferea acest spectacol umilitor atunci când eram invitaţi mai întâi ca în bătaie de joc la masa de conferinţe, ca să ni se prezinte hotărâri şi programe stabilite demult şi pe care le puteam discuta pe larg, dar pe care trebuia să le considerăm a priori permanente. La drept vorbind, negociatorii noştri n-au depăşit decât foarte rar media cea mai modestă şi cea mai mare parte dintre ei nu făceau decât să justifice cuvintele insolente ale lui Lloyd George care, în prezenţa fostului cancelar al Reichului, Simon, remarca pe un ton sarcastic că „germanii nu ştiu să-şi pună drept conducători sau reprezentanţi nişte oameni inteligenţi”. În rest, nici chiar nişte oameni de geniu nu ar fi putut obţine decât rezultate slabe, din cauza voinţei unui duşman hotărât să-şi folosească forţa şi a neputinţei lamentabile a poporului fără apărare pe care îl reprezenta.

Cu toate acestea, cel care, în primăvara lui 1923, ar fi vrut să profite de ocuparea Ruhrului de către Franţa spre a reconstitui forţele

noastre armate ar fi trebuit să-i redea mai întâi naţiunii armele morale, să-i dezvolte puterea de voinţă şi să-i nimicească pe cei care distinseseră în el acest element primordial al forţei unei naţiuni.

În 1918 plătiserăm cu sângele nostru greşeala comisă în 1914 şi 1915, când neglijaserăm să zdrobim, odată pentru totdeauna, capul şarpelui marxist; aveam să fim crunt pedepsiţi pentru greşeala comisă în primăvara lui 1923 când nu am profitat de ocazia care ni se oferea de a-i face inofensivi pe marxiştii trădători de ţară şi asasini ai poporului lor.

Orice idee de a opune o rezistenţă efectivă agresiunii franceze era o pură nebunie, dacă nu se declara război influenţelor care, cu cinci ani înainte, sfărâmaseră din interior rezistenţa germană pe câmpul de bătaie. Numai nişte minţi burgheze puteau concepe ideea incredibilă că marxismul evoluase poate şi că creaturile josnice care erau conducătorii din 1918 – cei care în momentul acela calcaseră cu sânge rece în picioare două milioane de morţi pentru a se cocoţa mai comod în posturile de conducere – erau dintr-odată gata să plătească tribut conştiinţei naţionale. Era o idee pe cât de neconceput pe atât de absurdă să speri că cei care odinioară îşi trădaseră patria vor

deveni cât ai bate din palme apărătorii libertăţii germane. Departe de ei un asemenea gând! Aşa cum hiena nu abandonează un stârv, nici marxistul nu renunţă să-şi trădeze patria. Mi se poate aduce obiecţia cea mai prostească şi anume că numeroşi muncitori şi-au vărsat odinioară sângele pentru Germania. Muncitori germani, de acord; numai că atunci ei nu mai erau nişte internaţionalişti marxişti. Dacă, în 1914, clasă muncitoare germană nu ar fi fost compusă decât din partizani ai doctrinei marxiste, războiul s-ar fi sfârşit în trei săptămâni. Germania s-ar fi prăbuşit mai înainte ca primul soldat să fi trecut graniţa. Nu, pentru ca atunci poporul german să continue să lupte, trebuia că nebunia marxistă să nu-l fi măcinat în profunzime. Dar dacă un muncitor german şi un soldat german erau, în timpul războiului, preluaţi de conducătorii marxişti, acest muncitor şi acest soldat erau pierduţi pentru patrie. Dacă la începutul şi în timpul războiului douăsprezece sau cincisprezece mii din aceşti corupători ebraici ai poporului nostru ar fi fost ţinuţi sub gazele otrăvitoare pe care sute de mii din muncitorii noştri cei mai buni de orice origine şi de toate profesiunile au trebuit să le suporte pe front, sacrificiul a milioane de oameni nu ar fi fost zadarnic. Dimpotrivă, dacă ne-am fi descotorosit la timp

de aceste două mii de ticăloşi, am fi salvat poate existenţa unui milion de germani buni şi curajoşi cu viitor. Dar „ştiinţa politică” a burgheziei consta tocmai în a trimite la moarte pe câmpul de luptă fără să tresară milioane de oameni, în timp ce declară sus şi tare că zece sau douăsprezece mii de trădători ai poporului – speculanţi, cămătari şi escroci – constituie comoara cea mai preţioasă şi mai sfântă a naţiunii şi că nu trebuie să ne atingem de ei. Într-adevăr, nu ştim ce anume biruie în această lume burgheză, cretinismul, slăbiciunea, laşitatea sau un moral complet şubrezit. Ea reprezintă o clasă condamnată la dispariţie şi care, din nefericire, trage cu sine în prăpastie un popor întreg.

Ori, în 1923 eram în aceeaşi situaţie ca în 1918. Indiferent de modul de rezistenţă care trebuia adoptat, primă măsură ce trebuia luată era să scăpăm poporul nostru de veninul marxist. Sunt convins că cea dintâi îndatorire a unui guvern cu adevărat naţional era atunci să caute şi să găsească oameni hotărâţi să-i declare marxismului un război de exterminare şi apoi să li se lase câmp liber de acţiune; el nu trebuia să fie adoratorul servil al formulei stupide: „Pacea socială şi bună ordine” atunci când duşmanul din afară îi dădea patriei lovitură fatală şi când în interior trădarea

stătea la pândă la toate colţurile de stradă. Nu! Un guvern cu adevărat naţional trebuia să vadă cu ochi buni manifestându-se în clipa aceea tulburări şi dezordine, cu condiţia ca această agitaţie să permită efectiv o răfuială deplină cu marxiştii, duşmanii de moarte ai poporului nostru. Dacă această precauţie era neglijată, era o adevărată nebunie să crezi că vom rezista, indiferent în ce fel.

Pentru o răfuială cu un astfel de răsunet istoric, nu te puteai mulţumi să urmezi planul trasat de vreun consilier intim, de vreun ministru bătrân cu sufletul veştejit; trebuia să asculţi de legile eterne ale vieţii pe pământ, care fac din existenţă o luptă, o luptă neîntreruptă. Nu trebuia pierdut din vedere că adesea războaiele civile cele mai sângeroase au dat naştere unui popor călit ca oţelul şi absolut sănătos, în timp ce nu o dată o descompunere, a cărei duhoare urca până la cer, a fost rodul unei stări de pace întreţinută artificial. Aşadar, în 1923, viperele care muşcau din trupul poporului nostru ar fi trebuit apucate cu o strângere de mână brutală. Dacă operaţia ar fi reuşit, atunci pregătirea unei rezistenţe active ar fi avut sens!

De câte ori n-am răguşit pe vremea aceea încercând să fac să se înţeleagă, cel puţin în cercurile aşa-zis naţionale, care era miza

partidei de astă dată şi îndeosebi că, în cazul în care comiteau aceleaşi greşeli ca în 1914 şi în anii următori, rezultatul ar fi fost fatalmente acelaşi ca în 1918. Ceream, fără să obosesc, că destinul să fie lăsat să-şi urmeze liber cursul şi să i se dea mişcării noastre posibilitatea de a se explica cu marxismul; dar ţineam predici unor surzi. Cu toţii, inclusiv şeful forţelor armate, pretindeau că ştiu mai bine ce au de făcut, până în ziua în care s-au văzut puşi cu spatele la zid de cea mai lamentabilă capitulare pe care a cunoscut-o istoria.

Atunci am dobândit convingerea profundă că burghezia germană a ajuns la capătul misiunii sale şi că nu mai este chemată să aducă nici un serviciu. Am văzut că toate aceste partide burgheze nu se mai certau cu marxismul decât din pricina invidiei pe care le-o inspira concurenţa acestuia şi că nu voiau să-l nimicească într-adevăr; de multă vreme s-au resemnat toate să-şi vadă patria distrusă şi nu mai au decât o singură grijă: să ia ele înselele parte la parastas. Numai pentru asta mai „luptau”.

Mărturisesc deschis că în vremea aceea am fost cuprins de admiraţia cea mai adâncă faţă de marele om care, în sudul Alpilor, inspirat de dragostea înflăcărată faţa de poporul său, departe de a pactiza cu duşmanii dinăuntru ai

Italiei, se străduia să-i zdrobească prin toate mijloacele. Ceea ce îl va aşeza pe Mussolini în rândul oamenilor mari de pe pământ este hotărârea lui de a nu împărţi Italia cu marxismul ci, dimpotrivă, sortindu-l pieirii, să-şi apere patria de internaţionalism.

În comparaţie cu el, oamenii noştri de stat de calitate proastă par nişte pitici vrednici de milă şi te cuprinde dezgustul când aceste nulităţi îşi permit necuviinţa de a critica un om care le este de o mie de ori superior! Şi cât e de plăcut să te gândeşti că auzi astfel de vorbe într-o ţară care, cu numai un sfert de secol în urmă, avusese drept conducător un Bismarck!

Poziţia luată astfel de burghezie în 1923 şi menajamentele ei faţă de marxism stabiliseră dinainte soarta care aştepta orice rezistenţă activă în Ruhr. A voi să lupţi împotriva Franţei, atunci când în propriile noastre rânduri se afla un duşman de moarte, era o prostie evidentă. Tot ce s-a adăugat nu era decât un simulacru de luptă, o înscenare, pentru a da o oarecare satisfacţie elementelor naţionale din Germania, pentru a linişti „frământările sufletului popular”, de fapt, pentru a-l înşela. Dacă s-ar fi acţionat cu convingere, ar fi trebuit să se recunoască faptul că forţa unui popor nu stă în primul rând în armele sale, ci în puterea voinţei sale şi că înainte de a învinge duşmanul din

afară, trebuia exterminat duşmanul dinăuntru; altminteri, vai de poporul a cărui victorie nu recompensează, încă din prima zi, strădaniile lui! Este suficient că deasupra unui popor care a păstrat în sânul său elemente duşmane să treacă umbra unei înfrângeri, pentru că puterea lui de rezistenţă să fie zdrobită şi ca duşmanul dinafară să biruie definitiv.

Este ceea ce se putea prezice încă din primăvara lui 1923. Să nu mi se vorbească mai ales de improbabilitatea unui succes împotriva Franţei. Căci chiar dacă reacţia provocată de intrarea Franţei în Ruhr n-ar fi avut ca efect decât nimicirea marxismului în Germania, succesul ar fi fost de partea noastră. O Germanie eliberată de aceşti duşmani de moarte ai vieţii şi ai viitorului său ar avea forţe pe care nimeni în lume nu ar mai fi în stare să le învingă. În ziua în care marxismul va fi zdrobit în Germania, ea îşi va vedea într-adevăr şi lanţurile sfărâmate pentru totdeauna. Căci niciodată de-a lungul istoriei noastre noi nu am fost învinşi de forţa adversarilor noştri; noi am fost întotdeauna învinşi de propriile noastre defecte şi de duşmanii pe care îi aveam în tabăra noastră.

Cum guvernul german, în acea epocă, nu era capabil de un act atât de eroic, ar fi trebuit să aibă înţelepciunea de a opta pentru primul

termen al alternativei (indicată mai sus), adică să nu facă nimic pentru moment, să lase lucrurile să-şi urmeze cursul.

Dar, la ceasul acela greu al istoriei noastre, cerul a gratificat poporul german cu un om mare, Dl. Cuno. La drept vorbind, acesta nu era un om de stat sau un politician de profesie şi, fireşte, încă şi mai puţin un om de stat înnăscut; el juca rolul unui soi de manipulant folosit pur şi simplu pentru a efectua nişte munci determinate; în afară de aceasta, el avea în special experienţa afacerilor. Şi aceasta a fost un blestem pentru Germania, fiindcă acest negustor care şe amestecă în politică a văzut în aceasta o activitate comercială şi a acţionat în consecinţă.

„Franţa ocupă bazinul Ruhrului; ce este în bazinul Ruhrului? Cărbune. Deci Franţa ocupă bazinul Ruhrului pentru cărbunele său”. Şi în modul cel mai firesc Dl. Cuno a avut ideea decretării grevei pentru ca francezii să nu aibă cărbune, ceea ce, după părerea d-lui Cuno, i-ar determina într-o zi să evacueze bazinul Ruhrului, din moment ce operaţiunea nu le aducea beneficii. Acesta a fost, în mare, raţionamentul acestui „om de stat important” şi „spirit naţional”, ce a fost pus să ţină la Stuttgart şi în alte părţi discursuri în care se

adresa „poporului său”, în timp ce poporul său îl privea cu o admiraţie protească.

Dar, pentru a declanşa grevă, era fireşte nevoie de marxişti, pentru că în special muncitorii trebuiau să facă grevă. Era aşadar necesar ca şi muncitorii să fie introduşi în frontul unic format de toţi ceilalţi germani (pentru un om de stat burghez, muncitor şi marxist sunt termeni echivalenţi). Trebuia să fi văzut cum străluceau ochii reprezentanţilor acestor partide politice, ieşiţi din mucegaiul burghez când au auzit acest cuvânt de ordine genial! Era în acelaşi timp naţional şi genial. În sfârşit găsiseră ceea ce căutau în sinea lor de atâta vreme! Dl. Cuno azvârlise un pod peste prăpastia care ne separa de marxism şi atunci şarlatanul internaţional a putut, dându-se drept un copil al „vechii Germanii” şi pronunţând fraze patriotice mari, întinde o mână sinceră internaţionaliştilor, trădători ai patriei lor. Iar aceştia s-au grăbit să se învoiască. Căci, dacă Cuno avea nevoie de conducători marxişti pentru a-şi constitui „frontul unic”, aceştia aveau nevoie de banii lui Cuno. Cele două părţi socoteau aşadar că această alianţă este în folosul lor. Cuno şi-a dobândit frontul său unic format din flecari naţionali şi din escroci antinaţionali, iar impostorii internaţionali, subvenţionaţi de stat,

s-au putut consacra nobilei lor misiuni, adică dezorganizarea economiei naţionale, şi de astă dată pe cheltuiala statului. Salvarea naţiunii prin subvenţionarea unei greve generale era o idee demnă de nemurire; era, în orice caz, unul din acele cuvinte de ordine la care derbedeul cel mai indiferent răspundea cu cel mai mare entuziasm!

Se ştie bine, în general, că un popor nu redevine liber numai prin rugăciuni. Dar o experienţă istorică trebuie să mai dovedească şi faptul că tot atât de imposibil este să i se redea libertatea încurajând lenea. Dacă, în momentul acela, dl Cuno, în loc să provoace o grevă generală subvenţionată şi să întemeieze pe ea „frontul unic”, i-ar fi cerut fiecărui german măcar două ore de muncă suplimentară, farsa acelui „front unic” s-ar fi sfârşit de la sine încă din a treia zi. Popoarele nu se eliberează prin trândăvie, ci prin sacrificiu.

De altfel această pretinsă rezistenţă pasivă nu a durat mult. Trebuia să nu ai nici cea mai vagă idee despre război ca să-ţi închipui că armatele de ocupaţie ar putea fi intimidate şi determinate să dea înapoi cu mijloace atât de ridicole. Pentru a obţine acest rezultat, ar fi trebuit angajată o acţiune ale cărei cheltuieli s-

ar fi ridicat la miliarde şi care ar fi zdruncinat până în temelii moneda naţională.

Bineînţeles, francezii s-au putut instala ca la ei acasă în bazinul Ruhrului, de îndată ce au văzut de ce mijloace ne foloseam pentru a organiza rezistenţa. Ei învăţaseră la şcoala noastră care erau procedeele cele mai eficace pentru a pune la respect o populaţie civilă recalcitrantă, când atitudinea ei constituie un pericol serios pentru autorităţile care au procedat la ocupare. Cu doi ani în urmă noi împrăştiaserăm cât ai bate din palme cetele de franctirori belgieni şi făcuserăm populaţia civilă să înţeleagă clar gravitatea situaţiei, atunci când activitatea lor expusese armatele germane la pericole reale. Dacă rezistenţa pasivă din Ruhr ar fi prezentat într-adevăr vreun pericol pentru Franţa, în mai puţin de opt zile şi cu o uşurinţă derizorie trupele de ocupaţie ar fi pus capăt în mod sângeros acestor tulburări puerile. Căci mereu trebuie să ne întoarcem la vorba dinainte: ce vom face dacă rezistenţa pasivă sfârşeşte prin a călca într-adevăr adversarul pe nervi şi dacă atunci el începe să o combată prin forţă şi vărsare de sânge? În cazul acesta suntem hotărâţi să continuăm rezistenţa? Dacă da, trebuie să ne aşteptăm să îndurăm vrând-nevrând persecuţiile cele mai grele şi mai sângeroase.

Dar atunci suntem în acelaşi punct ca şi în cazul unei rezistenţe active: trebuie să luptăm. Ca urmare, rezistenţa zisă pasivă nu are sens decât împreună cu hotărârea latentă de a o continua, la nevoie, printr-o luptă deschisă sau printr-un război de gherilă. La modul general, o asemenea luptă necesită convingerea că succesul este posibil. De îndată ce un oraş de garnizoană, asediat şi hărţuit de inamic trebuie să renunţe la orice speranţă de a fi eliberat, el se predă singur, mai ales atunci când apărătorii sunt seduşi de perspectiva de a rămâne în viaţă, în loc să aibă certitudinea morţii. Răpiţi-i complet garnizoanei unei fortăreţe încercuite încrederea că va fi eliberată şi capacităţile ei de rezistenţă dispar dintr-odată.

De aceea o rezistenţă pasivă în Ruhr, atunci când erau examinate ultimele consecinţe pe care putea şi trebuia să le aibă pentru a reuşi cu adevărat, nu avea sens decât dacă în spatele ei era organizată o apărare activă. Şi atunci din poporul nostru s-ar putea scoate resurse nesfârşite. Dacă fiecare din locuitorii Westfaliei ar fi ştiut că Germania neocupată a pus pe picioare o armată puternică de optzeci sau o sută de divizii, francezii ar fi stat pe ghimpi. Oamenii curajoşi sunt mai înclinaţi

spre un sacrificiu cu perspectiva succesului decât spre o acţiune evident inutilă.

Acestea au fost consideraţiile care ne-au determinat pe noi, naţional-socialiştii,să luăm hotărât poziţie împotriva unui cuvânt de ordine care se pretindea patriotic. Ceea ce am şi făcut. În lunile care au urmat, n-au lipsit atacurile din partea unor oameni al căror patriotism nu era decât prostie şi aparenţă şi care urlau cu lupii fiindcă vanitatea lor era măgulită, deoarece dintr-odată se puteau juca de-a patrioţii fără pericol. Am considerat acel front unic drept cea mai grotescă dintre manifestări şi evenimentele mi-au dat dreptate.

De îndată ce sindicatele şi-au umplut încetul cu încetul casa cu subsidii vărsate de Cuno şi rezistenţa pasivă a ajuns în punctul în care trebuia să treacă de la o defensivă leneşă la o ofensivă veritabilă, hienele roşii au părăsit brusc turma oilor patriotice şi au redevenit ceea ce fuseseră întotdeauna. Dl. Cuno s-a întors la vasele sale fără surle şi trâmbiţe; Germania se îmbogăţise cu o nouă experienţă şi sărăcise cu o mare speranţă.

Până la sfârşitul verii, mulţi ofiţeri, şi cu siguranţă nu din cei mai puţin buni, nu putuseră să creadă că evenimentele vor lua o întorsătură atât de umilitoare. Cu toţii

speraseră că vor fi luate, dacă nu făţiş, cel puţin în taină, măsurile necesare pentru ca insolenta incursiune a trupelor franceze să marcheze o cotitură în istoria Germaniei. În rândurile noastre se numărau şi mulţi germani care aveau cel puţin încredere în armata Ruhrului. Şi această convingere era atât de profundă încât a avut o influenţă dominantă asupra actelor şi în special asupra educaţiei date nenumăraţilor tineri.

Dar când frontul unic s-a prăbuşit în mod ruşinos, când, după sacrificarea atâtor miliarde în argint şi atâtor mii de tineri germani care avuseseră naivitatea de a lua în serios promisiunile şefilor Reichului, a fost semnată o capitulare ruşinoasă şi zdrobitoare, atunci indignarea provocată de această trădare a bietului nostru popor a izbucnit ca o flacără. În milioane de capete s-a format subit convingerea netă şi clară că numai o transformare radicală care ar face tabula rasă din sistemul politic actual ar putea salva Germania.

Niciodată momentul pentru o astfel de soluţie nu a fost mai propice, niciodată nu o ceruse mai imperios decât acum: pe de o parte, trădarea patriei se dezvăluia în întregime cu o francheţe neruşinată; pe de alta, condiţiile economice impuse poporului îl

condamnau să moară încet de foame. Din moment ce statul însuşi călca în picioare toate preceptele de loialitate şi de credinţă, din moment ce el lua în bătaie de joc drepturile cetăţenilor, escrocând de la milioane din cei mai buni cetăţeni ai săi preţul sacrificiului şi furând de la alte milioane ultimul lor bănuţ, el nu mai avea dreptul să aştepte de la supuşii lui altceva decât ură. Şi această ură faţă de geniile rele ale poporului şi ale patriei vroia să găsească, indiferent cum, un mijloc de a se elibera. Sunt îndreptăţit să amintesc aici încheierea ultimei declaraţii pe care am făcut-o în timpul marelui proces din primăvara lui 1924:

„Judecătorii acestui stat pot să ne condamne liniştiţi pentru ceea ce am făcut; nu înseamnă că într-o zi istoria, această zeiţă care personifică un adevăr superior şi un drept mai înalt nu le va rupe zâmbind sentinţa în bucăţi şi nu ne va ierta toate greşelile pe care se pretinde că trebuie să le ispăşim”.

Dar ea va cita în faţa tribunalului şi pe aceia care, având astăzi puterea, calcă în picioare dreptul şi legea, condamnă poporul nostru la un sfârşit mizerabil şi care, în mijlocul nenorocirilor patriei, şi-au pus interesele egoiste deasupra existenţei comunităţi.

Nu voi descrie aici evenimentele care au precedat şi determinat ziua de 8 noiembrie 1923. Nu o voi face pentru că nu m-aş angaja la nimic folositor pentru viitor şi mai ales pentru că nu există nici un interes să redeschidem rănile care astăzi par abia cicatrizate; în afară de aceasta, este inutil să acuzi nişte oameni care poate, în fundul sufletului lor, nutresc tot atâta dragoste faţă de popor ca mine însumi şi a căror greşeală a constat în faptul că nu au urmat aceeaşi cale ca mine sau n-au ştiut s-o urmeze.

Faţa de marile nenorociri care lovesc patria noastră şi pe care le îndurăm cu toţii laolaltă, nu aş vrea nici să-i rănesc astăzi şi să-i învrăjbesc pe cei care într-o zi vor trebui să formeze frontul unic al germanilor funciarmente credincioşi ţării lor, împotriva frontului comun al duşmanilor poporului nostru. Căci ştiu că va veni vremea când chiar şi aceia care, odinioară, ne erau ostili, îşi vor aminti cu respect de oamenii care, din dragoste pentru poporul lor german, s-au angajat pe drumul dureros care duce la moarte.

Pe cei optsprezece eroi cărora le-am dedicat primul volum al acestei lucrări vreau, la sfârşitul celui de-al doilea, să-i dau ca exemplu partizanilor şi susţinătorilor doctrinei noastre

ca pe nişte eroi care s-au sacrificat pentru noi toţi, pe deplin conştienţi. Trebuie ca ei să nu înceteze să le reamintească celor slabi şi celor al căror curaj şovăie că trebuie să-şi îndeplinească datoria, acea datorie de care ei înşişi s-au achitat cu deplină credinţa şi până la cele din urmă consecinţe. Şi vreau să-l situez printre ei, ca pe unul din cei mai buni, pe omul care şi-a dedicat viaţa deşteptării poporului său, a poporului nostru, prin poezie, prin gândire şi, în sfârşit, prin acţiune: Dietrich Eckart.

ÎNCHEIERE

La 9 noiembrie 1923, în al patrulea an al existenţei sale, Partidul Muncitoresc German Naţional-Socialist a fost dizolvat şi interzis în toată ţara. Astăzi, în noiembrie 1926, îl regăsim bucurându-se de libertate deplină în întregul Reich, mai puternic şi mai temeinic organizat ca oricând.

Toate persecuţiile îndreptate împotriva partidului şi a şefilor săi, toate imputările calomnioase al căror obiect a fost n-au avut nici o putere împotriva lui. Graţie justeţii ideilor sale, purităţii intenţiilor lui, spiritului de sacrificiu al partizanilor săi, el a ieşit din toate încercările mai puternic ca oricând.

Dacă, în mijlocul corupţiei parlamentarismului actual, acest partid îşi dă tot mai bine seama de raţiunile profunde ale luptei pe care o duce, dacă simte că el constituie personificarea curată a valorii rasei şi a individului şi se organizează în consecinţă, el trebuie, cu o rigoare cvasi-matematică, să obţină într-o zi victoria. Tot astfel Germania trebuie neapărat să-şi redobândească poziţia care îi revine pe acest pământ, dacă este guvernată şi organizată după aceleaşi principii.

Un stat care, într-o epocă a contaminării raselor, veghează posesiv la conservarea celor mai bune elemente ale sale, trebuie să devină într-o zi stăpânul pământului.

Partizanii noştri să nu uite niciodată acest lucru, dacă într-o zi de nelinişti vor ajunge să cântărească şansele de succes şi măreţia sacrificiilor pe care partidul le cere de la ei.

Cuprins

